





OCKHAM



Quodlibeta



1491



IHS
Archivo de Loyola
Sección 3^a Serie 2^a N.º 5^{ter}
Est. 33
Plut. 1

I. H. S.
Guilhelmus de Ockam.
Tractatus de Sacramento altaris.
Impr. Argentine.
Año 1498.
(Archivo de Loyola).

I. H. S. *Guilhelmus de Ockam Tractatus de Sacramento altaris.*
Archivo de Loyola







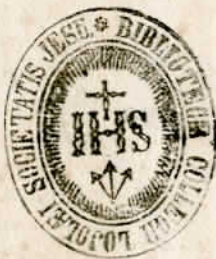


~~Quotlibeta~~
Quotlibeta septem una cum tractatu
de sacramento altaris Venerabilis in-
ceptoris fratris Guillelmi de Ocham
anglici. sacre theologie magistri. de or-
dine fratrum minorum.

~~Quotlibeta septem una cum tractatu~~

Pr Salvador de Ribades

Pa La Santa Casa de Loyola



Tabula

Tituli questionum se

ptem quolibetorū venerabilis Dcā fm
ordinem libri.

Quolibet. i.

Utrū possit pbari p rationē naturalem q
tm vnus sit deus. .i.

Utrū essentia diuina z relatio distinguant
tur ex natura rei. .ii.

Utrū paternitas distinguat a patre. .iii.

Utrū angelus sit in loco p snā subaz. .iiii.

Utrū angelus possit moueri localiter. .v.

Utrū angelus possit moueri p vacuū. .vi.

Utrū vnus angelus loquat alteri. .vii.

Utrū vnus angelus possit causare notici/
am actualē in alio angelo illi^o obiecti qd
habitualmente cognoscit sine actuali cogni/
tione causata in se eiusdē obiecti. .viii.

Utrū linea pponat ex punctis. .ix.

Utrū possit demonstrari q ania intellecti
ua sit forma corporis. .x.

Utrū possit pbari euidenter q nō est vn^o
intellect^o nūero in oīb^o hominib^o. .xi.

Utrū ania intellectiua sit tota in toto cor
pore z tota in qualibet parte. .xii.

Utrū primum cognitiuū a b intellectu p/
mitate generationis sit singulare. .xiii.

Utrū intellectus noster p statu isto p^ogno
scat actus suos intuitiue. .xiv.

Utrū intellectus noster p statu isto p^ogno
scat intuitiue sensibilia. .xv.

Utrū possit pbari sufficienter q voluntas
libere causet actus suos effectiue. .xvi.

Utrū ad saluandū casum et fortunā i rebo
oporteat ponere volūtate eē liberā. .xvii.

Utrū p^oz scia sint q^olitates absolute. .xviii.

Utrū spūs patiat ab igne purgatorij. .xix.

Utrū actus exterior habeat ppriā bonita/
tem moralē vel maliciam. .xx.

Quolibet secundi.

Utrū possit pbari naturali rōne q de^o sit
pma causa efficiens omniū. .i.

Utrū possit pbari rōne naturali sufficien/
ter q deus sit infinite virtut^o i vigore. .ii.

Utrū articuli fidei possint demonstrari. .iii.

Utrū attributa pcreta cuiusmodi sunt sa
piens. iustus. z hmoi. p^odicent^o de deo z cre
atura vniocē. .iiii.

Utrū de^o potuit mūdū fecisse ab eterno. .v.

Utrū angelus potuit mereri vel demereri i p
mo instanti. .vi.

Utrū existētia angeli differat ab eius essen/
tia. .vii.

Utrū quilibet effectus creetur a deo. .viii.

Utrū creatura possit creare. .ix.

Utrū aia sensitiua z intellectiua in homie di/
stinguant^o realiter. .x.

Utrū aia sensitiua z forma corporeitatis di/
stinguant^o realiter tā in brutis q in hoib^o. .xi.

Utrū act^o rectus z reflex^o sint i^odem act^o. .xii.

Utrū pfectioris obiecti sit pfectior act^o. .xiii.

Utrū de moralib^o possit esse scia. .xiv.

Utrū actus appetitus sensitiui differat a pas/
sionibus. .xv.

Utrū in aliq alio q i volūtate sint habit^o vir/
tuo^o. .xvi.

Utrū passiones sint in volūtate. .xvii.

Utrū vniuersaliter tanta sit distinctio habi/
tuū quanta actuū z ecōuerso. .xviii.

Utrū hec p^o hoc est corp^o meū plata a sacer
dote i missa sit vera de p^oture fmonis. .xix.

Quolibet tertii.

Supposito q de^o intelligat z sit cā efficiēs
imediata oīm. Querit^o vtrū ex hoc possit
demonstrari q sit infinite virtut^o intēsiue. .i.

Utrū attributa diuina rōne distinguant^o. .ii.

Utrū de^o sit cā efficiēs oīm aliorū a se. .iii.

Utrū elemēta maneant in mixto. .iiii.

Utrū p^o mentalis pponat^o ex rebus vel pce
ptibus. .v.

Utrū quilibet actus assentiendi habeat p obie
cto pplexum vel incomplectū. .vi.

Utrū in intellectu vnus fidelis sit tm vna fi
des numero. .vii.

Utrū forme partiū organicar^o eiusdē animalis
differat spē. puta carnes z ossa. .viii.

Utrū beata virgo poterat sterisc in pctō ori/
ginali tm per instans. .ix.

Utrū in brā virgine fuerit fomes peccati. .x.

Utrū aliq p^o vocalis sit vera. .xi.

Utrū spes sit p^o distincta a fide z caritate. .xii.

Utrū solus act^o voluntatis sit necessario vir
tuosus. .xiii.

Utrū rectitudo actus et difformitas differat
a substantia actus. .xiv.

Utrū circumstātia actus puta finis. recta rō
z hmoi sint obiecta act^o virtuosū. .xv.

Utrū aliq hō possit mereri vl demereri. .xvi.

Utrū necesse sit ponere aliquē habitū. .xvii.

U. habitus sit cā effectiua actus
U. inclinatio forme differat realiter a for/
ma.

Quotlibet quarti.

U. quilibet effectus habeat cām finālē di/
stinctā ab efficiente.
U. possit probari sufficienter qd' sit cā fi/
nalis alicuius effectus
U. deus representet creaturā.
U. de' potuit reuelare futurozū ptingentiū
noticiā euidentem.
U. dolor et delectatio appetitus sensitiui
causent immediate a rebus.
U. virtutes sint connexae.
U. virtutes morales sint circa passiōes.
U. essentia diuina sub ratiōe alic' attribu/
ti sit pncipiū elicitiuum generationis di/
uine.
U. vidēs deū videat qd' videt.
U. audies p'dicatōem articuloz fidei et vi/
dens mirabilia fieri acq'rat aliqū adbe/
siuū habitū distinctū a fide.
U. suppositum būanū possit assumi a ver/
bo.
U. tres p'sone possint assumere eandē na/
turam numero.
U. angelus possit videre cogitationes no/
stras.
U. de' possit motū facere in instāri.
U. filioz ppi ad beatā virginē sit alia res
ab oī re absoluta.
U. predicatio analoga distinguat a pre/
dicatione vniuoca. equiuoca. et denomina/
tiua.
U. ois act' assentiendi p'supponat actū ap/
prehendendi respectu eiusdem obiecti.
U. viator habeat aliqū pceptū simplicez
et p'prium de deo ante p'positionem vel di/
misionem. vel post.
U. intentiones p'mez secunde realiter di/
stinguant.
U. xpus x'us in eucharistia possit videre
alia et vidēri ab alijs.
U. anima xpi possit mouere corpus xpi i eu/
charistia.
U. anima xpi possit mouere corp' xpi sub ho/
stia ad motū localez hostie organice et nō
organice.
U. supposito q' quantitas sit distincta res
absoluta a substantia et qualitate. quanti

tas corp'is xpi sub hostia possit habere po/
sitionē de genere quantitatis sine posuio/
ne que est predicamentū.
U. substantia materialis extēsa corp'is xpi
p'ponit ex p'tib' substantialibus situaliter
distinctis.
Utrum substantia materialis extēsa p par/
tes suas intrinsecas sit immediate p'sens
loco.
U. substantia materialis extēsa p p'tes suas
intrinsecas sit in loco circumscriptiue v'
diffinitiuē.
U. deus possit cōseruare substantiā mate/
rialem extensam sine motu locali destru/
endo oē accidens absolutū in ea.
U. substantia materialis p suas p'tes intri/
secas p' esse q'ntitas siue quanta.
U. substantia materialis p suas partes in/
trinsecas potest esse quanta sine quantita/
te addita sibi.
U. possit euidenter p'bari q' quantitas sit
res absoluta distincta a substantia et qua/
litate.
U. p pncipia fidei possit sufficienter p'ba/
ri q' quantitas sit res absoluta a substan/
tia et qualitate.
Utrum intentio phi sit ponere quantitatē di/
stinctam a substantia et qualitate.
U. intentio sanctorū sit ponere quantita/
tem mediā inter substantiam et q'ntitatē.
U. substantia panis ex vi conuersiōis tras/
substantiet t'm in corpus xpi et non in di/
uinitatem vel animam vel acc'ia.
Utrum substantia panis maneat post con/
secrationem.
U. corpus christi sit circūscriptiue in loco
sub hostia consecrata.
U. deus potest facere oē prius absolutū
posteriori realiter destructo.
U. quantitas remanens in eucharistia p'
consecrationem sit subiectiue in qualita/
te hostie.
U. q'ntitates hostie post consecrationē sint
subiectiue in quantitate.

Quotlibet quinti.

U. eadem veritas theologica specie v'
mero possit probari in theologia et in sci/
entia naturali.
U. eadē p'lo nūero possit euidenter p'gno/
sci p' demonstratiōem et p'p'ientia.

U. aliqua veritas theologica eadē nume/
ro vel specie sit credita a viatore et euiden/
ter scita a cōprehensore.
U. deus pōt causare in viatore noticiam
euidētē de credibili sine visiōe dei.
Utrum cognitio intuitiua et abstractiua dif/
ferant.
U. actus apprehendendi et actus iudican/
di differant realiter.
U. de deo possint haberi plures concep/
tus p'p'ij.
U. omnia accidentia grāmatalia termi/
noz vocaliū ppetāt mētalib'.
U. noia mētalitā distinguant p'cretuz et
abstractū sicut noia vocalia.
U. humanitas et homo sint noia sinonima
fm veritatē fidei.
U. homo et būanitas sint sinonima fm in/
tentionē phi.
U. vniuersale sit singulare.
U. v' sit qualitas mentalis.
U. ens p'dicat vniuocē de oib'.
U. diffinitio naturalis et metaphisicalis
eiusdē distinguant realiter.
U. cadente re cadat vora suo f'cato.
U. ois oppositio realis sit inter res.
U. deus possit separare subiectū a propa/
passione.
U. diffinitio exprimens quid nomis et qd'
rei distinguant.
U. res extra animā diffiniat.
U. quodlibet p'dicamentū sit prima inten/
tio vel secunda.
U. sint decem p'dicamenta.
U. p'dicamentū p'ponat ex rebo extra aiaz.
vel conceptibus rez.
U. p'itas p'plexa et falsitas distinguant ab
ipso p'plexo.
U. conceptus absolutus p'notatiuus et re/
latiuius distinguant realiter.

Quotlibet sexti.

U. hō potest saluari sine caritate creata.
U. deus de necessitate acceptet actū elici/
tum ab habente caritatem creatā.
U. corpus xpi incipiens esse sacramentū
sub specie panis in altari vere mutet loca/
liter.
U. deus pōt remittere peccatori culpaz et
penā sine infusione gratie create.
U. aliquod p'dicet de deo affirmatiue qd'

non est deus.
U. cognitio intuitiua possit esse d' obiecto
non existente.
U. essentia diuina vt in patre est incōpos/
sibilis filio.
U. similitudo vel dissimilitudo sit aliqua
pua res distincta a rebus absolutis.
U. equalitas vel inequalitas sit aliq' res di/
stincta a rebus absolutis.
U. duplicitas vel dimiditas sit res distin/
cta a rebo absolutis.
Utrum diuersitas. distinctio. vel idētitas
sit alia res pua distincta ab absolutis.
U. relatio cālitatis effectiue sit alia res a
rebus absolutis.
Utrum relatio calefactiui ad calefactibile
sit res distincta a rebo absolutis.
U. relatio scientie ad scibile sit res distincta
a rebus absolutis.
U. consonum sit naturali rationi q' q'libz
res creata sit absoluta ita q' nulla sit rela/
tio extra animā.
Utrum intentio philosophi sit ponere re/
lationem extra animā et distinctam a rebo
absolutis.
Utrum philosophus posuit relationes p'
mi modi differre realiter a rebus absolu/
tis.
U. phi posuit relatiōes secundi modi dif/
ferre a rebus absolutis.
U. phi posuit relatiōes tertij modi distin/
gui a rebus absolutis.
U. negās relationem differre a rebus ab/
solutis possit saluare proprietates relati/
onis.
U. omnia relatiua sint simul in intellectu
et natura.
U. fm intentionem philosophi relatio q'
est genēs generalissimū sit prima intentio
vel secunda.
Utrum res extra sint in genere relationis v'
noia t'm fm intentionē phi.
Utrum relatio terminat ad absolutū aut
ad respectiū.
U. relationes trium modozū sint reales i
creaturis.

Quotlibet septimi.

U. idētitas. similitudo. et equalitas sint re/
lationes reales in diuinis.
U. idētitas nūeralis sit relatio realis.

U. creatio actiua sit relatio rōnis. iij.
U. relatio rationis distinguatur a rebo ab
solutis. q̄ta.
U. relatio realis z relatio rationis distin/
guant. q̄ta.
U. creatio vel cōseruatio distinguant reali/
ter a rebus absolutis. septa.
U. q̄litas differat realiter a suba. septia.
U. actio vel passio distinguant realiter a re/
bus absolutis. octaua.
U. p̄dicamentū actiōis z passiōis p̄ponā/
tur ex cōceptibz. nona.
U. p̄dicamentū. quādo. importet rem di/
stinctam a rebus absolutis. x.
U. ubi ip̄ortz rē distinctā a rebo absolutis. xi.
U. dispositio vel hitus ip̄ortet respect⁹ di/
stinctos a rebo absolutis. xij.
U. vnitas vniuersi vel approximatō cāz
v̄l oitā. tia re importet respectus distin/
ctos a rebo absolutis. xij.
U. tres p̄sone sint vnus deus numero si/
ne omni cōpositiōe. xij.
U. aliq̄s p̄ceptus p̄dicet de deo. xv.
U. p̄sona sit nomen p̄me ip̄ositōis. xvi.
U. p̄ viā efficiētie p̄t p̄bari sufficient⁹ q̄ de/
us sit infinitus intensiue. xvij.
U. p̄ cognitionē dei possit sufficient⁹ p̄ba/
ri q̄ deus sit infinitus intensiue. xvij.
U. p̄bari possit p̄ simplicitatē q̄ de⁹ e infi/
nitus intensiue. xix.
U. p̄ cālitatē finis possit sufficient⁹ p̄ba/
ri q̄ deus sit infinitus intensiue. xx.
U. p̄ viam eminentie possit euidēt p̄ba/
ri q̄ deus sit infinitus intensiue. xx.
U. intentio p̄bi z cōmentatoris sit q̄ deus
sit infinitus intensiue. xxij.
U. demōstrationes p̄bi octauo p̄bificorū
z. xij. metaphisice cōcludāt deū esse infi/
nitum intensiue. xxij.
U. de facto deus sit infinite virtutis intē/
siue. xxij.
U. quantitas z modus quantitati⁹ diffe/
rant realiter. xxv.

Finis titulozū fm ordinem librl.

Tituli questionū se

ptem quolibetoz venerabilis Dckā. or/
dine quodā materiaz annotati. vt inibi cō/
tenta. q̄litercunq̄ legenti pateant.
Utrū sit tm vnus de⁹. q̄libetoz. i. q̄one. j.
U. tres p̄sone sint vnus deus nūero. q̄tli.
v̄j. questione. xij.
U. essentia diuina z paternitas distinguū/
tur ex natura rei. q̄t. j. q. ij.
U. p̄finitas distinguat a p̄re. q̄t. j. q. ij.
U. eēntia diuina sub rōne alic⁹ attributi sit
p̄ncipiū elicitiuū generationis diuine. iij.
quotli. questiōe. vij.
U. essentia diuina vt in patre sit incōpossi/
bilis filio. vj. q̄t. q. vij.
U. p̄sona sit nomen prime ip̄ositōis. vj.
quot. q. xvi.
U. aliq̄s p̄cept⁹ p̄dicat de deo. vj. q̄t. q. xij.
U. aliq̄d p̄dicetur de deo quod nō est de⁹
setto q̄t. q. v.
U. attributa cōcreta p̄dicant de deo z cre/
aturis vniuoce. ij. q̄t. q. iij.
U. attributa distinguant rōne. iij. q̄t. q. ij.
De infinitate dei
U. possit p̄bari rōne naturali sufficient⁹ q̄
de⁹ sit infinit⁹ in vigore. ij. q̄t. q. ij.
U. supposito q̄ deus sit cā efficiēs imedia/
ta oim. possit p̄bari q̄ sit infinite virtutis
intensiue. iij. q̄t. q. p̄ma
U. p̄ viā efficiētie possit p̄bari deū eē ifi/
nitū in vigore siue intensiue. vj. q̄t. q. xvij.
U. p̄ cognitionē dei possit p̄bari deū eē ifi/
nitū in vigore siue intensiue. vj. q̄t. q. xvij.
U. p̄ simplicitatē di possit p̄bari deū eē ifi/
nitū in vigore siue intensiue. vj. q̄t. q. xix.
U. p̄ cālitatē finis possit p̄bari deū esse ifi/
nitū in vigore siue intensiue. vj. quot. q. xx.
U. p̄ viā eminentie possit p̄bari deū esse infi/
nitū in vigore siue intensiue. vj. q̄t. q. xxj.
U. intentio p̄bi fuit deū esse infinitū inten/
siue. vj. q̄t. q. xxj.
U. demōstrationes p̄bi. vj. p̄bifi. cōcludūt
deū esse ifinitū intensiue. vj. q̄t. q. xxij.
U. d̄ scō. de⁹ sit ifinit⁹ intensiue. eod. q̄t. q. xxij.
De causalitate dei.
U. possit p̄bari rōne naturali q̄ deus sit p̄/
ma causa oim. ij. quot. q. p̄ma.
U. deus sit causa efficiēs omniū aliozuz
a se. iij. quot. q. iij.
U. q̄libet effectus creet a deo. ij. q̄t. q. vj.

U. deus potuit fecisse munduz ab eterno
ij. q̄t. q. v.
U. deū esse cām finalē alic⁹ effectus possit
p̄bari sufficient⁹. iij. q̄t. q. ij.
U. de⁹ potuit reuelare noticiā euidentem
futurozū p̄tingentiū. iij. q̄t. q. iij.
U. de⁹ p̄t facere motū i iistāti. iij. q̄t. q. xij.
U. de⁹ p̄t separe subiectū a sua passione. v.
quotlibetoz. q. xvij.
U. deus representet creaturā. iij. q̄t. q. iij.
U. videns deum videt oia que deus videt
iij. quotli. q. ix.
U. deus potest facere omne absolutū p̄i⁹
posteriori reali⁹ destructo. iij. q̄t. q. xxxvij.
U. deus p̄t cōseruare subam materialez ex/
tēsam sine motu locali. destruendo oē ac/
cidens absolutū in ea. iij. q̄t. q. xxvij.
De verbo respectu nature assumpte.
U. suppositū hūanū possit assumi a verbo
iij. quot. q. xj.
U. tres p̄sone possint assumere eandē na/
turā nūero. eodē q̄t. q. xij.
U. hōz hūanitas sint nomia sinonima fm
veritatē fidei. v. quot. q. x.
U. filiatio xp̄i ad brām virginē sit res alia
ab omni re absoluta. iij. q̄t. q. xv.
De sacramēto eucharistie.
U. ex vi cōsecratiōis trās substantiet panis
in corp⁹ xp̄i et nō in diuinitatē v̄l aiaz vel
accidentia. iij. q̄t. q. xxxiij.
U. p̄ais manet p̄ cōsecratiōis. eod. q̄t. q. xxxv.
U. hec p̄pō. hoc est corp⁹ meū plata a sacer/
dote in missa sit vera de virtute sermōis.
ij. quot. q. xix.
U. aliq̄d p̄pō vocalis sit vera. iij. q̄t. q. xj.
U. corpus xp̄i sit circumscriptiue in loco.
iij. quot. q. xxxvj.
U. corp⁹ xp̄i incipiēs esse sub sacramento
mutet localiter. vj. quot. q. iij.
U. xp̄s i eukaristia possit videri. iij. q̄t. q. xx.
U. aia xp̄i possit mouere corpus xp̄i in eu/
charistia. eo. quot. q. xj.
U. aia xp̄i p̄t mouere corpus xp̄i organice
z nō orgaice ad motū hostie. iij. q̄t. q. xxij.
U. q̄ntitas corp̄is xp̄i p̄t habere sub hostia
positiōem de genere q̄ntitatis sine posi/
tione que est p̄dicamentū. iij. quot. q. xxxij.
U. q̄ntitas remanēs i eukaristia p̄ cōsecre/
tōem sit subiectiue i q̄litate hostie. iij. q̄t. q.
U. q̄litates hostie p̄ cōsecratiōis xxxvij.
sint subiectiue in q̄ntitate. iij. q̄t. q. xxxix.

De creatura in genere
U. quilibet effectus creatus a deo. ij. quot. q. viij.
U. creatura possit creare. ij. quot. q. ix.
De virgine gloriosa.
U. bñ virgo poterat stare in originali peccato per instans. iij. quot. q. ix.
U. in bñ fignificavit fomes peccati. iij. quot. q. x.
U. filiationis Christi ad beatam virginem sit res alia ab omni re absoluta. iij. quot. q. v.
De angelis.
U. existentia angeli differat ab eius essentia. ij. quot. q. viij.
U. angelus sit in loco per centum. i. quot. q. iij.
U. angelus possit moveri localiter. eodem. quot. q. v.
U. angelus possit moveri per vacuum. i. quot. q. viij.
U. angelus loquatur alteri. i. quot. q. viij.
U. unus angelus possit habere cognitionem actualem in alio angelo illi obiecti cui ipse habet noticiam habituales. i. quot. q. viij.
U. angelus potest videre cogitationes nostras. quarto quot. q. iij.
U. spiritus patitur ab igne. i. quot. q. xix.
De homine et de forma eius.
U. possit demonstrari quod anima sit forma corporis humani. i. quot. q. x.
U. anima intellectiva sit tota in toto corpore et tota in quolibet parte. i. quot. q. xij.
U. anima sensitiva et intellectiva distinguantur in homine. ij. quot. q. x.
U. anima sensitiva et forma corporeitatis distinguantur. ij. quot. q. x.
U. forme partium organicarum eiusdem animae differant specie. iij. quot. q. viij.
U. evidenter possit probari quod non sit unus intellectus in omnibus hominibus. i. quot. q. x.
De actibus intellectus.
U. primum cognitum ab intellectu primitate generatiōis sit singulare. primo quot. q. iij.
U. intellectus per statum isto cognoscat actus suos intuitivus. i. quot. q. iij.
U. intellectus per statum isto cognoscat sensibilia intuitivus. co. quot. q. xv.
U. cognitio intuitiva et abstractiva differant. v. quot. q. v.
U. cognitio intuitiva possit esse obiecto non existente. vi. quot. q. vi.
U. intentiones prime et secundae differant. iij. quot. q. xix.
U. vide ibidem de fictis hominibus tamen esse obiectum in anima.
U. conceptus absolutus, connotativus, et rela-

tivus differant. v. quot. q. xxv.
U. actus rectus et reflexus differant. ij. quot. q. xi.
U. viator habeat conceptum simplicem de deo ante compositionem et divisionem. iij. quot. q. xvij.
U. de deo possint haberi plures conceptus. primo. v. quot. q. xij.
U. perfectior obiecti sit perfectior actus. ij. quot. q. xij.
U. actus assentiendi et iudicandi differant. v. quot. q. xij.
U. actus assentiendi presupponat actum apprehendendi. iij. quot. q. xvij.
U. quilibet actus assentiendi habeat per obiectum completum vel incompletum. iij. quot. q. vi.
U. veritas completa et falsitas distinguantur a completo. v. quot. q. xvij.
U. eadem actio possit evidenter cognosci per demonstrationem et experientiam. v. quot. q. ij.
U. veritas theologica eadem numero vel specie in theologia possit probari et sciri naturaliter. v. quot. q. x.
De voluntate et actibus eius
De peccato originali et fomite. iij. quot. q. ix. et x.
U. ad salvandum casum in rebus necessariis et ponere voluntatem liberam. eodem. quot. q. xvij.
U. possit sufficienter probari quod voluntas causet suos actus libere. i. quot. q. xvi.
U. necessarium sit ponere habitum. iij. quot. q. xvij.
U. in alio quam voluntate sit virtus. ij. quot. q. xvij.
U. virtus et scientia sint qualitates absolute. ij. quot. q. xvij.
U. habitus sit causa effectiva actus. iij. quot. q. xvij.
U. inclinatio forme dicitur a forma. iij. quot. q. xix.
U. universaliter tanta sit distinctio habituum quanta actuum. ij. quot. q. xvij.
U. perfectioris obiecti sit perfectior actus. secundo quot. q. iij.
U. de moralibus sit scientia. secundo quolibet. questione. xij.
U. solus actus voluntatis sit necessario virtuosus. iij. quot. q. iij.
U. virtutes morales sint circa passiones. quarto quolibet. q. viij.
U. rectitudo actus et dissimilitudo differant a subiecto actus. iij. quot. q. xij.
U. circumstantia finis et recta ratio et cetera huiusmodi sint obiecta actus virtuosus. iij. quot. q. xv.
U. virtutes sint connexae. iij. quot. q. vi.
U. actus exterior habeat propriam bonitatem. primo quot. q. x.
U. passiones sint in voluntate. ij. quot. q. xvi.
U. actus appetitus sensitivi differat a pas-

sionibus. ij. quot. q. xv.
Utrum dolor et delectatio appetitus sensitivi immediate causantur a rebus. iij.
De actu voluntatis meritorio.
Utrum quilibet homo possit mereri vel demereri. iij. quolibet. questione. xvi.
De caritate et gratia.
Utrum homo possit salvari sine caritate. vi. quolibet. q. prima.
U. deus de necessitate acceptet actum elicium ab habente caritatem. vi. quot. q. ij.
Utrum deus possit peccatori remittere culpam et penam sine infusione gratiae. vi. quot. q. iij.
De fide.
U. articuli fidei possint demonstrari. ij. quot. q. iij.
U. in intellectu unius fidelis sit tamen una fides. iij. quot. questione. septima.
U. audiens predicationem articuloz fidei et videns fieri miracula acquirat aliquem habitum distinctum a fide. iij. quot. q. x.
U. eadem veritas sit credita a viatore et scita a prophetis. v. quot. q. iij.
U. deus possit habere noticiam evidentem de creaturabilibus in viatore sine visione dei. v. quot. q. iij.
De spe.
U. spes differat a fide et caritate. iij. quot. q. xij.
Elementum Causa.
U. elementa manent in mixto. iij. quot. q. iij.
U. quilibet effectus habeat causam finalem distinctam ab efficiente. iij. quot. q. prima.
De logicalibus et metaphysicalibus.
U. predicamentum componatur ex rebus extra animam vel conceptibus. v. quot. q. xvij.
U. predicamentum quodlibet sit intentio prima vel secunda. v. quot. q. xij.
U. tamen decem sint predicamenta. v. quot. q. xij.
Utrum verum sit singulare. v. quot. q. xij.
U. verum sit qualitas mentis. v. quot. q. xij.
U. nomina mentalia distinguuntur per secretum et abstractum. v. quot. q. ix.
U. conceptus relativus absolutus et connotativus differant. v. quot. q. xxv.
U. ens univoce dicitur de omnibus. v. quot. q. xij.
U. predicatio analogica distinguatur per univocam et denominativam. iij. quot. q. xvi.
De quantitate.
U. linea componatur ex punctis. primo quot. q. ix.
U. subiecta materialia componantur ex partibus subalibus singulariter distinctis. quot. q. xvij.
U. subiecta materialia extensa per partes suas intrinsecas sit immediate prius loco. eodem. quot. q. xxv.

Utrum substantia materialis extensa per partes suas intrinsecas sit in loco circumscrip-
tione vel diffinitione. eodem. quot. q. xxvi.
U. substantia materialis per partes suas intrinsecas sit extensa. iij. quot. q. xvij.
Utrum potest esse quanta sine quantitate supradicta. iij. quot. q. xix.
U. evidenter possit probari quod quantitas sit res absoluta. iij. quot. q. xxx.
U. per principia fidei possit probari quod quantitas sit res absoluta distincta. iij. quot. q. xxx.
U. intentio philosophi sit ponere quantitatem distinctam a substantia. iij. quot. q. xxx.
U. intentio scientiarum sit ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. iij. quot. q. xxx.
U. quantitas et modus quantitativus differant. vij. quot. q. xlii.
De relationibus.
U. relatio rationis distinguatur a relatione reali. vij. quot. q. v.
U. identitas, similitudo, equalitas, sint relationes reales in divinis. vij. quot. q. i.
U. identitas numeralis sit relatio realis. vij. quot. questione. secunda.
Utrum creatio activa sit relatio rationis. vij. quot. q. xlii.
Utrum relationes trium modorum sint reales in creaturis. vi. quot. q. xxv.
Utrum consonum sit rationi naturali quod quilibet res creata sit absoluta et nulla relatio sit extra animam. sexto quolibet. q. xv.
Utrum secundum intentionem philosophi relatio quod est generis generalissimum est prima intentio vel secunda. sexto quot. q. xvij.
U. res extra sunt in relatione vel nomina tamen. vij. quot. q. xlii.
U. relatio terminetur ad absolutum vel respectivum. quot. q. xvij.
U. philosophus ponat relationem extra animam distinguam a rebus absolutis. q. xvij. quot. sexto.
U. philosophus ponat relationem primi modi distinguam a rebus absolutis. q. xvij. quot. sexto.
U. philosophus ponat relationem secundi modi distinguam a rebus absolutis. q. xvij. quot. vi.
U. philosophus ponat relationem tertii modi distinguam a rebus absolutis. q. xix. quot. sexto.
U. negatio relationis distinguatur a rebus absolutis per saluare proprietates relationis. vij. quot. q. x.
U. omnia relata sunt sit natura. vij. quot. q. xix.
Utrum similitudo, dissimilitudo distinguatur ab absolutis. q. xvij. quot. vi.

Tabula

Utrū equalitas. Inequalitas distinguant
ab absolutis. q. ix. quot. vi.
U. duplicitas. dimidietas distinguant ab
absolutis. q. x. quot. vi.
Utrū diuersitas. distinctio. ydentitas di/
stinguant ab absolutis. q. xi. quot. vi.
U. relatio causalitatis effectiue distinga
rur ab absolutis. q. xii. quot. vi.
U. calefactini ad calefactibile distinguat
ab absolutis. q. xiii. quot. vi.
U. scientie ad scibile distinguat ab abso/
lutis. q. xiiii. quot. vi.
U. creatio. pseruatio distinguant ab abso/
lutis. q. xv. quot. vii.
U. actio. passio distinguant ab absolutis.
questione. viii. quot. vii.
U. qñ dicat respectū z distiguat ab abso/
lutis. q. x. quot. vii.
U. ubi iporat respectū et distiguat ab ab/
solutis. q. xi. quot. vii.
U. positio vel habitus distinguat ab abso/
lutis. q. xii. quot. vii.
U. vnitas vniuersitatis. approximatio cā/
rum vel distantia rerū importet respectū
distinctū a rebo absolutis. quot. vii. q. xiii.
U. qñtas realit differat a suba. vii. q. x. vii.
U. pdicamentū actionis z passionis ppo
nat ex pceptibus. q. vii. q. ix.
U. ppo mentalis pponat ex rebo vl pcepti/
bus. iij. q. v.
U. ppo vocalis sit vera. iij. quot. q. xi.
U. veritas ppleta z falsitas distinguant a
ppleto. v. quot. q. xiiii.
U. res extra aiaz diffinit. v. q. x. x.
U. diffinitio qd nois z qd rei distinguant
quot. v. q. xix.
U. diffinitio mathematicalis z naturalis
differant. v. q. xix.
De grammatica.
Utrū oia accidentia grāmaticalia termi/
noz vocaliū pueniūt terminis mentalibz
q. v. q. vii.
U. cadente re cadat vox a suo scato. v. q. xl.
questione. xvi.
U. noia mēalia distinguunt p concretis
z abstractū. v. quot. q. ix.
U. hō z humanitas sint termini sinonimi
fm veritate fidei. v. quot. q. x.
U. homo z humanitas sint termini sinoni
mi fm intentionem phi. v. q. x. xi.
Finis registrum

Venerabilis inceptoris fratris Guilhel

mi de Dckam anglici. sacre theologie magistri. veritatu scrutatoris acerrimi de ma-
terijs plurimis. grammaticalibus. logicalibus. phisicalibus. mathematicalibus. me-
taphisicalibus. et potissime theologicalibus Quotlibeta numero septē feliciter ini-
cium sumunt. Nec lectorē terreat si interdū aliquot reperiet rationū solutōnes q̄/
rum nulle patenter precesserunt argumentationes. q̄ ex scriptis doctoris subtilis et
aliorum cum quibus cōcertare placuit facile reperiuntur. Formalis deniq; ratio/
num enodatio. earundē substantiam pondus atq; virtutem cōsideranti pōdere va-
let. Fuit enī mentis sue. operis testante serie. de diuersis materijs. p̄ua terminorū
declaratio. et annexa cōclusionū succincta p̄batione. cōpendiose plurimorum no-
dos soluere dubiorum. Hinc veluti breuitatis amator ad questionū arguere volēs
partes. breuissimas p̄mittit argumentōes.

Collationatum est (ausim dicere) ingēti diligētia huius exemplar impressure cū
plerisq; alijs. etiā scole parisiēsis operosis conatibus ea p̄pter inde translatur. vt omī
sublata e corpore menda. sanum et integrū cōmuni impartiretur studentū vtilitati.

Et si opus ipsum quotlibeticum. vna cum tractatu gloriofo sano et catholico. de
venerabilis eukaristie sacramento. operis auctori laudes coacervare nō desināt. pla-
cuit tamē cuidam bisce laudis onis eum accedere metris.

Guilhelmus d Dckā qui clauserat organa cantus

Laxis nunc fibris climata cuncta replet

Hud quia conticuit raucedo guttura pressit

Argutus resonat sed magis atq; magis

Non siluit quāvis latuit sed murmure grato

Nescio quid doctis auribus inseruit

Perdere tentarūt te sed nusq; valuerunt

Infecti gustu bona mala q̄ vocitant

Quanto calcaris euadis in ardua montis

Eur. quia fermenti nescia dogmata fers

Hunc pete sacrarū tendis qui ad culmina rerum.

Hunc pete quem studijs altius ire iuuat

Vix alij prestant omnes. p̄stare quod vnus

Hic poterit facilis vtilis atq; brevis

Impugnat si quid. non est defendere tutum

Si quid defendit. quis nocuisse valet.

Succumbunt alij rationis arce relisi

Hic tenet inuictum curris vt alta caput.

Primi quotlibet Dckam

Questio prima.

Trū pos- sit proba

ri p̄ rationē natura-
lē q̄ tm̄ vnus sit de⁹.
Et videt p̄mo q̄ sic.
q̄ vnus mundi tm̄
vnus est princeps. ex

q̄ methaphi. Sed naturali rōne pōt p/
bari q̄ tm̄ vnus est mūdus fm̄ Aresto. i. d
celo. ḡ naturalit̄ pōt pbari q̄ tm̄ vn⁹ est p̄n
ceps. sed ille est de⁹. ḡ zc. In oppositum
Articulus fidei nō pōt euident̄ pbari. sed
q̄ tm̄ sit vnus de⁹ est articulus fidei. ḡ zc.

In ista qōne erūt duo articuli. Pri-
mus erit de expositione hui⁹ termini deus.
et qd̄ intelligo p̄ hoc nomē de⁹. Scdus
erit de q̄sito p̄ncipali. Circa p̄mū dico
q̄ hoc nomē deus pōt habere diuersas de-
scriptiones. Una est q̄ deus est aliqd̄ nobi-
lius et aliqd̄ meli⁹ oī alio a se. Scdus q̄
deus est idē q̄ nihil est melius prius v̄l p̄fe-
ctius. Circa secundū dico q̄ accipiēdo
deū fm̄ p̄mā descriptionē nō pōt demonstra-
tine pbari q̄ tm̄ vn⁹ est deus. Cui⁹ rō est.
q̄ nō pōt sciri euident̄ q̄ de⁹ est. ergo non
pōt euident̄ pbari q̄ tm̄ vn⁹ est de⁹. sic ac-
cipiēdo deū. p̄sequētia plana est. Antecedēs
pbat. q̄a hec p̄pō. deus est. nō est p̄ se nota.
q̄ multi dubitāt de ea. nec pōt pbari. ex p̄
se nos. q̄ in oī rōne tali accipiet aliqd̄ du-
biū vel creditū. nec etiā nota est p̄ exp̄ienti-
am vt manifestū est. Scdus dico q̄ si pos-
sit euident̄ pbari sic accipiēdo deū. q̄ de⁹ ē
tūc vnitas dei euident̄ possz pbari. Cui⁹
rō est. q̄ si essent duo dī. s. a. et b. p̄ illam de-
scriptionē a esset p̄fectior oī alio a se. et sic a
esset p̄fectior b. et sic b imp̄fectior a. Etiam
b esset p̄fectior a. q̄ est de⁹ p̄ positus. Et p̄
p̄s esset p̄fectior et imp̄fectior. a et a q̄ b
q̄d̄ est manifesta p̄tradictio. ergo si posset
euident̄ pbari q̄ de⁹ est. sic accipiēdo deū.
posset euident̄ pbari vnitas dei. Tercio
dico q̄ vnitas dī nō pōt euident̄ pbari ac-
cipiēdo deū secūdo mō. Et cū hec negati-
ua vnitas dei nō pōt pbari euident̄ sic ac-
cepta. q̄ nō pōt demonstrari q̄ vnitas dī nō
pōt euident̄ pbari. nisi soluēdo rōnes in

oppositū. sicut nō pōt demonstratine pbari q̄
astra sunt paria. Nec potest demonstrari tri-
nitas p̄sonaz. et tm̄ ille negatiue nō pōt cui-
denter pbari. q̄ nō potest demonstrari q̄
astra nō sint paria. nec q̄ nō sit trinitas p/
sonarū. Sciendū tm̄ est q̄ pōt demonstra-
ri deū esse accipiēdo deū secūdo mō prius
dicto. q̄ alit̄ esset p̄cessus in infinitū nisi es-
set aliqd̄ in entib⁹ quo nihil esset prius et p̄-
fectius. sed ex h̄ nō sequit̄ q̄ possit demon-
strari q̄ tm̄ vnū est tale. sed hoc fide tm̄ te-
nemus. Unde ad rōnes Scoti in p̄tra-
riū respōdeo. Dico ergo ad p̄mā q̄ ipsa
p̄cedit ex vna p̄pōne credita. scz q̄ intellect⁹
diuinus est infinitus. q̄ tm̄ est eque dubia
sicut qd̄ p̄ncipalis. Nec pōt demonstratine
pbari. sed tm̄ est credita. Scdus dico q̄
supposito q̄ posset demonstrari infinitas in-
tellect⁹ diuini. nō pōt tm̄ demonstrari q̄ ille
intellectus ipsi⁹ a p̄gnoscat b p̄fectissime.
sed hoc est tm̄ creditum. Tercio dico q̄
adhuc h̄ supposito rō nō p̄cedit. q̄n̄ em̄ q̄ri-
tur. An a p̄gnoscat b. p̄ essentiā b. an non.
Dico q̄ est distinguēda. ex eo q̄ ly p̄ pōt di-
cere circūstantiā cause efficiētis p̄gnitiōez.
vel scdus. s. obiecti p̄gniti p̄ talē p̄gnitiōnē.
vel tertio licz ipso p̄t dicere circūstantiā
noticie absolute affirmatiue simplicis et p̄-
p̄ie ipsius essentie diuine. vel noticie eq̄-
ualētis noticie simplicis et p̄p̄ie ipsius essen-
tie. Si p̄mo modo. sic dico. q̄ a nō intelli-
git b p̄ essentiā b. q̄ b non causat effectiue
p̄gnitiōez. Si secūdo modo intelligat. sic
cōcedendo q̄ a intelligit b p̄ essentiā b. q̄a
b est obiectū p̄gnitiōis ipsi⁹ a. sic etiā de⁹ i/
tellexit creaturā p̄ essentiā creature. Si
tercio mō intelligit. licet q̄n̄ nos nō p̄gno-
scimus p̄ statu isto deū. scz p̄gnitiōne ab-
soluta q̄ distinguit p̄tra p̄notatiuā. i. p̄gni-
tione affirmatiua q̄ distinguit p̄ negatiuā
cognitiōe simplici distincta p̄tra p̄positā.
p̄gnitiōne p̄pria distinguēdo p̄ cognitiōez
cōmunē. q̄ cum istis additionib⁹ non co-
gnoscamus deū p̄ statu isto. Tū sic dico.
q̄ a cognoscit b. p̄ essentiā a. q̄ a est cogni-
tio absoluta ipsi⁹ b affirmatiua simplex p̄-
pria. v̄l equiualeat noticie simplici et p̄p̄ie.
Nam sicut in nobis p̄gnoscedo albedinē
et nigredinē p̄ vnū actū possumus eq̄ for-
mare p̄plexa sufficiētē et iudicare inter al-
bedinē et nigredinē. sicut si cognoscerem⁹

albedinē et nigredinē per duos actus. et tū ista vnica cognitio nec est p̄pria cognitio albedinis nec nigredinis. sed est cōis vtriusq̄ tamē p̄pria est p̄ equalentia. q̄ tū valet ad iudicandū inter ista. sicut si esset p̄pria cognitio vtriusq̄. Ita a p̄ suam vnica cognitionē simplicē pōt eque sufficientē iudicare inter b et a. sicut si a haberet vnā p̄p̄iam qua p̄gnosceret a. et aliā qua p̄gnosceret b et tū cognitio a neutri est p̄pria. sed est cōis cā sibi q̄ b. tū vtriusq̄ p̄pria per equalentia. q̄ tū valet ad iudicandū obiecta. sicut si a essent due p̄ognitiones p̄p̄ie a et b. Sed ad p̄bationē cū dicit q̄ si a intelligit b p̄ essentia b. tūc actus a esset naturalr posterior b. Dico q̄ verū est si p̄ diceret circūstantia cause efficientis. quia tūc essentia b esset p̄fectior p̄ognitionē ipsius a. et effectus est posterior suo efficiente. Si solum p̄ dicit circūstantia obiecti vlt̄ noticie p̄p̄ie. sic nō cōcludit. Ad secundū p̄ illa via dico. q̄ aliquod esse obiectū adequatū dupl̄r potest intelligi. Vno mō s̄m p̄fectiōez. s̄. q̄ obiectū sit eq̄ p̄fectū sicut actus. Alio modo s̄m p̄ dicationē ita q̄ sit eque p̄dicabile de omni obiecto apprehensibili a tali potētia. Dico q̄ p̄mo modo nō est incōueniēs eūde actū habere duo obiecta adequata posita p̄potēti. q̄ p̄trariū nō p̄t dmonstrari. Et isto mō essentia a est obiectū adequatū sue p̄ognitionis. et b similis. Scdō mō est ip̄osibile q̄ eiusdē act̄ sunt duo obiecta adequata. et sic dico q̄ nec a nec b est obiectū adequatū. Et q̄n p̄bat maior. q̄ tūc actus dētare p̄ a. q̄ circūsc̄ptio m̄to min⁹ dētare. Dico q̄ nō potest dmonstrari q̄ circūscriptio b dētare a in essentia sua. et si posset. esset cōcedendū q̄ a haberet duo sufficienter dētatina. Ad aliō de secūda via dico. q̄ nō potest dmonstrari q̄ a diligit b q̄ multi p̄hi posuerūt q̄ deus non intelligit nec vult extra se. S̄z tū p̄posito q̄ a diligeret b. nō pōt dmonstrari q̄ a plus vlt̄ minus vlt̄ equaliter diligit b sicut seip̄m. Et q̄n p̄bat q̄ a diligit infinite b. q̄ vterq̄ est deus infinite. Dico q̄ nō pōt dmonstrari q̄ vterq̄ intēsiue sit infinitus. q̄ hoc ē solūmō creditū. Et p̄ cōsequēs nō p̄t dmonstrari q̄ b sit infinite diligendū. Nec pōt dmonstrari q̄ a plus diligit se q̄ b. Et q̄n dicit q̄ q̄libet diligit plus naturalr suum

esse q̄ alteri. Dico q̄ quis hoc sit vez de voluntate diligēte naturalr se. et alia diligēte libere. tū nō potest dmonstrari q̄ sic verū de voluntate diligēte naturalr oē dīligibile. nūc a naturalr diligit se et oē aliō. Nec potest dmonstrari q̄ libere cōtingēter diligit aliud. Dato insup q̄ libere et cōtingēter diligeret b. adhuc volūtas libera nō cōformat voluntati naturali. Aliēnā volūtas mea diligeret deū infinite. Tū volūtas libera p̄format rōni recte et naturalr. nō autē semp volūtatē naturalr. Ad secundū p̄ illa via dico. q̄ nō potest dmonstrari q̄ a fruatur b. nec q̄ eo vtiat. q̄a nō pōt dmonstrari q̄ a diligit aliquod aliud a se. Vñ posito q̄ sic pōt dici q̄ a fruatur b. et concedo tūc q̄ a est beatus i duobus obiectis. q̄z vñ nō depēdet ab alio. et vtrūq̄ est sufficienter beatificatiuū. eū a tūc fruatur duobus obiectis vnico actu et non duobus. Et ad p̄bationē potest dici. q̄ b dīstructo a esset sufficienter beatus in se. Nec pōt dmonstrari q̄ a nō posset habere talia duo obiecta beatificatia. Ad vltimū ibidē dico. q̄ nō p̄t dmonstrari q̄ a non dētat in se nec in b. Ad argumēta de tertia via cōcedo illā totā deductionē. et cōclusionē. sc̄z q̄ volūtas potest plus ordinate amare a et b. q̄ vñ solū. et plus dētare in a et b. q̄ in vno solū. Et dico vlt̄ q̄ nō potest dmonstrari q̄ volūtas creata quietē in vno isto rū. q̄ nō pōt dmonstrari q̄ sit infinitū intensiue. Ad aliud de quarta via dico q̄ cā totalis dupl̄r describit. Vno mō d̄r cā totalis illud q̄ posito oī alio circūsc̄ptio p̄ effectus sufficienter p̄duci. zillo mō cā totalis d̄r sufficienter. Alio modo d̄r cā totalis illud q̄ potest aliquē effectū sufficienter p̄ducere et sine eo nō potest p̄duci talis effectus. et sic cā totalis et p̄sc̄isa sunt idem. Primo mō loquēdo dico q̄ idem effectus numero p̄simul habere duas causas totales. sicut idem calor numero pōt p̄duci a sole et ab igne et a duobus ignibus. Et concedo q̄ a et b possunt esse cause totales vnius effectus. Scdō modo cōtradictio ē q̄ vnic⁹ effect⁹ habeat duas causas totales. Nec potest dmonstrari q̄ a vel b sit causa totalis alicui illo modo loquendo. Ad p̄bationē dico q̄ effectus habet distinctas duas causas totales p̄mo mō

nō dependet essentialiter ab altera. q̄z posset sufficienter p̄duci p̄ illo nō existente.

Ad secundū p̄ illa via de duobus finib⁹ totalib⁹ et primis dico sicut de causa totali efficiente sc̄z q̄ eiusdem effectus p̄nt esse duo fines quorū vterq̄ esset causa sufficientis finalis illius effectus. sicut aliquis vadens ad tabernā p̄pter cibū et potū sufficienter p̄pter vtrūq̄ diuisim. quia si nollet bibere adhuc iret ad comedendū. et si nollet comedere adhuc iret ad bibendū. S̄z q̄ habeat duas causas totales quaz vtraq̄ fuit finis p̄sc̄isus scdō mō predicto ē impossibile. Ad aliud de duobus excedentibus dico. q̄ non est incōueniēs aliqd p̄imo excedi a duobus p̄mo excedentibus. sic vnus lapis p̄mo excederet a duobus hominibus. nec prius excedit vn⁹ homo lapidē q̄ alius. Ad aliud de quinta via dico. q̄ non potest dmonstrari q̄ vterq̄ vel alter excedat in infinitū intensiue. et ideo nō pōt dmonstrari q̄ in infinitū excederet. q̄nū possit p̄bari q̄ maior p̄fectio esset in ill⁹ duobus simul q̄ in vno p̄ se. Nō tū sequit q̄ in infinitū pōt excedi. q̄z neuter eorū est infinitus. saltē nō potest dmonstrari. Ad aliud de sexta via dico q̄ illud non potest dmonstrari q̄ spēs plurificabilis nō dēminat se ad certū numerū indiuiduorū. q̄z nō potest dmonstrari q̄n aliq̄ astra sint eiusdem speciei. et tū s̄m p̄hos determinat sibi certū numerū indiuiduorū sub qualibet specie. Ita q̄ p̄ nullā potētiā p̄nt plura fieri sub illa sp̄. Et hoc etiā dicūt theologi aliq̄. sicut materia in aliq̄ toto ē plurificabilis in p̄tes eiusdē speciei. et ista mat̄ia determinat sibi certū nūerū p̄tium eiusdem q̄ntitatis. Si s̄ sol est eiusdē sp̄ei cū suis medietatib⁹. et tū determinat sibi certū numerū medietatū eiusdē q̄ntitatis. Ita pōt dici in p̄posito q̄ natura diuina dēminat sibi dualitatē deorū. ita q̄ maior est falsa.

Ad secundū p̄ illa via dico q̄ duo necesse esse si essent nō p̄ueniūt in aliq̄. nec distinguunt in aliquo. sed se ipsi p̄ueniūt in necesse esse. hoc est p̄cept⁹ necesse esse vniūce p̄dicare de illis. et seipsis distinguunt. q̄re responsione in p̄mo. disti. ii. q̄. d̄ vnitate dei. Ad vltimū sc̄z de septima via dico q̄ nō potest dmonstrari q̄ deus sit omni potēs. sed sola fide tenetur. posito etiā q̄

sic. pōt dici q̄ volūtas vni⁹ est naturalr cōformis alteri et p̄coris. q̄ naturalr qcquid vnus vult alius vult necessario. Et iō si a vult aliqd esse. b nō potest nolle illud esse. vlt̄ velle illud nō esse. q̄z nō potest dmonstrari q̄ vult illud libere et p̄tingent et indifferent. Et ideo nō sequit q̄ a possit facere b nullipotētē. Ad principale pat̄z ex dictis.

Questio secunda Truz essentia di

v uina et relatio distinguat ex natura rei. Et videt q̄ sic. q̄a p̄tra dictoria de eodē nō verificant. sed essentia est tres p̄sone. Paternitas nō est tres p̄sone. q̄ illa distinguat ex natura rei. In op̄positū. Essentia est relatio. q̄ nō distinguat ex natura rei. P̄mo dictis q̄runda p̄t dici q̄ distinguat ex natura rei pōt accipi dupl̄citer. Proprie. et tūc illa q̄ distinguat ex natura rei sunt plura. quorū vnum nō est realiter et essentialit̄ alterū. Vñ p̄t accipi improprie. q̄n. sc̄z aliqua res absoluta. q̄ est plures res relatiue. et est aliqua res q̄ est illa absoluta. ita q̄ tū ipsa non est plures res relatiue. Primo mō capiēdo distinguat ex natura rei. essentia diuina et p̄a relatio nō distinguat ex natura rei. q̄z essentia est realiter relatio. Scdō mō distinguat ex natura rei. q̄z essentia est tres p̄sone et paternitas nō est tres p̄sone. Nec aliā distinctionē vel non idētitatē parūā vlt̄ magnam ibi pono p̄ter p̄dicta. Ad p̄mum in p̄trariū nego p̄nā. Aliqd em̄ vere p̄dicat de essentia q̄d nō p̄dicat de paternitate. q̄ paternitas et essentia distinguunt. q̄z añ cedens est verū termis supponibilib⁹ p̄sonaliter et significatiue. et p̄nā falsum terminis significatiue accept⁹. q̄a manifestū est q̄ aliqd vere p̄dicat de illo termino essentia vt stat p̄sonaliter. q̄d non p̄dicat de paternitate vt stat p̄sonaliter. et tū paternitas et essentia vt stat p̄sonalr nō distinguat. q̄z in re que denotat nō est aliq̄ alia distinctio q̄ dicta est. S̄z bñ sequit q̄ essentia supponit p̄ aliq̄ re que est plures p̄sone. Et paternitas supponit p̄ aliqua re q̄ non est plures p̄sone. Tū si essentia et paternitas supponūt simpl̄r aut materialr in p̄sequente tunc p̄sequens est verū sicut antecedens.

qz isti conceptus. paternitas. essentia. distinguunt realiter. Ad aliud dico qz subiecta in illis ppositis quas format beatus. essentia est tres persone. paternitas non est tres persone. accipiendo significare generalissime significat idem. qz sic accipiendo nihil fecit essentia qn sit idem realiter cum ista re que est paternitas nec e converso. Sz tunc non valet pna sic significat oino idem. ergo ille ppositus contradicit. qz ultra requirit qz supponant p eodem oino. Huc accipiendo stricte significare p supponere. sic non significat idem qz sic non supponit p eodem. qz essentia supponit p re q est paternitas. z due alie res relative. Paternitas aut supponit p re q licet sit essentia non tñ est alie due res relative.

Si ho dicat qz subiecta illaz duaz ppositionum supponant p essentia z paternitate z essentia z paternitas sunt idem. Sz supponit p eodem. Item si non supponit p eodem. tunc supponit p diversis. Item aut supponit p aliquo vel aliquibus aut p nullo.

Ad pimum dico qz pna non valet. sic nec illa. filius supponit p essentia. z essentia est paternitas. Sz filius supponit p paternitate sed est fallacia accidentis utrobique. ppter non identitatem medij. Ad secundum dico qz consequentia non valet. qz antecedens est verum et consequens falsum. Primum patet. qz si supponant p eodem. tunc aut p essentia. aut p paternitate. non p essentia. qz tunc esset hec vera. paternitas est tres persone. sic hec e vera. essentia est tres persone. qd falsum est. Si aut supponat p paternitate. tunc sicut paternitas non est filius nec spiritus sanctus. ita essentia non est filius nec spiritus sanctus. Secundum patet. qz essentia z paternitas non sunt aliqua diversa. ideo concedo qz nec supponit p eodem nec p diversis. Ad tertium concedo qz non supponit p aliquibus. qz ista non sunt plura essentia z paternitas. nec etiam p aliquibus ppter eandem dictam. z de virtute sermonis p nullo supponit. sed vñ terminus supponit p una ex parte p essentia. qd non tñ est illud p quo supponit aliud. sed e aliqua res q non est illa res relativa. puta non tñ ista res absoluta est paternitas. Sz filiationis spiratio passiva. Alio terminus puta paternitas supponit p re. qz sic essentia. non tñ est filiationis vel spiratio passiva.

Ad aliud dico qz extrema contradictionis verificant de distinctis terminis q sunt pa-

ternitas z essentia. qz non pono qz res sit subiectum vel predicatum in ppositione. Ideo dico qz extrema contradictionis non verificant de eodem termino supponente p eodem nec de diversis terminis supponibilibus oino p eodem. nec in casu verificant extrema p diversis. sed extrema contradictionis bene possunt verificari de diversis qz vñ supponit p re q est plures res relative. Alio supponit p re q non est plures res relative. et hoc nunc repetit nisi in pposito. Ad aliud dico qz ex diversitate illorum duorum modorum dicendi p se. pcludit solū distinctio conceptuum sine distinctione in secundo modo dicendi p se. dummodo vnus conceptus supponit p re q est plures res relative. Et alio conceptus supponit p re que non est plures res relative. sic in istis terminis paternitas z essentia. Ad aliud dico qz palosissimi tñ affirmatiui qz negatiui solunt p fallacia accidentis ppter hoc qz in oibus illis accipit aliquis terminus supponens p vna re absoluta q est plures res relative. Ad pimum catholicum dico qz non arguo illam non identitatem p separationem relationis z essentie. sed arguo p distinctionem realem personarum. z sic intelligendo dico qz si precise argueret ista non identitas p distinctionem realem. deberet argui distinctio realis inter essentiam z relationem sicut inter personas. Sed qz ista non identitas arguit p distinctionem realem personarum vna cum identitate reali personarum cum essentia divina. ideo non sequitur qz sit distinctio realis inter essentiam z relationem. Et tunc dico qz non est ibi aliqua pbatio per aliquod medium evidenti. sed solum e illatio ab explicito ad implicitum qz aliud non intelligendo p illam distinctionem formalem.

Pro hoc dico ad aliud qz non arguit maior distinctio ex separatione. sed bene argueret distinctio maior per distinctionem realem personarum. z ex non identitate personarum reali cum essentia qz ex vno per se. Sed in pposito licet ponam distinctionem realem personarum. tamen pono identitatem earundem cum essentia divina. Id non pcludit. Ad aliud dico qz pcluderet si precise argueretur illa non identitas inter essentiam z relationem ex non identitate reali personarum sed sic non arguitur. sed ex distinctione reali personarum cum identitate earundem cum

essentia divina. Ad aliud patet per idem.

Ad aliud dico qz vito ponere distinctionem realem inter essentiam z relationem ppter fidem catholicam z ppter compositiones persone que componeret ex illis duabus rebus. Sed illo modo non pponitur essentia ex illis tribus personis. Ad illas tres replicas q tangunt repugnantiam z contradictionem. Dico qz in re nulla est contradictio. nec est aliqua repugnantia realis inter non esse deitatem z esse deitatem. Quia non esse deitatem non importat aliquam rem que repugnat. sed repugnantia est inter conceptus stantes p rebus z ratione rei. non q aliqua res significata per non esse deitatem repugnet deitati. sed qz ille conceptus non esse deitatem non predicatur de deitate. Exemplum. inter ens z non ens non est repugnantia realis. quia nulla res per non ens significat que repugnat enti. sed solū est repugnantia inter conceptus non ratione rei q repugnat entitati. sed ppter hoc. qz talis conceptus negatiuus non predicatur de ente ppter contradictionem. qua sequitur. scz qz res sit z non sit. Et si queras vtrum non esse deitatem eque primo repugnet conceptui vtri qz scz deitatis z paternitatis. Dico qz non. Nam conceptui deitatis repugnat primo. conceptui aut paternitatis non repugnat primo. Hoc patet. qz illud dicitur alicui convenire primo quod convenit sibi p quolibet cōte-
to sub isto de quo predicatur. et nulli ppter id quo non predicatur. vt patz de risibili z homine. Sed non esse deitatem repugnat cui libet de quo predicatur deitas. patz inductiue. z non repugnat alicui de quo non predicatur deitas sine conceptus deitatis. Non esse aut deitatem repugnat oī illi de quo conceptus paternitatis predicatur. tamē cum hoc repugnat alicui de quo non predicatur conceptus paternitatis. quia non esse deitatem repugnat filio de quo non predicatur paternitas Sz non repugnat vtriqz eque primo. Et si dicas qz ex hoc sequitur non esse deitatem aliquam pmitate z aliquo modo est cōpossibile paternitati. quod non est cōpossibile deitati. et qz non repugnet eis eque primo. Respondeo z dico. qz non valet. non enim sequitur. non esse sensibile non repugnat eque primo conceptui aīalis z hominis. ergo aliquo modo est cōpossibile homini q modo non e cōpossibile animali. qz talis negatiua non infert a-

firmitatē. quia licet vñ contradictoriorū recipiat magis z minus. non tamē sibi aliud est ppossibile. quia aliquid est magis inequale vni qz alteri demonstratis duobus. z tamē non est magis equale vni qz alteri.

Eodem modo respondendum est ad argumenta tangētia repugnantiam. Si ho dicat qz essentia z paternitas distinguant formaliter. Respondeo z dico qz distinctio formalis accipit dupliciter. Uno modo ppter illas quorū vñ non est aliud. z sic non distinguunt formaliter. Alio modo qñ vñ terminus supponit p re que est tres res relative. Et alio supponit p re que non est tres res relative. z sic distinguuntur formaliter qz nihil aliud intelligo p distinctionem formalem in pposito. Ad aliud dico qz essentia non est cōcabilis filio. sicut forma materie cōcatur. sed est cōcabilis. hoc est. essentia est tres persone. paternitas non est tres persone nec due. sicut etiam spiratio activa est cōcabilis filio z non spiritui sancto. hoc est filius z non spiritus sanctus spirat. Aliā ho cōtatem non video nisi istam predictam. nec credo ibi aliquam aliam fore.

Questio tertia

Trū paternitas

v distinguat a patre. Et videt pmo qz sic. Quia paternitas est in patre. pater non est in patre. Sz. In oppositum. paternitas est pater. Sz. Sciendum est hic primo qz questio non est de nominibus. qz de talibus est certum qz non sunt idē sed est de re. Et sic intellecta qōne dico. Ex paternitas non distinguit a patre. Rō est. qz oīs distinctio vel est formalis vel realis vel ratiois. Primo modo non distinguunt. nec secundo. certum est. qz omnis res que est pater est paternitas z e converso. ergo non distinguunt formaliter. qz hec vocat distinctio formalis. qñ aliqua res est vñ distinctiorū formaliter. et non aliud. sicut filius est essentia z non est pater. ideo essentia et pater distinguunt formaliter. Nec etiam distinguunt tertio modo. Tū qz ista distinctio solū est nominū. quia rationes z diffinitiones sunt nominū tñ. Tū quia quilibet ratio que cōuenit vni nomini puenit alteri. ergo res si significata p nomina non distinguunt per tales rationes. Pro solutione rationum

notandū. q̄ oīs p̄p̄ cōposita ex istis termi-
nis. paternitas. pater. in qua ponit̄ s̄bum
q̄d est nota distinctiōis falsa est de virtute
sermonis. licet vera sit s̄m intentionē loq̄n-
tiū. ideo talis est exponēda. huiusmodi au-
tē verba sunt note distinctiōis. habere. con-
stituire. esse in. et h̄mōi. Ad p̄mū in con-
trariū dico. q̄ p̄p̄e loquēdo generatio ac-
tiua nō plus est in patre q̄ in filio. imo p̄p̄
est in filio q̄ in patre. q̄ est in filio p̄ circū
inceptionē. et sic nō est in patre. Et q̄n dicit̄
q̄ p̄ generationē actiua distinguūt pater a
filio. dico q̄ ly p̄ potest dicere circūstantiā
principij distinctiōis alicuius p̄stituti ex
tali p̄ncipio et ex alio. quō h̄o p̄ponit̄ ex a/
nima et corpe. et sic nō distinguūt pater a fi-
lio p̄ generationē actiua. quia p̄p̄e loquē-
do nō constituit̄ ex essentia et generatione
actiua. Alio mō p̄t dicere ly p̄ circūstan-
tiā distincti suppositi diuini. et sic est vera.
quia pater est generatio actiua siue pater-
nitas. que nō est filius et que distinguūt
a filio. Ad aliud dico q̄ de virtute ser-
monis nō debet cōcedi q̄ paternitas p̄sti-
tuat patrē. q̄ in paternitatē et patrē nul-
la est distinctio. Inter p̄stitutes v̄o et cōsti-
tutū est aliqua distinctio. S̄z talis p̄p̄ de-
bet glosari sic. paternitas est pater et nō est
alia p̄sona a patre nec ecōuerso. Ad ali-
ud dico q̄ eodē mō oīno distinguūt a filio
pater. et. s̄. p̄sonaliter. quia se toto distin-
guūt p̄sonaliter ab vtroq̄. et nō p̄ partē suā.
Et q̄n dicit̄ q̄ p̄ spirationē actiua distin-
guat̄ a sp̄s̄ sancto et nō a filio. dico sicut p̄-
us. si ly p̄ dicat circūstantiā p̄sone distincte
vera est. et tūc est ille intellect̄. pater est spi-
ratio actiua q̄ spiratio nō est sp̄s̄ sanctus. sed
filius. Ad aliud de p̄p̄ietate dico. q̄ in
p̄sonis est p̄p̄ietas. sed nulla p̄sona est plu-
res p̄sone. sed quilibet est p̄p̄ia. et sic vna q̄
nō plures. Ad August. dico q̄ nō eo de-
us est sapiētia q̄ pater. quia deus et sapien-
tia est plures p̄sone. paternitas nō est plu-
res p̄sone. et ideo nō oīs deus est pater. q̄a fi-
lius est deus et nō pater. sed oīs pater ē de-
us. Ad aliud dico. vna p̄sona nō est ab-
soluta. quia vna p̄sona nō est quilibet p̄so-
na. sicut essentia d̄r absoluta. q̄ ē quilibet
p̄sona. Ad aliud dico q̄ paternitas nō
est in patre. imo est in filio p̄ circūinceptio-
nē et nullo modo de vi sermonis est in pa-

tre. sed ideo dicit̄ primo p̄sona pater et non
secunda. quia prima p̄sona est paternitas et
nō secunda. Ad aliud dico q̄ sc̄z p̄ductō
actiua et passiva nec sunt in eadem p̄sona.
nec in diuersis. Sed p̄ductio actiua est p̄-
sona p̄ducēs et nō p̄ducta. P̄ductio pas-
siua est p̄sona realiter p̄ducta et nō p̄ducēs
Et ideo nō p̄t idē p̄ducere se sed alius

Ad aliud q̄n dicit̄ q̄ aliquid cōuenit
vni et repugnat alteri. nego istā. et patet in
stantia de albedine et nigredine. et tūc nihil
est in albedine q̄d nō est in nigredine. Et
idō dico q̄ aliqd sit vnu q̄d nō sit reliquū
et ideo q̄ ingentū repugnat filio et p̄uenit
patri. ideo pater est paternitas et filius nō.

Ad aliud q̄n dicit̄ q̄ tūc p̄sone se tot̄ cō-
uenirent et distinguērent. Dico q̄ p̄sonas
distingui se tot̄s p̄t accipi dupl̄r. Uno
modo q̄ distinguūt q̄libet q̄d est ille p̄so-
ne. sic nego. quia sic nō distinguūt se tot̄s.
quia essentia diuina est quilibet p̄sona. et
tūc nō distinguūt. Alio modo d̄r distinguūt.
q̄ distinguūt p̄ se et nō p̄ partes. et sic p̄sone
se tot̄s p̄ueniunt essentialiter et distinguūt
tur p̄sonaliter. et nō p̄ aliquas p̄tes vel q̄si
p̄tes. Consilēs expositiōes require ab Au-
gustino. ij. d̄ trini. in p̄ncipio. vbi exponit̄
istā auctoritatē. pater dedit filio vitā ha-
berē in semetipso. id est pater genuit filium
qui est vita eterna Et sic exponit̄ p̄similes
p̄p̄ones. j. de trini. ca. xij.

Questio quarta Trū angelus sit

in loco p̄ suam substantiā. Et
videt̄ p̄mo q̄ sic. quia p̄ suam es-
sentia est hic et nō alibi. ergo. et c̄. In op-
positū est articulus condēnatus parisiensis
In ista questione erūt tres articuli.

Primo videndū est quid sit locus. Se-
cundo. quid est in loco. Tercio ad que-
sitū principale. Circa primū dico q̄ lo-
cus est vltimū corporis p̄tinentis. hoc est
vltima p̄s corp̄is p̄tinentis. non q̄ sit aliq̄
pars vltima s̄m se totam distincta ab alijs.
Sed voco vltimā. omnē partem que extē-
ditur ad locatū. et tangit locatū p̄tenti in
loco. Et sic loquendo vltima pars habet
multas p̄tes que non tangunt locatū.

Si dicas accipio partē vltimā que di-
citur primo loc⁹. ista pars nō habet aliq̄s

partes tangentes locatū et aliq̄s nō tangē-
tes. quia aliter p̄s illius esset primo locus
et non illa pars. Dico distinguēdo de vlti-
ma parte. Quia vno mō dicit̄ vltima p̄s
oīs que se extendit ad locatū et tangit ime-
diate corpus cōtenti in loco. et sic infinite
p̄tes vltime sunt locus. et tangūt locatū
s̄m rectū q̄ medietas p̄tis tangētis s̄m re-
ctū sic est vltima. et medietas illius medie-
tatis est vltima. et sic in infinitū. Alio mō
dicit̄ pars vltima tangēs locatū. ista. que
est posterior omni alia parte tangēte loca-
tū. et sic nulla p̄s ē vltima. Si em̄ talis
esset aliqua. adhuc illa esset diuisibilis. et
p̄sequens pars illius posterior tangeret
q̄ tota ista pars. Eodē modo distin-
guūt de prima p̄te tangente. quia prima
pars p̄t dici vno modo oīs pars imedia-
te tangēs locatū. et sic sunt infinite p̄tes
prime que sunt locus s̄m lineam rectam.
Etia quia medietas alicuius p̄tis demō-
strate sic tangit primo. et medietas illi⁹ me-
diatatis. et sic in infinitū. Alio modo dicit̄
pars p̄ma illa que tangit sic q̄ ē prior omi
alia tangēte. et sic nulla tangit. nec aliqua
ē primo locus. quia quacūq̄ demōstrata
illa ē diuisibilis in duas medietates. et p̄
consequēs vna medietas posterioris tangit
q̄ alia. Un accipio primā partem vel pri-
mū locatū. p̄ illo cuius q̄libet pars tangit
vel quilibet pars ē locus. et sic nulla ē pri-
mo locus. quia demōstrata aliqua illa di-
uiditur in duas medietates. et sic vna me-
diatātū tangit. alia non. et per cōsequēs to-
ta ista pars non ē primo locus. et sic intelli-
go diffinitionē p̄cedentē. Circa secun-
dum articulū dico q̄ esse i loco accipit̄ du-
pliciter. sc̄z. circumscrip̄tue et diffinitue.
Circumscrip̄tue esse in loco ē aliquid esse i
loco cuius pars est in p̄te loci. et totum in
toto loco. Diffinitue autē esse in loco ē q̄n
totum ē in toto loco et non extra. et totum ē
in qualibet p̄te illius loci. quō corpus xpi
ē in loco diffinitue in eucharistia. quia to-
tum eius corpus coassistit toti loco speci-
ei p̄secrate. et totum coassistit cuilibet par-
ti loci. Circa tertium articulū dico q̄ an-
gelus non ē per suam substantiam in loco p̄mo
modo. quia non habet p̄tes. et p̄ consequēs
nō describit̄ loco. Secundo dico q̄ an-
gelus est secundo modo in loco per suam

substantiā. quia tota sua substantia ē in toto lo-
co et tota ē in qualibz parte loci. non tamē
sic q̄ substantia angeli sit p̄sens loco sicut
deus ē p̄sens loco. Sed quia angel⁹ am-
bitur et p̄tinet a loco. sic q̄ ē in loco illo et
non extra locum in quo existit. et hoc ideo
quia p̄sens ē corpori locato toti. et cuili-
bet eius parti tam p̄ti in p̄fundo q̄ in sup-
ficie. Sed licet angelus sit aliquo mō
p̄sens corpori p̄tinenti et partibz ei⁹. nō
tamē sic est in omni parte cuiuscūq̄ part̄
illius corp̄is continentis. si diuidat̄ illud
corpus. alteri medietati non erit p̄sens.
Et ideo sicut corpus locatum est in loco.
ita angelus sibi et omnibus p̄tibus suis p̄-
sens ē in loco. licet tamē corpus sit circum-
scriptiue. angelus tūc diffinitue. Sed
hic sunt aliqua dubia. Primū vtrū an-
gelus possit esse in loco indiuisibili sic an-
gelus ē indiuisibilis. vel in loco diuisibili
Et si sic. tūc accipiat̄ locus adequat⁹. Si
ille locus est diuisibilis. tūc prius coexi-
stet partibz toti Et tūc de illa parte quero
vtrū sit indiuisibilis vel diuisibilis. et sic erit
p̄cessus in infinitū. vlt̄ stabit̄ ad locum in-
diuisibile. Secundū dubiū ē. quāto
loco p̄t coassistere s̄m magnitudinē et p̄-
uitatem. Tercium dubiū. vtrū plures
angeli possint esse naturaliter in eodē lo-
co. Quartū. vtrū angelus possit se trās-
ferre p̄ locum alterius angeli tanq̄ p̄ me-
diū ipso existente in eodē loco. Ad p̄-
mum istorū dico q̄ angelus ē in loco diui-
sibili et non indiuisibili. quia nullus talis
est. sed si talis esset p̄ positionē. dico q̄ an-
gelus posset sibi coassistere. Et q̄n dicit̄
tunc prius coassistit parti q̄ toti. nego cō-
sequētiā. quia eque p̄mo est in toto et in q̄-
libet eius parte. sicut sol adequate illumi-
nat mediū. et forte aliud mediū vel maius
posset illuminare. et tamē nō prius illumi-
nat vnam p̄tem mediū q̄ alia. sed eque pri-
mo illuminat totū. Et eodē mō est d̄ cāde
la que eq̄ primo illuminat totū mediū si-
bi adequatū et quālibet eius p̄tem. et sic est
in p̄posito. et sic non est p̄cessus in infinitū.

Ad secundū dico q̄ est dare maximum
locū in quo potest esse. q̄ ipse est finite na-
ture et limitate. Sed q̄ntus sit iste p̄p̄ di-
ci rationabiliter q̄ tantū locum potest ha-
bere quantū corpus potest informare si

esset forma corporis. et maiores. quia maior
corpori potest coassistere quam possit i forma
re. sed quantum sit iste nescio. Similiter di
co quod non est dare minimum locum angeli in quo
potest esse. quod quocumque loco demonstrato ille est
divisibilis. et per consequens in illo loco per an
gelum esse et in parte eius. et sic in infinitum.

Ad tertium dico quod sic. quia plura corpo
ra possunt esse in eodem loco per potentias
divinas. et etiam naturaliter corpora illa que sunt
nata esse partes essentielles alicuius corpo
riti. sicut materia et forma sunt naturaliter
in eodem loco adequate. Et per consequens
multo magis duo angeli qui non sunt cir
cumscriptione in loco possunt esse in eodem lo
co. Et si queras Utrum unus angelus pos
sit esse in duobus locis dico quod sic in locis con
tinuis. que sunt partes loci adequate ipsi an
geli. non autem in locis discontinuis. et ratio potest
esse. quia quantum ad hoc simili modo coas
sisteret loco sicut faceret si informaret ma
teriam. Nunc autem si informaret corpus non pos
set informare partes corporaliter discontinuas
sicut nec anima intellectiva potest. ergo nec
nunc potest. Ad quartum dico quod sic. quia
non est ibi resistentia. quod sicut prius patuit
duo angeli possunt esse in eodem loco. et ea
dem ratione unus potest se transferre per locum
alterius. Ad principale dico quod angelus
non est circumscriptione in loco per substantiam.
et si sic intelligitur articulus parientis sic est
verus et non aliter. et sic etiam debet intelli
gi primus articulus.

Questio quinta Utrum angelus pos

sit moueri localiter. Quod non. quia
moueri est propria passio corporis
ergo non competit non corpori. et per consequens
angelus non est mobilis. In oppositum
psalmi. vi. volauit ad me unus de seraphin.

Hic erunt duo articuli. Primo vide
bitur quid sit motus localis. Secundo dice
tur ad questionem. Circa primum dico quod mo
tus localis est coexistentia successiva alicui
continui existens in diuersis locis sine quie
te media. hoc patet. quod si simul coassisteret
diuersis locis non mouetur. Quod sit sine quie
te media. hoc patet. quia si aliquid primo
sit in aliquo loco et post descat. et postea sit
in alio loco non mouetur continue. Quod autem sit

alicuius continue existentis in loco patet. quia
si deus primo crearet corpus in loco et po
stea destrueret illud corpus. et iterum crea
ret idem corpus in alio loco. illud corpus
coassisteret diuersis locis sine omni motu.

Sed est dubium An illa coexistentia sit
aliqua alia res ab omnibus permanentibus. Re
spondeo et dico quod non. sicut de motu in li
bro philosophorum dictum est diffuse. et etiam alibi
dicitur. ergo breuiter hic transito. Circa se
cundum articulum dico quod ex dictis in illa ques
tione patet et in precedenti solutio huius ques
tionis. quod ex quo angelus continue existit et ma
nifestum est ex scriptura quod angelus potest co
assistere diuersis locis successive sine quie
te media. manifestum est quod angelus potest mo
ueri localiter. Sed contra ista sunt ali
qua dubia. Primum quod videtur quod motus lo
calis sit aliud a rebus permanentibus. quia hec
propositio. hoc mobile mouetur ab illo mouen
te verificatur per rebus. et res permanentes non suffi
ciunt cum negationibus ad verificandum ta
lem propositionem. quod omnibus his positis potest
mobile moueri hic a solo deo. et tunc illa pro
positio erit falsa. ergo requiritur aliquid aliud.
Et fundatur hec ratio super principio genera
li. quod propositio verificatur per rebus. si due res non
sufficiunt nunc ad verificandum illam propositionem.
Secunda ratio fundatur in hoc. quod passum cau
sat formam causalitate excludente creatorem.
Tertia fundatur in hoc quod in corruptione for
me est aliquid quo posito forma corruptibilis

Secundum dubium est. quia videtur quod an
gelus non possit moueri. tunc quia secundum Ar
istotilem. omne quod mouetur primo est in termino
a quo et primo est in termino ad quem. angelus au
tem non habet partem. ergo. Tunc quod sic prius
pertransiret spacium equale quam maius. et ita spa
cium proponeret ex indiuisibilibus. cum ange
lus sit indiuisibilis. Tunc quia tunc posset si
mul moueri et quiescere. quia totus ange
lus citius recedit ab una parte loci quam ab alia.
Tunc quia tunc posset transire de extremo
in extremum non pertransiendo medium. Tunc
quia non mouetur a voluntate sua. quia tunc
omnia sibi obedirent nec a potentia execu
tione. Ad primum istorum dico. quod principi
um in quo fundatur prima ratio est falsum.
nisi intelligatur melius. quia ad veritatem unius
us propositionis quandoque sufficiunt due res

uno tempore. Aliquando vero non sufficiunt due
res. puta alio tempore. Exemplum pono. scilicet
quod deus creet unum angelum sine omni motu
et tempore. illa propositio si esset scripta in libro
iste angelus creatur. tunc in principio quando cre
atur sufficit ille tres res ad verificandum
istam propositionem. iste angelus creatur a deo. de
us angelus. liber scriptus tali propositio. Et po
stea si eadem res precise existat. non sufficeret ad
verificandum propositionem nec ille nec quicquam
alie res. Si vero dicis. eo ipso quo ponis
prius et posterius ponis tempus vel instantem
aliud et aliud. et ita requiritur tempus ad ve
rificandum propositionem istam. quo non existen
te non est propositio vera. Contra sicut per
us pono quod deus prius creet angelum cum
libro in quo scribat propositio sine mundo. et
postea creet mundum cum motu et tempore.
postea destruat mundum et motum et tempus
sicut prius. tunc ista propositio. iste angelus cre
atur a deo vera est ante mundi creationem
et post destructionem mundi est falsa. et tunc tot
res existunt post mundi destructionem sicut ante
creationem fuerunt. et tamen tunc fuit vera. nunc
autem falsa. Ex quo patet manifeste quod quicquam tres
res sufficiunt ad verificandum propositionem.
aliquando non sufficiunt. Si autem ad hec
dicis quod requiritur ad veritatem eius creatio
passiva. hoc non valet. quia istam potest de
us seruare. et stat argumentum sicut prius.
et primo erit vera. quia primo verum fuit dice
re. quod modo est et primo non fuit. et postea erit
falsa. quia post destructionem mundi quam
tuncque creatio passiva maneat modo an
gelus est et prius non fuit est falsa. Ideo
dico quod si ista propositio habeat veritatem. ha
bet veritatem quando talis propositio non est ne
gatua vel includens aliquam negatiua tam
quam exponentem ei. cuiusmodi sunt tales. hoc
est animal. homo est albus. Ad propositum
dico quod ad veritatem illi. hoc mobile moue
tur ab illo mouente. sufficit mobile et mo
uens. et ad presentiam mouentis mobile conti
nue sit in alio et in alio loco. sine miraculo
dei. Et quod non sit miraculum ista sufficit.
quando vero sit miraculum. nec ista nec que
cumque alia sufficiunt ad verificandum talem
propositionem. Ad secundam nego maiorem
in qua fundatur ista ratio. Causa vero quare
nego eam postea patebit. Ad tertiam dico
quod per presentiam agentis corruptibilis forma nisi im

pediatur a deo. Ad primum per secundum tri
bio dico. quod prius loquitur de mobili quod cir
cumscriptione est in loco. Nam omne tale
mobile primo est in termino a quo et in ter
mino ad quem. et tale est omne mobile secundum
Aristotilem. licet non secundum fidem. Ad aliud
dico per idem quod mobile circumscriptione lo
co prius transit per spacium equale quam ma
ius. Aliud autem mobile puta angelus non
transit prius spacium sibi equale sed spacium
equale loco in quo est primo quod transcat spa
cium maius. Ad aliud concedo quod potest
simul moueri angelus in uno loco et quie
scere in alio. et hoc verum est si angelus per
indifferenter esse in loco maiori et minori
quia tunc existens in loco minori et descedens
ibi potest mouendo se localiter facere in lo
co maiori. non deferendo priorem. et per con
sequens quiescit in minori loco et mouetur
ad maiorem locum. Ad aliud. nego con
sequentiā. quia posito medio necesse est
prius moueri in medium quam in extremum.

Ad aliud quod mouetur effectiue a voluntate
sua. nec sequitur propter hoc. ergo omnia
obediunt sibi. sicut nec sequitur. tu moueris ef
fectiue a voluntate. ergo omnia obediunt
tibi. Ad principale dico quod moueri secundum
locum secundum theologos non est prima passio
corporis. quia conuenit angelo. Si ergo
si angelus solum dimittat partem loci quam
prius habuit et non acquirat nouum locum
quiescit ne tunc. Dico quod si solus mouetur
motu deperditionis et non perdat totum locum
quem prius occupauit. adhuc quiescit in
parte illius loci quem prius habuit. licet
non in toto. et similiter mouetur motu deper
ditionis. Si autem mouetur motu deperditionis. et
etiam acquisitionis. puta si perdat unum lo
cum et acquirat alium. tunc non quiescit.
sed solum mouetur. quia per omnes partes
illi spacii in quo est mouetur.

Questio sexta

Utrum angelus

possit moueri per vacuum. Utrum
datur quod non. quia vacuum non
est possibile. ergo non potest aliquid mo
ueri per illud. Consequentia patet. quia
per nihil non potest aliquid moueri.

In oppositū angel⁹ p^ot eē i vacuo. & mo-
ueri i vacuo. In ista q. erūt duo articuli
Primo em videbit an vacuū sit possibile.
Secundo ad questionē. Circa articulu
primū dico q^o est dare vacuū. Ratio est q^o
omne rem distantē loco & situ ab alia re p^ot
deus destruere. & aliam rem sine motu lo-
cali p^oseruare. Sed spera actiuorū & passi-
uorū distat loco & situ a celoz partib⁹ eius
ergo potest deus destruere speram actiuo-
rū & passiuorū & cōseruare celuz. & partes
eius in eodem situ sine motu locali. Sed
hoc posito latera celi non p^ocurrent. nec
se tangunt. & inter latera celi nō esset aliq^o
mediū positiū nec corp⁹ aliquod. ergo il-
lud mediū esset vacuū. Eodē modo po-
test argui q^o deus potest destruere aere & q^o
est in domo. & cōseruare tectum & parietes
in eodem situ sine motu locali & tunc dice-
tur ibi esse vacuū. quia nihil positiū est
in domo. Item nō est negandū a deo qui
subito possit destruere speram actiuorū &
passiuorū. tunc hoc posito si mouerent
latera celi ad se inuicē. aut successiue aut
subito. Si subito. tunc motus localis est
ibi quod nō est verum. quia omne mobi-
le prius est in medio q^o in extremo. Si
successiue. tunc in prima pte illius tempo-
ris esset vacuū. quia in isto latere non tan-
gunt se. Sed cōtra Inter corpa v^ol par-
tes corpis que se tangunt nullū est vacuū
sed illo posito partes celi se tangunt. Vi-
noz p^obatur. quia illa se tangūt inter q^o nul-
lum est mediū. sed inter latera celi non est
mediū quia nihil est in medio p^o positiū
ergo tangunt se. Tum q^o latera celi nō di-
stant illo posito. quia nihil est mediū p^o q^o
possint distare. Preterea aut vacuū est
aliquid. aut nihil. Nō potest dici q^o est ali-
quid. quia q^ocunq^o re demonstrata hec est
falsa. hoc est vacuū. Patet inductiue. Si
nihil. ergo vacuū nō potest esse aliter q^o ē.
quia nihil non potest esse. hec em semp est
falsa nihil est. Tum ergo de facto vacuū
nihil sit. sequit^o q^o etiam nō potest esse.

Ad primū istorū dico q^o posita ypotesi
de vacuo. q^o latera celi non se tangerent. &
nego vltra cōsequentiā. Inter latera celi
non est aliquid mediū positiū. ergo par-
tes ille se tangūt. Et causa est. quia ad hoc
q^o non tangāt se latera celi sufficit q^o int^o il-

la sit mediū. & potest esse absq^o motu lo-
cali partiu⁹ & cuiuslibet partis. Hūc autē
si latera celi tangerēt se tactu mathemati-
co impossibile est q^o fiat mediū positiū
inter illa latera sine motu locali oim⁹ priū.

Ad secundū dico q^o hec ppositio. partes
celi vel latera distant. potest habere duos
sensus. Unus est q^o distent per aliq^o me-
diū positiū. Et ille sensus falsus est. ma-
nifestū est posita ypotesi. Secundus sen-
sus potest esse. q^o fuit aliquod mediū posi-
tiū inter latera celi. vel potest esse absq^o
motu locali eorundē. quod dico semp p^o
corpora multa tangentia se que nō distāt
p^o mediū positiū. & inter illa latera fuit
aliquādo mediū positiū. licet modo nō
sit per positiū. tamen impossibile est q^o de
nouo fiat aliquod mediū positiū inter
illa latera sine motu locali partiu⁹ istorū
corporū se tangentiu⁹. hoc patet manifeste
si lapis tangat aliquā. sic q^o nihil sit medi-
um positiū. Ad aliud dico q^o ista pro-
positio vacuū est. equiualeat isti ppositiōi
inter aliqua corpora non est mediū po-
sitiū inter que fuit mediū positiū. vel
potest esse mediū positiū sine motu lo-
cali istorū corporū. Per hoc ad formā
argumenti dico. q^o vtraq^o istarū est distin-
guenda. scz. vacuum est aliquid. vacuum
est nihil. Unus sensus est iste. vacuum est
aliquid. id est. inter aliqua corpora nō est
mediū positiū inter que fuit mediū po-
sitiū. vel potest esse sine motu locali par-
tiu⁹ istorū corporū. & sic est verū. vacuū
est aliquid. Secundus sensus est ille. ali-
qua res que ē aliquid v^ol potest esse aliq^o.
& hec est vacuū. Ita q^o hoc nomē vacuum
vere predicat affirmatiue d^o aliqua re que
existit. vel potest existere. Et iste sensus est
falsus & impossibilis. quia quacūq^o re de-
monstrata hec est falsa. hoc est vacuum

Eodem modo hec est distinguēda. va-
cuū est nihil. Et potest habere duos sen-
sus. Prim⁹ est iste. Inter aliq^o corpa nō est
mediū positiū. scz. sicut prius dictum ē
Et iste sensus est verus. Secundus sensus
est q^o nihil ē aliqua res vel potest esse q^o sit
vacuum. & de qua vacuū vere predicetur
& ille est falsus. & impossibilis est illa. vacu-
um est nihil. vel nihil ē vacuum. Circa
secundum articulum dico q^o angelus pōt

moueri p^o vacuū. Eū⁹ ratio est. q^o angel⁹
pōt esse in vacuo sicut corp⁹ pōt fieri i vacuo
quia nō est maior rō de vno q^o de alio. Po-
nat^o q^o angelus in vacuo. & fiat postea illud
vacuū plenum aere. q^o facto manifestū est
q^o angelus nō est in toto pleno. q^o ponam⁹
q^o illud plenum sit maius q^o locus suus ade-
quatus. ergo angelus non fuit prius in to-
to vacuo Si tūc p^o potentia diuinā fiat il-
le locus vacuus iterū repleat^o aere. tūc nō
est necesse angelū esse in eadē parte illi⁹ lo-
ci qua p^ous. salte⁹ deus pōt facere q^o facto
pleno inueniat in alia pte q^o prius. & p^o cō-
sequēs salte⁹ a deo potest angelus moueri
in vacuo. sed vtrū possit p^o naturā nescio.

Sed p^otra. nunq^o est motus localis ni-
si p^o distātiā. sed posita ypotesi latera celi
non distāt. Itē p^o oim⁹ motū localem
aliq^o acquiri^o p^o motū in vacuo nihil ac-
quiri^o g^o. Itē oē q^o mouet^o p^otim est i ter-
mino a quo. & p^oim in termino ad quē. sed
in vacuo nō est p^o g^o rē. Ad p^omū istorū
dico q^o nō omnis motus est inter distātiā
hac ypotesi posita sed foret si esset plenum.

Ad secundū dico q^o nō semp per motū
localē aliq^o acquiri^o positiū. posita hac
ypotesi. sed aliq^o acquirere^o si esset plenum

Ad tertiu⁹ dico q^o nō oim⁹ q^o mouet^o de
facto est p^oim in termino a quo rē. v^o prius
sed foret si esset plenum Et sic respondendū
est ad oia argumēta p^osimilia rē.

Questio septima

Trum unus an

gelus loquat^o alteri Et argu-
it^o q^o nō. q^o vnus angelus nō po-
test audire alterū. ergo nec potest loqui al-
teri. p^ona patet. Aliis p^obat^o q^o audire p^oter
ad potentiam auditiuā q^o non est in ange-
lo g^o. Ad oppositū est m^og^o s^oniay. & Dyo.
in de angelica ierarchia. In ista questi-
one primo videndū est quid est loqui et lo-
cutio angelorū mētaliter. ex quo apparebit
qd^o est audire mētaliter Secundo ex hoc
rūdebo ad questionē. Quātū ad p^omū
dico sicut loqui locutiōe vocali non est ni-
si p^oferre verba vocalia. vt aliquis audi-
at vocaliter auditioē. & intelligat id quod
per vocem significat. Ita loqui mentalit^o
non est nisi habere verbū mentale. vt ali-
quis audiat mētaliter. & illō intelligat q^o

per verbum mētale significat. Verbu⁹
autē mentale est cognitio actualia. Ideo
loqui mētaliter non est nisi actualiter co-
gitare vt ipsemet vel alius intelligat quid
per cognitionē significat. Et quo apparet
q^o audire mētaliter nō est aliud nisi videre
cognitionē actualē alterius angeli v^ol ho-
minis. Sicut audire vocaliter nō est nisi
apprehendere voces platas. Ita oia p^oban-
tur p^o August. v. d^o trini. ca. x. Primū q^o ver-
bum mētale sit ipsa cogitatio sic dic^o. For-
mata cogitatio p^oprie ab ea re quā scimus
verbum est. quod in corde dicimus. quod
nec grecum est nec latinū. nec alicuius lin-
gue alterius. Quare loqui mentaliter
nō est nisi habere verbū mentale puta co-
gitationē sic dicat. Quedā ergo cogitatio/
nes locutiōes sunt cordis. vbi et os esse di-
cimus. Ostendit & christ⁹. que aut p^oce-
dunt de ore de corde exeunt ea sunt que in-
quinant homines. De corde em⁹ exeunt co-
gitationes male. Item post. foris em⁹ cum
p^o corpus hoc fiet. aliud est locutio. aliū v^o
sio. intus aut cum cogitamus vtrūq^o vnū
est. Quare audire mētaliter nō est nisi v^o
dere cognitionē actualē alterius pat^o per
eundem ibidem. vbi sic dicat. Auditio & vi-
sio duo quidē sunt int^o se & distinguunt^o in
sensibus corporū. In animo aut nō est ali-
ud atq^o aliud videre & audire. ac p^o hoc cū
locutio foris nō videatur sed potius audi-
atur. locutiōes tamē interiores hoc est co-
gitationes visas a d^ono dicit euangelista. cū
vidisset inquit cogitationes eorū. Circa
secundū articulu dico. q^o cum loqui men-
taliter non sit nisi cogitare actualiter. & an-
gelus potest cogitare actualiter v^ol au-
diat siue videat cognitionē suam actualē
& per hoc tanq^o per signū naturale aliquo
modo intelligat obiectū illius cogitatiois
sed illā cogitationē angelus potest videre
quod est audire sicut ostensum est. sequit^o
q^o vnus angelus potest loqui alteri et an-
gel⁹ potest audire. Ex quo sequit^o q^o an-
gelus loquendo alteri nihil facit nisi cau-
sat cognitionē de aliquo in se. que cogita-
tio tanq^o obiectum causat effectiue cogita-
tionē illius cogitationis in angelo audi-
ente. et sic ex cōsequenti causat aliquo mo-
do in angelo audiente cogitationē obie-
cti p^oime cogitationis. Sed hic sunt

aliqua dubia. Primum vix vnus angelus posset loqui vni et non alteri. ita quod occultet ab vno et non ab alio cogitatione. Secundum dubium est. quia videtur secundum ista quod anima nostra causat cogitationem actualem quod est verbum mentale. et angelus potest illam cogitationem videre. et tunc. Tertium est verum et audire et visione quod idem sunt in angelo sicut deus. est possit cognosci obiectum cuius obiecti est verbum loquentis. Quartum. quod secundum diuersa inferior angelus potest indifferentem loqui superiori sicut e converso. et per prius inferior possit illuminare superiorem. quod videtur inconueniens. Ad primum dico. quod naturaliter non potest loqui angelus vni nisi loquatur alteri si cetera sunt paria puta si sint in eadem distantia. et equaliter intenti. et non sint aliquid modo impediti. Ad secundum dico quod quibus conclusio sit concedenda secundum veritatem. tamen per istum dubium et per prius distinguo de locutione. quia vno modo accipitur locutio mentaliter per proferre verbum mentale apprehensibile et visibile ab altero. et sic non potest loqui angelus vni et non alteri. Nec potest sic cogitationes suas homo vel angelus ab alio angelo occultare. quod etiam cogitationes sunt cause efficientes naturales equaliter appropriatis multis passis. equaliter dispositis equaliter efficiunt. Nec est in potestate angeli vel hominis quod cogitatio sua causat sui visionem in vno passo et non in alio. Aliter potest homo vel angelus loqui alteri. quando vult vnus videre cogitationem suam et non alium. et loquitur vnus audiat et non alius. et sic potest occultare cogitationes suas ab vno et non ab alio. et aliter non. quemadmodum proferens verbum vocale non habet in potestate sua verbum vnus assistens audiat et alius non. potest tamen velle quod vnus audiat per se sua et alius non. et sic potest occultare vni et non alteri. Tamen de facto frequenter vnus angelus non videt cogitationes alterius. nec etiam hominis. quod non permittit a deo qui non coagit secum.

Ad tertium dico. quod vnus angelus videt cogitationem alicuius obiecti in alio angelo aliqui cognoscit illud obiectum solum in conceptu communi. puta si nunquam vidisset tale obiectum et primo videret cognitionem eius propriam in alio cognosceret illud obiectum in conceptu entis. quasi si aliquis audiret loqui

de aliquo obiecto quod nunquam vidit. propter non habet cognitionem in particulari de isto obiecto. sed solum in conceptu communi. Alio modo potest cognoscere illud obiectum per discursum sicut cognoscit causa per effectum. quemadmodum enim videns fumum sine igne argueret quod talis fumus causaretur ab igne. quod alias ad presentiam ignis videtur fumum causari. et sic cognosceret ignem esse causam per suum effectum. Ita vnus angelus videt cognitionem alicuius obiecti in alio cognoscit quod talis cognitio causata tali obiecto. per hoc quod alias ad presentiam obiecti vidit consimilem cognitionem in se vel in alio causari. Alio modo potest cognoscere illud obiectum cognitione incompleta rememorando. sicut videns ymaginem cognoscit illud cuius est ymago. Et iste modus presupponit noticiam incompletam obiecti in se in particulari. Et forte adhuc alio modo potest cognosci obiectum illius cognitionis.

Ad quartum dico quod permissa distinctione locutionis data in secundo dubio. dico tunc primo modo locutionis inferior potest ita loqui superiori sicut e converso. nec in hoc videtur esse aliqua differentia. Secundo etiam modo potest loqui superiori quando vult et desiderat illuminari ab aliquo. quia potest indifferentem velle quod superior videat cogitationem eius sicut e converso. Nec etiam in hoc videtur differentia. Sed in hoc est differentia. quia multe veritates sunt reuelare a deo superiori quod non reuelant inferiori. et de illis potest superior loqui inferiori et non e converso. Ad principale dico quod angelus potest audire mentaliter sed non vocaliter.

Questio octaua

Trum vnus an

gelus possit causare noticiam actualem in alio angelo illius obiecti quod habitualiter cognoscit sine actu ali cognitione causata in se eiusdem obiecti. Et videtur quod sic. quia actiuo sufficienter approximato passo disposito et non impedito. potest sequi actio. sed noticia habitualis primi angeli est actiuum sufficiens et naturale. et alius angelus est passus approximatum et non impeditum. ergo illa actio potest sequi sine omni alio.

Contra si sic tunc non esset necesse quod vnus angelus loqueretur alteri. quod est falsum.

Circa ista quoniam primo ponere sunt due distinctiones. Secundo ad questionem est respondendum. Quantum ad primum est prima distinctio de habitualiter noto. Nam habitualiter notum est duplex. Vnum quod aliquid est notum mediante habitu proprio immediate inclinationis ad actum eliciendum circa illud obiectum cuius est habitus. Aliud est habitualiter notum quod mediante aliquo principio vel principio sufficienti vel habitu pluriplex vel incompletus cognoscit aliquid conclusio quod prius erat incognita. nec vnus respectu illius proprius habuit prius nec actum nec habitum proprium. Quod dicimus quod inueniuntur ex multis principijs sic notis et ex multis habitibus particularibus inuenit aliquam conclusionem extraneam. de qua prius nunquam cogitauit. nec ante primum actum habuit habitum respectu talis. Secunda distinctio est quod locutio sit non solum ut forme. propter inaudiente. sed frequenter fit ut audient ei assentiat. Ideo noticia causanda in angelo quod est apprehensio. quidam iudicatio. Circa secundum articulum dico quod accipiendo habitualiter notum primo modo. sic dico quod angelus vel potius noticia habitualis potest causare noticiam actualem sui obiecti in alio angelo. sine noticia actualem eiusdem obiecti causa in se. Et hoc dico supposito quod aliqui illud obiectum in se videret alius angelus. Cuius ratio est. quia ille habitus proprius ex quo est similitudo et effectus obiecti naturaliter est duce re in cognitionem illius obiecti cuius est habitus tanquam in cognitionem cause. et per hanc in cognitionem apprehensiuam quod iudicatio. Et hoc potest fieri per discursum ab effectu ad causam. modo quo prius dicitur est de fumo et de igne. Alio modo potest fieri per rememorationem et recordationem. puta quod vidit tales habitus intuitiue et in se videt similem recordatur de obiecto cuius est similitudo. Sed secundo modo loquendo de habitualiter noto potest vnus angelus et noticia habitualis illius causare in alio angelo noticiam actualem apprehensiuam de tali obiecto habitualiter noto. non causando noticiam actualem apprehensiuam in se eiusdem obiecti. Sed noticiam iudicatio actualem non potest causare in alio angelo. nisi causet noticiam actualem in se. et per frequenter est verum de cognitione iudicati-

ua respectu singularium. de quibus aliqui angelus habet multas noticias incompletas habituales non proprias. propter quos habitus cognitionis potest alius angelus videt eos cognoscere illud singulare cognitione iudicativa. Si tamen angelus loquens eliciat cognitionem iudicatio actualem bene potest. Exemplum ponamus quod angelus loquens cognoscat habitualiter albedinem. figuram. quantitatem. et nesciat hanc propriam. Sortes est rate quantitatis. sic figurat et colorat eundem. si angelus cognosces eundem habitualiter tamen hanc propriam. et videat tales habitus incompletos. bene tunc potest illi habitus care noticiam actualem apprehensiuam tam plerumque quam incompleta de sorte. absque noticia actualem causata in loquente angelo. sed nunquam per talem habitum assentiret. quod sortes sit sic colorat et sic figuratus. nisi talis actus assentiendi eliciat in angelo loquente. Et tunc potest angelus audiens assentire visioni illius assensus. et habitus proprius in angelo audiente euidenter inclinantis ad cognoscendum illud incompletum. Sed secundum predicta oportet ponere discursum in angelo quod concedo. Ad primum principale dico quod quoniam ad actionem cause respectu alicuius effectus requiritur identitas actiui et passiui. Exemplum quod voluntas agit diligendo se. Et sic in proposito respectu cognitionis iudicative per plures habitus causande. et aliqui requiritur quod vnus informet aliud. sicut habitus informat intellectum. et sic etiam est in proposito. Ad aliud dico quod non superfluit. quia locutio fit per duo. Vnum est ut intelligatur illud quod prius habitualiter est notum. Ad aliud ut fiat notum quod prius erat ignotum ab illo audiente licet prius erat notum loquenti. et propter verum quod est necessaria locutio.

Questio nona

Tru linea copo

natur ex punctis. Videtur primo quod sic. quod punctus est immediatus puncto. et linea componitur ex punctis. prima manifestata est. ante probatur. quod accipiendo totam multitudinem punctorum. et arguo sic. Inter primum punctum cuius linee et quodlibet aliud punctum est aliquod punctum medium. aut nullum. Si nullum est medium. ergo vnus est immediatus alii. Si aliquod est medium. ergo illud punctum est medium inter primum punctum

et seipm. qz illud est pimum de nūero oim punctoz. In oppositū est Aresto. vi. phi sicoz. Sic primo dandus est intellectus qōnis. q est iste. Utrū aliq ptes linee sint indiuisibiles. et sic intellecta qōne. dico q nulla ps linee est indiuisibil. nec etiā ps q cūqz cuiuscūqz ptnui est indiuisibil. qd p bas sic. qz si sic tūc costa qdrati esset equal diametro. z sic esset diamet. mēsurabil co ste. nā pater. qz a qlibet puncto diametri ad costā ptingit p trahere rectā lineā. Qd pbat. qz a qlibet puncto coste vni ad qd libz pūctū coste alit. ptingit p trahere rectā lineā. imoi ta eēt d factio posita p potest. Et qlibz tal linea p trahit p aliqd pūctū dia metri. q a qlibz pūctū diametri ad costā ē a liqua linea recta Si ergo sint sex pūcta in diametro erūt necessario sex pūcta in vtra qz costa. Itē a quolibet pūcto coste vni us ad pūctū coste alteri. ptingit trahere li neā rectā. quaz qlibet tangit aliqd pūctū in diametro. sed ille linee cū sint a puncti i mediatis in vna costa ad pūcta immedia ta in alia costa erūt eq distātes. z p se qns due linee duoz pūctoz imediatoz i costa tangēt duo pūcta immedata in diametro alit nō essent ille linee eq distātes p totū.

Si dicis q si linea ptracta a costa tāge ret diametru directe tūc solū tāgeret vnu pūctū in diametro. z alia linea aliqd pūctū z pcluderet argumentū. Sed qz diamet longior est qz costa. iō qlibet linea ptracta a costa ad costā cadit sup diametru obliq. z ideo ad min tangit duo pūcta diametri z sic nō pcludit rō q tot sunt pūcta i costa qd sunt in diametro Et ponat exēplū. qz si pbi grā virga cadit sup aliā obliq plus tā git de ea qz si caderet directe sup eaz p mo dū crucis. sicut pater ad sensum. Et sic est in pposito. Contra si ppter hoc linee p tracte a costa in costā p diametru tangāt duo pūcta diamet obliq tū qd diamet est longior costa. q retenta semp eadē lōgitu dīne duarū costarū si fiat diamet multuz longior poterit tūc sic augeri lōgitudo di ametri. q vna linea ptracta a costa i costā tanget obliq duo pūcta diametri. z secun da linea tria pūcta diametri lōgior. z ter tia linea tanget qtuor puncta diametri. z sic i fine aliqd pūctū illi linee ptracte p di ametru tanget diametru fm longitudine

vni pedis vel dom vel leuce. Ex q seq tur primo. q illa linea ptracta a costa i di ametru nō esset recta. qz pūctū illi linee tā gens diametru mouet sup z inferi. quia ex q ille punct p te tangz infinita pūcta di ametri obliq. z aliq de illis sunt sup z ali qua inferi. igit pūctū tangens illa mouet sup z inferi. Secūdo sic q pūctus li neetangens diametru ē sil naturaliter i diuersis sitibz z locis. qz ex q tanget sex pū cta diamet. ponam tūc est totaliter siml z semel in sex sitibz cū illis punctis qd ē im possibile. Exēplū de virga sine de q cūqz alio corpe tāgēte directe vl obliq aliqd cor pus. nō tenet ad ppositū. qz qn virga cadit sup virgā obliq. tunc infinite ptes pge ca dentis tangūt infinitas medietates alteri us virge. q prius nō tangebāt. et sunt alie ptes cadentis z tāgētis qn tangit obliq qz qn tangit directe. sicut manifeste pater ad sensum. Et iō nō est mirū si plures ptes tā gat qn pga tangit obliq. z qn tangit dire cte. Hūc aut est idem pūctū linee tāgentis diametru directe z oblique. et iō nō est ad ppositū Item arguo ad pncipale. q tūc essent eqlia puncta in minoz circulo z ma iori. quia a quolibet puncto circuli maio ris p circulū minoz ad centrum cōmune vtriusqz circuli potest p trahi linea recta. imo ē linea recta posita p potest. que linee non coincidunt citra centz. Aut ergo due linee ptracte a duobus punctis immedia tis circuli maioris transibunt per duo pū cta circuli minoris. vel per vnum. Si pri mo modo habet ppositū. quia tot sunt pū cta in minoz circulo sicut in maiori. Si secundo modo. ptra ille linee sunt recte et eque distātes. Silr si iste due linee coin cidunt in idem punctū circuli minoris. tūc ille punctus minoris circuli in quo coin cidunt coexistet duobus pūctis immedia tis duarū linearum imediatay. et eadez ratione potest coexistere tribus punctis tri um linearum tertij circuli maioris. Et sic potest coexistere mille punctis mille linea rum alicuius circuli magis in tali pposito ne excedentis illuz paruum circulum. Et tunc sequitur necessario q ille pūctus sic coexistens centruz alijs pūctis et longus sine plalitate pūctoz l linea circūferētia l sibi corrdēs Si dicis q idē ē argumētū

de his corpali b si p trahunt a maiori cir culo ad centrū p minozē circulū. qz ille sp magis z magis apporimat. Aut q ille linee corpales trāsbūt p aliā z aliā prem circu li minoris. z tūc erūt eqles ptes i vtroqz cir culo. aut p eandē. Et sic illa ps per maio ritatē circuloz corrdet mille ptribz. et esset in mille sitibz. Respōdeo nō sequit ppter diuersitatē illaz linearū z illoz circu loz in infinitū. qz nō est aliq ps in maio ri qn sibi corrdet aliq pars distincta in minoz. lz minoz maiori corrdet. patz ad sensum si fiant circuli Et ideo nō sequi tur q sint equales ptes eiusdē quātītatis. Sz si pbat ex pūctis. tūc pūcti duobz ime diatis i maiori circulo. aut corrdent duo puncta imedata in minoz. qd min nō pnt corrdere in puo circulo. qz vtrūqz est i diuisibile. aut idē pūctus corrdet vtriqz. Si pmo mō. equalia erūt pūcta vtriusqz circuli. Si secūdo mō. tūc ille erunt in di uersis sitibz sicut dictū est. Pterea ac cipiēdo illū pūctū circuli minoris q coet istit plibz punctis mltarū linearū. ille pun ctus potest esse centrū alicui alteri circu li q p trahi circa eū. cui circuli linee nō coincident ante qz veniat ad centrū. z p con sequens ille pūctū tūc nō coexistet p libus punctis distinctis situ. qz oēs linee exeun tes a centro pnt terminari ad illū circulū. Qd pbat p pūcta imedata exētia a cen tro qd corrdent puncta imedata in cir culo fm lineā rectam. z duobz alijs corre spondent alia in circulo. z sic esset de oibz exētibz a centro. patz. qz terminant ad il lū circulū. ergo nullo mō pnt ille pūctū coe pistere alijs pūctis distinctis situ. Si di cis. si est centrū. tūc coexistit pūctis diuer sarū linearū vl exētiū. Respōdeo vez est semper tū est in eodē situ. et pūcta aliarū li nearū sunt z terminant in circuitu centri. nō q centrū sit in eodē situ cum illis sicut est in alio actu. Puta si staret argumētum zenonis. q mobile velocissimū nunqz at tingeret mobile tardissimū Itā rō sup ponit aliq fundamēta. Unū est qz semper pars ppingit spaciū pus attingit qz remo tior. Aliud est q indiuisibile spaciū nō at tingeretur. nisi in instāti. Ex qd etiā sequit. q nullum corp si moueret super tale spa cium attingeret in instāti nisi vnu indiui

sibile in spacio. Tūc arguo sic. In instā ti in q acqrit tardū vnu indiuisibile in spa cio. qro qd acqrat velocissimū. Aut soluz vnu indiuisibile. tunc velox nunqz attinge ret tardū. Aut acqrit duo indiuisibilia. Et p nō per secundā suppositionē prius acq rit vnu q aliud. ergo nō acqrit in instāti qz in isto nō est pūctū. Si sō dicis q iste passionēs velocitās z tarditās non cōue niūt motui alicui indiuisibil. Cōtra idē arguo per oia. si corp diuisibile moueat super spacio cōposito ex indiuisibilitibz. Et si dicis illud argumentū zenonis videt te esse ponēdo ptnuū pponi ex sp diuisibi libz. Dico q in qlibet instāti est mobi le in alio z in alio spacio. lz nō est dare ali quā partē spaciū q sit primo acquisita in i stāti. ita q qlibet ei pars acqrat in isto in stāti. Et si p poneret necessario pcluderet argumētū zenonis q negātes indiuisibilia sic ptra ponentes. Qd pater. qz i illo instā ti in q iā tardū aliquā ptes spaciū acqsinie fm se totū. Aut velox acqret equalē ptem z tūc nunqz attingeret tardū. aut acquireret maiore. z tūc per suppoz pus acqrit vnaz partē illi q aliā. z per nō acqrit in in stāti. Et ideo dico q in instāti nō acq rit aliq pars nec loci nec alteri forme per aliū modū fm se totā. ita q qlibet pars ac qrat in isto instāti. Sz cōcedo q in qlibet instāti aliqd acqrit. z nō pars illi acqrit fu it pus acqrit. z pars illi prius. z sic in i fi nitū. Et sic mobile tardū pcedit velox i isto spacio per infinita instātia. patz mani feste. Cū impossibile est dare aliqd primo acqritum in instāti per quēcūqz modum Sz qd cūqz acqrit. in tpe acqrit Et qlibz pars eius in tpe acquiri. Et iō qz velox in eodē tēpore plures partes eiusdē quāti tat spaciū p trāsit qz tardū. iō negās indi uisibilia p argumēta zenonis soluere. z nul lo mō ponēs ea. Itā sō solutō est gene ralis ad oia argumēta q fiūt d formis acq sitis per motū. Ad pbandū q in puo tpe acqrant infinite partes eiusdē qntitat. ap plica z ptz. Hūc q ad argumēta i opposi tū. Ad pūm dico qd pbat indiuisibilia eē. q nō est ipossibile indiuisibilia eē. qd aia itel lectiua ē indiuisibil. Sz icludit dictionē i diuisibile esse in qnto. qz nec eē ps p qnti nec accidens eius. q sō non sit pars iam

demōstratū est. Quā autē nō sit accidēs quā/
ti pbat p rōnez antiqz qm pbat q nec pñ
cipiūz linee nec termin⁹. Et videt mibi q
cludat. Et ideo dico q de⁹ non potest fa
cere indiuisibile tale. qz includeret pñradi
ctionē. 7 pñradictio est tale fieri. Ad ali
ud pñt dici Uno modo si fiat p potentia
diuinā corp⁹ spericum. 7 applicet ad mere
planū. qd impossibile est 7 pñradictioez in
cludens q spericū tāgat planū. qz si sic cū
nō fm aliqd indiuisibile possit tangere o/
portet tangere fm pñt diuisibile. et ista ps
qēūqz def exq est sperica qz ps sperici. ne
cessario vna ps ei⁹ ascendet. alia descēdet.
7 sic necessario est aliqd corpus mediū pu
ta aer si tāgat in aere. Aliter potest dici
7 forte melius. qz corp⁹ spericū tangit pla
nū fm aliquā pñez sui diuisibile. Et qñ
dī illa nō est sperica. Rūdeo. negando pñe
qñtiā. qz hoc non sequit. nisi def aliq par
pñmo tangēs fm se totā. ita q qñlibet ps illi
us pñtis tangat planū. qz tūc pñcluderet rō
necessario. qz nō esset mere spericū. Nunc
autē pono q nō tangat p aliquā pñez pñmo
cui⁹ qñlibet ps tangat planū. iō nō tangit p
aliā pñmo q sit pñt oī alia pñte tangēte. Sz
qēūqz pars tangēs dat adhuc vna medie
tas nō tāgit imēdiate. nec medietas illius
medietatis. 7 sic in infinitū. Ad aliō di
co q bec est differētia inter pñtinuū et conti
guū. qz pñtes pñtinuū faciunt vñū p se. pñtes
pñtrigui non. Ad aliud. pñcedendo q qd/
libet pñtinuū habet tot pñtes ei⁹ dē pñportio
nis qñt celū. sed non ei⁹ dē quantitatis tot
Si dic⁹. accipiat aliqua ps celi ei⁹ dē
qñtitatē cū grano milij. tūc illa ps celi ha
bet tot pñtes qñt ei⁹ dē qñtitatē 7 silr pñpor
tionis sic granū milij. sed totū celū hz plu
res pñtes ei⁹ dē qñtitatē 7 pñportionis qñt il
la pars equalis milio. aliter totum nō essz
maius sua pñte. Dico q bec pñt totū habet
pñtes plures qñt pars. potest dupliciter itel
ligi. Uno mō q ps habeat aliquē certum
numerū pñtū. 7 q pñtes totū excedat istū in
aliqua certa multitudie. Et illē intellec
t⁹ est falsus. quia implicat q totū 7 ps habe
ant aliquē certū nūerū. qd falsū est. Alio
mō q pars totū habeat pñtes nō tot in aliq
certo nūero qñ plures. qñ infinitas. 7 q to
tū habeat tot pñtes 7 adhuc aliqñ alias. Et
sic concedo q totum celūz habeat plures

pñtes qñ ps. Ad aliud dico q si mundus
fuisse ab eterno. 7 sp oī hora fecisset deus
vñā diuisionem in vno pñtinuo. nō esset ad
huc cōpleta diuisiō. Et qñ dicis q plures
diuisiōes fuissent qñ instantia rñpis pñterit
Dico sicut pñs de ista pñfaliatē. Ad ali
ud dico q certificamur in qñtūz possum⁹
in statu isto p diuisibile minimū fm natu
rā. aliqñ fm institutiōez sicut vñā. 7 h dīc
pñs. iij. metba. Ad illud de beata virgī
ne dico. q impossibile fuisset q sterisiz sub
peccato originali tñ p vñū instās vt pñes
patebit. Ad aliud dico q deus non pñt
facere duos angelos rapiz trāsēntes. sed
necessē est tēpus mediū. Ad aliud dico
q visiones albedinis sibi succedūt pñtinue
sicut foima pñtinue auget Ecce sicut pñter
motū augmētatiōis nō oportz ponere ta
lia indiuisibilia. ita nec pñt visiones. Ad
pñcipale dico q soluendū est p fallaciā fi
gure dictiōis. qz bec est pñcedēda inter pñ/
mū punctū 7 qñlibet aliud est aliqñ pun
ctus mediū. Sed bec est negāda. Aliqñ
punct⁹ est mediū inter primū et qñlibet
aliud.

Questio decima Trum possit de

v mōstrari qñtia intellectiua sit
forma corpis. Et videt pñt
q sic. qz expimur q in nobis est intellect⁹
7 intellectio est opatio hoīs. ergo ei⁹ effici/
ens cā 7 subiectū recipiēs est in nobis. hoc
autē nō pñt esse intelligentia separata. qz ope
ratiōes talis substantie nō possum⁹ expiri
Nec est talis opatio alicui⁹ pñposiri. q rece
pñtū talis opatiōis est hoīs. nō matia er
go forma. In oppositū. aīa intellectiua
est incorruptibilis forma. qñ non est forma
corpis corruptibil. In ista qñstīōe erūt
due difficultates. Una vñz possem⁹ intel
ligere p animā intellectiua qñtis non essz
forma corpis. Scda an possit euident
sciri p rōnem vñt expientia qñt intelligam⁹
accipiēdo intelligere p aliqñ actu pñpo sub
stantie immaterial. cuiusmodi ponifania
intellectiua qñt ingenerabilis 7 incorru
ptibilis. 7 fm se totā in toto 7 tota in qua
libet pñte. Quantū ad primū videt q sic
quia mltā attribuunt vñt reipñter aliqñ
cōicatiōez ydeomatū. que nec ē forma. nec

materia. nec ps eius. sicut dicimus aliqd
attribui alteri. pñter instrumentū. vñt pñter
vestitū 7 silia. quēadmodū dicimus istuz
homine esse remigatoriē a remo. vñt fossoriē
a fodiēdo. Et illū dicim⁹ esse vestitū calci
atū 7 armatū. Et dicim⁹ q ille homo terti/
git aliū. qz vestimēta sua tetigerūt alium.
Talis etiā est cōicatio inter filiū dei et na
turā assumptā verbi. vñt neutz est forma.
Sic dico q eodem mō potest aliqd attri
bui corpi moto pñter motoriē absqz hoc q
ille motor sit forma ei⁹. Exēplū patet d an
gelo Tobie. pñter quē tanqz pñter motoriē
dicebat pñstitutus ex corpore assumpto et
angelo. dicebat comedere 7 bibere 7 abu
lare 7 intelligere. 7c. qñ nō obstante q aīa i/
tellectiua sit solum motor corpis et nullo
mō forma. adhuc posset dici intelligere p
animā intellectiua. Circa secundū arti
culū dico. q intelligēdo p aīam intellecti
uā formā immaterialē incorruptibilem qñ
tota est in toto 7 tota in qñlibet parte. nō pñ
sciri euidenter p rōnez vñt expientia qñt talis
forma sit in nobis. nec qñt intelligere tal sub
stantie pñtū sit in nobis. nec qñt talis aīa sit
forma corpis. Quicqd de h senserit Are
stoti. non curo. qz vñbz dubitatuē videt
loqui. Sed ista tria solū fide tenem⁹.

Qñ nō possit demōstrari ps qñt omis
rō pñbas ista accipit dubia hoī sequēti na
turalē rationē. Nec etiā p expientia h ma
nifestū est. qz solū expimur itellectōez 7 vo
litionēz similia. Sz oīa ista diceret se qñs
naturalē rōnem vñt expientia esse opatiōes
7 passionēs causatas 7 receptas in forma
illa. p quā poneret hoīez distingui a brutis
Et licet fm fidem 7 veritatē ista sit aīa in
corporea qñt forma incorruptibil. tñ tal
diceret qñt esset forma extēsa et corruptibil
et generabil. Nec videt q expientia aliam
formā pñcludat. Et si qñt vñt pñt possit
euident pñbari qñt ista forma quā sequēs ra
tionē pñcludit p expientia sit forma corpis
Dico q sic. 7 hoc pñt mediū. Dē pñposi
tū differēs specie ab aliō pñposito. Vñt dif
fert se toto. vñt fm pñez. Sed hō differt spē
ab azino. 7 nō se toto. qz hñt materiā ei⁹ dē
rōnis. qñ pñt Et nō materiā. qñ pñt formā
Et forte in ista rōne accipiunt aliqñ dubia
Si hō ponatur sicut ponimus fm verita
tem qñt anima intellectiua qñt forma ima

terialis 7 incorruptibil sit in nobis et qñ p
eam intelligam⁹. Tūc rōnabili⁹ est pone
re ipsaz fore formā corpis qñt qñt solū mo
tor. qñt si esset motor. aut moueret corpus
motu locali. aut alteratiōis. Nō pñmo mō
qñt tūc qñt moueret corp⁹ pñt pñt 7 adul
ti. Silr ad mouendū corpus motu locali
sufficit aīa que est forma corpis. qñt supflū
um esset ponere aliū motoriē. Nec secūdo
mō. qñt ad oīm alteratiōē corpalem suffi
ciūt alia agentia corpalia. ergo tal motor
supfluus esset. Sunt etiā aliqñ dubia
quia videt qñt aīa intellectiua quā ponim⁹
fm fidē informare corpus nō sit tota in to
to. nec tota in qualibet pñte. Tū qñt experi
mur nos nō pñt intelligere in capite qñt i pe
de. Tum qñt absciso brachio aut aīa qñt i
eodē situ redit ad corpus. 7 tunc migraret
de subiecto in subiectū. aut corruptiz 7 ha
beret pñpositum. Ad ista patebit postea i qñ
stīōe. rñ. 7 ideo mō trāseo. Ad pñcipale
rñderet se qñs rōnez naturalē. qñt expimur
intellectionē in nobis qñt actus forme cor
ruptibilis 7 corpce. Et diceret cōsequēter
qñt talis intellect⁹ recipiēs in forma extēsa
Nō autē expimur istam intellectionē que ē
opatio pñtia substantie immaterial. et idō
pñt intellectionē nō pñcludim⁹ illā substantiā
incorruptibilē esse in nobis tanqz formāz
Et forte si expiremur istam intellectionē
esse in nobis. nō possemus pñt pñcludere nī
si qñt esset solum in nobis tanqz motor. non
sicut forma 7c.

Questio vñdecima Truz possit pñt

v bari euidenter qñt non est vñt in
tellectus nūero in oībz homibz.
Et videt primo qñt nō. qñt fm cōmētato
rē est vnus intellectus numero in oībz. er
go nō potest oppositū pñbari. Cōtra. nō
est eadē intellectio oīm hoīm. qñt nō est idēz
intellectus oīm. Dic pñmo expōnēd⁹ est
vnus terminus i qñt. Scdo dicendum
est ad questionē. Circa primū dico itel
lectū esse in nob pñt capi duplr. Uno mō
qñt sit forma corpis vñt potentia qua intelli
gimus. Alio modo qñt sit pñcipiū mouē
di in nobis quocunqz motu Circa secū
dū sunt due difficultates. Una. supposito
qñt intelligamus illo intellectu tanqz pñt for
b

ma corporis vel potentia intellectiva. Alia est supposito q intellectus sit i nobis solu/ mo sicut motor corporis z non sicut forma.

Dico circa primam difficultatem q potest euidenter probari q non est vnus intellectus nūcro in oibus. qz impossibile est q vnus z idem sit simul sciens z ignoras. diligēs z odicens. assentiēs z dissentiens. z h respectu eiusdem. z sic de alijs. Sz intellectus in vno hoie est sciens aliqd z intellectus in alio ho mine est ignoras illud. z voluntas in vno diligit aliud z in alio odit illud. sicut patz p experientiam. g impossibile est q sit idē in tellectus in duobz illis. Si ho dicis q diuersitas illa pot ertingere ppter diuersas copulationē intellectus cū fantasmatibz. Contra ppter diuersam copulationē non pnt pparia esse in eodē subiecto. quia fantasmata nō se habēt nisi effectiue ad ista q recipiunt in intellectu. sed fm pdicta pparia sunt in eodē subiectiue. Sed di. ad huc q intellectus z voluntas non sunt qli tates inherētes intellectui subiectiue. sz alteri. Cōtra volitio z nolitio sunt cōtraria q possunt successiue esse in eodē subiecto. sine oī mutatiōe alia qz ad istas formas. tā a pte corporis q intellectus. Patz em q ali quis odicens aliquē pot ipm diligere sine oī mutatione alia noua corporali zc. etiā in intellectu. sed solu ex libertate volūtatis ergo sola volūtas est subiectū illaz forma rū. Circa secundā difficultatez dico q difficile est istā prem pbare. z forte non est possibile. pot tū psuaderi. qz ad omne motū locale z alterationē sufficiunt dispositiō nes corporis z ista q expimur in nobis. Si cut manifeste patet. sicut cognitio volitio. ergo talis motor supfluit. Similr eadez facilitate ponerē talē itelligentiā vni bzu/ to ad mouendū ipm. qd tamē supflueret. Ad principale nego cōmētatorē. qz errauit ibi.

Questio duodecima

Trum anima in

tellectiva sit tota in toto corpo/ re z tota in qualibet pte. Vi/ det primo q non. qz si sic tūc distaret a se. quia anima in capite distat ab anima i pe de. In oppositū. Ania est forma indiui sibilis. ergo vbicūqz est. ibi tota est Sed ē

in oī pte. g tota est in omni pte Ad q. di co q sic. Lū ratio est. qz ania est in quali bet pte z tota est in qualibet parte. ergo to ta est in toto z tota in qualibet pte. Prima ps aīcedētis patet. qz aliter aliq pars nō esset informata ania. z p pns nō esset pars hominis. Scda pars patet etiā. qz aia in tellectiva est inextensa z indiuisibilis. ergo vbicūqz est. tota est. Sed hic sunt aliq dubia. Primū est. qz tūc ania simul qdesce ret z moueret videlicet in pede z in manu

Secūdu est. qz tūc posset iformare du as materias discōtinuas. qz ex quo tota est in ptebz distinctis loco z situ pnuatis ea dem rōne pot esse in ptebz discōtinuatis.

Itē abscto brachio informat ania itel lectiva. aut redit aia ad corpus. aut corru pit. Itē nō plus expimur nos intellige re in capite qz in pede. Respōdendo ad pmiū istozū dico. q aia potest simul mone re z quiescere p accidēs ad motū alteri et quietē quia aliter nō mouet nisi aliud mo ueat. Ad secundū dico q p naturaz nō pot siml informare duas materias discō tinuas. sed p potentia diuinam bene pot.

Et si querit. Si informat materias dis cōtinuas. tūc aut est duo homies. aut vnū hō. Si duo homies. ergo due anie. si vnū homo. g materia vna. Similr intellectus ille sciret in vno z ignoraret in alio. sic di ctum est in alia qstioe. Ad pmiū istoz dico. q essent duo homies fm diuersitatē materie. sed nō sequit vltra. sunt duo ho mines. g due aie. qz ly hō supponit p suppo sito qd diuersificat ppter diuersitatē mate rie. licet forma sit eadem. Ad secundū dico q dēqd sciret vnū z alius sciret. z si qd diligeret vnū hoc idē diligeret aliū. Ad tertiu dubiū dico q ania intellectiva exi stēs in brachio nō redit ad corp. nec cor/ rumpit corrupto brachio. sed definit eē vbi pus erat. sic corp? xpi i eukaristia cessat eē sub hostia corrupta spē. et āgel? cessat eē i loco qn ps sui loci adeqti corrupit Ad qrtū dico q nō plus expimur nos intelli gere i capite qz i pede Sz expimur frequē q pl? adiuuamur z impedimur ad intelli gendū p dispositiōem capitis qz pedis. sic expimur frequēter q plus adiuuamur per dispositiōē oculi ad intelligendū qz p ma nū Cū p illud argumentū pbaret q itel

ligeret colorē in oculo. sonū in aure. odo/ rē i naso. z sic de alijs. Dico ergo q nō pl? expimur itellectionē in capite qz in pede imo qnq plus expimur q iuuamur vlt im pedimur p dispositiōez pedis qz capitis. si cut patet. ponamus guem dolorem pedis

Ad principale dico q aliqd distare ab alio pot capi duplr. Uno mō ppe. qn scz vnū nō est vbi aliud est. quō dicim? caput distare a pede. quia caput est vbi pes nō ē. z sic ania in capite nō distat ab ania in pe de. Secūdo mō accipit distare impropē. qn locus alicui? distat a loco alio illi. z sic aia in capite distat ab aia in pede. qz locus capitis distat a loco pedis. z sic nō valz cō sequētia. aia in capite distat ab ania in pe de. g aia distat a se. qz ibi est fallacia.

Questio tredecima

Truz pmiū co

gnitiū ab intellectu pmitate ge neratiōis sit singulare. Et vi det primo q nō. qz vniuersale est pmiū z p pziū obiectū intellectus. g primo pgnosci tur pmitate generatiōis. In oppositum Idē oīno est obiectū sensus z itellectus. sed singulare est pmiū obiectū sensus tali pmi tate. g zc. Hic pmo dandus est itellectus qstiois. Scdo dicet ad questi. Circa p miū sciendū est. qz hic capis singulare non p oī illo qd est vnū nūcro. qz sic qlibz res est singularis. sed accipit p re q est vnū nūc/ ro z nō est signū naturale vl voluntarium siue ad placitū cōe multis. quō dictio scri pta. pceptus. z vox. plata significatiua plu riu z nō sunt singularia. sed tū res q nō est cōe signū. Secūdo sciendū est q nō in telligit ista qstio de qcunqz pgnitiōe singu laris. qz qcūqz pgnitio vniuersal? sic est sin gularis. qz nihil p talem pgnitiōē pgnos cit nisi singulare z singularia. tū illa pgni tio est cōis. sed intelligit questio de pgniti one. pparia simplici z singulari. Circa se/ cundū. supposito q qstio itelligat de pgni tiōe. pparia singlari. Dico tūc pmo q singu lare pdicto mō accipiēdo p pgnitiōē ppa singulari z simplici est pmo cognitū. Qd pbat sic. qz res extra aiam q nō est signum tali pgnitiōe pmo intelligit. Sed omis res extra aiam est singulare. g zc. Prete rea obiectū pcedit actū. pmiū z pmiū pri

mitate generatiōis. sed nihil pcedit actūz talē nisi singulare. g. Secundo dico q pgnitio simplex z pparia singularis z prima tali pmitate est intuitiua pgnitio. Q autē ista pgnitio sit prima. patet. qz pgnitio sin gularis abstractiua psupponit intuitiua z respectu eiusdē obiecti. et nō ecōuerso. Q autē sit pparia singularis patet. qz imēdiare causat a re singulari vl nata est causari. et nō est nata causari ab alia re singulari etiā eiusdem speciei. Tercio dico q cognitio prima abstractiua pmitate generatiōis z simplex nō est cognitio pparia singularis sed est cognitio cōis aliqū. imo sp. Primū piz quia nō habet cognitio pparia simplex d ali quo singulari p tēpore. p quo non pot ha beri cognitio eius specifica. sed qnq est il la. sicut de veniēte a remotis patet q cau/ sat sensationem. virtute cui? possum tū iu dicare q illud visum est ens. manifestū est q i illo casu pgnitio abstractiua quā habeo primo pmitate generatiōis est pgnitio en tis z null? inferioris. z p pns non est pce/ ptus speciuos. nec est pcept? pparia singula ris. Secūdu patet. qz nulla cognitio abstractiua simplex ē plus similitudo vni? rei qz alteri? respectu similiū. nec causat a re. nec nata est causari. g nulla talis est pro pria singularis. sed qlibet est vltis. Sed forte hic sunt dubia aliqua. Primo qz vi detur q cognitio intuitiua nō sit pparia. qz qcunqz intuitiua def eqliter assimilaf vni? singulari sicut alteri qd est sibi simile. z eq liter rēpstat vni? sicut reliquū. ergo nō plus videt cognitio vni? qz alteri?. Se cundū dubiū est. qz si cognitio prima ab/ stractiua sit aliqū pgnitio z pcept? entis. sic dicit de veniēte a remotis. ergo eodē modo prima intuitiua in eodē casu erit cognitio ois entis qz impossibile est q eiusdē rei sint plures cōceptus simplices. ppari. Sed de vno veniēte a remotis possum habere vnā visionē p quā tū iudico illd esse ens Aliā p quā iudico illud esse aīal. Tercia p quā iudico illud esse hoīem. Quartā p quā iu dico illd esse fortē. sed ille visioes nō sunt alteri? rōnis. g nō oēs ille pnt esse pgnitiō nes ppe eiusdē rei singlari. Terciu est qz videt q pgnitio pma abstractiua sit ppa marie qn obiectū est debito modo appro/ ximatū. qz p pma abstractiua possum recoz

dari de eadē re prius visa. qđ nō posset fieri nisi de eadē re prius visa haberē p̄t̄ nā ticiā abstractiua p̄t̄ia. Quartū dubiū est quia videt̄ fm̄ iā dicta qđ p̄ceptus generis possit abstrahi ab vno indiuiduo. p̄nta p̄cept̄ aīalis. sicut patet de veniēte a remōis qñ habeo talē visionē p̄ quā iudico illū esse aīal. Dico ergo ad p̄mū istoz qđ intuitiua est p̄t̄ia cognitio singularis. nō p̄pter maiore assimilationē vni qđ alē. sed quia naturalr ab vno nō ab alio causat̄ nec pōt ab alio causari. Si dic̄ pōt cāria solo deo. Verū est. sed sp̄ nata est talis visio causari ab vno obiecto creato nō ab alio. Et si causat̄ sp̄ causat̄ ab vno nō ab alio. Un̄ p̄pter similitudinē nō d̄r plus intuitiua p̄t̄ia cognitio singularis qđ abstractiua p̄t̄ia. sed solū p̄pter causalitatem. nec alia cā pōt assignari. Ad secundū dico. qđ aliqui ille visiones sunt eiusdē speciei n̄ solū differūt fm̄ maḡ n̄ min̄ p̄fectū in eadē specie. sicut si videat̄ p̄ceptū ex partibus eiusdē rōnis in qđ non essent plura accidentia sensibilia a visu. tūc p̄ appropinquationē illi visibilis. puta albi intēdit̄ visio. n̄ sit clarior. Et fm̄ hoc potest causari aliud n̄ aliud indiuiduū. qđ tale visum ē ens vel corpus v̄l color v̄l albedo. S̄z dic̄ ista differūt specie qđ nō possunt causare effectū eiusdē speciei. S̄z visio clara et obscura sunt h̄mōi. qđ rē. Dico qđ quicūqđ causat̄ ante n̄ intēse nō possunt causare effectū eiusdē speciei tūc differūt specie n̄ alē. Hūc autē illa visio aucta n̄ intēsa pōt i oēm effectū in quē pōt visio clara. n̄ p̄t̄is sunt eiusdē rōnis vel eiusdē speciei. Aliquā tamē visio clara n̄ obscura sunt alteri speciei. puta qñ diuersa obiecta vident̄. puta si videat̄ aliqđ diuersis coloribz coloratū fm̄ minore n̄ maiore appropinquatōez. sed ille visiones nō sunt eiusdē obiecti s̄z diuersoz obiectoz. Ad tertium dubiū dico qđ videndo aliquid habeo aliquā p̄gnitō nē abstractiua p̄t̄ia. sed illa nō est simplex s̄z p̄posita ex simplicibz. Et ista noticia cōposita ē p̄ncipiū recordatōis. qđ p̄ h̄ recordatōis qđ forte qđ vidi eū formatū sic l̄ sic figuratū sic coloratū. talis lōgitudinis. latitudinis. n̄ in tali loco. n̄ p̄ illud cōpositum recordor me vidisse sortē. Sed si circumscribis oēs cōceptus simplices p̄ter vnū

nō plus recordor de sorte p̄ illū qđ de alio homine sibi simillimo. Un̄ possem recordari me visum habuisse de boīe. sed vtrūqđ plato sit vel sortes nescio. et iō noticia simplex abstractiua nō est p̄t̄ia simplex. sed cōposita bñ potest ēē p̄t̄ia. Ad quartum dubiū dico. qđ cōceptus generis nunq̄ abstrahit̄ ab vno indiuiduo. Ad aliud de veniēte a remōis dico qđ iudico illud esse animal qđ pus habeo cōceptū aīalis qđ cōcept̄ est genus. n̄ iō p̄ illū cōceptū ducoz in noticia recordatiua. Un̄ si pus nō haberē cōceptū generis aīalis nihil iudicā rē nisi qđ hoc visum est aliquid. Et si q̄ris qđ noticia abstractiua p̄mo format̄ mediante intuitiua. dico aliquā p̄cept̄ entis. tūc. aliquā cōcept̄ generis. aliquā cōceptus sp̄ci specialissime fm̄ qđ obiectū est min̄ v̄l magis remotū. semp̄ tūc imp̄m̄ cōcept̄ entis. quia qñ obiectū est debito mō appropinquatū simul causat̄ a re extra singulari cōcept̄ specificus n̄ cōceptus entis. Ad p̄ncipale dico qđ vniuersale est obiectū primūz p̄mitate adēq̄tionis non p̄mitate generationis.

Questio decimaquarta

Tru intellectus

v noster p̄ statu isto cognoscat actus suos intuitiue. Et videt̄ p̄mo qđ nō. qđ nihil cognoscit̄ ab intellectu nisi qđ prius fuit sub sensu. sed intellectio nes nunq̄ fuerunt sub sensu. qđ. In oppositū. Noticia abstractiua p̄supponit intuitiua. Sed cognitiōes intellectuales cognoscunt̄ abstractiue qđ intuitiue. Rōndē do ad illā questionem dico qđ sic. Et rō est qđ de cognitiōe intellect̄ n̄ volitōe format̄ p̄pō cōtingēs. qđ euident̄ cognoscit̄ ab intellectu nostro. puta talis intellectio ē. volitio est. Aut ergo mediāte cognitione intuitiua intellectiōis. aut abstractiua. Si primo mō. habet̄ p̄positū. Non pōt dici secundū. qđ abstractiua abstrahit̄ ab existētia actuali. Itēz cognitio exp̄met̄al nō est sine noticia intuitiua. s̄z aliqđ carēs oī noticia intuitiua sensitua exp̄it̄ cognitiōez intellectuale qđ. Ad primū in oppositū dico qđ nō sequit̄. qđ tūc infinite visiones essent in actu. Ad p̄t̄iōez dico. tenēdo qđ act̄ rect̄ n̄ reflexus nō distinguunt̄. pōt

dici qđ visio lapidis videt̄ seipsa qñ est. Et tūc pōt dici qđ illa p̄pō que p̄ponit̄ et visio lapidis n̄ p̄ceptu lapidis non pōt manere qñ visio lapidis nō est. licet alia p̄pō qđ p̄ponit̄ et p̄gnitiōibz possit manere sine visio lapidis. Si h̄o teneat̄ qđ act̄ reflex̄ distinguit̄ ab actu recto. Dico qđ visio lapidis videbit̄ alia visio. sed tandē stabit̄ ad aliquā visionē qđ nō videbit̄ visione naturaliter distincta. Quis possit̄ videri si non esset impedimentū. n̄ p̄cedo processum in infinitū p̄ potētiāz diuinā. sed naturaliter loquēdo erit aliq̄ visio qđ nō pōt videri. n̄ h̄ ideo. qđ intellectus noster est potētia limitata. ideo nō pōt nisi in certū numez visio nū n̄ nō maiore. S̄z in qđ visio sit stat̄ nescio. Forte tūc stat̄ est in secunda visio. qđ forte ipsa nō pōt naturalr videri. Ad aliud dico qđ nō potest eq̄ exp̄iri p̄mā visioez n̄ secundā. n̄ sic in infinitū. qđ status est ad aliquā visionē qđ nō potest videri p̄t̄ limitatōez intellectus. qđ p̄t̄ in tot visiones n̄ nō i plures. p̄cedo tūc qđ potest naturalr habere plures visiones siml. salte duas v̄l tres eiusdē obiecti. Ad aliud p̄cedo qđ euident̄ ter assentio huic p̄pō. ego video Et dico qđ ille assensus causat̄ a visione illius visionis. sed ex hoc non sequit̄ qđ erūt infinite visiones simul. nec potest esse p̄cessus i infinitū naturaliter. sed est stat̄ ad aliquā visionē qđ naturaliter nō est visibilis. Nec pōt euidenter assentire tali p̄plexo formato. ego video illā visionē ad quā est status. Ad aliud p̄cedo qđ si esset in aīa secūda visio. posset videri nisi esset impedimentū. n̄ tūc si esset in aīa mea nō possem videre qđ primus actus impedit secundū ne posset videri cū prima visio. Et dico p̄ hoc qđ 2 in intellectu nō tollit̄ qñ possit videri. qđ si esset in intellectu p̄ se posset videri. s̄z qđ est in intellectu simul cū alio actu tollit̄ qđ nō potest videri. Et dico qđ exp̄ior visioez lapidis. s̄z visionē illius visionis n̄ exp̄ior. Et p̄ ista r̄sione est exēplū August. vi. de trini. c. viij. in fine Ubi dicit̄. qđ sepe legit̄ nesciuit̄ qđ legit̄. v̄l hoc accidit̄ p̄pter d̄struccionē p̄ actum alteri potentie. n̄ tūc int̄ illos actus nulla est repugnantia. Sic etiā h̄o intent̄ ad videndū nihil p̄cipit̄ se audire. cum tūc audiat̄. n̄ tūc inter actum visus n̄ auditus nulla est repugnantia. Sic est i p̄

posito. qđ quis iter vltimā visionē ad qm̄ est status naturalr. n̄ visionē illius. v̄l aliorū precedentū nulla sit repugnantia. tamē vnus actus potest impedire aliū p̄ statu isto.

Ad aliud dico. qđ sum certus qđ intelligo lapidem p̄t̄e visiois lapidis. n̄ in p̄t̄e prime visiois. n̄ qñq̄ forte virtute istaz visionū n̄ virtute alicui p̄pōnis habitua liter note. p̄bi ḡra. Sum cert̄ qđ intelligo p̄ exp̄ientia qđ video visionē lapidis. S̄z cert̄ sum qđ intelligo lapidē p̄ discursum ab effectu ad cām. sicut p̄gnosco ignē p̄ fumū qñ solum video fumū. n̄ hoc iō. qđ alē ad p̄sentia ignis vidi fumū causari. Et eo dē modo qđ alias ad p̄sentia lapidis p̄cepti intellectualiter talē visionē cāri in me.

Item arguo. Tales effectus sunt eiusdem speciei. sicut expositū est supra de locutione angeloz. p̄pō habitualr nota. est ista. oēs tales effect̄ eiusdē speciei habent cās eiusdem speciei. Non dico in generali oēs effectus eiusdē speciei habēt cām eiusdem speciei. Ad p̄ncipale dico. qđ Aristoteles dicit̄. Nihil eozū que sunt extra intelligit̄ nisi p̄t̄ sit sub sensu. n̄ ista sunt solum sensibilia fm̄ eum. n̄ de illis vera ē illa auctoritas De spiritibz h̄o nō.

Questio quindecima

Trum intellect

v noster p̄ statu isto cognoscat intuitiue sensibilia. Et videt̄ p̄mo qđ nō. qđ visio sensitua sufficit cum cognitione abstractiua ad p̄gnoskendū sensibilia. qđ visio intuitiua supfluit. In oppositū. qđ qđ p̄ceptiōis pōt sensus pōt n̄ intellectus. sed h̄ est p̄ceptiōis sensus. qđ rē.

Ad istā qđ dico qđ sic. qđ intellect̄ n̄ cognoscit euident̄ p̄positionē primā p̄tingentem de sensibilibz. qđ h̄z noticia incōplexaz sufficientē ad causandū istā noticia p̄plexam euidentē. sed abstractiua cognitio sensibiliū non sufficit. qđ rē. Ad argumētā i oppositū dico tenendo aīam sensitua esse eandē formā cum intellectiua. nō est dicēdū qđ visio sensitua recipit̄ in aīa intellectiua. sed recipit̄ in corpore vel in aīa distincta ab aīa intellectiua i corpore. Si em̄ recipit̄ in aīa intellectiua anima seip̄a saltem p̄ potētiāz dei posset habere in se oēm talem sensationem. n̄ sentire. qđ

nō videt esse verū. qz si sic angelus careret aliq pfectione naturali. qz videt q natura lit etiā posset tales formas habere. qz cor poralia nō essent nisi cause efficiētes istaz formaz. Si aut sint diuerse forme. sic cre do q sunt. tūc dico q visio sensitiua nō suf ficit ad causandū assensum. pōis ptingēt qvis sufficiat ad causandū actū in appeti tu sensitiuo. qz nō est simile. eo q eadē for ma tūc esset subiectū sensatiōis z actū appe tēdi. Si dicis q intellectiua z sensitiua nō distāt situ. hoc nō valet. qz idem nūero debet esse videns z assentiēs. Ad istud de intelligere capitis z pedis dictū est p^o. Ad aliud dico q est differētia int visio nē sensitiua et intellectiua. q innotescit no bis prim p rōez. prim p expiētiā. Per ex pientiā. qz puer videt p visionē sensitiua z nō intellectuale. qz nō intelligit p rōez qz ania separata pōt habere visionē intel lectiua nō sensitiua. Ad aliud dico q intel lectus separ^o pōt habere talē visionē. alit aia separata nō posset habere noticiā sensibi liū. Si r angel^o pōt habere noticiā talem q etiā ania separata. Ad pbationē dico q aia separata pōt naturalit^{er} videre secreta cor diū pplexa z incōplexa in mēte angeli. Ad scripturā dico q loquit^{ur} de factor po tentia naturali suspēsa ab actu. Ad aliū dico q indiget locutiōe z illūinatōe ppter duo. Primū est. qz nō pmittit forte natu raliter intelligere q possz naturaliter intel ligere. Secundū. qz multa reuelant an gelo vni q nō alteri. nec aie separe. sicut di ctum est de locutione angelorū. Ad ali ud dico q non potest naturaliter acq̄rere dei visionē z b̄itudinē. qz ista nō pōt cau sari nisi a solo deo. Et vltra. nō sequit^{ur}. pōt videre minus visibile. q mai^o visibile. sicut nō sequit^{ur}. intellectus me^o pōt videre albe dinē q minus est visibilis. q pōt videre an gelū q est mai^o visibile. z hoc ideo. qz visio angeli nō potest naturalit^{er} causari in me. et ita est hic. Ad aliud dico q visio sensiti ua est cā prialis visiōis intellectiue. sed nō est cā prialis act^o assentiēdi sine visiōe intel lectiua. qz noticiā pplexa p̄supponit noti ciā incōplexā in eodē subiecto. sicut volū tas nō pōt in actū suū nisi p̄cedat p̄gnitio in intellectu. q̄ntūcūqz sit noticiā intuitiua in sensu. Ad aliud pcedo q visio sensiti

ua est subiectiue i appetitu sensitiuo. qz est idem sensus z appetit^{us}. q̄ q̄d est subiecti ue in vno. est etiā subiectiue in alio. Ad principale dico q visio sensitiua nō suffi cit. sed requirit visio intellectualis zc.

Questio decimasexta Trū possit pro

bari sufficienter q voluntas libe re causet actus suos effectiue Et videt primo q nō. qz voluntas est li bera. z tū nō est actiua. ergo nō ē libere ac tiua. p̄na pater. aīis pbat. qz est potētia pas siua. Inoppositū sic Passiū nō est libe rū. voluntas est passiua. q̄ zc. Dic primo expono qd voco libratē. Scdo ad qōnez. Circa p̄mū est sciendū q voco libera tē p̄tatem q possum indifferent^{er} z p̄tingent^{er} effectū ponere. ita q possum eundē effectū causare z nō causare. nulla diuersitate cir ca illā potētiā facta. Circa secundū sunt due difficultates. Prima est vtrū pos sit pbari sufficienter q voluntas sit libera Secunda supposita libertate voluntatis. vtrū possit pbari q voluntas sit potētia actiua. Circa p̄mū dubiū dico q nō p̄ pbari p aliquā rationē. qz oīs ratio p̄bas accipit eq̄ dubiat^{ur} eq̄ ignorū p̄clusioni vel ignori. Potest tū euidenter cognosci p ex pientiā. p hoc q homo expit q̄ntūcūqz rō dicit^{ur} aliqd. potest tū voluntas b̄ velle vel nolle. Circa secundū dico q sic. q̄a actiua naturali sufficient^{er} appropriato pas so disposito z nō impedito sequit^{ur} actio ne cessario. sed omne aliud agens a volunta te est actiū naturale sufficiēs z nō impe ditū. z voluntas est sufficient^{er} disposita. qz nullū est ibi repugnās. nec aliq dispositio requisita Sed dic^o voluntas pōt libere pa ti sine actiōe. Contra hoc est rō directe fa cta. q̄ transeo. Sed hic est dubiū. qz im possibile est q agēs dū existit p tēp^o in po tentia essentiali ad actū. q̄ reducat se d po tentia ad actū sine agēte extrinseco. sed vo luntas potest esse per tempus in potētia essentiali ad volitionē. ergo nō potest edu cere seipm. Rñdeo z dico q argumētū est verū de agente naturali siue sit corpale si ue spūale. Si in agente libero cuiusmodi est voluntas est instantia manifesta. qz ob

sectū pōt esse p̄gnitum z p̄sens volūtatē. et omnia alia requisita ad actū volēdi p̄nt ma nere p tēpus. z potest nō elicere actū suū z deinde elicere sine oī actiōe extrinseca. et hoc totū est ppter libertatē suā. Ad p̄nci pale argumētū dico. q̄ idē pōt esse actiū et passiū respectu eiusdem. nec ista repu gnant ad inuicem.

Questio decimasextima Trum ad saluā

dū casum z fortunam in rebus oporteat ponere volūtatē esse li berā. Et arguit^{ur} q nō. qz in aīa talis ē ca sus. q̄. phisicorū. in q̄b non est volūtas zc. Contra. in causis mere naturalibz nec est casus nec fortuna. igit^{ur} zc. In ista q̄ stione ostendam q sine libertate volūtatē nō potest esse casus nec fortuna Scdo q̄ mō ista saluant^{ur} p libertatē volūtatē. Cir ca p̄mū suppono. q oē agēs aliud a volū tate naturalit^{er} agit. et tūc arguo sic. De qd inenitabiliter fit. nō fit a casu nec a fortuna sed omne qd fit nō ab agente libero sed na turali. inenitabiliter fit. q̄ zc. maior patz. q̄ phicorū. minor est manifesta. p̄terea il lud qd nō pōt impediri nec potuit non fit a casu. nec a fortuna. Sed omne quod fit ab agente vel ab agentibus mere natura libus nō pōt nec potuit impediri. nisi con currat agēs liberū. ergo nihil fit a casu vl fortuna. Maior est manifesta. q̄. phisicorū. Minor pbat. qz si potest vel potuit impediri aī pductionē. puta ignis pduct^{us} in ligno po tuit impediri aī eius pductōez. Aut q̄ p agēs libez impediēs ei^{us} pductionē p amo tionē agentis approximari. z habet^{ur} positū q voluntas est libera. qz nihil aliud est libe rū nisi volūtas. aut p agens mere natura le. z tūc cū actiōibz nō depēdet ab aliq agē te libero. si pōt impedire necessario z ineni tabiliter impedit^{ur} pductionē ignis. z p cō seqns impossibile est istū ignē pducī. ergo et opposito si ille ignis fit vl pducī pōt ab agente mere naturali. nō pōt nec potuit i pediri. z p̄sequēs oīa q̄ fiūt. de necessita te fiunt. z q̄ non fiūt impossibile est illa fie ri. Circa secundū dico q fortuna acci dit ex hoc q accidit aliquis effectus a cau sa naturali z libera. vl a duabus causis li

beris p̄ter intentionē agentis Exēplum primi. Si aliq fodiat terram ad plantā dū. z inueniat p̄ter intentionē thesaurū. Exēplū secūdi. si aliq vadat ad forum ad videndū amicum. z inueniat creditorē qui soluit pecuniam Sed casus p̄t cō currere immediate ex cōcursu causarū naturalit^{er}. sed semp tamē accidit mediate ex concursu causarū naturalit^{er}. z partiat a causa libera. Non em̄ dicimus si pluat ta li anno sub cane q̄ accidit a casu. nō plus q̄ accidit a casu q luna eclipsatur tali ho ra. z hoc quia vtrobiqz accidit effectus si ne omni actione voluntatis Sed quādo aliquis effectus pducit^{ur} a causa libera im mediate. et iste effectus tanqz causa natu ralis cōcurrit cum alia causa naturali ad producendū effectum alium. iste effect^{us} ac cidit a casu. Exēplū aliquis voluntarie ponit pannum sup equum. iste equ^{us} cur rit ad herbam iuxta ignem z cadunt pan ni z comburunt. ista combustio fit a casu. quia fit immediate ab igne et equo. q̄ sunt cause naturales. mediate tamen a volun tarie ponente pannos super equum. quia nisi posuisset non fuissent sic combusti. Sed p̄tra Casus accidit ex hoc q ali quis effectus fit raro. In causis autē na turalibus non accidit effectus raro. ergo zc. P̄terea casus accidit ex hoc q ali quis effectus fit p̄ter intentionem nature. in causis autē naturalibus non accidit ef fectus p̄ter intentionē nature. ergo zc. Ad primum istorum dico q raritas ef fectus non facit casum. sed quia aliqd fit ab aliqua causa que cōtingēt^{er} z enitabi liter cōiungitur cum illa causa ex quibus sequitur talis effectus raro. Ad secun dum dico q effectus casualis non accidit p̄ter intentionē cause immediate natu ralis. sed p̄ter intentionē cause mediate libere Si dicis p̄m̄ predicta. casus sem per p̄supponit fortunam. Dico q non se quitur. Sed bene sequit^{ur} q casus semp p̄ supponit actionem agēis liberi. ad quod agens quādoqz nullus sequit^{ur} effectus ni si intrinsecus. Ad quem tamen effectū in trinsecū quandoqz sequitur alius effect^{us}. qui non sequeretur nisi p̄cessisset actio agentis voluntarij. sicut patz in exēplo po sito. Ad principale patet ex dictis.

Questio decima octava
Trum uirtus et

¶ scia sint qlitates absolute Et
videt pmo qd nō. qz scia est in ge
nere relatiōis vt dicit in p̄dicamētis. g. 27.

Lōtra. scia z vtutes sunt pncipia agen
di. relatio nō est pncipiū actōis. g̃ zc. mior
patet. v. ethicoz. Dico ad istā qōnem q̃
sic. qz oīs res est q̃litas absoluta vel suba.
sed vtus z scia nō sunt sube. g̃ qualitates.

Preterea oē qđ p̄t in actōē aliquā in qm
p̄ns nō potūit. 7 nō est aliq̄ diuersitas ī pas
so. h3 aliquā rē absolutā quā p̄r nō habu
it. v̄l caret aliqua re absoluta quā p̄r ba
buit. S3 h̄ns istos habi⁹ p̄t in aliquam
actionē in quā p̄r nō potuit sc3 intellect⁹
7 volūtas. pat3 p̄ exp̄ientiā. 7 nō est diuer
sitas aliq̄ in passio p̄nta in intellectu aut in
volūtate. q2 nec mor⁹ localis. nec aliq̄s ali
us īpedit a receptōe illoz habitūū Pre
terea act⁹ elicī⁹ est q̄litas absoluta. q̄ h̄r⁹.
p̄na 13. q2 habi⁹ est cā act⁹. Añs pt3 de feli
citate n̄ra quā habebim⁹ p̄ meriis q̄ ē act⁹.

Sed dicitur quod est respectus. quod est coniunctio
aie cum essentia diuina. Contra. aia transit
de predictorio in contradictorium. quod primo est non
bonum. postea bonum. quod transit non potest fieri per mo-
tum localem. nec per transitum temporis. et non potest alii
quod. ergo accipitur. Non respectus. quod talis presupponit
accipitum absolute. ergo absolute accipitur.

S3 hic est vnū dubiū ppter qd q̄stio ē mo-
ta. qz. vii. p̄fificor pbat Aresto. qd sciaz
z frutē nō est mor? z arguit sic. In adali/
qd nō est mor? scia z frutes sunt adaliqd
Aut ḡ intelligit q sunt relatiōes z habet p
positū. Aut q sunt fundamēta et subiecta
relatiōis. z sic rō p̄hi nō valz. qz sic arguen-
do albedo color z h̄mōi sunt adaliquid.

Rudeo vno mō sic dicit pmentator ibi
dē. q̄ Aristo. dicit fm opinionē platonis
z nō fm opi. ppiā Aliē tū dico q̄ illō di
ctū est p̄ticulare z nō v̄le. qz nō intendit q̄
oēs forme d̄ p̄ma sp̄e q̄litas sic sunt adali
qd. Sz dicit tales p̄ticlares. scia est adali
qd. vtus est adaliqd. z tunc intēdit dicere.
q̄ aliq̄s ac̄ p̄ōt esse vtuosus q̄ p̄i? nō fuit
vtuosus. et s̄itr accipiēdo scire. s. large p̄ oī
actu assentiēdi. aliē v̄o p̄ōt aliq̄s ac̄? sine oī
mutatiōe sui apte esse ac̄? sciēdi q̄ p̄i? non
erat ac̄? sciēdi. Exēplū primi. Aliq̄s p̄mo

vadat ad eccliam ppter vanā glīā. ista ambu-
lario est viciosa. postea stāte eadē ambu-
lariōe. si mutet intētiōez. z velit ire ppter deū
tūc erit vtuosa. z tñ hic nulla est mutatio ī
actu ambulādi. Eodē mō est de actu intel-
lect⁹ qñ volūtas ipat sibi studere pmo ppter
vanā glīā. z scdo ipat p continuationē illius
act⁹ ppter honorē dei. ille act⁹ intellect⁹ ē p
mo viciosus. scdo vtuosus. z tñ nulla mu-
tatio est in ipso intellectu sed in ipa volun-
tate. Eodē mō est de aliq actu intellect⁹ vol-
untatis. puta qñ volūtas absolute impar
homini q vadat ad ecclīā. et nō ppter aliquē
finē bonū vʹ malū. Postea stāte illa voli-
tiōe. ipat q vadat ad laudē dei. In illo ca-
su pmo act⁹ imparus est pmo act⁹ idifferēs
z scdo ē virtuosus. z tñ nulla mutatio ē in
illo. sed volūtas elicit nouū actū. Exēplū
scdi. qā ponat q assentiā huic ppoi. sortes
sedet. z opiner eā esse verā. q̄uis ponam⁹
q sit falsa. s3 remanēte intellectu in ipso as-
sensu videā sortē sedere. tūc mō scio istam
ppōez. sortes sedz. z pus nō scīui eā. z tamē
nulla mutatio est facta ī illo actu assentiē-
di. z sic intelligo Aresto. in illo passu. Ad
pncipale dico. q ista noīa scia et virt⁹ sunt
noīa relatiua. z sic intelligit Arestoniles.

Questio decimanona
Trum spirit⁹ pa

v tias ab igne purgato:ij Et vi
des primo q nō. qz cor^p nō agit
in spūm fm Aug. sup Gen. 8. 22. In op
positū est sacra scriptura. Ad qstionem
istam dico q sic. sed hoc non potest pbari
sed p sacra scripturā z dicta scōz constat.

In ista ſco qōne ſunt aliq̃ dubia. Pri
mū qnō ſpūs patiatur ab igne. Secun
dūz eſt quomō cauſa iſta nolitio tā in ſpī
ritu in igne purgatozū q̃ in infernali.

Tertiū est quid sit obiectū immediatū
vtriusq; nolitionis. Quartū est qd cau
set ignis vtrōbiq; in ipsum spiritū. Di
co ergo ad primū illozū Q sic patit spiri
tus vtrōbiq; quia detinetur in igne con
tra suam voluntatē. ita q; habet nolitionē
ex qua sequitur dolor et tristitia in volun
tate. Et ista nolitio simul cū tristitia est pe
na purgatorij et similis infernalis. differū
tamē. quia vna est temporalis. alia eterna.

Ad secundū possz dici. si q̄s auderet di-
cere. q̄ causat totalr a deo z p̄seruat. Et h̄
videt valde rōnabile. qz sicut de⁹ est cā to-
talr p̄mū correspōdētis merito. ita sit cā
totalr p̄ne correspōdētis demeritis. Et p̄m
h̄ patz facillr q̄re spūs nō pōt illā nolitōez
p̄dere. qz nō est in p̄tate sua Aliē dico q̄
vtrāqz nolitio causat a volūtate illi⁹ spūs
z p̄seruat. sed de⁹ q̄ oīa futura videt. z gno-
scit tale qm volūtas vult illū actū suspēde-
re. z p̄uenit suspēsiōnē. z totalit̄ tunc p̄ser-
uat. z p̄m h̄ nisi deus p̄ueniret posset volū-
tas illū actū suspēdere Sed dicis saltē
libere cāt illū actū p̄m nolitōez. z p̄ p̄ns p̄t
nō causare. Potest dici q̄ naturalr causat
z naturalr p̄seruat. z tūc nō ē difficultas.
Potest etiam dici q̄ libere causet. z tūc si
nō causaret de⁹ suppleret ei⁹ vicē in causan-
do z p̄seruādo. Ad tertiū pōt dici. q̄ ob-
iectū immediatū nolitōis spūs existēs in
purgatorio est p̄ctm illud p̄pter qd̄ punit.
puta nollet fecisse p̄ctm illud p̄pter qd̄ de-
um offendit z illa sustinet. velle etiā eē in
alio loco si deo placeret. Et q̄bus ista tri-
sticia causat in eo. Et illa duo integrāt pe-
nā purgatorij. Obiectū aut spūs infer-
nalis videt esse multiplex. puta ac⁹ nolē-
di deū qz punit ip̄m. Sillr dolet et nollet
se p̄didisse b̄ritudinē. Nollet etiā esse i tali
loco a q̄ phibet exire ex natura. nō q̄dem
p̄ ignē sed p̄ deū. Ista nolitio cū tristicia
seq̄nti est pena infernal. Et forte odit seip-
sum qz demeruit b̄ritudinē. sicut aliq̄s di-
splicet sibi ipsi p̄ p̄ctō suo. Ad q̄rtū di-
co q̄ spūs vel anīa nō patitur ab igne reci-
piēdo aliquā q̄litate corp̄alē. puta calozē
vel aliqd̄ tale S3 patit. qz ignis causat in
eo p̄ modū obiecti z gñitiōnē inuicinatā z
abstractiūā sui. quā visiōē sequit̄ nolitio
z tristicia.

Questio vicesima
Trum accus ex

v terior habeat p^{ri}a bonitatē mo-
ralē v^l maliciā Et videt p^{ri}-
mo q^d sic. q^d actus exterior est bon^{us}. et non
bonitate act^{us} interioris. g^o distincta bonita-
te. In oppositū. Nullus actus natural^{is}
est bonus moralit^{er} p^{ri}a bonitate. sed act^{us}
exterior quicūq^{ue} est naturalis. g^o rē. In
lita qōne dicit Scot^{us} in q^ulibet. q. xviij. q.

sic. Qd pbat primo sic. Distincta pcrā p/
 hibent distinctis pceptis pphibet negatiuis. Sed
 sub distinctis pceptis pphibet act⁹ interior et
 exterior. ergo sunt distincta pcrā. z p psequē
 hūc distinctā bonitatē z maliciā. Item
 Aug⁹. xij. de tri. c. v. vl. xij. dic. mala vo/
 luntate qlibet miser efficit. sz inferior vo/
 luntate q desideriu male volūtatis adim/
 plet. Profecto etiā licz sic male volēdo mi/
 ser esset. min⁹ tñ esset si nihil eorū q ppetra
 re voluit habere potuisset. Prterea bo
 nitas act⁹ moralis est integritas eoz q fm
 dictamē recte rōnis debent puenire actui
 Sz alia est integritas eoz q fm rectā rōnez
 debēt puenire actui exteriori z interiori. q
 est alia bonitas. Prterea plus puniunt
 tur act⁹ interior z exterior siml. qz vn⁹ p se.
 imo exterior plus punit p se qz interior. q
 est peior. Sz qz istā opinionē nō teneo.
 ideo dādus est pmo intellectus q. Secdo
 rñdendū est ad qstionē. Circa p̄mū di/
 co q nō intelligit qstio d suba act⁹ interioris
 z exterioris. vtrū scz sit alia z alia suba act⁹.
 qz manifestū est q est ali⁹ z ali⁹ actus. Nec
 intelligit de essentiali bonitate eoz. s. viz
 act⁹ exterior sit essentialr bon⁹ vl mal⁹ cir/
 cūscpto oī actu. sicut act⁹ volūtatis ē bon⁹
 z malus. qz manifestuz est q n. qz oīs act⁹
 exterior pōt elici a frenetico et furioso. qui
 nō p̄tūc nullū actū p̄tūosū elicere p̄t. Nec
 intelligit de actu intiori z extiori i diuers.
 sed in eodē. Nec itelligit de eodē subiecto
 in diuersis t̄pibz. sed in eodē t̄pe. Est q̄ itel/
 lectus q. qū act⁹ intior bon⁹ elicit z act⁹ ex/
 terior p̄formit elicit. Urz scz tal⁹ act⁹ exte/
 rior p talē p̄formatatē ad itiorē aliqd re/
 cipiāt vl acq̄rāt p̄ter actū. Et sic intellecta
qōne pbo q non. qz si sic. aut ipsa bonitas
moral⁹ estz ipse act⁹. vl aliqd supadditum
actui. Nō act⁹. qz ille act⁹ extior q nūc ē bo
nus ille idē pōt esse malus. qd p̄t de actu
ambuladi ad eccliaz. p̄t honore dei et p̄t
vanā gloriā. q̄ illa bonitas est aliqd p̄ter
actuū. Aut ergo est subiectiue in actu. aut
nō. si nō. tūc illa bonitas non pōt poni nisi
act⁹ intior. Et si sic. Lōtra. nō p̄t ēē qlitas
iberēs sibi. Nec respect⁹. Tū qz tal⁹ respe/
 ct⁹ nō est ponēd⁹ sic alias patebit. Tuz qz
 si ponat talis respectus nō pōt esse nisi re/
 spectus conformitatis z depēdētie act⁹ ex/
 terioris ad itiorē. puta qz elicitur actui

elegans probatio

interiori & formiter. sed talis respectus conuenit actui causarum naturalium appropinquat passivus per actum interiore. puta si voluntas impet q ignis accederet cadela in ecclesia ad honores dei. & appropinquet statim ignis actus & formiter actui interiori. Si militer si voluntas impet aзино q faciat seditates suas in ecclesia. & aзино appropinquetur ecclesie. & non sit impedimentum. tunc actus exterior statim & formiter actui interiori voluntatis. & tunc non habet propriam bonitatem vel malitiam. q in proposito. Unde actus exterior eiusdem suppositi nullam & formitatem habet ad actum interiore. qn p simile pot habere actum inmeti vlt aзино vlt ignis. Preterea idem actus exterior primo impat ab actu bono interiori. & postea pnuat ab actu malo interiori. qro g. aut aliqd depdit in actu exteriori. aut nihil. Si nihil habet ppositum q bonitas moralis non e aliqd distinctum ab actu. Si aliqd. qro qd e illud. aut absolutum. aut respectiuum. & arguo sic p. Preterea nullus actus est viciosus nisi sit i pte volutatis mediate vlt immediate. Sz si aliqs volutarie mittat se in pceptum. et i descendo peniteat & doleat. et sibi nolit illud descensum imo reuocaret si possit. ille actus nolendi e virtuosus & meritorius. sz actus descendi non est viciosus qn penit. qz non est tunc i pte volutatis. imo si esset viciosus. ille ho siml foret viciosus & vtuosus. danad p actus exterior. saluadus ppter actum interiore. Preterea actus nulli iputandus est ad peccatum. qn hns detestatur illud meritorie. Sz ille descens odit precipitum g. Preterea eqli merito debet egle pmiu. & ois actus moralis bonus hz aliqd pmiu. Sicut g duo qz vnus non possit in actu exterior. & alit pot & facit & ponam q habeat actus interiores egles. De illis qro an habeant bonitatem morale equalem aut no. Si sic habet ppositum. Si n g eqli caritati non debet egle pmiu. Si dicis q aureola debet g gimb. & non alijs hntib egle caritate. puta cofessor. hoc non valz. qz aureola non debet p se pnti moraliter. sed debet hnti detminta integritate. sicut patet d ggie. si moriat an vsum ronif qz sibi debet aureola. Preterea Aug. i de li. arbi. dic. vt intelligas libidine in adulterio malu esse sibi etia cui non ptingat oportunitas pcedendi cu piuge aliena. planu

tum aliq mo sit ea cupe. et si pias non debet sibi esse cu ea. non minus reus est q si in ipo facto dephederet. Dico g nunc ad rones i oppositu. Ad pmiu pot vno mo dici. q sunt distincta pcepta ppter distinctioez actuz qz vnus actus non sit malus nisi qd causat ab alio actu malo. vlt p vnu pceptu phibetur actus interior. p aliud phibetur actus exterior qz exterior. qz qn actus exterior intedat actus interior. & magis ho delectat actum interiore. Un pcedo q sunt distincta pcepta sicut sunt distincti actus mali mo p dicto.

Aliter pot dici q sunt distincta pcepta ne def simplicib occasio erradi. q credut q non sit pceptum nisi in actu exteriori. Ad augustin. dico. q loquitur forte d miseria q ad homines q vident exteriora & non interiora. & de exteriori scandalizant. et sic implendo op facit multa pcepta. q non faceret si non implet. qz facit peccatum suu & scandalizat primum vel potest dici q actus interior sp vlt frequenter intedat qn elicit actus exterior. Ad aliqd dico q actus exteriori fm recta roem n debet aliq integritas circumstantiaru ppetere sed tunc actu interiori. sz actus exterior tunc debet elici effectum ab actu bono interiore. & alia integritate non habet. Ad aliud dico q non plus punit actus interior & exterior si mul q interior p se nisi intendat actus interior qn elicit actus exterior. Sz a lege humana actus exteriores plus puniunt. qz frequenter pl punit peccata miora qn sunt maior occasio destructionis rei publice. Exemplu de furari vna ouez & diffamare hominem. primum est minus peccatum secundo. & tunc apud hoies pl punit primum qz secundu licet non apud deum. Alia multa exempla sunt quoad sed transeo. Ad principale dico q actus exterior est bonus bonitate sua propria q est ipse actus naturaliter. Sed moraliter & causaliter est bonus bonitate actus interioris. qz solu est bonus qdam denominatione extrinseca. ergo etc.

Explicit primum quotlibet doctissimi viri & disputatoris acerrimi magistri Guilhelmi Ockam anglici.

Questio prima

Primum possit

probari naturali ratione q deus sit prima causa efficiens oim. Et videt primo q sic. quia primum ens est primum efficiens. sed deus est primum ens. ergo etc. In oppositu. Primum efficiens non est primum finis. sed deus est primum finis. ergo non est primum efficiens. Dico ad istam questionem pmo. q non potest probari naturali rone q deus sit causa immediata efficiens oim. Tu quia non pot sufficenter probari quin alie cause puta corpora celestia sint sufficientes respectu multorum effectuum. et persequens frustra ponere causa immediata efficiens illorum. Tu qz si posset probari naturali rone q deus sit causa efficiens oim. & non posset naturali ratione probari q esset causa partialis necessaria vlt insufficientis oim eque faciliter posset probari naturali rone q esset causa sufficientis oim. & ita frustra ponere alie cause efficientes. Secundo dico q non potest probari naturali ratione. q deus sit causa efficiens alicuius effectus. qz non potest probari sufficienter q sint aliqua effectibilia ppter generabilia & corruptibilia. quoz cause sufficientes sunt corpora naturalia inferiora & celestia corpora. qz non pot probari sufficienter q suba separata quecuqz. nec aliqd corpus celeste causat a quo cuqz efficiet. Nec etia de anima intellectiva (q est tota in toto. & tota in qualibet parte) demonstratiue pot probari. q ab aliquo efficiente causat. quia non potest demonstrari q talis anima sit in nobis. sicut dictu est i pmo quotlibet. Existis sequit demonstratiue q non pot probari q deus sit causa mediata alicuius effectus. qz si posset probari q deus esset causa mediata respectu vni effectus. posset probari q esset causa immediata respectu alteri in genere cause efficientis. Sed secundu non potest probari. ergo nec primum. Et ex hoc sequit. q nec pot probari naturaliter. q deus sit causa efficiens totalis respectu cuiuscuqz effectus nec partialis.

Tertio dico q potest pgnadi rationabiliter. q deus sit causa efficiens vel mouens alicuius effectus. quia aliter frustra ponere. nisi posset aliquid causare effectum in

vniverso. Sed hic sunt aliqua dubia. Primum. quia tunc essent multe cause efficientes prime. puta multa corpora celestia. vel multe substantie sepe. qd ex quo non potest probari q sit tunc vnu efficiens. ergo potest probari q possint esse plura qd e falsum.

Secundu est. an primum efficiens agat ppter finem. Et videt q no. quia finis nobilior est illis que sunt ad finem. Sed nihil est nobilius pmo ente vel efficiente.

Tertiu dubiu est quomodo tenet ro Aristotelis. vij. phisicorum. vbi probat q in causis mouentibus est status ad vnu efficiens.

Itē vniversitas causarum causatur ab aliquo. & a nullo istius vniversitatis. quia tunc idem causaret seipm. ergo ab aliquo alio extra vniversitatem causarum. ergo etc.

Ad primum dico q non potest probari qn sunt multa efficiencia quorum nullum est causabile. nec effectibile. nec dependens qcuqz modo ab alio. Inter illa prima tamen est aliqd efficiens simpliciter primum respectu aliorum. non in causalitate quacumqz sed i pfectione. qz oportet q differat specie. qd in effectibus eiusdem speciei est pcessus in infinitu. & nullum est primum. et per consequens vnum illorum est pfectius alio. quia species reru sunt sicut numeri ex. vij. methaphis.

Si dicis q non possunt esse duo necesse esse qd pbatur p illa rone de necesse esse qn diffinit suis rationibus formalibus.

Item idem effectus non pot habere duas causas totales et totaliter terminantes suam dependentiam. Respondeo & dico ad primum. q non potest demonstrari quin possint esse duo necesse esse. sicut patet in primo quotlibet. q. i. & dico q seipsis & nullis alijs formalibus pueniunt genere. & distinguuntur specie & seipsis sunt pmo necesse esse. & non per aliquam formalitatem eis additam. Et ideo ratio fundatur super falsam ymaginationem. q scilicet vnum efficiens conuenit cum alio per essentiam. & differt p formalitatem. qd falsum est. sed seipsis conueniunt & differunt. et sunt necesse esse. et totum. Ad secundum responsum est sufficienter in primo qzlibz. q. i. Dico tamen aliter q vnus effectus habet vnam causam efficientem primam. et alius habet aliam. & vnus non habet duas causas primas. saltem oppositum non potest probari.

Ad secundū dubiū dico qd p̄mū efficiens agit ppter finē. sed nō ppter finē nobiliōrē se. sed agit ppter finē effectus. Et iste p̄t aliqñ nobiliōrē esse q̄ effectus. aliqñ ignobiliōr. Tertiū dubiū differo vltz alias.

Ad primū p quarto dubio de diuersitate causatorū dico. qd vniuersitas causatorū nō causat ab aliq vno sed a multis. quia vñū causatū causat ab alio efficiēte et aliō ab alio. et sic deinceps. nec pōt p̄trariū sufficiēter p̄bari. Ad p̄ncipale dico qd ista dū est ad p̄mū efficiens et nō est p̄cessus i infinitū. Et illud efficiēs pōt poni corpus celeste. qd de illo nos expimur qd est cā aliōrū. Nec pōt sufficiēter p̄bari qd sit vnum tm̄ tale. vt patet ex dictis.

Questio secunda

Truz possit p̄ro

v bari rōne naturali sufficient. qd de sit infinite virtutis in vigo re. Et videt p̄mo qd sic. qd Aresto. p̄robat hoc. viij. phisicor. naturali rōne. per b qd potest mouere in tēpore infinito. qd est i finiti vigois. In oppositū. hoc nō pōt p̄bari nisi p motū. S3 ad motū infinitum cōtinuandū sufficit virtū finitā. qd. Dico ad istā questionē qd nō. qd infinitas dei nō pōt p̄bari nisi p effectū. sed p effectū nō p̄t p̄bari sufficiēter. qd. Alit̄ p̄t p̄bat. qd si sic aut ergo p̄t p̄bari p hoc qd effectus durat in infinitū. aut p hoc qd de causat effectus infinitos. Aut qd causat effectū infinitos successiue. aut quia intelligit infinita. Per p̄mū nō. qd nō pōt p̄bari demonstratiue qd deus est alicui cā efficiēs. vel mouens sic patuit in p̄iori qōne. Silt̄ posito qd possit p̄bari deū esse cām mouentē. Adhuc p motionē infinitā nō p̄bat infinitas dei. qd virtus actiua incorruptibilis fm se p eandē virtutē pōt causare effectū et cōtinuare ipm. Nec maior virtus requirit ad cōtinuandū p mille annos q̄ p vnum diē. imo qd p vnum diē pōt cōtinuare pōt in infinitū cōtinuare. xbi nō est agens in p̄trariū et di minuēs effectū et p istā dispositionē actiue et passiuē equaliter dispositis. et ceteris paribz. erit idem effectū vlt̄ cōtinuabit. De q̄ aut nō habet aliqd agens in p̄trariū. qd. Nec p secundū potest p̄bari infinitas

dei. qd nullus effectus est infinitus. nec p̄t aliqd talis p̄duci. Nec etiā p tertiū p̄bari pōt. qd nec sunt. nec forte esse p̄t effectū simul infiniti. Nec p quartū pōt p̄bari. quia cā infinita ppter diuersitatē passi vlt̄ cause pcurrētis pōt infinitos effectū successiue. hoc em̄ patet de sole. qd potest causare in diuersis passis calorē in infinitū. Silt̄ ignis si infinita cōbustibilia essent sibi eq̄ app̄ximata. causaret in eis infinitos calores. Et ista sunt exempla p̄ primo. Pro secundo est exemplū. Intellectū pōt causare diuersas noticias in infinitū ppter diuersitatē obiectoz. et hoc successiue. Silt̄ patet prius. qd nō pōt p̄bari qd sit causa immediata infinitoz effectū. nec etiā pōt p̄bari p vltimū. qd nō pōt p̄bari qd deus itel ligat infinita. nec etiā aliquid extra se.

S3 hic sunt aliq dubia. Quia videt qd possit p̄bari sufficienter qd deus sit intelligens et volens extra se. Tum qd fines causarū naturalium p̄gnoscent ab aliquo vlt̄ aliquid. al̄s effectus cāz naturalium essent casuales. sed nō p̄gnoscent a celo. qd ab aliquo alio. et nō nisi a deo. Tū qd p̄mū agēs agit ppter finē amatū. Tū qd primū efficiens dirigit effectū suū ad finē. Tū qd cōtingētia nō esset in rebo nisi p̄ma causa ageret cōtingēter. qd secūda cā necessario mota necessario mouet alia. Secundū dubiū. qd videt posse p̄bari infinitas dei. qd cui non repugnat infinitū intensiue illud nō est summe p̄fectū nisi sit infinitū. qd si ē finitū pōt ab aliquo excedi. S3 p̄mo enti nō repugnat infinitas. qd patet. qd ex suis rōnibz formalibus nō repugnant. Similiter quodlibet p̄possibile est ponendū cuius nō apparet incōpossibilitas. S3 hic nō apparet aliq incōpossibilitas. qd. Ad primū istaz dico. qd nō pōt sufficiēter p̄bari qd de itelligat aliquid extra se. aut vult extra se. qd nulla videt necessitas ponendū qd intelligat aliqua extra se. cū nō possit p̄bari sufficienter qd deus sit causa sufficiēs alicuius. Tū tñ hoc videbat p̄cise rōis efficaciac ad ponendū deū intelligere aliqd extra se. vt p̄gnoscat illud qd agit sic rōnabiliter agat. Dico tñ qd sicut rōnabiliter ponit qd est mouens celum effectiue. ita rōnabiliter ponit qd intelligat celū et om̄e aliud corpus qd mouet. qd est ens p̄fectissimū.

et p̄mū mouet intellectualiter et rōnabiliter. Ad argumentū qd dico qd nō pōt demonstrari qd oia ppter qd agunt cause naturales p̄gnoscent vlt̄ dirigunt ab aliq. qd hoc solū verū est in his qd possunt diuersimodē moueri ad vñū vlt̄ ad aliud. et nō determinant ex natura sua ad aliquē effectū certū qd fines eoz p̄gnoscent et dirigunt. qd alit̄ nō mouerent plus ad vñū qd ad aliō. Ex plū ē de sagitta qd ex se pōt idifferētē dirigi supius vel inferius. vlt̄ ante vel retro. ideo requirit p̄cognoscentē et terminū et dirigentē. alit̄ idifferētē ad oēm p̄tem mediū moueret. Et ita est de p̄similibz qd nō sunt cause mere naturales. S3 cā mere natural̄ qd ex sui natura determinat sibi certū effectū et nō aliū. nō requirit p̄cognoscentē. nec dū corē. saltē rō naturalis nō p̄cludit qd requirit. xbi ḡra. Ignis app̄ximat ligno calefacit eū. siue hoc intēdat a p̄gnoscente siue nō. Et si q̄ras. quare tūc plus calefacit qd frigefacit. Dico qd natura sua talis est.

Ad aliud patebat p̄us qd nec p̄mū agēs agit ppter finē. nec qd dirigit effectū. qd nō pōt p̄bari qd sit efficiēs alicui. Ad aliō dico qd p̄tingentia est in rebo ppter libertatem voluntatis create. Et ideo nō pōt p̄bari qd p̄mū ens p̄tingent agat. qd nō pōt p̄bari qd agat. Similit̄ dato qd possit p̄bari qd esset efficiēs. et diceret qd causaret naturaliter effectū. adhuc saluaret cōtingētia ppter voluntatē creatā que est cā p̄ialis cū deo multoz effectū. sicut actus itelligēdi naturaliter et necessario causat volitionem. et tñ volitio libere causat. qd voluntas est cā p̄ialis illius et cōtingēs. cui cōtingētia sufficit ad hoc qd effectū sit cōtingēs. Ad aliud dico qd nō pōt sufficienter p̄bari qd infinitas nō repugnet. Et dato qd possit. Adhuc nō sequit̄ qd possit sufficiēter p̄bari qd infinitas sit in rebo. Sicut qd astra sint paria nō repugnat. tñ nō pōt p̄bari sufficienter qd astra sint paria. Ad aliud dico qd nō pōt p̄bari ratiōe. qd qdlibet cōpossibile est ponendū cui nō apparet aliq incōpossibilitas. qd nō apparet aliq incōpossibilitas qd astra sint paria. et tñ hoc non pōt p̄bari euident̄. qd astra sint paria. Ad p̄ncipale patet ex dictis. Dico tñ qd p̄hs p infinitā motionē intendit p̄bare. qd p̄mū mouens non est p̄us fatigabilis nec d̄fectibilis qd

p longā motionē pōt p̄sumi. sicut est d̄ virtute corporali. Ideo solū p̄bat virtutē infinitam fm durationē sine omni fatigatiōe et p̄ditiōe istius virtutis. siue etiam diminutione.

Questio tertia

Trum articuli si

v dei possint demonstrari. Et arguit qd sic. qd ista p̄p̄. de est trinus et vnus est p̄p̄ necessaria. qd vel est p se nota. qd non pōt dici. vel est deducibil̄ ex p se notis. et p̄sequēs demonstrat. Contra. P̄hs non p̄bat tales veritates naturaliter et. Ad istā qōnem dico qd nō potest demonstrari a viatore. qd nec demonstratiōe qd. nec ppter qd. Secūdo dico qd alit̄ qui articuli qd nūc formamus de facto in via p̄t demonstrari a brō p̄ceptū simpli cē et p̄p̄iū quē habz beat̄ de deo tanq̄ p mediū. et ista p̄p̄ quā format beat̄ de deo videns illā trinitatē pōt esse mediū demonstrandū p̄p̄nem nostrā a p̄iori. qd p̄ceptū et cōgnitiōē p̄p̄iā dei tanq̄ p mediū.

Ad rōnes communes in p̄trariū p̄me p̄s responsiones. Ad p̄mā dico qd ista p̄positio. deus est trinus et vnus nec est per se nota viatori. nec deducibilis ex p se notis sibi sed est sibi simpl̄ neutra. tamē beatus deum videns potest istam p̄positionē quam nos formamus inferre ex alia quā ip̄e format. que est p se nota. p̄posita ex noticijs i cōplexis causantibz assensum euidentē in quocunq̄ intellectu fuerunt. Ad p̄bationem minoris concedo qd termini illius p̄p̄onis p se note quā format beat̄ p̄tinent sub ente. Sed ad illos terminos nō potest viator venire. Tñ quis habeat viator p̄ceptū entis in cōmuni. et pōt descendere p genera et differētiās ad inferiora. nō tñ ad q̄cunq̄. sed tñ ad illa quoz noticiāz incōplexā pōt habere. Quia q̄ tales cognitiones incōplexas nō pōt habere q̄les sūt in p̄p̄ne p se nota. idcirco nullo mō p̄ditiōē pōt uatural̄ ad illas cogitatiōes p̄tingere. Et ideo solū pōt p̄tingere ad cōgnitiōes qd nois talium qd nō sunt sub sensu nec habem̄ aliquā exp̄ientiam de illis.

Ad secundū dico qd oppositū illius articuli includit contradictionē. Et dico qd viator pōt naturaliter puenire ad app̄hendendū

illa contradictione. Si nullo modo potest naturaliter puenire ad videndum evident quod illa contradictione sequitur ex oppositioe. deus est trinus et vnus quia format. Si beatus ex oppositioe quia ipse format indicat evident quod oppositum includit contradictionem. et ideo concedo quod potest naturaliter apprehendere terminos affirmatiuos et negatiuos illius contradictionis. et tamen totam contradictionem possum apprehendere. sed non possum illam contradictionem evident cognoscere sequi ex articulo quem ego formo. Ad tertium dico quod talis innitens rationi naturali decipit per fallaciam. et apparet sibi aliqua propositio vera que est falsa. Primum patet quod in talibus syllogismis. deus est trinitas. pater est deus. ergo est trinitas. est fallacia secundum fidem. et tamen talis diceret illum syllogismum expositorem esse. Nec possit illa fallacia per aliquam artem Aristotelis instrui. nisi crederet illum articulum fidei esse verum. Secundum patet per fidem quod credit aliquam propositionem esse veram que est falsa. tamen illa falsa non est sibi per se nota. proprie loquendo. nec deducitur ex se non. sed est sibi per se nota propter consuetudinem credendi dictis aliorum. Sicut dicitur propter consuetudinem loquentium quod hec est per se nota. deus est vnus. cum tamen non sit ita. Similiter talis innitens rationi decipit per argumentum sophistica quod ipse nescit soluere nec videre defectum. Et ultra dico quod de aliquo proponimus habemus certitudinem naturaliter sed non de ista. Ad quartum dico quod ille modus demonstrandi solus est in compositis ex partibus eiusdem rationis ubi passio igitur tota per partes. ibi contingit per diffinitiones exprimentes partes de monstrare passionem de subiecto. sicut est de habere tres angulos respectu trianguli sed in simplicibus non est modus demonstrandi ille. ut quando demonstrat passio per partem de toto cuius pars inest. sic esse intellectum demonstrat de homine per intellectum. Unde in proposito ad demonstrandum propositionem quam nos formamus. requiritur per medium cognitionis simplicis deitatis in se. quam cognitionem habet videns deum. sed illam non possumus habere per statum istum. Nec propter habitationes sunt frustra. quod cognitionem aliam habemus de deo naturaliter in conceptu compositi et per conceptum compositum.

Ad quintum. concedo quod potens habere de deo conceptum talem qualem habet beatus per eundem inferretales veritates. sed viator

lem conceptum non habet naturaliter nec potest habere. Et ultra dico ad probationem quod in fine discursus habet conceptum proprium de deo. tamen per illum discernit deum quem significat a creatura et per illum conceptum non possumus tales veritates evidentiter concludere. Ad sextum dico quod articulus quem nos formamus per statum istum est propositio mediata. quod potest demonstrari per illum articulum quem format beatus. Sed ad illam propositionem nec ad eius terminos non possumus naturaliter puenire. quibus contineantur sub ente et per eis distribuitur ens. Ita angelus continetur sub ente. et per eo distribuitur ens. et tamen angelum in se non possumus cognoscere et distinguere. Et ad probationem dico. quod non potest naturaliter de quolibet illorum terminorum quod componit propositionem immediatam quod ipsum non sit lapis. igitur illam propositionem non possumus in qua ille conceptus proprius deo sit subiectum vel predicatum. Et ultra dico quod infidelis non concipit illum terminum. et tamen peccat ydolatrando. quod licet non concipiat deum sic in speciali conceptu simplici. tamen concipit eum in conceptu composito quod solum significat deum et supponit pro deo. Ad aliud dico quod illa consequentia est bona. Primum motus est. ergo primus motor est. Et dico quod subiectum consequentis supponit per trinitatem. sed non sequitur. ergo ista consequentia est evidens. primus motor est ergo trinitas est. quod non est nisi naturaliter evidens quod subiectum supponit per trinitatem. Unde licet per motum mouens et trinitas supponatur per eundem. tamen hec est naturaliter evidens. per motum mouens est. et non hec. trinitas est. et hoc propter diuersitatem terminorum. Exemplum. Primum mouens et creans supponit omnino per eundem. et tamen hec est naturaliter nota. primum mouens est. et aliquid est primum mouens. et non hec. aliquid est creans. et hoc est propter diuersitatem terminorum propter quam plus requiritur ad noticiam evidentem vnus quam alterius. puta noticia intuitiua requiritur ad assensum evidentem istius trinitas est. vel aliquid est trinitas. et non istius. aliquid est primum mouens.

Ad principale dicitur. quod non omnis propositio necessaria est per se nota vel deducta ex per se notis. aliquid enim est necessaria et imediata que tamen non potest cognosci evidentem nisi mediante experientia. et sic in proposito est de ista. deus est trinitas.

Questio quarta
Primum attributa

percreta. cuiusmodi sunt sapiens iustus. et boni. predicantur de deo et creatura vniuoce. Et videtur primo quod sic quia talia concluduntur de deo per creaturam. et in tali argumento non est fallacia equocationis. ergo est aliqds conceptus vniuocus.

In oppositum. Nihil potest de deo et creatura predicari vniuoce. ergo nec ista. Ad istam questionem dico primo quod non. quod non predicatur de eis aliqds conceptus cretus talis secundum eandem diffinitionem exprimentem quod nomen. ergo non vniuoce. Assumptum probatur. Nam sapiens predicatur de creatura secundum istam diffinitionem. scilicet habens sapientiam accidentalem. Et sapiens sic dictum non predicatur de deo. sed de deo predicatur secundum istam diffinitionem. existens sapientia. sic secundum Anselmum in monologio. Iustus predicatur de deo secundum istam descriptionem. existens iustitia. et de creatura secundum istam. habens iusticiam. Et sapiens sic descriptum non predicatur de creatura. ergo sapiens predicatur equoche et non vniuoce de deo et creatura. Sed hic sunt aliqua dubia. Quia de deo et creatura predicatur attributa vniuoce. et non nisi illa. ergo.

Secundum est. an sapiens predicatur de deo in quod videtur in quale. Et quod predicatur in quod. probatur per multa argumenta. Dico hoc ad primum. quod talia abstracta sapientia iustitia et bonitas modo predicantur de deo et creatura vniuoce. sed percreta eorum predicantur de eis equiuoce. Ad secundum dico. quod talia percreta habent duplicem diffinitionem exprimentem quid nominis. Una est quod sapiens est habens sapientiam. Alia est. quod sapiens est existens sapientia. Tunc dico quod sapiens secundum primam diffinitionem predicatur de creatura in quale. puta de homine et angelo. Sapiens secundum secundam descriptionem predicatur de deo in quod. sed non predicatur sic de creatura. quod sapiens sic dictum importat de creatura aliquam perfectionem accidentalem.

Ad primum in contrarium nego primam propositionem. quod eius alia esset diffinitio si suis absolutis correspondeat res distincte in eodem supposito quod quod idem correspondet. Ad probationem. nego assumptum. quod sapiens predicatur de deo et de angelis equiuoce. et non vniuoce. et ideo si suis abstractis correspondeat res distincte in deo. tunc predicarentur in quale talia

de deo quam creatura. Nunc autem predicatur de vno in quod et de altero in quale. Ad aliud argumentum dico quod si talis esset distinctio rerum sicut conceptuum. tunc substantia. ens. et huiusmodi predicarentur de deo sic partes de toto vel sicut accidentia de subiecto. Sic homo dicitur armatus. musicus. albus. et essent predicatio nes denominationis et in quales in quod. Ad aliud dico quod accipiendo sapiens in prout secundum diffinitionem secundam. sic est contra formalis quod cum demonstrato. hoc non est sapientia. ergo non est sapiens. quod sic abstractum et percretum conuertuntur. Accipiendo hoc sapiens secundum primam descriptionem. sic non est consequentia formalis. patet enim instantia de angelo. Et concludendo sic. sequitur quod oppositum contra statum antecedente. Sed ultimam contra meo demonstrato deo. quod ad hoc quod oppositum perqueris stet cum opposito antis sufficit verificatio per vno singularem. puta per angelo vel hominem. quod angelo demonstrato similiter stat quod non sit sapientia. et tamen quod sit sapiens. sicut dictum est.

Ad aliud dico quod de illa descriptione patet alias. Ad aliud dico quod maior est falsa sic est declaratum. quod ens nunc de facto predicatur de deo in quod. et tamen si entitas distingueretur realiter a deitate predicaretur tunc in quale. Et ideo maior videtur falsa. Ad aliud dico quod per positionem impossibile non innotescit nobis quod conceptus sit connotatiuus. sed per diffinitionem exprimentem quod nomen in obliquo.

Ad aliud. nego consequentiam. et dico quod paternitas non predicatur in quod nec per se primo modo de essentia. Et hoc ideo. quia non predicatur de omni illo de quod predicatur essentia. et per se non supponit per omni illo per quod predicatur essentia siue supponit essentia. Nec proprie predicatur per se secundo modo de essentia propter eandem causam. Sed dicitur secundum philosophum. per quod neutraliter insunt accidentia sunt. Discoverit est quod est predicatio directa. puta quod predicatur superius de inferiori. sic hoc non est hic. essentia est pater. Sed hec est per se primo modo per se essentia. quod predicatum est superius subiectum inferius. Ad primam probationem dico. quod quod accipiendo prout per se primo modo quod tamen essentia predicatur de aliqds de quod non predicatur paternitas. ideo paternitas non predicatur de essentia in quod et per se. quia non predicatur de omni. Ad aliud nego assumptum. quia per fidem tenemus quod aliquis est conceptus essentiae qui non est persone. et econuerso. patet hoc

De cōicabili et incōmunicabili. ideo minor repugnantia est hic q̄ videat essentia nō vīsa psona. Ad aliud dico q̄ plus requiritur ad p̄dicationē in q̄d siue p se. q̄ con/cepe p̄ris nō significet v̄l non cōsignificet nisi essentia sc̄z q̄ p̄dicet de om̄i illo de q̄ el sentia p̄dicat. q̄d t̄m deficit in p̄posito. et ideo non est p̄dicatio in quid. Ad aliud p̄t dīci q̄ si paternitas intelligat q̄ sit aliqua res distincta ab abstractis. tūc p̄ceptus patris p̄cretivus nō est vniūocus patri i diuis et patri creato. hoc patet f̄m p̄dicta p̄ diffinitioēs eorū. q̄. i. paternitas nō p̄dicat vni uoce de paternitate creata et increata. Si hō nō sit talis res. tūc p̄ceptus p̄cretus est vniūocus. sed tūc nō abstrahit a paternitate creata. sicut sapia in cōmuni a sapiētia creata. ergo nō est simile. Ad p̄ncipale dico q̄ p̄ illis rōnibz sufficit q̄ abstracta dicant vni uoce de deo et creatura q̄uis n̄ p̄creta.

Questio quinta

Trum deus po

tuit mundū fecisse ab eterno. Et videt p̄mo q̄ sic. q̄ nō ictu dit p̄tradictionē. ergo potuit fieri a deo.

Contra si sic. infinita essent iam p̄transita. Dico ad istaz q̄stionē p̄mo. q̄ neutra pars q̄onīs p̄t sufficēter p̄bari. Pars em̄ negatiua non. q̄ nulla apparet p̄radictio manifesta. Nec affirmatiua. quia ratō nō cōcludit sufficēter quin possit solui.

Secūdo dico p̄babilit̄ deū potuisse fecisse mūdū ab eterno. p̄pter h̄. q̄ nulla contradictionē videt ex hoc sequi. S̄z t̄c sunt aliquē difficultates. Prima est. q̄ videtur q̄ aliquē ratiōēs p̄cludant q̄ mundus fieri ab eterno includat p̄tradictionē. Tū q̄ infinita essent p̄transita. patz de reuolutionibz celi. Tum q̄ tunc infinita possent esse in actu. hoc patet. si qualibet die p̄terita deus creasset vñā aiām intellectuā. Tū q̄ plura essent infinita. et vñū excederet aliud. patet de reuolutionibz solis et lune. Tū q̄ pars esset equalis toti. q̄ vñū infinitus nō esset mai⁹ alio. Tum quia tūc deus necessario p̄duxisset. q̄ omne eternū est necessarium. Tum q̄ si de⁹ p̄duxisset vñū hoīem ab eterno. aut ille durasset finite. et tunc totum tēpus p̄teritū fuisset finitum. aut infinite. et tunc fuisset infinite p̄fectionis. quia

restitissz causis naturalibz corūp̄tōibz per infinitū tēpus. Secūda difficultas. q̄a videt possibile p̄bari q̄ mūdus potuit fuisse ab eterno. quia mundus fuit ab eterno possibilis. q̄ ab eterno potuit fuisse. hoc aut cedens p̄bat naturalit̄. et d̄monstrat p̄ oēs rōnes Aristotil. viij. phisicor. q̄ om̄es vel saltem m̄ltē p̄bant sufficēter q̄ mūd⁹ nō est noniter possibilis sed ab eterno fuit possibilis. Ad p̄mū istorū p̄t dīci q̄ tūc in finita fuissent p̄transita. sed nō p̄transcūda. q̄ infinitū q̄d est p̄transcūdū nunq̄ p̄t esse p̄transitū. Ad secundū dico q̄ p̄t p̄cedi f̄m istam viam q̄ infinita possunt cē actu. Posset t̄m aliter dīci q̄ h̄ non estz possibile. Et q̄ dīcit q̄ in quolibet die potuit p̄ducisse vñā aiām. verū est. q̄ quolibz singularis est vera. et t̄m nō sequit q̄ infinitas p̄duxisset. quia in aliquo istorū dierū incepisset p̄ducisse. Si dicis q̄ in quolibet p̄terito potuit p̄ducere vñā aiām. ponat in esse. et sequit infinitas. Dico q̄ hec est distinguēda. i. quolibet die t̄c. f̄m p̄positā nem et diuisionē. Et dico q̄ sensus p̄positus est falsus. et est ille intellectus. hec p̄positio est possibilis. in quolibet die p̄ducit vñā aiām. quia tūc sequit infinitas. In sensu diuisionis est vera v̄l. q̄ eius quolibz singularis est vera. Sed p̄positio de possibili in sensu diuisionis non debet poni i esse. Exēplū. hec est falsa in sensu p̄posito. vñā q̄s p̄tradictionis p̄t esse vera. et t̄m ē vera in sensu diuiso. q̄ quolibz singularis est vera. et t̄m nō p̄t poni in esse. q̄ t̄c vñā q̄s est neganda si poneret in esse. ita est in p̄posito. Ad tertiū dico q̄ equiuocatio ē ibi d̄ pluribz. Uno modo dicunt aliq̄ esse plura. q̄n̄ tot sunt i illis q̄t in istis. et adhuc plura in aliquo certo nūero. et sic infinita non sunt plura infinitis quia neutrum excedit aliud in certo numero. Alio modo dicūt plura. q̄a quot sunt illa tot sunt ista. et sunt adhuc multa alia in illis. non tamē vñū excedit aliud in certo numero. Et eodem modo dico ad id de excessu. et sic infinitum est bene maius alio. Ad quintum dico. q̄ aliq̄d p̄t dīci eāle dupliciter. Uno modo. quando totum q̄d est in vno est in alio et non plus. vel q̄ntum oīno est in vno. cor respondet in alio aliud q̄d est tantū et non plus. Et sic vñū infinitū non semper est

equale alteri. imo maius. q̄ frequēter q̄ntum est in vno tantus correspondet in alio et aliud. sed tūc hec est falsa f̄m istum intellectum. q̄cqd est maius vno equaliū. ē maius reliquo. Secūdo modo dīcit aliq̄d eāle alteri. quādo est dare certam quātitatē vñi us et tantā alterius et nō plus. et de tali eāle verū est. quia q̄cquid est equale vñi eāliū et reliquo est equale. Et isto etiā mō vñū infinitū nō est equale alteri. Un p̄mo modo loquendo dico q̄ vñū infinitū p̄t esse maius alio. et sup hoc fundat argumētum hoc. q̄ oīa infinita sunt equalia. q̄d est falsum. Ad sextum dico q̄ tūc deus necessario produxisset mundū ab eterno si p̄duxisset ab eterno. q̄ hec p̄positio nunc est necessaria. mundus fuit ab eterno. q̄ nūc est vera et nunq̄ p̄t esse falsa. t̄m potuisset fuisse falsa. sicut p̄pō vera de p̄terito est necessaria. et t̄m potuit esse falsa. Ad septimū dico. q̄ deus potuit vñū hominem p̄ducisse ab eterno et p̄seruasse eū ab agentibz corūpentibz. Et tūc si nō moreret dico q̄ durasset infinite. sed tūc nō sequit q̄ fuisset infinite p̄fectionis. q̄ durasset in virtute dei. S̄z nō potuisset creasse hoīem ab eterno et reliq̄se eum suis naturalibz. p̄pter p̄radictōez q̄ in eo q̄ fuisset ab eterno durasset infinite. et eo ipso q̄ naturalit̄ moreret durasset finite p̄ potentia finitā. et sic sequeretur manifeste p̄radictio. Ad secundū dubiū dico. q̄ mūdus ab eterno fuit possibilis. et hoc p̄bant rationes Aristotil manifeste et sufficēter. S̄z nō p̄bant q̄ fuit possibilis ab eterno. sed solū p̄bat q̄ non est noniter possibilis fieri. sed ab eterno fuit possibilis fieri. sed nō p̄ eterno sed pro certo tēpore. Et ideo hic est fallacia p̄sequētis. mūdus ab eterno fuit possibilis ergo ab eterno potuit fuisse. Et si adhuc p̄ prima difficultate dīcet. q̄ omnes dies p̄teriti si mūdus fuisset ab eterno simul accepti. aut sunt tot q̄ eis nō potest addi aliq̄s dies. et hoc est falsum. aut eis aliq̄d p̄t addi. tūc accipio multitudinē secundā. vbi est vñ⁹ dies additus si ista multitudo simul incipet cū alia multitudo diut⁹ duraret q̄ alia p̄ vñū diē q̄ alia non duraret in infinitū. Itē q̄libz p̄s temporis aliq̄n erat futura. ergo totus tempus p̄teritū aliquādo erat futur. ergo p̄radictio est vel fuisset q̄ fuisset ab eterno.

Item quolibet hominē p̄cessit de⁹ duratione. ergo oēs homines p̄cessit duratione. Antecedēs p̄bat. q̄ aliter homo fuisset ab eterno. p̄sequētia p̄bat. quia p̄ter multitudinē totam hominū quoz quolibet p̄cessit deus duratione. nō est aliq̄s hō. q̄ sicut ille fuisset ab eterno. ergo deus p̄cessit totaz multitudinē duratione. Item quilibet homo fuit posterior sole duratione. q̄ oēs homines. p̄bat sicut prius. Dico q̄ ad p̄mū istorū q̄ diutius duraret a parte p̄st nō a p̄te ante. q̄ a p̄te ante vñā multitudo est infinita. Ad aliud dico q̄ p̄ns est falsum. q̄ est vñā vniuersalis q̄ habet m̄ltā singularia falsa. q̄ totū tempus p̄teritū ab eterno vsq̄ ad p̄ncipiū huius diei ē p̄s tēporis p̄teriti vsq̄ ad diē crastinaz. et t̄m illa nunq̄ fuit futura. Similiter est de tēpore ab eterno terminato ad diē crastinaz besternū. et sic d̄ alijs. Ad aliud nēgo cōsequentiā. quia est fallacia p̄ntis. p̄ eo q̄ sequit ecōuerso. et nō sic. Si t̄c est fallacia figure dīctōis. cōmutando nūcū singlārē in plurālē. sicut hic. deus facit oēm hoīem cecum vel videntē. ergo facit oēs homines cecos vel videntes. supposito q̄ faci at vñū hominē cecū et aliū videntem.

Ad p̄ncipale argumētū bene patet ex dictis in questione.

Questio sexta

Trum angel⁹ po

tuit mereri vel demereri in p̄mo instanti. Et videt p̄mo q̄ non. quia meritū et demeritū non sūt sine deliberatione. sed deliberatio necessario est in tempore. q̄ t̄c. In oppositū. In p̄mo instanti habuit liberū arbitriū q̄ potuit tunc peccare. Respondēdo ad istā questiōez dico q̄ sic. q̄ posita causa efficiēte et sufficēte et nō impedita p̄t poni effectus. S̄z in p̄mo instanti potuit angel⁹ habere causam sufficēte actus meritorij et demeritorij. ergo tunc potuit mereri. minor patz q̄ in primo instanti potuit esse tam voluntas sua q̄ cognitio requisita ad actum meritorium. q̄ t̄c. Assumptūz p̄bat. quia quero q̄ est cognitio requisita ad actum meritorij. Aut ē cognitio p̄fecta. aut assensus respectu principij practici vel p̄clusionis practice. Et siue sic siue sic. p̄t esse in isto instanti

pmo. q. si talis assensus non potest esse in primo instanti. hoc est propter defectum alicuius cause necessario requisite ad talis assensum. puta formatio propriis. Et si illa non potest esse in instanti hoc est propter defectum cause requisite ad suum esse. quod nulla est repugnancia in actu. Et de illa causa querendum est. quare non potest esse in primo instanti. et erit processus in infinitum. vel stabit necessario ad hoc quod causa sufficiens actus meritorij potest esse in primo instanti. et habet oppositum. Preterea in primo instanti potest esse noticia incompleta conclusionis practice. et si principij. et in eodem instanti potest per baripositio. probat sic. quod posita causa sufficienti. sed noticia incompleta cum actu voluntatis quod vult formare completum sunt cause sufficientes. et iste potest esse in primo instanti. quod habita cognitione terminorum potest statim voluntas velle formare completum. et formata propositione evidenti statim in eodem instanti intellectus assentit. Si ergo in primo instanti potest esse cognitio sufficiens actus meritorij. ergo potest poni in primo instanti. Et statim potest voluntas concordare cum illa ratione vel discordare. Preterea angelus in primo instanti potest se libere reformare recte rationi et non concordare. ergo potuit peccare. ante patet. quod siue recta ratio sit a solo deo siue naturaliter potest fieri in instanti. et statim potest voluntas concordare cum illa ratione vel discordare. Preterea in primo instanti angelus potuit diligere se. Aut ergo necessario. et tunc ad illam dilectionem causanda non concurreret nisi cause naturales. quod falsum est. quod voluntas concurret. aut libere. et tunc potuit se diligere meritorie et demeritorie. quod tunc se potuit reformare diuino precepto vel non reformare. et quod in isto instanti fuit causa libera. Si dicis quod in primo instanti non potuit velle aliquid. Contra hoc est ratio primo facta de causa efficiente. Et ideo dico simpliciter quod sic. Sed contra. et actus malus surrepticius et indeliberatus non distinguuntur. Preterea actus non est imputabilis ad meritum vel ad demeritum nisi fiat scienter et contingenter. sic quod possit actum oppositum elicere. Preterea nullus obligatur ad preceptum nisi postquam possit deliberare. Preterea deliberatio requisita ad actum meritorij non est de prepositionibus de presenti. sed de futuro. quod de liberatio requirit tempus. Preterea actus meritorij requirit syllogismum practicum compositum

ex propositionibus de futuro. qui. scilicet syllogismus non potest esse in instanti. Preterea si non procedit syllogismus practicus. actus non erit imputabilis sicut si processisset. Respondeo ad ista. Ad primum istorum dico. quod actus deliberatiuus et surrepticius non distinguuntur in hoc. quod actus surrepticius fit in instanti. actus vero deliberatiuus fit in tempore. Sed in hoc. quod actus deliberatiuus fit cum perfecta cognitione obiecti. Actus vero surrepticius fit sine perfecta cognitione obiecti. siue fiat in tempore. siue in instanti. Unum propter argumentum dico duplicem deliberationem esse. Una scilicet est perfecta inuestigatio alicuius dubij. per quam habet rationem ad utramque partem. et talis deliberatio non potest esse in instanti. nec illa requirit ad actum meritorij. Alia deliberatio est que est perfecta cognitio siue assensus respectu principij practici vel conclusionis. Et ista potest fieri in instanti. Et ista necessario requirit ad actum meritorij. Hinc autem supra probatur est sufficienter quod secunda deliberatio potest esse in instanti. et per consequens deliberatio que est effectus eius potest esse in instanti. Preterea hoc dato habet oppositum. quod si actus dicitur surrepticius. quod fit sine deliberatione tamen. sequitur quod talis actus potest esse peccatum mortale. puta si aliquid odiat deum in instanti in quo tenet eum diligere. siue omni deliberatione peccat mortaliter. Et per consequens de meritorij actus potest fieri in instanti. ergo actus eius oppositus meritorij potest esse in instanti. quod quicunque potest aliquis demereri. potest mereri. Et ideo videtur quod actus surrepticius non fiat nisi circa materiam indifferentem. ubi potest homo bene agere et male. sicut studere et bulismodi. Circa materiam vero preceptorum non consistit forte. quod nullus excusatur per hoc quod surrepticie odit deum quod debet diligere. Si enim requiratur deliberatio tamen ad meritum et demeritum. posset homo stare per magnum tempus in actu malo sine peccato. sic aliquid potest esse magnum tempus antequam habeat istam deliberationem. forte aliquando annus semper quod homo est debilis ingenij. Ad aliud dico quod actus non est meritorius nisi fiat scienter. sed ista scientia est perfecta cognitio obiecti que potest esse in instanti. Similiter contingenter que requirit ad tale actus est quod possit oppositum actum elicere per aliquod tempus vel in instanti. Sed actus demer-

itorius non semper fit ex scientia sed aliquando ex ignorantia. Unum videtur quod sola noticia incompleta vel apprehensio obiecti sufficit ad demeritum quod homo tenet elicere oppositum actus. Ad aliud dico quod assumptum est falsum. Immo obligatur angelus et homo ad preceptum quod cumque apprehendit id et cognoscit preceptum. et non requirit talis deliberatio. Ad aliud dico de istis duobus quod non semper deliberatio est ex propositionibus de futuro. quod de illis est solum deliberatio que est perfecta inuestigatio alicuius propositionis vere incognite vel dubie. sed frequenter deliberatio est de propositionibus de presenti et syllogismus practicus. similiter et ista deliberatio est perfecta cognitio et assensus. Exemplum enim est. deliberatio sufficiens ad actum meritorij. per quamque instanti cognoscit deus esse summum bonum. creator omnium. per eodem est ipse amandus. Sed per primo instanti potest angelus omnia ista. ergo. Confirmatur. quod quod cognitio non est variata. si actus sibi reformatur in tempore potest esse meritorius. eadem ratione actus elicetus in instanti erit meritorius. sed cognitio perfecta angelus respectu obiecti practici si eliciatur in instanti et continetur sine aliqua variatione per tempus. tunc actus voluntatis sibi reformatur potest esse meritorius in tempore. ergo etiam in instanti. Ad aliud dico quod actus meritorius non semper requirit syllogismum practicum nec de propositionibus de presenti. nec de futuro. et dato quod sic. dico quod quantumcunque talis syllogismus proponit ex propositionibus de presenti. talis potest esse in cognitione obiecti. sicut per probatum est. Ad ultimum dico quod illa imputabilis potest esse sine syllogismo ex propositionibus de futuro sicut cum illo. ideo nego assumptum. Ad principale patet ex dictis supra.

Questio septima Primum existentia

angelus differat ab eius essentia. Et videtur primo quod sic. quia existentia angelus est separabilis ab eius essentia. ergo. Assumptum probatur. quod existentia aliqui existit. aliquando non. In oppositum. Tunc sequitur quod existentia esset actus essentie. quod est falsum. Dico ad istam questionem quod existentia angelus non est aliud ab essentia sua. Non probatur sic. quod non est accidens essentie. Non probatur inducitur. Nec est aliquid substantia. quod nec materia nec forma. nec compositum ex his. Si vero di-

cis quod est respectus creature dependentie ad deum. Hoc esse non potest. quod tales respectus sunt superflui. Preterea si sic. posset angelus esse sine tali respectu dependentie. per consequens falsum consequentia patet. quod minus dependet angelus a tali respectu quam effectus ex sua causa. et accidens a suo subiecto. et forma a materia. sed omnia ista deus potest facere sine aliis. ergo. Item tunc existentia angelus esset accidens angelus. et per consequens prius natura esset essentia angelus quam eius existentia. Si vero substantia est prius natura quam accidens. ergo potest esse sine eo. Item omnem rem potest naturaliter potest deus facere sine posteriore. ergo posset esse essentia sine existentia. Item si sic. aut facerent unum per se. aut unum per accidens. Si unum per se. ergo unum est materia. aliud forma. Si unum per accidens. ergo angelus esset unum per accidens. Et ideo dico quod nullo modo distinguatur ab aliquo semper distinguatur ab illo. Sed essentia angelus aliquando distinguebat ab angelus. puta quod angelus non fuit. ergo. Preterea quod est indifferens ad esse et ad non esse distinguatur ab utroque. Sed essentia angelus est huiusmodi ergo. Preterea quod angelus non fuit. hec fuit vera. essentia est essentia. siue angelus est angelus. et non ista. angelus est existentia. Nec illa. angelus est. ergo. Preterea sequitur. existentia angelus non est essentia angelus. ergo existentia angelus differt ab essentia angelus. Ans est verum et consequentia bona. ergo et consequens erit verum. Preterea quod angelus non fuit. aut existentia angelus fuit idem cum essentia angelus. aut distincta. Non idem. quia tunc non existeret. ergo distincta. Dico ergo ad primum istorum quod essentia angelus nunquam distinguebat ab eius existentia. et aliquando existentia non fuit essentia. sicut essentia angelus nunquam distinguebat ab essentia. et tamen essentia angelus aliquando non fuit essentia. quod aliquando nihil fuit. Ad aliud dico quod non est magis essentia indifferens ad esse et ad non esse quam existentia. quod sicut existentia potest esse existentia. et potest non esse existentia. ita essentia potest esse essentia et non potest esse essentia. Unde idem omnino significatur per unum et consignificatur quod per reliquum. Tamen esse quandoque est nomen. et sic tunc significat omnimode grammaticaliter et logicaliter idem quod essentia. Aliquando vero

est verbum tunc idem significat verbaliter quod essentia significat nominaliter. et ideo unus non ponitur convenienter loco alterius. quia non habent eadem officia. sicut nec nomen nec verbum. Et ideo esse aliqui convenienter ponitur iter duos terminos. dicendo. hoc est vel homo potest esse animal. inter quos non convenienter ponitur essentia. quia nihil est dictum dicere quod hoc essentia animal. Ita est de cursu et currere. et multis talibus. Sic ergo est essentia idem ferens. quia unaqueque pars contradictionis potest esse vera successine. Ad aliud dico quod angelus non fuit. hoc fuit falsa. angelus est quod angelus. siue essentia angeli est essentia. siue angelus est substantia. ens et. sicut ista. angelus est ex natura. Sic etiam est de existentia. quia per omnes tales implicatur quod angelus sit aliquid. Ideo quicunque hoc est vera. angelus est essentia vel ens. hoc erit vera. angelus est existentia vel angelus existit. quia existentia et essentia idem oino significant.

Ad aliud nego istam primam existentiam angelum non est essentia angeli igitur distinguitur ab essentia angeli. quia per antecedens non implicatur angelum existere. imo denotatur angelum non esse per istam negationem. sed per sequens imperatur angelum esse. et non valet consequentia. Ad aliud dico quod nec fuit idem. nec distinctus. quia idem et distinctum sunt due entitates. et.

Contra. quod non fuit angelus plus distinguatur angelus ab azino quam angelus ab angelo. siue idem a seipso. Dico quod non distinguebat tunc plus de facto. sed potuit distinguere quando verumque poneretur in effectu. Ad principale dico. sicut patet ex dictis. quod nec separabilis ab essentia. nec e converso. licet utraque pars contradictionis. esse et non esse. possit successive predicari tam de essentia quam de existentia et.

Questio octava Tunc quilibet effectus

factus creatus a deo. Et videtur primo quod sic. quia quilibet effectus vel est creator. vel creatura. Non creator. quia creatura et per se creatur. Contra. Non quilibet effectus sit ex nihilo ergo non quilibet creatur. Sic sunt due difficultates. realis et alia vocalis. Prima est. An quilibet effectus simplex sit purus nihil antequam producat. Et dico quod sic. Probatio. Aut ista forma simplex

de qua arguo. scilicet a potuit in eodem instanti in quo producebatur in subiecto produci extra subiectum et per consequens potuit creari. et per consequens prius fuit nihil. Preterea quod non est nec in se nec in aliqua sui parte est purus nihil. scilicet forma simplex antequam producat est huiusmodi. ergo et. Si dicis quod est in potentia materie. Contra. hoc non sufficit. quia non realius habet esse forma in potentia materie quam in potentia agentis. Sed hoc non obstante forma simplex est purus nihil. patet de angelo. Si anima intellectiva est in potentia corporis. et gratia in potentia anime. et tamen utrumque est purus nihil. Preterea forma anime sua productione nec est essentia. nec existentia. sicut probatum est in precedenti questione. et est purus nihil. Preterea existentia talis forme nihil est antequam producat. ergo etiam essentia. quia idem sunt. Secunda difficultas est. Utrum eadem forma substantialis vel accidentalis simul generetur et creetur. Dico hic quod eadem forma creatur a deo. et simul ab agente naturali non creatur sed generatur. hoc probatur sic. Illud simplex quod producit ab aliquo agente quod non requirit materiam concomitantem. necessarium creat. et sic de nihilo. Et illud generatur quod producit ab agente quod necessario requirit materiam concomitantem. sed eadem forma substantialis producit sic a deo et ab igne. Nec est magis inconueniens quam quod idem effectus putatur voluntate producat libere et contingenter a voluntate. et naturaliter ac necessario a generatione. et. Tamen proprie loquendo forma non generatur. sed totum positum. hoc enim patet per definitionem exprimentem quod nomen huius terminus generatio. His premissis dico quod reliquum diffinitionis sunt vocales propter equocationes huius vocabuli creare. quia creare accipitur in iure canonico per promoueri ad dignitatem. sicut dicimus quod papa creat cardinales. Aliter autem accipitur creare in philosophia et theologia. et hoc quadrupliciter. Uno modo large per produci vel fieri. et sic accipitur promotor. ut. de anima. Ubi dicitur quod intellectus creat intellecta. Secundo modo accipitur stricte per illo quod fit de nihilo ab aliquo agente. vel illud de quo fit factum est de nihilo. Et sic dicit Augustinus in de symphono quod segetes creantur. Tercio modo stricte per illo quod fit postquam fuit nihil ab agente quod potest ipsum facere sine omni subiecto. Quarto modo accipitur stricte per illo quod fit a

Trum creatura

deo solo postquam nihil fuit. Ita quod nihil occurrit cum agente quod necessario requirit passum.

Per predicta pro respondeo ad questionem. quia primo modo accipiendo creare non intelligitur creatio. sed de alijs. Et dico quod primo modo istorum quatuor. ois effectus causatur a deo. et etiam secundo modo. quia ois effectus vel fit ex nihilo a deo vel illud de quo ultimo fit factum est de nihilo a deo. Tercio modo dico quod nullus effectus positus productus a creatura creatur a deo. sed solus effectus simplex. Et hoc maxime est verum. si quilibet forma simplex potest esse sine subiecto per potentiam dei. Sed quarto modo dico quod nec effectus simplex nec compositus creatur. Sed hic sunt aliqua dubia. Primum est utrum respectus possit dari a deo. Secundum est utrumque signum potest creari a deo. Dico primo quod respectus non sunt alique res distincte ab absolutis. sed sunt ipsa absoluta. ideo possunt creari a deo sicut absoluta. Sed qui ponunt istos distinctos ab absolutis. dicunt istos non posse creari a deo. Ad secundum dico quod signum sunt creabilia a deo. quia sunt vere entia realia. Et si mediocritas et impossibilia et entia rationis sunt entia realia creabilia a deo.

Et si dicis quod chimera includit contradictionem. ergo non est ens reale. Item. vi. methaphisicorum. diuidit Aristoteles ens in ens rationis et ens reale. et ens reale in decem predicamenta. Dico ad primum istorum quod hoc est distinguenda. chimera includit contradictionem. ex eo quod subiectum potest habere suppositionem personalem vel simplicem. Primo modo dico quod non includit contradictionem. sed secundo modo per significationem. quia significat contradictionem per tanto quod ad predicationem chimere de aliquo sequitur contradictionem. puta quod aliquis sit homo et non homo. Eodem modo tales sunt vere. chimera est aliquid. chimera est ens. ut supponitur materialiter vel simpliciter. Ad aliud dico quod promotor intelligitur ibi per ens in anima affirmationes et negationes que sunt completa solum in anima. et per ens extra animam intelligitur incompleta. Et incompleta bene videtur in decem predicamenta. Aliter tamen potest dici quod non est diuisio per opposita. sed est diuisio vocum in sua significata. sic postea bene patebit. Ad principale per utraque parte patet ex dictis.

Questio nona

possit creare. Et videtur primo quod sic. quia creatura producit formam de nihilo postquam fuit nihil. et potest creare.

In oppositum. tunc creatura esset infinita virtus. quia nihil potest creare nisi infinita virtus. Pro ista questione primo exponam hunc terminum creare. et dico. quis creare multipliciter accipiat. sicut patebat in qua antecedenti. tamen hic accipio creare per producere aliquid sine passo. supposito tempore vel natura. Et dico vel natura. quia si producat passum aliquod. in eodem instanti potest creata habere effectum suum in isto passo. Et replius de spiritu in eucharistia. Et similiter si deus in instanti crearet totum aerem medium. sol illuminaret in instanti. Sic intellecta quod dico quod creatura non potest creare. Tamen difficile est probare hoc. Sed quod non sit causa totalis alius effectus. Hec ergo probatur. et hoc dico tanquam causa naturalis. quia causa efficiens totalis naturalis equaliter se habet ad plura eiusdem rationis. vel producit omnia. vel nulla aut nullum. Si aliquid creata est huiusmodi causa naturalis. non potest careere sic causa totalis. Secundo dico quod non creatur sic causa partialis. sed hoc difficile est probare. Hec forte est possibile inuenire probationem. precedentem ex per positionibus per se non quod propones non potest rationabiliter negari ab aliquo. Dico ego tamen quod non. quia experientia qualis nobis est possibilis est solus hoc. quod nunquam vidimus creaturam creare. hoc est producere aliquid nisi ad presentiam passum. Si hic sunt aliqua dubia. Primum est quod creatura potest conservare formam sine subiecto. et potest creare. Secundum est quod creatura potest annihilare. ergo creare animam patet. quia ignis magnus potest destruere frigus paruum separatum a subiecto. et potest annihilare.

Tercium est. quia ratio prima deficit. quia in augmentacione naturali est causa sufficiens et effectus naturalis equaliter se habet ad plures. et tamen producit unum primo et postea aliud. et sic deinceps. Item totum potest de modo producere quod produceret si esset agens naturale. non saltem potest producere infinita. Quartum dubium est. quia spiritus in eucharistia potest augmentari. et creata potest creare. prima patet. quia in augmentacione aliquid acquirit. et illud in ipso producit sine materia. et creatur. Dico ad primum horum quod dupliciter potest dici. Uno modo quod creatura non potest

conseruare formā sepatam a subiecto. Sz de spēs in eucharistia dicitur qd deus oēs pseruat. Scdo pōt dici aliter qd nō est simile d pseruare z creare. qz qñ res non est effecta equalr se habet ad oia. z ideo nō obstat q creatura pōt cōseruare formā sepatā nō in potest creare. Ad secundū dici pōt duplīter. Primo q creatura nō pōt annihilare sicut nec creare. ideo pōt dici. qñtūcūqz ignis esset magnus nō possz annihilare quam frigiditātē sepatam. Aliter etiā dici tur q pōt annihilare sed nō sequit. q pōt creare ppter hoc. qz causa efficiēs nō eqūit se habet ad rem q existit z ad rem q nō existit.

Sed dicis q agēs naturale corrūpēdo formam nihil relīndt. q annihilat. Sīlīr p ducēdo nihil forme p̄supponit. q creat. Respondeo z dico. q qñs forma p̄us fuit nihil. qz tñ deducit de potētia matie. Est qd materia necessario requirit q illd agēs facit istam formā esse. ideo illd agēs nō creat istā formā. Si dicis. illud qd est in potētia materie habet aliqd esse. sz forma ē huiusmodi. qz. Dico q forma nō hz aliqd esse in materia. sed bñ potest habere esse in materia. Sed ptra hoc. aliquod hz esse possibile. q habet aliqd esse. Dico q habere esse possibile nō est aliud q̄ posse esse in materia. Si dicis q tñc aia intellectiua haberet esse i materia potētiāle. z p̄ se qñs nō creat. Dico q licet habeat esse potētiāle. tñ creat. eo q pducit ab illo solo q p̄t eū pducere extra materiaz. cuiusmodi est sol⁹ deus. Ad tertiū dico pmo theologice. q illa determinatio in augmētatiōe ad vnam ptem forme ante aliā est a deo. q libere coagit ad pducendū vnūz z postea aliud. z sic nō est simile. Dico etiā alio modo videlicet phisice. q ista determinatio in augmētatiōe ad vnū gradūz an aliū. z simīlīr put est in actiōibz naturalibz puenit ab oibz caus supioribz z inferioribz eodē modo appromatis. vñ vario mō. qz q pmo pducit vn⁹ gradus in augmētatiōe plus q̄ alius. hoc est naturaliter loquēdo ex diuersa dispositiōe z appromatiōe corpum celestīū. Et h̄ habet phus dicere. Iō ponēs q oia agētia supiora z inferiora eodē modo approment passo erit oīno effectus idēz. z p̄ p̄ns hoc posito in augmētatiōe. vñ simīlīr pducit oēs ptes forme vel nullā. Ad quar

tū dico q nō tot pōt modo pducere q̄t posset si ageret naturalr. qz si agēs naturale pōt vel esset potens creare necessario eēnt infinita. vel nō essent infinita. Primū patz p rationē prius factā. Secundū patet. qd nō potest creare nisi possibile. sed infinita sunt impossibilia. qz. Sed talis p̄na dēa non sequit q est libere agēs potēs creare ista. qz. rō. ex vno impossibili licet inferre aliud impossibile. ex hoc q aliqd potēs creare sit naturale agēs. q sic infinita sint. Sed dicis. p̄scāntia ista est bona. volūtas creata potest libere creare. q creare pōt infinita simul. q volūtas diuina. p̄na patz. antecedens etiā est verū. Dico q p̄na non est bona. z antecedens est verū. qz ex hoc q volūtas creata est defectibilis pōt velle impossibile. z illud q includit p̄radictionēz cuiusmodi est infinita esse. Et tñc si potest velle creare omne volūtū. potest creare infinita. Sed volūtas dei sic nō est defectibilis. nec pōt efficiēt velle aliqd impossibile includens p̄radictionē. z p̄ consequēs non potest velle infinita esse. z ideo nō pōt creare infinita siml. Breuiter ergo si agēs naturale posset creare. pduceret infinita simul. Et si agēs liberū defectibile posset creare. tunc posset simul pducere infinita. quia potest velle efficere multa. Deus autē non potest esse agēs naturale. nec agēs libezum defectibile. ideo nullo modo sequit q possit pducere infinita siml. Si dicis potest deus facere nō tot qñ plura. ergo i finita. Dico q p̄na nō valet. qz p ly tot intelligo certū numerū. et tñc nō valet. deus pōt non facere tot in certo nūero qñ plura ergo infinita. Si dicis ad hoc q oē qd p̄petit vni indiuiduo. simile potest cōpetere aliq indiuiduo. Sz esse cōpossibile p̄petit vni indiuiduo respectu alterius. q cuilibet. z sic omnibus. Dico q esse cōpossibile potest p̄petere cuilibet sigillatim. sed nō sequit. ergo oibz. sed est ibi fallacia figure dictionis mutando singularem numez in pluralem numez. Ad quartū dubiū dico. q si ponat quātitas distincta res a substantia et qualitate. potest dici tunc q omēs ille transmutationes sunt in quantitate sit cut in subiecto. z tunc vitatur per hoc creatio. Si pō neget illa qñtitas. tñc oportet dicere q oia ista sūt a deo z nō a creatura

Si dicis. efficere nō est aliud q̄ effectūz esse ad p̄sentiam cause. sed ad p̄ntiaz ignis in illis spēs causat calor. q ignis efficit illum. et sic creat. Dico q illd p̄ncipiū p̄mū intelligo sic. qñ effectus natus est naturaliter causari. z esse ad p̄ntiam agētis. tñc efficere nō est aliud q̄ effectū sic esse. In p̄posito autē nō est sic. q ille calor nō est nat⁹ pducit ab igne. qz est sine subiecto. et agēs naturale nō pōt aliqd pducere sine passo. vñ si deus nō pduceret illū calorem nihil pducet ibi ad p̄sentiam ignis. ex quo nō est subiectū patiens. Ad p̄ncipale vtrūqz patz ex dictis.

Questio decima Truz anima sen

sitiua z intellectiua in homie distinguant realiter. Et videt pmo q non. qz vnus ppositi est tñ vnū esse ergo tñ vna forma. qz forma dat eē. In oppositū. Pri⁹ natura est aliqd anial q̄ hō q̄ p aliam formā est homo et p alia anial. Dico ad istā questionē q sic. sed difficile est hoc pbare. qz expōnibz p se nos pbare nō pōt. Probo tñ q distinguunt realiter. Primo sic. Impossibile est q in eodem subiecto sint simul p̄traria. sed actus appetendi aliqd z euitadi siue rēnuendi idēz in eodē subiecto sunt cōtraria. q si sunt simul in rerum natura sunt in diuersis subiectis sed manifestū est q sunt siml in hoīe. qz id idē qd hō appetit p appetitū rennuat p intellectum. Et simīlīr p Aristotilez. iij. de aia q dicit q in eodem sunt appetitus p̄trarij. hoc est. essent p̄trarij si essent nati recipi in eodē subiecto. Si dicis q isti appetitus dicunt p̄trarij. quia sunt inclinatiui ad effectus p̄trarios. z sic sunt virtualr cōtrarij. qz vnū inclināt ad p̄secutiōē. alterz ad fugā. alteri incōpossibile. z alia p̄traria p̄nt bñ esse in eodem subiecto. nō autē sunt cōtraria formalit. Cōtra. p istam rōnez dices eque facit q volitio et nolitio nō sunt p̄trarij formaliter. sed tñ virtualiter. qz nati sunt inclinare ad cōtrarios effect⁹. z sic perit via ad pbandū aliq p̄ria. Preterea eadē forma substantial nō pōt simul z semel habere duos act⁹ appetēdi respectu eiusdē obiecti. Sz i hoīe sunt frēqñt act⁹ siml volēdi aliqd bonū z appetēdi appetitū

sensitiuo. ergo isti actus nō sunt in eodem subiecto. Preterea eadē forma nō elicit simul z semel actū appetēdi aliqd naturalr z aliū libere. sed hō libere aliqd vult. et appetitus sensitivus naturaliter appetit illud qz. Secūdo arguo sic p̄ncipalr. Sensationes sunt subiectiue i aia sensitiva mediate vñ immediate. z nō in aia intellectiua subiectiue. q distinguunt. Maior patz. qd nihil aliud pōt assignari subiectū sensatio nū nisi aia sensitiva vñ potētia. Et si potētia sit accidēs aīe erit subiectiue i aia sensitiva. pbat. qd aliē oīs app̄hēsiō aīe sensitivae esset intellectio. qz esset subiectiue in aia intellectiua. Sīlīr tñc aia sepatā posset sentire. qz ex q sensatio est subiectiue in aia intellectiua. et de pōt p̄seruare oē accēs in suo subiecto siue q̄cūqz alio. z p̄ p̄ns possz p̄seruare aiam sensitivā in aia sepatā. qd est absurdū. Si dicis q totū ppositū est subiectū immediatū sensatiōis vñ potētie sensitivae. z nulla forma. Cōtra. accidēs nō est simpliciter suo subiecto pmo sic alias patebit. q sensatio cū sit accidēs simplex non pōt esse subiectiue z imēdiatē in p̄posito et pmo. Sīlīr h̄ dato nō essent ille potētie p̄ potētie aīe q̄ corpis. ex q nō sunt subiectiue p̄ in vno q̄ in alio. Tercio arguo sic. Eadē forma nūero nō est extēsa z inextēsa. materialis z imaterial. sed aia sensitiva in hoīe est extēsa z materialis. z aia intellectiua nō. qz est tota in toto zc. Sz ista arguit mltiplr. Pri⁹ sic. qz Aug⁹ in de ecclesiasticis dogmatibz p̄tēnt duas aias i hoīe. z dicit q est error quorundā. Scdo. qz aut illa aia p̄māsit i triduo cū corpe. aut cū aia. Et qd cūqz def̄sequit q xps nō fuisset vniūce mortu⁹ cū alijs hoībz. Aut fuit corrupta. z tñc xps deposuit vnā aiaz quā assumpserat. qd est q̄ doctores scōs. Tercio. qz articulo p̄sēf̄ dīc. q qñ aia rōnalis recedit de corpore adhuc animal remanet viuū. est error. sz si distinguunt remanet qñia sensitiva post separationem intellectiue qz eodem ordine p̄cedit natura generādo z corrūpendo. Sed generādo prius itro ducitur sensitiva q̄ intellectiua si distinguuntur. z hoc dicit phs in de animalibz. Itēz si remanet sensitiva sine intellectiua illud compositū nec esset homo nec animal rōnale. z sic nec esset rōnale nec irrationale.

Respondeo et dico ad primum istorum quod Augustinus dicitur duas animas intellectuales in homine quod una sit a deo et alia a diabolo. et hoc est mens Augustini si quis ibi librum inspicit. Ad secundum dico quod anima sensitiva christi in illo triduo remansit ubi deo placuit. sic tamen quod si fuit unita deitati. Sed verum remanserit cum corpore sine anima intellectiva. solus deus novit. verum tamen bene potest dici. Et nego quod tunc non fuisset uniuoce mortuus cum alijs hominibus. quod eadem ratione posset dici quod non esset uniuoce mortuus. quia corpus christi non est putrefactibile sicut corpora aliorum hominum sunt putrefactibilia. id non sequitur quod non fuit uniuoce mortuus propter separationem anime intellective. Ad tertium dico quod post separationem anime intellective non remanet anima sensitiva. nec prius tunc introducit in generatione hominis sensitiva quam intellectiva. Ad primum dico quod sensitiva prius natura est in corpore. non autem prius tunc. quod simul introducunt et expellunt. Ad ultimum dico quod si potentia dei remaneret anima sensitiva in corpore. illud positum esset verum. et tamen nec esset anima rationalis nec irrationale. nec esset anima vere contentum sub animali. quod est genus. Et ratio ista est. quia non esset ens completum per se in genere. sed esset tantum esse per essentialis alicuius existentis per se in genere. et nullum tale esset per se in genere substantie. vel alijs generibus per se. Nec de isto predicaretur aliquod genus per se primo modo. Tamen vocando anima omne illud quod habet animam sensitivam. sic bene est anima. sed tunc anima diceretur eque voce de illo et de alijs animalibus. Ad principalem dico quod hominis est tantum unum esse totale. sed plura esse partialia.

Questio undecima

Trum anima sen

sitiva et forma corporeitatis distinguantur realiter tam in brutis quam in hominibus. Et arguitur primo quod non. quia si sic. tunc anima sensitiva adveniret enti in actu puta materie informate forma corporeitatis. et per prius esset accidentis. Contra. sensitiva et corporeitas habent distinctas operationes et alterius speciei. ergo distinguuntur. Dico ergo ad illam questionem contra quod sic. quibus si sit difficile probare. Tamen hoc probando arguo sic. Mortuo homine vel bruto remanet eadem accidentia numero quod prius. sed habet idem subie-

ctum numero. omnia patet. quod accidentis naturalis non migrat de subiecto in subiectum. sed alio subiectum non est materia prima. quod tunc materia prima immediate recipit accidentia abstracta. quod non videtur verum. sed remanet aliquod forma precedentis. et non sensitiva quam corporeitas. animas patet. quia eadem accidentia numero remanent in tali viuo et mortuo. probo. quod saltem si sunt aliqua accidentia sunt eiusdem speciei cum accidentibus alijs viui. quod patet ex hoc quod tamen assimilatur quod homo non potest iudicare inter illa. Si ergo sunt noua accidentia. quod a quo causantur. Hoc ab aere. nec ab aliquo alio elemento. nec a celo. quod tunc omnia accidentia omnium corporum cadauerum essent eiusdem speciei. quod est contra sensum. quod ex quo sunt agentia naturalia per se in passiva eiusdem rationis sunt nata causare accidentia eiusdem rationis. materia autem est eiusdem rationis in omnibus cadaueribus. et sic. Nec etiam causantur a forma subali noviter introducta in mortuo. quod ista forma est eiusdem rationis in omnibus corporibus hominum vel animalium. et sic de alijs. Et per prius non causaret accidentia diversarum specierum in diversis corporibus. quod est manifeste falsum. cum videmus aliquod corpus esse album. aliud nigrum et sic deinceps. Si ergo dicatur quod diversa accidentia causantur in diversis speciebus propter diversam dispositionem in ipsis passivis. Contra. omnes ille dispositiones corrumpunt introductione illorum accidentium. propter variationem istarum non erit variatio accidentium in specie. Preterea constat quod semper stat argumentum. quod eadem causa naturalis non producit contrarios effectus propter diversitatem dispositionum. Nam quis sol dissolvit glaciem et restringit lutum hoc est propter diversas causas priores concurrentes. puta terram vel aquam. sed forma illa noviter introducta non causat accidentia contraria corruptioni. Secundo arguo principale sic. Si homine. quia si corporeitas in homine non distinguitur ab anima sensitiva. tunc corpus christi in sepulchro nunquam fuisset per essentialis nate humane in christo. nec fuisset idem corpus viui et mortui. nec fuisset deitas unita illi corpori in sepulchro. nisi per novam assumptionem. quod non videtur verum. Si tunc non essent eadem corpora sanctorum viua et mortua. et per prius non essent adoranda sic corpora sanctorum. quod ista corpora nunquam habuerunt. Et id magis concordat cum fide ecclesie ponere distinctionem inter istas formas quam unitatem

Sed hic sunt alia dubia. Primum. Utz vegetabilis sensitiva in eodem animali distinguantur. Secundum est de subiecto immediato forme sensitivae. Utrum sit materia lis forma corporeitatis. Ad primum istorum dico. quod nulla est necessitas ponendi distinctionem inter sensitivam et vegetativam. quod illa ratio de diversitate operationum non concludit quia idem potest esse principium diversarum operationum. Ad secundum dico. quod sensitiva immediate recipit in forma corporeitatis. vel immediate in materia. quod non videtur aliquod ratio cogens quod due forme extense perficiant eandem materiam immediate. Ad principalem dico quod illud quod advenit enti in actu completo et specinoco illud est accidentis. sed anima sensitiva non advenit enti tali. ergo non est accidentis. et.

Questio duodecima

Trum actus re

ctus et reflexus sint idem actus. Et videtur primo quod sic. quia aliter esset processus in infinitum in actibus reflexis. et sic. Contra. in nobis non est idem intellectus et obiectum eius. sed actus rectus est obiectum actus reflexi. et sic. Hic primo exponam intellectum questionis. Secundo respondebo ad questionem. Circa primum dico quod non accipit huius actus rectus et reflexus proprie. quod illud dicitur proprie reflexum quod incipit ab eodem et terminatur in idem. Et ideo proprie nullus actus dicitur reflexus. Sed ista accipiuntur improprie. quod vocatur actus rectus qui intelligit intellectus obiectum extra animam. et actus reflexus qui intelligit istum actus rectus. Circa secundum dico quod actus rectus et reflexus non sunt idem actus. quod probo primo sic. Quicquid cognoscitur a potentia aliquo actu alterius rationis ab obiecto. potest cognosci actu simili a potentia alia eiusdem rationis. Sed videtur angelus cognoscit actum alterius angelus actu distincto ab actu cognito. sed angelus cuius actus cognoscitur ab alio potest cognoscere actum proprium cognitione simili isti cognitioni qui alius angelus cognoscit. Si illa cognitio distinguitur specie ab obiecto. et est alius. Ista enim ratio videtur fortior omnibus alijs qui sunt a ista parte. Item noticia intuitiva et abstractiva distinguuntur. certum est sed noticia abstractiva potest cognosci intuitiva sic patet in primo quolibet. et sic. Item non

est idem actus rectus et reflexus voluntatis ergo non ipsius intellectus. Ans patet. quia non est idem actus amoris et odii. sed alijs qui amat odium. et sic. Contra. si sic. tunc posset infiniti actus similis esse. quod in illis est processus in infinitum. et posteriori se requirit per ore existere. sicut intuitiva naturalis requirit existentiam obiecti. Preterea tunc esset aliquis actus qui non posset apprehendi intuitiva ne ab intellectu. Dico ergo ad primum illo rum procedendo processum in infinitum in abstractis. sed non in intuitivis. Primum patet. quod quicquid cognitio intuitiva et abstractiva potest cognosci abstractiva ipsa non exite. Potest esse cessare ista visio et tunc cognosci abstractiva. et illa cognitio potest cessare et tunc cognosci alia cognitione abstractiva. et sic in infinitum. Sed et hoc non sequitur aliquod infinitas actualis nec aliquod magna magnitudo. puta mille visiones existere simul. quod non exprimitur. id in isto processu est dare ultimam visionem quam non potest videri. Nam de isto habemus experientiam per statum isto. Sed qui sit ea nescio. Et per hoc patet ad aliud argumentum et ad principale. imo nulla multitudo sequitur et hoc necessario. Secundum patet etiam. quod in intuitivis se posteriori requirit potest existere. et ideo si esset processus in infinitum posset fieri una maxima multitudo. quod non est verum.

Questio tredecima

Trum perfectio

ris obiecti sit perfectior actus. Et videtur primo quod non. quia si sic. tunc infiniti obiecti esset actus infinitus. et per consequens quicquid actus respectu dei esset infinitus. Contra. si non. tunc non esset via ad per bandum quod unus actus sit perfectior alio. Primo hic premitio unam distinctionem. Secundo respondebo ad questionem. Circa primum dico quod aliquid esse perfectius alio potest capi dupliciter. Uno modo scilicet in distinctis speciebus. Secundo modo in illis que sunt eiusdem speciei. Primo modo angelus est perfectior homine et homo a zino. Secundo modo una albedo est perfectior alia et quilibet forma in qua sunt plures partes eiusdem quantitatatis molia vel virtutis quam in alia forma eiusdem speciei sicut una albedo est perfectior alia. quia habet plures partes albedinis eiusdem quantitatatis. et similiter una caritas est perfectior alia.

Circa secundū articulū ponō duas cōclusiones. Prima est qd nō est necessariū qd semper obiecti pfectioris sit pfectior actus. Et hoc siue obiectū sit cōplexū siue incōplexū. Et pbo primo sic. Principiū est obiectū pfectius pclusionē. et respectu eiusdē pīci pī possunt esse actus errandi dubitandi quoz vterqz est impfectior fm specie actu sciendi. g aliqz actus respectu pfectioris obiecti potest esse impfectior actu aliq im pfectioris obiecti. Preterea accipiamus duo obiecta incōpleta. puta angelū et hominē. Tūc arguo sic. Impfectior est actus odiēdi respectu cuiuscūqz qd actus diligēdi. sed possum odire angelū et diligere hominem. ergo rē. Preterea actus remissus est impfectior qd actus intensus. falsē loquendo de pfectione secundo modo. licet nō oporteat qd semper ita sit primo mō loquendo. sed quādo aliqz minus intense diligit melius et pfectius obiectū. et hoc tam d obiectis eiusdē specie qd alterius. sicut min⁹ intense quādoqz homo diligit maiore charitatē qd minore charitatē. et angelū qd hominē. qd patet. qz quicūqz minus intense cogitat de pfectiori obiecto qd impfectiori.

Secūda pclusio est hec. Qd semper pfectioris obiecti potest esse pfectior actus qd impfectioris. ita qd aliquis actus respectu obiecti pfectioris est pfectior omni actu respectu impfectioris obiecti tam cōplexi qd incōplexi. Pro quo sciendū est qd respectu eiusdē obiecti tam plexi qd incōplexi possunt esse diuersi actus. sicut respectu eiusdē pclusionis pnt esse diuersi actus. s. errandi et dubitandi Et similiter respectu eiusdē potest esse actus diligendi et odiēdi. Et quis actus errandi possit esse pfectior aliqz actu respectu obiecti pfectioris. tamen actus pfectissim⁹ inter istos ē actus pfectior respectu obiecti pfectioris oī actu respectu obiecti impfectioris. Sicut act⁹ pfectissimus respectu vnius conclusionis pfectioris. est pfectior omni alio actu respectu cōclusionis impfectioris. Et eodē mō dico de obiectis incōplexis distinctis specie. Quāvis actus pfectissimus respectu pfectioris obiecti sit pfectior omni alio actu respectu impfectioris obiecti. Sicut pfectissimus actus qui elicitur circa angelū est pfectior omni alio actu qd elicitur circa

hominē. Hoc pbo sic. quia illi sunt alterius specie. et pfectissim⁹ actus respectu obiecti impfectioris nō est pfectior pfectissim⁹ actu respectu pfectioris obiecti. sic manifeste patet. ergo cum vnus actus necessarius sit pfectior alio. ex quo differunt specie. sequit⁹ qd actus pfectissimus respectu obiecti pfectioris sit pfectior actu pfectissim⁹ respectu impfectioris obiecti. Qd vero isti actus distinguunt specie. probat. quia actus contrarij respectu eiusdē obiecti differunt spē. sic actus errandi et sciendi. g multo magis actus pfectissimi. obiectoz distinctozū specie. Si dicis qd actus cōplexozū sunt alterius specie sed nō incompletozū. Contra non est maior ratio de istis qd de illis. Preterea tūc act⁹ odiēdi esset eiusdē specie cum actu diligēdi. qz ambo sunt respectu incōpletozū. Si militer visio creature fm id posset esse beatifica. quia si sit eiusdē specie cū visione dei. posset intendi quousqz pueniret ad eā lem gradū cum beatifica visione. Ad p mū principale dico. qd talis modus arguendi non valet. nisi contingat implere ordinatē processum in infinitum. hoc est qd actus respectu infiniti psumit de necessitate actus infinitos infinitozū obiectozū habentiū ordinē fm pfectionē maiorem et minorem. Sic pō non est in pposito. sicut patet manifeste. qd potest deus intelligi et diligi post vel ante qd cūqz obiectum creatū et actus quo diligit necessario est finitus.

Contra. si actus respectu infiniti est finitus. actus alicuius respectu a quod est subiectū creatū similis est finitus. cū actus respectu infiniti excedit aliū respectu alterius in dupla proportione. vt suppono. pōt deus tunc facere aliqz obiectū in duplo pfectius qd a. et sit illud b. tunc actus pfectissimus respectu b. fm predicta excedit actum pfectissimū respectu a. in duplo. Et iterum faciat deus obiectū excellens b in duplo. et sit illud c. tunc quia actus pfectissimus respectu c. excedit actum pfectissimū respectu b in duplo. et per consequēs p casum actus pfectissimus respectu b. sit equalis actui qui est respectu infiniti. sequitur necessario qd actus pfectissim⁹ respectu c. excedit actū respectu infiniti in duplo. et sic act⁹ respectu infiniti excederet i pfectionē

actū respectu infiniti. Ad istō p rīderi multiplī. Uno mō. ponēdo statū in spē distinct⁹ fm pfectionē. qz tūc casus nō est possibilis. et ideo si actus respectu infiniti excedit actū respectu a qd est indiuiduum supme specie in dupla pfectionē. nō pōt deus facere aliāz specie in duplo pfectionē. et ita fm istam viā enacuatur argumentum.

Sed ptra illud est illa difficultas de pcessu in infinitū intellectionū p actus reflexos. quaz qlibet pfectior est posterior p ore. Dico ppter obiectū pfectius. qz act⁹ pfectior habēs albedinē p obiecto ille act⁹ ē melior qd albedo. g prim⁹ actus reflex⁹ pfectior est qd rectus actus ppter pfecti⁹ obiectū. Eadē rōne secund⁹ actus reflexus pfectior est qd prim⁹. et sic de oībz. g pōt esse pcessus in infinitū in obiectis distinctis specie fm maiore et minore pfectionē. Dico qd ad illud pōt dici qd talis est pcessus in infinitū et tūc nunqz pueniet ad aliquem actū pfectionis equalis cū a. Et ita pōt dici in pposito. nō obstante tali pcessu in infinitū. nunqz tū puenit ad aliquē actū eā pfectū. sicut est actus respectu infiniti. Et h ideo. qz sunt alterius rōnis. nec vnū est natū equari alteri in pfectionē. Si dicis qd actus respectu infiniti excellit actū rectū in certa pportione qntitatis vigecupla. ponam⁹. et pimus actus reflexus excedit pīmū actū rectū in tanta pfectionē. et secūdu excedit pīmū tū siue in tāta Et tertio secundū tū. Sz oē finitū p additionē eiusdē qntitatis transcendit. g est deuenire ad aliquē actū reflexū qui erit pfectior illo actu respectu infiniti. Dico hic qd ppter loquēdo de pportōe nō est pcedendū qd actus respectu infiniti excedit actū rectū in equa pportione. qz hoc solū verū est vbi contingit pōnere ptes eāle et inequale. p quaz ppositio nē sit aliqd pfectius. sicut est de duabz pibus aq et ignis. et sic de p similibz. In pposito pōt esse excessus vni⁹ actus ad actū aliū fm se totū et totalr. ita qd quelibz ps vnius excedit totū aliud. nō solū specie sed etiam pfectionē. sicut quelibet pars albedinis est pfectior qualibet nigredine. Sic dico qd illa ppositio accepta. omne finitū rē. habet veritatē in illis que sunt eiusdē rōnis. in qbz vere vnum addit alteri. sicut pars aq addit aque. et pars albedinis addit pcedē

ti albedini. Habet etiam veritatē vbi cōtingit ponere partem equalem et aliā partem excedentem. Nō autē habet veritatē in illis in quibus potest pcedi in infinitū fm pfectionē per aliquozū additionē non eiusdē qntitatis sed aliquozū eiusdē pportionis. que fm se tota sunt inequalia. et tamē nunqz puenitur ad aliquā magnā pfectionē qntitatis. quia nō ad pfectōez minime substantie. et sic est in pposito d actibus reflexis. Sed adhuc pbat ppositū quia vbi addit aliquod alteri fm glosam tuā. quia si aliquis dolet d aliquo tristabili tū. plus dolet d maiori. puta plus dolet homo qd punitur per duos dies qd p vniū diem. et sic deinceps. Et per cōsequēs per infinitū tempus in infinitū dolebit et hic additur pars doloris parri. Preterea habitus remissus reddit difficultatē volūtati. et intensior maiore. ergo etiam aliqz reddit impossibilitatē ad vincendū appetitū sensitivū. Respondēdo ad primū istozū dico qd possibile est qd aliquis tantū tristetur et nō plus d pena infinita intensiue. qd alius homo habeat. vlt idem homo alio tēpore de pena finita. Et si arguas eodē modo quo prius de illo homine qui fm rectaz rationem tū dolet qd plus dolet de maiori rē. Dico qd possibile est qd fm rectam rationē tantū doleat timore finite pene. quā tum alius homo vel idem homo alio tēpore de pena infinita. Cui⁹ ratio est. quia quelibet creatura est limitata. et ideo potest in tantum effectum et non maiore Et ideo quando peruenit ad vltimū ad quod pōt tunc non potest plus. Contra. Recta ratio dicit tibi qd plus doleas de pena infinita qd finita. Dico qd non. sed plus deberet dolere si posset. Et similiter potest dici qd talis homo qui est in vltimo actu ita intense potest appetere visionē dei p vnum tēpus. sicut p infinitum tempus ppter defectum virtutis sue. Si dicis. Pono qd deus auferet dolorem de pena infinita et visiois beatificē desiderium duraturum in infinitum. cum ipse non sit limitatus potest cōmunicare dolores infinitum de infinita pena. Nō potest dici dupliciter. Primo Qd quacūqz tali qualitate causata a deo. potest deus facere intensiorem in infinitum. sed nunqz erit status ad infinitū.

Potest etiā aliter dici qd sit stat⁹ in augmē-
tatione forme. qd oportet dare aliquē actū
ita intensum respectu obiecti infiniti.

Hunc ergo dico ad secundā instantiā qd
habitu⁹ nō pōt facere difficultatē voluntati
qz si sic. hoc esset p actionē aliquā pducti-
uam vlt⁹ destructiuā. quoz neutru pōt po-
ni in pposito. tñ volūtas vt cōiter sponte si
ne omni coactōe sequit⁹ passionē. z hoc vo-
cant sancti in genere difficultatē volūtatis

Si dicis tūc nō plus esset culpabil⁹ vo-
luntas sequēs quam passionē qz magnaz
Respondeo et dico qd bñ pōt dici qd nō est
magis culpabilis ppter difficultatē quam
ingerit voluntati. sed est magis laudabilis
qz plā mala siue passiōes tristabiles vult
pati p deo. z est magis culpabilis. qz pau-
ciora nō vult patient⁹ tolerare aduersa. vlt⁹
qz plures z maiores delectatiōes fugit. est
magis laudabilis. et magis vitupabil⁹ qd
pauciores z quas nō fugit. s; ipse acqdescit.

Potest etiā aliter dici qd scz habitu⁹ inge-
rit difficultatem volūtati. Et pcedo qd ha-
bitus pōt esse ita intēsus qd inclināt volū-
tatē sufficienter ad actū pformē appetitui
sensitiuo. ita qd nullo mō pōt in ptrarium.
nisi forte sit stat⁹ in augmēto passiōis. z tē
volūtas pōt vincere supmā. z p pñs quā-
libet remissiorē. Et forte appetit⁹ sensitiu⁹
nō est capax talis habitus vlt⁹ passionis vlt⁹
tra certū gradū quē volūtas pōt vincere.
Et fm pñā viā. si habitus pōt augeri tñ
qd necessitet volūtātē. oportet dicere qd vo-
lūtas in tali actu nō posset peccare. Und
tūc nō haberet spēm libertatis. nō tñ sum-
plicit⁹. qz respectu aliorū obiectozū possz
peccare. z etiā respectu illi⁹ obiecti p pec-
care. si habitu⁹ vlt⁹ passio remittat⁹. Ad ali-
ud argumentū pcedens pōt dici aliter. qd
aliq⁹ act⁹ respectu finiti pōt esse pfectior al-
quo actu qui est respectu infiniti.

Questio decimaquarta

Trum de mora

v lib⁹ possit esse scientia. Et vi-
det⁹ primo qd non. quia de illis q
subiacent volūtati non pōt esse scia. s; mo-
ralia sunt hmoi. ergo zc. Contra. mora-
lia sunt scibilia. ergo de ipsis pōt esse scia.

In ista qōne erūt tres articuli. Primo
exponā vnū tminū positū in titulo. Sc-

cundo ponā distinctiōez. Tercio dicā ad
questionē. Circa pñmz dico qd morale
dicit⁹ large p actib⁹ hūanis q subiacent vo-
lūtati absolute. Et sic accipit⁹ in decretis. di-
stinc. t. ca. mos. vt pater in glosa. Aliter su-
mit⁹ magis stricte p morib⁹ siue actib⁹ sub-
iectis potestati volūtatis fm naturale di-
ctamē rōnis z fm alias circumstantias.

Circa secundū sciendū est qd moral⁹ do-
ctrina habet plures ptes. quaz vna est po-
sitiva. alia nō positiva. Scia hūana posi-
tiva est qd pñet leges hūanas z diuinas. q
obligāt ad psequendū vel fugiendū ista
que nec bona sunt nec mala. nisi qz sunt p-
hibita vlt⁹ impata a supiore. cui⁹ ē leges sta-
tuere. Scia moralis nō positiva est illa. s;
q omni pcepto dñans dirigit act⁹ huma-
nos. sicut pñcipia p se nota. vel nota p ex-
pientiam. Sicut dirigit ista. oē honestūz
est faciendū. z oē inhonestū est fugiendū. z
hmoi. de qbz loquit⁹ pñs in morali pñia.

Circa terciū dico qd moralis scia posi-
tiva. cuiusmodi est scia iuristaz. nō est sci-
entia demonstratiua. qñs sit a scia demon-
stratiua vt in plurib⁹ reglata. qz rōnes iur-
ristaz fundant⁹ sup leges humanas positi-
uas. q nō recipiūt pñones euidēter notas.
S; disciplina moralis nō positiva est sci-
entia demonstratiua. qd noticiā deducens
pclusiones sillogistice ex pñcipijs p se no-
tis vlt⁹ p expientia scit⁹ est demonstratiua. s;
talis scientia moralis est hmoi. gzc. maior
est manifesta. Vnoz pñat. qz mltā sunt
pñcipia p se nota in pñia morali. Puta qd
volūtas debet se pformare recte rōni. Et
qd oē malū est vitabile z fugiendū. Silt⁹ p
expientia sciunt⁹ multa pñcipia ibidē sicut
manifeste patet scqñti expientia. Et vlt⁹
dico. qilla scia est certior multis alijs. p qñ
to qlibet pōt habere maiorē expientiaz de
suis actib⁹ qz de alijs. Ex qd patet q illa sci-
entia est multū vtilis z euidens. Ad pñ-
cipale dico qd de his q subiacent volūtati
pñt formari pñones vere z p se note. q mul-
tas pclusiones possunt demonstrare.

Questio quindecima

Trum actus ap-

p⁹eritus sensitiui differat a passi-
onib⁹. Et videt⁹ pmo qd sic. qz
actus appetit⁹ sensitiui impant a volūtate

sed passionē nō impant a volūtate. gzc.

Contra. Pluralitas nō est ponēda sine
necessitate. gzc. Dico ergo ad istā questi-
onē qd in appetitu sensitiuo passio z act⁹ nō
differūt. Qd pñat. qz fm arestotilē. q. etbi
coz. nō sunt in ania nisi potentia. habitus.
z passiōes. sed passiōes nō sunt potētie nec
habitus. ergo sunt actus. Item iste po-
nunt⁹ passionē. gaudij scz dolor. spes. ti-
mor z amor. sed amor est act⁹. z timor. gzc.

Item Arestotiles vbi pñt⁹ dicit sic. di-
co aut⁹ passionē quēadmodū cupiscen-
tiam. irā. timorē. audaciā. inuidiā. gaudij.
amorē. odium. zelum. iusticiā. sed omēs illi
sunt actus appetitus. gzc. Itē passiōes
sunt refrenāde p habitu⁹ pñuosos. S; suffi-
cit refrenare actus. gzc. Sed contra B
arguit multipliciter. Primo qz tūc quāto
aliquis esset magis passionatus tanto plu-
res eliceret actus virtutis. si passiōes sunt
actus. ergo zc. Item habitus virtuosus
sunt elicitui actui. z nō elicitui passionū
sed magis moderatiui Itē virtutes sunt
circa passionē sicut circa obiecta. z nō sūt
circa actus sicut circa obiecta. gzc. Itē
ppter passionē nec laudamur nec vitupa-
mur. sed ppter actus laudamur. g. Itē
eadem virtus est circa passiōes cōtrarias.
sicut fortitudo est circa timores z audaciā
sed eadē virtus nō est circa actus ptrarios.
gzc. Item virtus habet sedare passiōes
z non extinguere. z bz extinguere act⁹ quia
causat. Itē tunc passionē pñt poni i vo-
luntate. sicut actus boni z mali in volūta-
te ponunt⁹. qd est ptra oēs. quia fm omēs
ponunt⁹ in appetitu sensitiuo. Itē patet
de fame et siti. Itē Arestotiles. iij. etbi-
coz dicit qd delectatio est pfectio opatiōis
ergo nō est opatio sed certum est qd est pas-
sio. Dico ergo ad pñmū istoz qd dupli-
citer accipit⁹ passionat⁹. Uno modo large
p habente passiōes quascunqz. Scdo mō
stricte p habēte passionē ptra rectā ratio-
nē. Neutro mō magis passionat⁹ est magis
virtuosus. qz qñqz magis virtuosus habz
pauciores actus. qz mitigāt qñqz act⁹ appe-
titus sensitiui. Potest tñ etiā aliter dici. Qd
magis passionat⁹ qñ oportet z vbi oportz
z fm alias circumstantias est magis virtuo-
sus. qz talis passionat⁹ plures act⁹ virtuo-
sos elicit ex qbz generat⁹ virt⁹. sed magis pas-

sionat⁹ qñ nō oportet zc. est magis viciosus
pñat. qz talis plures actus pñuosos elicit.

Ad secundū dico qd habitu⁹ virtuosus sunt
causatiui actui. z sunt moderatiui actui
inordinatoz. Ad terciū dico. qd virtutes
pñs sensitiue nō sunt circa passiōes sic cir-
ca obiecta. sed sunt elicitui z causatiui ac-
tui q sunt passiōes. Obiecta pño habitu⁹
sunt illa. q sunt obiecta actui elicitozū ab
habitu z generator⁹ habitu⁹. vt si actu appe-
tō pmedere. tūc obiectū istius act⁹ z habi-
tus generati ex isto actu est ipsa comestio.

Ad quartū dico qd ppter passionē mo-
deratas z imoderatōs laudamur z vitupe-
ramur. qñ sunt in pñte nostra. Und tales
actus siue passiōes nō determināt sibi lau-
dem z vitupium. ita qd pueniāt eis intrin-
sece. sed quadā solū denotatiōe extrinseca
p pformitātē ad voluntatē virtuosam z vi-
ciosam dicit⁹ talis passio laudabilis q elici-
tur fm debitas circumstantias et vitupabil⁹
qñ elicit⁹ fm circumstantias indebitas. Ad
quintū dico qd non est ista virtus sensitiua
vna numero q inclināt ad actus timoris z
audacias. Ad sextū dico qd pñtis est ex-
tinguere vel causare passionē virtuosas.
et refrenare passionē viciosas. reducēdo
ad mediū debite circumstātiado. Ad se-
primū patebit postea Ad octauū dico qd
fames z sitis sunt actus appetitus sensitiui
quia sunt desiderij viciuatiū. Ad vlti-
mū dico qd Arestotiles nō vocat opatiōez
actus appetitus sensitiui fm pñtione sen-
sitiuā. vlt⁹ opatiōē negatiuā. vlt⁹ aliā opatiō-
nem q potest esse sine sensu. Ad pñcipa-
le dico qd tam passiōes laudabiles qz virtu-
pabiles imperant a voluntate virtuosa vlt⁹
viciosa.

Questio sedecima

Trum in aliquo

v alio qñ in volūtate sunt habitus
virtuosi. Et videt⁹ qd non. qd
sola voluntas est virtutis subiectū. g non
est in aliquo alio. patz añcedens. qz solū vo-
luntati meritū z demeritū imputat⁹. Lō-
tra. i appetitu sensitiuo sunt act⁹. ergo ha-
bitus virtuosus. Circa istam qñtionē di-
co. qd habitu⁹ virtuosus duplt⁹ accipitur.
Uno mō p habitu⁹ aliq⁹ q mediātē pñtione
et potētia cuius est habitu⁹ sufficit ad eli-

ciendus actum laudabile. et quod nullo modo est elicitus actus virtutis. Secundo modo accipitur habitus virtuosus magis large. scilicet per omni habitu nato causari ex actibus laudabilibus. vel existere post actus laudabiles homini. Dabitur virtuosus primo modo dicitur non est in aliquo alio quam in voluntate. Sed habitus virtuosus secundo modo est bene in aliquo alio subiective quam in voluntate. Primum patet quod ad eliciendum actum laudabilem semper requiritur voluntas et eius est actus. Sed voluntas est subiectum sufficiens huius habitus. Preterea quilibet actus ad quem inclinatur quicunque habet in appetitu sensitivo potest esse malus propter malam intentionem voluntatis sicut patet de se. et per consequens ad eliciendum actum laudabilem percurrit voluntas. igitur nihil aliud a voluntate est sufficiens principium ad talem actum. Secunda conclusio per hoc. quod quilibet post frequentiam actuum in appetitu sensitivo exprimit se magis inclinatum ad similes actus quam ante. ergo oportet quod aliquid sit in illo appetitu quod prius non fuit. vel saltem extra voluntatem oportet aliquid ponere. Item ponamus quod sit aliquid primo exercitatus in actibus virtuosis. sed postea careat usu rationis. et fiat furiosus vel stultus. manifeste patet quod talis inclinatur ad similes actus quos prius exercebat. sed hoc non potest esse sine habitu derelicto extra voluntatem. vel sine omni alia re derelicta post actus laudabiles. Sed dubium est quid sit quod manet post tales actus. Dico quod non potest sufficienter probari quod sit aliquid ens actus in appetitu sensitivo. saltem quantum ad multos actus virtuosos. quod potest poni sufficienter quod sit aliqua quantitas vel qualitas corporalis que inclinatur ad tales actus. Quod probatur sic. Illud quod potest induci sine omni actu appetitus sensitivi non est ponendum subiective in appetitu sensitivo. Sed omne quod possumus exprimi in nobis potest esse in nobis sine actu appetitus sensitivi. ergo. Maior est nota. minor probatur quod omnis talis inclinatio potest induci per arte medicum et per alias vias. Nam medici per artes medicine dirimunt concupiscentiam. et sic disponunt ad actus castos. patet etiam quod tales inclinationes auferuntur per transmutationes corporales puta per generationes vel corruptiones caloris vel frigoris. sine omni appetitu sensitivo vel actu appetitus sensitivi. Preterea per magnum exercitium actus sensitivi. si corpus trans-

mutetur propter infirmitatem vel potationem vel comestione. ita fortes passionibus insurgunt et actus in appetitu sensitivo erunt. sicut si nunc quod habuisset tales actus laudabiles. et hoc frequenter. quia propter comestione calorem augmentat et frigus diminuit. et quo causatur appetitio et tales actus appetitus sensitivi. Quod non esset verum. si tales habitus inclinantes ad actus virtuosos ponerent in appetitu sensitivo. quod tunc habitus ibi mitigaret tales passionibus. Et ideo dico quod ex actibus appetitus sensitivi nullus habitus generatur immediate subiective existens in appetitu sensitivo. Quis ex actibus appetitus multi habitus immediate generent. nec post multos actus appetitus exprimit se quod magis inclinatum ad similes actus immediate per habitus sed solum mediate. puta. quoniam appetit comedere et bibere. tunc post comestione aliquid cuius calidi exprimit se magis inclinatum ad actus concupiscentie quam ante appetendi. Sed dubium est quid sit illud quod manet post actus appetitus. dico quod finis per se magis sunt passionibus superabundantes. quoniam deficientes. Quia autem sunt passionibus superabundantes tunc ad eliciendum actus virtuosus oportet aliquam qualitatem destruere in homine quod ad tales passionibus inclinatur. et ista qualitas forte frequenter est calor. Exemplum. In temperatis et incotinentes in quod partes concupiscentie superabundant per macerationem carnis et subtractionem cibi remittit illa qualitas inclinatur ad passionibus concupiscentie. Et possibile est forte quod corpus quod tale principium inclinatur remittit vel destruit generet similes cum hoc aliqua qualitas corporalis inclinans ad actus impios. Utrum hoc ista sit vel non. pertinet ad medicos principaliter determinare. quod plures experientias de mutatione corporis humanorum dicunt habere. Si autem sunt passionibus deficientes. tunc primo generatur aliquid inclinatur ad passionibus tales. siue aliqua qualitas precedens contrariis siue non. quia forte non semper quoniam aliqua qualitas corporalis generatur alia statim contrariis Sed actus appetitus sensitivi non sunt immediate generativi talis qualis inclinantis ad actus contrarios. sed solum mediate. scilicet alii actus posteriores actibus appetitus generant immediate tales qualitates inclinantes ad passionibus. ubi gratia Aliqua frigiditas habens actum impios nisi remissum per fr-

giditate appetit comedere cibaria calida. quod causant aliquid qualitates corporales quod inclinatur ad similes actus appetitus sensitivi quod per se habuit. tunc ille qualitates corporales non immediate causant ab actibus appetendi cibum. sed ab illis cibariis Illud totum marie habet veritatem in virtute participant in actibus ei. quod isti actus suscitant et impediunt per transmutationem corporalem. puta per comestiones vel abstinencias. Utrum autem similes sit de aliis virtutibus. et quod est ibi. non est modo dicendum propter plenitudinem. credo tamen quod eodem modo est in aliis virtutibus. Nec video aliquam necessitatem ponendi quicunque habitum generatum immediate ex actibus appetitus inclinatur ad similes actus. Ad argumentum principale patet. quia licet in appetitu sensitivo sint actus. tamen non habitus quia non omnis actus est generativus habitus. ergo.

Questio decima septima

Truz passionibus

¶ sint in voluntate. Uidetur primo quod sic. quod actus sunt in voluntate. ergo et passionibus. prima patet. quod actus sunt passionibus sicut prius dictum est. ergo. Contra. passionibus solum sunt in appetitu sensitivo. ergo non in voluntate. Hic primo in ista questione exponamus terminos huius questionis. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod passionibus intelligo omnem formam existentem in potentia appetitiva. naturam regulari ratione recta Ad hoc quod sit recta quod requirit actualis cognitionem ad suum esse existere. Breviter passio est forma aliqua distincta a cognitione. existens subiective in potentia appetitiva. requirens cognitionem actualis ad suum esse existere. Per primum excludit cognitio actualis. quod illa non est passio. Per secundum habitus omnes intellectuales et operationes negativae. Per tertium excluduntur habitus in voluntate. quod possunt esse sine actuali cognitione. ut patet in dormiente. Existo sequitur quod actus appetitus sensitivi et brevis omnes. tam actus quam volitio. et etiam delectatio. et etiam tristitia. quod sunt in voluntate sunt passionibus. quod omnia ista sunt forme distincte a cognitione. et sunt subiective in potentia appetitus. et sunt regulata recta ratione. mediate vel immediate. et requirunt actualem cognitionem ad suam existentiam. Circa secundum articulum dico primo quod passionibus sunt in vo-

luntate. quod amor et spes. timor et gaudium. sunt in voluntate. quod tamen ceteri ponuntur passionibus. delectatio et tristitia etiam sunt in voluntate. ergo. Secundo dico. quod quidam passionibus voluntatis non distinguuntur ab actibus. et quidam distinguuntur. Amor enim et spes non distinguuntur ab actibus. patet per inseparabilitatem ab actibus. sed sunt actus immediate elicitus a voluntate et habitu voluntatis. Sed delectatio et tristitia distinguuntur ab actibus. quod patet ex dictis. quod actus voluntatis possunt remanere sine delectatione et tristitia. sicut patet de demone. qui necessario diligit se. et tamen in se nullo modo delectatur. Similiter angelus bonus habet nolle respectu alicuius quod evenit. sicut nollet hominem peccare ad cuius custodiam deputatur. et tamen homo peccat mortaliter. sed ex hoc nullo modo tristatur. quod sicut in damnato non est delectatio. ita in beato nulla est tristitia. Sed delectatio et tristitia non possunt esse sine actibus naturalibus. quod ab illis causantur et conservantur. ergo iste forme sunt passionibus. non actus. Contra tamen predicta potest argui. quod Aristoteles dicit. quod propter passionibus non laudamur nec vitupamur. sed propter omnem formam existentem in voluntate laudamur et vituperamur. Dico quod Aristoteles intelligit de passionibus sensitivis quod non sunt in parte nostra. cuiusmodi sunt actus appetitus sensitivi surrepticii. puta timere. irasci. quod statim homo capitur facta appetitus obiectorum. Nec sunt in parte sua. sicut etiam est dolere. gaudere. quod conveniunt pueris et fatuis. quod non habent usum rationis. Nam propter talia nec laudamur. nec vitupamur. Tales autem actus surrepticii non sunt in voluntate. quod omnes quod sunt in voluntate sunt in parte voluntatis. Ad argumentum principale nego assumptum. quod passionibus aliquae sunt in voluntate. ergo.

Questio decima octava

Truz uniuersali.

¶ ter tanta sit distinctio habituum quantum actu. et e converso. Et videtur quod non. quod actus participant sunt distincti et tamen participantia quod est habitus est una. Contra Habitibus generantur ex actibus. ergo ex distinctis actibus generantur distincti habitus. In ista questione premitto unam distinctionem. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod habitus dupliciter acci-

pit. large scz 7 stricte Large accipit p omi
qitate generata post actus qm pnt gene/
rari sine actu. 7 talis habitus est subiective i
corpore. 7 no in aia. qz post actus quosda ap/
peritus sensitiui generant qdaz qualitates
corpales no imediate. mediantibz talibus
actibus. sed mediantibz alijs actibus posterio/
ribz qm qualitates pnt generari sine ac/
tibus appetit sensitiui. Sicut aliquis ca/
rens inclinatione sufficienti ad comeden/
du p loco 7 tpe. post actus comedendi cibum
causat p alteratione 7 actione alimeti ali/
qua qitas in corpe. inclinans ad actus appe/
tendi cibum 7 comedendi. Et illa qitas cau/
sata no causat ab actu sed a virtute alime/
ti imediata. Et ista qualitas nata est cau/
sare esurie qm expedit potest 7 petent cau/
sari mediantibz alijs causis. puta. aceto. her/
ba. 7 hmoi. Aliter accipit habitus stricte pro
habitu imediate generato ex actu. q aliter
generari no potest. Dabitur pmo modo
accepti sunt in corpe 7 in pte apphensiua.
secundo mo sunt in voluntate. Circa scdm
articulu dico. q qstio no est de habitu pri/
mo mo accepto. sed de habitu secundo mo ac/
cepto. Et qstio ad pmi intellectus dico. q
tanta est distinctio actuum qnta est habituum
7 ecountero. Tu qz distincti habitus spe sunt
a distinctis actibus specie. qd no esset. nisi ef/
set eglis distinctio eorum. Tum qz ecountero
distincti actus specie causant distinctos ha/
bitus specie. qd patz. qz habitus generati ab
istis actibus no inclinant imediate nisi ad osi/
miles actus. 7 no ad alios. 7 alii habitus gene/
ratus ab alijs actibus inclinatur ad alios actus
grz. Preterea cause eiusdem rationis pnt cau/
sare effectus eiusdem rationis. sed habitus gene/
rati ex actibus no possunt frequenter esse eius/
dem specie. qd pater de habitu respectu co/
pleti 7 incompleti. 7 respectu conclusiois 7 pn/
cipij. ergo nec actus pnt esse eiusdem specie.

Preterea alijs pot scire principium 7 erra/
re circa conclusionem. 7 no pot scire conclusioem
7 errare circa principium ignoratia dispositio/
nis. q habitus principij et conclusiois no solu/
numero distinguunt. sed 7 specie. et actus con/
similiter. Si dicis q cause diuerse spe/
cie pnt in effectum eiusdem specie. et p pns li/
cet actus sint distincti specie. no tm habitus.

Contra. Sicut actus sunt cause habituum
ita habitus sunt cause actuum. 7 p pns nu

q est via ad pbandum distinctioem inter ha/
bitus 7 actus. Preterea nisi distinctioem
obiectorum specie essent actus distincti spe/
cie 7 habitus. no possz pbare distinctioem speci/
uoca inter qscuz actus vel habitus. Nam ha/
bitus obiectorum eiusdem specie sunt eiusdem
speciei. Et si habitus obiectorum diuersorum
speciei sunt eiusdem specie. oes habitus essent
eiusdem specie. Preterea si sic. sequit q ha/
bitus respectu vni obiecti posset inclina/
re ad actum respectu alterius obiecti diuer/
se rationis. quia si cause sunt eiusdem ratiois
possunt in effectum eiusdem rationis. 7p conse/
quens no esset plus cognitio similitudo vni/
us obiecti q alteri. Preterea cognitio
dei 7 visio musce distinguunt spe. et etiam
visio albedinis. q 7 oes. qz eadem ratio est o/
istis 7 de oibus alijs. Preterea respectu
eiusdem obiecti numero pnt esse cognitioes
alterius specie. patz de cognitioe intuiti/
ua 7 abstractiua. q multo magis respectu ob/
iectorum distinctorum specie. Ideo dico q tan/
ta est distinctio actuum qnta est habituum. 7
ecountero. Et ideo si diuersorum obiectorum spe/
cie sint diuersi actus spe. sequit q erunt diuer/
si habitus specie. Et si habitus aliquorum obie/
ctorum sunt eiusdem specie 7 actus erunt. Et re/
spectu eiusdem principij taz actus qz habitus in/
diuersis intellectibus sunt eiusdem specie.

Sed ptra istam rationem de scia et errore
quia dilectio vni hominis stat cum odio alteri/
us. 7 no respectu eiusdem. 7 tm iste dilectioes
non sunt alterius rationis. Dico ad h q l3 di/
lectio respectu mei no stat cum odio respectu
mei. tm dilectio p similis dilectioni mei. pu/
ta dilectio alteri hominis. stat cum isto odio.
In proposito autem cum errore vni conclusionis
no stat scia eiusdem nec aliq alia noticia eius/
dem rationis. Si dicis. qm aliqua sunt eius/
dem specie. qd stat vel repugnat vni etia/
alteri. sed dilectioes duorum hominum sunt eius/
dem spei p te. qz. Dico q verum est qd re/
pugnat vni p illud repugnat alteri. licz non
omino idem. sic in proposito. Dico psequen/
ter ad principale. q sicut sunt distincti ac/
tus tempantie specificice. ita sunt distincti ha/
bitus. sicut melius patebit alias. et hoc est
verum.

Questio decimanona et vltima
huius secundi quotlibet.

Tru hec propo

sitio. hoc est corpus meum. plata
a sacerdote missa. sit vera d ptra
te sermonis. Et videt q non. qz qro qd
demonstrat p hoc pnome hoc. aut corpus
xpi. 7 tunc est falsa. quia qm pfer hoc pno/
men hoc. no est corpus xpi in eucharistia.
q si tunc demonstrat corpus. non est vera. imo
esset falsa ista propositio. Aut demonstrat ali/
qd aliud a corpe xpi. 7 tunc iterum est falsa.
qz nihil aliud q corpus xpi est corpus xpi

Contra. nulla falsitas est in qcuqz sacra/
mento. ergo hec no est falsa hoc est corpus
meum. Dico ergo ad ista qstione pmo q p/
nome demonstratiuum no est significatiuum
nisi ex intentione pferentis. 7 ideo qz pferes
vocaliter pnome demonstratiuum intedit di/
uersimode demonstrare vnu vel aliud. e ali/
ter 7 aliter iudicandum de veritate. pponis i
qua ponit tale pnome. Et ideo dico q p/
nome non significat aliqd p se ex pmaria i/
positione. sicut cathegreumata. puta h v/
aial. sed p significat cum alio sicut sicut the/
greuma. puta p iunctioes 7 aduerbia. Secu/
do dico q omni pponi vocali corrdz aliq
ppos mentalis. His pmissis dico nuc ad
questionem. q ista ppo plata a sacerdote ve/
ra est. quia sacerdos debito modo pferes
debet intendere demonstrare corpus xpi p h
pnome hoc platu. sed ille sacerdos vna p/
positione mentale formabit in illo instan/
ti vel in quo tpe in quo pferit h pnome hoc
7 aliam in fine plationis illius pponis hoc
est corpus meum. Quia si ante fine platiois
illius ppositiois. puta in medio plationis
seu in principio vel debito modo formare
ppos mentalem. in qua pdicat signu sup/
pones p corpe xpi de pnoie demonstrare il/
lud corpus. debet formare tale ppones me/
tale. hoc corpus qd erit statim sub istis spe/
ciebus est corpus meum. Et illa ppo menta/
lis de futuro formata p illo instati vel par/
uo tpe p quo formatur pnome est simplr ve/
ra. Sed in fine platiois dz formare ista p/
positionem. si debito mo pcedat. hoc corpus
existens sub istis spebus est corpus meum
ita q pma ppositio est de futuro. secunda de
psenti. Sed hic sunt aliqua dubia. Pri/
mu est. qz videt q pnome sit vox significa/
tiua ad placitu ex pmaria impositione quia

quolibet vox est cathegreumatica vel sin/
cathegreumatica. Si cathegreumatica.
tunc facit aliqd p se. Si sin cathegreumati/
ca. tunc significat cum alio ex sui pmaria isti/
tutione. Secundum dubium est. qz videt
si in hac ppo. plata semp demonstrat idez.
scz in principio. in medio. 7 in fine. ergo sp si
bi corrdet eadē metalis. Et p pns si v/
na est de psenti. etiam alia erit de psenti.

Tertium dubium est. qm illa ppositio sit ve/
ra. Aut in principio. in medio. vel fine. Et
neutro modo videt. qz ppositio no est in pn/
cipio. nec medio. nec fine. ergo tunc n est ve/
ra. Respondedo ad pmi istorum dico. q
nullu pnome demonstratiuum instituit ad
aliquid determinate significandu ex insti/
tutionis intentione. sed pmaria institutione in/
stituit vt quilibet possit eo vti loco nomis
pprii cuiuscuz rei. Et ideo dico q ex pma/
ria institutione est vox aliqua cathegreuma/
tica. no q ex pmaria institutione aliqd deter/
minatu facit. sed qz ex pmaria institutione
hz qz quilibet pferes instituat illud ad fcan/
du aliqd determinate. qd etia facit alio no/
mine ppro. Sicut ergo hoc nome corpus
xpi est ppro illius nature xpi. sic hoc pro/
nome hoc facit eandem naturā ex instituti/
one pferentis. Ad secundum dubium dico
q sp idem demonstrat in principio. 7 medio.
7 fine. pponis. sed in principio format pro/
positio de futuro. in fine format de psenti
Et hoc est ideo qz res aliter se habet in pn/
cipio 7 in fine. Nam in principio platiois n
est corpus xpi sub istis spebus. sed in fine
est ibi. 7 ideo i principio corrdet ppositio
de futuro. in fine d psenti. Ad tertium du/
bium dico q propo metalis est vera in pn/
cipio 7 in fine. sed n eadem sed diuersa. Et
causa est qz ppositio mentalis est tota sit. 7
potest formari in instati sine in quo tpo/
re. 7 qz est pmanens in principio 7 i fine. ideo
est vera in principio 7 in fine. Sed ppositio
vocalis no est tota simul sed successine. id
ipsa est vera in fine 7 n i principio. qz hoies
sic vtutur ppositioe vocali. 7 p hoc deno/
tat tale ppositioem esse vera. ex q no potest
esse tota. qz scz ideo dicat vera. qz nuc n est
7 prius. 7 audies prius eam sic pcepit esse
i re. sicut p istam ppositionem denotatur

Si p qraf. qre no est vera i principio si
cut i fine. Dico q in principio n est certu

alicui audienti qd erit talis ppō Un qñ dicit hoc est corp⁹. adhuc audies nescit utrū p/ferēs velit dicere corp⁹ a zini l' hoīs. Et qz audies numqz pcepit sic eē in re. sic p ppōez denotat nisi in fine. idō ppō vocalis nō est in principio vera. sed solū in fine. z ideo nō sequit. In fine nō est ppō. qz in fine nō est vera. qz sufficit ad eius veritatē qd fuit ppō. s3 illa psequētia bona est de ppositiōe mētalī. qz est tota simul ista. Ad argumētū pīn cipale dico. qd sacerdos talē ppōnez pferēs semp tā in pncipio qz i fine demonstrat cor/ pus xpi. sed in pncipio vocalis nec est ve/ ra nec falsa. ppter causam dictā. tñ ppō mē talis est vera tā in pncipio qz in fine. s3 alia in pncipio z alia in fine. qz pma est de futu ro. secūda de pēnti.

Finit Quolibetū secundū magistri zc.

Quolibeti tertii Questio prima

Wpposito qd

deus intelligat. z sit cā effi cēs immediata oīm. Duc rit utrū ex h possit demon/ strari qd sit infinite virtutis intensiue Et videt qd nō. qz oīa sunt fini ta. qz supposita efficientia oīm z intellectuē oīm ex hoc non pōt pbari infinitas dei.

Contra. Infinitoz nec est cognitio nec efficientia nisi infinita. qz aliter esset maior pfectio in effectibz qz in causis. S3 tā pgnō scibilia qz effectibilia sunt infinita. qz zc.

Dico qd ad istā questionē pmo. qd licz de us sit efficiēs oīm. p hoc nō potest pbari qd deus sit infinit⁹ in vigore. qz ex infinitis ef fectibz simul pducibilibz nō pōt pbari infi nitas cause. sed qlibet effect⁹ pducibilis a deo est finit⁹. ergo oēs effectus pducibiles a deo sunt finiti. qz p efficientiā illorū nō pōt pbari infinitas dei. Scdo dico. ex intel lectione oīm pfusa. nō pōt demonstrari qd deus sit infiniti vigoris. quia nos nūc ha/ bemus de facto pgnitōnez infinitoz gene/ rabiliū pfusam. z tñ pgnitio nostra est mō finita. Tercio dico qd ex distincta et di/ creta pgnitione oīm. qz pgnitione sufficē/

ter discernunt oīa possibilia. nō pōt demō strari qd deus sit infinite virtutis. qz nō po test demonstrari quin deus p pgnitionē si/ nitam possit oīa cognoscere distincte.

Quarto dico qd ex hoc qd de⁹ est finis oī um. non potest demonstrari eius infinitas. Tñ quia non potest demonstrari qd sit finis oīm. Tum qz supposito qd sit. adhuc nō po test pbari eius infinitas. Quinto dico qd ex pte eminentie nō pōt demonstrari ei⁹ in finitas. qz nō potest demonstrari qd sit emi nētissimū inter oīa. Et dato qd esset. nō pos set demonstrari ex hoc eius infinitas. qz pōt esse eminentissimū. ita qd nihil sit meli⁹. qd tñ est finitū. Sed oīa ista arguo. Et p mo oīa pīnū. qz. viij. phisicorū arguit phs sic. Primū mouēs mouet in infinito tpe. qz est infinite pūrtis. Añs est vez qz et pīs. cō sequentia est manifesta. z pbat. qz si moue ret tpe infinito. pōt qz pducere successiue i/ finita. qz qlibet motu pōt aliqd pducere. s3 habere potentia ad pducendū infinita est habere potentia infinita. qz zc. Cōfirma tur. si pōt successiue infinita pducere. tunc infiniti effectus pducibiles pūntent in eius virtute. qz tale agens non potest recipe ab alio pūtem agēdi. Preterea illd qd qñ tū est ex se pōt pducere infinita simul est infi nitū. sed deus est bmoī. qz. Preterea vbi pluralitas nūeralis arguit maiorē pfectio nē qz vnitas. ibi infinitas arguit infinitaz pfectionē. sed posse efficere duo vltia ar/ guit maiorē pfectionē qz efficere vnū tñ. ergo posse efficere infinita arguit infinitaz pfectionē. sed deus est bmoī. qz zc. Prete rea. viij. phisicorū pbat phs qd pīnū mouēs est sine oī magnitudine. qz si estz vīr⁹ i ma gnitudine moueret in instāti. Ista rō vera nō valeret nisi esset infinitus in vigore.

Preterea. viij. phisicorū. z. xij. metha. po nit pmetator duplicē motorē celi. separāt z pūctū. Aliter em si pīnus motor moue ret celū imēdiate moueret in instāti. qd dī ctum nihil valeret nisi pīnus motor essz i/ finitus in vigore. Contra tertiū vbi plu ralitas nūeralis requirit maiorē pfectiōez qz vnitas. ibi infinitas requirit infinitam pfectionē. sed intellectio duorū distincte ē maioris pfectiōis qz vnus tñ. qz intellectio distincta infinitorū est infinite pfectionis.

Contra quartū. qz volūtas pōt velle ma

ius bonū qlibet bono finito. qz intellectus pōt intelligere maius bonū. similr volun/ tas inclināt ad appetendū bonū infinitū. sed si finis vltimus non est bonum infini/ tum. volūtas non potest appetere bonū in/ finitū. Preterea impossibile est qd sit ma ius bonū qz vltim⁹ finis. qz si finis vltimus sit bonum finitum impossibile est esse bo/ num infinitum. ergo zc. Contra qñtum. Enti nō repugnat infinitas. qz pīnū non est pfectū nisi sit finitū. qz si est finitū po test ab alio excedi. Silr qlibet possibi le est ponendū vbi nō apparet icōpossibili tas. sed hic nō apparet aliq icōpossibilitas ergo zc. Rñdeo z dico ad ista. Ad pīnū istorū dico. negādo pīnam. qz añs est verū fm Aristotile. z añs falsum. qz ipse nō po nit pīnū motorē infinitū in vigore. sed so lū pbat infinitatē fm duratiōē sine fati gatione z diminiutiōē virtutis mouentis. Ad pbatōnē pcedo qd potest pducere infi nita successiue. sed vltia dico qd habere po tentia ad pducendū infinita successiue nō est habere potentia infinita. qz sic sol et an/ gelus erit infinit⁹. qz vterqz habet potētiā pducendi infinita successiue. Sed habere potētiā pducēdi infinita simul. est habere po tētiā infinita. talem aut nō habet de⁹. qz iclu deret ptradictiōez. Ad secundū cōcedo qd deus pūnet virtualiter z simul infinitos effectus successiue pducibiles. qz h nō est aliud qz posset pducere infinitos effectus successiue. Sed sic pūnet nō est virtutis intensiue. sic em vnus pū ignis pūnet pūa liter infinitos effectus. Ad tertiū dico qd illa affirmatiua est falsa. Illd scz qñtū ē de se zc. Et hoc ppter falsam implicatiōez scz qd aliqd posset pducere infinita simul. qz includit ptradictiōem. qz bñ sequit. de⁹ ex se pōt pducere infinita. qz pōt pducere ifini ta. qz ex se nō est determinatio diminiutiōis ne qz diltrahēs. Et vltia sequit. de⁹ pōt pdu cere infinita. qz infinita pūnt pducia dō. qd includit ptradictiōē. Et ideo dico qd de⁹ nec ex se nec aliū de pōt pducere infinita.

Si hō dicis qd hoc nō repugnat deo ex se. Dico qd sic. Dico tñ qd cū h itat qd si eēnt infinita pducibilia simul. de⁹ posset illa si mul pducere. sed añs icludit ptradictiōez ideo nihil pōt ex illo añcedente demōstra/ tione probari. sed solum inferri. sicut ex im/

possibili sequitur qdlibet. Ad quartū dico qd ista ppositio generalis. scilicet. vbi pluralitas zc. est vera in illis que sunt eius dem ratiōis. sed nō est vera nec quo ad pī mam. nec quo ad secūdam in illis que sūt alterius ratiōis. Exemplū si vnus potest tñ semel portare vnum lapidē. z alius po test portare simul quattuor lapides eiusdē pōderis vel maioris. iste secundus esset p/ fectior qz pīmus. Et ideo si aliquis homo posset simul portare ifinitos lapides esset infinite virtutis. qz hic portātes lapidem sunt eiusdem speciei oīes. Sed nō sequi tur. vnus homo potest tñ vna vice porta/ re vnum lapidem. et equus potest portare sex eiusdem pōderis vlt maioris. ergo equ⁹ est pfectior homīe. Nec sequitur. Homo stās sine casu suo potest portare duos lapi des simul. z arbor stās sine casu suo potest portare decem lapides simul. ergo arbor ē pfectior homīe. Et causa est. quia hic por/ tantia sunt alterius ratiōis. Dicerēs nō ne si azinus vel equus posset portare infi/ nitos lapides. esset infinite pfectiōis. er/ go ista ppositio tenet i illis que sūt alte/ rius ratiōis. Respōdeo. verum est qd el/ set infinite pfectionis. quia posset repe/ riri alius equus qui nō portaret infinitos lapides. et alius qui nō posset portare nisi decem. z in istis estz semper vn⁹ pfectior alio. z isti sunt eiusdem ratiōis. Sed si nul lus posset equus reperiri quin posset por/ tare infinitos. tunc nō posset probari infi nitas equi. quia nō posset pbari infinitas equi per illam ppositiōem. nisi vbi plu ralitates sunt eiusdem ratiōis. Vnōz ta men videtur etiā falsa propter falsam im/ plicationē. scilicet qd aliquod efficiens pos sit tñ facere vnum. quia impossibile est es se aliquod efficiens quin posset successiue facere plura indidua eiusdem rationis. Tum quia posse facere tria vel quattuor non arguit maiorē pfectionē. Quia ignis parvus per eandem virtutem potest facere vnum et quattuor ignes. imo ifini/ tos simul si tot pūstibilia essent sibi cātie approximata. Ideo sic posse nō arguit ma iorem pfectionē. Sed si essent duo ig nes quorū vnus posset producere simul vnum ignem eque perfectum cum eo. et alius posset producere duos ignes simul.

quorū vnus ēēque pfectus cū pmo. 7 ali
us esset pfectior. tunc secundus ignis pdu
cens esset pfectior pmo. Dico ergo bre
uiter q illa pō tenet vlr in illis q sunt eius
dem rōnis mō pdicto. sed nō tenet vlr in il
lis q sunt alterius rōnis. Et ideo concedo
q si deus esset eiusdē rōnis cū alijs agenti
bus creatis. 7 posset simul pducere infini
ta excedentia se fm pfectionē. siue ista infi
nitas esset eiusdē rōnis siue alteri. q possz
pbare infinitas in vigore. Lōcedo etiaz sic
ex impossibili sequit qdlibet qd si posset si
mul pducere infinita q esset infinite virtu
tis. sed illud includit contradictionez. Ad
Aristotile. viij. phisicorū. dicam postea.

Ad illud hō ptra tertiam pclusionē di
co q ista pō est falsa. vbi pluralitas ē. tū ē
vera in illis que sunt eiusdē rōnis. Et simi
liter q infinitas infert infinitatē verū est ī
illis que sunt eiusdem rōnis. non autē est ve
ra in illis q sunt alterius rōnis. Exemplū
ad hoc Lignū qd potest resistere pluribus
ignibz ne cōburat habet maiorem virtutē
resistendi q lignū quod pōt resistere pau
cioribz vel minorī igni. Et ideo si esset ali
qd lignū qd posset resistere infinitis igni
bus esset infinite virtutis in resistendo. qz
arguit in illis q sunt eiusdē rōnis. 7 tū vna
ps celi q posset resistere infinitis ignibz si ef
fent ne cōburat. nō esset ppter ea infinite vir
tutis. qz tūc arguit in illis q sunt alteri rō
nis Et ita ista pō sine accipiat pluralitatē
siue infinitatē vera est in illis que sunt eius
dem rōnis. 7 nō in alijs. Ad pbationem
dico q si intellectio diuina esset eiusdē rō
nis vel speciei cū intellectiōibz nostris. tūc
verū esset. q illa intellectio esset pfectior q
posset distincte plura discerni illa q pau
ciora solum possunt discerni. Et tūc si intel
lectio diuina esset eiusdem rōnis cū intel
lectiōibz nostris. posset distincte pgnosce
re infinita. necessario esset intellectio in
finita. qz pfectius est ceteris paribz cogno
scere plura q vnū. licet non pgnitiōe cōsu
sa. qz nos tali cognitione pgnoscamus infini
ta. 7 tū intellectio nostra est finita. Sed qz
intellectus dei est alteri rōnis a nostro in
tellectu. 7 p pns discernere qd cōuenit eis
nō est eiusdē rōnis. sicut nec ipse intellectō
nes. qzuis h cōmune intellectio pdicat de
eis vniūoce. ideo argumentū nō cōcludit.

Si dicis intellectio dei est tante pfectio
nis 7 virtutis qntē esset si esset eiusdem rō
nis cum nostra intellectu. sed tūc esset
infinita p te. ergo 7 nunc Dico q ista p
positio equaler isti cōditionali. scz si intelle
ctio infinita dei esset eiusdē rōnis cum no
stra intellectu. esset tante pfectionis nunc
qntē tūc. q vera est ppter habitudinē. Si
militer illa pditionalis vera est. si esset eius
dem rōnis nō esset tante pfectionis qntē nū.
Vbi infert oppositū eiusdē pscqntis ex eo
dem ante. Et ratio est. quia aūs includit
dictiōem. 7 ideo vtraz ps contradictionis in
fert ex eo. Ad aliud ptra quartā cōclusi
onē dico q non pōt demonstrari q volūtas
possit velle maius bonū qlibet bono finito.
qz nō potest pbari aliqd bonū infinitū esse.
similiter nō pōt pbari qz volūtas inclinet
ad volendū bonū qd est infinitū. nō plus
qz q inclinet ad volendū impossibile. qz B
diceret infidelis. Ad aliud pcederet in
fidelis q impossibile est esse bonū infinitū
7 non pōt oppositū pbare. Ad aliud cō
tra quintā pclusionē dico qdiceret infide
lis q enti repugnet infinitas. 7 q oppositū
nō pōt pbari. Ad pncipale dico q nō pōt
pbari q distincta pgnitiō infinitorū sit infi
nita. sicut patet ex dictis.

Questio secunda

Truz attributa

diuina rōne distinguant Et
videt q sic. qz attributa sunt di
uersa. 7 nō realr. q rōne. Contra. In dō
nulla est distinctio nisi psonalis. sed distin
ctio attributorū nō est psonalis. q nulla est
inter ea distinctio. Est autē sciendū pmo
q sancti antiq nō vtebant istō vocablō ar
tributa. sed p isto vtebant h vocablō noia
Tū sicut qdā moderni dicūt q attributa
diuina sunt distincta 7 diuersa. ita dicebāt an
tiq 7 q erāt tpe antiqz doctoz q noia diui
na sunt distincta 7 diuersa. ita q nō posue
rūt distinctionē nisi in noibz. 7 identitatē 7
vnitatē in resignificata. 7 diuersitatē in si
gnis. sic dicit Aug. vi. de tri. De inqt cum
mūltipliciter dicat vere 7 summe simplex ē.
Qd exponēs mgt sniaz li. j. dist. viij. dicit
sic. Hoc diligenter notandum est qd dicit
Aug. solū deū vere simplicē. cū dicat eun
dē mūltiplr dici. sed h nō ppter diuersitatē

accidentū vel partiū dici. sed ppter diuer
sitatē 7 multiplicationē nominū que dō
dicunt. q licet multa sint vnū tū significāt
scz diuinā naturā Itē Anselm in suo
monologio Si ita tot summa bona ē. erit
ne pposita pluribz bonis. an potius nō. Aut
plura bona. sed vnum bonū tū. multis tū
noibz significatū. Secūdo sciendū ē q
distingui rōne non est aliud q habere di
uersas diffinitiones seu descriptōes. Ter
tio sciendū. q distinguī rōne dupliciter acci
pit. Vno mō. ppter fm q puenit diuersis q
habent diuersas descriptiones. Isto mo
do noia diuersa distinguunt rōne. quia
habent diuersas descriptōes. Ex q patz q
sicut distinguunt rōne. ita possunt distin
gui realiter. Si dicis tūc. quō intelligi
tur illud cōe dictū q aliq non distinguunt
realiter sed tū rōne. Dico q antiq intelli
gūt sic illud dictū. q de aliqbz termis sum
ptis significatiue pdicat esse idē realr 7 nō
distingui realit. 7 tū de eisde termis dicit
distingui rōne Alii accipiūt distinguī rōne
imprope fm q ppetit vni. 7 hoc est improprie
distingui. qz ppter loqndo si aliqd distigui
tur. ab alio distinguūt. Et sic distinguī rō
ne est habere diuersas rōnes siue corrūde
re diuersis rōnibz. Sic vnū 7 idē realr nō
variatur sine oī diuersitate p ralaritate qz ex
pte rei correspōdet diuersis rōnibz siue cō
ceptibz. sicut res significata correspōdz di
uersis signis. Et sic deus dī distinguī rō
ne. quia corrūdet diuers pceptibus siue oī
distinctione ex pte sui. Et sic idē deus rea
liter est mūltiplex rōne. sicut dicit Augusti.
Sed q aliqd vnū 7 idē realr sit vere 7 rea
liter illa q distinguunt rōne. ita q nō corre
spondet eis sicut signatū suis signis. sed sit
ista distincta rōne. ē impossibile. Ex pte
dictis patet qd sit dicendū ad qōnem. Di
co q attributa diuina distinguunt rōne
qz attributa nō sunt nisi qdā pdicabilia mē
talia. vocalia. vl scripta. nata significare 7
supponere p deo. q possunt naturali ratiōe
inuestigari 7 pcludi de deo. Sed cōtra
cōmuniter pcedit q deus intelligit mala 7
nō vult mala. q intelligere dei 7 velle dī di
stinguunt. Dico q devi sermonis debz cō
cedi q deus vult mala. qz vult ista que sūt
mala. puta vult acq q sunt mali. q vult ma
la. tamē nō vult male. Et sic intelligūt san

cti p istas pōnes. deus nō vult mala. hoc
est deus non vult male Si dicis. De in
telligit mala 7 non vult male. ergo distin
guunt intelligere 7 velle. Dico q nō valet
qz ibi cōmutat nomē in aduerbiū. 7 iō ibi
est fallacia figure dictōis. Ad argumen
tum pncipale dico q attributa diuina siue
nomia attributalia sunt diuersa realiter 7
similiter ratione.

Questio tertia

Trū de sit causa

efficiēs oīm aliorū a se Et vi
det primo q nō. qz nō est cā effi
ciens entū rōnis. quia aliter tūc talia en
tia actualiter essent in rerū natura. quod ē
falsum. Contra. Omne qd nō est a deo
effectiue est incansatū vel increatū. 7 oē ta
le est deus. q omne aliud a deo est effectiue
ab illo. Circa istā qstionē pmo distin
guā de causa. Secūdo ad qstionē. Dico
ergo ad primū q qdam causa est imediata
siue totalis siue prialis. quedā est mediata
q ideo dicit causa. quia est causa cause. sic
abrahā dicit causa iacob. quia fuit pater pa
tris eius Sed non intelligo qstionem pci
se de causa immediata. sed tam de mediata
q de immediata. Circa secundū dico
q deus est causa mediata vel imediata oī
um. Et licet hoc non posset demonstrari tū
psuadeo autoritate 7 rōne. Autoritate. qz
Joh. j. dicit. Omnia per ipsum facta sunt
Quod non potest intelligi nisi d deo. quia
ibi non sit distributio p deo. ergo intelligi
tur q omnia alia a deo p ipsum facta sunt
Et in simbolo dicit. Credo in deum pa
trem omnipotentē factorē celi 7 terre. visi
bilia omniū et inuisibilia. Item extra d
summa trinitate 7 fide catholica. ca. firmi
ter. Ipse est creator oīm visibilia. spūalia
7 corporalia. Per rationem hoc probō.
Primo sic. Omnia dependēt essentialiter
a deo. qd non esset verū nisi deus esset cau
sa illorū. Preterea si nō sic. tūc aliqd ali
ud ab eo esset increatū. vel esset processus
in infinitū in causis. qz accipio qd non po
nis causari a deo. 7 quero vtrū est creatus
vel increatū. Si primo modo. ergo ab ali
q. Et de isto qro. 7 erit pcessus in infinitū.
Si autē detur secundū habet ppositū.

Secundo dico qd deus est cā immedia-
ta oīm. qd pbo sic. qz omne aliud a deo nō
minus dependet ab eo qz vna creatura ab
alia creatura. sed vna creatura dependet ab
alia. sic qd est causa ei⁹ imediata. qz cā. Pre-
terea. si nō. hoc maxime esset de culpa actu-
ali. sed hoc non obstat. qz idem act⁹ nūero
pōt causari ab vna cā culpabiliter. et ab a-
lia cā inculpabiliter. Sicut eadez volitio
est a cā naturali. puta a cognitiōe. et ab alia
cā libera. puta a voluntate. qz idem act⁹ pōt
causari a deo prialit⁹ et iculpabiliter. et a vo-
luntate creata culpabiliter. Sed cōtra
hoc sunt aliqua dubia. Primū qz impos-
sibilia non sunt a deo. et tū nō sunt deus.

Secundū qz figmētaz entia rōnis qd di-
stinguunt cōtra entia realia nō sunt de⁹ nec
sunt a deo. Tertiū. qz esse obiectiva rez
et similiter peccata nō sunt a deo. Quar-
tū. qz puationes et veritates ppositionū nō
sunt a deo effectiue. Respōdeo et dico ad
pmū. qd oīa impossibilia sunt a deo siue sint
cōpleta siue incōpleta. Si dicis chime-
ra est vñū impossibile. et tū nō est a deo. qd
si esset a deo aliqd esset. Dico qd hec est di-
stinguenda. chimera est possibilis. qz possi-
bile accipit vno mō. p oī illo qd pōt ēē sine
sit plexū siue incōplexū. et sic hec pō. hō ē
qz inus est possibilis. qz habet esse. sic chy-
mera supponēs simplr est possibilis. qz tal
pceptus siue vox potest esse. Alio modo ac-
cipit de ppositione que nō est impossibilis. et
sic non pdicat de chimera. Sifr iposibili-
le dicit vno modo de aliq termino equalē
te oratiōi in significādo. de q nihil est pdi-
cabile affirmatiue. sic chimera supponens
psonalit⁹ est iposibil⁹. Et sic nō est incon-
ueniēs qd idē sit possibile et iposibile fm di-
uersam acceptionē. Similit⁹ ista. Chimera
est aliqd. chimera est ens. est falsa de vi
sermonis. qz in istis terminis supponit pso-
nalit⁹. si tū supponeret simplr vere sunt oēs
tales. Ad secundū dico qd figmenta sūt
a deo. qz qdā figmēta sunt mēta. qdā vo-
calia. qdā scpta. Et oīa sunt entia realia et
sunt a deo. Et sifr mendacia sunt entia re-
alia. et entia rōnis sunt realia. qz ens rōnis
est vñū mēta plexū vñū incōplexū. Si
pō dicis qd ens rōnis distinguat cōtra ens
reale. qd nō sūt idē. Rñdeo et dico pmo fm
pmetatozē. vi. methaphi. in fine. qd pbs lo-

quit ibi de entib⁹ q sunt ppleta. q distingu-
tur cōtra entia que sunt p se subsistentia. et
sufficit pbo. Et postea incōplexū diuidit i
p. p. dicamēta. Aliter etiā pōt dici q ista
est diuisio vocis in sua significata nō p op-
posita. Et nō est incōueniēs ibi q mēbra co-
incidūt. Sic em pmo pōt diuidit ens in
cōtingēs ad vtrūlibet. necessariū. possibile
et tū tā cōtingēs ad vtrūlibet qz necessariū
ē possibile. Ad tertiū dico qd nō sunt ta-
lia esse obiectiva q non sint nec possint esse
entia realia. nec est vñū pū mūdus esse ob-
iectoz entū occultoz. s. illd q nulla res ē
nihil est oīno sic dicit Aug⁹. li. i. d. doctrina
xpiana. S. dicis fm Aug. li. d. tri. pos-
sum fingeretale hoīem que nō vidit. Dico
qd illa fictio est intellectō. q est cōis oīb⁹ ho-
minib⁹. et si nihil sibi in re cōrūdet ē mēda-
ciū et mēdosa intellectio. Sifr ad id de
pctis pōt dici. q oīs res q est pctm ē a deo
tū deus nō peccat. qz nō tenet ad oppositū.
qz null⁹ determinat eū ad aliqd. Ad qrtū
dico. qd puationes q sunt intelligibiles vere
sunt aliquid. quia vñ sunt pcept⁹ mēt⁹. vel
voces vñ res extra aiām. qz videt q cec⁹ et
cecitas oīno significant idē et pnt p eodem
supponere. Et iō sic pcedit q cecus ē res ex-
tra aiām. ita et cecitas si supponat psonalit⁹
nō aut put supponit simplr. Ad aliqd de
veritate dico. qd veritas illi pponis. de nī-
bil creat. pē causari a deo. qz veritas illi p
positionis nō est nisi ista ppo que pōt causa-
ri a deo. Si dicis ponant in esse. Dico
pmo qd nō pnt poni in esse. qz posita in esse
tūc includit ptradictionē scz ista. de nībil
creat. et ista. deus aliqd creat. qz si ponat in
esse. tūc hec est vera. de⁹ creat hāc veritatē
deus nībil creat. et p pns deus aliqd creat
Et si causat hanc veritatē. de nībil creat.
hec est falsa. deus nībil creat. Exemplum.
hec est vera. albū pōt esse nigrū. et tū nō pōt
poni in esse. qz tūc hec esset vera album est
nigrū. et sic in pposito. Aliter potest dici
qd si ponat in esse non debet poni in esse. de-
us creat hāc veritatē. sed sic. de⁹ creat hāc
pōez p qua supponit veritas. de nībil cre-
at. Sed tūc nō erit veritas sed falsitas. sic
hec pō. albū potest esse nigrū debet sic po-
ni in esse. hec ē possibil⁹. fortes (p q supponit
subiectū) est niger. Ad argumentū pnci-
pale p. et dicit in qōne aduertēti bñ

Questio quarta

Trum elementa

maneat in mixto Et videt q
sic. qz aliqd nō esset mixtū nisi ele-
menta manerēt in eo. q. Cōtra. qd est in
diuiduū vñū speciei nō potest esse pars es-
sentialis idiuui alteri⁹ speciei. sed elemē-
ta sunt hmoi. q nō sunt pres essentielles ali-
cuius qd est vñū p se. Dico ad istā qōez
pmo qd elemēta nō manēt actualit⁹ in mixto
nec forme elemētoz. qd si sic aut eadem ps
materie mixti in formaret qlibet forma ele-
mentali. aut vna ps materie in formaretur
vna forma elemēta. et alia ps in formaret
alia forma elemēta. Nō pōt dari pmū. qz
tūc diuersa pposita distincta spē haberent
simul eandē materiāz nūero. Nec pōt dari
secūdū. qz tūc in mixto nō esset ibi nisi iuxta
positio elemētoz. Preterea si manerent
in mixto. aut ergo ex eis sit vñū ppositū si-
ne oī alia forma distincta ab eis. et tūc non
aliter esset ppositū vñū qz ligna et lapides
vñū acern⁹. Aut in mixto est alia forma di-
stincta a formis elemētarib⁹ Et tūc quero
sicut pbs. Aut eadē ps materie mixti infor-
mat oībus formis elemētarib⁹. et illa forma
q est forma mixti aut nō. si sic redit pmum
argumentū. si nō. tūc illi⁹ mixti ps tūc esset
cōposita ex forma ignis et illa forma mixti.
et alia ps ex forma terre et ista forma mixti.
et psequens nō esset mixti. nec cōpositio
sed iuxta positio. Secundo dico qd forma
mixti est ita simplex sicut forma elemēti. ita
q nec habet maiorē ppositōez ex pib⁹ eius
de rōnis. nec ex pib⁹ alteri⁹ rōnis. Primū
est manifestū. qd sicut vna forma excedit
ita et alia. Secūdū patz. qz forma mixti nō
pponit ex materia et forma. Tertiū dico
qd sicut forma elemētaris subalis non ma-
net in mixto. ita nec qitates eoz manēt in
qlibet pte mixti. qz forme p. et rarie non sunt
siml in eodē subiecto etiā in gradib⁹ remis-
sis. sicut postea patebit. Quarto dico qd
elementa manere in mixtis dicunt⁹ ideo. qz
qualitates equalētes qtitatib⁹ elemētoz
manēt. qz qitates mixti tantū faciūt sicut
essent qitates elemētoz. et pntēt p. et actualit⁹
qitates elemētoz. In corpib⁹ etiā inaiat
manent qitates elemētoz. nō qdem oēs i

qualibet pte. sed aliq manēt in oī pte. quia
in omni parte lapidis manet frigiditas et
siccitas. In corpib⁹ pō animat⁹. puta in
aiali in diuersis pibus sunt diuerse quali-
tates elemētoz. sicut in osse siccitas. i san-
guine humiditas. et in carne caliditas. p. p.
qd vna pars calefacit aliā. S. hic sunt
aliqua dubia. Primū quare et quo mō
mixti dicūt pponi ex quattuor elemētis ex
quo nō manent in mixto. Scdm. si non
manent. quō dicūt mixtio. Tertiū. quia
quādo lignū pburit tūc resoluit i cineres
et terram. et tunc aut terra p. fuit et habet p.
positū. aut nō. et tūc nō debet resolui in ter-
ram. qz nō ppter naturā agētis. qz ignis ci-
tius generaret ignē qz cinerem. Quartū
dubiu est quomō distinguat forma mixti a
forma corpēitat⁹. Preterea ex rosas et her-
bis expmīt aqua. qz p. fuit in eis. Dico qd
ad pmū istorū qd ideo dicūt pponi ex elemē-
tis. qz in mixtis manēt qitates siles q. lita-
tibus elemētoz. Sifr elementa pcurrunt
cōiter ad generationē mixtoz. qz in oī ge-
neratione mixti videt aer pcurrere et aqua
qz neq sunt sup terrā. sicut patet in plant⁹
q crescunt de terra. et ai alib⁹ q nutriunt ex
herbis. et hoc aliquando ppter plures alte-
rationes. aliqū p pauciores. sed semp for-
ma elemēti corrūpit et q. litas. Similit⁹ i
pma pductiōe hoīs corp⁹ eius fiebat ex ele-
mentis q. tuoz. vel saltē ex trib⁹ Sifr sala-
mādra et alia q generant⁹ in igne et nutriūt
tur in igne. etiam materia ignis conuertit
in eius materiā corrupta forma. Ad se-
cūdū dico eodē modo. qd ppter hoc dicūt
mixtio. qz cōiter plura elemēta cōcurrunt
ad generationem et nutritionē ai aliu. non
q manent ibi aliquo modo. Ad tertiū
dico qd cineres non sunt terra. licet possint
conuerti in terram. Ita posset lignū cōuer-
ti in aquam et in aerē. et tamē aqua nō ma-
net essentialit⁹ in ligno. cineres tamen cō-
uertunt⁹ in terrā. quia forte plus p. ciunt
de materia terre et qualitatib⁹ eius. Ad
quartū dico qd forma mixti et forma cor-
pēitatis in omnibus idem sunt. ergo rē.
Ad quintū dico qd illa aqua expressa de
rosis pmo remanet s. nō est eiusdē speciei
cū aqua elemētari. qd pōt p. dicari p diuer-
sitate effectū vñū et alteri⁹. Ad argumē-
tū pncipale patet ex dictis.

Questio quinta
Truzpropositio

mentalis pponat ex rebo vel conceptib. Et videt primo qd pponat ex rebo qd pbat sic. qz illud qd itellectus intelligit pot intellect? pponere cu alio. sed intellectus intelligit res. ergo pot res coponere. z psequens res pot esse subiectu pponis mentalis vl predicatu. Co tra. sic sequit qd esset ppositio extra animaz. Circa qstione pmo videndum est an sit ppositio mentalis. Scdo dicet ad qonem. Dico po circa pmi q sic. quod pbo sic. quia vbicuqz est coplexio siue ppositio vera vel falsa. ibi est ppositio. sed in mente est bmoi coplexio. g. zc. Preterea sunt aliq incopleta metalia sicut vocalia. ergo etia coplexa. qz cuilibet pplexo i voce correspodet coplexu in mente. Circa secundu dico q ppositio mentalis no pponit ex rebus extra aiam sed ex pceptib. Qd pbat multipliciter. Primo sic. qz fm Boeciū sup lib. Periermentias in pmeto. oratio no hz nisi triplex esse. scz in mēte. voce. z in scpto. Et sicut oratio scripta pponit ex dictioibz scriptis. sic ppō in voce pponit ex vocibz. ita ppositio in mēte pponit ex intellectioibz. qd fm modū suū loquendi. intellectioes sunt passionēs anime z cōceptus. Scdo sic. si aliqua ppositio pponeret ex rebo extra. ali qua posset coponi ex aia intellectina et corpore. z si aliqua ppositio posset esse homo. qz oē ppositio ex corpore z aia intellectina est homo. Tercio sic. si subiectu et pdicatu essent res extra aiam. tūc in ista ppositio ne canis comedit panē. subiectu vere pme deret pdicatu. Et si ltr est in ista ppōne. Ruptus psequit Johanne. subiectu psequeret pdicatu z interficeret z obureret pdicatu q oia sunt absurda. Quarto sic. Dis ppositio pponit ex noie z verbo fm scōs et phos. sed noia z verba non sunt res extra aiam. sed signa rerū. Quinto sic. Omnis ppositio pponit ex terminis. qz dicit phus pmo pziōz. q termin? est in quē resolutur ppositio. sed termini no sunt res extra aiaz. Nā subiectu pponis vniuersalis est termi? cōis signo vniuersali determinat. z illd non est res extra aiam. qz res extra no determinat signo vniuersali. Sexto sic. ois ppō

est oratio. sed oratio nunqz coponit ex rebo extra aiam. qz absurdū esset dicere q pponat ex bobus aut azinis. qd tū sequit ex istis. Septimo sic. In ista ppōne. intellectus diuinus est essentia diuina. si subiectu est essentia diuina z pdicatu similr. z psequens hic pdicat idem de se. Preterea oē subiectu pponis est ps eiusdē z pponibilis alteri. qz ois ppositio pponit ex subiecto et pdicato et copula. sed essentia diuina nulla est pars. nec alteri pponibile. Sz cōtra. Dis ppō affirmatiua vera reqrit idētitatē subiecti cu pdicato ad suā veritatē. Alit q libet talis ppositio esset falsa. sed voces z cōceptus in subiecto z pdicato non sunt idē. g. zc. Rūdeo z dico. Dis affirmatiua vera requirit idētitatē pdicati cum subiecto. hec ppositio pot habere duplicē intellectū quoz vnus est. q subiectu et pdicatu vere sunt vnū z idē. z ille intellectus simplr est falsus. Tū qz tūc nunqz predicaret sup d inferiori. nec passio de subiecto. nec termi? accidētalis de subali. nec ecōuerso. Tum qz tūc in demonstratiōe potissima esset tū vnus termin? qz subiectu z pdicatu in pma ppositioe sunt idem z non sunt diuersi termini p te. Eadē rōne subiectu z pdicatu sunt idem in secūda ppositioe. z p ois ito ta deductioe est tū vn? termin? Tūz quia q ratione subiectu z pdicatu sunt idem in ppositioe affirmatiua. eadē ratioe subiectu z pdicatu no sunt idem in ppositione negatiua vera. sed istarū ppositionū. aliqd aial est homo. aliqd animal no est hō. sunt idēz termini tam a pte subiecti q a pte pdicati. ergo subiectu et pdicatu sunt idē. z no sunt idem. g. intellectus bmoi est falsus. Alit est intellectus pdicte ppositiois q ois ppositio affirmatiua vera reqrit ad veritatē suā q subiectu z pdicatu significēt idem z supponat p codē. z ille intellect? est verus. quia ois ppositio vera affirmatiua est vera per idētitatē rei significatē p subiectu z pdicatu. qz p talem ppositionē no denorat nisi q res importata p subiectu sit eadē realiter cu re iportata p pdicatu. qz vrimur vocibz p rebo. et terminis no p se sed p re quā significāt. Ad argumentū principale dico q maior est falsa. qz intellectus licet intelligat res extra. tū non pponit res extra. aliter subiectum ppositiois posset eē i celo

z pdicatu in inferno. z copula in intellectu sed intellectus pponit intentioes rerū ad inuicem. no p se sed p re significata.

Questio sexta
Trum quilibet

actus assentiēdi habeat p obiecto pplexum vel incoplexum Et videt primo q pplexum. quod pbat quia habitus assentiēdi et act? vterqz est iudicatiuus. ergo obiectu illoz est verum. z tale solum est coplexu. g. zc. Contra. idē est obiectu fidei z visiois. sed deus est obiectu visiois. g. et fidei. Hic pmo dico q obiecto assentiēdi in cōmuni. Scdo q obiecto fidei. Circa pmi dico q actus assentiēdi duplex est sicut actus sciēdi. Unus quo aliquid scit esse vel no esse. sicut scio q lapis no est azinus. tū nec scio lapidē nec azinū. sed scio q lapis no est azinus. sif as sentio q homo est aial. Alius est act? q aliquid scit q de aliquo habet scia. ita q act? sciēdi referat ad aliqd. Isti po actus distiguunt p se. qd pater per ppteratē eozū. Loquendo g de ipso assensu dico q ille actus no habet p obiecto pplexu. Tū qz ille act? potest esse p solam formationē incoplexi z sine omni apphēsiōe pplexi. z ita non esse actus assentiēdi pplexo. Tum qz laic? sciens q lapis no est azinus nihil cogitat d ppositioe. z p ois non assenti ppōni. licet as firmet z sciat ita esse in re vl no esse mediāte formationē in intellectu. Tū hoc no pcepit. sed ille act? habet res extra p obiectis. puta lapidē vel azinū. z tū nec lapis nec azinus est scitus. sed scit q lapis no est azinus. Et si queras Utruz aliqd actu illo sciat. Dico q pprie loquēdo non debet dici q aliqd sciat illo actu. sz q illo actu scitur q lapis no est azinus. z ille actus equalet qnticunqz ad multa alicui pplexo quo aliqd scit. Si dicet. Impossibile est q intellectio sit in mente. z tū illa intellectuone nihil intelligit. Dico q verū est q p talem assensum apphēdo res extra. qz ois intellectu est apphēsiō z no ecōuerso. Loquendo po de actu secūdo sciēdi vel assentiēdi. dico q ille actus est pprie act? coplexu. q habet p obiecto pplexu. quia ille actus ē quo aliqd verū scit. sed res extra no scitur. Non em scio lapidē vel azinū. Et de tali

actu loquunt cōiter phi. dicūt em q effect? demonstratiōis est habitus pclusiois. et psequens actus correspōdes habitui est habit? pclusiois tanqz obiecti. Dicūt etiam phi q nihil scit nisi verū. z loquunt de vero pplexo. Dicūt etia q scientia demonstratiua est ex pmiis veris. g. verum solū est obiectu scie. Si qris quis istoz actū est p? or. potest dici q ille actus q scit aliqd esse vel no esse est p? vt cōiter. Quis alius no necessario eū presupponat. Si dicas q frustra ponit secūdu act? ex quo pmi? sufficit. Dico q no ponit frustra. sed ponit ex pfectione potentiē intellectuē. q pot in plures pfectioes seu opatiōes. qz pot vnū actū formare post aliū sicut pot no tū in noticiā incoplexā sed z p se in noticiā pplexā. Circa secundū articulū dico iuxta pdicta. q duplex est actus fidei. Un? q credit q aliqd est. vel aliqd est tale vl tale. puta q credit q de? est z q est etern?. z q est incar nat?. Alius est quo aliqd credit ita q act? credēdi referet ad aliqd. Primo mō loquēdo de actu credēdi z habitu. dico q de virtute sermonis debet dici. q nihil creditur illo actu. sicut nihil scit actu sciēdi sic accepto. sed illo actu credit q deus est tres psone. tū obiectu eius illo mō q habz obiectu est deus. loquēdo po de actu et habitu secūdo mō tūc hnt p obiecto pplexu scz articulu fidei. qz nihil credit sic nisi verū. z nihil est verū nisi coplexu. Si po queras quē articulū habet fides p obiecto. Dico vna fides acq̄sita habet vnū articulū p obiecto alia aliū. sed fides infusa q est vna bz oēs articulos p obiectis immediatis. qz habit? vltis mō pdicto. Sz hic sunt dubia Primū dubiū ē. quia videt q assensus in cōi no habeat pplexu p obiecto. Tū q intellectus no assenti nisi cognito. pot aut assentire formata ppōne sine oī alia pgnitō ne ppōnis. Tum qz tūc fides nūc z in veteri lege no esset eiusdē rōnis. eo q obiecta sunt alterius rōnis. qz tūc de futuro. nūc de pterito. Tū quia assensus respectu coplexi psonat aliqd aliud qz pplexu et cognitionibus rerum. Secundum dubiū est de fide q no habeat pplexu p obiecto. Tum qz credo in deum patrē. non in hoc coplexum deus est pater. Tū quia visio z fides habent idem obiectu. de? autē

est obiectum visionis. **¶** Tum qz hoc cō-
plerum in mente. deus est eternus. z res si
gnificata distinguunt. habent ergo distin-
ctum assensum. Multa sō talia sunt pro
huiusmodi conclusiōe. Dico ergo ad p-
mum istorū qz primū pcludit de assensu p
mo modo accepto. non secūdo modo.

Ad secūdu concedo pclusionem de fi-
de acquisita que variat p ppositiones de p-
terito z futuro. non aut de fide infusa.

Ad tertium dico qz secundus cōmuni-
ter psupponit primū. licet non necessario.

Ad quartū dico qz omnia illa argumen-
ta et similia pcedunt de assensu primo mō
accepto. z non secundo modo. Ad pnci-
pale patet ex dictis.

Questio septima

Trū in intellectu

¶ vni⁹ fidelis sit tm̄ vna fides nu-
mero. Et videt primo qz non. qz
articuli fidei sunt diuersi. ergo fides est di-
uersa. In oppositū est ap̄lus ad Ephesi.
Una fides. vni⁹ baptisma. Sic primo
ponam vnā diuisionē. Secundo dicā ad
questionē. Circa primū dico qz duplex
est fides. Una infusa z alia acq̄sita. z de v-
traqz intelligit questio. Circa secūdu
dico pmo qz alia est fides acq̄sita respectu
vnius articuli respectu alterius. ergo nō
est vna fides acq̄sita numero. Assumptū
patet. qz heretic⁹ incipiens errare circa ali-
quem ecclie articulū quez prius credidit.
ad huc habet fidem acq̄sita circa aliū ar-
ticulū. qz nō oportet qz errauit circa v-
num qz erret circa oēs. sed nō habet nouā
fidem circa illum articulū quē ad huc cre-
dit. ergo ista fides p̄cessit. z certum est qz fi-
des alterius articuli p̄cessit. ergo prius fu-
erunt due fides acq̄sita. Si dicis qz ē
vna fides numero vel specie respectu illoz
articulorū. Cōtra. Error respectu vni⁹ ar-
ticuli stat cum fide acq̄sita alterius arti-
culi. z non stat cū fide acq̄sita respectu eius-
dem articuli. nec cum alia eiusdē ratiōis er-
go iste fides distinguunt nō solū nūero s3
specie. Preterea oēs habitus qz p̄trariā
tur pmo p̄trariis distincti specie distinguū-
tur specie. sed due fides acq̄sita illoz du-
orum articulorū fidei p̄trariānt primo du-
obus erroribus distinctis specie. ergo zc.

Maior est manifesta. quia q̄uis mediū
p̄trariānt duobus extremis p̄trariis. nō tm̄
p̄mo p̄trariānt extremo. quia extremū prius
p̄trariānt extremo qz mediū. Ido dixi ma-
iori. pmo zc. Vnoz p̄bat. quia actus cre-
dendi huic p̄pōni. om̄is p̄sona diuina ē in-
carnata. z actus credēdi huic p̄pōitiōi nul-
la p̄sona diuina est incarnata. sunt errores
p̄trarij. z actus credēdi huic p̄pōni. aliqua
p̄sona diuina est incarnata. z actus credē-
di huic p̄pōitiōi aliqua p̄sona diuina nō
est incarnata. sunt fides illoz articulorū
qz vtrāqz ptem credimus esse veram p si-
dem. z isti actus primo opponunt alijs duo-
bus erroribz. ita qz vna fides primo oppo-
nitur vni errori z altera alteri. Sicut cre-
dere qz aliqua p̄sona sit incarnata. z crede-
re qz nulla p̄sona sit incarnata. opponunt
primo. ergo credere qz aliqua p̄sona nō est
incarnata. et credere qz om̄is p̄sona est in-
carnata opponunt. z isti errores distinguū-
tur specie z p̄sequēs alie. Preterea disti-
cti actus sunt generatiui distinctoz habi-
tū. sed respectu diuersoz articulorū sunt
distincti actus. Preterea in alia mate-
ria tractat. distinctoz p̄plexorū sunt disti-
cti actus. ergo z hic. quia eadem ratiōe hic
z ibi. Secūdo de fide infusa dico qz nec
cōstat nobis p̄ rationem nec p̄ exp̄ientiam
qz sit ponenda. Nec per p̄sequens per illas
vias p̄stat nobis qz sit vna vel multe. s3 so-
lum per auctoritatem. quia p̄cise p̄p̄ auto-
ritates que vident dicere qz sit ponenda. z
qz est vna. ideo pono qz fides infusa sit vna
numero. qz fides non stat cum errore circa
quemcūqz articulū. Vtrū aut fides infu-
sa corrumpat p̄ errorem circa quēcūqz ar-
ticulū. p̄pter repugnantia formale ad quē-
libet errorem. vel solum corrūpatur p̄ ac-
tum demeritorij. est dubium apud mul-
tos. et neutra pars potest nobis cōstare nī
si per auctoritatē. Si dicis si opponit for-
te formalr cuiuslibet errori. cū fides infusa
acq̄sita differant specie. ille error erit op-
positus vtriqz fidei. imo multis p̄clusio es-
set p̄cedenda. hic nō pono exemplū act⁹ af-
fentiendi qz om̄is hō est aīal opponit p̄tra-
rie actui assentiendi. qz nullus homo ē anī-
mal. z qz aliquis homo non est animal. li-
cet non primo. quia primo opponitur erro-
ri qui est circa suum p̄tradietorij. Sed

hic sunt aliqua dubia. Primū. quia vi-
det qz fides infusa sit inutilis et supflua. ex
quo sufficit fides acq̄sita. Secūdu. qz
videt qz sicut fides acq̄sita stat cum erro-
re respectu alterius. ita z fides infusa.

Tertū. quia idem hō est simul fidelis z
infidelis. Fidelis. quia habet fidem acq̄sita
tam circa vnū articulū. z infidelis. qz errat
circa aliū articulū. Respōdeo et dico ad
p̄mum istorū qz pōt dici sine assertiōe qz si-
cut sol tanqz cā vlis p̄currit imēdiate cum
oibz causis secundis p̄cialr ad p̄ducendū
suos effectus (sicut patet de igne z alijs ef-
fectibz) ita fides infusa ē habit⁹ vni⁹ vni
uersalitate cālitate inclinans imēdiate ad
oēs actus respectu cuiuscūqz articuli ad qz
inclinat fides acq̄sita. qz est necessaria cōri-
stiano. Et ponit ista fides infusa. qz placz
deo sibi infundere eā tanqz principij incli-
natiū ad oēs tales actus. Ad secūdu
potest dici. qz nō stat cum aliquo errore. qz
cuiuslibet errori repugnat formaliter vel de
meritorie. Ad tertium dico qz ille hō ē
infidelis. qz caret fide infusa. Ad argu-
mentū principale dico. qz articuli sunt
diuersi. tamen fides infusa est vni⁹ habitus
vli⁹ respectu oīm articulorū.

Questio octaua

Truz forme par

¶ trum organicaz eiusdem aīalis
differant specie. puta carnes z of-
sa. Et videt pmo qz sic. quia habent acci-
dentia distincta specie. **¶** Cōtra. vna
forma substantialis sufficit p oibz. ergo nō
sunt plures ponende. Circa istā questio-
nē dico qz neutra pars p̄t sufficēter p̄bari ex
p̄positionibz p se notis. patet de se. Nec no-
tis p̄ exp̄ientiam qz nō potest p̄bari p̄pter
diuersitatē accidentiū z opationū. nec idē
titatē. z aliā exp̄ientiam nō habem⁹ de sub-
stantia nisi p accidētia. Assumptū p̄bat. qz
videmus qz frēq̄nter substantie diuerse spe-
ciei sunt subiecta accidentiū sp̄e distincto-
rū. z etiā eiusdē sp̄e. Exemplū primi. vt ig-
nis z aqua. Exemplū secūdi vt ignis z aer.
Prima differūt sp̄e z habet accidētia alteri-
us speciei. secūda similr sp̄e distinguunt. z
tm̄ habent accidētia eiusdē speciei. s3 calo-
rē. similiter homo z angel⁹ differunt specie
z tamē intellectiones et volitiones eorum

sunt eiusdem speciei. Secūdo videm⁹ qz sub-
stantie differunt specie. z tamen sunt pnci-
pia effectiua accidentiū diuersaz specierū
z silr accidentiū eiusdē speciei. patet in p̄di-
ctis exemplis. patet etiā qz aqua calefacta
si relinquat sue nature redit ad frigiditatem
z illa frigiditas nō pōt causari ab alio nisi
a forma substantiali aque. Similiter voli-
tio hoīs z angelī respectu eiusdē obiecti qz
sunt eiusdē speciei causant a voluntate vtrū-
usqz que differūt specie. Tertio videm⁹
qz substantie eiusdē speciei sunt subiecta ac-
cidentiū diuerse speciei. z similr accidenti-
um eiusdē speciei. Exemplū primi. duo po-
ma sunt eiusdē speciei. tm̄ vnū est natura-
liter dulce. aliud amarū. Silr duo homi-
nes vnus est niger. alius albus. Exemplū
secūdi. Duo poma sunt eiusdē speciei z
vtrūqz est albū z dulce. z vtrūqz est amāz.

Quarto videmus qz substantie sunt eius-
dē speciei. z sunt aliqñ pncipia effectiua ac-
cidentiū alterius rōnis vli⁹ speciei. aliqñ ac-
cidentiū eiusdē speciei. Exemplū primi.
Due voluntates hoīm sunt eiusdē speciei. z
tm̄ illud idem obiectū qd est volitū ab vno
est nolitū ab alio. z tm̄ taz volitio qz nolitio
causant ab istis voluntatibz. Exemplū secū-
di. si voluntates duoz hoīm diligūt idē
obiectū. hoc accidens eiusdē speciei causa-
tur ab vtroqz. Similr patz manifeste ex p̄-
dictis qz substantie eiusdē speciei p̄nt esse
pncipia diuersarū opationū distinctarū
speciei. z hoc imēdiate. aliqñ a diuersis ac-
cidentibz. Similr substantie diuerse speciei
p̄nt esse pncipia opationū diuersaz specie-
rū z etiā eiusdē speciei. z hoc nō mediātibz
aliqñ alijs accidentibz. sed imēdiate. sicut
patet in exēplis p̄dictis. Cum qz de suba-
nō habeam⁹ exp̄ientia nisi p accidētia. z il-
la nō p̄bant sufficēter qz sit distinctō spe-
cifica vli⁹ non. manifestū est qz p nullā viā
possumus p̄bare distinctionē seu vnitatem
in istas formas. vno illi qz tenent qz forme
carnis z ossiū differāt sp̄e. hoc est p̄pter di-
uersitatē accidentium. Alij ho tenentes qz
sunt eiusdē speciei dicunt. qz oīs diuersitas
qz accidit eisdem est p̄pter diuersitatē acci-
dentiū tm̄. qz nō arguit diuersitatē speciei
cā in substantia. sed simplr que pars vera
est z qz falsa. est ignotū. Sed cōtra dicite
Aristoti. vij. Topicorū. ista pncipia diffe-

runt q̄ possunt habere effectus eiusdem ratiois. sed sic est in posito. q̄ zē. Preterea per omne viam p̄ quā possum⁹ arguere differentia speciuocā in alijs subijs. possum⁹ hic arguere. Dico ad p̄mū istoz q̄ illud est verū de p̄ncipijs immediatis effectiuis. nō aut̄ de p̄ncipijs mediatis. Plūc aut̄ q̄ tenent q̄ sunt eiusdem speciei diceret q̄ accidenia carnis z ossiū causant diuersos effectus immediate. nō aut̄ alie substantie nisi mediate. Un̄ diceret q̄ in oēm effectum in quem potest immediate vna forma subalis p̄t alia. licet nō immediate. Ad secundū dico q̄ nullā rōem euidentē nec demonstratine pbantē distinctionē speciuocā int̄ substantias q̄scunq̄ habemus. quia nec p̄ p̄ncipia p̄ se nota. nec p̄ exp̄ientiam. sicut ostēsum est. pbamus aut̄ hoc t̄m rōnibus pbabilib⁹. Ad argumenta p̄ncipalia patz ex dictis quid sit dicendū.

Questio nona

Truz beata uir

go poterat stetit in peccato originali t̄m p̄ instans. Et videt̄ primo q̄ sic. q̄ nō includit p̄tradictionem eam sic stetit. q̄ zē. Contra. q̄ si sic. t̄m instans fuisset immediatū instanti. q̄a p̄ctm illud z gratia nō steterunt simul in eodem instanti. q̄ in alio nō mediato. q̄ in tpe int̄ medio nec fuisset in peccato nec in gr̄a.

Hic p̄mo videndū est quid sit peccatum originale. Sc̄do dicit̄ ad questionem. Circa p̄mum est sciendū. q̄ aliud est loq̄ de peccato originali de facto z de possibili. Nā de facto d̄t q̄ p̄ctm originale fm̄ Anselmū in de p̄ceptu originali. nō est aliqd̄ positiuū in ania. sed aliq̄ carētia iusticie debite. Et fm̄ hoc dico q̄ iusticia original' d̄t aliqd̄ absolutū supadditum homini in puris naturalibus existenti. Sed loq̄ndo de p̄cto originali de possibili. Dico q̄ p̄t fieri de potētia dei absoluta. q̄ p̄ctm originale nullius diceret carētia. nec habit⁹ naturalis nec supnaturalis. nec debitum habēdi aliquid. sed solum q̄ aliquis p̄pter demeritū p̄cedens in aliquo sit indign⁹ vita eterna. hoc p̄bo sic. q̄ aliquis existens in puris naturalibus potest acceptari a deo. z deus p̄t ordinare q̄ ipso faciente p̄tra p̄ceptūz diuinum sit indign⁹ acceptatione diuina

cū oib⁹ posteris suis. tunc descēdens a tali peccante est in peccato originali. q̄ est idē gn⁹ acceptatione diuina. et nō caret tūc aliq̄ iusticia creata. q̄a nō tenet ad talem iusticiam nisi ad istam quā habuit p̄m⁹ p̄t suus q̄n fuit deo acceptus. sed p̄t tūc nō habuit nec tenebat habere q̄ nec fili⁹. q̄ p̄ctm originale potest dici non acceptatō diuina. p̄t aliqd̄ demeritū p̄cedens in alio. Circa fm̄ articulū dicendū est primo. quō peccatū originale delet̄. Dico q̄ q̄ mō de facto nō delet̄ nisi p̄ gratiā creatam. p̄pter autoritatem sanctorū. Posset t̄m aliter deleri per potētiā dei absolutam. quia deus posset ordinare si sibi placeret q̄ hō non obligaret ad habendū illam iusticiam. z q̄ ea carētia nō sibi imputaret̄. sine oīm infusiōe gratie create. Nec hoc includit aliqd̄ cōtradictionē. Secūdo circa secundū articulū dico. q̄ si placeret dō deleret culpā originale p̄ nō imputatiōem z nō obligatiōē ad aliqd̄ iusticiā. posset tūc beata uirgo stetit in originali p̄cto t̄m p̄ instans. q̄a nullā p̄tradictionē includit q̄ in p̄mo ista ti sit debitor iusticie originalis. z t̄m q̄ i nullo instati nec an̄ velit deus ab ea exigere illam iusticiā. siue nō imputare sibi carētiā iusticie ad culpam. Et accipio h̄ imputare large. put̄ ip̄t culpā originalis. q̄a p̄prie nō imputat aliqd̄ p̄ctm alicui nisi q̄d est in eius potestate. Hoc patz. quia nullā includit p̄dictionē q̄ deus nolit in aliquo instanti post p̄mū instans si p̄seueret in via eā punire p̄ delicto parentū. q̄ non est p̄dictio q̄ p̄ctm originale sic remanet t̄m p̄ instans. Secūdo dico q̄ si p̄ctm originale delet̄ p̄ gratiā creatā. z gr̄a sit indiuisibilis ita q̄ nō possit acquiri p̄ motūz q̄ nō potuit stare in p̄cto originali t̄m p̄ instans quia hoc includit p̄dictionē. Cuius rō est quia oē indiuisibile h̄z p̄mū instans fuisse q̄ cū p̄ctm z gr̄a nō possint esse in eodē instati p̄t p̄dictionē. oportet q̄ sint in diuersis. et non p̄t esse in instatib⁹ mediatis. q̄a tūc tpe medio nec essz sub peccato nec sub gratia. q̄ sunt in instantib⁹ immediatis. q̄d est p̄tradictio. Tertio dico q̄ si gr̄a sit diuisibilis in infinitū ita q̄ posset induci per motū nō includit p̄tradictionē q̄ tunc stetit in peccato originali p̄ instans. z in nullo instanti postea careat omni parte gr̄e. Sic

non includit cōtradictionē aliqd̄ careat albedine in p̄mo instati. vel careat aliq̄ pte loci. z q̄ in nullo instanti post careat omni pte albedinis. z oī pte loci. Et fm̄ hoc oportet dicere q̄ acquisitio caritatis est vere motus z non creatio p̄prie dicta. q̄uis posset dici creatio p̄ tanto. q̄ a solo deo p̄t causari. Ad argumentū principale patz ex dictis. q̄ si originale peccatū delet̄ p̄ gratiam indiuisibile. nō potuit stetit in p̄cto originali p̄ instans.

Questio decima

Truz beata uir

go fuit fomes p̄cti. Et videt̄ p̄mo q̄ sic. quia oīs p̄ceptus in originali peccato habet fomitem peccati. sed beata uirgo fuit p̄cepta i originali peccato q̄ zē. Contra. Nulla fuit in ea iclinatio ad peccatū q̄ nō fuit in ea fomes peccati. Hic primo videndū est quid sit fomes peccati. Secūdo dicit̄ ad questionē.

Circa p̄mū dico q̄ fomes est quedam qualitas carnis inordinata. inclinās appetitū sensitīuū ad actū difformē z viciōsū. in habente iudiciū rōnis. q̄ p̄o sit qualitas patet. quia non est substantia. signū est cum non sit in xpo nec in beatis. Nec ē appetitus sensitīuus p̄pter eandem causam. quia appetitus rationalis fuit in xpo. Nec etiam est actus appetitus sensitīui. q̄ fomes peccati manet frequenter sine tali actu vt patet tam in dormiente q̄ in vigilante. Similiter q̄ sit qualitas patet. q̄ recipit magis z minus. quia vnus homo plus inclinatur ad actum viciōsū q̄ alter. Et q̄ sit qualitas carnis patet. quia non est actus seu habitus intellectus vel voluntatis. nec appetitus sensitīui. vt patet inductiue. Quia etiam sit inordinatus patet. q̄ non inclinat nisi post peccatū. Nam nō erat in primis parentibus ante peccatū sed post. q̄a post peccatū forte reliquit eos deus causis naturalib⁹. et iste induxerunt talem qualitatem. Quia etiam inclinatur ad actum viciōsū. patet. quia inclinatur ad actum p̄tra iudiciū rationis in habente vsum rationis sed non in pueris. Circa secundū articulū dico q̄ beata uirgo non habuit talem fomitem peccati. quia nec vigilādo nec dormiendo habuit aliquē actum turpem vel

difformē. nec aliquam qualitatem inclinātem ad talem actum viciōsū. sed hoc per rationem p̄bāri non potest. sed t̄m auctoritatib⁹ scripture z sanctorū. Sed hic sunt aliqua dubia. Primū qualis qualitas sit illa que est fomes peccati. z vbi sit subiectiue. an in carne an in appetitu sensitīuo.

Secūdū est. quomō fomes peccati fuit extinctus in beata uirgine. Dico q̄ ad p̄mum istoz. z potest dici de hoc sicut de infirmitate. quia infirmitas causat quādoq̄ ex improportione humorū. imo est ip̄a improportio humorū. Aliquādo ex putrefactione ip̄oz causat aliqua qualitas distincta ab humorib⁹ vt humor corporalis qui ē infirmitas. Eodē modo potest dici q̄ ista qualitas est aliquis humor vel hūores. q̄ causantur vt generant p̄ causas naturales. puta quando deus p̄pter peccatum hominis reliquit hominē causis naturalibus. Ut forte est improportio humorū vel aliqua qualitas distincta ab humoribus. sed nullum illorū potest p̄bāri. vel improbari p̄ rationem euidentem. Ad aliud dico q̄ est subiectiue in carne z non in appetitu sensitīuo. Et ideo dixi prius q̄ est qualitas carnis. z nec actus nec habitus appetitus sensitīui.

Ad secundū potest dici q̄ si fomes vnq̄ fuit in uirgine. q̄ in prima sui sanctificatione deus mitigauit z debilitauit eum. q̄ nunq̄ potuit inclinare appetitū sensitīuū ad peccatū mortale. sed antecūda sanctificatione anteq̄ cōcepit filium forte potuit inclinare ad peccatū veniale. Sed in secūda sanctificatione fuit illa qualitas ita ablata. et fomes totaliter extinctus. q̄ nec potuit inclinare ad peccatum veniale nec mortale. vel si remansit ista qualitas in aliquo gradu. ita fuit diminuta q̄ ad nullū actum turpem vel viciōsū potuit inclinare. Ad argumentū principale dico q̄ nescio vtrū vnq̄ habuit fomitem vel nō. et si aliquando habuit patet ex dictis quōd extitit fuit.

Questio vndecima

Trū aliqua pro

positio vocal' sit vera. Et videt̄ q̄ nō. q̄ nec est vera in p̄ncipio platōis. nec i medio. nec in fine. In oppositū est Aristoteles. q̄ dicit q̄ p̄o est

oratio verū vel falsum significans. Dico igitur ad istam questionem quod tunc propositio vocalis est vera. quando ex eius platone auditor est natus percipere et formare propositum mentale verum. hoc autem solum est in fine platonis et non in principio. nec in medio. Ideo dico quod in fine platonis est propositio vocalis vera. et non in principio nec in medio. Si dicis quod propositio mentalis quā format perferens istam propositum. omnis homo est animal. in principio est vera. igitur et vocalis. Respondeo et nego. nam quod propositio mentalis est res permanens. et potest esse tota simul in principio platonis. ideo tunc est vel potest esse vera. similiter in medio et in fine. sed propositio vocalis est successiva. et quando una pars est tunc alia non est. Et quod ad veritatem cuiuslibet propositi requiritur. vel quod sit actualiter. vel quod fuerit propositio platonia. Ideo dico quod in principio platonis non potest esse vera. quia nec est nec fuit plata. Nec etiam in medio propter eandem causam. sed in fine non est vera licet non sit tunc in actu. tamen prius fuit non tota simul sed successive per propositum.

Unde sciendum quod propositio et orationibus utendum est ut plures et maxime ut sapientes quando non discordant plures. Hic autem per istam propositum. propositio platonia vera est. non intendit sapientes aliud. nisi quod auditor sciens veritatem sermonis potest percipere quod ita est a parte significati. sicut per propositum denotat. hoc autem solum est in fine platonis et non in principio. ideo ista propositio est vera in fine et non in principio. quia auditor audiens subiectum platoni nec adhuc scit quid est copula vel predicator. quod si perferens dicat currat vel homo. et ideo in principio non potest talis propositio sic significare verum. In fine autem platonis quis tunc propositio vocalis non sit actu. quia tunc fuit licet successive. tamen manet illa propositio in memoria audientis virtute cuius cognoscit illud quod significat per propositum. et quod ita in re est sicut propositum significat. Et ideo tunc primo est ista propositio vera. Et ideo non sequitur. propositio vocalis non est. igitur non est vera. sicut non sequitur. propositio vocalis non est. igitur non est plata. quia ex prolatione et virtute memorie remanentis natus est auditor percipere significatam per propositum vocalem. quia non plus denotat per istam propositum. propositio vocalis est vera. nisi quantum ex platone et virtute habitus derelicti in memoria. sic auditor natus est concipere quod ita est in re sicut denotat per pro-

positionem. Ad argumentum principale patet ex dictis.

Questio duodecima

Trū spes sit uir.

Vir distinctus a fide et caritate. Et videtur quod non. quia spes autem est habitus intellectus. aut voluntatis. si intellectus. sic est fides. quia sufficit per intellectum. Si voluntatis. tunc est caritas. Contra. Apud ad Cor. i. Cor. xii. ponit quod distinctus. Ad istam questionem dico quod distinctus quod probatur per auctoritatem apostoli per allegatam. Sed hic sunt duo duo dubia. Primum est quod differt a fide et caritate. Secundum est de eius obiecto. Ad primum dico quod actus spei est actus voluntatis. presupponens tamen actum credendi quod actum desiderandi. et distinguatur ab utroque. Quod distinguatur ab actu desiderandi patet. quia stat in aliquo bono actu desiderandi et non creditur aliquid desideratum. tunc non sperat. Sed stante desiderio si creditur aliquid desideratum statim sperat. Sed quod distinguatur ab actu credendi. patet. quia creditur aliquid bonum et non desideret. ibi non erit spes. Si stante actu credendi sequatur desiderium statim sequitur spes. Sed quod actus spei distinguatur ab utroque punctum non potest evidentem sciri nisi per experientiam. Sed si gratias virum actus spei sit actus voluntatis. Dico quod nec est actus volendi nec nolendi. Si est voluntas? naturaliter causatur ab actu credendi desiderandi punctum. et potest ab illis punctis separari per potentiam diuinam. non naturaliter. Ad secundum dico quod sicut timor est respectu mali futuri. ita quod credis vel dubitas malum esse futurum quod malum est nolitum. tunc naturaliter causatur a voluntate actus timoris quod bonum futurum per obiectum. Ita actus spei quando credis aliquid bonum esse futurum quod bonum est desideratum causatur naturaliter. et habet per obiectum bonum futurum. Spes autem quod est theologia habet per obiectum futuram beatitudinem hominis perferendam. Ad argumentum principale dico quod est habitus voluntatis distinctus a caritate. sed non potest probari nisi per experientiam.

Questio tredecima

Trum solus ac

tus voluntatis sit necessario virtuosus. Et videtur quod non. quia omnis

actus voluntatis potest elici intentionem malam. igitur omnis potest esse malus. Contra. diligere deum est actus solus virtuosus et non alius quam virtuosus. ergo ille actus est solus virtuosus. Ad istam questionem dico quod ista propositio exclusiva posita in questione habet duas exponentes. unam negatiuam. et aliam affirmatiuam. Negatiua est hec quod nullus actus alius ab actu voluntatis est necessario virtuosus. Affirmatiua est hec quod aliquis actus voluntatis est virtuosus. Quantum ad negatiuam exponente dico quod est simpliciter vera. quia omnis alius actus ab actu voluntatis qui est in potestate voluntatis potest sic esse bonus. quod potest esse malus. quia potest fieri cum malo fine et mala intentione. Si vero omnis actus alius potest elici naturaliter et non libere. nullus talis est necessario virtuosus. Preterea omnis actus alius a voluntate potest fieri a solo deo. et per consequens non est necessario virtuosus creature rationali. Preterea. quilibet alius actus a voluntate idem manens potest indifferentem esse laudabilis et viciosus. et primo laudabilis et postea viciosus. secundum quod potest successive per for mari voluntati recte et viciose. quod patet de eum te ad ecclesiam. primo bona intentione et postea mala. Preterea nullus actus est virtuosus vel viciosus nisi sit voluntarius. quia peccatur adeo est voluntarius. quod nisi esset voluntarium non esset peccatum secundum Augustinum. sed actus alius ab actu voluntatis potest primo esse in voluntatis potestate et postea non. puta quando aliquis voluntarie dimittit se in precipitium. et postea penitet. et habet actum nolendi illud de scensum meritorie propter deum. sed non descendere non est in potestate voluntatis. igitur iste de scensus non est necessario viciosus. Circa affirmatiuam exponente dico primo quod si sermonis nullus actus est necessario virtuosus. hoc probatur. quia nullus actus est necessario. Tunc quia omnis actus potest fieri a solo deo et per consequens non est necessario virtuosus. quia talis actus non est in potestate voluntatis. Tamen aliter potest intelligi actum esse necessario virtuosum. ita scilicet quod non posset esse viciosus stante diuino precepto. aut causari a voluntate creata nisi sit virtuosus. Et sic intelligendo actum virtuosum dico quod sic. quia potest aliquis actus esse virtuosus necessario. Quod probatur sic. quia impossibile est quod aliquis actus contingens bonum seu virtuosus (ita quod potest indifferentem dici

virtuosus et non virtuosus) fiat determinate virtuosus nisi propter aliquem actum necessario virtuosum. Hoc probatur. quia actus contingens virtuosus. puta actus ambulandi sit determinate virtuosus per conformitatem ad alium actum. Et ergo de secundo actu. An sit virtuosus necessario modo predicto. et habet propositum quod est aliquis actus in homine necessario virtuosus. Vel contingens. Et tunc ille actus sit determinate virtuosus per conformitatem ad actum virtuosum. Et de illo querendum est ut prius. Et erit processus in infinitum. vel stabili ad aliquem actum necessario virtuosum.

Tertio dico quod ille actus virtuosus modo predicto est actus voluntatis. quia actus voluntatis quod deus diligit super omnia et propter se est bonum. Nam ille actus est sic virtuosus. quod non potest esse viciosus. Nec potest ille actus causari a voluntate creata nisi sit virtuosus. tunc quia quilibet per loco et tempore obligatur diligere deum super omnia. et per consequens ille actus non potest esse viciosus. Tunc quia ille actus est primus omnium actuum bonorum. Preterea solus actus voluntatis est laudabilis et vituperabilis. Preterea secundum sanctos nullus actus est laudabilis vel vituperabilis nisi propter intentionem bonam vel malam. bonum autem est actus voluntatis. Preterea secundum Anselmum. sola voluntas puniatur igitur sola voluntas peccat.

Si dicis. Deus potest percipere per aliquem tempore ut non diligatur ipse. quia potest percipere quod intellectus sit intentus circa studium et voluntas similiter ut nihil possit illo tempore de deo cogitare. tunc volo quod voluntas eliciat actum diligendi deum. et tunc actus ille autem est virtuosus. et hoc non potest dici. quia elicitur contra preceptum diuinum. Aut non virtuosus. et habet propositum. scilicet quod actus diligendi deum super omnia non est virtuosus. Dico ad hoc si deus posset hoc percipere (sicut videtur quod possit sine contradictione) quod voluntas non potest per tunc talem actum elicere. quia ex hoc ipso quod talis actum eliceret tunc deum diligeret super omnia. et per consequens impleveret preceptum diuinum. quia hoc est diligere deum super omnia. diligere deum et diligere deum deus vult diligi. Et hoc ipso quod sic diligeret homo non faceret preceptum diuinum per causam. Et per consequens sic diligendo deum diligeret et non diligeret. et faceret preceptum dei et non faceret. Posset tamen deum diligere simpliciter amore et naturali qui non est di-

lectio dei sup oia. sicut ponendo q aliqd n credat ipm esse nō potest eū diligere. quia nihil pōt sic diligi nisi qd ipse est v' pōt eē. qd vnus scit v' qd potest scire. Quarto dico q solū habitus volūtatīs est intrinsece z necessario virtuosus. qz quilibet ali' habitus habet se indifferentē ad actus laudabiles z viciosos. Ad argumentū pncipale dico. negādo assumptū. qz aliqd act' voluntatis nullo mō pōt esse nec fieri intētio ne mala. sicut bene apparet ex dictis

Questio decimaquarta

Trū rectitudo a

ctus z difformitas differat a substantia actus. Et videt q sic. qz actus pōt manere sine rectitudine z sine difformitate. qd differt ab vtroqz. Contra Rectitudo actus nō est q'itas act'. nec accidēs ei'. qd est substantia actus. Ad istā q. dico q nūqz actus z sua rectitudo differūt. qz ois actus aut est rectus essentialr. Aut p denotatiōē extrinsecā. Si pmo mō tūc substantia act' est sua rectitudo. qd patz ex hoc. qz impossibile est q talis actus sit a voluntate creata nisi sit rectus. Si secundo mō. tūc iste actus dicitur rectus. qd causat vel p'nuat ab actu essentialiter virtuoso. Ad cuius p'formitatem dicitur actus rectus. Sed ppter talē causalitatem vel p'formitatem nihil positiuū recipit act' exterior. sicut patet in vltima q. q'libet pmi diffuse. ideo nūc trāseo. Preterea difformitas z rectitudo nō sunt ipsius act' qmōcūqz. qz nō sunt q'itates eius. nec respectus. qz tales respect' nō sunt ponendi. Secūdo dico q ali quis est actus q nō pōt pmo esse rectus z post difformis. sed est necessario rect' mō exposito in alia qōne. et aliquis est actus q pmo est rectus z post difformis. sic est act' ptingenter rectus z virtuosus. Exempluz pmi. amare deū ppter se z sup oia. Exēplū secūdi. Ire ad eccliam ppter bonorē dei pmo. z post p'nuare ppter vanā gloriā.

Sed hic sunt duo dubia. Unum quō difformitas z rectitudo se habent respectu actus. Secūdu. qz videt q rectitudo sit aliqd distinctū ab actu qz cōter dicitur q difformitas est carētia rectitudinis q de bet esse in actu. z psequēs rectitudo q in

est actui distinguat ab actu. Preterea in peccato sunt duo. scz materiale. puta suba actus. z formale carētia iusticie d'bite iesse actui. ergo substantia z rectitudo act' sine difformitas distinguunt sic materiale et formale. Ad pmi dico q actus rect' z act' turpis se habent ad actū in cōi. sicut inferius ad superius. puta sicut due singulares albedines se habent ad albedinē in cōi. quia actus rectus z actus turpis sine difformis sunt duo singulares act' de qd p'dicat actus in cōi sicut supitis de inferioribz. Sz act' p'culares z singulares diuersimode se habent. qz ad aliqū actū singulārē p'cularē sic se habet q pōt successiue cōuenire p p'dicationē. z nō puenire eidē. Et hoc ppter assistentiā vel non assistentiā alicui' alteri' act'. Exemplū. amare p'm absolu te sine oī circūstantia qnqz est actus rectus z qnqz difformis. qz ppter assistentiā noui actus pōt dici rectus. puta si p'nuet illuz amorē bona intētiōe. puta ppter pceptū diuinū. Et tūc dicitur actus rectus ppter actū voluntatis q vult illū actū p'nuare ppter pceptū diuinū. Et idē act' postea dicitur difformis ppter carētiā illi' actus necessario virtuosus. v' ppter positionē alterius act' essentialiter viciosi. puta si velit illū actū continuare ppter vanā gloriā. Et si qras. vtz talis actus pōt sic dici successiue rect' z difformis ppter p'sentiā alicuius act' prudentie vel intellect'. Dico q nō. z maxime hoc vtz est de actu meritorio. qz nullus actus nō meritorius pōt dici de nouo meritorius q nō p'nuat z causatur ex amore dei. Si nō nullus act' est moralit' bonus vel virtuosus. nisi sibi assistat actus volēdi seq rectā rationē. v' qz causat a tali velle. puta velle honorare p'm v' p'nuare bonorē. quia volo facere qd recta rō dicitur Et similiter volo bñfacere tibi. qz volo qd dicitur recta rō. Et ideo null' actus intellectus pōt facere talem actū rectum z difformē. Respectu aut alicui' actus nō sic se habet rectitudo z difformitas successiue. qd amare deū ppter se sup oia est actus sic rectus q nō pōt esse difformis. Ad secūdu dico q illud dictū est falsum de p'tute sermōis. qz rectitudo actus nō est q'itas inherēs alicui. qd nec spēs. nec habit'. qz ista stant cum actu difformi. Nec act' intellect'. Tū qz actus

intellectus nō inest actui voluntatis. nec est rectus ppter eum. nec pōt fieri rectus. qz rectitudo actus necessario est actus voluntatis. Sed iste nō est natus inesse actui vicio so. qz sibi p'pria est respectu eiusdē obiecti. Nec rectitudo actus est respectus ad p'udentiā inherēs actui. Tū qz respectus nō est ponēdus. Tū qz si sic respect' erit extrinsecus adueniens. z hoc non potest esse nisi ppter nouū fundamentū absolutū. Dicit q difformitas nō est carētia iusticie v' rectitudinis debite inesse actui. sed est carētia rectitudinis debite inesse ipsi voluntati. qd nihil aliud est dicere nisi q voluntas obligat ex iusticia aliqū actum elicere p pceptum diuinū quē nō elicit. Et ideo rectitudo actus nō est aliud q ipse act' q debite elicit p'm rectā rōnem. Ad aliud dico q illud dictū est falsum de materiali et formali. qz aut ē peccatū p'missionis. aut omissionis. Si pmo modo. erit in materiali sine formali. qz ibi nō est carētia iusticie debite inesse actui. Si sit peccatū omissionis tūc ibi est carētia que est formale sine materiali. Ad argumentū principale nego pnam. qz ex ista de possibili nō sequit ista de inesse. sed tū ista de possibili. Ideo bñ sequit. act' pōt manere sine rectitudine z. qd pōt differre ab vtroqz. sed non sequitur. ergo distinguitur ab vtroqz.

Questio quintadecima

Trum circūstā

tie act' puta finis recta rō et buiusmodi sint obiecta actus virtuosus. Et videt q nō. qz obiectū actus distinguat a circūstantia actus. p eo q obiectum potest manere idem z circūstantia variari. Contra. Tūc idem esset actus virtuosus cum tali circūstantia z sine ea. patz d actus exteriori. Ad istam qōnem dico. q actus virtuosus est duplex. Unus qui cōtingenter z indifferentē potest esse virtuosus z viciosus. Alius qui sic est virtuosus q nō potest esse aliquo modo viciosus. Primus actus non habet circūstantiaz p obiecto. quia nō est virtuosus nec viciosus nisi ex assistentiā vel carētia actus boni vel mali a quo depēdet in aliquo genere cause. Et ille actus potest esse idē cum

circūstantiis talibus sine. Secundus actus habet p obiecto circūstantias. qd probō. quia alias sequerent' duo inconuenientia. Primū q nullus actus sit intrinsece z necessario virtuosus sed solum cōtingenter. cuius oppositum prius pbat' est. Scdm q de actu nō meritorio fieret meritorius p rationē alicuius materie naturalis. Primū pbat' sic. Quēcūqz actū respectu quorūcūqz obiectozū aliorū a recta ratione potest voluntas elicere mediāte recta rōne. potest elicere sine ea cum sola apprehensiōe eozū obiectozū. hoc patet. quia sicut voluntas potest velle abstinere ppter deum. p loco et tempore median te actu dictatiuo intellectus. ita potest velle abstinere ppter deum loco z tempore cū sola apprehensione illius ppositionis. volendū est abstinere ppter deū pro loco z tempore. sine omni assensu respectu eiusdem. Hoc posito tūc quero. Aut ista volitio est virtuosa intrinsece vel non. Si sic. Contra nō elicit conformiter recte rationi. qd necessario requirit ad actum intrinsece virtuosum. ergo non est virtuosa intrinsece.

Et si dicis q ista volitio elicitur pformiter rōni recte aptitudinaliter. licet non actualiter. z hoc sufficit ad hoc q act' sit virtuosus. Contra. recta ratio deberet dicere q volendū est abstinere ppter deum. qz sic est dictatum a recta ratione. aliter nō esset recta sed erranea. Sed volitio habens deum z alias circūstantias a recta ratione p obiecto non est eādē numero cū volitione que haberet rectam rōnem p obiecto propter variationem p'ialis obiecti. ergo ille actus voluntatis qui non habet rectam rationē pro obiecto non est nat' cōformiter elici recte rationi. Sed vnus alius actus alterius speciei qui haberet rectā rationē pro obiecto. z non ille. Si autē dicis q talis act' non est virtuosus ppter defectum prudentie. Contra. pono q cōtingenter actus prudentie. z tūc quero. Utrū ille actus voluntatis sit virtuosus v' non. Si non. nulla causa huius potest dari nisi si quia recta ratio non erit eius obiectum. quia nullum aliud obiectum requisitum deficit per casum et recta ratio coexistit. Si autē ille actus voluntatis sit virtuosus sequit q actus non prius virtuosus mō sit

virtuosus p solam coexistentiā prudentie. Et tūc cū volūtas pōt pseruare eundē actū stante pma apphensione pplexi. destructo illo actu prudentie pter aliqđ medium sibi appares. sequit qđ idem actus nūcro fie ret iterū nō virtuosus. qđ nō coexistit prudentia. Et p psequēs erit ptingenter pū osus. Et ita si sit intrinsece virtuosus neces sario oportet qđ habeat rectā rōnem p obie cto. et ille solus erit necessario pū osus.

Secundū pbat ex primo. qđ si p solam positionē actus prudentie fieret act⁹ volū tatis virtuosus. qui prius non erat virtuo sus. ppter carentiā illius act⁹. cū act⁹ ille pru dentie sit mere naturalis. et nullo mō in po testate nostra. sequit qđ de actu nō virtuosus fieret actus virtuosus. et eodē mō. p positō nem et destructionē actus mere naturalis qđ nullo mō est in potestate nostra et de nō digno vita eterna fieret dign⁹ vita eterna p aliqđ mere nafale. qđ nullo mō est i po testate nostra. Preterea pbat qđ finis est obiectū act⁹ pū osi. Tū qđ qñ volūtas dili git aliqđ ppter finē magis diligit finē. quia ppter qđ vnusqđqđ rē. Tū qđ si essent duo actus respectu duorū obiectoꝝ quoz vn⁹ est causa alteri⁹. si illa duo obiecta diligerē tur vnico actu. illud obiectū esset pmiū cu ius actus esset cā alterius qñ diligerentur distinctis actib⁹. Sed si qñ diligeret finē vnō actu. et illud qđ est ad finem alio actu. actus respectu finis esset causa actus illi⁹ qđ est ad finem. qđ qñ diligo aliqđ ppter fi nem vno actu. finis est pncipale obiectū il lius actus. Ideo patet de loco et tpe qđ sunt obiecta. qđ aliter esset actus voluntatis ita pfecte virtuosus sine illis sicut cū illis. qđ falsum est. qđ velle comedere est act⁹ virtu osus si vult loco et tpe. et aliter est magis vi ciosus qđ virtuosus. Dico ergo breuiter qđ oēs circūstantie sunt obiecta pcialia ac tus necessario virtuosus. et finis est obiectū pncipale. S; hic sunt duo dubia. Pri mū. qđ videt qđ circūstantie nō sunt obiecta. Primo. qđ idē nō est obiectū et circūstantia actus. qđ actus non variat ppter variatōez circūstantie. sed variat ppter variationē ob iecti. Ista aut aphis ponunt circūstantie qđ rē. Preterea qđ si sic. tūc idē esset act⁹ volendi et nolēdi et odiendi. qđ si quis odit peccata ppter deū tanqđ finem. iste actus si

terminat ad deū erit actus diligēdi et meri torius. et vt terminat ad peccatū est actus odiendi. Secundū dubiū est. qđ videt qđ finis nō sit pncipale obiectū actus vir tuosi. qđ actus pncipaliter intēd⁹ a volū tate est obiectū pncipale et pncipale illi⁹ actus. sed ille est actus exterior. puta quis vult ire ad eccliam ppter deum. hic ambu lare pncipalr ppter deum intēdit. qđ rē.

Ad pmiū istoz dico qđ non sunt circūsta tie respectu act⁹ necessario et intrinsece vir tuosi. Sed sunt obiecta respectu ist⁹ act⁹. sunt aut circūstantie respectu cuiuslibet ac tus qui solum dicit virtuosus p denotatō nem extrinsecā. p pformitatē ad actū neces sario virtuosum. qđ quilibet talis actus pē semp idem manere et circūstantie variari. sicut idem potest esse actus ambulandi ad eccliam ppter bonū finē et malū cū recta rō ne. et ptra rectam rōnez. ideo respectu talis actus dicunt circūstantie. Actus aut intri sece virtuosus variant ppter variationē cu iusqđ. qđ variato obiecto nō pōt esse idē actus ppter trāsitiū a ptradictorio in ptra dictoriū. Ad aliud dico. qđ idem act⁹ pē habere diuersas denotatōnes fm qđ termi natur ad diuersa obiecta. sicut est i propo sito. Ideo nō est incōueniēs qđ idem actus vocat odium et dilectio respectu diuersoz obiectoꝝ. Ad secundū dubiū dico qđ finis est obiectum pncipale actus virtuo si intrinsece. et hoc quia dilectio finis prin cipaliter intēdit. Sed actus exterior est obiectum cōe istī actui voluntatis et multz alijs. Sicut pōt aliqđ ire ad eccliam ppter amorem dei vel ppter vanam gloriā. et sic de alijs circūstantijs. et semp mutatur vo luntas sicut circūstantia variat. Sed actus exterior est sp obiectū respectu oim illoꝝ actū. ideo est obiectū cōe. et finis est obiectū pncipale. Ad argumētū princi pale patet ex dictis.

Questio sedecima

Trū aliquis ho

v mo possit mereri vl demereri. Videt pmo qđ nō. qđ aliqđ act⁹ meritoꝝ nō est totalr in prāte hois. qđ per ipm nō meret hō. Anz pr. qđ ad illū actū requirit caritas qđ nō est in prāte nra. pna nota est de se. In oppositum est fides.

Ad istam qñez dico qđ sic. qđ hō lauda biliter et viciose pōt opari. et p pns pōt me reri et demereri. Tū qđ hō est agens liberū et omne tale pōt mereri et demereri. Tū qđ mlti actus sunt imputabiles hoī. qđ p istos pōt mereri et demereri. Sed hic sunt ali qua dubia. qđ videt qđ ista argumēta nō cō cludant. qđ ista argumēta oia eq pcedūt d dāntis sicut de viatore. qđ dānat⁹ agi vitupabiliter. similis est agens liberū. simi liter sunt actus sibi imputabiles. Secū do videt si homo pōt mereri vel demereri paruo tpe meretur premiū infinitū. et penā infinitā. Primū pbat. qđ sic patet in ange lo qđ potest mereri certū premiū in instanti qđ pūatio hōis actus per plura instan tia est maioris pfectiōis. quia actus est eq intēsus vt suppono. et p psequens pūatio hōis actus p infinita instantia est infi nite pfectionis. et ita actus pūatio i puo tpe habet infinitū premiū. Eodē mō pbat qđ act⁹ malus in vno instanti meret aliqđ penā. et plurib⁹ meret maiorē. qđ si in infini tū mereret infinitā penā. et hoc rē p istā fa mosam pñez scz vbi pluralitas arguit p fectionē maiorē. ibi infinitas arguit infini tā pfectionē. Ad pmiū istoz pōt dici. qđ dānati possunt demereri. qđ dānat⁹ pōt elidere actus imputabiles ei. sed nō pōt me reri. qđ deus nō vult eis coagere ad facien dū actū meritoꝝ. Contra. tūc demō nō esset in tmino etq pōt demereri. Pretea tūc pena sua esset augmētabilis in infinitū quia sicut auget demeritū ita auget et pena

Dico ad pmiū qđ demō est in termino qđ ad statū merendi. qđ mereri non pōt. et etiā in termino qđ ad penā qđ est carentia visi onis beate. qđ illa nō pōt augeri. sed non est i termino qđ ad alias penas accidentales

Ad aliud pōt dici. qđ ex mia dei fiet stat⁹ in pena sua post diem iudicij. ita qđ tūc nō demereat. Contra. tūc sponte possz eli cere actus malos. pōt dici qđ elicit act⁹ ma los. qđ tūc erit dei mia non erunt act⁹ demeri torij. qđ tūc nō demerebunt. Quis essent nati demereri et puniri. Et ita est status p iudiciū. qđ tūc nō augebit pena. Ad se cundū dubiū dico. qđ pna nō valet. qđ nul lus pōt mereri in plurib⁹ instantib⁹ nisi me reat in infinitis instantib⁹. Contra. tūc sp stat argumentū. qđ merito instantaneo

correspōdet pmiū. qđ meritis infinitoz istā tiū corrūdent infinita pmiā. Dico qđ corre spondent infinita pmiā. sed ista nō faciunt vnū premiū infinitū. Sicut infinite ptes albedinis acqruunt p motū. et tamē oēs ille ptes faciūt vnā albedinē finitā. Tū dico si pmiū esset indiuisibile et nullo mō diuisi bile. tūc difficile esset soluere argumentū qđ tūc oporteret dicere qđ illud pmiū corre spōdet pti tpi et toti. imo vni instāti et ma gno tpi. vel oporteret dicere qđ infinit⁹ istā tib⁹ correspōderet infinita pmiā distincta qđ pmiū cū sit oino indiuisibile necessario acquirat in instanti. sed statim daret p me rito. vel tūc p eodem instanti p quo elicit actus meritoꝝ daret idem pmiū. vel pro toto tpe quo pūtiat act⁹. qđ videt absur dum. qđ tūc premiū daret p merito i vno instanti tūc. sicut p diē. et daret sic pmiū qđ p qlibet instāti illius tpi daret distinctū premiū et indiuisibile. et sic in paruo tpe me riti habet qđ infinitū premiū. qđ est falsū. Ideo oportet ponere pmiū diuisibile i in finitū. et tūc merito in primo instāti corre spondet certū premiū. sed i puo tpe p cor respōdet certū premiū fm se totū. ita qđ ip sum et qlibz ps ei⁹ correspōdeat merito alt cui in instanti post. Et qđ ita est qđ nō potest mereri vel pūtiare actum p vnum instās nisi pūtiat p infinita. eoq instans non est immediatū instanti. et si tūc certum pmiū fm se totum correspōderet cuiilibet instan ti. in puo tpe responderet in infinitum. sicut cludit rō. Ideo dico qđ cuiilibet istā ti post pmiū instās corrūdet pmiū. sed non aliqđ certū fm se totū qđ aliqua ps illi⁹ p miū corrūdeat prius alteri instanti. et sic in i finitum Et tūc non sequit qđ actui meri torio generato p vnum temp⁹ correspōde at pmiū infinitū. licz bene verū est qđ cer tum premiū fm se totū corrūdeat tpi. et ita totū corrūdet toti. et ps pti. Et ita minori tpi correspōdet min⁹ pmiū et maiori mai⁹. Et si dicis cuiilibet instāti post pmiū instās correspōdet aliqđ pmiū. aut ergo ē ma ius. aut equale. aut min⁹ pmiū correspōde ti primo instāti. Si pmo mō et secūdo mō habet ppositū. Si tūo mō tē illō min⁹ l3 n sit equale pmiū corrūdeti pmo instāti. tū est eqle pmiū corrūdeti oib⁹ alijs instantib⁹ il lius temporis. cum actus sit eque intēsus

In oibz instantibz. z adhuc habet ppositum.
Respondeo z dico q nec maius nec mi-
nus nec equale ppe fm se totu3 corrūdet.
imo sic nullū sibi corrūdet pmiu3. s3 actui
in quolibet instāti post pmiū corrūdet pmi-
um. qz in qlibet instāti vtz est dicere q pl⁹
meruit qz prius. sed nec aliqd pl⁹ fm se to-
tum. sicut p motū locale in quolibet instā-
ti acqrit aliqd de spacio. z tñ non aliqd fm
se totū. ita q nulla ps eius fuit acqrita. Tñ
breuiter dicendū est sicut fuit dictū in pri-
mo qtlibet. q. it. Utrū linea pponat ex pū-
ctis. soluēdo argumentū zenonis d motu.

Si dicis q in primo instanti meret ali-
qd premiū certū fm se totū. qre nō eodem
mō in alijs. Rñdeo ppter ptradictionez q
sequit. scz q in paruo tpe meret quis pmi-
um infinitum intensiue. sed quō intelligat
tunc ista ppositio famosa. vbi pluralitas ar-
guir pfectioez ibi zc. Dico q vera ē qñ plu-
ralitas est sine infinito. z aliter nō. In ppo-
sito aut nō potest qd mereri p plura instan-
tia nisi mereat per infinita. nec pōt mereri
duas ptes premiū nisi mereat infinitas ptes
qz post primam partem pmiū non est dare
aliquā prem post sequentē quin dent infi-
nite. sicut nec i motu locali. Nisi em sic ista
ppositio famosa intelligat. sequit q si aliqd
mereret p duo instantia q mereret infini-
tum pmiū. qz nō potest mereri p duo in-
stantia nisi mereat p infinita. Eodē modo
p omnia potest dici ad secundū de infini-
ta pena. Aliter tamē dicunt ali q hoc non
potest esse in aliquo instanti. sed tñ in tpe.

Ad argumentū principale nego pñam.
quia antecedens est verū. scz q null⁹ actus
sit totaliter in potestate nostra. sed pñā nō
valet. qz nullus act⁹ est sic totalr in potesta-
te nostra. q qdlibet pncipiū quod requiri-
tur ad talē actū sit in ptate nostra. tñ actus
voluntatis est sic in potestate nostra q qdū
q alio pncipio posito. pōt adhuc volūtas
libere suū actū elicere z nō elicere. z hoc
sufficit ad actum meritorū. z sic meret vo-
luntas.

Questio decima septima

Tru3 necesse sit

ponere aliquē habitū. Et vi-
det q nō. quia omnia possunt sal-

uari sine habitu. Nam act⁹ potest elici ob-
iecto pñente sine habitu. ergo nulla est ne-
cessitas ponendi habitū. Contra. actus
generat habitum q habitus est aliquid.

Circa istam qñtionem dico primo q ne-
cesse est ponere habitus in corpore. qd pa-
tet. quia potentia executiua corporalis post
multos actus elicitos potest in consimiles
actus in qd nō potuit antea. vel saltem ita
faciliter. sicut patet in scriptoribus z in ex-
ecutionibus in alijs artibus. q in illis po-
tentis est aliquid additum vt ablatū. Nā
apparet q sit aliquid ablatum. ergo est ali-
quid additum. z illud voco habitum.

Secūdo dico q non potest sufficienter p-
bari. q aliqd habitus sit in appetitu sensiti-
uo ponendus. quia omnia q expimur no-
bis inesse post frequentia actus appetitiui.
sensitiui. possumus expiri qñqz in nobis p
trāsmutationes corporales. sine frequentia
actus appetitus sensitiui. sicut in alijs quot
libeto dixi. q. xv. secūdi quotlibet. Jō mō
transco. Tertio dico q in potentia app-
hensiua sunt ponendi habit⁹ quia post fre-
quentiam actus ymaginandi reddit⁹ quia
promptus ad cōsimiles actus. z nullo mo-
do redditur prompt⁹ ad consimiles actus
ante omnē actum ymaginandi. ergo ex il-
lis actibus generantur habitus zc. Si
dicis q fantasia aliquādo erit in act⁹ yma-
ginandi z loquendi sine omni actu consi-
mili pñeno. sicut patet in freneticis z furi-
osis qui multos habent actus ymaginan-
di. z multa loquunt⁹ que nunq prius ista
nitate ymaginabant. Similiter dormien-
tes somniant multa que prius nō ymagi-
nabant. Dico q in talibus est multitu-
do actuum diuersimode ordinatorū. z isti
actus aliter ordinant⁹ in sanitate z infirmi-
tate. z aliter in vigilante z dormiente. et q/
libet illorū actuum pñsupponit aliquem si-
bi similē in sanitate z vigilante. Et illo mo-
do videtur dormiens formare pñpositiones
nes z syllogizare. quia vigilans audiuit p/
positiones. z cōsimiles tales ymaginatur.
Sicut puer qui audit ista propter diuer-
sam dispositionem talem alio ordine yma-
ginatur tales actus sine voces. Quar-
to dico q in intellectu necessario pñit⁹ bñ. qz
aliqd post frequentia actū intelligēdi reddit⁹
pmpus z inclinatus ad pñsimiles actus. z

nullo modo reddit⁹ pmpus z inclinatus añ
oem actū. Tum quia aliter intellectus eet
eodem mō in potentia ante oem actū z p⁹.
quod est falsum. qz post primū actū intelli-
gendi destructo obiecto aut absente. pōt i/
tellectus in aliquos actus in quos non po-
tuit añ primū actū. z ista est rō Arestoti. iij
de anima. ad ponendū habitus intellectu-
ales. qz cū habitu intellect⁹ destructo ob-
iecto cū volum⁹ intelligim⁹. Quinto di-
co q maior difficultas est de voluntate. qz
voluntas nō potest aliquid velle nisi pñi-
tū. et actum ita pfectum pōt elicere in pma
cognitiōe sicut post multos actus elicitos.
Et ideo difficile est pbare necessitatem po-
nēdi habitū in voluntate. pōt tñ teneri rōna-
biliter z pñuaderi. Tū qz facilius post exe-
cutionē pōt volūtas elicere multos actus
q antea ceteris paribus in parte sensitiua.
Exemplū. cōtinēna habet prauas pñupi-
scētiās et nō sequit⁹ eas. prius tñ ante oēs
actus volūtatē sequebat⁹ eas. z nō est aliq
variatio in pte sensitiua. sed post mltos ac-
tus voluntas est inclinata ad nō sequēdū
eas sicut prius. aliter esset incōtinēns. Tū
quia post multas dilectiones volūtas ma-
gis inclinatur ad diligendum. Tum qz post
multos actus elicitos circa aliqd obiectū
cū maiori difficultate z tristitia potest eli-
cere actum pñariū q ante omnē actus. sic
quilibet experit⁹ in se. ergo necesse est pone-
re actū generatū ex illis actibz. Ad argu-
mentū pñcipale patet ex dictis que nō pos-
sunt saluari sine habitu.

Questio decima octaua

Tru3 habitus sit

causa effectiua actus. Et vide-
tur pmo q nō. quia tunc habit⁹
esset potentia. qz nihil efficit actus nisi po-
tentia. Contra. Habitus est cā actus. qd
actus dependet ab habitu. z non est causa
nisi effectiua. qz zc. Dico ad istā qñez q
habitus est causa effectiua act⁹. Quod sic
patet. quia illud a quo dñdet aliquid ita
q sine illo nullo mō pōt esse. est causa eius.
sed actus dependet ab habitu. q est cā eius
z non nisi effectiua. Preterea quādo ali-
quid effectiue pōt in aliqd in quod pri⁹ nō
potuit. habet aliqd quod ē causa effectiua
eius. vel caret aliquo impedimēto. patz. qz

candela illuminat ppter amotionem obsta-
culi. sed sic est de habitu. Nā ante habitū
non potuit aliquis in actus in absentia rei
sed quādo habet habitū pōt in actū in ab-
sentia rei. z non ibi est impedimētū amo-
tum. ergo habitus est causa. Preterea il-
lud quo posito potest aliquid poni. et non
posito nō potest naturalr poni. illud est cā
eius. sed sic est de habitu z de actu. ergo zc.
Aliter em totalit⁹ frustra ponere. nec esset
aliqua necessitas ponendi habitū. Sed
ptra. primus actus non causatur ab habi-
tu. ergo zc. Preterea in causis efficienti-
bus essentialibz non est circulario. sed act⁹
est causa effectiua habitus. ergo nō ecōuer-
so. Preterea sine quo pōt esse aliqd nō est
causa eius. s3 actus potest esse sine habitu.
patet de actu primo. Preterea habitus
est ponendus ppter delectationē. vt act⁹ de-
lectabiliter opetur. z non ppter actionem.

Preterea si habenti habitū inclinatur
ad actum peccati mortalis. para ad facien-
dū aliqd turpe contra pceptum diuinum
infundat⁹ gratia diuina. talis habet habi-
tum pfectum. z tñ non pōt elicere actū pec-
cati. Et loquor de actu intrinsece viciōso.
quia ille non stat cum gratia. Respondeo
et dico ad pñm istorū. q primus act⁹ nō
causat⁹ ab habitu. sed ab alijs causis. quod
patet. quia pñmus actus efficit habitū. z est
causa efficiēs habitus. ergo non causat⁹ ab
habitu. quia idē numero nō potest esse cā
et effectus respectu eiusdem. licet prim⁹ ac-
tus qui causat⁹ a potētis apprehēsiuis cau-
set habitū. qui in absentia rei causat actus.

Ad secundū dico q in causis essentiali-
bus potest esse circulario qñtum ad speciez
nō qñtum ad numerū. Nūc aut vnus act⁹
est causa habitus. quod patet d pmo actu
qz sine eo nō potest esse habitus naturalr
z postea habitus est causa actus nō eiusdē
sed alterius. et ille act⁹ bene augmentat ha-
bitū. Contra z pbo q habit⁹ sit cā act⁹
eiusdem numero. quia actus primus gene-
rans habitū potest pñuari cum habitu. z
tñc habit⁹ ille generat⁹ pñuabit eundem
actū. Rñdeo z dico q nō est incōueniēs
qñ effect⁹ sit pñuatiū sue cause efficientis
in eodē obiecto. sic est in pñposito. qz bñ ge-
neratus ex actu pmo melius pñuatur illuz
actum q possit conseruari sine habitu.

Ad aliud dico q effectus diuersi eiusde speciei possunt esse diuersis causis specie licet nō idē effect⁹. patet de calore. q pōt ēē ab igne ⁊ sole. Ita est in proposito. Prim⁹ act⁹ pōt cārī ab obiecto sine habitu. ⁊ alius actus eiusde speciei nō pōt causare nisi habit⁹ causet. Ad quartū dico q habit⁹ nō tñ ponendus est ppter delectationē. s; aliqñ requirit⁹ habitus ppter actus. qd patz d actu causato in potētijs apphēsiuis in ab/ sentia obiecti. Aliqñ hō requirit⁹ vt sit itē/ sior actus. Aliquādo vt actus facili⁹ elicia tur sicut patet in pcedenti qōne Dico tñ q aliqñ habitus delectabiliter inclināt ad actū. puta habitus diligendi. ⁊ aliqñ habi tus inclināt tristabiliter puta habit⁹ odiēdi. fm q actus elicit⁹ sunt delectabiles vel tri stabiles Ad vltimū dico q habēs tales habitū intrinsece viciosum cū grā. pōt eli cere fm inclinationē hīc. sed grā corūpi tur. ⁊ ideo stante gratia nō pōt talē actū eli cere. Si dicis q expientia est ad opposi tum. q actus qd expimur circa gratia in parte sensitiua sunt ⁊ nō in voluntate Ad principale dico q nō est potentia sicut au/ tores vocant potētiā ipsam. que pōt eli/ cere ⁊ recipere diuersos actus. ⁊ sic nō est po tentia.

Questio decimanona et vltima
huius terni quotlibeti.

Tru inclinatio

forme differat realr a forma.
Et videt pmo q nō. qz hīc incli nat voluntatē qñ est sub actu pmo. ⁊ p pñs i clinatio hīc nō differt ab bitu. qz si esset ac tus hīc nō staret cū actu pmo. Cōtra. in clinatio forme est act⁹ forme. q differt a for ma. Dico q ad qstioēz illā. oīs inclinatio forme iporat aliqñ conatū et nisum. sine q pōt esse forma. h aut nō pōt nisi act⁹. ideo dico q inclinatio differt a forma. Assum/ ptū pbo. qz habit⁹ aliqñ inclināt intellectu. aliqñ nō. Hā dormiēdo nō expit se aliqñ i clinatū ad intelligendū. sed statī cū euigi/ lat expit se inclinatū ad intelligendū. Cum q transit talis a ptradictorio in ptradicto/ riū. aliqñ est in intellectu quando vigilar. quod non est in eo quādo dormit. hoc non potest esse habitus. qā habitus idem est in dormiente ⁊ vigilante. Similiter graue i

loco pmo non inclināt ad illum. quia ieli/ natio est respectu rei absentis. s. non habet Sed quando est extra locum tñ inclināt ad actum. ⁊ grauitas manet vbis. ergo in clinare est actum causare. qd reputo verū.

Sed ptra. quia materia quādo est sub forma vna inclināt ad aliam. ⁊ appetit. ⁊ tñ materia nō agit. Preterea graue quādo supius quiescit sup trabem inclināt deorsum. ⁊ tamen tunc nullum actum elicit. Preterea habitus ⁊ passionēs sensitīue in/ clinant voluntatē. Quis nō causet in eo.

Dico ad pum q inclinatio siue appeti tus dupliciter accipit. s. large ⁊ stricte. lar/ ge accipiendo inclinationē non est aliqd qd esse in potentia ad aliud. sine omni incli/ natione ⁊ actiuitate in ptrarium. Et sic ma/ teria est in potentia naturali ad formā. et i clinatur ad eam. Et sic non accipit incli/ tio vt addit aliquid vltra formam. Alii hō accipit. ⁊ hoc put aliquid vltra addit ēē in potētiā receptiua puta actiuitatē. ⁊ sic ma/ teria nō inclināt ad formā. qz sic accipien/ do inclinatioē nihil inclināt nisi agēs na/ turale. nec aliqñ agens naturale qd sic in clināt ad ptraria non est indifferēs. qz bre/ uiter inclinare est idem qd agere Ad ali ud de graui dico. q qñ graue quiescit sur/ sum sup trabem semp inclināt deorsum et actiue. qd patet ex hoc qz pntue agit in su stētans ipm intantū. q nisi esset maior vir/ tus eius seu resistentia frangeret vel diui/ deret vel expelleret ipm sustentans. ⁊ tan/ dem descenderet. Tñ ita bene iclināt acti ue quando quiescit sicut qñ frangit vl de/ scendit. sed vna sua actio est debilitatio vir tutis resistentis. Alia actō est diuisio ligni vel expulsio. Ad aliud dico q habitus et sensitīue passionēs pzie loquendo nō in clinant voluntatē. nisi qñdo voluntas ve lit illas passionēs. ⁊ cum nolit elicere actū sed habitū tunc non inclinabunt volunta tem. Et ista est inclinatio quam homo dif ficulter vincit. ⁊ cuz difficultate potest nō consentire talibus passionibus. Ad ar gumentum principale dico q habitus nō inclināt quando est sub actu ptrario. qz tē.

Tertiū Quotlibetū magistri Guilbel mi Dckam finit feliciter.

Incipit Quotlibetū quartum
magistri guilbelmi Dckā anglici

Questio puma

Trū quilibet

effectus habeat cāz finalē
distinctam ab efficiente

Et videt pmo q nō. quia
deus est cā efficiens ⁊ final

eiusdem effectus. q non semp finalis cā di stinguat ab efficiente. Contra si nō. q nō essent cause distincte. Circa istam qstio nem pmo videndū est quid sit finis. Se cundo dicam ad questionē. Circa pri mum dico q causalitas finis non est aliud nisi esse amatū et desideratū ab agēte effi cienter. ppter qd amatū sit effectus. Si/ cut causalitas materie nō est nisi informa/ ri. ⁊ causalitas forme non est nisi informa/ re. ita causalitas finis nō est aliud nisi ama ri ⁊ desiderari efficienter sine quo amore ⁊ desiderio non fieret effectus. Ex his pa tet q causa finalis ⁊ efficiens ratōe distin/ guuntur. hoc est. diffinitiones exprimētes quid nominis earū sunt diuerse. quia dif/ finitio cause finalis est esse amatū ⁊ deside ratū efficienter ab agente propter qd ama/ tum sit effectus. Diffinitio cause efficientis est esse illud ad cui⁹ esse siue pntiā seqtur aliquid. Et aliquando vna istarum diffi/ nitionum cōuenit vni ⁊ alia alteri. aliquā do possunt competere eidem. Et quo pater vltra q finis quādoqz est causa. quā doqz nō ē. quia aliquādo finis desideratur quando non est. quia nō est aliud esse cau sam finalem qz desiderari vl amari modo predicto. Unde hoc est speciale in causa fi nali. q potest causare quando nō est. Si/ cut si forma possz informare quando non est. posset esse causa quando non est Ita ex quo finis potest desiderari quādo non est potest esse causa quando non est. Si di cis. Illud qd non est nō est causa alicuius Dico q falsum est. sed oportet addere. qd non est nec amatur nec desiderat. ⁊ tñ be/ ne sequitur q non sit causa Hunc autēz fi nis potest amari vel desiderari Quis non

sit. ⁊ ideo potest esse cā finalis quando nō est. Circa secundū dicendū est. q aliter dicendū est fm veritatem fidei. ⁊ aliter di/ cerem si nullam autoritatē reciperem. Hā pmo modo loquendo dico q fm verita/ tem fidei non quilibet effectus habet cau sam finalem distinctam ab efficiente. quia quādoqz idem est causa finalis et efficiēs sicut deus qñdoqz est efficiens ⁊ finis mul torum effectū. saltez semp debet esse cau sa finalis fm rectam rationē. Secūdo hō modo loquendo dicerem si nullā auto ritatez reciperem. q non potest probari ex per se notis nec p expientiam q quilibet ef fectus habeat causam finalem distinctam ab efficiente. quia non potest pbari suffici/ enter q quilibet effectus habeat aliquam causam finalem. Et si queras Utrum causalitas cause finalis sit distincta a cau/ salitate cause efficientis. Respondeo q ali qua causalitas est distincta a causalitate ef/ ficientis. aliqua non. quādo enim eadē est tā finis q efficiens. tunc non distinguun/ tur. quando autem sunt diuerse tunc disti guunt causalitates. tamen autores intelli gunt q iste causalitates distinguuntur. qz ex hoc ipso q aliquid est causa efficiens nō sequitur q sit finis nec econuerso Sed hic sunt dubia. Pmo quia videtur q descriptio cause finalis non sit bene data. Pmo. quia aliquis potest odire aliquēz propter quem oditum facit aliquid. puta percurit ad maxillam. zillius effectus cau sa finalis non est nisi ille oditus. ergo cau/ salitas cause finalis est aliquid esse oditus propter quid est. Secundo aliquis po/ test amare aliqñ propter qd amatū non oportet q fiat aliquis effectus. Tertio aut finis causat per realitatem propriam. et hoc non. quia effectus causatur quan/ do finis nō est. Aut causat per aliquid sup plens vicem eius. puta per amorem. Et ista est causalitas efficientie. Quarto. quia agentia naturalia et similiter agentia a proposito in prima cognitione et prima volitione agunt propter finēz et tamen nō agunt propter aliquem finem preamaturz nec pdesideratū. Quinto. quia causa finalis est nobilior alijs causis. sed illō qd amatur ⁊ desideratur propter quod agēs agit non est semper nobilior. ergo tē.

Secundū dubiū q̄ videt̄ q̄ ppter rōnes naturalē oportet ponere q̄ q̄libet effectus habeat causam finalē. Tum q̄ p causā finalem r̄ndet̄ ad q̄stionē ppter quā cāz effect⁹ sit. vt si querat̄ quare isti pugnant. R̄ndet̄ vt dominent̄. Tū q̄ aliter saluari nō pōt. q̄re aliquis nouiter erit de potētia ad actū. Tum q̄ aliter oīa alia agētia agerent a casu. q̄ agētia naturalia agūt p determinata media. sicut effectus natus est agi. Tū q̄ aliter in actione nature esset error. q̄a non plus intendit vnū q̄ reliquū. Ad p̄mū dubiū istoz dico q̄ descriptio ista bene est data. Ad p̄bationē dico q̄ causa finalis odij est ipse odiēs quia ipse amat seipsum. ppter qd amatū odit aduersariū. Causa autē finalis p̄cussionis est afflictio aduersarij quē p̄cussiens odit. Aliter em̄ nō p̄cutteret nisi desideraret eius afflictionē. Et ita semp causa finalis est esse amatū et nō esse oditū. q̄ ille oditus non est cā finalis. Ad aliū dico q̄ causalitas finis est amare efficienter. ppter qd etiā nunq̄ aliquis amat sic q̄n faciat effectū nisi impediat. Si autē sit amor sub p̄ditione. tūc nō est amor efficax. Ad tertium dico q̄ finis sic causat p realitatē p̄p̄iam. q̄ sua p̄p̄ia realitas desideret. Nec oportet q̄ realitas existat q̄n effectus causalit̄ sicut dictū est. Ad quartū dico q̄ agētia naturalia et a p̄posito in p̄ma cognitione et volitione nō habēt cām finalē p̄stitutā a voluntate creata. sed solum habent finem p̄stitutum a deo q̄ est agens. Ad quintū dico q̄ illud qd est causa finalis fm rectaz rōnem est nobilius alijs. vel saltem eq̄nobile. sed de facto nō est ita. Aliter posset dici q̄ semp finis est alijs causis nobilior. vel in re. vel in reputatione. vel in app̄ciatione voluntatis. Sed dicis q̄ effect⁹ sufficienter pducit p potētiā agentis et patiētis. ergo alia causa superfluit. Respondeo. nō requirit̄ existētia finis ad hoc q̄ effectus pducatur. n̄ in agētibz a p̄posito requirit̄ q̄ finis amet̄ et desideret efficienter. Ad secundū dubiū dico q̄ oēs rōnes phi solū concludunt de agente q̄ pōt sine variatione agētis pcurrētis et passi et aliarū dispositio/nuz peccare et deficere. hoc solum est agēs liberū qd p̄t in sua actione peccare et deficere q̄necunq̄ oīa alia vniformiter se habent. De alijs agētibz nō pcludit q̄ ba-

beant cām finalē. Tū ad p̄mū in p̄trariū diceret sequēs rōnem. q̄ q̄stio ista ppter qd nō habet locū in actiōibz naturalibz. q̄ diceret q̄ nulla est q̄stio q̄rere ppter qd ignis generat̄. sed solū habet locū in voluntarijs. Et ideo bene querit̄ ppter qd isti pugnant q̄ vt dñent̄. et p̄bati pōt euidenter et p̄ exp̄tiam et nō aliter q̄ agēs liberū agit ppe finē. et in talibz actiōibz aliq̄n effectus habet cām finalē distinctā ab efficiente. aliq̄n non habet finē distinctū ab efficiente. Ad aliud dico q̄ agentia naturalia nō exeūt de ocio ad actū nouiter nisi q̄ nūc est amor impedimētū. Sicut si nūc ignis appropiatus ligno et aū nō. Sed agēs liberum erit nouiter de ocio ad actū. q̄ nūc et nō aū intendit finem. Ad aliud dico q̄ illud concludit de agente libero. qd nō plus inclinat̄ ex natura sua ad vnum effectum q̄ ad aliū. De agente naturali nō cōcludit. q̄a tale agēs ex natura sua sic inclinatur ad vnum determinatū effectū. ita q̄ nō potest causare oppositum effectū vt patet de igne respectu caloris. Ad aliud dico q̄ sic agunt p determinata media ex natura sua. q̄ natura hec necessario requirit̄. Ad vltimum dico q̄ pcludit de agente libero. in c̄ actio ne est p̄p̄ie error. et non de agente naturali. q̄ nihil intendit a tali agente. ideo q̄cquid euenit naturaliter euenit. et nō erit error. Ad argumentū principale dico q̄ ideo dicunt quattuor cause distincte. q̄ frequenter sunt distincte. licet non semp. Et etiam q̄ ex hoc ipso q̄ aliqd est causa finalis nō sequit̄ ipm esse efficientem. nec econuerso. sequit̄ rē.

Questio secunda

Trū possit p̄bāri

v bari sufficienter q̄ deus sit cā finalis alicuius effectus. Q̄ sic. quia phi hoc tenent q̄ p̄bauerunt. In oppositū Quia si posset hoc p̄bāri. tūc posset p̄bāri q̄ deus esset causa efficiens alicuius. qd est falsum. p̄sequētia patet. q̄ quilibet habens causam finalē habet cām efficientem. sed talis efficiens non potest esse nisi deus. q̄ alias aliqd esset prius deo. In ista q̄ōne p̄mittat̄ aliqua necessaria ad p̄positum. Secūdo respondebo ad q̄stionem. Primum est q̄ finis duplex est. Finis

p̄amatus vel p̄destinatus a voluntate. Sic cum aliquis ppter se amatū vel amicū diligit vel agit aliquid. Alius est finis intent⁹ ab agente. q̄ quis sit p̄mus in intentōe est tū vltimus in executione. Et talis finis est semp effectus pductus vel opatio pducta. De isto fine nō quero. q̄ non est dubium. quin deus non sit causa finalis cuiuscūq̄. q̄ tūc deus non esset potior aliq̄ qd est ad finem. sicut effectus productus non est potior pducere. Sed qd intelligit̄ de fine primo mō. Secundo p̄mittendū circa istā materiā est q̄ nō pōt sufficienter p̄bāri vel demonstrari. nec sciri p̄ p̄ncipia per se nota. nec p̄ exp̄tiam q̄ agēs de necessitate nature agat fm talē cām finalem p̄stitutam a voluntate. et hoc q̄ actio talis agēis sine variatione agēis vel passi vel alicuius p̄currentis ad actionē nunq̄ variat̄. sed sp̄ vni/formiter sequit̄ actio. Et ideo nō pōt p̄bāri q̄ tale agens agat ppter finem. His visis dico p̄mo ad q̄ōnem. q̄ qd nō generalit̄ pponit̄. s̄ tūc indefinite intelligit̄. puta de causalitate finali dei respectu intelligentiarū. Et dico q̄ nō pōt p̄bāri sufficienter q̄ de⁹ sit cā finalis secunde intelligentie in se vel sui effectus. q̄ secūda intelligentia est agēs p̄ cognitionem libere vel naturaliter. Si p̄mo modo. sic nō potest demonstrari q̄ deus sit causa finalis sue actionis. q̄ ipsemet p̄t esse finis p̄stitutus a voluntate sua ex q̄ agit libere. Si secūdo mō. nō pōt p̄bāri q̄ alit̄ habeat finem q̄ agens naturale sine cognitione. q̄ si agit de necessitate nature n̄ oportet plus q̄ determinet̄ ad effectū q̄ agens si ne cognitione. q̄ ei⁹ effectus non variat̄ nisi p variationē agentis. aut passi. aut alicui⁹ alterius p̄currentis. Nec pōt demonstrari q̄ de⁹ sit causa finalis secunde intelligentie in essendo. quia nō potest demonstrari ex p̄ se notis. nec p̄ exp̄tiaz q̄ sit aliquis effect⁹ a q̄cunq̄ pducibilis. nisi effectus quē exp̄mur inter illa inferiora. Et sic p̄sequens nō pōt p̄bāri q̄ secūda intelligentia habeat cām efficientē. nec p̄ p̄ns q̄ habeat cām finalem. Secūdo dico q̄ nō potest p̄bāri q̄ deus sit cā finalis agēis naturalis si ne cognitione vniformit̄. q̄ tale agens agit ad pducendū effectū. siue deus intendat siue non. Preterea nō potest p̄bāri sufficienter q̄ sint aliqua pducibilia p̄ter ista ge-

nerabilia et corruptibilia. sicut nō pōt p̄bāri q̄ deus sit causa finalis effectū necessario pductor. sicut in p̄ma q̄ōne dictum est ab agentibz liberis hic inferi⁹. q̄ q̄libet exp̄gitur q̄ potest facere opa ppter bonorē dei tanq̄ ppter totalem finem. Tertio dico. q̄ pōt euidenter sciri p̄ exp̄tiaz. q̄ deus potest esse cā finalis effectū pductorū. Quarto dico ppter argumentū p̄ncipiale q̄ supposito q̄ possit p̄bāri euidenter q̄ deus sit causa finalis effectū secunde intelligentie. et alioz hic inferius. adhuc nō sequitur q̄ sit causa efficiēs alicuius effectus. q̄ q̄nq̄ causa efficiens et finis distinguunt̄. q̄ ex hoc q̄ aliqd est finis non sequit̄ q̄ sit cā efficiens alicui⁹. p̄na est manifesta. Ans. p̄bat. q̄ q̄nq̄ aliqd agit aliq̄ opa ppter amicum tanq̄ ppter cām finalem. qui amicus nihil facit ad illa opa. Sic aliqd pōt facere opa ppter deū licet deus nihil faciat d̄ illis opibus. Sed p̄tra. quelibet natura p̄cicularis plus appetit bonū rectorū vnuerſi q̄ sui. q̄ rē. Ans. p̄bat. q̄ graue naturalit̄ ascēdit ne sit vacuū. qd nō faceret nisi intendere bonū rectorū vnuerſi. Preterea phi ponunt q̄ p̄ma intelligentia monet secundā sicut amatū et desideratum. Et tūc q̄ro aut sic mouere est secundā causari a prima et hoc negas. Aut sic mouere est q̄ ad hoc q̄ secūda intelligentia moueat aliqd et causet amat p̄mū. et tūc est effectus secūde intelligentie. Cōfirmat̄. q̄ si monet sic desideratū. ergo causat desiderū in secundā intelligentia. Sed actus secunde intelligentie est eius substantia. ergo cāt ei⁹ substantia. Preterea aliter essent plura necesse esse q̄ vnū non depēderet ab alio. Preterea notū est q̄ p̄mo enti p̄uenit oīs p̄fectō simpliciter. sed quia oīa dependent ab eo tanq̄ a fine est p̄fectio simplr. Preterea. aliter essent duo fines vltimi quoz vnus nō depēderet ab alio. Preterea rō dictat q̄ vnuerſum ordinat̄ ad vnum p̄ncipiz. sicut exercit⁹ ad ducē. Preterea in nullo genere sunt duo p̄ma. Preterea cōmētorū. merba. p̄mēto. xxvj. dicit q̄ finis est desiderū eoz et q̄ sunt ad finē. et desiderū ista rū est illaz simplr. et loquit̄ d̄ intelligentijs. Preterea causatio finis respectu alicui⁹ est causatio vel requirit̄ causationē effectū. nā alic⁹ cause respectu eiusdē. Si q̄ de⁹ sit

causa finalis secūde intelligentie maxime i
essendo. vel de est causa illi intelligentie.
vel alia causa erit. et hoc nō. qz illa causa ef
ficiens esset prior deo. Preterea dubiū
est de intentione phi in ista materia. Ad
pmū istoz nego añs. qz natura particularis
nō pl⁹ appetit bonū vniuersi qz sui. nec re
ctoris vniuersi. Et ad pbarionē dico. qz
ue ascendit ne sit vacuū. nō ppter aliquod
bonū rectoris vniuersi. sed qz nūc mouet
ne fuerit vacuū. et pū nō. Sed a q mouet
alias dicit. Un p hoc sic nihil acquirit re
ctori vniuersi. Ad aliud dico. qz phi po
suerunt illud tanqz pbabile. sed nō tanqz
sufficienter demonstratū. qz nō p demonstrari
qz sit amari vel desiderari ab aliquo.

Ad cōfirmationē dico qz nō sequit mo
uet sicut desideratū. qz efficit et causat desi
deriū. sicut nō sequit. sanitas nō bīta mo
uet vt sit desiderū ad potione amarā bibē
dā. qz sanitas efficit illud. Si nō sequit
tur. deus facit aliqd p seipm amari et de
sideratū. qz causat vel efficit desiderū in se.

Ad aliud dico qz nō pōt demonstrari qz
non sint plura necesse esse. qz nullū depen
det ab alio. et hoc forte posuerūt phi de in
telligentiis. Aliter pōt dici qz nō sequit
qz sint multa necesse esse. si deus nō sit cau
sa finalis oīm. qz nō potest demonstrari qz
qlibet finis vltimus sit necesse esse. Si
dicit. finis vltim⁹ aut est increabilis et icor
ruptibilis. aut nō. Si sic. qz est necesse esse
necessario. Si nō. qz si causat bz cāz finalē
et de illa qro in infinitū. Respōdeo qz nō
pōt demonstrari qz sit increabilis. et tūc nō se
quit evident⁹ qz habeat finē. qz diceret ad
uersari⁹ qz causat naturalr et non libere. vt
aut dictū est nō potest evident⁹ sciri qz effe
ctus naturalr pductus habet cām finalez
ido dico qz ista cōsequētia est necessaria. de
facto est finis vltimus. qz est necesse esse. tū
ista cōsequētia nō est evidens. Ad aliū di
co qz negaret magis qz crederet qz pmo eu
ri cōuenit oīs pfectio simplr. Aliter posset
cōcedi maior. et tūc minor nō esset natura
lic evidēs. Unde phi posuerūt qz nō est p
fectio simplr qz de intelligat alia a se. sed h
fm eos esset inspectōnis. qz tūc vilesceret
eius intellect⁹. Ita diceret i pposito. Et
si dicit. A qz negant oīa depēdere tan
qz a fine vltimo. ipm est imperfectū. Dico

qz hoc nō pōt pbari naturalr. Ad aliū di
co qz nō pōt demonstrari qz eiusdē effectus
sint duo fines vltimi. sic aliqz pōt ire ad ta
bernā ad bibēdū et comedēdū tanqz ppter
duos fines. et vterqz pōt esse cā final⁹ suffici
ens ambulādi vel ambulatōis. qz si nō va
dit ad comedēdū ad huc sufficienter valet
ad bibēdū et econuerso. Aliter pōt dici qz
lz vni⁹ effect⁹ nō pōt esse duo fines vltimi.
tū diuersoz effectū pōt esse duo fines vlti
mi. Ita diceret i pposito qz vni⁹ finis vlti
mi⁹ vni⁹ effect⁹. ali⁹ alterius. Ad aliud
dico. qz nō pōt demonstrari qz vniuersuz or
dinet ad vni⁹ principē in depēdēdo. Ad
aliud dico qz nō pōt demonstrari quin sine
duo pma in eodē genere cause. Ad aliū
si cōmetator posuit vltimū finē agere desi
deriū in secūda intelligentia respectu sui ef
fect⁹. tūc dicit h tanqz pbabile qz nō pōt de
mōstrari. Si aut posuit qz est cā finalis se
cūde intelligentie. tūc efficit opozt⁹ cōcede
re qz esset effectus eiusdē. Ad aliud dico
qz pma intelligentia siue de⁹ est cā efficiēs se
cūde intelligentie pōt duplr intelligi. Uno
mō qz sit cā final⁹ effect⁹ secūde intelligentie.
Alio mō qz sit cā finalis efficiēs illū effe
ctū. i. ipsi⁹ intelligentie i se. Primo mō in
ligendo pma intelligentia esse cām finalez
intelligentie. Dico qz de⁹ sit cā efficiēs alt
cui⁹. nō oportet ex h qz est cā final⁹. qz pōt suf
ficient⁹ dici qz secūda intelligentia mouet et
cāt effectū suū ppter primā intelligentiā ama
tā et desideratā ppter qd amatū secūda intelli
gentia efficit effectū. Et ex h pma intelligen
tia nihil penit⁹ cāt. sic nec cā final⁹ bic infe
rius nō efficit effectū eo mō qz est cā finalis
Sed secūdo mō intelligendo pma intelli
gentiā esse finē secūde intelligentie et suppo
nendo cū h qz sit tūc vna pma intelligentia.
pōt demonstrari ex h qz sit cā final⁹. qz sit effi
ciens. qz si pma est cā finalis secūde intel
ligētie i essendo. qz secūda intelligentia bz
cām efficiētes. nō posteriorē se. qz poste
rius non cāt prius. qz cāt ab aliqz pōre. sed
nihil est prius p suppositū. nisi vna prima
intelligentia. quā nos vocam⁹ deū. qz necesse
rio causabit a dō siue a prima intelligentia.
Si aut ponerent intelligentie ples prime
tūc nō posset demonstrari. qz posset dici qz
intelligentia prima est finis secūde intelligen
tie et alia efficiens. Sed si essent duo pma

tūc ista intelligentia nō esset secūda sed ter
tia. Ad vltimū dico qz intentio Aresto.
fuit. qz pmi⁹ ens sit cā finalis aliorū. sed nō
efficiens. qz ponit qz corpa celestia cū alijs
causis inferioribz pducunt oīa ista inferiora
Ad argumenta pncipalia patet p pre
dicta zc.

Questio tertia Trū deus repre

sentet creaturā. Q nō. qz tūc
intelligendo deuz intelligerent
oēs creature. sicut intelligēdo aliqz represen
tancia intelligunt oīa representata. Con
tra Deū est cognitio oīm creaturaz. qz oēs
representat. Ad istā qōnem dico qz represen
tare mltiplr accipit. Uno mō accipit p il
lo qz aliqd cognoscit. et sic representat est cog
nitio. Secūdo mō representat est cognoscere ali
qd. qz cognito aliqd aliud cognoscit. sic yma
go representat illud cui⁹ est p actū cognoscē
di. Tercio mō accipit representare p aliquo
causante cognitionē sicut obiectū vel itel
lectus causat cognitionē. Primo mō lo
quēdo de representare dico qz deus represen
tat oīa. qz sua essentia est cognitio omniuz.
Sic tū nulli representat nisi sibi. qz sua cō
tra est cognitio qz nullus ali⁹ cognoscit nisi
ipse solus. Secūdo mō loquēdo de re
presentare. dico qz possibile est deū representa
re aliqz alicui alteri qz sibi. et hoc siue cogno
scat deus intuitiue siue abstractiue. qz rep
sentare nihil aliud est qz ducere intellectu
in noticiā memoratiuā vel recordatiuā ali
cui⁹ creature. et h nō in cognitionē simplicē
et pma creature. sed in secūda noticiā cō
munē mlti. si sit simplex. vel in noticiā ppo
sita pma creature. Sicut p h qz video yma
ginē pauli. nō ducor in pma noticiā pauli
qz illa psupponit et causat a paulo solū. sed
ducor in aliquā noticiā ppositā pma pau
lo. vel forte in noticiā cōm. Ita aliqz co
gnosces deū ducit in noticiā memoratiuā
ad cognoscendū creaturā pū scz vīaz vel
cognitā. sicut hō cogitādo de deo recorda
tur de vno bono hoīe et scō quē pū vidit
Si dicit noticiā recordatiuā causat so
lū p sile. de aut nulli est silr. Rūdeo nō so
lum causat p sile sed p dissimile. sicut aliqz
p vni⁹ pmi⁹ recordat de alio. Tercio mō
loquēdo de representare. sic deus volūtariē

representat oīa qz causat quācūqz cognitōes
creature sicut placet sibi. Et istis pti⁹ qz
videns essentia nō necessario videt oīa. sed
solū ista quoz cognitōne deus vult in eo
causare. qz essentia sua non est cā naturali
ter representas aut necessario creas cogiti
onē cuiuscūqz. Sed p. deitas non est co
gnitio create p te eo mō representans qz crea
tura representat cognitionē. sed si angel⁹ vi
deret in mēte alteri⁹ istā pōem. hō est aīal.
posset esse cert⁹ qz ipse format talē pōem. qz
cū cognitio dei et volitio sit pfectissima. vi
dēdo istā cognitōes possz certificari qz de
us intelligat hāc pōem. sortes sedet. et qvult
aīxpm fore. Preterea notū est cuilibz si
deli qz res est talis qle vult eā deus esse. si q
beatus videat voluntatē dī qz vult aīxpm
fore in a. videt qz posset certificari p hoc qz
aīxps erit in a. et ita arguā de oīb alijs.

Ad pmi⁹ istoz cōcedo qz essentia diuina
est cognitio creature. et qz vni⁹ angel⁹ vidz i
mente alteri⁹ hāc pōem. hō est aīal. et tū
videndo cognitionē diuinā non pōt videre
qz intelligat istā pōem. sortes sedet. Et cā
est. qz pō qz cognoscit non est realr in deo
sed solū obiectiue. id nō pōt intelligendo co
gnitionē beatā p donū recordatiōis intel
ligere istā ppositionē. si non pū istā ppo
sitionē intellexisset. qlibet res creata qz in
creata pōt reducere in recordatiōes alteri⁹

Ad aliud dico qz hec vīs est vera et p se
nota a me. qlibet res est tal⁹ qle de⁹ vult eā
esse. et tū illa est falsa. de qlibet re scit qz est
tal⁹ qualr vult eā de⁹ esse. qz mltre sunt res
de qbz nescio vtz sint v⁹ nō. et vtz sine volū
tate dei sint. sicut bec scita a me. qlibz mu
la est steril. et tū bec est falsa. de qlibet mu
la scit a me ipsam eē sterilē. qz nescio vtz h
mula sit que est rome. et p pū vtrum sit ste
rilis. Et id dico qz vidēs voluntatē dei ne
scit p hoc deū velle aīxpm fore in a. et p
cōsequēs nō pōt certificare qz erit in a.

Ad argumenta pncipalia patet ex dictis.

Questio quarta

Trum deus po

tuit reuelare futuroz cōtingen
tiū noticiā. Q nō. qz futurū cōtingēs nō
pōt evident⁹ sciri. qz nō pōt evident⁹ reuela
ri. Contra. de⁹ potest oē illd qd nō includit
contradictionē. sz h nō includit pditionē.

ergorē. Ad q. istā dico q. sic. q. nō vido p̄dictionē q. futurū p̄tingens euidentē cognoscat. q. ipsemet de⁹ euidentē talia futura p̄gnoscat. q. talis noticia euidentis pōt ēē in rez nafa. q. pōt creati r̄ reuelari a deo.

Sz bīc sunt aliq̄ dubia. q. accipio aliq̄ qd̄ p̄tingēs futurū euidentē reuelatū alicui puta q. resurrectō mortuorū erit. r̄ qro vtz tale reuelatū ei euidentē necessario eueniet vt reuelatū est aut nō. Si sic. q. n̄ erit aliq̄ futurū p̄tingēs. Si nō. sz. hec fuit aliq̄ p̄ hoc reuelatū est a deo. q. post instās reuelationis hec fuit necessaria. sz fuit reuelatū a deo. p̄ istā reglā. Dis. p̄ de p̄nti vera. habebit aliquā de p̄futo necessariā. Et non fuit reuelatū vt falsum esset. q. tūc talis n̄ fuisset p̄pha. q. fuit reuelatū tanq̄ verū. q. est necessariū reuelatū euenire. Scdm̄ dubiū est. Vtz talis noticia euidentis possit creati sicut noticia intuitiua extremorū.

Tertiū dubiū est qualē noticia habuerit p̄phetā futurorū. Ad p̄mū istorū dico. q. tale reuelatū p̄tingent eueniat. et nō necessario. r̄ dico q. pōt nō euenire. r̄ dico q. fuit aliq̄ vera. hec est reuelata. tū ista d̄ p̄terito p̄ instās reuelatōis sp̄ fuit p̄tingēs hoc fuit reuelatū. Sic hec est vera mō de facto. Petr⁹ fuit p̄destinat⁹. Et tū dico q. sz reuelatū in a. sp̄ erit cōtingēs. Petr⁹ fuit p̄destinat⁹. r̄ sic dico q. reuelatū a deo sp̄ potuit n̄ reuelari a deo. r̄ potuit nunq̄ fuisse reuelatū. sic p̄destinat⁹ mō pōt nō p̄destinari. r̄ potuit nunq̄ p̄destinari. Et iō ad istā reglā dico q. bz̄ intelligi qn̄ ista de p̄nti est mere de p̄nti. nō depēdēs ex futuro. Hūc aut ista p̄pō. hoc est reuelatū a deo. licz̄ sic de p̄nti fm̄ vocē. tū equalet vni de futuro. sz̄ erit. sz̄ futurū p̄tingēs qd̄ reuelatū erit. r̄ ideo ista de p̄nti r̄ de p̄terito silr̄ est p̄tingēs. Et si ponat q. illd̄ reuelatū a deo nō eueniat. Dicēdū est q. hec nunq̄ fuit vera. hoc fuit reuelatū a deo. nec hoc est reuelatū a deo. Sz̄ di. mō hec ē vera. hoc fuit reuelatū a deo. posito nūc q. nō eueniat. tūc hec est falsa. hoc fuit reuelatū a deo. tūc mutat de veritate in falsitatem. sine oī mutatiōe rei. q. cognitio q. p̄ fuit euidentis mō nō manet eadē r̄ oīa alia. Respondeo q. nec mō p̄pō de futuro q. est euidentē nota mutat de veritate in falsitatem. sed si semel sit vera oī tpe p̄terito fuit p̄a.

si semel falsa oī tpe p̄terito fuit falsa. et iō nec talia p̄traria nec p̄radictoria p̄nt succelline verificari. Et si dic̄ q. hec aliq̄ fuit vera. deus creat hoc. demōstrata p̄pō. ne de futuro. q. sp̄ p̄ hec erit necessaria. de creati sz̄ Rūdeo r̄ dico de⁹ creati sz̄ per ly hoc demōstrat ista p̄pō de futuro. vlt̄ ista q̄litas q. est. p̄pō post instās creatōis. ista d̄ p̄terito erit necessaria. q. sua de p̄nti nō depēdet a futuro. Sed si demōstrat p̄ ly sz̄ reuelatū. vlt̄ noticia euidentis. tūc iste de p̄terito est p̄tingens. q. ista de p̄nti depēdet ex futuro. Hā ista p̄pō de⁹ creat reuelatū. vlt̄ noticia euidentis. importat q. hoc reuelatū erit q. falsum. nec euidentē sciri nec reuelari pōt. sed ista de⁹ creat hāc p̄pōem vlt̄ q̄litatez nō importat q. ista p̄pō sit vera vlt̄ falsa. Tū in ista matia fere dicēdū est per oīa sicut de p̄destinato r̄ p̄futo. r̄ d̄ successione p̄trarioz vlt̄ p̄radictorioz in istis.

Ad secūdū dubiū dico q. talis noticia euidentis nō pōt naturalr̄ creare sine cognitōe intuitiua terminorū. sed de⁹ pōt talē assensum euidentē creare sine oī noticia incompleta intuitiua. Et ita euidentē pōt de⁹ cāre sine noticia intuitiua sic cū cognitōe intuitiua. q. licet. p̄pō cōposita ex cognitionibz̄ abstractiuis posset ēē euidentior cū cognitōe intuitiua. q. sine ea. q. eadē p̄pō euidentius cognoscat qn̄ cognoscat per plura media q. p̄ vni solū. q. oī totū est matia p̄te. tū de⁹ pōt supplere causalitatem istis visibz̄. r̄ ita p̄ potentia diuinā supplet istas cālitatē. pōt ista p̄pō euidentē cognoscat sine visione. licet sz̄ nō possit fieri nafa. Ad tertiū dubiū dico q. p̄phetā habuerunt talē noticia euidentem de futuris contingētibz̄. vel pōt dici q. de⁹ reuelauit eis tales veritates creādo in eis solā fidē. Sed qd̄ sit de facto nescio. q. nō est mihi reuelatū.

Si dic̄. Si aliq̄ vidisset euidentē virginē parere. posset euidentē recordari q. gignem pepisse p̄ habitū derelictū ex ista visione. q. si de⁹ creasset in aliq̄ consilēz habitū aū ptuz. potuit scire euidentē q. sz̄ pariet. Rūdeo q. aū ptum pōt homo vlt̄ aliq̄ euidentē scire istā p̄pōem sz̄ pariet. sed n̄ mediāte isto habitu. nec consilē. q. ille h̄t solū inclināt ad actum respectu p̄teriti r̄ non futuri. Ad argumentū principale dico q. futurum contingēs potest euidentē

sciri. large capiēdo sciri p̄ euidentē p̄gnosci.

Questio quinta

Trum dolor et

delectatio appetit⁹ sensitui can/ sent immediate a rebo extra. Q. sic. q. tales passiōes nō p̄nt esse sine rebus extra. q. dependent a rebo extra in aliq̄ genere cause. r̄ non nisi in genere cāe efficientis q. r̄. Cōtra. Iste passiōes manēt corrupta re extra. q. Dic p̄mo vidēdū est. vtz dolor r̄ delectatio appetitus sensitui disti/ guant ab actu. Scdo ad qōnem. Cir/ ca p̄mū dico q. quis volūtas silr̄ dū bz̄ tristitia vel delectationē habeat actū volēdi r̄ nolēdi distinctū ab istis passiōibz̄. Tū appetit⁹ sensitui nō bz̄ simul act⁹ distinctos a dolore sensus r̄ delectatiōis. sed isti actus immediate sequunt app̄hensionē sensitui q. nec p̄ exp̄ientiam nec p̄ rōem pōt p̄bari q. sit ibi talis mltitudo actū. Et si q. act⁹ silr̄ essent cū istis illi essent actus fugiendi r̄ desideradi. r̄ aliq̄ nō apparent i appetitu sensitui nisi doloris r̄ delectatiōis. sed isti n̄ manent cū eis. q. istud est generalr̄ verū q. dolor sensitui r̄ delectatio nunq̄ habetur respectu rei absens. sed respectu rei p̄sentis. Actus aut desiderandi et fugiendi in appetitu sensitui sūt sp̄ respectu absens. q. isti act⁹ nō manent sp̄ simul cū dolore r̄ delectatione sensus respectu eiusdem obiecti. licz̄ respectu diuersorū p̄nt fortasse.

Circa secūdū dico q. dolor est duplex. Quidā q. manet in absentia rei sensibilis exterioris. Et qdā qui nō manet. Exēplū p̄mū. p̄ p̄bustionē. vulnerationē. pcussionē. manet dolor. q. est pcussio. r̄ causat frequēter sine app̄hensionē. sic patet in dormiente q. aliq̄ pcutit r̄ nō pcipit. Exēplū scdi. Horror q. causat ex visione turpis visibilis. Quis forte qn̄q. maneat horror ex memoria rei ingerētis. De p̄mo dolore dico. q. n̄ causat a sensibili exteriori. q. dolor iste nūc causat sine sensatōe. sed qn̄q. aū sensatō nē sensibile extra corripit. sicut patz̄. si aliq̄ pcutiat etiā dormiendo. r̄ statim p̄ per cussionē sensibile extra corripit. Scdo dico. q. dolor iste causat immediate ex app̄hensione. q. sensatiōe existēte pōt ēē dolor. r̄ ipsa nō existente non p̄ esse dolor. q. sensatio est cā eius. De secūdo dolore dico

q. quis non possit esse nisi p̄sente sensibili nō tū causat a sensibili extra. sed a sensatiōe. Et q. sufficit q. sensibile sit cā app̄hensionis q. est causa doloris. q. si deus p̄fer/ uaret sensatiōē et destrueret sensibile. ad hūc ista sensatio causaret dolorē. Sed bīc sunt aliq̄ dubia. Primū a q. causat dolor q. manet in absentia sensibilis. cū ille dolor aliq̄ causat post corruptionē sensibilis.

Secundū dubiū est vtz dolor r̄ delectatio causent ab actu fugiēdi r̄ desideradi. Tertiū. q. videt q. dolor r̄ delectatiō r̄ silr̄ tristitia r̄ delectatio in volūate p̄nt esse respectu obiecti absens nō h̄t. q. q. libet exp̄it si videat obiectū delectabile et desideret. r̄ nō p̄sequat desideratū adhuc delectat r̄ in appetitu sensitui q. volūta/ te. silr̄ si aliq̄ app̄hendat bellum futurū qd̄ sensus refugit r̄ volūtas nolit. statī cā tristitia in volūate. r̄ tū illud bellū nō est habitū. q. r̄. Ad p̄mū istorū dico. q. a sensibili qd̄ natū est sentiri puta mediāte percussione r̄ vulneratiōe causat aliq̄ passio corporalis. q. p̄ corruptionē sensibilis sentitur. Ex illa sensatiōe causat dolor immediate.

Ad secūdū dico q. nō. q. desideratū r̄ fuga sunt respectu obiecti nō habitū. q. nullus desiderat illd̄ qd̄ iā bz̄. Tū q. illud qd̄ non est nō p̄esse cā alicui. sed qn̄ est delectatio vel dolor d̄ aliquo obiecto cessat actus desideradi. sicut qn̄ aliq̄ appetit obiectū r̄ bz̄ illd̄ delectat. sicut patet p̄ exp̄ientiam. r̄ tūc corripit act⁹ desideradi illd̄.

Ad tertiū dico q. nec ē tristitia nec delectatio respectu absentiū nō habitū. respectu quoz sunt actus desideradi vlt̄ fugiēdi nec in appetitu sensitui nec in volūate. sz̄ sunt respectu act⁹ app̄hensiui q. obiectū desideratū app̄hēdit. vlt̄ etiā respectu act⁹ desiderandi vlt̄ fugiendi. vlt̄ respectu vtriusq. r̄ oēs illi actus actualr̄ habent in isto in q. delectant. Silr̄ i volūate sunt respectu i tellectiōis sine volitiōis. q. de illis delectatur volūtas vlt̄ tristat. r̄ nō de actu desiderato. pōt em̄ sensus interior app̄hēdere actū sensus exterioris fm̄ p̄m r̄ actū desiderandi r̄ fugiēdi. r̄ talis act⁹ app̄hēsiui cā immediate dolorē r̄ delectatiōē in appetitu sensitui. Eodē mō est de intellectu voluntate. q. aū volūtas nō delectat a ctu q. desiderat patz̄. sic aliq̄ pōt app̄hēdere appetere sine

desiderare comedere. et pot absolute nolle
carentia illi acti medendi. qm caret actu/
aliis et scit se carere isto actu. et pms volen/
do et desiderando se comedere tristat. qm ta
lia no delectari in actu comestiois qm diu
no habet. Ad pncipale argumentu dico
q pna no v3. qz suffic qres extra fuit ca ee.

Questio sexta

Tru virtutes sunt

¶ Dixerat circa ista qones qtu/
or sunt faciēda. Primo pmissum
de sunt aliq pones necessarie ad ppositu.
Secdo sunt ponēde aliq distinctioes. Ter/
tio rñdēdū est ad q. Quarto mouēda sunt
dubia aliq. Quatu ad pmiū est pma cō/
clusio. q qnta est distinctio actū tanta ē di/
stictio habitū. et qnta est distinctio habitu
um tāta est distinctio actū. ita q eqliis est

Probat pmo qz oia idinidua eq pfecta
intellectina siue elicitina siue receptina. si
sint eiusde rōnis. pnt in effectū eiusde rōis.
et si no pnt in effectū eiusde rōnis illa pnci/
pia no sunt eiusde rōnis. Si idinidua sūt
eiusde spēi pnt in effectū eiusde spēi. sed ha/
bitū generati ex actibz sunt effectus eorū sic
alibi patz in tertio. et no sp sunt eiusde spēi
nec esse pnt sic patz de habitu respectu pnci/
piū incoplexi et pplexi. et de bitu respectu
pncipiū et pconis. et de bitu respectu incō/
plexi et pplexi. q nec actū generatiū istozū.

¶ Preterea si actū distinctoz obiectoz spē
no distinguunt spē. hoc no esset nisi qz cāe
distincte spē pnt in eundē spē effectum. Et
iō no obstat qz habitū q sunt cāe actū di/
stinguunt spē. tñ ipsi actū pnt esse eiusdem
spēi. vlt ppe ordinē obiectoz sic est de pnci/
pio et pcone respectu qz pnt esse eiusdem
spēi ppe ordinē eoz. S3 pmiū no ipedit. qz
si sic. cū actū sint cāe habitū sicut econuer/
so. nunqz erit via ad pbandū distinctiōem
speciuocā int aliqz habitū. qz p te cāe disti/
cte spē rē. q qntūciqz ponat distinctio spe/
cifica in actibz nunqz ponere in hitibz. qd
est falsum. Nec scdm ipedit. qz hitū pncipi/
ozū no pnt generari ex actibz pconis. nec
ad tales iclinare pnt. S3 si actū pncipiozū
et pclusionū essent eiusde spēi. possz hitus
istoz ad tales actū iclinare. q diuersitas ob/
iectoz no impedit distinctiōez specificam
actū. Preterea. q. et bicoz. hitū ex eisde
actibz generant et augmētant. sed actū p qd

habitū distinctaz spēz augmētant sunt at/
terius spēi. qz actū ex qbz generant. Pre/
terea p illud argumentū p qd phs pbat i/
mediate distinctiōem speciuocā int hitum
pncipiū et pconis. qz. f. aliqz p hituualr
scire pncipiū et errare circa pcones. f. idē
pncipiū no pnt sit hituualr sciri et ignora/
ri ignorācia dispōis. q est distinctio spec/
uoca int tales hitū. Idē argumentū dclat/
dit distinctiōez speciuocā int actū pgnosce/
di pncipiū et pconem. qre rōnez in plogo/
qōnis d vnitare theologie Si qras vtz
respectu oim obiectoz distigunt actū spē
Rñdeo qno. sed tñ respectu illoz obiecto/
rū siue pplexoz siue incopletoz respectu q
rū hitū distinguunt spē respectu illoz sunt
actū distincti spē. et qz sunt habitū eiusdem
speciei sunt actū eiusde spēi. et iō respectu
eiusde pncipiū tā actū qz habitū pgnoscendi
in diuersis intellectibz sunt eiusde speciei
et eodē mō est de obiecto aliq incopleto.

Secūda pco est respectu obiectoz di/
stinctoz spē sunt actū distincti spē. qd patz. qz
aliter no posset pbari distinctio speciuoca
actū. qz si illi essent eiusde spēi. mltro ma/
gis actū respectu obiectoz eiusde spēi eēnt
eiusde spēi. et sic oēs actū essent eiusde spēi.

¶ Preterea hitū generatū p cāe ex actibz res/
pectu vni obiecti nunqz iclinat ad actū res/
pectu alteri obiecti alteri spēi. qz alit bñf
hitū respectu vni obiecti p cāe. posset itari
in actū respectu obiecti alit spēi. qd est ma/
nifeste falsū. S3 si actū istoz obiectoz eēnt
eiusde spēi. tñ hitū respectu vni posset itari
nare mō p dicto. qz si actū essent eiusde spēi
et hitū ex pma pcone. et p pms possent cāe
effectū eiusde rōnis Preterea no est maior
rō q aliq actus bñtes obiecta distincta spē
sunt distincti spē qz alit vt videt. sed aliq di/
stinguunt spē. vt patz d pgnitiōe muscer ange/
liz dei. q. Preterea eiusdem obiecti nūero
pnt eē distincti actū spē. sic patz de pgnitiōe
intuitiua et abstractiua respectu incoplexi.
et de actu sciendi et errandi respectu pplexi
q mltro magis respectu obiectozū distincto/
rū spē. Preterea alit posset itare eodē ac/
tu in intellectu aliq pmo intelligi p illuz
actū et postea no intelligi. qd falsum est ad
sensum. qz si p vni actū intelligā actu ali/
qd obiectū p cāe p alium actū intelligā il/
lud obiectū et aliq aliq alteri speciei. tñ
fm opi. illā iohis Scoti. p tal actū habitū

duo obiecta terminari ad pmiū. f. no ad se/
cundū. q p scdm actū pmo intelligi secundū
obiectū. et postea nō intelligi itate scdo actu.
qz. et tē respectu illi obiecti pmi erit sit duo
actū eiusde spēi. qd videt incōueniēs. S3
qz illud argumentū fundat sup falsaz ymagi/
natōem. f. q aliq pmo pnt intelligi p aliq
actū. et postea itate eodē actu nō intelligi. sic
patz in ordie obiecti. iō no pūit. Tertia
pco. q aliqz actū est necessario et intrisece
pctuosus. Nec pbat. qz ipossibile est q ali/
qz actū ita sit pgent virtuosus. f. q posset
dici indifferēt pctuosus vel viciosus. fiat
dctmate pctuosus ppe nouitate alit actus
nisi necessario pctuosus. qz p nullū actū pnt
gent pctuosus mō p dicto sit siue denoiat a
li actū dctmate pctuosus. qz si sic. tñ iste se/
cū actū q est ptingent pctuosus erit deter/
miatē pctuosus p aliq aliū actū q ē neces/
sario pctuosus. aut p actū ptingent pctuosū
Si pmo mō. tē eadē rōne esset standū i p/
mo. Et sit tē habet ppositū q est aliqz actū
i boie necessario pctuosus. Si scdo modo
erit pcessus in ifinitū. vlt stabit ad aliqz
actū necessario pctuosum. et sic habet pposi/
tū Si qras. qd ē ille actū necessario pctuo/
sus. an exterior vlt interior. et an intelligere l/
velle. Dico q tā exteriores qz interiores sūt
pntgent pctuosus. Exēplū. ire ad eccliaz ppter
finē dctmatū. pmo est actū pctuosus. et itate
eodē ire ad eccliaz ppe finē malū ē viciosus
et pms est ptingent viciosus et bonū. Eo/
dē mō d intelligere et speculāri. pmo ppe finē
bonum erit istud speculāri pctuosus. et p itate
eodē actu i intellectu mutata intētiōe. f. q ta/
lis actū pntinet ppe finē idebitū erit ista spe/
culatio viciosa. et pms est ptingent pctuo/
sa ista speculatio. Idē dico q est dare aliq
actū pmo pctuosus q ē actū pmo laudabilr
pfectū. i. pfecte circūstātionatū circūstātijs
q est ita pctuosus q no pnt eē viciosus. Sic
velle facere aliq qd est pceptū diuinū est
ita pctuosus q nō pnt eē viciosus. itate dco p/
cepto diuino. Et ex tali actu generatū ē q
dā de q dicūt sci. q pnt nemo pnt malevri
Quarta pco est f. q actū pmo et necessa/
rio pctuosus ē actū volūtatis. Nec patz pmo.
qz ille solū est laudabilr et pctuosus fm se. aliq
pō no nisi secundario. et p qndā denoiatōez
extrinsecā. puta p p qeliciunt pformit actui
volūtatis. Preterea qlibet ali actū ab actu

volūtatis idē manēs. pnt eē pctuosus et vicio/
sus. iste aut sic solū est pctuosus q no pnt fie/
ri viciosus sic patuit. s. i. q. pcl. Preterea
null actū ē laudabilr vlt vitupabilr fm scōs
nisi ppe intētiōez bonā vlt malā. Intētiō
aut est actū volūtatis. Preterea Anst. Sola
volūtas punit. q sola volūtas peccat.
Quinta pco est q null alius actū ab actu
volūtatis est intrisece pctuosus vlt viciosus.
Tū qz qlibet ali actū idē manēs pnt esse tā lau/
dabilr q vitupabilr idifferēt. Et pmo lau/
dabilr qn pformat volūtati recte. et p vitu/
pabilr qn pformat volūtati viciose sic patz i
q. pcone. Tū qz null actū ē viciosus nisi
volūtati. et in pte volūtatis. qz pnt a/
deo est volūtatiū rē. S3 actū extior pnt p/
mo esse in pte volūtatis. puta q aliqz di/
mittat se in picipiū. et p dclēdēdo pnt illū
actū simplr meritorie nolle ppe deuz sic. s.
p3. Sexta pco. null alit hitū ab hitu vo/
lūtatis est intrisece pctuosus. qz qlibet ali
iclinat indifferēt ad actū laudabiles et vi/
tupabiles pfecte. Circa secundū articlū
ē pma distinctio q prudētia capis qdruplr.
Uno mō accipit p oī noticia directiua re/
spectu cūqz agibilr mediate vlt imediate.
sic accipit Aug prudētia in d li. ar. Et isto
mō tā noticia euidēs alit ppois (q euidēt
cognoscit p doctrinā. qz pcedit ex ppois p
se notū q noticia sciētica ppe est scia mo/
ral) q noticia euidēs ppois vltis. q soluz
euidēt pgnoscit p expiētiā. q noticia etia
est scia moral et prudentia. Exēplū pmi
oī bñfactori bñ est faciēdū. Exēplū scdi. q
libz iracūdē ē p pulcra pba leniēdū. Se/
cūdo mō accipit p noticia euidēte imedia/
te directia circa aliq agibile pteclare. et f
p noticia alit ppois pteclars q euidēt seqt
ex ppois p se nota tāqz maiore qz p doctri/
nā. Exēplū b3. huic bñfcoz ē bñfaciēdū q
sequit euidēt ex ista. oī bñfaciēti. Tercio
mō accipit p noticia imediate directia ac/
cepta p expiētiā solū respctū alit ppois pti/
cular Exēplū. iste iracūdē ē p pclra pba le/
niēdū. Et b noticia ē solū respctū alit ppois
pteclars pgnite p expiētiā. Et h videt esse
prudētia ppe dca fm itētiōez pbi. put disti/
guis scia morali Quarto mō accipit p
aliq aggregato ex oī noticia imediate dire/
ctiua. siue beat p doctrinā siue p expiētiā
circa oia opa būana requisita ad bñ viue/
f 4

re simplr. Et isto mō prudētia non est vna
noticia tm̄. sed includit tot noticias q̄ sunt
p̄tutes morales req̄site ad simplr bñ viue
re. q̄ q̄libet virt̄ moralis h̄z p̄tā pruden
tia z noticia directiua. q̄d p̄bat. q̄ pruden
tia est noticia p̄plexa. Hūc aut̄ vbi est aliū
z aliud p̄plexū ibi ē alia et alia noticia. Cū
ḡ aliud z aliū sit p̄plexū cui⁹ noticia est im
mediate directiua respectu opationū vni⁹
virtutis. z alia noticia respectu alteri⁹. ḡ est
alia z alia prudētia. P̄tēta aliq̄s p̄tē sci
re vñā p̄clusionē practicā cui⁹ noticia ime
diate dirigit circa materiā vni⁹ virtutis. z h̄re
ignorantiā dispositiōis p̄ habitū erroris cir
ca aliā p̄clusionē. cui⁹ noticia eēt imēdiate
directiua opationū circa obiectū alterius
virtutis. Sic aliq̄s p̄tē sci re euident̄ illā p̄clu
sionē q̄ hō debet t̄pate viue re. z errare cir
ca istā p̄clusionē. p̄ d̄fensioē illi⁹ articuli. de
us est trinus z vñ⁹. est moriendū volūtariē
q̄ aliq̄s possz credere hūc articulū esse fal
sum. ḡ noticia directiua respectu vni⁹ z al
terius est alia et alia. q̄ aliq̄ esset ip̄sibile
sci re euident̄ vñā p̄clusionē practicā z
ignorare aliā. Et isto mō p̄bat distinctio n̄
tm̄ nūeralis int̄ illas prudēcias. sed etiam
speciuoca. q̄ q̄nq̄ aliq̄ sunt eiusdē sp̄ei
cū q̄cunq̄ stat vñū stat reliquū. z si cū vno
stat vñū cū q̄ nō p̄tē stare reliquū. ista distin
guunt̄ sp̄ē. Exēplū de albedie z nigredie z
dulcedie in lacte. sed scia vni⁹ p̄clonis pra
ctice stat cū errore alteri⁹ p̄clonis p̄ctice. et
nō stat cū errore eiusdē p̄clonis siml̄ p̄tē re
pugnantia formale. ḡ scia vni⁹ p̄clōis et
alteri⁹ distinguunt̄ nō tm̄ nūero sed et sp̄ē.
Si em̄ essent eiusdē sp̄ei. sic scia vni⁹ p̄clō
nis stat cū errore alteri⁹ p̄clōis. sic statet
cū errore illi⁹ p̄clōis. Si l̄ si albedo stat
cū dulcedie i lacte. z n̄ stat cū nigredie. idō
nigredo z dulcedo differūt sp̄ē. q̄ si nō sic
albedo stat cū dulcedie. sic stat cū nigredi
ne. De ista vnitatē q̄re in Jobe z Ockā de
vnitatē scie z vnitatē respectu diuersoz p̄n
cipioz z p̄clusionū specificatiua. z dicas
vni⁹ formis hic z ibi. q̄ eadez est difficultas
oīno z nō maior neq̄ minor. Quō aut̄ pru
dentia distinguat̄ a scia moralit̄ quō nō. z
exēpla de prudētia de tribz p̄mis modis q̄
re. s̄. in dubitatiōe de virtutibz moralibz
Scda distinctio est q̄ virtū moralit̄ q̄
dā sunt geniti ex actibz impatiuis executio

nis formalr. q̄ dā sunt geniti ex actibz respec
tu eorū dē obiectoz. q̄ act⁹ nō sunt forma
liter impatiui executiōis sed tm̄ equaliter
impatiui. q̄ ad istos act⁹ nō inclinat̄ h̄re ta
les q̄ est impedimentū executiōis. s̄ remo
to oī impedimento tē ad tales act⁹ inclināt
h̄re de necessitate. Exēplū p̄mi. aliq̄s vult
patient̄ sustinere mortē p̄ d̄fensione fidei
z interata sibi mortē ip̄at potentijs inferiori
bus sustinere talē penā sine rebellioē. Istū
impiū n̄ est nisi velle actualr sustinere mor
tē sine traditiōe aliq̄ q̄ mors sibi inferi
t. Aliud exēplū est. Aliq̄s h̄ns m̄tas d̄m̄
tias vult actualr dare istas paup̄ibz p̄ amo
re dei. et impar actualr a moro impedimento
potētijs executiuis q̄ exequant̄. q̄d ip̄um
nō est aliū q̄ velle sic actualr dare a moro
oī impedimento Si em̄ esset impedimētū tūc
nō posset rōnabiliter dare velle absolute.
sed tm̄ p̄ditionalr. puta si tale impedimētū
nō esset. Exēplū scdi. aliq̄s vult sustinere
mortē p̄ d̄fensione fidei si mors imineret si
bi. z nō esset impedimētū. Si l̄ q̄ ad aliū
exēplū. aliq̄s libent̄ vult dare diuitias
p̄ amore dei si eas h̄ret z nō esset impedimen
tū. sed q̄ nō h̄z eas n̄ p̄tē eas rōnabilr actu
alr absolute dare p̄tē impedimētū. Illud
velle est act⁹ impatiū nō formalr s̄ equaliter
tm̄. Ex istis actibz generāt distincti h̄re
sp̄ē Tū p̄tē distinctiōez obiectoz specificā
q̄ vñ⁹ act⁹ h̄z impedimētū p̄ obiecto. aliq̄ est
ip̄atiū formalr nō h̄z. Tū q̄ q̄uis b̄re v
le genit⁹ ex actibz ip̄atiuis equalent̄ augē
ret in infinitū. nunq̄ inclinaret ad actū i
patiū formalr. q̄ sunt act⁹ distinctoz obie
cto. tūc etiā p̄ separationē actū q̄ aliq̄s p̄tē
h̄re actū impatiū equalent̄ z si nunq̄ ba
beat actū ip̄atiū formalr. Tertia disti
ctio q̄ iusticia z q̄libet vna h̄re moral̄ fm̄ q̄
n̄ ē alia nec formalr nec equalit̄ h̄z q̄nq̄ ḡ
dus. nō q̄dē eiusdē sp̄ei s̄ distinctaz sp̄erū
Prim⁹ grad⁹ est q̄ aliq̄s vult facere opa
iusta p̄formit̄ rōni recte dictanti talia opa
esse faciēda. fm̄ debitas circūstācias. respi
ciētia p̄cipue ip̄m op⁹ iustū faciēdū tali lo
co z tali t̄pē. z p̄tē honestatē ip̄i op̄is sic p̄
pter finē. puta intellet⁹ dictat tale op⁹ i
stū esse faciēdū tali loco v̄l t̄pē p̄pter bone
statem ip̄sins op̄is. v̄l p̄pter pacē. v̄l aliq̄
tale. z volūtas elicit actū volēdi talia opa
p̄formiter iuxta dictamen intellectus.

Secundus grad⁹ est q̄ volūtas vult fa
cere opa iusta fm̄ rectū dictamē p̄dictum
z p̄ter h̄ cū intētiōe nullo mō dimittēdi ta
lia p̄ q̄cūq̄ rectā rōnē. etiā non p̄ morte
si recta rō dictet tale op⁹ nō esse dimittēdū
p̄ morte. puta si hō velit sic honorare p̄ez
fm̄ rectū dictamē p̄dictū loco et t̄pē z cū
intētiōe z volūtatē nō dimittēdi istū ho
norē p̄ morte si imineret. Terti⁹ gradus
est q̄ aliq̄s vult tale opus facere fm̄ re
ctā rationē p̄dictā cū intentione fm̄ circū
stācias p̄dictas. z vltra h̄ vult vltra circū
stācias p̄dictas facere tale opus p̄ciser so
lū. q̄ sic dictatū est a recta rōne Quart⁹
gradus est. q̄ aliq̄s vult tale opus facere
fm̄ oēs circūstācias p̄dictas. z p̄ter hoc p̄
pter amorē dei p̄cipue. puta q̄ sic dictatūz
est q̄ talia opa sunt faciēda p̄pter amorē di
p̄cise. z iste grad⁹ solūz est p̄fecta z vera h̄re
moralis. de q̄ sancti loquunt̄. Quāt sit p̄
prie virt⁹ moralis patet p̄mo. q̄ generat̄ ex
actibz moralibz. z inclināt ad act⁹ cōsiles. z
dirigit in actibz respectu eorū dē obiecto
rū. q̄d p̄tē p̄tinet ad virtutē moralē. Scdo
q̄ variatio finis nō variat virtutē q̄tum ad
moralitatē z nō moralitatē. q̄ respectu di
uersoz finū p̄tē esse diuerse virtutes mo
rales. hic aut̄ solū variat finis a p̄dicti ḡdi
bus. Tercio. q̄ viciū sibi oppositū est p̄rie
viciū morale. ḡ iste grad⁹ est virt⁹ moralis.
Quin⁹ grad⁹ est q̄ aliq̄s eligit tale op⁹
facere fm̄ p̄dictas p̄ditiones excepto fine.
q̄ indifferēt p̄tē fieri p̄pter deū tanq̄ p̄tē
finē. v̄l p̄pter honestatē. v̄l pacē. v̄l aliq̄ ta
le. q̄d dico p̄ intētiōe p̄bi. z p̄ter h̄ elicit ta
le opus facere actu impatiūo formalr. nō
tm̄ equaliter. z si tūc velit actu ip̄atiūo for
malit̄ facere v̄l pati aliq̄d q̄d ex natura sua
excedit cōem statū hoīm. z est p̄tra inclina
tiōē naturalē. vel si tale op⁹ nō excedit cō
munē statū hoīm. nec est p̄tra naturalē in
clinationē q̄tum est ex natura act⁹. est tū ex
aliq̄ circūstācia p̄tra inclinatōez natura
lē. talis inquā actus impatiū⁹ formalr tal
op̄is est generatiū virtutis heroice. v̄l elici
tus a virtute heroica fm̄ intētiōem p̄bi z
fm̄ veritatē. z null⁹ alius habit⁹ genitus ex
quibuscūq̄ alijs actibz est virtus heroica.
Exēplū primi. aliq̄s vult actualit̄ actu i
patiūo formalr mortē iminere p̄ d̄fensiōe
fidei sustinere mortē sine p̄bustione. Exē

plū secundi. Aliq̄s habēs iusticiā sic q̄ q̄c
qd est p̄ rectam rōnem vult deferere. s̄. iū
sticiā. z facere iusticiā. postea exponit igni
vel carceri p̄petuo nisi faciat iusticiā. hoc
nolle facere iniusticiā nō excedit cōem sta
tū hoīm. sed nolle sic q̄tū ad illā circūstan
tiā q̄ est recta rō v̄lis excedit cōem statū ho
minū. Si tūc ille vult citi⁹ actu impatiūo
formalit̄ executiūo aliq̄d ex istis q̄ deferat
iusticiā. ille vtiq̄ tā in p̄mo casu q̄ in se
cūdo est p̄fecte heroice z nō ali⁹. Distin
ctio nūeralis illorū habitū et actū patz
p̄ separabilitatē ip̄sorum. Distinctio specifica
patet p̄ distinctiōē specificā obiectoz p̄tā
liū. quia teneo q̄ illa q̄ ponunt circūstātie
virtutū ab alijs sunt obiecta p̄tāria z se
cūdaria ip̄i act⁹ virtuos. Et iō q̄ talia ob
iecta variant fm̄ sp̄em. act⁹ z habit⁹ eorūz
variant fm̄ sp̄em. sed actus cuiuslibet gra
dus ascēdēdo h̄z aliq̄d obiectū z circūstā
tiā distinctā sp̄ē ab obiecto et circūstātia
grad⁹ inferioris. ḡ z c. Scdo patz h̄. q̄a
q̄ntūcūq̄ vñ⁹ grad⁹ augeret etiā in infini
tū. nunq̄ inclinabit ad actū alteri⁹ ḡd⁹. S̄z
illa q̄ sunt eiusdē speciei p̄tē h̄re effectum
eiusdē sp̄ei ḡ z c. Quarta distinctio q̄ vir
tus theologica accipit̄ larget̄ stricte. Lar
ge accipit̄ p̄ virtutē acq̄sita. puta p̄ fide acq̄
sita. spe z caritate acq̄sitas. q̄ isti habit⁹ ha
bent̄ deū p̄ obiecto. Stricte accipit̄ solūz
p̄ istis habitibz infusis. Quinta distinctio
est q̄ aliq̄s act⁹ est intrinsece bon⁹ moralit̄.
aliq̄s intrinsece mal⁹ z viciōsus. aliq̄s neu
ter z indifferēs. Exēplū p̄mi. Velle orare
p̄ honore di. z q̄ p̄ceptū est a deo fm̄ rectā
rōnem z c. Exēplū secūdi. velle orare p̄pter
vanam gloriā. z q̄ p̄tra p̄ceptū dei z cō
tra rectāz rationē. Exēplū tertij. v̄l velle
simplr orare sine aliq̄ circūstātia dictata
a rōne. q̄ nec p̄pter bonū finē nec p̄pter malū
q̄ p̄pter nullū finē. z tal⁹ act⁹ indifferēs siue
interior siue exterior solū d̄r bon⁹ denotiatio
ne extrinseca z nullo mō intrinsece nec vi
ciousus. Sexta distinctio est q̄ aliq̄s act⁹
est bonus ex genere v̄l mal⁹. aliq̄s ex circū
stācia. aliq̄s ex p̄ncipio meritorio. Exem
plū p̄mi q̄z tū ad actū bonū ex genere. sicut
orare v̄l dare elemosinā. siue velle talia fa
cere absolute. siue aliqua circūstātia bo
na v̄l mala. Exēplū q̄z tū ad actū malū. vel
le furtū facere. velle fornicari absolute siue

aliqua circūstātia bona vlt mala. de q̄b di-
cit phs. 7 dicūt sancti. q̄ statim notata cō/
noluta sunt malis. Exemplum secūdi. vt
velle abstinere fm circūstāntias dictatas
a recta rōne. ppter honestatē tanq̄ ppter finē.
vlt ppter p̄seruatiōez nature vel aliū finē quē
intēderet phs pagan⁹. Exemplū secūdi
q̄tū ad actū malū. velle fornicari 5 rectaz
rōnem. vlt loco 7 tpe debitoz. 7 ppter libidi-
dinē tanq̄ ppter finē. Exēplū tertij. vt vel-
le p̄tinere fm rectā rōnem 7 alias circūstā-
tias ppter honore dei. q̄ talis actus est dō
acceptus. Septima distinctio est. q̄ ha-
bitū inclinatioz ad actus. q̄dā sunt sub-
iectiue in pte sensitiua. 7 q̄dā in voluntate.
Prīmū mēbrū patet de b̄nūz furiosis p ex-
pientia infatuatis. q̄ pnt elicere aliq̄s act⁹
in absentia rerū sensibiliū. nō p intellectu
7 voluntatē. q̄ in eis nō est vltus rōnis. 8 p
fantasia et alias virtutes sensitiuas. hoc nō
pōt esse sine habitu genito ex actu q̄ habet
in p̄ntia istaz rez. q̄ impossibile est q̄ aliqd
transseat de d̄dictorio zc. Sed fantasia i ta-
libz 7 appetitus sensitiu⁹ post p̄mū actū pnt
aliq̄e actū elicere quē nō pnt habere aū p̄
mū actū. ergo ex illo actu aliqd generat in
illa potētia. Nō spēs. q̄ illa nō est ponēda
sicut alibi patz. si etiā ponat illa p̄cedit ac-
tū. 7 si illa sola ponat nunq̄ pōt potētia in
actū in absentia rez. si nō habeat act⁹ i ea/
dez potentia in p̄sentia obiecti. ergo ex illo
actu causat aliq̄s habit⁹ i tali potētia. 8 zc.
Secūdu mēbrū patz. q̄ aliq̄s habit⁹
est simplr virtuosus 7 pmo. 7 nō nisi volūta-
tis. q̄ null⁹ alteri⁹ potētie act⁹ est generati-
uus habit⁹ tal⁹ pmo virtuosus nisi act⁹ volūta-
tis. 8 zc. Preterea si nō. hoc nō esset nisi
ppter libertatē volūtatē q̄ nō pōt dēfina-
te inclinari ad vnā ptem p̄radictionis. vlt
ppter p̄formitatē ei⁹ ad rectā rōnem. q̄ scz nō
pōt discordari a recta rōne. Prīmū nō ipe-
dit. q̄ fm oēs caritas est ponēda in volū-
tate ad eliciendū actum meritoriū. q̄ libe-
re elicit. aliter nō esset meritori⁹. 7 tñ incli-
nat voluntatē p modū nature 7 ad vnum
determinate. Nec secūdu impedit. q̄ il-
lud assumptū falsum est. vt postea patebit
Circā tertij articulū p̄ncipales sunt q̄t-
tuor articuli. Prīmus de cōnexionē virtu-
tum moraliū inter se. Secūdus de conne-
xione earum cum virtutibus theologicis

Tertius est de cōnexionē earū cū habitibz p-
tis sensitiue. Quartus de cōnexionē earum
cū prudentia. Quantū ad p̄mū articu-
lū ē opinio Tho. p̄ma scde. q. lxxv. ar. i. q̄ ali-
que sunt virtutes q̄ p̄ficiūt hoīez fm cōm-
statum q̄tū ad ea q̄ cōiter omni homini
accidūt. cuiusmodi sunt virtutes cardina-
les. Quedā sunt que p̄ficiūt hoīem q̄tū
ad statum spālem. et q̄tū ad illa que p̄ue-
niunt homini q̄tū ad illum statū. sicut
magnificētia. magnanimitas. homini exi-
stenti in potestate. dignitate. 7 honore. Et
loquendo de p̄mis dicit q̄ ille sunt p̄neze.
loquendo de secūdis ille nō sunt connexi.
Quantū aut ad cōnexionēz virtutū cū
prudentia dicit q̄ prudentia nō potest esse
sine virtutibz moralibus. q̄ prudentia est
recta ratio agibiliū q̄ p̄cedit ex finibz virtu-
tūz vt dicit p̄ma scde. q. lxxij. ar. iij. 7 v.
Itē phs. vj. Ethicoz. malicia est corrupti-
ua p̄ncipiū. p̄ncipiū aut est prudentia. 8 nō
stat cum vicio. Itē. iij. Ethicoz. oīs mal⁹
est ignorās. 8 scia sicut prudentia non stat
cū malicia Contra istā opinionēz p̄mo
q̄ p̄cedit p̄positū. scz q̄ non oīs virtutes
necessario sunt p̄neze quia ille q̄ p̄ficiūt ho-
minē in determinato statu non sunt p̄neze
cum eis q̄ p̄ficiūt hoīem in cōmuni statu
Secūdo q̄ possibile est q̄ alicui occur-
rat materia vnius virtutis q̄ p̄ficiūt hominē
fm cōm statū 7 non alterius. sicut possibi-
le est q̄ occurrat alicui materia p̄pantie et nō
fortitudinis. 7 p̄ns pōt se exercere circa ma-
teriā ist⁹ virtutis acq̄rendo p̄pantiā 7 non
fortitudinē p rōnez suā Et tertio q̄ d̄d-
cit sibi p̄pi. q̄ dicit q̄ prudentia nō p̄t esse sine
virtutibz moralibz. q̄ q̄ rōne prudentia lega-
tur ab vna virtute morali 7 ab alia. 7 p̄ns
qua rōne non pōt esse sine virtutibus de p̄-
mo genere. nō potest esse sine virtutibz de se-
cūdo genere. Itē est alia op. Bando. ix. q̄t-
libet. q. vij. q̄ in acq̄sitiōe virtutis sunt q̄t-
tuor grad⁹. p̄seuerantia. p̄tinentia. p̄pantia. et
virtus heroica. Et in acq̄sitiōe h̄i⁹ vicio-
si sunt aliq̄ q̄tuoꝝ grad⁹. s. i. p̄seuerantia. i. cō-
tinentia. i. p̄pantia. bestialitas. fm phm. vij.
ethicoz. i. p̄ncipio. Illi r̄ndent ad argumē-
tū. q̄ aliq̄s pōt exerceri circa materiā vni⁹
virtutis 7 nō alteri⁹. vt acq̄rat p̄seuerantiā 7
temperantiā 7 p̄tinentiā in duobz gradibz
scz q̄tū ad inchoationē 7 augmētatiōez

sed nō q̄ntū ad p̄plementū 7 p̄fectiōez In
quo gradu simplr meret dici virtus abso-
lute. nec q̄ntū ad virtutē heroicā. Ita q̄
in eodē habitu nūero ponit p̄dictos q̄tuo-
or gradus. Et in duobz p̄mis p̄nt esse
non p̄neze. 7 aliq̄ modo in tertio gradu. 8
in tertio gradu p̄fecto 7 in quarto necessa-
rio sunt p̄neze. q̄ sic requirit p̄neze aliaz
sicut fulcimentū. q̄ nō posset diu p̄seruari
nisi fulciret. neq̄ diu p̄sistere absq̄ aliq̄ eā
fulcimentibz. Pro ista opinione arguitur
multipliciter a multis. tangā ratiōes aliq̄s
Primo sic. nō est vera virt⁹ q̄ in p̄trariū
fini suo obseruari pōt siue obliq̄ri. Se-
cundo. q̄ vna sine alia nō potest delectabi-
liter opari. Tertio q̄ vna non p̄fecte p-
ducit ad finē virtutis sine alia Cōfirma-
tur. q̄ virt⁹ est q̄ habentē p̄ficiūt ei⁹
bonū reddit. Preterea. vj. ethicoz. p̄tu-
tes sunt sorores. Itē Breg. iij. moral. zc.
q̄re bec 7 alia in Bando. 7 Scoto. Et iō
arguo p̄tra illā opinionēz q̄ in materia pec-
cat. Prīmo q̄ male allegat phs. q̄ non po-
nit ibi nisi tria mēbra. sicut patet i p̄ncipio
septimi vbi ponit p̄tinentiā p̄pantiā 7 p̄tu-
tem heroicā ex vna parte. 7 ex altera pte po-
nit i. cōtinentiā. maliciā 7 bestialitatē Sed
caplo. ix. 7. p. ponit q̄tuoꝝ. scz p̄seuerantiā
p̄tinentiā ex vna pte. 7 ex alia ponit molli-
ciē 7 incontinentiā. 7 distinguit iter illa. q̄a
i. cōtinentia 7 p̄tinentia sunt circa delecta-
tiōes. p̄seuerantia 7 mollicies sunt circa tri-
sticias. Und dicit sic. ix. ca. Dic aut circa
delectationes p̄tinentes hic aut incontinēs
hic aut circa tristicias mollicies. hic aut p-
seuerantia. Qd sic intelligo. q̄ cōtinentes est
ille qui habet p̄uas p̄cupiscēntias 7 dle-
ctationes in appetitu sensitiuo et nō sequit
eas. sed sequit rectā rōnem. Incontinentes q̄
dimittit 7 sequit istas delectatiōes. ideo cō-
tinentia 7 incontinentia habent p̄prie fieri
circa delectabiles p̄cupiscēntias. Perse-
ueras est ille q̄ habet virtutē 7 in illa aliq̄
p̄seuerat cum tristicia ppter aliq̄ extrinse-
cū p̄neze materia illius virtutis. Vol-
lis est ille qui ppter illud extrinsecuz ex quo
sequit tristicia dimittit actum virtutis. q̄ nō
vult illum actum exercere cū tristicia Exē-
plum si aliq̄s essz virtuosus in surgēdo ad
matutinū ad laudandū deū. si frig⁹. pigri-
cia vlt aliquod tale accideret. 7 exerceret ni

hilominus tunc actum talis virtutis. hoc
esset cum q̄dam tristicia. 7 talis diceret p̄se-
uerans p̄tinuando actū virtutis Si autē
dimitteret actū virtutis 7 non exerceret il-
lum. q̄ nō vult talē actū exercere cum tri-
sticia. tūc diceret mollis. Q̄ aut bestia-
litas distinguit p̄ opposita a virtute. patet
p cum. c. j. Dico aut bestiales zc. Quō aut
isti gradus q̄s ponit phs distinguunt pa-
tebit postea. Secūdo. posito q̄ essent ta-
les gradus in p̄tute sicut nō sunt. adhuc nō
valet q̄d dicit de p̄neze Prīmo. q̄ ē pos-
sibile materiā vnius virtutis alicui occur-
rere 7 nunq̄ alteri⁹. 7 p̄ p̄sequez circa mate-
riā illius virtutis pōt generari virt⁹ i gradu
heroico. sine aliqua alia p̄tute. maxie cum
fm cum isti sunt gradus vnius virtutis. 7
vna p̄t augmētari vsq̄ ad gradū supmū
possibile sibi sicut alia q̄ nō occurrat ma-
teria alterius. Contra illud q̄d dicit q̄
in tertio gradu p̄fecto 7 in q̄rto sunt p̄tutes
necessario cōnere. ita q̄ vna req̄rit aliaz sic
fulcimentū. q̄ nō posset diu cōseruari 7 p-
manere nisi suffulciret ab alia zc. Sz p̄tra
Virt⁹ p̄fecta sufficit ad fulciendū seipam si-
ne q̄cunq̄ alia. B̄ns patet. quia stante vi-
cio alteri virtuti opposito. q̄uis citra cōple-
tū. sufficit p̄t vna ad eliciendū actū suū. 8
m̄ltomagis sufficit sine p̄tute illa. 7 sic pōt
elicere actum ita frequēter. 7 ita p̄ act⁹ p̄p-
os augmētabit 7 fulciet sufficienter. patet
em̄ p̄xpientia q̄ aliq̄s i. p̄pant pōt velle p-
fecte opa iusticie 7 facere. 8 multomagis p̄t
talia opa exercere sine tēperantia. Ideo di-
xi. citra completū. quia tunc aliquis est in
completo vicij. quādo ppter actū viciōsuz
vult omnino deserre actū virtuosum Et
cum i. p̄pantia in tali gradu nō stat iusticia
Preterea q̄n aliqua cā nata est generare
aliquem effectum augmētabile. illa appro-
ximata generabit et pducit illum effectum
ad p̄fectionē q̄ntū potest Sz sic est de cau-
sis generatiuis vnius virtutis sine alia.
Preterea fm istam viam. multi sancti 7
cōfessoꝝes nō habuissent aliquā virtutem
moralē p̄fecte. q̄ m̄lti fuerūt q̄bus nunq̄
materia fortitudinis nec materia regim̄is
occurrit. Si dicis q̄ occurrebat eis in
cognitiōe. 7 fuerūt parati morteꝝ sustinere
si materia eis occurrisset. reodez modo ad
bene regēdū. Cōtra forte nūq̄ cogitabāt

de materia fortitudinis. nec de regimine. nisi forte in generali saltē hoc est possibile. Sed sic cogitare in generali nō sufficit ad virtutē morālē. qz ad istā req̄rit p̄ndencia in speciali. sic p̄r dictū est. Et iō respō deo ad istū articulū. 7 sit hec p̄ma p̄clusio. virtutes morales oēs p̄nectunt in q̄busdā p̄ncipijs vniuersalibz. puta oē honestū est faciendū. oē malū est dimittendū. oē dicta tum a ratione est faciendū. qz possunt esse maioresz minores in syllogismo p̄actico p̄cludente p̄icularē p̄clusionē. cuius no/ ticia est p̄ndencia in p̄iculari. directiua ī actu virtuoso. Et potest idem p̄ncipiū nu/ mero esse maior cū diuersis minoribz appli/ catis simul ad cōcludendū diuersas p̄posi/ tiones p̄ctiāres quarū p̄ndencia sunt no/ ticie directiue in diuersis actibz virtuosis. sicut de ista p̄clusionē dictū est diffuse in rectorio in matia morali. q̄re ibi. Se/ cūda cōclusio est ista. qz vna virtū perfecta sufficienter cum voluntate 7 recta ratione siue p̄ndencia inclināt ad p̄mū actum al/ terius virtutis. que est generatiua illiū vir/ tutis. Et intelligo p̄ virtutē p̄fectā p̄tu/ tem in tertio 7 q̄rto gradu. de q̄bz supra di/ ctum est. qz si aliq̄s vult aliq̄d solum q̄a di/ ctā a recta ratione p̄pter diuinū bonorē. tūc vult omne dictatū a recta ratione. Et ita dictatē recta ratioē qz actus virtuosus sit eliciendus circa materiā alterius virtu/ tis. statim illa p̄r in vno gradu vel in alio licet sit alterius speciei inclināt volūtatēz sufficienter ad eliciendū actū p̄mū alteri/ virtutis. patet exemplū de iusticia 7 t̄pan/ tia. Et si q̄ras Utrū virtū in secūdo gra/ du inclinēt sufficienter mō p̄dicto ad p̄/ mū actum alteri/ virtutis. Respōdeo. aliq̄n inclināt. aliq̄n non. p̄tingit em̄ q̄n materia alterius virtutis occurrit homini cū aliq̄ circūstantia p̄seruatiua illius virtutis in se/ cūdo gradu. tūc inclināt ad p̄mū actū ta/ lis virtutis sicut in tertio v̄l in q̄rto gradu. Nō aut̄ occurrūt cū circūstantia in p̄t̄bo. tunc non inclināt. Exemplū. si aliq̄s sit iu/ stus 7 imineat mors nisi faciat actū iniusti/ cie. tūc iusticia in secūdo gradu statim in/ clināt ad p̄mū actū fortitudinis. qz actū il/ lius virtutis est nolle deferere iusticiā pro aliquo qd̄ est p̄tra rectā rationē. 7 ita si re/ cta ratio dictat qz citius sustinenda ē mors

qz fiat actus iniusticie. statim illa iusticia in tali gradu ad actum p̄mū fortitudinis inclināt. Sed si q̄s habeat iusticiā in p̄/ mo gradu. et imineat sibi mors nisi faciat actum int̄pantie. puta vt fornicet. ibi nō in/ clināt in gradu p̄dicto ad p̄mū gradū tē/ peratiē. qz p̄t illā iusticiā p̄seruare fm̄ re/ ctam rōnem 7 t̄n facere actūz int̄pantie. qz hic nulla est repugnantia inter actū vel cir/ cūstantias actionū. Sic ergo iusticia in p̄/ mo gradu non inclināt ad p̄mū actū virtu/ tis alterius. qz p̄t aliq̄s velle facere opera iusta p̄formiter rationi recte. absq̄ h̄ qz p̄t inclinēt ad volendū actū t̄pantie p̄formiter recte rationi. qz tam isti actus qz circūstan/ tie actū sunt imprinentes ad finē. Et iōo habitus a quo elicitur vnus actus nō incli/ nat ad aliū actū imprinentē. de hac p̄clusi/ one. quō vna. i. virtus inclināt ad actūz p̄/ mū alterius. q̄re in rectorio vbi prius.

Sed queris Utrū iusticia fm̄ qz est vir/ tus heroica inclinēt sufficienter ad actum alterius virtutis. Respōdeo. aliq̄n inclināt aliq̄n nō. Rā occurrēt materia alteri/ virtutis cū aliq̄ circūstantia necessario sequen/ te iusticiā vel repugnātē. puta si opor̄eret aliquem deferere actū iusticie vel t̄pantie. vel facere inhonestū. vel sustinere carcerē illo modo inclinaret sufficienter ad actūz fortitudinis. Si aut̄ occurrīt materia al/ terius virtutis cū circūstantijs oīno imp̄/ tinentibz. puta si opor̄et aliq̄ bona sua p̄de/ re nisi faceret actū int̄pantie. in tali casu si inclinaret sufficienter. Si q̄ris Utrū iu/ sticia in vno gradu inclinēt ad actum iusti/ cie. ī alio ḡdu. R̄ndeo. p̄mus gradus nō vi/ det̄ inclināre ad secūdu. qz secūdu gradus h̄z circūstantiā imprinentē oīno ad p̄/ mū. nec sequentē nec repugnantem. Sic nec eadem rōne secūdu inclināt ad ter/ tium nec q̄rtum. Sed tam secūdu qz ter/ tium. qz quartus inclināt ad quintum. pu/ ta ad heroicū. Tertia p̄clusio est qz nul/ la virtus morālis in quocūqz gradu coacti/ git aliā virtutē in quocūqz gradu. Doc̄ p̄/ bat. qz aliquis p̄t se exercere circa materiā vnus virtutis in quocūqz gradu sup̄/ dicto. absq̄ hoc qz exerceat se circa materiā alterius virtutis. qz ip̄ossibile est qz nō occurrat materia cuiuscūqz alterius virtu/ tis. Et nō videt̄ maior ratio q̄re nō potest

se magis exercere in vno gradu q̄ in alio. 7 ita in quolibet v̄l in nullo. et si q̄nqz occur/ rit matia alteri/ virtutis h̄ accidit. Quar/ ta p̄clusio est qz duo p̄mi gradū virtutis stat̄ cū vicio p̄rio alteri/ virtuti 7 recto iudicio rōnis. nō t̄m respectu istius virtutis q̄ stat̄ cū vicio. sed respectu alteri/ virtutis. cū cu/ ius opposito stat̄ illa virtū. 7 sit cū vicio op/ posito 7 errore alteri/ virtutis. 7 hoc q̄ntū cūqz virtū in illis gradibz inrēdat. Prima pars patet p̄ exp̄ientia qz aliq̄s p̄t t̄pate age/ re fm̄ p̄mos duos gradū t̄pantie. 7 t̄n velle iniuste agere. etiam dictatē recta rōne qz ta/ lia opa iniusta nō sunt faciendā. sed opposi/ ta sunt faciendā. Et stante rōne recta tā re/ spectu t̄pantie qz iusticie. p̄t aliq̄s p̄pter li/ bertatē voluntatis velle opposita vni/ sicut postea patebit. 7 ita p̄t velle facere opa in/ iusta 7 esse iniustū. Preterea q̄n aliq̄s ac/ tus sine circūstantijs stat̄ cū alio actu. idē actū saltē genere licz nō nūero p̄mo sine cir/ cūstantijs 7 postea cū circūstantijs stat̄ cū eodē actu cū circūstantijs imprinentibus. Doc̄ patz. qz si stat̄ cū eo sine circūstantijs nō p̄t sibi repugnare nisi p̄pter circūstan/ tiā aliquā repugnantē circūstantiē illi/ vir/ tutis. puta si aliq̄s veller facere opa iniusta. qz inhonestā. v̄l qz p̄tra rectā rōnem. Dic/ videt̄ repugnantia inter actū t̄pantie in p̄/ mo gradu 7 secūdo. 7 int̄ actum iniusticie. qz actū t̄pantie tā in primo qz in secūdo gra/ du elicit̄ p̄pter honestatē. qz p̄formis recte rationi. Et ideo q̄ elicit̄ qz inhonestū. v̄l qz p̄tra rectā rōnem. videt̄ repugnare actui tē/ perantiē p̄pter illas duas circūstantias. q̄ sublatā oī repugnātia int̄ circūstantias 7 stante imprinentia inter eas. videt̄ qz isti ac/ tus possunt simul stare. sic q̄n vn̄ fuit sine circūstantijs. Patz q̄ maior. Sz p̄miori pa/ tet. qz velle facere actū t̄pantie put̄ est actū differens 7 sine circūstantijs. stat̄ cū actu vi/ cioso volēdi facere opa iniusta. sic patz per exp̄ientia. 7 p̄t elici actus in p̄mo gradu 7 secūdo cū circūstantijs oīno imprinentibz v̄l si aliq̄s veller facere opa iniusta qz neces/ saria primo v̄l destructiua fame vel bimōi vbi ponunt circūstantie oīno imprinentes circūstantijs t̄pantie. in p̄dictis gradibus p̄t stare cū iniusticia. Secda pars patz. qz iusti/ cia p̄t stare cū t̄pātia 7 recta rōne respectu iu/ sticie. multo magis p̄t stare cū errore ī rōne

respectu iusticie. puta si ratio erronea dicat̄ opa iniusta nō sunt mala sed bona. vel ho/ nestā. Quinta p̄clo est. qz t̄rti/ gradū vir/ tutis nō stat̄ cū vicio opposito alteri/ virtu/ ti 7 recto dictamie respectu illius virtutis. Sed si sit ignorantia in rōne. vel error re/ spectu alterius virtutis. tūc p̄t stare. cum vicio alteri/ virtutis opposito. Prima pars patet. qz q̄n aliq̄d est volitū qz tale p̄cise. ni/ hil scitū esse tale p̄t esse nolitū. Exēplū. si diligo sortē qz hō est. ip̄ossibile est stante reduplicatiōe qz odiā quē scia esse hominē qz reduplicatiua ista infert qz diligo om̄nē boiēm. 7 t̄n odire aliquē quē scirem esse ho/ minē. qd̄ includit d̄ditionē. Sed i t̄rtio gradu diligo l̄ volo facere opa iusta p̄cise qz p̄formis recte rōni. q̄ ip̄ossibile est qz sci/ am aliq̄d p̄forme recte rōni 7 t̄n q̄ nolim. il/ lud. Si dicas qz licet nō possim nolle il/ la dictata a recta rōne. t̄n possum velle op/ positiū illi/ dictati. puta possum velle actū incontinentiē. q̄ntūcūqz rō dictat p̄tinenti/ tiā esse volendā. Hūc aut̄ viciū non t̄m ge/ neraf ex actu volendū p̄tinentiā sed etia ex actu volendi incōtinentiā. q̄ rē. Respōdeo qz stante p̄ma volitione 7 recta ratione p̄e/ dicta ip̄ossibile est aliquem velle actū in/ continentie p̄pter formalē repugnantia. qz si vult facere actum p̄tinentie p̄pter bone/ statem. et p̄cipue qz est sic dictatus a recta ratione. tunc p̄sequens vult omne dicta/ tum a recta ratione. stante prima volitiōe. 7 p̄ p̄ns si dictat a recta ratione qz sit conti/ nendū p̄pter honestatē necessario vult illū actum. ergo non potest simul velle opposi/ tum. quia volitiones taliū oppositorū sunt oppositē. Si dic̄ qz illa volitio respectu actus p̄tinentie nō est actus virtuosus. q̄a non est in potestate voluntatis. Respōdeo qz sit quatenus potest suspendere primum actum. Secūda pars p̄clusionis patet quia si aliquis ignoraret actūz incōtinentie esse malum vel erraret dictando illū actū esse bonum. tunc cum actu volūtatē et ta/ li errore potest stare viciū oppositū alteri/ virtutis. qz hic non videt̄ aliqua repugnā/ tia. Sexta p̄clusio Iusticia in quarto ḡ/ du cum nullo vicio stat̄ nec errore culpabi/ li. Doc̄ p̄bat. qz si aliq̄d vitium statet. aut illud esset peccatū ex ignorantia. vel mali/ cia. vel ex passione. Non p̄mū. qz aut illa

Ignorantia esset vincibilis. aut inuincibilis. Si primo modo. tunc non est ignorantia culpabilis. Si vincibilis. tunc intellectus vincit et amouet impedimentum si diligit deum vel honorem dei. Non secundo modo nec tertio modo. quia si sic sequeretur quod aliquid plus diligere deus. et tunc corrumpere illa virtus quod diligo aliquid propter amorem dei ordinatum. **Septima conclusio** quod iusticia in hoc gradu potest esse virtus heroica perfecta in quanto gradu. virtus heroica alicuius philosophi comparatur secum aliquid vicius. quia ille sunt alterius speciei. quia una habet deum pro obiecto. alia non. Quantum ad secundum articulum illius tertii articuli est prima conclusio. Quod virtutes morales in tribus primis gradibus non necessario coherunt virtutes theologicas stricte vel large acceptas. hoc patet. quia theologice virtutes non possunt haberi sine cognitione dei in particulari. et si non propriam. quia cognitionem dei per statum isto in conceptu simplici sibi proprio habere non possumus. Sed virtutes morales in predictis gradibus possunt acquiri sine tali cognitione finis. sicut patet in simplici pagano qui posset talia facere secundum rectam rationem. sine investigatione ad habendum conceptum proprium de illo fine. **Secunda conclusio**. quod duo primi gradus stant cum contrariis virtutibus theologice. hoc patet. quia stant cum dubitatione et dissensione respectu credendorum. patet in philosopho. Et cum desperatione. quia nullus credit quod non sperat. Et odio dei quia per in fidem virtuosus in perfectis gradibus odire se etiam christianorum. Preterea non est maior exercitio virtutum moralium et theologiarum quam unus ad aliam. nec maior repugnantia inter virtutes morales in predictis gradibus. et opposita virtutibus theologice. quam inter unam virtutem moralem et viciis oppositum alteri virtuti morali. Sed una virtus moralis in predictis gradibus stat cum vicio opposito alterius virtutis. eodem modo in opposito. **Tertia conclusio** est quod virtus moralis in tertio gradu non comparatur contrariis virtutibus theologice nisi propter defectum rationis. probatur per omnia sic dicitur primo contra alterum articulum. igitur transito. **Quarta conclusio** est quod virtus moralis in quarto gradu necessario coheret virtutibus theologice. et dico de potentia dei ordinata. hoc patet. quia non potest aliquid ordinari

te diligere creaturam propter deum generalem. nisi talis amet deum super omnia. quia unusquisque propter quod recte. talis autem amor finis potentia dei ordinata non potest esse sine fide spe et caritate infusis nec sine eis aliquo modo acquisitis. **Quinta conclusio**. quod virtus in secundo gradu quod est heroica perfecta christiani. coheret necessario de potentia dei ordinata virtutes theologicas. Non autem virtus heroica philosophi. Probatur quantum ad primam partem sicut procedens conclusio. Probatur etiam quod ad secundam partem. quia ipse non imparet talem actum ad honorem dei. nec diligeret deum super omnia. **Sexta conclusio** est quod virtutes theologice non necessario coherunt alias virtutes omnes morales. sunt tamen cause sufficientes mediis omnibus actibus suis ubi concurrunt virtutes theologice tam infuse quam acquisite. quia infuse sine acquisite non inclinant ad aliquem actum cum recta ratione. si occurrat materia virtutis moralis ad causandum actum virtuosum. Nec conclusio probatur quantum ad primam partem. quia rectitudo circa finem potest esse sine rectitudine circa ea que sunt ad finem. potest enim aliquis credere articulos fidei. sperare speranda. et ordinate diligere deum. et si nulla creatura velit vel diligat. sed virtutes morales in tribus gradibus maxime inclinant ad actus rectos circa creaturas speciales. virtutes autem theologice stricte sumpte non infunduntur de potentia dei ordinata alicuius adulti habenti usum rationis sine virtute morali in quarto gradu. quia in eo requiritur bonus motus procedens. **Secunda pars** probatur quia qualibet virtute theologica acquisita et infusa. occurrente materia virtutis et dictate recta ratione quod actus virtuosus sit eliciendus. statim ille virtutes cum ratione ne inclinant sufficienter ad talem actum virtuosum. Et hoc est quod dicit Gregorius. Probatio dilectionis exhibitio est operis. Et ex hoc sequitur quod virtutes theologice et maxime infuse non possunt diu conservari sine illis virtutibus. quia ratione dictate quod actus virtuosus sit eliciendus. occurrente materia et aliis inclinantibus non perducit. ipso non elicit. statim demeret conservationem virtutis theologice. **Septima conclusio** est. quod virtutes theologice nullum vicius morale tale compatuntur. hoc patet. quia rectitudo circa finem vici-

um repugnat omni deformitati circa ea que sunt ad finem. quia aut ista deformitas procedit ex ignorantia vincibili. et tunc vincit si potest aliter non esset rectitudo circa finem. Aut inuincibili. et tunc non est culpabilis. aut ex malicia. aut ex passione. Et sine sic. siue sic. destruit rectitudo circa finem viciis. patet etiam quod qui diligit deum super omnia non habet vicius. qui autem habet aliquid vicius diligit causam illius plus quam deum. et ita non stant simul. patet etiam conclusio. quia qui diligit deum recte. diligit omne quod deus vult diligi. et odit omne quod deus vult odire. Sed si sit viciosus. tunc non diligit omne quod deus vult diligi. quia non virtutem quam deus vult diligi. sed diligit aliquid quod deus non vult diligi. quia vicius. hoc autem repugnat. patet ergo maior. si sit deformitas inter ea que sunt ad finem. vel procederet ex ignorantia. vel malicia recte. ergo non stant simul. **Octava conclusio**. Virtutes theologice stricte sumpte comparantur secundum vicia moralia habitualia. sed non actualia. Sed theologice acquisite non comparantur nec habitualia. nec actualia. Prima pars probatur de adulto vicioso nunc baptizato cui infunduntur virtutes theologice. et tamen vicia habitualia non corrumpunt. quia ita pernum sentit se adhuc post baptismum ad actus viciosos sicut ante. ergo remanet habitus equaliter nunc inclinans sicut ante. **Secunda pars** patet. quia quilibet actus vicius moralis corrumpit illas virtutes demeritorie. quia non stant simul rectitudo circa finem et deformitas circa ea que sunt ad finem. ut patet ex conclusione precedenti. **Tertia pars** patet. quia naturaliter ubi actus aliquorum habituum repugnant et ipsi habitus repugnant. sed actus viciis moralium et virtutum theologice acquisite repugnant. quia actus caritatis acquisite est diligere deum super omnia. actus autem vicius est plus se diligere vel aliud quam deum vel diligere aliquid quod deus non vult diligi. vel odire quod deus vult diligi. **Circa tertium articulum** huius tertii principalis sit hec prima conclusio. Quod nulla virtus moralis necessario exigit habitum contrarium similem in parte sensitiva. hoc patet. quia quantumcumque actus eliciantur in parte sensitiva

generatiui habituum. tamen potest esse tanta rebellio carnis ad spiritum quod causatio talis habitus potest omnino impediri. Exemplo de sancto Paulo qui habuit stimulum carnis. qui non potuit peractus naturalis auferri. sicut patet. et tamen fuit castus et temperatus. Preterea quando duo contraria generantur. augmentantur vel conservantur ex diuersis distinctis causis. quantumcumque una sic approximata fortior potest impedire eam ab effectu suo. ergo quantumcumque volitio virtuosa ponat vel etiam actus impetratus a voluntate causatiui habitus in parte sensitiva. sicut patet de actibus temperantie et aliis virtutibus. qui requirunt actus in parte sensitiva. tamen causa contraria impediens potest esse ita fortis quod illam actionem destrueret et generationem habituum impediret. et hoc aliquando potest esse ci bus bonus. aliquando bona complexio. natura fortis. calor vel sanitas. vel aliquod tale. **Secunda conclusio**. Quod quicumque habitus partis sensitivae inclinans ad opera bona ex genere (sicut habitus partis sensitivae inclinans ad comedendum temperate) comparatur secum quodcumque vicius in voluntate et contrarium voluntatis respectu illius operis. quod enim comparatur vicius demeritorius recipit aliud oppositum omnino. Patet. quia nulla est repugnantia. Probatur. quia talis actus in parte sensitiva potest indifferenter fieri bona intentione et mala. scilicet propter bonum finem conformari recte rationi. vel deformari. et si primo fiat bona intentione tunc stat cum virtute in voluntate inclinante ad illum actum. Si postea fiat mala intentione. tunc corrumpit virtutem et generatur vicius. et semper stat ille idem habitus in parte sensitiva. Et ideo iste habitus et actus in appetitu sensitivo. quod est virtuosus et viciosus denominatione extrinseca. et non intrinseca. potest primo denominari virtuosus. et post viciosus. stante semper eodem actu non variato in appetitu sensitivo propter solam varietatem actus voluntatis. Quantum ad quartum articulum huius tertii articuli sit hec prima conclusio. quod nulla virtus moralis nec actus virtuosus potest esse sine omni prudentia. quia nullus actus est virtuosus nisi sit conformis

nis recte rationi. quia ratio recta ponit in
diffinitione virtutis. q. ethicorū. ergo qui
libet actus et habitus virtuosus necessario
requirit aliquam prudentiā. Et si que-
ras utrū post generationē virtutis potest
elici actus virtuosus sine actu prudentie.
Respondeo q. non. quia nullus virtuose
agit nisi scienter et ex libertate. Et ideo si ali-
quando talis actus virtutis voluntatis eli-
citur a tali habitu sine actu prudentie non
dicitur virtuosus nec est. sed magis elicitur sic
actus appetitus sensitivi habituati ethici.
sicut in fatuis patet. qui aliqd volunt qd p-
us virtuose voluerunt. ppter habitū dereli-
ctum in voluntate. q. inclinabat ad actus
virtuosos quādo fuit in bono statu. Sed
nunc non est actus virtuosus. quia nec est
laudabilis nec vituperabilis ppter actus su-
os. Et ratio huius est. quia nescit quid fa-
ciat. quia non habet prudentiā siue recta
rationem. Si quis de actu prudentie
in quo genere cause se habet ad actum vir-
tuosum ex quo necessario requiritur fm te.
Respondeo q. est causa efficiens necessario re-
quisita ad actum virtuosum. sine qua im-
possibile est actū esse virtuosum stante or-
dine diuino. qui nūc est. quia ad actū vir-
tuosum necessario requiritur actiuitas actus
prudentie. et actiuitas voluntatis. Ita q. ille
due sint cause partiales cum deo respectu
actus virtuosus. Secunda conclusio est
prudentia potest esse pmo modo sine omni
actu virtuoso et habitu. Hoc pbatur pmo
sic. Iste actus qui necessario pformatur alte-
ri et qui de necessitate ponit altero posito
nō est pmo virtuosus formaliter. hoc p-
quia ille actus qui cōformatur alteri non est
pmo laudabilis. eo q. ppter illum sibi attri-
buuntur laus vel vitupium. Patet etiam p
exemplum de actu appetitus sensitivi. qui
necessario ponit. posita appbensione sensi-
tina. et ideo non est pmo laudabilis. sed si
actus virtuosus necessario ponere pos-
ta recta ratioe necessario pformaret sibi. et
sic iste actus non esset pmo virtuosus. s-
potius actus intellectus. cuius oppositum
est prius probatū. Secūdo sic. Qui de ne-
cessitate elicitur altero elicitō non est pmo
in potestate voluntatis. q. quādo ad p-
sequit necessario secundū. tunc secundū

nō est in potestate voluntatis nisi quia p-
mum est in potestate voluntatis. Sed si vo-
luntas necessario cōformatur rationi. posita
ratione necessario ponet voluntas. ergo actus
voluntatis non est in potestate voluntatis.
nisi quia actus intellectus est in potestate
voluntatis. psequens falsum. quia actus
primo essentialiter et intrinsece virtuosus nō
potest idem manens fieri viciosus. sed ac-
tus intellectus idē manens potest ergo et
Assumptū pbat. quia aliquis intelligit
aliqd cum bona intentione potest eundem
actum cōtinuare cum mala intentione. er-
go iste actus intelligendi idē numero ma-
nens est primo virtuosus et post viciosus.
ergo non est primo virtuosus. nec primo in
potestate voluntatis. Si dicat q. positi-
o particularis non potest sciri cum mala
intentione ppter certitudinē et rectitudinē.
Contra. Tanta est rectitudo in ppositis
ne vniuersali sicut in particulari et certitu-
do. ergo si vna potest sciri mala intentio.
ergo et alia. Tercio sic fm omnes theolo-
gos. Aliquod est peccatum ex malicia. ali-
quod ex ignorantia. tūc quero. aut peccas
ex malicia habet noticiam tam vniuersalem
q. particularem. aut vniuersalem tūc Si p-
mo modo habetur ppositū q. habens tam
vniuersalem q. particularem noticiā potest
ex malicia facere cōtra vtrūq. Si secūdo
modo ille peccas ex ignorantia habet no-
ticiam vniuersalem. quia peccans ex igno-
rantia scit tales vniuersales. omne iustū est
faciendum. omne scitum quod placet deo
est faciendū et. Sed ignorantia minoris
siue particulariū. puta hoc est iustū. hoc ē
deo placitum. Si ergo peccas ex malicia
nō plura sciret. tūc equalem scientiā ha-
beret peccans ex malicia et ignorantia. et ita
equaliter diceret vnus peccas ex malicia
sicut alius. et eodem mō ex ignorantia.

Si dicis. In scientia vniuersalium sunt
gradus. Contra. aut intelligit q. sint gradus
respectu eiusdem pponis. q. scientia in pec-
cante ex malicia est intensior q. in peccan-
te ex ignorantia. et hoc non est ad ppositum.
quia siue intensiorem siue non. semp igno-
rans potest habere noticiam vniuersalem
Aut respectu ppositionum diuersarū vni-
uersalium. et tunc stat argumētū pdictum

quia omnem noticiam quācūq. ppositū
num vniuersaliū quam habet peccans ex
malicia. potest habere peccans ex ignoran-
tia. ergo solū differūt penes cognitionē p-
ticulariū. Quarto sic. fm cōmunitē opi-
nantes. q. natura angelica nō potest trans-
mutari. tūc sic. angelus malus pducit ho-
minem ad penam. et vult efficaciter eos pec-
care. et tū ipse habet noticiam vlem illius.
nullus est inducendus ad faciendū ptra p-
ceptum dei sui. quia hec videtur per se no-
ta et habet noticiam particularem illi. q. illū
peccatū in qd homo inducit per angelū
malum est ptra pceptū dei sui. quia non
videtur neganda ab eo noticia. ppositionū
quarū noticiam cōmuniter habent hoīes
et tamen facit ptrarium. ergo et. Si di-
cis q. habet bene noticiā speculatiuā. pposi-
tionū sed non practica. Contra. illam
quādoq. habuerūt. et non potest trāsmuta-
ri per te. ergo et. Preterea si corripit. q.
ro a quo. Non a passione. quia talis nō est
in angelo. ergo a malicia. sed illa psuppo-
nit noticiam practica tam maioris q. mio-
ris. sicut prius patet. ergo et. Quinto. p-
mo Posterior. Impossibile est simul scire
maiorē et minorem. et tū ignorare conclusio-
nem. quia fm eum necessario simul indu-
citur noticia conclusionis. Sit aliquis con-
tinens qui scit q. nullum inbonestū sit fa-
ciendum. et scit euidenter per experientia q.
hoc est inbonestum. ergo scit q. hoc nō est
faciendū. quia scit principia illius conclusio-
nis et tamen facit ptrarium. Si dicis q.
continens habet illas maiores. nullū in-
bonestum est faciendū. et omne delectabi-
le est faciendū. et sub secunda maiore subac-
cipit minorem. puta q. hoc est delectabile.
ergo et istis tū concludit. q. illud est faciē-
dum. Contra. impossibile est q. sic assenti-
at illis maioribus. quia isti assensus oppo-
nuntur. Similiter dato q. sic. adhuc potest
euidenter scire maiorem et minorem et conclu-
sionem. et tamē potest facere oppositum il-
lius qd est dictatum a recta ratione. Se-
cundo ostēdo q. posito q. voluntas necessario
cōformaretur rationi eliciendo actus. q. tūc
nō esset liberior q. appetitus sensitivus. q.
quādo sunt aliqua duo indifferentia ad cō-
traria que possunt causari a diuersis. si v-
trūq. illorum equaliter et eque necessario

respicit ad causalitatem illorū. vtrūq. illorū
est eque liberum. sed posita ppositi volun-
tas eque indifferent se habet ad velle et nol-
le. et eque necessario respicit causalitatem il-
lorum sicut appetitus sensitivus. et appete-
re et fugere. quia iudicante sensu et appbē-
dente q. hoc est nociuū vel delectabile. tūc
appetitus sensitivus statim fugit vel appe-
tit. nec potest resistere. Ita iudicante intel-
lectu qd est volendū vel nolendum. volū-
tas statim vult vel nō vult. ergo est. equali-
libertas vtrūq. Si dicis. q. voluntas
potest impedire iudiciū ratiois per impe-
rium. quia potest impare intellectui q. cō-
sideret illud obiectum vel aliud. et ita est li-
bera respectu illius imperij. quia est in po-
testate sua. Contra. Aut intellectus di-
cat hoc imperiū esse eligendū v. non Si
sic. ergo voluntas necessario pformatur
iudicio impando. ergo non est in potestate
sua Si non. ergo voluntas potest aliquid
velle quod nō est dictatum a ratione. cuius
contrariū tenet. licet male. quia voluntas
non plus depēdet in volēdo ab intellectu
q. appetitus sensitivus a sua cognitione. S-
appetitus sensitivus potest in actum suum
cum sola appbensione obiecti sine omni iu-
dicio vel dictatione. ergo multo magis vo-
luntas. Preterea in essentialiter ordina-
tis. que sic se habēt. q. posito primo neces-
sario ponitur secundū. nisi primū sit in po-
testate voluntatis. secundū nō est in pote-
state voluntatis. Sed dictante intellectu
q. tale impium est eligēdum necessario eli-
gitur per te. ergo istud imperiū non est in
prate voluntatis primo. Si non necessa-
rio elicitur actus intellectus sed libere. sequi-
tur idem q. ille actus intellectus sit primo
in potestate voluntatis. Preterea illud
impium per quod voluntas potest impe-
dire iudiciū ratiois est actus voluntatis
elicitus. ergo ē cōformis recte rationi. et
non isti iudicio ratiois cuius imperium
est destructiuum. certum est. quia si sic. nō
esset eius destructiuū. ergo est cōformis
priori iudicio ratiois. et de illo iudicio q.
ro sicut d. primo. ex quo potest impedire p-
imperium non per imperium cōforme si-
bi. quia illud cōformit elicitur recte rōni
ergo per aliud imperium. Et illud est actus
voluntatis. et psequens necessario pformatur

alicui iudicio rōnis. Nō aut illius cui est destructiuū. sic patet. q̄ alteri pōri. Et d̄ illo secūdo ex quo pōt impediri potest queri sicut de pmo et secūdo. et sic erit pcessus in infinitū in iudicijs vel impijs. vel stabitur ad aliqd̄ impium. qd̄ non elicit pformiter rationi. sed soluz libere et nuda ostensione. Et qua ratione statur in primo secūdo vlt̄ tertio imperio. eadem. ratioe in primo. ergo rē. Preterea appetitus sensitiuus potest impedire iudiciū. sic q̄ aliq̄ue passiones possunt esse vehementes. ita q̄ totalit̄ impediunt iudiciū rōnis. et tamē ppter h̄ nō est liber. ergo nec eodem modo in pposito. Confirmat. quia ratio aliquando errat. tunc quero. aut hoc est in potestate voluntatis. aut nō. Si non. nec peccat ex ignorantia. quia nullus obligatur ad impossibile. si sit in potestate voluntatis. aut immediate. aut mediāte actu voluntatis. Si dicis q̄ ipsa intentio primo est in potestate intellectus. Contra. intellectus nulli adberet nisi ppter euidētiā rei. aut auctoritatem. vel ppter imperium voluntatis. sed siue sic adheret siue sic. sp̄ necessario adberet posito illo ppter quod adberet. puta euidētiā rei vel imperio voluntatis. Nec potest illis stantibz nō adberere. ergo non est in potestate intellectus. Preterea tūc primū peccatum esset in intellectu. non in voluntate. quia p̄sistit in illo actu qui primo est in potestate nostra. et per psequens tunc peccatum non posset esse voluntariū. quod est ptra Augustinū et ptra om̄es sanctos. Confirmat. non videt̄ impossibile deum posse suspendere actiones cause secunde respectu effectus posterioris. et facere actum pōrem sine actu posteriori. q̄ posset facere illum actum intellectus esse sine actu voluntatis. et sic est peccatuz in intellectu nullo existente in voluntate. Tertia conclusio est. q̄ prudentia secundo mō dicta pro noticia imēdiatē directiua alicuius particularis euidentē illatē ex vniuersali. potest esse sine virtute morali. Nec pbat̄ per easdem rōnes p̄ quas prior pbat̄. quia directante intellectu de aliquo in particulari potest voluntas in pparium. rē. Si dicatur q̄tum ad pclusionem priorē et istam similiter. q̄ voluntas non est libera. q̄ potest facere contra iudiciū ratiōis. sed q̄a

potest libere impedire executionē operationum exteriorū. et respectu illius impū dicitur libera. nō aut respectu alicuius actus elicit̄ conformiter vel difformiter rationi. Contra. quādo aliqua sic se habent. q̄ posito pmo necessario ponit̄ secundum. Impossibile est primū poni nisi ponat̄ secundū et psequens secundū nō est in potestate voluntatis nisi quia primū. Si ergo intellectus iudicat fm̄ dictamen recte ratiōis aliquid esse omnino opandū et voluntati efficaciter volendū necessario opatur et exequitur per potentias exteriores. si nō impeditur. ergo necessario sequit̄ impium executionis. Maior patet ex p̄dictis. Maior patet p̄ Gregoriū. Probatio dilectionis et habitio est operis. Similr̄ phus. it. Debe phi. dicit. Potētia rōnalis valet ad opposita. Et dicit ibi. cum sit oppositorū oportet aliqd̄ esse determinatiū appetitus. scz p̄ berefisi. Un̄ q̄ dicit sic. qd̄ em̄ desiderabit principalit̄ hoc faciet. qm̄ vt̄ et extiterit et appropinquauerit passio cōtraria potēs fm̄ rationē intelligere qm̄ desiderat q̄libet potentia. et vt̄ habet hoc facere h̄re alius presente passo. sequit̄ ergo conclusio. Si querat. Vtrū impare executionē actus exterioris sit alius actus ab illo quo vult efficaciter dictatū a recta ratiōe. Respondeo. si actus ille q̄ vult dictatū a recta ratiōe sit impariū formalit̄. qualis ē actus virtutis heroice. tūc est idem actus oīno quo vult dictatū vel quo imperat executiones quia ipso posito statim sequit̄ executio amoto impedimento. sicut prius patet. et hoc si ne omni alio actu voluntatis Si autē sit impariū equiualeuter. puta aliqd̄ vult dictatum a ratione si est oportunitas et non esset impedimentū. Si postea impet̄ executionē actus exterioris habita oportunitate illud impare est alius actus a primo. q̄ primus est impariū soluz equiualeuter secundus formalit̄. primus habet impedimentū p̄ obiecto. secundus nō. Secundus habet tēpus p̄sens p̄ obiecto. primus nō. et per consequens sunt diuersi actus Quarta conclusio. q̄ aliqua prudētia tertio modo dicta potest esse sine virtute morali. et alia non. hoc patet. quia aliqua talis p̄positio non potest p̄gnosci nisi p̄ exp̄ientiam aliquam acceptā respectu actus alterius hominis. alia non potest euidenter cognosci nisi p̄ exp̄ientiam actus p̄p̄ij. Exemplū p̄mi. Iratus est mitigād̄ per pulcra verba. quia aut vidi eum sic mitigari p̄ alium vlt̄ per me. Noticia euidentē illius potest esse si ne omni virtute morali. quia aliquis potest euidenter illam p̄positionem cognoscere et tamen nolle simplr̄ mitigare. sicut p̄t̄ p̄ exp̄ientiam. Et probat̄ hec pars p̄ ratiōes prius factas p̄ conclusionē Exemplū secūdi. Aliquis em̄ eliciendo frequentē actuz continentie et t̄p̄tie. magis disponitur ad dei cognitionē et dilectionē. Similit̄. aliquis diligendo deū maiore habet delectationē q̄ in alia re tēporali. et similiter diligens p̄ferre deum et actum t̄p̄tie p̄ deum facile cōtemnit actum intemperantie Et huiusmodi p̄positiones que non p̄nt̄ ee euidenter vere. nec euidenter ab aliquo sciri sine actu p̄prio elicitō generatiuo virtutis. Nullus em̄ potest euidenter scire q̄ actus temperantie frequentē eliciendus disponit hominē ad dei dilectionē. vel q̄ deus sit diligendus propter delectationē que habetur in eo plus q̄ in aliqua alia re. nisi q̄ per exp̄ientia aliquādo in se ipso cognouit q̄ ipsemet eliciendo frequentē actū t̄p̄tie magis sic disponit Similiter diligendo deū ipsemet habuit maiore delectationē q̄ in alia re tēporali. quia iste p̄positiones et similes non possunt euidenter sciri p̄ p̄positiones per se notas. nec possunt euidenter sciri p̄ exp̄ientiam acceptam p̄ respectuz ad actum alterius hominis. quia de actibus talibus alterius hominis non potest haberi exp̄ientia pro statu isto. Ad hoc ergo q̄ habeam noticiā euidentē taliz p̄positionū necesse est q̄ virtus moralis in sit habenti talem prudētia Virtus inqm̄ generata ex illis actibus de quibus accipitur noticia corrūdens et certa. vel salteq̄ prius insuit virtus aliquo tēpore. licet forte modo nō inest. quod dico. quia possibile est q̄ maneat habitus in intellectu inclinandus ad euidenter assentiendū illis p̄positionibus prius acceptis per exp̄ientiam. et omnis habitus voluntatis corrumpitur. Et tunc talis actus prudentie non requirit̄ necessario actum virtuosum. Ideo intelligendum est illud dictum q̄tum ad conclusionem primam actus virtuosus et pruden-

tic. quia primus actus talis prudentie nō potest causari sine actu p̄tuofo. quia respectu illi actus prudentie actus virtuosus est causa partialis. Et post generatū habitū hincinde potest vnus esse sine alio Si q̄ras Vtrū actus prudētie q̄ necessario requirit̄ vlt̄ p̄supponit actū virtuosum. sic directina respectu illius actus que p̄supponit. Rēdeo q̄ non. quia dirigere nō est nisi cāre actū. sed actus virtuosus causat illum actum prudentie. ergo non causat ab ea. alias idem esset anteq̄ esset. Quinta conclusio est. q̄ prudentia quarto modo dicta. qua aliquis dicit̄ prudēs q̄tum ad totum viuere fm̄ q̄ includit noticiā directiua omniū virtutū q̄ requirunt̄ ad p̄fectū viuere hominis. potest esse sine aliquibz virtutibus. et sine aliquibz nō potest esse. hoc patet. quia prudentia sic accepta includit prudētia tribus p̄mis modis acceptam. et aliq̄ illaz prudētiarū potest esse sine virtute morali. sicut pat̄ p̄mis duobus modis. et de tertio q̄tum ad aliquam prudētiā. et aliquam non. sic patet q̄tum ad prudētiā tertio modo. Sexta conclusio. q̄ quelibet virtus moralis potest esse sine prudentia primo et secūdo modo accepta. quia ad hoc q̄ actus virtuosus eliciat̄ nō requirit̄ q̄ noticia imēdiatē directiua demonstrat̄ p̄p̄ones p̄ se notas. quomōdō causatur prudentia secundo modo dicta. q̄ illa eadem noticia pōt causari p̄ p̄positiones p̄ se notas vel p̄ exp̄ientiam. et sufficit q̄ altero modorū causat̄. Exemplū. ad h̄ q̄ p̄tuofo se beneficiam isti. nō requirit̄ q̄ hec p̄p̄. isti b̄n̄ficiendū est. sequat̄ ex ista. omni amico est beneficiendū. rē. sed sufficit q̄ huic euidenter assentiā. q̄ vidi vel alit̄ exp̄sum q̄ ipse mihi benefecit Sed ad hoc q̄ actus virtuosus eliciat̄ necessario requirit̄ prudētia secūdo mō vel tertio mō dicta Et eodē modo ad virtutē morālē nō requirit̄ prudētia pmo mō dicta. q̄ vt̄ pat̄ noticia particularis cuiuscūq̄ imēdiatē directiua i op̄ potest haberi p̄ exp̄ientiam ad quam nō requirit̄ noticia alterius vlt̄is. Sed cū noticia euidentē alicuius particularis nō possz haberi p̄ exp̄ientia. tunc virtus illa cuius noticia particularis esset directiua requireret necessario prudētia pmo mō rēdo. et tertio. Circa q̄rtuz articulum sunt aliqua

dubia monenda. Primum est Utrum alius actus voluntatis sit indifferens ad bonum et ad malum. Utrum scilicet primo nec sit bonus nec malus. et postea idem numero fiat bonus et malus. Et videtur quod sic. quia omnis actus elicitedus conformiter recte rationi est simpliciter virtuosus. Sed potest primo alius elicere actum indifferenter sine ratione recta. et postea continuare eundem cum ratione recta. ergo etc. Et eodem modo potest probari quod actus primo modo et intrinsece potest esse bonus et postea intrinsece fieri malus quia si primo elicetur conformiter recte rationi. et postea continetur contra rectam rationem primo est intrinsece bonus. et postea erit intrinsece malus. Similiter si elicatur primo contra rectam rationem. et postea continetur secundum rectam rationem. erit primo intrinsece malus et postea intrinsece bonus. ergo etc. Secundum est. quia non videtur quod recta ratio. finis. bonitas etc. sint obiecta partialia actus virtuosus. primo. quia iste sunt circumstantie talis actus. ergo non obiecta illius actus. quia idem non potest esse obiectum et circumstantia. Secundo quia tunc idem actus esset actus nolendi et volendi. quia aliquis potest nolle peccatum odire et detestari propter deum tanquam propter finem. sed iste actus in quantum terminatur ad deum non potest esse actus nolendi et odirendi ut sic terminatur. sed ut terminatur ad peccatum est actus nolendi. ergo etc. Tertium est. quia videtur quod actus exterior habeat propriam bonitatem et malitiam. Primo. quia aliter non magis quam vituperatur propter malum actum exteriores quam propter malum interiorem. Secundo. quia distincta precepta cadunt circa exteriores et interiores. ergo sunt distincta peccata. Quartum dubium. quia philosophus ponit virtutes in parte sensitiva. scilicet in irrationali. ergo videtur quod non solum sint in voluntate. Quintum dubium est de distinctione de virtute morali. quia non videtur quod virtus moralis esse possit circa obiectum supernaturale. Tum quia distincti habitus inclinantes ad distincta obiecta. cum ergo obiectum naturale et supernaturale sunt distincta obiecta. erunt distincti habitus sic inclinantes ergo si unus erit naturalis ille qui inclinatur ad actum circa obiectum naturale. alius erit

supernaturalis. Sextus est. quia videtur quod illa probatio qua probatur distinctio speciei circa probationem potest stare cum noticia principii. et non cum scientia probationis. Et iste noticie distinguunt specie. Similiter una virtus potest stare cum vicio alterius virtutis et non cum vicio sibi opposito. ergo distinguunt specie. quia instantia est potest esse dilectio unius hominis stare cum odio alterius et non cum odio respectu eiusdem. et tamen nullus dicit quod iste dilectiones distinguunt specie. Septimum dubium est. quod videtur quod illa distinctio de virtute morali non sit sufficiens. quia philosophus. vii. et bi. cor. distinguit inter virtutes continentiam. pietatem. et temperantiam. que sub nullo istorum membrorum continentur. Octavum est. quia videtur quod virtus heroica non distinguitur a fortitudine. nec sit ponere virtutem heroicam in aliquo genere virtutum. Non tamen in fortitudine. quia talis habitus generatur ex actibus impatiens excrucians qui sunt contra communem cursum nature. puta suffere mortem. vulnera. carcerem etc. sed circa tales actus generatur fortitudo solum. quare etc. Ad primum istorum respondit Ioh. in primo in materia de caritate. et in secundo ubi dicitur. vixit actus voluntatis sit indifferens. Et quilibet. ubi dicitur. vixit actus dilectionis naturalis et meritorie sunt eiusdem speciei. quia actus qui habet voluntatis preter indifferens. sic quod idem actus abstinentie generatur solum inesse nature. cuius actus solum est actus naturalis potest postea per coexistentiā ad actus prudentie esse intrinsece bonus. Secundo dicitur in quolibet. quod idem actus non solus specie sed numero potest esse indifferens. sic quod primo est solum naturalis actus. nec laudabilis. nec vituperabilis. et postea idem manens oīno potest esse virtuosus et moraliter bonus. Et tertio idem manens potest esse actus meritorius. Secundum cum enim bonitas moralis vel meritoria non addit super substantiam actus. nisi quidam respectus ad circumstantias actus. vel tamen unum respectum ad rationem rectam plene vel bene dictantem de circumstantiis. et ille respectus secundum eum oritur ex natura rei. Tertio dicitur in secundo. dist. xxxv. ubi tractatur de peccato actuali quod peccatum actuale siue difformitas in actu peccati. non est nisi carentia rectitudinis. Non quod est qui actus est

nec aliquando infuit. quia actus idem est et per consequens non alteratur ab opposito in oppositum. sed solum est carentia rectitudinis que debuit inesse actui. quia rectitudinem tenebat voluntas sibi dare. Contra primum. Impossibile est quod de actu non primo fiat virtuosus per aliquem actum pure naturalem. qui nullo modo est in potestate voluntatis. quia propter talem nullus laudatur nec vituperatur. ex quo solum est actus naturalis. sed actus prudentie secundum eum. et secundum veritatem est solum actus naturalis. et nullo modo in potestate nostra plusquam actus videndi. ergo impossibile est quod actus voluntatis indifferens a non virtuosus fiat virtuosus per solam coexistentiā prudentie.

Preterea nunquam de actu non virtuosus fit intrinsece virtuosus. sed solum extrinsece et contingenter. quia aliter esset processus in infinitum. sicut patet supra. sed sicut supra dictum est solum actus voluntatis est intrinsece virtuosus vel viciosus. et nullus alius nisi denominatione extrinseca. quilibet enim alius tam actus exterior tam interior potest idem manens fieri successive bona intentione vel mala. et per consequens contingenter est bonus vel malus. et non necessario et intrinsece. ergo impossibile est quod aliquis actus voluntatis non bonus. fiat bonus per solum actum prudentie. Preterea secundum istam viam videtur quod actus virtuosus non est vixit et simplex. sed quod includit formaliter duos. puta actum illum indifferenter et actum prudentie. quia nunquam de actu non bono intrinsece nec formaliter potest fieri bonus formaliter et intrinsece. nisi per aliquod formaliter et intrinsece bonum. et sic actus virtuosus includit formaliter illos duos actus. quod videtur absurdum. Si dicis quod solum includit respectum difformitatis ad prudentiam ultra substantiam actus. hoc videtur magis absurdum quod aliquis actus fiat formaliter virtuosus per unum respectum qui naturaliter oritur posito extremo. quod etiam naturaliter causatur et ipsa posita naturaliter oritur ille respectus. ergo etc. Contra secundum. quia impossibile est fieri transitum de contradictorio in contradictorium ceteris partibus. sine omni acquisitione vel destructione

ne positiui. sed quod de actu non bono moraliter vel meritorie fit actus bonus moraliter vel meritorie talis est transitus etc. si nihil destruit per te et secundum veritatem. ergo aliud de nouo acquiris. Aut absolutum. aut respectivum. Si primum. aut habitus. aut species aut actus. Non primum et secundum. quia illa possunt actualiter manere cum actu non virtuosus et viciosus similiter cum virtuosus. sic patet consideranti. ergo produci nonus actus non solum in intellectu. qui sicut prius patet per solum actum intellectus non potest de actu non bono intrinsece fieri bonus intrinsece. ergo necessario erit aliquis actus voluntatis qui nunc est intrinsece bonus moraliter vel meritorie. distinctus ab actu non bono sine indifferente. Si dicis quod produci nonus respectus. Contra secundum in primo in materia de caritate ille respectus est intrinsecus adueniens. sed secundum in primo quod tertium. nunquam causatur talis respectus sine productione alicuius absoluti de nouo. et necesse est ponere quod hic producat de nouo aliquid absolutum quod est formaliter et intrinsece bonum. tale nihil potest esse ex natura sua nisi solum actus voluntatis. licet aliquis actus possit dici intrinsece bonus et virtuosus ex causa extrinseca acceptate. quod de solum acceptat actus voluntatis. quod si acceptaret actum intellectus sicut voluntatis. tunc ita possit actus intellectus dici bonus intrinsece sic voluntatis.

Contra tertium quod intelligit per rectitudinem debitam inesse. Aut intelligit quod peccatum et difformitas in actu est carentia rectitudinis debite inesse voluntati peccati. et tunc tamen dicitur quod voluntas elicit actum quem non debuit elicere. quod contra voluntatem et preceptum dei et sic non elicit actum rectum quem debuit elicere secundum preceptum dei. et ita peccat peccato commissionis et omissionis. sed isti actus sunt distincti non solum numero sed specie propter distinctionem obiectorum. Aut intelligit quod difformitas in actu est carentia rectitudinis debite inesse actui peccati. vel qui potest sibi inesse in posterum. sed hoc est impossibile. quia quero quid est illa rectitudo sic nata inesse actui. Aut aliqd absolutum. aut respectivum. Si primum. aut habitus. aut species. aut actus. Non habitus nec species. quia illa possunt stare cum actu peccati. ergo non sunt rectitudo illius actus.

Si actus. nō pōt esse actus intellectus. p. 3.
Tū qz talis actus nō est natus inesse actui voluntatis. Tū qz actus voluntatis non est natus esse rectus p actū intellectū. q. erit actus rectus voluntatis. sed iste nō est natus inesse actui viciofo. qz illi actus sunt p. r. respectu eiusdē obiecti. z p. p. nō non cōpatunt se. sed potius vñ est destructiu⁹ alterius. z non natus sibi inesse. sicut eius p. fectio. Si autē illa rectitudo sit respectus erit respectus intrinsecus adueniens ex natura extremorū. z p. p. nō non est natus inesse alicui. cui non inest. nisi ponat fundamētū nouū absolutū. Dic autē non potest esse nisi actus voluntatis rectus. sicut patet supra. q. non est nat⁹ inesse actui peccati. q. zc.
Ideo dico q. r. ad istud dubiū. q. actus potest dici p. uosus. vel intrinsece v. ex. trinsece. Primo modo est impossibile q. actus indifferēs fiat bonus moraliter p. coexistētiā actus prudentie. qz impossibile est q. actus nō virtuosus p. mere naturale fiat v. uosus. Secūdo modo bene posset. sed h. nō erit solū p. coexistētiā prudentie. sed cū h. p. nouā volitionē. Exemplū. Aliquis vult studere circūscribendo oēm circūstantiāz ille actus est bon⁹ ex genere. Post dictat q. iste actus volendi sit p. r. uadus fm oēs circūstantiās req. sitas. z voluntas vult p. m. actum p. r. uare fm dictamen recte ratiois. Iste secundus est p. fectus virtuosus quia cōformis recte rationi p. p. te dictan. Et est intrinsece virtuosus. et p. mus ē solum virtuosus denotatione extrinseca. q. a. se. z conformat secūdo actui. Et est secūdo actus distinctus a p. mo. patet p. sepabilitatem eorū z p. distinctionē oppositorū. qz secundus habet rectam rōnem p. obiecto. p. mus non. Un si solū esset primus cū actu prudentie. nec diceret virtuosus intrinsece. nec extrinsece. Q. nō intrinsece patet ex p. dictis. Q. nō extrinsece. patet. quia nunq. ē extrinsece bonus. nisi qz p. r. m. alicui actui intrinsece bono z p. mo. cuiusmodi non est actus prudentie. sed solum actus voluntatis. vt patet ex p. dictis. Unō impossibile est q. actus intrinsece bonus fiat post malus. vel indifferēs v. l. e. cōuerso. Id opinio supponit falsum existimans p. r. r. iū malo. Et quando arguit de actu p. mo intrinsece

bono z post malo. Dico q. casus iste iposibilis est. quia iste rōnes realiter sunt p. r. r. e. qz prima dictat q. actus talis sit elicite. dus z p. r. uandus. Illa dictat q. ille actus non est p. r. uandus. Et impossibile est q. iste rōnes stent simul in intellectu p. p. r. r. e. malē repugnātiā. Et sicut iste rōnes repugnāt. ita rōnes p. r. m. a. n. t. elicite istis. Velle em. studere fm rectāz rōnem. z velle studere p. r. a. idem obiectū. i. p. r. a. rōnem. sunt opposite volitiones p. p. r. r. e. rōnes oppositas. que sunt obiecta illarum volitionū. Et similitur primus act⁹ volendi virtuosus nō posset naturaliter elici nec continuari sine recta rōne. que est causa p. r. a. l. i. s. eiusdēz. in eliciendo q. p. r. uando. z idō destructa illa recta ratione destruit ille actus volendi. Destruit autē illa ratio quādo actus op. positus elicitur. q. zc. Et ideo primo actus intrinsece bonus non potest fieri intrinsece malus. Nec indifferēs. Nec extrinsece malus. nec e. cōuerso. Quātū ad secūdū quod dicit Scotus dico q. impossibile ē q. actus quicūq. sit primo indifferēs z naturalis solum z postea moraliter bon⁹ vel meritorius sine nouo actu voluntatis intrinsece et formalit. bono vel meritorio. et hoc propter transitum de cōtradictorio in cōtradictorium. qui non potest saluari sine nouo actu voluntatis sicut prius patuit.
Quantum ad tertium quod dicit. dico. q. diffōrmitas in actu vel peccatum in actu non est carētia rectitudinis debite in esse actui qui dicitur peccatus. propter rōnem prius dictam. Sed est carētia rectitudinis debite inesse voluntati. Quod nihil aliud est dicere nisi q. voluntas tenet obligatur aliquem actum elicere fm p. r. e. ceptum diuinū quem non elicit. et sic peccat peccato omissionis. Et sic rectitudo nihil aliud est q. actus ipse qui debet elici fm rectam rationem z voluntatem dei. Et ex hoc patet q. ymaginatio Johis z aliorū est falsa. q. rectitudo sit cōformitas ad circūstantiās vel ad rectam rōnem. p. p. r. r. e. prius dictas. Et hoc videtur seq. ex dictis suis. Nam dicit q. diffōrmitas non est carētia rectitudinis que aliquādo insuit actui z modo non inest. qz iste cum sit idem simplex non pōt alterari d. opposito i. oppositū.

Tunc arguo sic. Si diffōrmitas non pōt esse carētia rectitudinis que insuit z modo non inest. quia non transit de cōtradictorio zc. ergo eodem modo nō potest esse carētia rectitudinis que modo inest z p. r. e. non fuit. propter eandem causam. z per cōsequens impossibile est etiam fm eum q. actus voluntatis sit primo indifferēs sine non virtuosus moraliter. et post idem actus fiat intrinsece virtuosus. Unde oēs iste ymaginationes que dicunt q. rectitudo in actu addit aliquid super actum absolutum vel respectuū false sunt. quia nihil aliud est q. ipse actus. Et ideo carere rectitudine in actu. est carere tali actu. Et similiter voluntas elicit aliquē actum quez tenetur non elicere. quia autē elicit contra rectā rationē z p. r. e. ceptūz dei peccat peccato omissionis. Et si voluntas teneat ad actus oppositū. tūc diffōrmitas in isto actu est carētia rectitudinis debite inesse voluntati. quia est carētia actus oppositū quez voluntas tenet elicere. Et si voluntas non teneat ad oppositū actum. si hoc esset possibile inuenire alicubi. tunc diffōrmitas nō esset carētia rectitudinis debite inesse. nec illi actui. nec voluntati p. r. e. positū. sed esset ipsemet actus elicite cōtra dei p. r. e. ceptum. et nullus esset carētia. Et hoc etiā patet q. non bene dicit q. actus positū est materiale in peccato. et carētia iusticie debite inesse est formale. quia peccatū in voluntate vel est peccatū omissionis. vel omissionis vel v. r. i. q. simul. Si primū solum. puta si voluntas eliciat aliquē actum p. r. e. ceptūz dei z p. r. e. ceptum diuinū. z non teneatur elicere oppositū actum. tunc solum est ibi actus peccati sine omni carētia rectitudinis vel iusticie debite inesse. z p. r. e. consequens carētia non est formalis. Si secundū solum sit in voluntate. puta q. voluntas tenetur aliquē actum elicere quem non elicit. tunc solum est ibi carētia rectitudinis sine materiali. qz sine oī actu elicite. Si tertium detur. puta q. nō voluntas elicit aliquem actum p. r. e. ceptūz dei z ad oppositum tenet. tūc est ibi duplex peccatū. omissionis z omissionis. Peccatū omissionis est actus ille positū omissionis. Peccatum omissionis est carētia alteri actus debite inesse. Et per cōsequens nihil aliud est di

cere q. in peccato sunt talia. materiale z formale. q. q. peccatū cōmissum est materiale. z omissionis est formale. Et p. p. r. e. q. n. s. vbi solum est peccatum cōmissionis nō est talia duo assignare fm ymaginationem eorū. Quia si ymaginent q. carētia rectitudinis vel iusticie sic sit formale in peccato. q. r. e. ctitudo illa sit aliq. positū absolutū vel respectuū natum vel possibile inesse actui p. quod iste actus peccati fieret virtuosus. z hoc p. r. e. r. actum rectum quem voluntas elicere tenet. ymaginatio est impossibilis si cur prius p. r. a. tum est. Et hoc etiā patet quomō peccatū dicitur p. r. uatio. quia peccatum omissionis formaliter est p. r. uatio z nihil aliud. Peccatū omissionis non est p. r. uatio sed est actus positū quem voluntas tenet non elicere. z ideo est peccatum. Si tūc cū isto p. r. e. tō semper sit peccatū omissionis. tūc cum omni peccato erit p. r. uatio etiam q. erit peccatum. non tamē omne peccatū est p. r. uatio. quia solum peccatū omissionis est p. r. uatio. Et hoc patet quid est causa efficiens peccati. quia peccati omissionis nulla est causa positua. quia peccatum nihil est positū sed tūc habet causas defectiū. z illa est voluntas. quia tenet actum oppositum illi carētie elicere et non elicit. Si autē loquimur de peccato cōmissio. sic non tūc voluntas creata est causa efficiens illius act⁹. sed ipse deus qui immediate omnē actum causat. sicut quicūq. causa secunda. Et ita ē causa positua diffōrmitatis in tali actu si cur ipsius fm se. quia nihil aliud est diffōrmitas in actu cōmissio nisi ipsemet act⁹ elicite p. r. e. ceptum diuinū. z nihil positū aliud dicit. Et si dicis q. tunc deus peccaret causando talem actū diffōrme. sicut voluntas creata peccat. quia tale actum causat. Respondeo. deus nullus est debitor. z ideo non tenet illū actū causare nec oppositū eius. nec illum actū non causare. et ideo non peccat quicūq. illum actum causat. Voluntas autem creata tenet p. r. e. ceptum diuinū illum actum non causare. et per consequens in causando illum actum peccat. quia facit qd non debet facere. Unde si voluntas creata nō obligaretur ad non causando illum actum vel oppositum. quantumcūq. causaret illum non peccaret. sicut nec deus.

Ex isto etiam patet quod aliquis per peccatum auerit a deo. hoc enim non est ideo. quia ope peccatum est commissio sit actus odiendi deum potest enim aliquis velle facere opera iniusta contra dictamen recte rationis. et tamen non diligere deum nec odire. Sed ideo dicitur peccatum auertere a deo. quia ois peccans mortaliter vel facit aliquid quod deus non vult eum facere. quia precipit id non fieri. Ut non facit quod deus vult fieri. quia deus precipit id fieri. et talis videtur diligere aliud a deo plus quam deum. et sic auerit a deo. quia non diligit deum super omnia. Et opposito per actum gratie peruenit ad deum. quia diligit eum super omnia. Et si gratia virtutis conuersio ad deum per caritatem. et auersio a deo per actum peccati mortalis formaliter repugnant. Rursus autem gratia de caritate actuali. aut habituali. Et si autem gratia de actu peccati quod quis odit deum. aut de actu quo diligit aliquam creaturam quam deus non vult diligi. Si queramus virtutis peruenit ad deum actu caritativo. et auersio a deo actu odiendi deum opponantur formaliter. Dico quod sic quod diligit deum super omnia et odire deum sunt contraria. Si queramus de conuersione ad deum actu caritativo. et auersione actu quod diligit creaturam quam deus non vult diligi. puta actu fornicandi. Sic dico non repugnant formaliter nec materialiter inter se. sed contrariantur se in eodem quantum est ex parte actuum. sed solum repugnant per causam extrinsecam. puta per deum precipientem nullo modo tale creaturam diligi a voluntate creata. Et ita voluntas diligens talem creaturam non diligit deum super omnia. quia sic diligeret aliquam creaturam quam deus odit. et vult non diligi. et ideo solum propter ordinationem talis cause extrinsece videtur solum repugnancia. quod patet. quia si lex statuta reuocaretur ista actus diligendi contrarentur se in eodem. Et si lex illa precipit illam creaturam diligi. tunc possent non tamen similes stare cum alio actu. sed tunc meritoze diligeret illam creaturam. Si autem gratia de conuersione ad deum per caritatem habituales. et auersione ab eodem per actum peccati actualis. Sic dico quod caritas habitualis infusa et peccatum actuale habituale siue primo modo siue secundo modo acceptum non repugnant formaliter. quia nulla forma naturalis repugnat forme supernaturali. licet aliquando differat ab ea specie. sed solum repugnant per causam ex-

trinsecam statuentem nunquam dare caritatem in tali actu. Ideo posset aliquis habere habitum odiendi deum. et tamen caritate infusam. si de placeret. quia inter ipsos habitus non est formalis repugnancia. quod patet. quia aliquis sic odit deum habitualiter. post penitentiam iustificat. et per consequens gratia sibi infunditur. et tamen per unum actum penitentiae non contrariatur totus habitus ille odiendi deum. et manet ille habitus cum caritate secundum multos gradus. quod credo esse verum. quia post penitentiam penitentiae expulsi talis se plus inclinatur ad odiendum deum. quam si nullum actum odii per se habuisset. Et ista inclinatio non potest esse nisi per habitum odiendi. gratia. Si autem virtutis caritas acquisita habitualis et peccatum actuale primo modo vel secundo modo contrariantur formaliter et intrinsece. Dico quod non quia aliquis habens caritatem acquisitam potest deum odire vel creaturam diligi. quia deus non vult diligi. quia aliter nunquam posset peccare per contra commissio. et per illum actum odiendi deum non contrariatur tota caritas acquisita. probatur sicut procedens conclusio de odio. et manet iste actus odiendi cum caritate acquisita ibidem. Et per consequens non repugnant formaliter et intrinsece. Sed caritas acquisita habitualis et odium habituale repugnant formaliter. Et si queramus quod per actum odiendi deum frequenter elicitur contrariatur caritas acquisita habitualis. si nulla sit repugnancia formalis inter caritatem acquisitam et actum odiendi. ratio deficit. sed tamen modo. Ad secundum dubium dico quod tam siue per recta ratio. et ois alie circumstantie sunt obiecta partialia et secundaria respectu actus virtuosus. Cuius ratio est. quia aliquis actus voluntatis quod est intrinsece et necessario virtuosus stante ordinatione diuina. nunc est. et nullo modo contingenter virtuosus. Nam si illa que dicuntur circumstantie non essent obiecta actus virtuosus. nullus actus voluntatis esset necessario et intrinsece virtuosus. sed solum contingenter et extrinsece. cuius oppositum est probatur. Si non patet quod ois actus voluntatis ideo oino manens potest continuari et conservari stante sola apprehensione et ostensione obiecti illius actus. quia ad causandum actum voluntatis non debent plura requiri quam deus et ipsa voluntas et apprehensio obiecti. Et iste sufficit sicut

cause particulares ad causandum oem actum volendi. quod non requirit aliquid aliud tanquam obiectum in esse reali. Et si recta ratio siue actus quod ponit recta ratio non sit obiectum actus virtuosus. puta temperantie. sed solum circumstantie. et cibaria sunt obiecta talis actus. sequitur quod apprehensio cibi sine omni ratione recta. imo forte cum ratione erronea posset voluntas elicere actum virtuosum perfecte. Et sicut potest causare actum virtuosum posita hypothese sine omni ratione recta. ita posset conservare actum tale primo elicitum in recta ratione. et postea sine recta ratione et sic iste actus est primo virtuosus et per violosus. et ita contingenter et non necessario. Si dicis quod actus prudentie requirit sicut causa essentialis et particularis ad actum virtuosum secundum Johannem et ista opinionem. non tamen oportet quod concurrat tanquam obiectum siue apprehensione obiecti. et deus concurret sicut causa partialis ad causandum actum virtuosum. non tamen sunt obiecta. ergo a simili in proposito de recta ratione. Et si requirit non oportet quod sit obiectum respectu actus virtuosus. Contra. si ratio recta solum requirere tur sicut causa partialis et essentialis modo predicto. cum deus omnem causalitatem creature potest supplere. si deus suppleret causalitatem recte rationis stante causalitate apprehensionis et voluntatis. posset ille actus esse perfecte virtuosus sine actu prudentie. quod est manifeste falsum. quia stante ordine qui nunc est nullus actus est perfecte virtuosus. nisi elicitur per consequens recte rationi actualiter ibi. Ideo dico quod recta ratio est obiectum actus virtuosus. Et ex hoc quod requirit ad actum virtuosum tanquam obiectum in esse reali. sequitur quod habeat causalitatem effectiuam respectu actus virtuosus secundum principium frequentem allegatum. effectus dependet sufficienter a causa. Et ex hoc quod requirit ad actum virtuosum tanquam obiectum in esse reali. sequitur quod haberet causalitatem respectu actus virtuosus. quia si non requireret in esse reali tanquam obiectum. tunc videtur quod tota eius apprehensio et obiecti actus virtuosus cum voluntate posset causare actum virtuosum. sicut quicunque actum alium posset causare. Confirmatur. quia nullus actus est perfecte virtuosus nisi voluntas per illum actum velit dictamen a recta ratione. per hoc quod est dictatum a recta ratione. quia

si vellet dictatum a recta ratione. non quia dictatum. sed quia delectabile. vel propter aliam causam. iam vellet illud dictatum si solum esset ostensum per apprehensionem sine recta ratione et per consequens iste actus non esset virtuosus. quia non eliceret per consequens recte rationi. quia hoc est elicere per consequens rationi recte. velle dictatum a ratione propter hoc quod est dictatum. Nunc autem est impossibile quod aliquis velit aliquid propter aliud. nisi velit illud aliud. ergo hoc per virtuosum velim dictatum a ratione recta. oportet necessario quod velim rectam rationem per eundem actum non per alium actum. Quia si per alium actum. iam ille actus quo volo dictatum a ratione non esset virtuosus. quia non est virtuosus nisi per hoc quod volo per ipsum dictatum a recta ratione. propter hoc quod ratio sic dictauit. Erit ergo per eundem actum. sicut per eundem virtutis creatura et diligo deum propter quem diligo creaturam. Et eodem modo potest probari quod finis quod est una circumstantia sit obiectum actus virtuosus. quia volo tale dictatum propter talem finem. ergo per illum actum volo finem. quia propter quod unumquodque vult per ipsum magis. Similiter potest probari quod locus et tempus quod sunt circumstantie sunt obiecta partialia actus virtuosus. quia aliter sequitur quod actus esset perfecte virtuosus sine illis circumstantiis sicut cum illis. quod est manifeste falsum. quia velle actum carnalem est actus virtuosus. si velit loco et tempore. aliter non. sed magis viciosus. Patet assumptum. quia posset causis sufficientibus ad actum virtuosum. siue obiectis sufficienter apprehensis et dictatis potest poni ille actus. sed apprehensio talis faciendi. propter deum quod non sit virtuosus nisi siue atque loco debitis. et ratio dictans talem actum carnalem esse volendum propter deum. ita quod nec apprehendat nec dicat de loco et tempore cum deo et voluntate sufficiunt ad causandum velle virtuosum respectu illius actus. Et hoc dico si locus et tempus non sunt obiecta actus virtuosus. ergo illud velle esset virtuosum sine talibus circumstantiis. Si dicis quod requirit ad actum virtuosum quod locus et tempus apprehendantur et dicantur a ratione sic finis. et aliter non potest ratio causare actum virtuosum. et per consequens tam locus quam tempus sunt obiecta partialia apprehensionis et actus dictandi. Nec tamen sunt obiecta voluntatis virtuosae. Contra. volitio dicitur perfecte virtuosae.

qz in oibus conformiter elicitur rōni recte quia si in aliquo pformiter eliceret et alio nō iam nō esset pfecte virtuosus. Exēpluz Si aliqz vellet actū carnalem ppter talez finē dictatū a ratione recta. et nullū actum volendi haberet respectu loci et tēp. Quis iste dicitur a rōne. ista volitio nō est pfecte virtuosa. sed potius viciosa vel indifferēs qz ad hoc qz sit pfecte virtuosa requirit qz cōformet rationi recte in omnibz dictatibz a ratione recta sibi debite ppetere. ergo si ratio dicit qz talis actus est volendus loco et tēp voluntas pfecte virtuosa debet velle talem actum in loco et tēp puenienti. et p pñs qd/ qd est obiectū actus dictatū a ratione. erit et obiectū actus pfecte virtuosus. Si dicis qz pma pbario qua pbat qz recta ratio est obiectū qd fuit. qd nō requirit soluz sicut causa prialis. quia deus nō valet illā causā salitate supplere et c. quia fm istā viam si deus suppleret causalitātē volūtātē in causando illum actum qui dicitur virtuosus. tunc adhuc diceret virtuosus. qd falsum est. qz virtuosum cōnotat actiuitatē volūtātis et tū voluntas nō est obiectū ppter hoc talis actus. sed potentia et causa partial. Eodem modo in pposito virtuosum cōnotat actiuitatē prudentie respectu actus virtuosus. qz illa actiuitas supplet aliū de non est actus virtuosus. qz ppter illā suppletionē nō oportet ponere prudentiā esse obiectū actus virtuosus. Respōdēdo p̄t dici qz fortior et melior rō ad pbandū rōnem rectāz sine prudentiā esse obiectū actus virtuosus ē ista. quia aliter sequerentur duo incōuenientia. Primū est qz nullus actus intrinsece et necessario esset virtuosus. sed solū contingenter cuius oppositū prius pbatum est. Secundū. qz de actu nō virtuoso fieret virtuosus per aliqz mere naturale. qd nō est in potestate nostra. et eodē mō de nō meritorio meritorius. Oppositū vtriusqz pbatū est. Primū pbat sic. Quēcūqz actū respectu quicūqz obiectoz excepta rōne recta in rōne obiecti pōt volūtas elicere mediāte rōne recta. elicere pōt sine ea. et cū sola appbēsiōe illorū obiectozū. Patet em̄ qz sicut potest abstinere volūtas ppter deū loco et tēp. et sic et alijs circūstantijs mediāte actu iudicatiuo intellectus. ita pōt velle abstinere ppter deum et c. etiam si intellectus nullo mō cō-

sentiāt illi pplezo intrinsece Tunc aut illa volitio est virtuosa intrinsece vel nō. Non potest dici qz sic. qz nō pōt elici pformiter rationi recte fm p̄dicta. qd tū necessario requiritur ad actū virtuosum. Si dicis qz sic. quia talis actus elicitur sicut recta ratio dictaret. et ideo licet actualiter nō pformet ratio nō recte. tū aptitudinaliter. et hoc sufficit. Contra. recta rō dictaret qz volendum est abstinere ppter deū. et hoc cōformiter recte ratio. hoc est qz sicut dictatū est a rōne recta aliter nō potest esse recta sed erronea. qz volitio habens deū et oēs alias circūstantias p obiecto pter rōnem. nō est eadē numero nec specie cū volitōe que eliceret. qz sic esset dictatū a ratiōe recta ppter variatōnez obiecti. puta rōnis recte. qz ille qz nō habet rationē rectā p obiecto nō est natus pformiter elici rōni recte. qz ratio recta nō dēctat debere elici illū sed aliū qz habet rōnem p obiecto Si dicis qz nō est iste virtuosus ppter defectum prudentie. tūc pono qz coexistat actus prudentie. et qzro vix tūc ille actus sit virtuosus. Si nō. patet tūc dīscurrendo p singulas causas. hec nulla est nisi hec. qz videlicet hec volitio nō habet rectā rationē p obiecto. qz p p̄p̄tēz nā lū aliud requisitū deficit. et tūc rō recta seu actus prudentie coexistit. et oia illa Un̄ ergo est qz nō est talis actus virtuosus. nisi qz nō habet rationē rectā p obiecto. Si sit virtuosus coexistente actu prudentie. qz sequitur qz actus p̄mus nō virtuosus intrinsece nec extrinsece. modo sit virtuosus intrinsece p solā coexistentiā prudentie. Et cū voluntas posset p̄seruare eundē actū stante pma appbēsiōe illi pplezi. dīstructo illo actu prudentie. ppter aliquod mediū sibi app̄tēse quif qz idem actus nūero iterū fieret nō virtuosus. qz nō coexistit prudentia. et sic quilibet actus esset contingenter virtuosus. qz oportet necessario qz actus qz est intrinsece et necessario virtuosus sic qz nō p̄t fieri indifferēs vel viciōsus. habeat nō tū alias circūstantias. sed et rationē rectā p obiecto. et ille solus est sic virtuosus. et qzlibet aliqz soluz contingenter et extrinsece. Et eodē mō pōt argui si ponat qz actus dictatiuus illius cōplexi siml ponat cū actu appbēsiōe eius dē. et actu volēdi p̄dicto. qz sicut actus volēdi abstinere ppter deū et c. excepta ratiōe p-

obiecto. pōt causari sine actu dictatiō fm casum prius positū. ita p̄t p̄seruari sine eodem qntūcūqz simul causant. quia nō p̄t dependet actus volēdi ab eo in p̄seruādo. qz in causando. et sic patet p̄mū incōueniens. Secundū sequit ex p̄mo. quia p solam positionē actus prudentie fieret actus volūtātis p̄existens virtuosus vel meritorius. qui prius non fuisset meritorius p defectum rationis recte fm p̄mum casum p̄dictum. quia actus prudentie sunt mere naturales. et nullo modo i potestate nostra sequit qz de non meritorio et nō virtuoso fieret meritorius et virtuosus p aliqz quod nullo mō est in p̄tate nostra. et sic de non digno eterna vita fieret dignus vita eterna p aliqz qd nullo mō est in p̄tate nostra. qd est absurdū. Eodem modo si ppter solam destructionē actus prudentie de actu virtuosus et meritorio fieret non virtuosus et nō meritorius fm aliū casum. cū actus ille prudentie sit mere naturalis sicut prius. sequitur qz virtuosus et dignus vita eterna fieret virtuosus et indignus p aliqz qd nullo mō ē in potestate nostra. quod est absurdū. Et illa incōuenientia p̄t vitari ponēdo qz recta ratio sit obiectum actus virtuosus. et nō aliter videtur. Ad primū argumētum secūde dubitationis dico qz nō sunt circūstātie respectu actus intrinsece et necessario virtuosus. sed sunt obiecta secūdaria respectu illius actus. Sed sunt circūstātie respectu illorū actū. siue sint actus voluntatis siue intellectus. siue cuiuscūqz potētie alterius. qz solū est virtuosus extrinsece fm qndāz denominationem extrinsecam p p̄formitātē ad actum aliquē intrinsece virtuosum. quia tales actus p̄t semp idē remanere et circūstantie variari. sicut idem potest esse actus volēdi aliud et intelligēdi. ambulādi. ppter bonum finem et malum. et cum recta rōne. et ptra rectam rationem. et ideo respectu talium dicunt p̄prie esse circūstātie. Si actus qui est intrinsece et necessario bonus nō est idem variata qcūqz circūstātia. quia variato obiecto nō potest esse idem actus ppter transitum de p̄tradiatorio in p̄tradiatorium. et ideo respectu talis actus nō sūt p̄prie circūstātie Vel si dicat oīno qz sic tunc dicunt circūstātie. quia nō sunt obiecta principalia sed secūdaria saltem aliqz

licet finis sit obiectum p̄cipale. Ad aliud dico qz idē actus potest habere diuersas denominationes vt terminat ad diuersa obiecta. De hoc quere in q̄rto. quēstioe de penitētia. Ad tertium dubiū dico qz actus extrinsece virtuosus nō habet p̄prie bonitatem sicut ymaginat Jobānes. De h̄ qz re in Quotlibeto p̄mo. et r̄sōe ad argumēta. Job. in. iij. in materia de virtutibz moralibus. Ad quartum dubiū dico qz p̄prie intelligit qz in pte sensitua sunt aliqui habitus ponēdi qz inclināt ad actus virtuosos nō intrinsece sed solum extrinsece. sicut p̄prie dictum est. Ad quintum dubiū dico qz respectu obiecti supnaturalis pōt esse virtus moralis. et hoc intantū qz nulla est p̄fecta virtus nisi inclinēt ad actum respectu obiecti supnaturalis. sicut prius ostensū est. P̄prie tamē nō poneret virtutem morālē ēē respectu obiecti supnaturalis. sicut nos ponim. quia nō posuit qz abstinētia v̄l cōtinentia sit volēda ppter honorem dei tāqz ppter finem vt talia et similia sunt p̄cepta a deo. quēadmodū bonus xpianus vult talia. sed tū dictat talia esse volēda quia le ta vel suauia nature. vel aliqz aliud mere naturale. Et ex qz sequit qz virtus moralis quā poneret p̄prie et bonus xpianus differunt specie. nō solum nūero fm p̄dicta quia v̄l quorū obiecta totalia vel partialia differūt specie illorū actus et habitus differunt specie. sed deus nō est eiusdē speciei cum quacūqz creatura. Cum qz deus sit obiectum respectu cuiuscūqz actus p̄fecte virtuosus quem eliceret bonus christianus. et nō respectu actus quem eliceret p̄prie vel paganus. sequit qz illi actus et habitus differūt specie. Ad sextum dico qz illa p̄batio nō est v̄l̄s. Nec pbat qz noticie aliarū p̄clusionum differūt specie. qz noticie p̄clusionū p̄ticularium necessario differūt specie. puta noticie istaz. oīs triangulus habet tres. nullus triangulus habet tres vel similitū. quia error istius. omnis triangulus et c. bene stat cum scia istius. nullus triangulus et c. Sed ad hoc oportet plus addere anteqz inferat distinctio speciuoca inter noticias. scz qz isti errores differūt sp̄e. qd potest inferri ex hoc qz sunt p̄trarij. vel habent obiecta distincta sp̄e. Exēpluz p̄mi in p̄posito. errores istarū duarū. omis

triangulus 22. et nullus triangulus 22. differunt specie. quia contrariantur. quod impossibile est quod aliquis habeat habitum erroris quod firmus assensu quod nullus triangulus 22. quia isti assensus formaliter repugnant. Exemplum secundum. error circa principium et conclusionem et circa duas conclusiones disparatas oino vel contra ad aliquem terminum subiectum vel predictum. sic ergo sunt alterius speciei. non propter repugnantiam formalem quia simul stat. sed quod unus error habet obiectum totale vel partialiale distinctum specie ab obiecto alterius erroris. quia in quolibet principio accipitur ad terminum terminus distinctus specie ab aliquo termino conclusionis. et eodem modo est de conclusionibus disparatis totaliter vel partialiter. Et tunc habito quod errores distinguuntur specie sequitur necessario quod noticie eorum unde obiectorum respectu quorum sunt errores distinguuntur specie. et per illam viam potest probari quod noticia conclusionis et principii differunt specie et similiter quod obiecta illarum noticiarum distinguuntur specie. quia vel quod obiecta distinguuntur specie. ipsa inter se distinguuntur specie. Et similiter quod obiecta illarum noticiarum distinguuntur specie. et ita tenet ratio Joh. Et eodem modo potest probari distinctio speciei in inter illas virtutes. quia vicia contraria distinguuntur specie. et hoc probatur. vel per repugnantiam formalem vicioz si aliqua talis sit. vel per distinctionem speciei obiectorum vicioz. sed odium fortis et platonis nec distinguuntur uno modo. nec alio. ideo nec ille dilectio distinguuntur specie. et sic patet ad illud. Sed si remanet dubium. si ista odia sunt eiusdem speciei quod unum plus repugnat dilectioni fortis quam aliud. contra omnino sunt eiusdem speciei. Ratio nem quod. Ad septimum dico quod super partem in quibusdam dubitationibus de ista materia quod per seuerantiam non dicit distinctum gradum virtutis a continentia et continentia continent sub gradibus virtutum prius assignatis. Ratio quod continentur necessario sub illis ubi sunt actus virtuosus. quia si aliquis est continens vel imperatorem. vel est continens conformiter secundum rectam rationem. vel propter honestatem. vel sic quod non vult dimittere continentiam per quocumque. quod est contra rectam rationem. Vel precise quia sic dictatur a recta ratione. Vel propter honorem cum aliis circumstantiis. Vel habet continentiam generatam ex actibus impatiens executionum que excedunt eodem naturam hominum. et sic sic si ne sic. semper continent sub gradibus predictis. Vel continentiam aliquis potest habere continentiam et continentiam quod non continentur sub gradibus predictis. puta si aliquis velit continere propter nullam circumstantiam bonam vel malam. vel si velit continere propter malam circumstantiam. per se non continentur sub predictis. quod est actus indifferens nec bonus nec malus moraliter modo per us dicto. Secundum non continetur. quia est actus virtuosus. Ad ultimum dico quod in omni genere virtutis contingit repere virtutes heroicas. quia propter actum cuiuslibet generis virtutis potest quod impare formaliter executiones alicuius actus qui est contra inclinationem nature. Dupliciter enim aliquis potest imperare executionem actus. vel sic. quod imperet executionem illius actus a se causari et in se sine aliqua violentia vel molestia illata ab aliquo homine extrinseco. sicut quidam imperator propter iusticiam seruandam et legem quas statuerat in alijs eruit sibi oculum. actus quo imperat executionem non est actus fortitudinis. nec generatiuus fortitudinis. sed solum est actus generatiuus iusticie heroice. Similiter aliquis propter castitatem generandam semper abstineat a vino et a carnibus. Alius abscondat sibi veredam. tunc actus imperatiui illarum executionum non sunt actus fortitudinis. sed sunt actus temperantie heroice. et sic de alijs. Alio modo potest imperare executionem actus causari ab alio vel a se propter aliquam molestiam sibi illatam ab alio propter actus virtutis. sicut sustinere vulnera. nisi dimittat actum iusticie. et carcerem nisi dimittat actum temperantie. et tales sunt actus fortitudinis heroice. et ad illos inclinat sufficenter iusticia et temperantia modo supradicto. Et ita quere ibi vel alibi de materia morali.

Questio Septima

Trum uirtutes

morales sunt circa passiones secundum circa materiam. Et videtur quod non. Quia non sunt actus virtutis. ergo non sunt materia virtutum. Ad oppositum est Aristoteles in libro Ethicorum.

Ad istam questionem dico primo quod materia accipitur dupliciter. Uno modo proprie. puta est altera pars compositi. et sic non accipitur hic. Aliiter accipitur improprie per obiectum. quo modo dicitur quod illud de quo est scientia aliqua est materia eius. et sic accipitur hic. scilicet per obiectum. Secundo dico quod virtus moralis dupliciter accipitur. Uno modo improprie pro aliqua qualitate derelicta per appetitum sensitui. que est qualitas corporalis inclinans ad actus appetendi. De qua qualitate dictum est in secundo quotlibeto. Aliiter accipitur virtus per habitum virtuoso voluntatis. Per hoc ad quod dico quod virtutes morales que sunt quedam qualitates corporales non habent passiones per materia siue obiectum. sed passiones sunt actus illarum virtutum. et causantur ab illis habitibus mediante apprehensione. et ita illud quod est obiectum siue materia actus est obiectum per se causantis talem actum. Et hoc est generaliter verum quod obiectum idem correspondet habitui et actui illius. Secundo modo virtus est circa passiones sicut circa materiam. quia passiones et operationes sunt obiecta communia actus et habitus virtuosus. quod omnis talis virtus habet passiones per obiectum ut materiam vel operationes. Exemplum primum. Temperantia et eius actus habent passiones pro obiecto. sed iusticia non habet passiones sed operationes exteriores per obiectum et materia. sicut bona equaliter distribuere. equaliter diuidere et liberaliter. Nam actus iusticie est velle tales operationes debito modo exercere. Et per consequens operationes tales sunt obiecta illorum actuum. ergo et habituum ad tales actus inclinantium. quod est generaliter verum quod idem est obiectum actus et habitus correspondentis. Si dicatur quod idem est obiectum voluntatis et passionis. Dico quod non. Sed nunquid aliquis virtus voluntatis habet pro obiecto omnes passiones. Dico quod quilibet passio potest esse obiectum voluntatis et alicuius virtutis. quia quilibet passio potest imperari a voluntate. sed non potest esse una virtus omnium passionum. Si ergo dico quod quilibet virtuosus virtutem habet duplicem. Unam in voluntate inclinantem ad actum elicitiu. et aliam inclinantem ad actum in appetitu sensitui. qui est obiectum habitus voluntatis. sicut est obiectum habitus eliciti ab habitu.

Ad argumentum principale patet ex dictis quod passionibus non sunt actus eliciti ab habitu corporali. sicut sunt materia siue obiectum virtutis in voluntate.

Questio octaua

Truzessentia di

una sub ratione alicuius attributi sic principium elicitiu generatio nis diuine. Et videtur quod sic. Quia generatio diuina est per modum intellectus non per modum voluntatis. ergo essentia sub ratione intellectus est principium. Contra bene ratio est per modum nature. ergo non est sub ratione alicuius attributi. Hic primo dicitur dum est ad quod de virtute sermone. Secundo videndum est quomodo possunt communia dicta saluari. Circa primum dico quod essentia nec sub ratione alicuius attributi. nec sub ratione alia est principium elicitiu generationis actiue. Quod probatur. quia generatio actiua non est principium elicitiu generationis. sed essentia est generatio actiua. ergo 22. Preterea nihil est principium elicitiu sui ipsius. Sed generatio actiua est essentia diuina. ergo essentia non est principium generationis. Preterea omne principium distinguitur a principiatio. essentia non distinguitur a generatione actiua. ergo 22. Preterea elicitiu elicitiu distinguunt. essentia et generatio actiua non. ergo 22. Preterea essentia nec est principium elicitiuum generationis quod est pater. nec generationis quod est filius. ergo nullius generationis est elicitiua. Prima pars patet. quia generatio quod est pater non est elicita. Nihil enim quod est pater est elicitiu quia quidquid habet patrem vel est pater vel a se habet ergo generatio non est elicita. Secunda pars patet. quia essentia non est principium filii sed essentia est filius. ergo essentia non est principium generationis passiue que est filius. Preterea primum suppositum in diuinis est omnino improductum ergo non constituitur per aliquod elicitiu siue productum. Preterea generatio actiua non elicitiur a patre. quia vel elicitiur a se. ut dictum est in primo quotlibeto. quod generatio actiua et per nullo modo distinguuntur ab essentia. Nec elicitiur a generatione actiua propter idem. nec ab essentia. quia nullo modo distinguuntur ab essentia.

entia. et nihil elicit se. Ido dico qd de vir-
tute sermonis loquendo. generatio actiua
nullo mō elicit non plus q̄ essentia. Et di-
co qd oēs pōnes q̄ notat aliquā distinctio-
nē inter essentia diuinā et generatōez ac-
tiua sunt false de virtute sermonis. quia nul-
la est distinctio. pua nec magna. Circa se-
cundū dico qd elicitū potest accipi pprie. et
sic essentia diuina nō est elicitina generatō-
nis actiue. ppter causas dictas. Aliter acci-
pi impproprie. p illo qd est tam generas q̄
genitū. et sic pōt pcedi qd essentia est elicit-
ina generatōis. et hoc nō est aliud dicere
q̄ patrem generare filiū. Sicut generatō-
nem passiuā elici nō est aliud q̄ filiū a pa-
tre pducī. Secūdo dico hic qd sub rōne
est reduplicatio qdā. et sic pōt dici qd essen-
tia est pncipiū elicitinū generatōis sub ra-
tione alicuius attributi puta intellectus. sic
intelligēdo qd ponit loco talis pōnis. pat-
er in q̄tū intelligēs pducit filiū. q̄ est vera.
beca aut est falsa. pater in q̄tū ens vlt essen-
tia pducit verbum. Ad pncipale argu-
mentū pcedo qd generatio est p modum i-
tellectus. p dicto modo.

Questionona Trū uidens de-

um videat oia que deus videt.
Et videt qd nō. qd deus videt in-
finita. sed nulla creatura videt infinita. er-
go nō potest videre oia. Contra. non est
maior ratio qd videat vnum q̄ aliud. q̄ vi-
det oia vel nihil. Ad illā questionē dico
qd videns deū nō videt distincte oia q̄ de-
us videt. Sed bñ abstractiue pōt cognos-
cere oia. qd cognitio illa entis est cognitio
generalis infinitoz et omnīū que deus vi-
det. Sed distincte videre nō potest. quod
pbo. quia scientia creature non pōt equa-
ri scie creatoris dei. scz nec extēsiue nec in-
tēsiue. Tū qd tunc periret reuelatio. quia
tali scienti oia nō posset fieri reuelatō. etiā
quia talis et quilibet beatus posset videre
oia ptingētia. qd est falsum. Preterea i-
tellectus creatus nō pōt simul distincte vi-
dere infinita. Sed deus videt infinita. q̄ rē.
Assumptū pbat. qd si posset videre distin-
cte infinita. Aut videret vnica visione. aut
pluribz. Nō vnica. qd nulla visio vnica est
infinitoz obiectoz nisi diuina sola. Nec

p̄libz visionibz. qd vlt aliq̄ istaz visionū esset
infinitoz obiectoz. vel nulla. Si nulla. et
essent infinite visioes in hoīe beato simul.
qd est impossibile. Si aliq̄ istaz visionum
esset infinitoz obiectoz. illa esset diuina vi-
sio. ergo rē. Sed p̄tra. intellectus beatus
pōt intelligere infinita. Preterea vbi plu-
ralitas nō arguit maiore pfectionē ibi infi-
nitas non arguit infinita. Sed intellige-
re plura non semp est maioris pfectionis q̄
vnū. qd intelligere deū et creaturā siml vni-
co actu nō est maior pfectio q̄ intelligere
vnū solū. aliter aliq̄s actus eēt melior actu
beatifico. Preterea s̄ta xpi videt omnia. p
scripturā qd dicit. qd in eo sunt oēs thesau-
ri sapie et scie. Et in euāgelio dicit. Scimus
qd scis oia. Ad p̄mū istoz dico qd p̄mū
valet. nisi successine intelligēdo vnū p̄ ali-
ud. tamen nō pōt simul intelligere infinita.
Sic ista p̄na nō valet. p̄mū pōt diuidi
nō tot qd in plura. q̄ p̄mū pōt diuidi in
finita simul in actu. Si dicitur. sequit. in-
tellectus intelligit nō tot qd in plura. q̄ intel-
ligit infinita. q̄ eodē mō sequit. intellectus
pōt intelligere nō tot qd in plura possit. q̄ pōt
intelligere infinita siml. Dico qd p̄na nō va-
let nisi intelligat qd bec sit possibil. intellectus
intelligit nō tot qd in plura. Nunc aut bec
impossibilis. ideo nō sequit. Nam ista p̄na
de inesse. intellectus intelligit nō tot quā
plura equalet huic. intellectus intelligit
finita. ideo est falsa sicut alia. Ad aliū di-
co qd intelligere plura distincte est maioris
pfectionis q̄ intelligere tm vnum. et ita di-
co qd intelligere deū et creaturā distincte
vnico actu est pfectio q̄ intelligere tm deū.
Et vltro dico qd vtraz visio est beatifica.
scz q̄ terminat ad deū tm. et q̄ terminat ad
deū et creaturam. Ad aliud dico qd p̄na
fm naturā diuinā videt oia. nō aut fm na-
turā hūanā. Et ita intelligit illa auctoritas.
In eo sunt oēs thesauri rē. S̄ q̄ ad az-
liā naturā dico qd scit oia in noticia gene-
li. sicut p̄dictū est. Ad argumentū p̄-
cipale dico qd est maior rō qd videat vnū
aliud. qd de vult i eo causare noticiā vlt vi-
sionē vni et nō alteri. Sed q̄ rē dicit
illa visio in p̄bo. Respondeo qd semp deus
cum illa visione videt deū. siue videatur
per illam siue per aliam per quā videtur
creatura.

Questio decima

Trum audiens

p̄dicationē articuloz fidei et vi-
dēs mirabilia fieri. acquirat ali-
quem adhesionē habitū distinctū a fide.
Et videt qd sic. qd videns talia miracula fi-
eri et audiens p̄dicationē siml aliquā certi-
tudine et euidentiā habet. quā non hz solū
audiens p̄dicationē. sed p solā p̄dicationē
habet fides. ergo alius habet aliquē aliūz
habitū. Contra. tūc de articulis fidei p̄t
esse scia qd est falsum. Ad q̄stionē dico.
qd audiens p̄dicationē et videns mirabilia
fieri. nō acquirit p hoc noticiā euidētem
de illis articulis. sed solū acquirit fidē. qd
pbat qd nullus actus euidens est respectu
falsi. qd actus euidens importat qd ita
sit i resicut denotat p̄positionē cui assen-
tit. Hūc aut sarracenus p̄dicat legem ma-
chometi. p qua fiunt miracula apparentia
tm q̄ articuli illius legis sint falsi. p̄di-
cationē et miracula nō habet audiēs actus
quocūq̄ modo euidētem sed solū fidē. q̄ eo-
dem mō in p̄posito talis solū acquirit habi-
tū fidei. Sed cōtra. volūtas virtuose
impat intellectui qd assentiat articulo fidei
ergo virtuose impando p̄supponit rationē
rectam. qd sic est impandum. alias nō esset
virtuosa. qd nō imparet sicut diceret ratio
recta. Quero tūc. Aut est euidēs. aut non.
Si sic. habet p̄positum. Si nō. qd adheret
illi. qd vult. et illa volūtas potest esse virtuo-
sa. quia virtus pōt impare. p̄ p̄na illa voli-
tio p̄supponit rōnem rectā. Et de illa q̄ rō si
est euidens sicut p̄us. terit p̄cessus in infi-
nitū. vel erit aliqua ratio euidens. et habet
p̄positum. Preterea actus assentiendi ar-
ticulo est veridicus. ergo nō causat. nisi p̄p-
aliquā certitudinē habitū ad articulo. quia
si imperiū volūtas sufficeret ad causandū
illū actū. tūc posset causare actum opinan-
di. nec oportet tūc aliā rōnē habere. Pre-
terea tūc infideles essent alliciendi p dona-
nō p̄dicationē. nec miracula. Preterea
si vnus p̄dicaret legē xpianā et alius legem
machometi alicui pagano totaliter indis-
creti et eqliter q̄tum ad apparentiā faceret
miracula. ille nō teneret assentire legi xpi/
anc p̄ q̄ legi sarracenoz. ex q̄ p̄dicatō et ve-

ra miracula non faceret euidētiā plus q̄
p̄la. Ad p̄mū et p̄ alios soluendū distin-
guo de tali audiente. qd aut scit soluere ar-
gumēta facta p fide et p̄nas inferentes arti-
culos fidei. aut etiam miracula. aut nescit.
Si secūdo mō tunc talis necessario adhe-
ret articulis. nō tamen euidēter. sed ma-
gis assentit ppter ignorātiā. qd nescit soluere
rōnes. et talis assensus nō est virtuosus.
quia nō est in potestate voluntatis. Si au-
tem scit soluere tūc assentit ptingenter. et
necessario. et illū assensum pōt volūtas vir-
tuose impare. vt intellectus p̄seruet adhe-
sionem fidei iā causatā respectu articuloz
sed nō pōt meritorie impare vt illi articulo
de nouo adhercat. quia nūq̄ impat me-
ritorie nisi impet ex caritate. et caritas non
p̄supponit tali fidei. Ut potest pcedi qd vir-
tuose pōt impare. saltey vt loquit p̄bus de
virtute qd non requirit caritatem. et cōcedo
qd illa volūtas p̄supponit rectam rationē qd
sic est impandū. licet nō p̄supponat rectā
rationē euidētem. q̄cūq̄ mō tm sciēter im-
perat. qd p̄cipit sic dictare. Et q̄ querit
vtrū recta ratio p̄supponat actū volūtaris
scz ppter quē dictat. Potest dici vno mō qd
non. qd quis sciat ratiōes soluere. qd tm rō-
nes sunt mltūz apparētes nec aliquā ratō-
nem habet in p̄trariū. et reputat illos arti-
culos veros esse p eo qd nullā falsitatē rep-
perit in eis. et videt p̄dicatōem p miracula
p̄firmari. oia ista simul sine oī actu volun-
tatis causant illū dictamē. qd assensus re-
spectu articuloz est impandus. Aliter
p̄t dici qd illa rō p̄supponit actū volūtaris
nō respectu b̄ p̄plexi qd sic ē dictādū sed
actū qd ipat assensum respectu taliū p̄plexo-
rū. Ista sunt vera miracula. ista p̄dicatio
est vera rē. Et q̄bus statiz cāt assensus re-
spectu huius p̄plexi. assensus articuloz est
dictādū. S̄ actū volūtaris qd impat p̄mū ac-
tū credēdi i toto p̄cessu nō est nec p̄t esse in-
trinsece virtuosus. qd nō p̄supponit rectā rō-
nē. Et si dicitur. si nesciens soluere ratiōes
adheret necessario. h̄ esset ppter euidētiā
articuloz vlt ppter euidētiā illoz p̄plexo-
rū. ex quibz infert illos articulos. et siue sic
siue sic. semp habet noticiā euidētem de
articulis. Respondeo qd adheret necessario
non ppter euidētiā illoz articuloz nec
aliquoz ex quibz sequunt sed ppter ignorā-
b 4

tiam. quia nescit argumenta soluere. sicut aliquis necessario adheret falsis conclusionibus. quia nescit soluere argumenta in contrarium. non tamen euidenter adheret. Ad secundum dico. quod ille actus assentiendi est veridicus. et est ipsa certitudo quod non presupponit certitudinem aliquam euidentem ex qua euidenter sequitur. sed aliquando presupponit ignorantiam. propter quam nescit argumenta soluere. aliqui presupponit dictamen voluntate impatum sicut dictum est. Hec est simile ad actum opinandi. quia ille non est natus causari per impium voluntatis. Ad aliud dico quod hoc predicat reuelationem et miracula. non quod causant assensum euidentem. sed quia aliquando causant actum fidei in infideli. aliquando augmentant fidem prius acquisitam. Dona autem non sunt nata causare actum credendi sed potius actum amandi. Ad ultimum dico quod in tali casu. deus qui nunquam deserit creaturam rationalem sine auxiliis oportunitis. inspiraret sibi cuius predicatio esset vera et cuius falsa. aliter neutri renere credere. Ad principale dico quod audiens predicationes et videns miracula intensius actum credendi acquirit. quam ille qui solum audit predicationes sine visionem miraculorum etc.

Questio vndecima

Tru suppositum

humanum possit assumi a sebo. Et videtur quod non. quia hec est impossibile. suppositum humanum est assumptum etc. Contra Hec natura singularis est suppositum. eadem natura singularis potest assumi. ergo etc. Dic primo videndum est quid sit suppositum. Secundo ad questionem. Circa primum dico quod suppositum est ens completum et incoricabile per identitatem. nulli naturae inherere. et a nullo sustentari. Per primum. scilicet ens completum excludit omnes partes essentialis quod integralis. quia neutra est ens completum. Per secundum excludit essentia diuina. quia quicquid sit ens completum. quia tamen est incoricabilis personis diuinis per identitatem. ideo non est suppositum. quia suppositum est incoricabile per identitatem. Per tertium excludit omne accidens. sine inherere sine non inherere. Per quartum excludit naturam a verbo assumptam quia ab ipso sustentatur. Ex istis patet. quod eadem natura numero potest primo esse suppo-

situm. puta quando non est sustentata. et potest non esse suppositum. scilicet quando est sustentata et conuerso. Exemplum est si natura humana assumatur per aliquod tempus ante assumptionem fuisse per se existens. Similiter eadem pars hominis vel aeris primo non est suppositum quando est pars. et post quando non est pars est suppositum. Et similiter materia eadem numero est primo suppositum quando non est pars integralis. et postea quando est pars integralis non est suppositum. Exemplum. si aliqua pars hominis separet a toto vel aeris. primo erit pars et post non est suppositum. et post est suppositum. quia non est pars. cum sit separet a toto et existat per se. Vel si aliquod primo non sit pars et post sit pars. puta quando animal angelicum alimentum quod prius non fuit pars. postea erit pars animalis. et post sequens erat pars suppositum. et post non est suppositum. Ad questionem dico quod suppositum humanum potest sumi a verbo. quia hec natura humana potest assumi que est suppositum. per syllogismum expositiui. Secundo dico quod hec est impossibile. suppositum humanum est assumptum a verbo. quia quando propositio est impossibilis in qua subiecti diffinitio. illa est impossibilis in qua subiecti diffinitum. sed hec est impossibilis. ens completum etc. et hec est impossibile. suppositum est assumptum. Si dicis. Suppositum potest assumi. est vera. ponatur ergo in esse. tunc illa erit possibilis. suppositum est assumptum. Dico quod illa de possibili in sensu diuino vel equalis illi non dicitur proleloquendo poni in esse. sed in sensu proposito potest poni in esse. sic ista. possibile est omnem hominem esse nigrum. per ponit in esse. dicendo. hec est possibilis. omnis homo est niger. ubi est idem subiectum et idem predicatum quod fuit in propositione de possibili. Improprie tamen ponit in esse. puta ponendo pro me demonstras illud per quod subiectum supponit loco subiecti. sic dicendo hoc est assumptum. vel ponendo loco subiecti illud per quod subiectum ponitur de possibili supponit. dicendo sic. hec natura est assumpta. et hec est non possibilis. Aliter autem hoc potest. suppositum humanum potest assumi a verbo. exprimit sensum diuini. huius. scilicet suppositum humanum est aliud quod potest assumi a verbo. et ideo dicitur poni sic in esse. hec natura humana est assumpta a verbo. et hec est possibilis. Exemplum. huius quod hec propositio album potest esse nigrum. non debet poni sic in esse. album est nigrum.

quod hoc est impossibile. sed sic. hoc est nigrum demonstrato illo per quod supponebat album.

Contra ista. primo. quod suppositum humanum sit assumptum. quia quod aliqua omnino supponitur per eodem. impossibile est quod verificetur esse assumptum de uno et non de alio. sed ita se habent natura et suppositum. quia sunt omnino idem. igitur impossibile est quod hec sit vera. natura est assumpta. nisi hec sit vera. hoc suppositum humanum est assumptum. Si hec natura humana et iste homo omnino sunt idem. ergo si hec natura sit assumpta. et iste homo erit assumptus et dependet. quod falsum est. quia nec ille homo qui est deus dependet. nec alius homo.

Preterea autem ista humana natura est in potentia neutra ad dependendum et non dependendum ad suppositum extrinsecum. et tunc non potest per naturam dependere. ueniret sibi quod non dependere. Aut non est in potentia neutra. sed magis determinatur ad non dependendum. et sic tunc dependet a sebo violenter. Item per te. quod quilibet aliquorum uenit alicui pertingenter per potentiam diuinam. potest simul esse sine omnibus istis. Sed dependere ad suppositum extrinsecum et esse suppositum ueniunt nature humane pertingenter. ergo potest de facere hanc naturam. ita quod nec sit suppositum in se nec dependeat ad suppositum extrinsecum.

Preterea eodem modo omnino uenit nature humane quod sit singularis et quod sit suppositum quia posita sola natura verum est dicere quod sit singularis et quod sit suppositum. ergo sicut per contradictionem est quod natura sit et non sit singularis. ita per contradictionem est quod natura sit et non sit suppositum et per contrarium repugnat sibi dependere ad suppositum extrinsecum. Preterea posse esse in alio sicut per integralis non impedit aliquid esse suppositum per te. sic non posse in alio esse sicut per essentialis. quia dum est pars essentialis non plus est suppositum quam dum est pars integralis. Ad primum dico quod illud argumentum si debeat habere apparentiam debet sic formari. Quando duo termini supponunt omnino per eodem vel significat omnino idem. si pro in quod ponitur unum terminum sit vera vel possibilis. pro in qua ponitur alius terminum erit vera vel possibilis. Sed hec natura humana et hoc suppositum supponunt omnino per eodem. vel significant omnino idem. Si hec sit vera. hec natura est assumpta. hec erit vera. hoc suppositum est assumptum. Unum sic arguendo. quod aliqui

sunt idem implicat falsum saltem in creaturis. Sed sic arguendo. quod aliqui supponunt per eodem. impossibile est quod unum sit assumptum et aliud non. hec est falsa. quia termini significantes sunt realiter distincti. Et si terminus est assumptibilis posset unum assumi et alius non. Et ideo accipiendo illud argumentum in forma predicta. Dico primo quod maior est falsa. nisi illi termini habeant eandem diffinitionem exprimentem quod nominis. sicut est de nominibus synonymis. quando autem habent diuersas diffinitiones tunc est falsa. sicut risibile et homo supponunt omnino per eodem. et tamen hec est vera. homo est animal per se primo modo. et non hec risibile est animal per se primo modo. Si tamen ens et unum supponunt omnino per eodem. et tamen hec est vera. unum esse passio entis. et non hec. ens est passio entis. quia illi termini habent diuersas diffinitiones. propter quas diuersitates hec est possibilis. natura est assumpta. et hec est impossibile. hoc suppositum est assumptum. Similiter ad minorem dico. quod si loquar de natura assumpta et supposito diuino. certum est quod sunt diuersa et supponunt per diuersis. Si autem loquar de natura non assumpta. tunc hec est vera de facto. quod illi termini significant idem. possunt tamen non significare idem sine omni noua institutione propter mutationem rei. puta si natura assumeretur. tunc sine omni noua significatone suppositum significaret filium dei. et propter hoc quod termini habent diuersas significatones surgit veritas vel falsitas propositionis. Ad aliud quod dicitur quod hec natura et iste homo sunt idem. Vel loqueris de natura assumpta et isto homine qui est christus. sic certum est quod non sunt idem. sicut filius dei non est natura assumpta. Aut de natura non assumpta. tunc concedo quod sunt idem. Et ultra dico. quod ista est bona propositio. quia si sequens est falsum et antecedens similiter. Dico tamen quod est propositio vera nunc. quia antecedens potest esse verum sine propositio. Si tamen ante est possibile. et consequens impossibile. scilicet quod aliquis homo sit assumptus. quia ly homo nunc potest supponere nisi per supposito. Exemplum. Hec consequentia est ut nunc. omnis homo est sortis. ergo plato est sortis. quoniam antecedens non est verum sine consequente. tamen antecedens possibile est. scilicet quod omnis homo sit sortis posito casu quod nullus alius sit. et propositio erit impossibile scilicet quod plato sit sortis.

Ad aliud dico qd aliquid potest esse in potentia neutra dupliciter ad aliqua. Uno modo quoniam non plus inclinatur natura sua activae ad ad unum quam ad aliud. et sic natura assumpta et quicquid alia est in potentia neutra ad dependendum ad suppositum extrinsecum vel non dependendum. quia neutrum convenit sibi per naturam suam activae. Alio modo potest esse in potentia neutra. quod si derelinqueretur naturae suae non plus predicaretur de eo unum quam aliud. et sic natura assumpta non est in potentia neutra. quia si derelinqueretur naturae suae tunc non dependeret ad suppositum extrinsecum. et conveniret sibi per predicationem. Sed tunc non sequitur quod violenter nisi per naturam suam effectum faceret se non dependere. sicut gravitas efficit motum deorsum. Ad aliud dico. quod illud principium intelligitur de convenientia reali. quando quodlibet eorum importat aliquod reale. quomodo diverse forme conveniunt materie. et diversa accidentia conveniunt subiecto per informationem. Non autem intelligitur quando quodlibet vel aliqua eorum sunt negativa. et solum conveniunt alicui per predicationem. sicut est in proposito. quia in talibus illud principium non habet veritatem.

Ad aliud dico quod ista predicata singularia et suppositum eodem modo conveniunt naturae humane. Nec propositio potest intelligi dupliciter. Vel eodem supposito. vel eadem definitione. Primo modo eadem conveniunt sibi quia eadem natura quando non est assumpta est singularis et suppositum. sed non conveniunt eadem definitione. quia alia est definitio singularis et suppositi. propter quas diversitates est contradictio quod natura sit et quod non sit singularis. Sed non est contradictio quod hec natura sit et non sit suppositum. quia suppositum importat aliquod actu vel potentia quod non importat natura nec singularia. Ad aliud dico. quod precise esse in aliquo sicut per essentialis impedit aliquod posse dici suppositum. quia suppositum est ens completum existens per se in genere. sed pars essentialis nec est nec esse potest tale ens completum. pars autem integralis licet non sit ens completum quando est pars sic nec est suppositum. tamen potest esse ens completum. quia potest esse per se existens in genere quando est separata a toto. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio duodecima Tum tres perso

ne possint assumere eandem naturam numero. Et videtur quod non. quia non potest suppositari duplici suppositivitate creata. ergo nec increata. Ans est. verum quod oppositum includit contradictionem. contra patet. quia unum tantum repugnat sicut aliud. Contra. Hoc non includit contradictionem. quod potest fieri a deo. Ad istam quod dico quod sic. quia nulla contradictio apparet quod eadem natura numero unius tribus personis. Hoc probatur. Tum quia idem effectus potest dependere a duobus efficientibus. et a duobus finibus. patet de calore qui dependet a sole et ab igne. tum quia idem effectus potest conservari a duobus conservantibus. et hoc sufficienter patet de lumine. quod potest conservari sufficienter a sole et a candelis. Tum quod eadem anima intellectiva dependet a diversis partibus corporis. Tum quia idem corpus numero puta lapis potest simul sustentari et portari a pluribus. ergo tres persone possunt eandem naturam sustinere. Sed idem non potest dependere totaliter a duobus illam dependentiam terminantibus.

Preterea illud non supponit totaliter quod circumscribitur nihilominus supponit illa natura. supposito quod due non supponerent. una supponit. et de. Preterea illud quod personae sit personae. sed nulla natura creata potest esse plures persone. Sed secundum dubium. verum si posito quod tres persone assumerent eandem naturam numero ille tres persone sint unum vel tres homines.

Tertium. Utrum talis natura unius per unum unionem vel per tres. Quartum dubium. verum si natura possit suppositari a duobus suppositis creatis. Ad primum dico quod assumptum est falsum. quod idem potest habere duo totaliter terminantia dependentiam suam. Ad secundum dico quod suppositare totaliter dupliciter. Uno modo. quod precise suppositat. et sic assumptum est verum. quod illud non suppositat precise quod circumscribitur illa natura nihilominus suppositat. Aliiter potest intelligi totaliter suppositare. hoc est sufficienter. tunc non est verum. quod filius sufficienter suppositat. et tunc circumscribitur filio nihilominus potest suppositare. Ad tertium dico quod personari dupliciter accipitur. vel quod sit persona. vel quod sustentetur a persona. Primo modo natura humana non suppositat

tura per se. quod natura non sit persona. sed secundum do modo. quod sustentatur a persona. Et si dicas. Quis natura humana est persona vel sit persona. Nego illud. quia natura humana in supposito non est persona. nec sit persona. sed tamen est sustentata a persona. Ad secundum dubium dico quod de virtute rationis debet concedi quod sunt tres homines. tria animalia. tria corpora. tres persone. quod omnia illa secreta supponunt per suppositum non per naturam. sicut ergo sunt tria supposita. ita sunt tres homines. Si autem ex visu loquentium secretum supponeret per abstractum. tunc deberet dici. quod nec sunt tres homines. nec unus homo. sicut nec tres humanitates. nec humanitas una. Ad tertium dubium dico. quod si illa natura sit tres res distincte. tunc illa natura unius tribus unionibus. Tum quod unio multiplicatur per multiplicationem terminorum. Tum quod si una persona deponeret naturam aliam existere unita tunc manet unio. et alia non est unita. quod deposuit per casum. Ad quartum dubium et ad principale dico. quod non includit contradictionem quod suppositet in alio supposito. et tamen suppositet in supposito divino. quia tunc illa natura non sustentatur in supposito proprio.

Questio tredecima Tum angelus

possit videre cogitationes nostras. Et videtur quod sic. quia obiectum intellectus angeli est ens in communi. et per consequens ille intellectus potest in omne ens. et in actus nostros. Contra. Solus deus scrutatur corda. Ad quod dico quod angelus naturaliter potest videre cogitationes nostras et volitiones nostras. quod probatur. quod quicquid natura potest habere notitiam intuitivam alicuius subiecti. potest habere notitiam intuitivam cuiuslibet accidentis eius quod est naturae esse obiectum illius potentie. sed angelus potest videre intellectum et cogitationes eius. Preterea obiecto sufficienter approximato potentie. si non sit impedimentum patet sequi notitiam. Sed predicti actus nostri possunt sufficienter approximari intellectui angelico. et non est impedimentum. supposita dei generali influentia. et sic. Preterea si hoc non potest. aut est impedimentum in obiecto. aut potentia. Non primum. quia omne ens citra deum est obiectum naturae illius potentie. Nec secundum. quod cogi-

tatio est quidam effectus naturalis et non liber. Nec tertium. quia nullum impedimentum potest assignari. Preterea. angelus potest naturaliter videre accidentia subiecti corporalis. ergo multo magis accidentia subiecti spiritualis. Secundo dico quod de facto non videtur. et hoc dicit scriptura nisi quoniam deus vult. et hoc potest esse quod deus non vult coagere cum intellectu suo ad causandum illam visionem. Sed hic sunt dubia. Primum videtur quod corpus medius inter cogitationem et angelum sit obstaculum impediens visionem. sicut est de nobis. Secundum dubium est. verum angelus videtur intuitivae cogitationes nostras. ex hoc videatur intuitivae obiectum terminans illam cogitationem. Ad primum dico quod obstaculum corporale non impedit. sicut nec impedit visionem essentie anime. sic nec interpositio muri impedit unum angelum videre alium. Prima conclusio probatur. quod omne actuum respectu alicuius passus est actuum respectu cuiuslibet passus eiusdem rationis. sed una intentio angeli potest esse causa et obiectum alterius intentionis eiusdem angeli. patet de actu recto et reflexo. et eadem ratio potest cogitatio nostra causare visionem in angelo per modum obiecti. Ad secundum dubium dico quod non videtur intuitivae terminans obiectum quod intellectus. tamen angelicus quam humanus potest intuitivae cognoscere cognitionem abstractivam rei non existentis. et si ex hoc quod angelus videtur cogitationes nostras videret obiecta. sequitur quod videret res non existentes. Cognoscit ergo obiecta cogitationum abstractivae per discursum ab effectu ad causam. quemadmodum per fumum cognoscimus ignem. Vel cognoscit obiectum per modum recordationis. sicut cognoscit res per suam imaginationem. Et isti duo modi cognoscendi supponunt cogitationem obiecti in sua essentia et non propria. Aliiter potest obiectum cognosci in aliquo conceptu communi. sicut dicitur est in primo quodlibet. de locutione angelorum.

Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio decimaquarta Tum deus po

test motus facere in instanti. Et videtur quod sic. quod omnis res potest esse in instanti. sed motus est res. et sic. Contra. hoc includit contradictionem quod motus sit in instanti. ergo non potest hoc deus facere.

Respondeo q̄ ista questio habet dupli-
cem intellectus. Un⁹ q̄ motus sit res vna
distincta ab oib⁹ pmanētib⁹ reb⁹. Ita
q̄ hoc nomē motus sit nomē significans p̄
cise rem vno modo significādi. sicut h̄ no-
men homo vel animal significat. ⁊ tūc pōt
questio q̄rere Utrū mot⁹ sic acceptus pos-
sit esse in instanti p̄ potentiā diuinā. Ali-
ter potest intelligi q̄ motus non sit talē no-
men significans vno mō significādi sua si-
gnificata. sed hoc nomen mot⁹ ponat loco
vnius verbi. puta moueri. vt sit idem q̄re/
re Utrū deus posset facere motū in instā-
ti ⁊ querere vtrū de⁹ posset facere aliqd̄ mo-
ueri in instanti. Si primo mō intelliga-
tur questio. dico q̄ deus pōt facere motus
in instanti. quia omne rem siue sit simplex
siue cōposita potest deus facere in instanti
sed motus est q̄dam res fm̄ istum modū
intelligendi. ⁊ rē. Item quis deus nō
posset p̄seruare vnā rem cū alia re sibi con-
traria manente subiecto. potest tū siml̄ cō-
seruare omne rem cū alia re in rerū natu-
ra. vel in eodē subiecto vlt̄ alibi. ergo si mo-
tus esset talis res distincta ab oib⁹ reb⁹ p̄/
manentib⁹. posset deus p̄seruare vnā p̄ez
motus cū alia p̄ez motus in rerū natura.
⁊ ita p̄ seq̄ns potest p̄seruare totam illam
rem q̄ est motus in instāti. Si autē q̄stio
intelligatur secūdo modo. Dico q̄ deus nō
potest facere motū in instanti. Cui⁹ rō est.
q̄ deus non potest facere q̄ aliqd̄ moueat
in instanti. Probat⁹. quia impossibile est q̄
aliqd̄ moueat quin ⁊ contradictoria si forma-
rentur p̄ intellectum verificent⁹. Sed de⁹
nō pōt facere contradictoria q̄cūq̄ verificari
in instanti. ⁊ rē. Assumptū patz. quia si ali-
quid moueat ipm̄ est vbi prius nō fuit. vel
habet aliquid qd̄ prius non habuit. vlt̄ nō
habet aliquid quod prius habuit. ⁊ p̄ con-
sequens in quacūq̄ mensura motus sit in
eadē verificabunt⁹ contradictoria ista. Do-
bile habet aliqd̄ ⁊ prius non habuit illō rē.
⁊ hec copulatiua erit vera in eadem mēsu-
ra. Vnde patet quia in instanti nō est pri-
us ⁊ poster⁹. ergo illa p̄dictoria nō pōt
esse vera in instanti. Si dicat⁹. Hec est
vera in instāti. motus est. siue aliqd̄ moue-
tur. ⁊ motus potest esse in instāti. Rēdeo
Cōsequētia nō valz. sicut non sequit⁹. Hec
est vera. in instanti cesar fuit. ⁊ cesar est in

hoc instanti. Et sic non sequit⁹. Hec copu-
latiua est vera. Cesari fuit et nō est. ⁊ cesar ē
⁊ non est in hoc instanti. Cui⁹ rō est. q̄ ista
ppō. aliqd̄ mouet in hoc instanti. equale-
t vni copulatiue. scz. hoc mobile fuit in hoc
loco in hoc instanti. ⁊ nō est in hoc loco in
hoc instanti. Et ita sequit⁹. q̄ est in hoc lo-
co ⁊ nō est in hoc loco in hoc instanti. Si
militer ista ppō. Aliqd̄ mouet in instanti.
equale-
t huic copulatiue. aliqd̄ mobile cō-
tinue est in diuersis locis. ⁊ non est p̄tinue
in eodem loco. vel equale-
t huic copulatiue. Aliqd̄ habet p̄tinue aliud ⁊ aliud ⁊ non p̄
habet idem. q̄ copulatiua q̄uis sit vera in
instanti. tamē nō p̄ illo instanti. Et si di-
cis. Hec est vera. In hoc instāti motus ē.
⁊ hec est vera. motus ē in hoc instāti. Ali-
est verū. ergo ⁊ p̄ns. Respōdeo. cōsequē-
tia non valet q̄ plus denotat p̄ seque-
ns q̄ p̄cedēs. q̄ p̄ns solum denotat q̄ p̄
ppō est vera. In instāti mobile ē vbi prius
nō fuit. vel habet aliqd̄ qd̄ prius nō habu-
it. sed p̄ p̄ns denotat q̄ aliqd̄ mouet in in-
stanti. ⁊ q̄ mobile localit̄ est in hoc instan-
ti vbi prius non fuit in h̄ instanti. Vlt̄ ali-
qd̄ mobile mouetur motu alteratiōis. hoc
est habet aliqd̄ in hoc instanti quod prius
nō habuit in hoc instanti. Vel aliqd̄ mo-
bile habuit aliquid in h̄ instanti qd̄ mō nō
habet in hoc instāti. Et ita denotat q̄ hoc
instans fuit prius. Ad argumēta p̄nci-
palia p̄ ex dictis.

Questio quintadecima

Utrū filiatio cri-

v sti ad beatā virginem sit alia res
ab omni re absoluta. Et vide-
tur q̄ sic. quia relatio est alia res ab omni
re absoluta. ⁊ ⁊ filiatio. Contra. Si sic.
illa filiatio habuit aliquod subiectū. s̄ ne-
q̄ corpus neq̄ animā. q̄ nec corpus chris-
ti fuit fili⁹. nec aīa fuit filia. Ad istam
questionem dico q̄ idem iudicium est q̄tū
ad hoc de filiatione xp̄i ad beatam m̄ginē
⁊ alijs filiationib⁹. Ideo dico p̄mo q̄ nul-
la filiatio vlt̄ est alia res a rebus absolutis.
quod ego p̄bo sic. Omne rem distinctā lo-
co ⁊ subiecto potest deus p̄seruare sine alia
re distincta loco et subiecto. Sed filiatio
xp̄i si sit aliqua talis res distinguit⁹ a pater-
nitate. loco ⁊ subiecto. ⁊ posset deus p̄ser-

uare filiationē sine paternitate. Preterea
minus depēdet ista res q̄ nec est causa nec
effect⁹ ab illa re q̄ effect⁹ a sua causa. s̄ de-
us potest facere effectū sine sua causa. ergo
⁊. Preterea deus p̄ facere rem sine sua
causa secunda. ergo multo magis pōt face-
re rem sine illo qd̄ nō est causa. Si dicat⁹
q̄ iste rōnes p̄cedūt de re absoluta. Contra
eadē facilitate posset dici hoc de albedine.
imo etia⁹ de q̄cūq̄ accidente respectu sui
subiecti. Preterea si filiatio sit alia res.
aut est accidēs diuisibile. aut indiuisibile.
nō diuisibile. q̄ diuiso subiecto. aut p̄ fili-
ationis destrueret et ita vna pars filiatōis
esset in pede. ⁊ alia in manu. ⁊ p̄ns vere es-
set filius. quia illa p̄ filiatōis esset eiusdē
rōnis cum tota filiatōe. ergo p̄similiter d̄/
nominaret subiectū sicut tota filiatō. sicut
p̄ albedinis denominat eodē mō sicut to-
ta albedo. Si autē sit accidēs indiuisibile
Contra. Tūc vel erit tota in toto ⁊ tota i q̄-
bet p̄te. ⁊ redit argumentū illud q̄ pes erit
filius. Preterea sicut filiaro est in homi-
ne ita ⁊ in brutis. puta in asino. Sed i asi-
no nullū est accidēs indiuisibile qd̄ deno-
minat asinū. ergo non est tale accidēs indi-
uisibile in homine. Preterea q̄dam sunt
aīalia diuisibilia in plures p̄ez q̄z q̄libet
est aīal. pater de anguilla ⁊ de aīalib⁹ annu-
losis. ergo in talib⁹ vtrac⁹ pars est filius. ⁊
p̄ns generabit ibi noua filiatio p̄ solā di-
uisionē. vel p̄cedens esset in duob⁹ substan-
tijs p̄mis. Preterea oēm rem quā de⁹ cō-
seruat sine alia re potuit p̄ducere de nouo
et si illa res alia nunq̄ fuerit. Sed si filia-
tio sit alia res a filio. istam p̄seruat de⁹ sine
generatione passiuā. quia ista est preterita
ergo potuit illam filiationem p̄ducere. ⁊ si
nunq̄ fuisse illa generatio. Et sic potest es-
se aliqd̄ filius alicuius qui nunq̄ genuit.
nec ipse fuit genitus. Preterea pono q̄
deus de nihilo creet hominē vnum. postea
volo q̄ creet alios hoīes. ⁊ post volo q̄ ali-
quādo homines generent⁹. Tūc arguo sic.
Qualis est res in aliquo istorū hominū ta-
lem pōt deus p̄ potentiā suā absolutā p̄du-
cere in isto homine p̄mo creato. ergo p̄ p̄/
ducere filiationē in isto si sit alia res. ⁊ p̄ cō-
sequens ille erit filius hominis. ⁊ cum q̄li-
bet ali⁹ sit iunior eo p̄ casum homo ille erit
filius iunioris se. qd̄ includit p̄dictiōez

Secundo dico q̄ filiatio christi non est
res alia ab alijs absolutis. q̄ si sic posset de-
us similē ponere in alio hoīe eiusdē ratiō-
nis cū xp̄o. ⁊ ita posset ponere in matre vel
patre beate virginis. ⁊ ita filius esset. sen-
oī matre. sicut pater beate virginis est senior
beata m̄gine. Si dicis. si filiatio non sit
alia res a patre ⁊ alijs rebus absolutis. er-
go positus pater ⁊ filio necessario ponit⁹ fi-
lius. ⁊ sic si xp̄s et beata virgo essent creati
a deo. adhuc christus fuisset eius fili⁹. Di-
cendū q̄ p̄ma cōsequētia nō valet. sicut nō
sequit⁹. curuitas linee nō dicit aliam rem a
linea. ⁊ tamē posita linea non oportet q̄ sit
curua. potest em̄ successiue dici curua vel
recta p̄pter solum motū localem. Similiter
creatio non dicit aliā rem a deo ⁊ creatu-
ra. ⁊ tamen creatura posita nō oportet po-
ni creatio. q̄ denotatio variat⁹ p̄ solā trāsi-
tionem t̄pis. Ita est i p̄posito q̄ filiatio nō
dicit aliā rem. tūc tūc est talis denotatiō q̄
filius ponit⁹ post patrem medianrib⁹ moti-
bus localib⁹ ⁊ alteratiōib⁹ naturalib⁹ sine
miraculo. Qñ autē ponit⁹ fili⁹ miraculo. ⁊
etiā motus aliqd̄. tūc non est talis deno-
minatio. Ad argumēta p̄ncipalia p̄/
ter ex dictis.

Questio decimasexta

Utrū predicatio

v annologa distinguat⁹ a p̄dicatō
ne vniuoca. equoca. ⁊ denomia-
tiua. Et videt⁹ q̄ sic. quia fm̄ p̄m. r. me-
thaphi. sanū p̄dicat⁹ de vrina ⁊ aīali. ⁊ ne-
q̄ vniuoce. nec equoce. nec denomiatiue.
⁊ rē. Contra. P̄bus in p̄dicamētis non
ponit nisi p̄dicatiōem vniuocā. equocā. et
denominatiuā. ergo nō est alia p̄dicatō an-
nologa. Ad illam q̄. dico q̄ equocūz est
duplex. A casu. ⁊ a consilio. Equiuocūz a
casu est quod significat plura eque p̄mo
plurib⁹ impositiōib⁹ et medianrib⁹ plurib⁹
p̄ceptib⁹. ⁊ ita imponit vni aīsi nō impo-
neretur alteri. Sicut hoc nomē fortes est
equocum a casu. Equiuocū a cōsilio ē qd̄
imponit plurib⁹ impositiōib⁹ ad signifi-
candū plura medianrib⁹ plurib⁹ p̄ceptib⁹.
⁊ imponit vni q̄ prius imponit alteri. ⁊ p̄
p̄pter aliquā similitudinē causantē p̄porzio-
nem. Exemplū. Animal est sic equiuocūz
ad animal verū ⁊ animal pictum. quia im-

ponebat aniali pecto et prius aniali vero. et hoc propter similitudinem inter illa. Et fm ista est duplex predicatio equiuoca. Una est a casu. alia a consilio. Hoc supposito dico ad questionem. qd accipiendo predicationem equiuocam generaliter. ut est comune ad predicationem equiuocam a casu et a consilio. Sic predicatione annologa non est media inter predicationem equiuocam. vniuocam. et denominatiuam. hoc patet. quia ois predicatione vel est in conceptu vel in voce. vel in scripto. Sed in conceptu non est predicatione aliqua annologa. quia aut predicatur vnus conceptus de vno conceptu. aut plures conceptus de vno conceptu. vel plures conceptus de pluribus conceptibus. Si predicet vnus conceptus de vno conceptu si uterq; sit conceptus simpliciter prius alicui singulari tunc est predicatione discreta. nec equiuoca. nec vniuoca. nec denominatiua proprie loquendo. quia prius alij auctores tractando de istis predicationibus tractabant solum de predicatione termini cuius Si aut uterq; conceptus vel saltem predicatum sit conceptus communis. tunc est predicatione vniuoca. quia oem talem predicationem vocant vniuocam. Si autem predicet plures conceptus de vno. tunc conceptus a parte predicati aut naturae est determinare reliquum. aut sunt conceptus repugnantes aut imprinētes. Si primo modo ut hic sortes est homo albus. sic est composita predicatione ex vniuoca et denominatiua. quia hoc predicat vniuocae. albus denominatiue Si secundo modo vel tertio. tunc vel propter est non intelligibilis ut hic. sortes est homo asinus. vel erit. propter plures ut hic. sortes est grammaticus albus homo animal. et ois isti conceptus predicant vniuocae vel denominatiue. Secundo dico qd predicatione annologa non est distincta a predicatione vniuoca. equiuoca et denominatiua. in voce nec in scripto. quia eadem est ratio de illis. quia qro aut in voce predicat terminus de vno solo aut de pluribus Si de vno sicut nomen proprium. sic est terminus discretus et predicatione discreta. qm nec est vniuoca nec equiuoca. nec denominatiua nec annologa. quia de tali predicatione non est questio. Si aut predicatum in voce predicet de pluribus sicut terminus cuius. tunc aut illud predicatum accipit significatiue. aut no. Si no. nihil adpositum. quia sic non intelligitur questio. Si sic. Aut significat ista per quibus

supponit vna impositio et mediante vno conceptu. et sic est predicatione vniuoca. sicut est hic homo est animal. Aut significat ista per quibus supponit pluribus impositionibus et mediante pluribus conceptibus. tunc est predicatione equiuoca. sicut hic. Alia latrabile est canis. Et eo modo arguo per omnia de predicatione in scripto. Tertio dico qd accipiendo equiuocam predicationem per equiuocam a casu. et predicationem annologam ubi predicat equiuocum a consilio. sic predicatione annologa est medium inter predicationem vniuocam equiuocam et denominatiuam. Sic enim sanus predicat annologicē de animali et vniuocam et dicta. quia nec predicat equiuocae a casu. nec vniuocae. nec denominatiue sed equiuocae a consilio. sicut etiam animal predicat annologicē de animali vero et pecto. Sed contra. quia fm phm pmo posteriorum. Si passio sit annologa. medium erit annologum. Sed subiectum passio et medium vniformiter se habet ad annologum. et subiectus alicuius scilicet annologum. ergo etc. Preterea qro metaphysice. Ens non dicitur vniuocae nec equiuocae. sed medio modo annologicē. et ponit exemplum de sano. dicto de vniuocis et de dicta. Preterea ens dicitur de deo et de creatura. et substantia et accidere. et non vniuocae nec equiuocae. ergo annologicē. Pro istis et alijs distinguo de vniuoca. qd aliqui accipiunt striete. qm scilicet subiectum et predicatum significant illa per quibus supponit vnica impositio. et vno conceptu. et vno modo significandi logicali et grammaticali. Et sic ois predicatione vniuoca est predicatione in qd Sic enim animal predicat vniuocae de homine et de asino et in quid. quia sicut animal significat oia sua significata vnica impositione mediante vno conceptu. et in recto significat omnia eque pmo et non vnum in recto et aliud in obliquo. nec vnum principaliter et aliud secundario. Ita per oia fecit hoc eodem modo sua fecit. et in istis et ideo predicat vniuocae et in qd. Aliqui accipiunt vniuocum large. qm scilicet subiectum et predicatum significant illa per quibus supponit vnica impositio mediante vno conceptu et indifferenter vno modo significandi vel diuerso. et sic predicatione vniuoca non est predicatione in qd. sed denominatiua. sic enim predicat albus vniuocae de homine et de asino. quia albus significat oia sua significata vna impositio.

et mediante vno conceptu. sed non significat vno modo significandi logicali. quia vnum significat in recto puta subiectum. et aliud in obliquo. puta albedinem. Sic etiam ens predicat vniuocae large loquendo de homine et animali. qd licet ens et homo significet oia sua significata eodem modo significandi grammaticaliter et logicaliter. non tamen album hoc supponit per se. posteriorum. et in istis. methaphysica. qm vocat predicationem annologicam predicationem equiuocam a consilio. Sic enim fm opus philosophi. philosophi ens predicat equiuocae de. et predicamētis anno logice. quia nec predicat proprie fm eum vniuocae. nec proprie equiuocae a casu. sed medio modo. quia predicat equiuocae a consilio. et hoc quia talis fuit vsus loquendi tpe suo in lingua greca. quia ens significat subam et alia predicamēta pluribus impositionibus et mediante pluribus conceptibus. et pmo significabat substantiam et secundario accidentia. ita qd si prius non significasset substantiam. posterius non significasset accidentia. sicut patet in exemplo suo. Nam sanus adhuc in recto vsu vna impositione et vno conceptu significat pmo sanita-tem et alia et alijs impositionibus et alijs conceptibus et secundario significat vniuocam et dicta. Vnu. quia efficit sanitatem animalis. aliud. quia est signum sanitatis animalis. Et non significat carere vniuocam et dictam nisi prius significaret sanitatem animalis Et fm vsus illi loquendi debet dici qd suba est ens proprie loquendo. et accidentia non sunt entia. sed dispositiones sine effectus entis. qd est proprie suba. sicut animal proprie dicitur sanum. sed vniuocam non est proprie sana sed signum sanitatis. Nec dicta est proprie sana sed causat sanitatem. hoc modo nos etiam videmus hoc nomine substantia. Nam dicimus qd subiectum accidentium sit suba. et qd ois quantitas est substantia. sicut suba et actus et habitus. et non vniuocae nec equiuocae a casu. sed solum equiuocae a consilio modo predicto. Ad aliud dico qd licet fm intentionem philosophi ens dicat equiuocae equiuocae a consilio de deo et creatura de substantia et accidente. non tamen fm vsus nostrum loquendi. qd videmus vniuocam hoc nomine ens. fecit oia sua significata vna impositione. et mediante vno conceptu et vno modo significandi. quia oia entia fecit in recto. Et dico qd ens de deo predicat vniuocae et hoc nomine suba et quantitate et in qd. et hoc striete loquendo de predicatione vniuoca. quia ista no-

mina ens. deus. substantia. creatura. quantitas significant sua significata vnica impositione. mediante vno conceptu. et eodem modo significandi Eodem modo predicat vniuocae striete loquendo de substantia et quantitate. relatio nec alijs predicamētis respectibus. si sic essent tales res pure distincte a rebus absolutis. sicut homines ymaginantur communiter. Si autem non importat tales res vno modo significandi. sed significet aliquid in recto et aliquid in obliquo. tunc fm veritatem ens predicat de eis vniuocae large accipiendo. sed non predicat in quid. qd non fecit vno modo significandi oia sua significata. De substantia autem et aliquibus quantitatibus predicat solum equiuocae a consilio. puta de numero. et hoc quia numerus importat plura. et in numero plurali sicut duo. tria. Hinc autem nihil predicat vniuocae de singulari et pluri pluraliter sumpto. Nam quis homo predicatio sit vniuoca. hoc est animal non tamen hec. homines est animal. sed est falsa. hec autem est vera. homines sunt animalia. sed tunc predicat alius terminus tam in voce. qm in scripto. Et ille terminus non predicat de singulari. Et ideo nullus vnus terminus predicat vniuocae de singulari et plurali. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio decima septima

Truz omnis ac

ut assentiendi presupponat actum apprehedendi respectu eiusdem obiecti Et videtur qd sic. quia intellectus non assentit nisi qd verum reputat. nec dissentit nisi qd falsum reputat. sed intellectus nihil reputat verum vel falsum nisi cognitum et apprehensum. et ois assensus necessario presupponit apprehensionem. Contra. formata ista appone immediate oem totum est maius sua parte. sine oia alia apprehensione propriis. statim intellectus necessario assentit. et ille assensus non presupponit apprehensionem. Hic primo distinguam. Secundo dicam ad questionem. Licet primo dico sicut dictum est alibi in istis. et libeto. q. vi. duplex est actus assentiendi. vnus assentio aliquid esse vel non esse. sicut assentio qd deus sit trinus et vnus. et qd deus non est diabolus. et tamen nec assentio deo nec diabolo. sed assentio qd deus non est diabolus. Vnu de virtute fmonis per istum actum nulli assentio. tamen

p istum actum apprehendo deum et diabolum. quia omnis actus assentiendi est actus apprehendendi et non e converso. Alius est actus assentiendi quo assensio alicui ita quod actus assentiendi referat ad aliquid assentiendo plecto vel dissentiendo. puta assentiendo huic propositioni. homo est animal. quia reputo eam esse veram. et non solum assensio huic propositioni. hec propositio homo est animal est propositio vera. ubi hec propositio. homo est animal. est subiectum. sed assensio huic propositioni. homo est animal in se absolute. et hoc quia scio quod sic importatur per istam propositionem sicut est in re. Circa secundum dico generaliter quod primus assensus nunquam presupponit necessario apprehensionem plecti. quia iste assensus non est respectu complexi tanquam obiecti. sed presupponit apprehensionem rerum singularium. licet non assensio intellectus rebus singularibus. Sed secundus assensus naturaliter loquendo necessario presupponit apprehensionem plecti. et in hoc differunt. siue illud plectum sit ex cognitionibus rerum siue non. Et ratio est. quia iste assensus habet plectum p obiecto. Hunc autem nulli naturaliter assensimus vel dissentimus nisi cognito et apprehenso. ergo impossibile est quod assensio alicui complexi naturaliter nisi apprehendam illud. Sed contra. Si intellectus formet istam propositionem. totum est maius sua parte. circumscribitur omni alia apprehensione plecti. preter istam propositionem statim causat hic assensus evidens. aliter non esset propositio per se nota. Similiter si iste intellectus formet propositionem. deus est trinus et unus. sine omni alia apprehensione illius articuli cum imperio voluntatis. potest causari actus credendi. ergo talis assensus non presupponit apprehensionem. Preterea apprehensio plecti non est propositio. quia intellectus potest formare propositum licet non cognoscat eam vel apprehendat. sicut possum agnoscere lapidem licet non agnoscam illam cognitionem. Nec apprehensio est pars propositionis. quia quilibet pars propositionis potest esse cognitio rei extra et nulla alia cognitio est necessaria ad actum assentiendi. Preterea alius est assensus respectu rei talis assensus respectu plecti. sicut alia est apprehensio rei et alia plecti. ergo assensus saltem respectu rei non presupponit apprehensionem complexi.

Ad primum illorum dico quod argumentum tam ad actum assentiendi in omni quadam actum credendi articulum procedit de primo assensu et non secundo. Ad secundum dico quod apprehensio plecti nec est pars propositionis complexi et cognitionibus rerum extra. nec est ipsa propositio quia potest esse pars unius alterius propositionis. sed est una alia distincta cognitio tam a propositio quam ab assensu. et istam cognitionem presupponit assensus habens plectum p obiecto. et hoc non solum est verum quando assensio complexi plecto ex cognitionibus rerum. sicut in istis. homo est animal. homo non est asinus. sed etiam quando assensio alicui propositioni cuius subiectum est predicatum est propositio. cuiusmodi sunt propositiones communiter in sensu propositionis. ut sunt tales. hec propositio homo est animal est vera siue necessaria vel contingens. vel hec propositio homo est asinus est impossibilis et cetera. quod ad hoc quod assensio talibus complexis necesse est ipsa apprehendere prius et agnoscere. Ad tertium dico quod nullus assensus est respectu rei quia nihil est dictum quod assensio lapidi vel boui. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio decima octava

Utrum viator habet

beatitudinem simplicem et proprium de deo ante compositionem vel divisionem vel post. Et videtur sic. quia iste conceptus est simplex de quo currunt tales conceptus compositi. Utrum deus sit ens infinitum. Utrum sit actus primus. Sed tales questiones querunt de conceptu dei. ergo et cetera. Maior patet. quia tales questiones non querunt de conceptu dei composito proprio. quia tunc idem quereret de se ipso quod falsum est. Contra nulla creatura continet conceptum dei proprium et simplicem. essentialiter nec virtualiter. ergo nulla creatura potest illum causare. Ad ista quod dico quod viator ex naturalibus puris non potest habere de deo cognitionem aliquam que sit absoluta non connotativa. affirmativa non negativa. simplex non composita. propria non communis. ante compositionem et divisionem. Cuius ratio est quia alias nullus posset negare deum esse quod supposito quod per sensationem rei non causat aliquam cognitionem propriam alicui impossibilis ante

propositionem et distinctionem. Tunc quia sensatio nullam habet habitudinem ad impossibile ut causet eius cognitionem propriam. Tunc quia eadem ratione sensatio causaret cognitiones proprias infinitorum impossibilium. quia eadem habitudine habet ad omnia impossibilia. Tunc arguo sic. Quia tu concedis cognitionem dei propriam causari ante compositionem et divisionem. et non ex fide. quia in fide concordamus et tamen non ponimus hoc. ergo evidenter cognoscitur quod cognitio dei propria causatur per sensationem. et per consequens evidens est cuilibet infideli deum esse per hoc quod videt albedinem esse. quia posset evidenter arguere quod conceptus causatus mediante sensatione non est alius cuius impossibilis sed possibilis. ex quo mediante sensatione albedinis per te cognitio sit propria dei ante compositionem. et ista cognitio non est alicuius impossibilis. ergo quilibet infidelis posset evidenter scire deus est possibilis. Et cum in perpetuum non differat esse a posse. potest quilibet infidelis evidenter scire deum esse. quod falsum est. Ideo dico quod ante compositionem et divisionem non habet viator talem conceptum nec habere potest. Preterea noticia complexa unius rei non est nata causare primam incomplectam alterius rei simplicem et propriam. quia non intuitiva. quia illa causatur immediate a re loquendo naturaliter. Nec etiam abstractiva. quia si illa esset cognitio simplex propria necessario presupponit noticiam intuitivam. Cum ergo viator non potest deum per istam intuitivam videre. nullam cognitionem talem de deo potest habere. Secundo dico quod viator non potest talem conceptum simplicem et proprium habere post compositionem et distinctionem. Cuius ratio est. quia distinctus proprius est inter complexum. ergo per distinctum solum solum potest acquiri noticia complexa. et non incompleta. que presupponit compositionem et divisionem. ergo et cetera. Sed contra. quia hoc dato tunc intelligeremus deum nihil aliud intelligendo. quod probatur. quia isti conceptus communes. ens. primum. trinum et unum eodem ordine temporis succedunt sibi in mente sicut in voce. Sed quando primus conceptus est in mente non plus intelligitur deus quam creatura. nec quando secundus est. nec quando tertius. ergo nunquam intelligitur deus conceptu proprio nisi isti conceptus successine formati continent simplicem et proprium. Preterea aliter intelligitur

de deum oportet incipere ab ente et descendere per compositionem et distinctionem. et ita erit magnum tempus antequam possit iterum intelligere deum. Preterea distinctio substantie create potest causare conceptum simplicem proprium distinctum. ergo descriptio dei potest causare conceptum simplicem dei. tenet contra. quia aliter in linea predicamentali non distingueret distinctio et conceptus simplex distinctum. nec in demonstratione essent tres termini. quia non esset ibi conceptus simplex distinctum. Preterea aliter non esset conceptus relatiuus in nobis quia neutrum extremum potest causare conceptum alterius. nec causatur conceptus extremus ante compositionem et divisionem. quia experientia docet quod intellectus non prius habet conceptum relatiuum quam parat unum alteri per compositionem et divisionem. puta quando intellectus format hoc plectum. Nec albedo est talis quod est illa. causatur conceptus similitudinis chymere. Preterea tunc non possemus habere intellectionem in uno instanti. quicquid conceptus propositi sibi succedunt in mente sicut in voce. sicut prius dictum est. Preterea quando intellectus format hoc complexum deus distinguitur a quolibet quod non est ipsum. aut subiectum illius propositionis in mente est simplex conceptus dei. et habet propositum. Aut non. et tunc faciam propositionem demonstrando rem que deus est. sic. hec res que significatur per hoc complexum distinguitur a quolibet quod non est ipsum. et tunc demonstro deum per unum actum. et habet propositum. Aut per compositum ex multis actibus. et erit processus in infinitum.

Ad primum illorum concedo quod viator non potest naturaliter intelligere deum nihil aliud intelligendo. quia licet per conceptum totalem solum intelligatur solum ens quod est deus. tamen per conceptum quolibet partialem illius compositi intelligo aliud a deo. quia quilibet talis conceptus est communis deo et aliis. Sed ultra dico quod probatio deficit. quia licet hoc possibile sit in aliquo casu quod conceptus communes eodem ordine succedant sibi in mente sicut in voce. hoc tamen est necessarium. quia potest formare aliquam propositionem in qua multi conceptus communes similiter predicantur vel subiunguntur. et per consequens in tali conceptu composito potest deus intelligi. Ad secundum dico quod non oportet incipere ab ente. quia potest incipere a primo

vel ab alio. Nec requiritur ad iterum intelli-
gendū deum talis descensus vel discursus
per compositionem et divisionem. nec magnū tem-
pus requiritur. quia quā de intelligitur primo
per aliquem conceptum positum potest iterum in-
telligi per habitum interiore ad similem
cognitionem inclinante in instanti. sicut in in-
stanti potest formari tota positio. Ad ter-
tium nego assumptum. quia conceptus diffinitus
presupponit et comuni lege diffinitio. quia
cognitio diffinita diffinitio. prout dicta cau-
sas mediante cognitione intuitiva vnius in-
dividui. quia conceptus speciei potest abstra-
hi ab vno individuo. Divisio autem non potest
causari quantum ad oem eius partem nisi per
cognitionem multorum individuum. Ad
probationem dico quod neutrum illorum impossi-
bile sequitur. quia non propter hoc distinguitur con-
ceptus diffinitus a diffinitione. quia causas
ab ea. quia nullo modo causas ab ea. Sed seip-
sis distinguuntur et causaliter a suis causis
diverse sunt. Ad quartum dico quod argumen-
tum est ad oppositum. quia conceptus relati-
vus ab utroque extremo simul positus ponitur et
distinguitur. quod probatur. quia subiectum et predi-
catum ponitur precedentem saltem ordine nature co-
positionem. Hinc autem intellectus in ipsa for-
matione huius conceptus. hec albedo est alte-
ri similis vel equalis. ponit conceptus relati-
vos a parte predicati. ergo isti conceptus pre-
cedunt compositionem. Unde iste est ordo quod vi-
sis duabus albedinibus primo causas in
mente conceptus speciei vnius albedinis. et
hoc dico immediate ab ipsis albedinibus
vel a cognitionibus earum. et post saltem or-
dine nature format positio. Ad probatio-
nem dico quod experientia docet. quod non prius in-
dicat per actum assentiendi illas albedines
esse similes. quam intellectus competat vna al-
ter per compositionem et divisionem. et hoc quia ta-
lis assensus presupponit compositionem et divi-
sionem sicut prius dictum est. sed experientia non
docet quin prius habeat conceptus relati-
vum ad compositionem et divisionem. Ad quintum
dico quod possumus intelligere chimeram in
vno instanti per conceptum positum includere
et contradictionem. sed nullo modo per cognitio-
nem simplicem propriam. Et ultra dico quod proba-
tio assumit falsum. scilicet quod partes conceptus co-
positi succedunt sibi in mente sicut in vo-
ce. quia conceptus illi simul existunt in subie-

cto indivisibili. in voce autem non. Ad vi-
timū dico quod subiectum huius positionis. de-
stinguitur et non est conceptus simplex sed po-
situs Eodem modo dico quod formatio ista posi-
tionem. hec res significata per istum conceptum
positum distinguitur et subiectum istius secunde
positionis est positum et conceptus deus pro-
mine demonstratio Et ultra formatio illa
positionem sic dicendo. Nec res significata per
istum secundum conceptum positum distin-
guitur et subiectum adhuc est conceptus compo-
situs Et ideo concedo possumus in infinitum
formatio tales positiones distinctas saltem na-
mero. et semper subiectum in qualibet positione
conceptus compositus et non simplex. Ad prin-
cipale dico quod tales conceptus compositi en-
finitus. actus purus. quoniam et demonstrant de
conceptu en-feraticulari sumpti. puta cum
quiritur utrum in vniuerso est aliquid ens infini-
tum et actus purus. Subiectum autem huius po-
sitionis est conceptus compositus et conceptus
prout en-ferat in cōi et huius sicut begreumatis ali-
qua. et ita non est inconueniens quod vnus conceptus
compositus querat per probetur de alio conce-
ptu composito.

Questio decimanona Primum intentio.

¶ nes prime et secunde realiter di-
stinguant. Et videtur quod non. quia
essentia rationis non distinguitur realiter. sed
intentiones tam prime quam secunde sunt entia
rationis tantum. igitur. Contra. intentiones
prime et secunde sunt res et non sunt eadem res
sed distincte. res. ergo distinguuntur realiter.
Hic primo videndum est que sit intentio
prima et que secunda. Secundo ad questionem. Cir-
ca primum dico quod tam intentio prima quam secunda
potest accipi dupliciter. large et stricte. Large
dicitur intentio prima esse signum intelligibile et
stans in anima quod non facit intentionem vel con-
ceptus in anima vel alia signa precise. et hoc do-
co siue signum accipiamus pro illo quod potest suppo-
nere in positione et esse per positionem. sicut sunt ca-
thebreumata. siue accipiamus signum pro illo quod
non potest supponere nec esse extremum positionis.
quoniam accipit significatiue cuiusmodi sunt fin-
cathebreumata. Et isto modo non solum ea-
thebreumata mentalia que significant res que
non sunt significatiue. sed etiam sicut begre-

mata mentalia et verba et coniunctiones et homi-
dicunt intentiones prime. Exemplum. Hinc isto
modo non solum conceptus hominis que signi-
ficat omnes homines et per illis potest suppone-
re et esse per positionem. et conceptus albedi-
nis. et conceptus caloris. et illi conceptus per
dicunt intentiones. sed tales conceptus sicut
thebreumatici. si. tantum. non. dum. si. est. et. currit.
legit. dicunt intentiones prime. et hoc quia licet
non supponant per se accepti per rebus. tantum con-
tuncti cum alijs faciunt eos supponere et di-
stribui per oibus hominibus. ut in ista positione
one. ois homo currit. et tantum hoc signum omnis
per se nihil significat. quia nec rem extra. nec
intentionem anime. Sed stricte dicitur prima in-
tentio. nomen mentale precise natum esse ex
tremum positionis et supponere per re que non est
signum. sicut conceptus hominis. animalis
substantie. corporis. Et breuiter omnia no-
mina mentalia que naturaliter significant
res singulares que non sunt signa. Similiter
large accipiendo dicitur intentio secunda anime
conceptus que significant non solum intentiones
anime que sunt naturalia signa rebus. cuiusmo-
di sunt intentiones prime stricte accepte. sed
etiam per signa mentalia ad placitum signi-
ficantia signa sicut thebreumatica menta-
lia. Et isto modo forte non habemus nisi vo-
cale corrodens intentioni secunde. Stri-
cte autem accipiendo dicitur intentio secunda. con-
ceptus que precise facit intentiones naturaliter
significatiuas. cuiusmodi sunt genus. spe-
cies. differentia. et alia homini. quia sicut de oibus
hominibus predicatur conceptus hominis. sic di-
cendo. iste homo est homo. ille homo est homo. et
sic de alijs. Ita de intentionibus primis que
supponunt per rebus predicatur vnus conceptus
communis qui est intentio secunda. sic dicen-
do. homo est species. alius est species. albedo est
species. animal est genus. corpus est genus
quantitas est genus Ad modum que nomen per-
dicatur de diuersis nominibus. sic dicendo. albedo
est nomen. homo est nomen. et ista intentio se-
cunda significat ita naturaliter intentiones pri-
mas et potest per eis supponere in positione
sicut intentio prima significat naturaliter res
extra et potest per eis supponere. Circa secun-
dum dico aliquid quod intentiones prime secunde sunt
quod entia ficta que tantum sunt obieciue in men-
te. et nullibi subiectiue. Contra quoniam pro-
prietat per rebus. si due res sufficiunt ad ei veri-

tatem. superfluum est ponere aliam rem. sed per
omnes tales. homo intelligitur. homo est subiectum. homo est
predicatum. homo est species. animal est genus. et consi-
miles positiones. in quibus ponitur tale esse fictum
verificatur per rebus. et due res sufficiunt ad veri-
ficandum omnes. et cetera. Assumptum probatur. quia posi-
ta cognitione hominis in intellectu impossibile
est quod hec sit falsa. homo intelligitur Si per posita
intentione hominis in comuni. et intentione
subiecti in cōi. et formata hac positione menta-
li. homo est subiectum. in qua vna intentio predi-
cat de alia. necesse est hanc positionem esse veram.
homo est subiectum sine obiectione. Preterea tale
fictum impedit cognitionem rei. et non est ponendum
propter cognitionem. Assumptum probatur. quia illud nec
est cognitio nec albedo extra cognita nec am-
bo sunt. sed quoddam tertium medium inter cognitionem
et re. et si illud fictum intelligitur tunc res extra non
intelligitur. et tunc quoniam formo hanc positionem meta-
le. deus est trinus et vnus. non intelligo deum in se
sed illud fictum quod videtur absurdum. Prete-
rea eadem ratione intelligendo alia intelligeret ta-
lia ficta. et ita ab eis non erat coordinatur tot
entium factorum quod ponitur esse diuersae res intel-
ligibiles. que fuerunt ita necesse est quod deus
non potuit eas destruere. quod videtur falsum.
Preterea tale fictum non est ponendum ut ha-
beat subiectum et predicatum in positione vltima. quia ac-
tus intelligendi sufficit ad hoc. quia ita talis sin-
gularis in essendo quam in representando est illud esse
fictum sicut actus. quod patet ex hoc. quia vnus fictum
potest destrui alio manente sic actus. quia aut il-
lud fictum dependet essentialiter ab actu. aut
non Si sic. tunc cessante vno actu destruitur il-
lud fictum. et tamen manet fictum in alio actu. et
per consequens sunt duo ficta singularia sicut
duo actus. Si non dependet ab actu isto sin-
gulari. nec per consequens dependet essentiali-
ter ab alio actu eiusdem rationis. et ita remane-
bit illud fictum in esse obiectionis sine obiectione alio
actu. quod est impossibile. Preterea non est
contradictio quod deus faciat cognitionem tale si-
ne tali ficto essentialiter. sed predictio est quod ponatur
intentio in intellectu quoniam aliquid intelligatur. et non
est ponendum propter intentionem communem. Iam
dico quod tam intentio prima quam secunda est ve-
re actus intelligendi. quia per actum potest
saluari quicquid saluat per fictum. Eo tantum quod
actus est similitudo subiecti per se facit supponere
per rebus extra. per esse subiectum et predicatum in positione.
potest esse genus speciei et cetera. sicut fictum.

Ex quo patet q^d intentio prima et secunda realiter distinguunt. quia intentio p^{ri}ma est actus intelligendi significans res que nō sūt signa. Intentio secunda est actus significans intentiones primas. ergo distinguunt. Ad p^{ri}ncipale patet ex dictis q^d tam intentiones p^{ri}me q^{uam} secunde sunt vere entia realia. et sunt vere qualitates subiective existētes in anima. ergo etc.

Questio vicesima

Trum christus

v existens in eucharistia possit videri alia et videri ab alijs. Et videtur q^d nō. Quia oē quod videtur videtur sub piramide cuius con^{us} est in oculo et basis in re visa s^{ecundum} auctorem p^{er}spectivę. hoc autē nō potest p^{er}petere nisi rei habenti modū q^{uanti}tatiū. qualē modū nō habet christ^{us} in eucharistia. Contra. Dis effectus sufficere dependet ex suis causis essentialib^{us} dispositionib^{us} et approximationib^{us} earū. Sed modus quantitatiū nō est causa effectiva visiois alicuius albedinis. ergo destructo modo quantitatiū potest adhuc albedo videri. ergo etc. Ad istam q^{uesti}onē dico p^{ri}mo. q^d supponendo ista que sunt de necessitate fidei nō pōt p^{ro}bari sufficienter q^{uod} p^{ri}ncipiu in eucharistia nō possit videri alia et videri ab alijs. Et hoc dico de oculo corporali. Q^{ui}d p^{ro}b^o. quia non minus potest aliquis p^{ri}ncipiu habere actionē q^{uam} se toto est p^{re}sens alicui toti passo et cuilibet p^{ar}ti. q^{ui} q^{uod} p^{ri}ncipiu p^{re}sentem est p^{re}sens vni p^{ar}ti passi. et p^{ar}ti p^{ar}tem passi est p^{re}sens alteri p^{ar}ti. S^{ed} corpus xpi in hostia et omnia accidentia sua corporalia. se toto est p^{re}sens toti hostie et cuilibet p^{ar}ti hostie. ideo eodem modo pōt esse p^{ri}ncipiu actuum et passuum respectu visiois. sicut si vna pars eius coassisteret vni p^{ar}ti hostie et alia pars coassisteret alteri p^{ar}ti. Maior patet. quia si albedo iⁿ pariete tota coassisteret toti parieti. et tota cuilibet p^{ar}ti parietis. nihilominus videret tūc q^{uod} nūc. Hoc etiā patet. quia anima intellectiva ē tota in toto corpore et tota in qualibet p^{ar}te. et tamē s^{ecundum} Augustinū. ix. de trinitate. ipsa agit in corpus trāsmutando et alterando. causando sanitatē et infirmitatem. et tamen non est q^{uanti}tatiue in loco. Preterea agere sufficienter approximato passo disposito

et non impedito necessario sequitur actio. vel sequi potest. Sed accidentia corporalia p^{ri}ncipiu et p^{re}sens visui hominū circūstantiū sunt huiusmodi. ergo si nō impediunt potest fieri visio. Preterea si nō possunt. hoc non est nisi quia agēs corporeale ad hoc q^{uod} agit actione corporali necessario est in loco circūscriptivę et p^{er}tinuatiue. Sed hoc non requirit. Probo. quia s^{ecundum} Anicē. Si calor esset separatus ab omni subiecto. adhuc pōt test habere omnem actionē quā pōt habere in subiecto. Sed tūc nō esset necessario in loco circūscriptivę. sed tūc diffinitivę. etc. Preterea idem potest agere in se non solum actione spiritali. sicut est de intellectu et voluntate. sed etiā actione corporali. sicut patet de aqua calida nature sue p^{er} relicta que naturaliter causat in se frigore.

Et hoc arguo. Agens et patiens corporeale possunt agere quous non distāt localiter sicut patet. quando idem agit in se. ergo agens corporeale potest agere quous nō sit in loco circūscriptivę. Antecedēs est verū. ergo et sequens. tenet p^{ri}ncipiu. quia eadem videtur esse ratio vtrūq^{ue}. Preterea actiū naturale respiciēs diuersa passa sibi sufficienter approximata et eque disposita. nō pōt agere in vnum et in reliquū. Sed color corporis christi potest intuitivę videri ab angelis bonis. igitur idem color potest videri a visu corporali si nō impeditur modus q^{uanti}tatiū. sed ille nō plus potest impedire visiois corporeale q^{uam} visiois angelī. Preterea modus accidentalis alicui p^{ri}ncipiu actiū nō impedit actionē et passiōē illi. S^{ed} esse in loco est mod^{us} accidentalis colorū. ergo etc. Secūdo dico q^{uod} p^{ri}ncipiu in eucharistia possit videri oculo corporali illa q^{uod} sūt in altari. et sicut possit videri p^{er} simili visioē ab alijs. nisi esset speciale impedimētū. q^{uod} patet. Tum quia posito actiū sufficienti et passivo pōt sequi actio. sicut supra dictum est. Nec est ista p^{ro}positio neganda. nisi p^{ro}pter rationem que hic non apparet. vel p^{ro}pter auctoritatem scripture que etiā non apparet hic. vel experientia q^{uod} hic non cōcludit. quia deus suspendit actionem q^{uanti}tatiū ne agant. Tum quia non repugnat intellectui pati nō habente modum q^{uanti}tatiū. sicut patet de intellectu meo videte albedinē extra. Nec etiā ab oblecto nō habente modū q^{uanti}tatiū. sic p^{ro}batur.

quando intelligit se et suam cognitionem. ergo ad hoc q^{uod} naturaliter intelligat aliquis non refert an habeat modum q^{uanti}tatiū vel nō.

Tertio dico q^{uod} de facto corpus christi et accidentia eius corporalia non videntur naturaliter ab homine. licet forte videantur ab angelis. Sed hoc solum scimus p^{er} experientia. Et cā quare nō videtur de facto est. quia deus non coagit naturali influentia illis q^{uanti}libet visui videantur ab homine. Unde si deus coageret illis qualitatibus generali influentia sicut coagit alijs. tūc de facto naturaliter videretur. et ideo videtur q^{uod} deus miraculose suspendit illas actōes sicut fecit actioni ignis in camino. Sed vtrūq^{ue} p^{ro}batur oculo corporali illa et visioe intellectuali. vel non. nescio. quia non habeo rationē ad hoc quincientem nec experientia sed ipse novit quomōdo. Rationabilius tūc ē dicere q^{uod} sic. etiam loquendo de facto. quia factis videtur mirabile et extraneum q^{uod} christus sit in eucharistia et tamē nesciat vbi sit.

Sed hic sunt duo dubia. quia videtur q^{uod} corpus christi nō possit videri in eucharistia. quia omne visibile habet partes distinctas potest vna pars discerni ab alia. sed iⁿ hostia nō potest discerni iⁿ caput christi et pedes. quia ibi est cōfusio p^{ar}tiū. Preterea si sic. tūc posset eadem rōne calefacere hostia et calefieri ab igne approximato hostie. quia omnia argumēta equaliter p^{ro}cludunt. Secūdu dubiū. vtrū christ^{us} possit videri seipm in hostia sicut posset si esset in distinctis locis circūscriptivę. Probat q^{uod} non. quia inter videntē et rem visam debet esse distantia. sed corpus xpi in vna p^{ar}te hostie nō distat a se in alia p^{ar}te. ergo etc.

Ad p^{ri}mu illorū dico q^{uod} maior est difficultas de corpore q^{uam} de alijs qualitatibus quia color ad hoc q^{uod} videatur requirit certam situationem partium. qualiter nō requirit calor nec alie qualitates. quia taliter possunt duo colores signari q^{uod} alter nō videtur. et taliter q^{uod} vterq^{ue} videtur. Exemplum. si ponatur pannus albus tenuis super corpus rubeum intensum. tūc tūc videbitur rubeum visibile. Si autē distincte ponatur in eodem situ cum colore rubeo. tūc vtrūq^{ue} distincte videbitur. maxime si vnum distat ab alio. Ideo difficile est videre quomodo colores videntur in corpore christi.

Et quis videt et quis non. quia hoc non constat nobis per experientiam. Sed q^{uod} m^{ultis} illi situationes colorū in corpore christi possint se invicem impedire ne omnes videantur. tamē ista diuersa situatio non impedit quin aliquis color videatur. si deus nō suspenderet actionē suam miraculose.

Ideo ad argumentū dicitur q^{uod} partes alterius rationis distinguunt si videntur. nō autem partes eiusdem rōnis. Exemplum est in albedine intensa vel remissa. vbi partes non possunt ab invicē distingui. Similiter non potest distinguere duo lumina eiusdem rationis in eadem p^{ar}te mediū. et tūc pōt illa lumina videre. Unde plura requiruntur ad noticiā indicatiū q^{uam} ad apprehensionem. Ad secūdu dico q^{uod} conclusio esset p^{re}cedenda. si deus nō suspenderet miraculose actionē illarū q^{uanti}libet. De facto autē nō est ita p^{ro}p^{ter} illam suspensionē. Ad secūdu dubiū dico. q^{uod} oculus christi iⁿ vna p^{ar}te hostie potest ita bene videre se iⁿ alia p^{ar}te. sicut posset si iste oculus esset in diuersis locis circūscriptivę. sed si sic existet. tūc existens in vno loco posset videri se in alio loco. igitur et nunc. Ad p^{ro}bationem dico. sicut idem distat a se quando est in diuersis locis circūscriptivę distantia requisita ad dispositionē visionis. ita idem distat a se quando est in diuersis locis diffinitivę sufficienti distantia requisita ad diuisionē corporeale. sic est in p^{ro}posito. Ad argumentum p^{ri}ncipale dico. q^{uod} auctor p^{er}spectivę dicit sicut vidit. et q^{uod} nūc vidit colorem nisi extensum. ideo posuit colorem videri p^{er} cursum naturalem p^{er} figuram vnius pyramidis. cuius con^{us} est iⁿ oculo et basis in re visa. tamen deus potest facere colorem non extensum. et tūc ille posset videri non p^{er} talem figuram. Et hoc dico si deus non suspendat miraculose eius actionem sicut fecit in camino ignis.

Questio vicesima p^{ri}ma

Trum aia christi

v si possit mouere corpus Christi in eucharistia. Et arguitur q^{uod} non. Quia omne mobile corporeale ē extensum et circūscriptivę iⁿ loco. S^{ed} corpus

Christi in eucharistia non est in loco circumscriptionis. ergo corpus Christi ut ibi non potest moueri. Contra. Corpus Christi in eucharistia mouetur ad motum hostie consecrate. sed anima Christi potest mouere hostiam motu pulsionis. tractionis. vel alicuius talis. ergo potest mouere corpus Christi. Ad istam questionem primo videndum est. Utrum corpus Christi in eucharistia possit proprie realiter et vere moueri. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod corpus Christi in eucharistia potest moueri realiter et per se non per accidens. et hoc proprie quod est loco per se et non per accidens potest moueri localiter proprie et non per accidens. sed corpus Christi sub hostia est huiusmodi. quia immediate est presens loco hostie. et per consequens est immediate per se in loco. Preterea deus posset si sibi placeret seruare corpus Christi in hostia presens loco destruendo illam hostiam que est presens loco. quia ista hostia non inheret corpori Christi. sed est totaliter extrinseca. Sed destructa illa hostia et remanente Christi corpore partialiter loco. est corpus Christi immediate et per se presens isti loco. et non per aliquid aliud. ergo et nunc existens hostia est corpus Christi per se immediate in loco. ergo potest per se moueri in loco. quod concedo. Circa secundum dico quod corpus Christi sub hostia potest moueri localiter ab anima Christi. et hoc dico tam per potentiam organicam quam per potentiam siue virtutem non organicam nisi impediat a deo. Hoc probatur. quia quando aliqua duo sic se habent quod vnum habet modum essendi peruenientem mobili. et aliud motum essendi peruenientem mouenti. potest vnum mouere et aliud moueri. Sed corpus Christi sub hostia habet modum essendi peruenientem mobili. et anima Christi habet modum essendi peruenientem mouenti. et hoc tam per potentiam organicam quam non organicam. quia modus essendi peruenientem vel non peruenientem nihil impedit. ergo hoc habet anima Christi et corpus per utrumque potentiam. Ideo concedo quod anima Christi potest velle efficaciter corpus Christi mouere ad motum hostie. et sic saltem potest partialiter mouere. et sic potentia executiva organica potest exequi imperium voluntatis. et sic actualiter mouere. Sed hic sunt duo dubia. Primum. que est potentia organica per quam anima mouet corpus Christi. Secundum est. quod videtur quod corpus Christi sub hostia moue-

atur a solo deo. quia quando aliqua duo precise coniunguntur per actum voluntatis. contingenter se habentis ad illam functionem istorum secundum se. si vnum illorum sit oino improporionatum ipsi mouenti. et reliquum proportionatum. non eodem motore potest moueri utrumque coniunctum. Exemplum. Si angelus voluntarie coniugat se lapidi. lapis autem est mobile proportionatum homini portanti. sed angelus non. Tunc manifestum est quia non eadem motio potest iste homo mouere lapidem et angelum. Sed hostia et corpus Christi precise coniunguntur per actum voluntatis diuine. que contingenter se habet ad istam coniunctionem. et hostia est mobile proportionatum potentie motiue create. corpus autem Christi non. ergo ista duo non possunt moueri eadem motione. nec ab eadem virtute motiua ergo cum hostia moueatur a potentia create. corpus Christi mouetur sub hostia a solo deo. Ad primum istorum dico. quod potentia organica et non organica distinguuntur realiter. quia sicut in alio quotlibet dictum est. Anima sensitiva intellectiva et forma corporeitatis distinguuntur realiter. et ideo potentie illarum formarum distinguuntur realiter. Unde dico potentia organica est illa que videtur organico corporali in sua actione. cuiusmodi sunt omnes potentie extense in materia. sicut potentie sensitivae et executivae. Et per tales potentias potest anima Christi sensitiva mouere corpus sub hostia. si deus non suspendat actionem istarum. posset enim videre hostiam moueri et appetere appetitum sensitivo propter aliquod pulchrum et delectabile moueri cum hostia. vel forte quiescere hostia mota. Potest etiam potentia executiva exequi imperium voluntatis imperatis corpus illud moueri. et sic potest mouere corpus suum per potentias organicas. Et hoc dico nisi deus suspendat miraculose actionem causarum naturalium. Potentia autem non organica est illa que non indiget organico corporali in sua actione. sicut est de intellectu et voluntate. Per illos mouet anima Christi intellectiva corpus suum sub hostia intelligendo et dictando corpus esse mouendum ad motum hostie. et volendo efficaciter corpus suum moueri ad motum hostie. sicut dicitur intellectus. et conformando se voluntati diuine que est causa principalis

In omni tali motu. Et sic patet quod mouet corpus suum per potentiam non organicam. Ad secundum. quod corpus Christi sub hostia potest moueri ab anima Christi modo predicto. Ad rationem dico quod bene probatur quod corpus Christi non potest moueri ab omni virtute creatura que mouet hostiam. quia non potest immediate moueri a sacerdote mediante hostia. quia respectu sacerdotis saltem de facto est illud corpus sub hostia mobile improporionatum. et ideo respectu talis virtutis nec mouetur eadem motione. nec eadem virtute creata. Sed non probatur quin corpus Christi sub hostia possit moueri ab anima Christi. et similiter hostia consecrata. quia utrumque est mobile proportionatum anime Christi quia anima Christi eadem voluntate efficaciter potest corpus suum et hostiam transferre simul de loco ad locum. semper tamen concurrente deo sic causa partiali. et sic patet quod ambo tam corpus Christi quam hostia mouentur eadem motione actiua creata. et duplici motione quare vna est creata et alia increata. mouetur etiam duplici motione passiva sic sunt duo mobilia. Ad argumentum principale dico quod assumptum est falsum. sed nullibi inuenitur de facto instantia nisi in proposito de corpore Christi. quod licet non circumscribatur loco tamen coexistit corpori circumscriptione in loco existenti. et hoc sufficit ad motum localem.

Questio vicesima secunda

Trum anima Christi

si possit mouere corpus Christi sub hostia ad motum localem hostie organicam et non organicam. Et arguitur quod non. quia non potest mouere corpus Christi in celo istis modis. ergo in sacramento. Contra. posita causa sufficienter approximato passo et non impedito potest poni effectus. Sed Christus sub hostia habet organicas potentias et non organicas sufficientes. et corpus Christi sic est ens approximatum. ergo possunt se mouere viroque modo. In ista questione primo exponendi sunt termini. mouere organicum et non organicum. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod organicum mouere est primo mouere vnam partem et post mediantem illa parte mota mouere aliam distantem loco et situ a prima parte mota. Ita quod mouere organicum requirit neces-

sario ista duo. Primo quod primo mouetur vna pars localiter et post alia mediante prima parte. Secundum quod inter partes corporis mouentis sit distantia localis. Exemplum. anima mouetur in motu progressiuo primo cor motu locali et reali. et post mediantem motu cordis alia pars magis propinqua mouetur. et post tertiam. et sic deinceps. Et hoc est vniuersaliter verum in omni motu pulsus et tractus quod primo pellitur vna pars et post trahitur alia. Ex isto sequitur quod solum illud corpus mouetur organicum quod est circumscriptione in loco. quia solum partes illius corporis distant loco et situ. Mouere corpus non organicum est mouere totum et primum eque primo. et non primo vnam partem et post aliam. Et hoc indifferenter est verum siue partes corporis distant inter se loco et situ siue non. Exemplum. angelus in corpore assumpto quia est totus in toto corpore. et totus in quolibet parte. et hoc sicut motor in mobili. non sicut materia in forma. vel perfectio in perfectibili. ideo eque primo mouetur totum corpus assumptum et quolibet eius partem. Circa secundum dico. quod anima Christi in celo potest mouere corpus suum ibi solus organicum. sicut potest anima mea mouere corpus suum. Cuius ratio est. quia corpus Christi in celo est circumscriptione in loco. ideo potest anima sua primo mouere cor. et postea alias partes secundum quod potest existens in vna parte celi velle efficaciter aliquid in alia parte celi. et ita velle corpus suum mouere ad alium. Sed non organicum non potest corpus suum mouere in celo. quia licet anima sua intellectiva sit tota in toto et tota in qualibet parte. sicut angelus est in corpore assumpto. non tamen est in qualibet parte sicut motor in mobili. sed sicut materia in forma. propter quod non potest corpus suum non organicum mouere. sicut potest angelus. Et si queratur causam illi dico quod natura rei talis est. quod forma informans corpus existens circumscriptione in loco primo mouet vnam partem postea aliam. Secundo dico quod anima Christi sub hostia potest mouere corpus suum non organicum tantum. Nam organicum non potest mouere eo quod inter partes corporis Christi sub hostia non est distantia localis. quia totus coexistit toti et toti cuilibet parti. Ideo non potest primo mouere vnam partem et postea aliam

quia quolibet pars eius est in eodem loco cum alia. sed bene potest vellet forte d factio ita vult q corpus suum moueat ad motu hostie. Et hoc conformando se voluntati diuine. quia vult illud corpus moueri ad motum hostie. et ita quando mouet hostia mouet tunc corpus suum non organice.

Sed hic sunt dubia. Primum. quia videtur q si corpus christi mouet in celo organice. q mouet sub hostia organice. q alia idem corpus numero simul moueret in celo et descenderet simul sub hostia. quod videtur falsum. Secundum est q si anima christi sub hostia suspenderet actu voluntatis sue volendo corpus suum moueri ad motu hostie. a quo tunc mouet corp⁹ christi sub hostia

Tertium est Utrum anima christi sub hostia possit mouere hostiam organice. Quartum Utrum anima christi sub hostia possit mouere corpus suum non motu hostia. puta separe se et recedere. vel etiam quiescere motu hostia et recedente. Ad primum concedo q corpus christi potest moueri organice in celo et descendere sub hostia. Et si dicis. contra dictio est q idem simul moueat et descendat.

Respondetur q intelligendo q quiescere non moueri simpliciter. sic est contradictio q idem corp⁹ simul moueat et quiescat. quia illud qd sic quiescit non mutat locum primum. nec acquirit nouum. et tale quiescens nullo modo mouet

Si autem intelligas q descendere q corpus existens in aliquo loco et non mutans illum locum descendit. et per oppositum intelligas q corpus sit in aliquo loco et mutans illum mouet. Sic potest idem corpus simul quiescere et moueri. q corpus christi in celo potest mutare suum locum. et sic ibi mouet localiter. et idem corp⁹ sub hostia potest manere et non mutare illum locum. et sic quiesceret

Ad secundum dico q in isto casu adhuc ad motu hostie mouebit corpus christi solo deo. sicut hostia mouetur. Ad tertium patet ex precedentibus in questione dictis et in solutione ad argumentum principale. Ad quartum dico q si non esset ordinatio diuina in contrarium q ordiat illud corpus semper moueri ad motu hostie et quiescere ad eius quietem. posset se separare ab hostia et hoc volendo recedere efficaciter ad illu locum ita bene sic si esset circumscriptione sub hostia. unde est circumscriptione in loco et diffinitio est impropria

nens ad eius motum et quietem. Ad argumenta principalia in oppositu dico q licet corpus sub hostia habeat potestas organice non tamen potest corpus suum ibi mouere organice. quia ibi non est corpus suum passum dispositu ad talem motionem. eo q in partes corporis ibi non est distantia localiter q necessario requiritur ad talem motionem. Dico etiam q potentia non organica potest mouere corpus organice et non organice. sic patet de anima intellectiua christi q mouet corpus suum in celo organice et sub hostia non organice.

Questio vicesima tertia Tru supposito

Quantitas sit distincta res ab forma substantia et qualitate. Quantitas corporis christi sub hostia possit habere positionem de genere quantitatis sine positione q est predicamentu. Et arguitur sic. q deus potest separare et conseruare primum absolutu sine posteriori. sed quantitas per se possumus est res absoluta. Et similiter possumus esse eius deus. Positio autem que est predicamentum est res fundata in quantitate. ergo potest deus conseruare quantitatem corporis christi cum prima positione destruendo secundam. Contra. Impossibile est q ponat fundamentum respectus et terminum. nisi ponat respectus. vel nisi tale denotet q preceptum relationum. Sed quantitas corporis christi est fundamentum illius positionis. et locus hostie cui est sensus corpus christi est terminus illius respectus. ergo impossibile est q illa quantitas sit primum in loco nisi habeat positionem illi loci. Ad istam questionem dico q impossibile est q quantitas corporis christi primum loco habeat positionem que est differentia quantitatis nisi habeat positionem que est predicamentu. Quod probatur multipliciter. Primo sic. positio q est differentia quantitatis est ordo primum in toto. Tunc quero. Aut ille ordo situationalis est ita q vna pars sit superior. alia inferior. vna ante. alia retro. et. Aut est ordo perfectionis. in q vna pars est perfectior. alia imperfectior. Aut tertio est ordo totius et partis. sicut oculus est pars capitis. Aut quarto est ordo causalitatis. ita q vna pars est causa alterius. Aut iste est ordo originis vel nature. ita q vna pars prius natura est in rerum natura

Gallia. Alio modo non video q possit esse ordo primum in toto. Si primo modo intelligitur ordo primum in toto habet positum. q manifestum est q non potest esse ordo situationalis sine distantia locali primum. q in tali ordine contingit assignare primam partem. secundam. tertiam. respectu loci q corpus est immediate primum loco. et per consequens ille ordo non potest esse sine positione que est predicamentu. Alijs autem quatuor modis loquendo de ordine non potest dici q ille ordo sit differentia quantitatis. q quilibet alius ordo ita potest competere partibus substantie corporis christi si esset separata ab omni quantitate. sic sicut q est coniuncta cum quantitate. Nam ita esset vna pars perfectior alia tunc sicut nunc primum ad secundu ordinem. Et tunc vnu esset pars alterius. puta oculus capitis sicut nunc. Nec plus esset vna pars alia tunc q nunc. Nec plus tunc vna pars esset prior natura alia q nunc. q prius natura est aliquid secundum primum. v. Verba. quando vnu potest separari ab alio et non conuerso. Talis positio non est inter partes corporis. quia quilibet potest separari ab alia et conuerso. Et ita patet manifeste q solus ordo situationalis q requirit distantiam localem inter partes facit aliquid esse quantitatis. et habere positionem que est differentia quantitatis.

Secundo sic. Omne quantum est longum sed nihil est longu sine distantia locali primum. ergo si quantitas corporis christi sub hostia sit longum. oportet q vna pars distet ab alia. et sit extra aliam. Tertio sic. Omne quantum est extensum. sed nihil est extensum nisi vna pars distet ab alia. et sit extra aliam. q ad extensionem sufficit prout rei alicui quantum. alias anima intellectiua esset quanta cum sit presens toti corpori et cuilibet parti. ergo si illa quantitas habeat positionem de genere quantitatis illa est extensa habens partem extra partem. et per consequens habet positionem q est ordinatio partium in loco. Quarto sic. De quantum primum per manes et situatu est figuratu aliqua figura. sed ad figuram requiritur ordo primum in loco si corp⁹ figuratu sit presens loco. ergo ad quantitatem et eius positionem requiritur talis ordo. Assumptu patet. quia nullus alius ordo primum sufficit ad figuram. quia facta sola mutatione situationali primum. sine omni alia mutatione figura mutat. patet de surgente. sedente. stante. vbi est diuersitas figure per solam mutationem localem. Hoc etiam patet. quia si

deus crearet vnu hominem cum omnibus suis accidentibus absolutis sub specie panis. ita q ibi esset diffinitio et nullibi circumscriptione. ille homo nullius esset figure. quia nec circularis. nec quadrangularis. nec triangularis. nec esset eius corpus rari nec densu. quia eius partes non iacerent propinque nec remote. eo q omnes sunt simul. Sed isti sola causa est quia partes non ordinantur in loco. q. et. Qui to sic Corp⁹ homogeneu puta ignis vel aer vere habet positionem que est differentia quantitatis. quia vere est quantum. sed inter partes illius corporis non potest esse nisi ordo situationalis q est ordo primum in loco. et positio que est predicamentum. ergo vna positio non est sine alia. Assumptu patet. q circumscripto illo ordine. nulla pars potest esse prior alia nec posterior. cum omnes sunt eiusdem rationis. Sexto patet hoc per primum in predicamentis. qui diuidit quantitatem in habentem positionem. et ponit exemplum in habentibus positionem vel lineam superficies. corpus. singulu enim illorum situm est alicubi. sed talis situatio non potest esse sine ordine primum in loco. ergo et. Sed contra quilibet natura q respicit contingenter quilibet spem et indiuiduu contentu sub aliquo genere respicit contingenter totu illud genus. quia quod aliqd determinat sibi certu genus determinat sibi certu speciem illi generis. Sed corpus christi respicit contingenter quilibet spem positionis q est predicamentu. etiam quodlibet indiuiduu. quia sine quilibet potest esse. ergo potest esse sine toto illo genere. et per consequens potest vna habere positionem sine alia. Preterea quoniam sunt duo respectus extrinsece aduenientes. quorum vnus presupponit alium. potest prior separari a posteriori. sed ita est de respectu proutualitatis et positionis. q prout quantitas esse presens loco sine positione.

Preterea positio predicamentu presupponit vbi prout dictu. scilicet circumscriptionu. sed deus potest conseruare quantum sine tali vbi prout dictu q. et. Ad primum istorum dico primo q illa propositio habet multas instantias. Tum quia quantitas contingenter respicit quilibet positionem que est differentia quantitatis. et tamen non respicit contingenter totum genus quantitatis. Tum quia quantitas contingenter respicit quacunque spem figure. puta triangulu. q drangulu. et tamen non respicit contingenter totum genus figure quia quantum nunquam est

line longitudine et latitudine. Nec per se quod est sine figura. Tum quia linea contingenter respicit rectitudinem, curvitatē, et tamen non figuram, cum linea non potest esse sine figura. Secundo dico quod conclusio per se procedi vno modo quia si deus faciat quantitatem sine omni loco, tunc enim esset positio que est differentia quantitatis sine alia positione que est predicamentum. Et hoc quia tunc quantum non est presens loco. Sed posito quod quantum sit presens loco, tunc non valet deus potest facere quantum sine illa positione et illa, et sic de singulis, ergo sine omni loco. Exemplum, si sol non sit, posset deus facere corpus sine omni distantia ad solē, quod sol non est, sed posito sole, impossibile est quod sit corpus in mundo sine omni distantia ad solem, et tamen tale corpus contingenter respicit quantitatem distantiam. Tertio dico quod alia sunt termini absoluti qui significant omnia sua significata vno modo. Et quoniam tales termini imponent res totaliter distinctas, tunc in illis est maior vera. Exemplum, Homo potest esse sine albedine et nigredine, et sic potest esse sine omni colore per potentiam dei. Similiter dilectio potest esse sine cognitione intuitiva et abstractiva, sic potest esse per potentiam divinam sine omni cognitione. Sed alii termini connotatiui qui non significant omnia sua significata vno modo significanti. Sed aliud in recto, aliud in obliquo, et quando tales termini sunt subordinati in linea, tunc in illis est propositio falsa. Exemplum, de linea et figura. Et ratio est, quia quod si significat linea in comuni significat figura in cōi, et hoc principale, et e converso, id est diuersimode connotant aliqua affirmatiue vel negatiue, et omnia que connotat linea negatiue, connotat etiam figura negatiue, et ideo impossibile est quod sit linea sine omni figura. Ad propositum dico quod licet corpus quantum respicit contingenter omnem positionem que est predicamentum, non tamen potest esse presens loco et separari a toto illo genere, et hoc quia tam positio predicamentum que positio que est differentia quantitatis signant illud idem quod corpus quantum, ideo corpus quantum non potest ab omnibus separari. Ad tertium dico quod nec positio nec quantitas, nec ubi, sunt tales parui respectus sicut homines imaginantur, quod patet ex hoc, quia si essent tunc posset quantitas presens loco separari ab illis, et tunc illud quantum non haberet partes ordinatas in loco, quod includit

dit contradictionem, sicut probatum est. Iam dico quod isti termini positio, ubi, imponent solum res absolutas diuerso modo significanti. Ad principale patet ex dictis quod non sunt tales res sicut homines imaginantur.

Questio vicesimaquarta

Trum substantia

Materialis extensa corporis christi ponatur ex tribus substantialibus simaliter distinctis. Et arguitur quod, quia hoc solum conuenit quantitati, ergo non substantie. Contra, alia pars materie, similiter corporeitatis est in capite, alia in pede, et sic. Ad istam quod dico quod substantia materialis corporis est extensa tam materia quam forma componitur ex tribus substantialibus localiter distinctis, et hoc potest euidenter probari. Primo sic, lignum non tamen componitur ex materia et forma que sunt partes essentielles eius et diuerses res. Sed etiam componitur ex partibus integratibus eiusdem rationis, quarum quilibet est lignum, sed ille partes non sunt in eodem situ. Vnde festum est, quod distant situ. Secundo sic, diuisio ligni in duas medietates nulla suba se tota de nouo generatur, sed nunc facta diuisione sunt due substantie distantes realiter, aliter accidentia in vna medietate remanent sine subiecto. Sed ille due substantie ligni quarum utraque est quoddam totum per diuisionem presunt facientes vnum lignum totum, et non fuerunt prius in eodem loco, quod per se simaliter distabant. Confirmatur, quia vna medietas ligni potest corrumpi alia non corrupta, et illa corruptio est substantialis, ergo aliqua substantia que prius fuit nunc est corrupta. Et manifestum est quod alia substantia que prius fuit nunc manet, ergo prius erant due partes substantiales ligni componentes vnum lignum situ distantes. Tertio sic, albedo existens in ligno est tota in aliquo toto, et pars in parte. Aut erit totum in aliqua tota substantia et pars in parte vel in aliquo toto accidente et pars in parte. Si deus primus habet propositum, quod illa substantia componitur ex partibus localiter distinctis, sicut partes albedinis simaliter distant sicut patet ad sensum. Si deus secundum tunc etiam illud accidens quod est subiectum primum, ita quod totum est in toto, et pars in parte. Et tunc quod

aut substantia est eius subiectum, et tunc habet propositum sicut prius. Aut accidens est eius primum subiectum, et de illo accidente est querendum sicut prius, et erit processus in infinitum, vel oportet stare ad aliquod accidentem extensum cuius subiectum primum est aliqua substantia habens partes simaliter distinctas. Quarto sic, quia nisi quolibet substantia materialis haberet tales partes non potest esse talis substantia extensa que anima intellectiva. Et sicut anima intellectiva est tota in toto corpore, et tota in qualibet parte, ita quod libet substantia materialis esset tota sub toto quantitate et tota sub qualibet parte, quod est absurdum, quod quilibet substantia materialis extensa habet partes essentielles distinctas localiter, quarum vna potest destrui alia non destructa, et ipsis manentibus prius ab invicem separari, et esse quedam tota, quod concedo. Ad argumentum principale dico quod si quantitas sit res absoluta distincta a substantia et qualitate sicut est cōis opinio, non solum competit quantitati habere tales partes essentielles integrales, sed etiam substantie materiali que etiam quantitati.

Questio vicesimaquinta

Truz substantia

Materialis extensa per partes suas intrinsecas sit immediate presens loco. Et arguitur quod non, quod solum est presens palidum, puta per quantitatem que primo est in loco, quod non est presens immediate per partes suas. Contra, si substantia et quantitas distincte guunt realiter, alia est presens vnius ad locum que alterius, quia respectus variatur ad variationem fundamenti immediati, quod vtrumque est immediate presens loco. Ad istam quod dico breuiter quod sic, quod probo sic. Omne quod est presens loco, vel per seipsum vel per aliud cuius est presens, est presens loco, sed suba materialis extensa est presens loco, certum est, quod ipsa est presens loco, vel per suas partes intrinsecas vel per aliud cuius substantia est presens, puta per quantitatem cuius substantia est presens, quod quantitas est presens loco, et loquitur de illo quod per aliquid quod non distat a loco est presens loco, et non aliter. Si substantia materialis extensa est presens loco per suas partes intrinsecas, habet propositum. Si per aliud, puta per quantitatem tunc arguo sic. Quando aliqua duo sunt presen-

tia indistantia localiter, quicquid immediate est presens vni illorum per idem est presens immediate alteri. Sed quantitas et locus eius sunt presentia indistantia localiter, et substantia materialis existens sub quantitate per partes suas intrinsecas est immediate presens quantitati, quod per eandem partem est immediate presens loco illius quantitatis. Secundo sic, substantia materialis est presens quantitati que immediate est presens loco suo, ita quod tota illa substantia est presens toti quantitati, et per partem, sicut illa substantia informat totam quantitatem et pars parte, aliter non esset extensa. Aut ergo illa substantia est immediate presens quantitati, aut per aliquod medium. Secundo non potest dari, quia de illo medio cuius suba est presens quero vtrum immediate sit presens substantie materiali vel per medium. Et sic erit processus in infinitum, vel stabit quod ipsa substantia immediate est presens quantitati, quia non plus potest dari in secundo quam in primo. Et tunc arguo. Omnis substantia que per seipsam et partes suas intrinsecas est immediate presens quantitati, ita quod tota est presens toti, et pars parti per seipsam, et per partes intrinsecas est immediate presens alicui loco. Ita quod tota est presens toti aut pars parte, quod alia est presentialitas eius ad locum, et alia quantitas, quod patet ex separabilitate eorum. Ad argumentum principale dico quod substantia materialis ex hoc ipso quod est immediate presens quantitati, sic quod tota est presens toti et pars parte immediate presens loco illius quantitatis per partes suas intrinsecas.

Questio vicesimasexta

Tru substantia

Materialis extensa per partes suas intrinsecas sit in loco circumscriptione vel diffinitione. Et arguitur quod non circumscriptione. Quia omne quod est in loco circumscriptione et immediate est quantitas, substantia materialis non est quantitas, ergo et sic. Contra, immediate per suas quantitates id est per partes intrinsecas est suba presens loco, ita quod tota est presens toti et pars parti, ergo est circumscriptione in loco. Nec primo videndum est quid est esse in loco circumscriptione et diffinitione. Secundo ad questionem. Circa primum dico quod esse in loco circumscriptione est aliquid esse in loco sic quod totum

Quotlibet

sit in toto loco. et pars sit in parte loci. Sed esse in loco diffinitive est totum esse in toto loco. et totum esse in qualibet parte. sicut angelus est in loco corpus christi in eucharistia. et anima intellectiva est in toto corpore et in qualibet parte. licet non sicut in loco. Circa secundum dico quod substantia materialis extensa per suas partes est immediate in loco circumscriptive et non diffinitive. quod patet ex predictis. quia illud est circumscriptive in loco quod totum est in toto loco. et pars est in parte loci. Sed substantia materialis extensa est huiusmodi. et sic. Assumptum probatur. quia si deus destrueret unam medietatem quantitatis huius ligni et aliam medietatem quantitatis conservaret in medietate ligni. ille due medietates ligni substantiales distarent localiter. et una est circumscriptive in loco. posito casu quod etiam quantitas non destruitur et alia medietas. quod patet ex hoc quod tota substantia ligni est in toto loco et pars in parte. Secundo sic. secundum ponentes respectus partialitatis ligni ad locum. talis non dependet ex respectu inherencie quantitatis ad lignum. quia destructa inherencia adhuc potest lignum esse presens loco. Tunc sic. De quod non dependet ab alio potest per divinam potentiam conservari sine eo. ergo respectus partialitatis totius ligni ad totum locum et partes ad partem potest conservari sine inherencia quantitatis ad lignum. Quo facto manifestum est quod totum lignum erit in medietate in toto loco et pars in parte. Et est circumscriptive in loco. Tertio sic. Sicut tota substantia est per tota quantitate. ita partes ligni sunt priores partibus quantitatis. Tunc quod per modum loquendi aliorum. Aut in illo priori partes sunt in eodem loco aut in distinctis. Non in eodem. quia non plus in uno quam in alio. et sunt in distinctis locis in illo priori. Sed substantia huius partes in distinctis locis est circumscriptive in loco. ergo.

Quarto sic. Circumscripcio passiva locati secundum comiter loquentes est quodam respectu. sed respectus variatur tam ad variationem fundamenti quam termini. cum ergo substantia ligni et quantitas distinguuntur realiter. circumscripcio passiva substantie ligni et circumscripcio passiva quantitatis eiusdem distinguuntur realiter. et per prius cum alia circumscripcione passiva est substantia ligni in loco. et cum alia quantitas ipsa posset per potentiam dei esse destructa. Quinto sic ex eodem modo arguo. Alia

est distantia localis unius partis substantie ligni ab alia parte substantie ligni. et alia unius partis quantitatis ligni ab alia parte quantitatis. quia respectus distinguuntur quia fundamenta et termini distinguuntur. ergo tota substantia ligni habens partes intrinsecas distantes localiter est circumscriptive in loco.

Sexto arguitur sic. Ad existentiam respectus sufficit fundamentum et terminus cum causis extrinsecis. Sed distantia localis unius substantie ligni est quodam respectus habens per fundamentum ipsas partes substantie distinctas. ergo positis partibus substantie ligni causis extrinsecis que faciunt eas distare ponetur illa distantia. quantitas ergo si requiritur cum nec sit fundamentum nec terminus erit causa extrinseca illius respectus. Tunc ultra quod deus potest medietate causa extrinseca. potest immediate. ergo ille respectus potest esse sine tali quantitate. Et per prius substantia ligni per se et per partes suas erit circumscriptive in loco. Ad principale argumentum patebit postea.

Questio vicesima septima

Trum de potest

¶ sit conservare substantiam materialem extensam sine motu locali destruedo omne accidens absolutum in ea.

Et arguitur quod non. quia deus non potest facere substantiam extensam sine extensione. Sed si deus destrueret omne accidens absolutum in ligno et conservaret substantiam ligni longam latam et profundam sine quantitate. ista substantia esset extensa sine quantitate et extensione. Contra. Hoc non includit dictio. nec. ergo potest fieri a deo. Ad istam questionem dico simpliciter quod sic. Et ad probandum fundo me in isto articulo fidei. Credo in deum patrem omnipotentem. Ex quo articulo accipio istam propositionem. quicquid deus producit mediatis causis secundis potest immediate sine illis producere et conservare. Sed mediatis causis naturalibus expellitur introductio multa accidentia absoluta in idem passum localiter non mutatum. sicut patet in alteratione et generatione. ubi genitum et corruptum sunt equalia secundum omnes dimensiones. ubi non solum quantitas corrupti corruptum sed etiam quantitas nova introducit. secundum communem loquentes sine omni motu locali materie. ergo potest deus immediate per se omne accidens abso-

Quarti

lutum ligni destruere et conservare eius substantiam sine omni motu locali. Secundo ex eodem principio arguo sic. Deus potest re posteriori naturaliter destruere et priore nature sue orelinquere ut ipsa proprium motum agat. Destruat ergo deus omne accidens absolutum ipsius ligni et relinquat substantiam illius ligni sue nature. quo facto aut substantia ligni est non mota localiter et habet proprium. Aut est mota localiter. et hoc non potest esse quod nulla differentia loci potest se transferre. Non deorsum. quia principium penetrat di terram non habet. sicut nec quando habebat accidentia sua. Nec sursum potest moveri si nec prius propter hoc quod non habet principium movendi sursum plus quam prius. Nec ante nec retro. quia nulla causa est quare plus moveatur ad unum quam ad reliquum. Nec movebitur ab agere extrinseco. quia si sic. aut tota substantia mutabit locum. quod non potest fieri per causam extrinsecam naturalem. Aut partes substantie ligni que prius erant distantes concurrunt in unum punctum. et hoc non. Tunc quia punctus non est aliquid tale sicut homines imaginantur. Tunc quia non habet aliquid principium movendi sicut partes. Tunc quia si ibi esset tale principium non essent maiore ratio quare concurrerent in unum punctum quam ad reliquum. Nec esset aliqua ratio quare plus pars materie moveretur ad unum punctum medium quam ad alium punctum. prope finem. Tertio sic ex eodem principio arguo. Deus potest totam substantiam illius ligni conservare et omnia accidentia absoluta unius partis destruere. et accidentia absoluta alterius partis conservare in parte ligni. Hoc deo non est impossibile. sicut nec est impossibile sibi unam medietatem albedinis destruere. et aliam medietatem conservare in albedine parietis. Quo facto si deus dimitteret totam substantiam ligni sue nature tunc quero. Quo modo movetur medietas sube ligni que conservatur sine omni accidente absoluto. Non potest virtute propria aliam partem subintrare. nec se totaliter et naturaliter ab illa parte separare. ergo sue nature derelicta manebit imota localiter. Quarto sic. Substantia ligni existens sub accidentibus naturalibus est in loco circumscriptive et prius loco per partes suas intrinsecas. sicut probatum est prius. Tunc sic. De potest conservare substantiam ligni presentem suo loco sine sui mutatione locali. et sine presentia il-

lorum accidentium absolutorum ad illum locum. quia sicut substantia ligni est per naturaliter ipsius accidentibus. ita prius est presens loco suo quam accidentibus. et per prius potest deus separare unam presentiam ab alia. Quinto sic. Dis respectus per divinam potentiam potest conservari sine eo quod nec est terminus nec fundamentum illius respectus. Sed distantia que una pars ligni distat ab alia parte substantie ligni est quodam respectus secundum omnes. cuius fundamentum est pars substantie distans. et terminus est alia pars substantie a qua distat. et per consequens nullum accidens absolutum est fundamentum illius respectus nec terminus. ergo. potest iste respectus distantie idem numero conservari sine omnibus accidentibus absolutis. et ita per substantia ligni conservari sine omni motu locali. et omnia accidentia sua absoluta destrui vel separari. Ad principale argumentum concedo quod deus potest conservare substantiam ligni longam latam et profundam et extensam sine omni extensione que sit res absoluta distincta a substantia.

Questio vicesima octava

Tru substantia

¶ materialis per suas partes intrinsecas potest esse quantitas sine quantitate

Et arguitur quod non. quia passio adequata alicui subiecto primo nunquam potest alicui competere nisi mediante isto subiecto. patet de risibili et boie. Sed esse quantum est passio adequata quantitati que est accidens. ergo non potest competere substantie sine illa quantitate.

Contra. per partes intrinsecas potest esse longam latam et profundam. ergo potest esse quantum. Dic primo videndum est quid est esse quantum. Secundo ad questionem. Circa primum dico esse quantum est habere partem extra partem. et partem distantem sicut a parte. Et quod sequuntur duo. Primum est omne illud quod est per se unum et vere extensum est vere et realiter quantum.

Secundum est. omne illud quod est circumscriptive in loco est quantum. quia omne tale est totum in toto et pars in parte. et e converso. Dicitur quantum est circumscriptive in loco si sit locus ambiens ipsum. Circa secundum dico quod substantia materialis per suas partes intrinsecas potest esse quanta. quod probatur multipliciter. Primo sic sicut prius patet. de potest conservare substantiam materialem extensam non motam

localiter. et destruere omne accidens absolute in eo. Quo posito manifestum est quod tota suba ligni persuat ita quod nulla eius pars destruitur. sed remanent eadem partes que prius de quibus quero. Utrum distat loco et situ sic per utrum fuerit subiecte accidentibus. Aut non. Si primo modo. habet propositum. quod sicut patet in primo articulo. omne per se unum habet partes distinctas loco et situ est quantum. Si secundum modo. et iste per se non sunt corrupte nec una per se uersa in aliam. quod manet sic per ergo necessario erit motus localiter. quod est contra positum. quod prius distabat situ. modo non.

Secundo sic. Accipio totam substantiam illius ligni denudatam ab omnibus accidentibus absolutis. et sit a. et quod autem coexistit parti loci aut non. Si sic. ergo a habet partes distantes loco et situ. et per consequens a per suas partes intrinsecas est quantum. Si non. et prius quod a fuit sub accidentibus totum a coexistebat toti loco et per partem. et aliqua pars a est motus localiter. quod ostendit quod est primo per se alicui loco et postea manens non est per se illi cum non sit extra omnem locum necessario transferretur de loco ad locum et per prius aliqua pars a est motus localiter.

Si dicis quod a non est in loco nisi per quantitatem quod est accidens substantie. et ideo quod destruit illam quantitatem nec est in loco neque localiter mutat. Contra. Hoc non videtur theologice dictum. Nam secundum omnes sanctos. angelus est in loco et mutat de loco ad locum. et tamen non est quantum tali quantitate distincta. ergo eodem modo quantumcumque suba ligni sepe ab omni accidente nisi ponatur extra mundum erit in loco totum a. et quolibet per se eius. et tunc stabit argumentum. Et si dicis adhuc destruendo omni accidente absolute a erit in loco diffinitive sicut angelus. et non circumscriptione. Contra si sit in loco diffinitive per hoc quod est circumscriptione in loco. quod si a sit diffinitive in loco. tunc eadem ratione partes sue que sunt b. c. sunt diffinitive in loco. et tunc quod. Aut b est in eadem parte loci diffinitive in qua prius fuit. aut non. Si sic. eadem ratione c erit diffinitive in eadem parte loci in qua prius fuit. et per prius b et c distant localiter et situ sicut prius ante destructionem accidentium. quod in eisdem locis manent. Sed ostendit totum habet partes localiter distantes est circumscriptione in loco. quod a est circumscriptione in loco. Si autem b. non sit in eadem parte loci diffinitive que prius fuit nec

c. hoc est vel quia b non est alicubi diffinitive. quod non potest dici. cum maneat in mundo. sicut nec hoc potest dici de angelo. Et similiter. Si dato tunc mutat localiter. quod ex quo manet in re natura. et non est in eodem loco quod prius. necessario mutat localiter. Tercio arguo sic. Acceptis duabus aquis a et b arguo. Non minoris virtutis est persuadere a et b sine omnibus accidentibus absolutis. quam faciunt unam aquam. et persuadere a et b sine omnibus accidentibus absolutis quam sunt partes unius aque totalis. Sed de potest persuadere a et b absque hoc quod transferatur ad locum istum. vel ad locum istum. vel ad locum medium. nec econverso. Et ita persuantur in diversis locis a et b quam non faciunt unum. et si a et b essent partes unius posset deus persuadere a et b in distinctis totis. et destruere omnia accidentia absolute in eis. Quo posito. Aut substantia localis esset quanta per a et b que sunt eius partes distantes situ. quod est propositum. Confirmatur. quod si deus per potentiam suam absolutam persuaderet totam aquam maris oceanum sine omnibus accidentibus absolutis. non necessitaretur deus ad transferendum aquam que est in oriente ad aquam maris que est in occidente. vel ad locum medium. nec econverso. Sed hoc positum manifestum est quod illa suba esset quanta per prius partes. quod si aliquid sunt in oriente. aliquid in occidente. Quarto. quam subiectum et accidens habet tres sibi correspondentes. scilicet quod distinctis partibus accidentis correspondet distincte partes substantie. tunc non minoris potest esse conservare partes accidentis. destruendo substantiam sine omni motu locali accidentis et partem eius. quam persuadere partes substantie sine omni motu locali destruendo omne accidens absolute in substantia. Si primum facit deus in eucha-ristia destruendo substantiam panis et conservando eius accidentia. ergo potest deus facere secundum idem. Quo facto manifestum est quod illa substantia est quanta per prius partes. Confirmatur quod magis rationabile est quod substantia habet partes distinctas localiter sit in loco divisibilis sine omnibus accidentibus. ita quod tota substantia sit in toto loco. et per se in parte quam substantia carens omni parte sit in loco divisibilis. ita quod tota sit in toto loco. et tota in qualibet parte. Sed secundum idem est verum de facto sicut patet de angelorum anima separata. ergo primum potest saltem esse verum per potentiam dei. Quinto. quia omnis res absoluta existens sub aliquo accidente ab

soluta per informationem. ita quod totum subiectum est sub toto accidente. et per se sub parte per potentiam divinam coexistere eidem accidenti sine coheretia et informatione. Hoc statim probatur per hoc. quod respectus ab extrinseco adveniens potest corrumpi manentibus extremis. In coheretia autem accidentis ad substantiam est respectus extrinsecus adveniens. ergo si deus persuaderet substantiam ligni presentem quantitatem sine informatione et inheretia. ita quod tota sit per se totum quantitatem et pars per se. Si ista quantitas habet partem distinctam localiter a parte. ita substantia ligni habebit. et per consequens erit quanta per partes intrinsecas.

Si dicis quod ablato respectu inherentie quantitatis ad substantiam non erit substantia per se quantitati modo predicto. Contra. Respectus partialitatis substantie ad quantitatem est prior respectu inherentie quantitatis ad substantiam. quod patet. quod respectus inherentie non potest separari a respectu partialitatis. Sed econverso potest. quia substantia potest multis esse presens que inheret sibi. Sed prius non potest separari a posteriori saltem per potentiam divinam. ergo respectus partialitatis totius substantie ad quantitatem potest separari ab inheretia quantitatis ad substantiam. Quo posito tota substantia ligni erit presens toti quantitatem et pars parti sine inheretia. et per consequens illa substantia habet partem distantem a parte per se. ergo sic est quanta per prius partes. Ad principale negotium assumptum. quia esse quantum non provenit substantie per aliquod accidens. nec accidenti per substantiam. ideo neutri provenit primo sicut passio.

Questio vicesimanona

Truz substantia

materialis per suas partes intrinsecas possit esse quanta sine quantitate addita sibi. Et arguitur quod non. quia substantia non est alba sine albedine ergo non est quanta sine quantitate. Consequenter igitur quia eadem est ratio utrobique. Contra. Substantia potest esse quanta per partes intrinsecas. Possibili autem posito in esse nullum sequitur impossibile. igitur sequitur quod de facto sit quantum sine omni quantitate. Ad istam quod dicitur

co quod substantia per partes suas intrinsecas de facto est quanta sine omni re absoluta addita sibi. Quod probatur primo sic. Quando prope verificatur per res si dueres sufficerent ad effectum verificationem. superfluum est ponere tertiam. Si iste propositus. substantia materialis est quanta. suba materialis est circumscriptione in loco. habet partem extra partem habet partem distantem a parte. et omnes con similes. verificantur per res. Et ad verificandum tales propositus sufficit substantia cum suis partibus intrinsecis et locis. quia impossibile est quod aliqua substantia materialis sit in aliquo loco toto et partes substantie sine in partibus loci. nisi omnes ille propositus sint vere si formentur. et superfluum est ponere tertiam rem que sit quantitas ad verificandum illas propositiones. Sed propter aliam causam non ponitur. ergo etc. Minor propositus quia posita hypothese quod tota substantia sit in toto loco. et pars in parte. salvatur quod partes substantie distant localiter. et quod substantia materialis potest recipere qualitates. quarum partes nate sunt distare localiter. et quod substantia sit quanta. quod habet partem extra partem. quod est circumscriptione in loco. sicut ponendo illam quantitatem media. sicut patet ex dictis. et etc.

Si dicis. Hoc verum est quam partes sube materialis sunt in distinctis locis. sed hoc non potest fieri sine quantitate media inter substantiam et qualitate. Contra. ab eisde causis et eadem virtute qua substantia materialis producit in esse. eadem virtute producant partes eius in distinctis locis. Sed per tales quantitates non producit talis suba in esse. quod illa quantitas si ponere esset posterior substantia et accidentibus. et per prius non producit prius in esse. sed solum efficiens. Confirmatur. quia per idem habet res esse et esse distinctum. Sed partes substantie non habent esse per quantitatem. ergo nec distinguuntur situ sicut per quantitatem. Secundo sic. Omnis effectus sufficienter dependet ex causis suis essentialibus. Si ergo substantia localis partium substantie dependet ex ista quantitate media. tunc est causa distantie illarum partium. sed hoc falsum est. quia nec finalis nec efficiens. Tum quod prius nihil efficit circa prius essentialiter. Tum quod hoc positum. adhuc illa suba esset quanta per partes intrinsecas sine illa quantitate. quod solum est causa distantie. Aliter deus cum sit effectus causa

Quotlibet

efficiens illius distantie supplet causalitatem cuiusque cause secunde. quoniam sibi placet. non posset facere illam distantiam prout sine tali quantitate media quod falsum est. Nec illa quantitas est causa materialis. certum est. Nec causa formalis illius distantie partium sicut aliqd est albi per albedinem. quia tunc sic impossibile est quod aliqua sint alba sine albedine. siue sint separata ab invicem. siue sint partes alicuius totius. ita esset impossibile quod illa quod modo distant localiter per quantitate distarent localiter sine quantitate tali. et si siue sint partes alicuius totius siue sint separata. cuius oppositum prius probatum est. Et patet. quia deus posset dividere lignum in duas partes. et ponere unam Rome. aliam hic et separare ab omnibus accidentibus. quo facto illa distarent localiter. et tamen siue tali quantitate. Et eodem modo esset si essent partes unius ligni sicut prius. Quarto sic. suppono quod Scotus etiam supponit. quod deus posset conservare corpus christi in eucharistia sub hostia absque hoc quod haberet esse circumscriptione in celo vel alibi. Quo posito quod. aut illa quantitas distincta a substantia et qualitate que preest in corpore christi manet. aut non. Secundo non potest dari. quia absolutum non variatur per variationem respectuum. Si autem in celo non est. non destruit nisi respectus. ergo propter hoc quod corpus christi preest solum illud ubi in celo non corrumpitur illa quantitas absoluta sicut nec corpus christi. quod solus cessat habere illud ubi. et oportet dare primum quod illa quantitas maneat in corpore christi sub hostia. et prius corpus christi ibi vere erit quantum. quod habet tale quantitatem in se. Sed hoc est falsum. quia illud corpus ut ibi non habet partem extra partes. nec distans a parte. Aliter enim sequeretur quod distincte partes corporis christi coexistere distinctis partibus hostie. Et per consequens in nulla parte hostie esset totum corpus christi. ergo corpus christi ibi non est quantum. et per consequens quantitas non est tale medium. Ad argumentum principale non est simile. quia albedo informat illud corpus album. sic non est de quantitate. ut patet ex dictis.

Questio tricesima

Triz possit eui

denter probari quod quantitas sit res absoluta distincta a substantia et

qualitate. Et arguitur quod sic. Quia quando aliqua duo sic se habent quod unus manet et aliud non manet necessario distinguuntur realiter. Sed in rarefactione manet tam substantia quam qualitas. et non manet quantitas. quia ex quo in raro est plus de quantitate quam in denso. oportet in rarefactione vel tota quantitate precedentem corrumpi. vel quod sint due quantitates in eodem subiecto. Secundum non est ponendum. ergo primum. et per consequens necessario distinguuntur. Contra hoc nec potest probari per se nota. nec per experientiam. et non evidenter. Ad istam quod dicitur a multis quod sic. quod probatur multipliciter. Primo sic. Nullum accidens est idem cum substantia. sed omnis quantitas est accidens. quod in predicamento accidentis. Secundo. experientia docet quod in condensatione aliquid deperdit. sed non substantia nec qualitas secundum philosophum. in philosopho. ergo quantitas aliquid corrumpitur. et non substantia. et distinguuntur. Tercio sic. Longitudo et latitudo aeris et ignis sunt eiusdem speciei. sicut omnis quantitas cum alia quantitate. sed ignis et aer non sunt eiusdem speciei. et iste quantitates distinguuntur a substantia.

Quarto. quod impossibile est naturaliter duo corpora esse simul in eodem loco. sed substantia et qualitas sunt simul. igitur si utrumque est quantitas et corpus. et duo corpora sunt simul. imo tot essent corpora naturaliter simul quam qualitates materiales sunt cum substantia. puta sapor. color. odor. dulcedo. calor. et sic de alijs. Quinto sic. Impossibile est quod idem sit per se individuum substantie et qualitatibus. et impossibile est quod idem sit per se individuum substantie et quantitatibus. Ans est verum prius patet. quia ita essentialiter predicatur quantitas de suo individuo sic qualitas vel substantia de suo individuo. Et confirmatur. quod individuum substantie et qualitatibus sic se habet ad substantiam et qualitatibus. quod impossibile est quod illud individuum sit nisi sit substantia vel qualitas. et eodem modo impossibile est quod individuum quantitatibus sit nisi sit quantum. Ad primum istorum dico cum Anselmo. in mono. c. xxv. quod accidens tripliciter dicitur. scilicet latissime. stricte. largissime. Stricte accipitur per aliquam formam accidentalem. id est informatam substantiam quam non facit unum per se cum subiecto suo. Exemplum est de albedine. nigredine. et huiusmodi. Large accipitur pro omni predicabili contingenter de aliquid quod potest successively affirmari et negari de illo propter transiency suam

Quarti

vel alterius. Exemplum de similitudine. et quantitate et huiusmodi. potest enim fortiter successively dici similis platoni. vel propter mutationem fortiter ad albedinem si plato sit albus. vel mutationem platoni si fortiter sit albus. Largissime accipitur accidens per omni predicabili contingenter et successively de aliquid. et hoc indifferenter. si tale predicabile possit successively competere alicui per mutationem propriam et alienam. siue tale predicabile competat sibi successively propter mutationem alienam. et sic accidens dicitur de deo. Exemplum. deus dicitur contingenter creans. deo minus et huiusmodi. et successively de creans. et non creans. propter solam mutationem creature. Prius modo accipiendo accidens dico quod non omnis quantitas est accidens. sicut nec omnis relatio est accidens. quod relationes dicte de deo ex tempore non sunt accidentales talia. Secundo modo sic accipiendo accidens. quantitas sicut relatio est accidens. quod quantum et quantitas contingenter predicantur de substantia propter solam mutationem locale ipsius subiecti. Nam hec est vera modo de facto substantia materialis corporis christi est quantitas. Si hec est de facto vera. substantia corporis christi habet partem extra partes. puta in celo. Si si illa substantia per potentiam dei desineret esse in celo pendendo solum illud ubi. et solum haberet esse sub hostia. tunc hec esset vera. ista substantia non est quantitas. quia tunc illa substantia non haberet partem extra partem. et tunc corpus christi non corrumpitur. Si solus cessat esse prius ubi loco in celo. incipit esse prius alteri loco sub hostia. Et prius hec contradictoria. esse quantitas. et non esse quantitas successively verificantur de illa substantia propter solum motum localem sui.

Ad formam argumenti dico. quod hec. quantitas est accidens. est distinguenda penes tertium modum equivocationis. eo quod quantitas potest supponere personaliter vel simpliciter. vel materialiter. Primo modo est hec vera. quantitas est accidens. quia aliqua quantitas puta albedo est accidens. et hec simpliciter est vera. quantitas est substantia ut quantitas supponit personaliter. quia indefinita predicatur de uno singulari. unde hec quantitas demonstrata substantia corporis christi in celo est substantia. Si autem quantitas supponit simpliciter vel materialiter. sic hec est vera. omnis quantitas est accidens. quia sic accipitur per voce vel conceptu. et sic non est hec vera. substantia est quantitas. sed personaliter accipiendo est vera. Ad secundum dico. quod

ista experientia est ad oppositum. Nam in condensatione tota quantitas precedentis non corrumpitur. quia sapor. color. et alia accidentia talis condensationis penduntur continue corrumpuntur propter corruptionem subiecti immediati. ergo remanet aliquid. Aut ergo tota sine aliqua mutatione partium. et tunc ista substantia sit minor quantitas sine corruptione rei absolute. Aut per quantitatibus corrumpitur. et tunc quod de subiecto primo illius quantitatibus. Aut remanet naturaliter sine quantitate. quod non potest dari. Aut est subiectum alius quantitatibus nove. et hoc non. quia non est maior ratio quod una per condensationem recipiat novam quantitatibus quam alia. Et per consequens vel tota quantitas est nova. vel nulla per. Aut est subiectum quantitatibus precedentis. et hoc non. quia quantitas non potest naturaliter migrare a subiecto in subiectum. ergo nulla res absoluta ibi corrumpitur. Iam dico quod tenetur quantitatibus esse rem media inter substantiam et qualitatibus. dicitur. quod res condensatur. quia partes quantitatibus. per inquantibus accipit nunc quod prius. virtute cause agentis. quod facit partes illius modo. vere localiter. et minus distans nunc quod prius. sine omni corruptione quantitatibus. Ita per omnia dico quod substantia condensatur. quia partes eius virtute efficientis sine omni quantitate media magis nunc approximantur localiter quod prius. et minus distans localiter nunc quod prius. sine omni predicatione substantie vel quantitatibus. et ita ista experientia est ad oppositum.

Ad tertium dico quod sicut secundum Damascenum in logica sua. eadem res est in genere substantie et quantitatibus secundum aliam et aliam intentionem. unde dicitur sic. Dicimus quod possibile est eandem rem secundum aliam et aliam intentionem sub alio et alio predicamento reduci. Et sequitur. corpus quod addatur secundum quod naturale est sub substantia est. secundum autem quod magnum est et mensuratum sub quantitate. Et sequitur quod eadem res potest esse in diversis predicationibus. puta sub substantia et quantitatibus. Ita possibile est quod due res sub una specie quantitatibus predicantur et sub diversis speciebus sub substantia. et ita preedo quod longitudo ignis et aeris quam non distinguuntur ab igne et aere sunt eiusdem speciei in predicamento quantitatibus. quia longitudo que est speciei quantitatibus predicatur uniuoce de hac longitudine vel illa. et tamen sunt differentie speciei in genere substantie. sed longitudo predicatur in quod de hac longitudine et illa. non tamen de priorie demonstrate rem extra. Exemplum. hec predicatio

est vniuersa et in qd. hec longitudo est longitudo. Sed hec nō. hec substantia vel hec res est longitudo demonstrando p hac substantia terminū absolutū. Ad quartum dico q corpus dupl'r accipit. Uno mō p diuiduo p se existente in genere substantie qd nō est natum esse p alicuius existentis i genere p se substantie. Aliter accipit p isto qd p partes intrinsecas est longū latū et p fundū. Primo mō impossibile est duo corpora p naturā esse simul. et de talib' loquit' phs. Secundo est possibile qz vnu natū est esse forma alterius. et ita est in pposito de qlitatib'. Si dicis. duo corpora secundo modo nō pnt esse simul ppter dimensionū repugnantia. et p pns nulle dimensionis pnt esse simul. Rñdeo q dimensionib' priorum corporū repugnat naturaliter esse simul. licz nō repugnet eis esse simul p diuinā potentiam. sed dimensionib' secundorū nō repugnat et non est alia cā huius qreda. quia natura rei talis est. Et hoc pstat nobis piz p expientia. piz per rōnem. Per rationem ei nobis pstat q quantitas nō est res media inter substantiā et qualitātē. p expientiam cōstat nobis q materia et forma materialis et qlitas sunt equaliter extensa simul qn infor-māt materiā. Similiter pstat p expientia q qn vnum corpus naturaliter p se existēs intrat locum aliud corpus exit. Et si dicis. Videmus q spēs in eucharistia cedit corpus p se naturaliter existēs. et tñ iste species sunt nate informare corpus. Respon-deo q hoc nihil est. quia qualitas pexistēs nō est nata informare subiectum in q nūq' pducta est. vel quia corpus cedens hz cōi-miles qlitates. vel quia deus vult sic face-re. Ad quintū dico. q psequētia non valet. quia substantia et qualitas sunt termini absoluti. q significant sua significata di- uersa vno mō significadi. Sic nō ē de qn- titate. Ad pbationē dico. q qntitas pdi- cat essentialit' et in quid de suo indiuiduo. siue de termino cōnotatio indiuidui. puta de talib'. hec linea est qntitas. hec superficies est qntitas. Sed nō pdicat in qd de termi- no absoluto sui indiuidui. puta de talib' sortis est qntitas. hoc lignū est qntitas. h' albedo est qntitas. Ad pfirmationē di- co q nō est simile. quia qntitas fcat substā- tiam cōnotando ipsam habere ptem extra

ptem. quia substantia potest esse. qntitas nō sit qntitas Substantia aut et qualitas nō sic cōnotant. ideo nō potest esse nisi sit sub- stantia vel qualitas. Ad argumentū p- cipale dico q argumentū est ad oppositū. quia in rarefactione nō corrūpit tota qn- titas pcedens. qz tūc oēs qualitates. puta color. sapor. et tunc corrūperent ppter cor- ruptionē subiecti. g remanet aliqd. ergo to- ta sine alia nouitate piz. et tunc sit corpa- rum sine alia acquisitione alicuius absolu- ti. Aut p qntitatis acquiris de nouo. tūc quero de subiecto primo illius. Aut primo naturaliter fuit sine quantitate. qd nō pō- dari. Aut fuit subiectū quantitatē. et tūc cum illa non corrūpit. et recipit nouā qn- titatem. tūc habet duas quantitates. Unde illa quantitas pcedens migrabit naturali- ter de subiecto in subiectū. Et cū eadem fi- ratio de vna parte rari et de toto. sequit' tota quantitas erit noua v' nulla pars. Si tota non est noua. quia tūc naturaliter fuit due dimensiones simil'. quarū vna nata est repellere aliam. Ideo dico sicut prius de pdenatione quantitatē. p hoc q rōne can- se agentis partes substantie magis distan- t' piz.

Questio tricesima prima

Truz per pma

v pia fidei possit sufficienter pba- ri q quantitas sit res absoluta substantia et qualitate. Et arguit q sic. quia fide tenemus q quantitas manet i eu- charistia. sed si quantitas esset substantia. tūc sicut non manet substantia panis. ita nō ma- net eius quantitas. qd est p fidem. Con- tra. Dia pinentia ad fidem possunt salua- ri ponēdo substantiā et qualitatē p partes intrinsecas esse quātas. ergo supfluum est ponere aliquā quantitatē mediā. Dic de- cis cōiter q sic. qd pbat multipliciter. Pri- mo sic. quia si aliq qntitas esset substantia tunc sequant' duo incōueniētia p fidē. Pri- mū q sicut substantia panis conuerteretur in corpus xpi. ita qntitas panis conuerteretur in corpus christi. Secundū q sicut substā- tia panis conuertit' erit sacramenti i corp' xpi ita conuertet' i qntitatē corporis xpi. et sic cor- pus xpi ex pte persionis eēt qntū et cūa- scriptiue in loco sub hostia. qd est falsum.

Secundo sic. Post psecrationē ptes q- litatū sunt naturaliter incōpossibiles i co- dem situ. quia expellūt se inuicē. et alia cor- pora ista. Ista natural' incōpossibilitas nō ppetit eis p qualitates. qz albedo et alia ql- tas in eodē subiecto pnt intēdi. et in eodē si- tu. et substantia panis. nō p fidem. g natural' incōpossibilitas erit p quantitatē mediā.

Tertio sic. Ille spēs post psecratōē. aut sunt incōpossibiles in eodē situ cū alia sub- stantia. aut non. Si sic. g suba q prius fuit subiectū illaz. fuit incōpossibilis eis in eo- dē situ. qd est falsū. Assumptū pbat. qz incōpossibilitas est passio speciuoca. et tal' passio si cōuenit vni indiuiduo pōt pueni- re cuilibet indiuiduo eiusdem speciei. Si nō sit incōpossibilis naturaliter alteri sub- stantie in eodem situ. g requirit' alia res ad faciendū istas species incōpossibiles sube- et nō nisi quantitas distincta. qz qualitates sunt composibiles in eodē situ cū substā- tia. et suba panis nō est ibi post psecratōem grē. Quarto sic. Lā natural' potest qli- tatē in hostia psecrata de nouo pducere et pōres augmentare. qz hoc negare est tolle- re oēm certitudinē quā habemus via sen- sus. et dare infideli occasionē errandi et nō credendi. eo q ad pntiaz ignis videmus il- las spēs calefieri post psecrationē sicut an- sed causa creata nō potest aliqd agere sine passo. et substantia nō est ibi. g ē ibi quantitas.

Quinto sic Si substantia corporis hominis haberet naturalē incōpossibilitatē ad eēn- dū in eodē situ cum alio corpore. tunc cor- pora bonorū. vel nō mouebunt. vel violen- ter erūt cum alijs corpibus qn trāsibūt ce- lum. qz p inclinatonem naturalē. Sed ista opinio nō videt' vera. qz qn pō verifi- cat' p reb' et. Sed ptes sube essentielles et qualitates saluāt oia apparētia q p fidem saluari pnt. Nec iste rōnes pcludūt. Ad pmiū istorū dico dupliciter. Uno mō q cō- cedendū est q quantitas illa que est substā- tia panis conuertit' in corp' xpi. sicut cōcedit' ista. q substantia panis conuertit' in corpus xpi. Nec oppositū illius videt' inueniri i ali- q autentico sc̄pto. Un in omnib' talib' ar- gumētis ponenda est diffinitio quantitatē loco nomis. et videndū est qd sequat'. Nec em̄ est diffinitio quantitatē. res habēs ptes- sionaliter distantē a parte conuertit' in corp'

christi. Et ideo sicut hec cōcedenda est de virtute fmonis. res siue substantia panis habēs ptem distantē a pte conuertit' in corp' xpi. Ita est hec pcedēda d vi fmonis. quā- titas panis conuertit' in corpus xpi. Aliē dico q qntitas panis et substantia ei' significant idē. tamē ista pōt esse vera. sub- stantia panis conuertit' in corp' xpi. et hec fal- sa. quantitas panis conuertit' in corpus. qz si deus faceret substantiā panis diffinitiuē i loco et nullibi circūscriptiue. et ponam' diffi- nitōem quantitatē loco nomis. si deus puer- teret illā substantiā in corpus suū. tunc est hec vera. substantia panis conuertit' in corp' christi. et hec falsa. quantitas conuertit' in cor- pus xpi. Sic illo casu posito. hec est falsa. habens ptem extra ptem conuertit' in corp' xpi. ppter falsam implicationē. qua iplicat' substantiā h're ptem distinctā a pte. et h' est ppter diuersum modū significadi. Exēplū. Domo et hūanitas fcat eandem rez. et tñ hec pcedit. homo est albus. et hec negat' hu- manitas est alba. Unde fm multos albe- dorū similitudo non sunt res distincte. et tñ hec est vera albedo est. qn hec est falsa simi- litudo est. Et hoc est ppter diuersam cōno- tationē. Et ita est in pposito. q quantitas cō- notat idem de quo pdicat' habere ptem di- stinctā a parte. et hoc nō pnotat suba. ideo potest vna esse vera. alia existente falsa.

Ad aliud dico q de vi sermonis. hec de- bet pcedi. substantia conuertit' in quantitatē corporis xpi. sicut hec. panis conuertit' in sub- stantiā corporis xpi. qd patet. ponendo diffi- nitionē loco nominis sicut prius. Hāz hec est vera. panis conuertit' in substantiā corpo- ris xpi q habet ptem distantē a pte. puta i celo. ergo alia est equalent' vera. Aliē di- co q hec potest esse vera. panis conuertitur i substantiā corporis xpi. hec existēre falsa. pāis conuertit' in quantitatē corporis christi. patz sic prius Si corpus xpi habeat solū esse dif- finitiue sub hostia. et nullibi circūscriptiue. et hoc est ppter diuersum modū significadi. Exēplū. relatio dependentie panis et cor- poris xpi ad deū nō est alia res ab illis. et tñ hec nō pcedit. q relatio dependentie panis conuertit' in corp' xpi. nec q substantia pa- nis conuertitur in relationem corporis xpi. et h' totū est ppter diuersas pnotatiōes hinc inde. Sic est in pposito sicut prius patet.

Et quia ultra dicitur quod corpus Christi virtute
transformationis esset quantum circumscriptione sub
hostia. nego istud. quia ponendo divisionem quan-
tatis loco nominis. hec de vi sermonis est
precedenda. quantitas corporis Christi virtute
transformationis incipit esse sub hostia. vel est sub
hostia. Ista enim est precedenda. Corpore Christi
habens partem extra partem puta in celo in-
cipit esse sub hostia. vel est sub hostia. Sed
hec est simpliciter falsa. corpus Christi virtute con-
versionis est quantum et circumscriptione in
loco sub hostia. sicut hec est falsa. corpus Christi
virtute transformationis est habens partem distan-
tem a parte sub hostia. Ad secundum princi-
pale dico quod partes qualitates tam producte in
diversis partibus subiecti distantibus sunt
ita naturaliter incompatibiles in eodem si-
tu sicut partes quantitates medie. Et ideo si il-
le partes quantitates sepeant a subiecto et con-
servantur. sicut est in eucharistia. non potest pos-
sunt per naturam fieri in eodem situ quod sunt quantum
fuerunt in diversis partibus subiecti. Et
ad probationem dico. quod qualitates sunt intēdi
in eodem subiecto et situ per partes de nouo
productas in eodem subiecto naturaliter. sed non
per partes iam productas in diversis partibus sub-
iecti. quia hoc est impossibile naturaliter. li-
cet possit fieri a deo. Ad tertium dico quod il-
le species post consecrationem sunt naturali-
ter incompatibiles cum alia substantia in eodem
situ. sicut patet ad sensum. quod alia substan-
tia eis cedit. Et hoc forte est. quia non sunt
naturaliter compatibles cum alia substantia in
eodem situ. nisi cum illa in qua primo pro-
ducuntur sicut in subiecto. Sed tunc non sequi-
tur. Alia substantia est incompatibilis in eodem si-
tu. ergo substantia in qua profuerunt est eis in-
compatibilis in eodem situ. Et ad probationem
dicitur. quod illud principium non intelligitur de
eadem passione numero. sed specie. puta quantum
aliqua passio appetit alicui individuo. potest
similis passio appetere cuilibet individuo
eiusdem speciei. sicut dilectio platonis est
incompatibilis ad odium platonis. Ad pro-
positum dico quod licet illa species non sit incom-
possibilis substantie in qua prius fuerunt in
eodem situ. sicut sunt incompatibiles alteri sub-
stantie. tamen similis incompatibilitas existi-
di in eodem situ provenit substantie quam prius
informauerunt. non respectu istarum specierum
sed respectu accidentium eiusdem speciei sub-

stantie. et ita verificat illud principium. Ad
quartum dico quod illud argumentum est contra
te ponendo quantitatem de rarefactione et con-
satione quantitates. ubi non potes dare sub-
iectum. Ideo potest de omnibus talibus dici. quod omnia
apparentia sensui quod sunt circa hostiam non con-
secrata per ordinationem divinam. sunt circa ho-
stiam consecrata immediate a deo. et quod non pos-
sunt fieri a potentia creata. Dico quod quanta
augmentatio quod productio nove qualitates si-
unt totaliter et immediate a deo. sicut tu po-
nis de rarefactione. Non plus tollit hic certi-
tudo quod habet in via sensus. nec dat infide-
li occasio errandi vel non credendi plus quod per
rarefactionem et condensationem quantitates. Unde
istastant partim ex fide. et partim ex ratione
Ex fide tenemus quod sub panis non remanet
post consecrationem. Per rationem tenemus quod
quantitas non distinguitur a substantia et quali-
tate. Et per experientiam tenemus. quod causa
creata presupponit passum in sua actione
Ex quibus sequitur quod omnia talia sunt immedi-
ate a deo. Ad quantum dico quod unum corpus
substantiale habere naturale incompatibilita-
tatem existendi cum alia substantia potest dupliciter
intelligi. Uno modo. quia si existeret in eo-
dem situ cum alio corpore haberet virtu-
tem activam naturalem moveri se ne existeret
cum alio corpore. sicut grave moveri de-
orsum. et si sic haberet naturalem incompatibili-
tatem existendi cum alio corpore tunc
violenter esset cum alio corpore. Sed sic
nulla substantia habet naturalem incom-
possibilitatem existendi cum alio. Aliter di-
citur habere naturalem incompatibilitatem
quia existens per se non potest se natu-
raliter facere in eodem situ cum alio cor-
pore. Nec etiam existens in uno situ cum
alio corpore potest naturaliter se facere in
loco aliquo per se. Et quod adhuc habet
incompatibilitatem naturalem existens in eo-
dem situ cum alio corpore non est ibi violen-
ter. et sic una substantia habet incompatibili-
tatem naturalem existendi cum alia in eodem si-
tu. et sic est de corporibus gloriosis. Ad principia-
le dico quod quantitas quod est substantia panis
non manet post consecrationem. sed quanti-
tas que est qualitas manet. et nulla alia quan-
titas. Et oppositum istius non habet ex scri-
ptura sacra

Questio tricesima secunda

Primum intentio

philosophi sit ponere quantita-
tem distinctam a substantia et qua-
litate. Et videtur quod sic. quia secundum philosophum in pre-
dicamento quantitates. albi non est quantum
vere per accidens. sed si quantitas esset substan-
tia. albi esset quantum per se. Contra. secundum
sua principia pluralitas non est ponenda sine
necessitate. sed non est necesse ponere talem
rem mediam. Sed videtur contra. Dicuntur contra. quod intentio
philosophi est ponere quantitatem rem absolutam me-
diam inter substantiam et qualitatem. Et probatur
multipliciter. Primo sic. Aristoteles ponit no-
ve predicamenta accidentium. inter quod conveni-
rat quantitatem. ergo est predicamentum distin-
ctum. et per se habet propria individua. Pre-
terea. v. metaphysice dicit. quod musicum et al-
bi quantum est per se esse quantum quidem cui insunt
ergo albi est tamen quantum per illud cui inest.
Preterea ibidem aliqua dicunt per se quanta.
aliqua per accidens. ut linea quantum secundum se. mu-
sicum vero secundum accidens. Item in predicame-
tis ponit aliquas quantitates habentes po-
sitionem quarum partes terminantur ad aliquem
terminum eodem. sicut pres lineae ad punctum
quod non potest intelligi de substantia. Pre-
terea primo philosophorum per se ponitur per plu-
ra esse. si substantia et quantitas sunt. Sed
non valeret si substantia esset quantitas.
Contra in predicamentis ca. de substantia dicit
quod nullum accidens distinctum realiter a substan-
tia est susceptivum contrariorum per sui mutationes
sed si quantitas continua esset accidens abso-
lutum distinctum a substantia et qualitate et sub-
iectum immediatum qualitatibus per sui mutatio-
nem recipit contraria. quod est contra eum.
Preterea iij. philosophorum dicit quod per se con-
sari sine mutatione alicuius qualitatis. saltem
non oportet quod amittat omnem qualitatem quam per
se habuit. Et tunc arguo de raro et denso
sicut quod. argutum est. et patebit evidenter quod
non est intentio philosophi ponere tale quantitatem
mediam. Ideo dico sicut mihi videtur quod in-
tentio philosophi est quod quantitas continua non est res
media inter substantiam et qualitates. Ad
primum istorum dico sicut secundum multos relatio est
distinctum predicamentum a ceteris. et non est
res distincta ab omnibus rebus absolutis. Ita
quantitas secundum philosophum est distinctum predicame-
tum ab aliis. licet non importet rem distinctam

a substantia et qualitate. Et hoc quod secundum Iohannem
ne Damas. in logica sua. ca. xxiij. predicamen-
ta sunt quedam predicabilia et signa rerum. cu-
iusmodi sunt preceptus et voces ex quibus fiunt
propositiones vere et false. Et huiusmodi termini
possunt distinguere instantia quod predicatio unius de a-
lio sit impossibilis. quibus significet omnino eas-
dem res sicut angelus et angeli eadem fecant
et tamen hec est impossibilis. angelus est ange-
lus. Ad propositum dico quod substantia. qualitas
quantitas. sunt distincta predicamenta. quibus
quantitas non significet rem absolutam di-
stinctam a substantia et qualitate. quia sunt di-
stincti preceptus et voces eadem res diversimode
fcentes propter quod non sunt nomina
synonima. quia substantia significat omnia sua sig-
nificata uno modo fecandi. puta in recto. quan-
titas eadem significat diverso modo signi-
ficandi. puta totum in recto. et partes eius in ob-
liquo. Significat enim totam substantiam
et connotat eam habere partem distantem a parte
et sic est de qualitate. Exemplum ad hoc est de
similitudine. Si dicis. quantitas predica-
mentum habet duas proprietates. Prima est. non
habere contrarium. Secunda est. non suscipere ma-
gis et minus. que non competunt qualitati.

Preterea illa negativa est immediata in qua
negat unum genus generalissimum ab alio
Ad primum dicendum quod ista est distinguen-
da. quantitati nihil est contrarium penes tertium
modum equivocationis. quia si quantitas suppo-
nit simpliciter et materialiter sic nihil est sibi con-
trarium. quia termini positi in genere quantita-
tis non contrariantur. puta bicubicum. tricubicum
Si supponit personaliter. tunc hec est vera. quan-
titati nihil est contrarium. quia indefinita ista
verificat per substantias. Et similiter hec est ve-
ra. quantitati aliquid est contrarium. quia ista inde-
finita verificat per qualitatem. Sed philosophus intendit
quod istis terminis simpliciter vel materialiter ac-
ceptis nihil est contrarium. ut istis terminis. bi-
cubicum. tricubicum. Ad secundum dico quod
non intelligit hoc de virtute sermonis de omni
quantitate. quia qualitas suscipit magis et mi-
nus. licet non substantia. Sed intelligit quod nullum con-
tentum sub genere quantitates sine sit vox si-
ue preceptus predicat vere de alio. aliqui cum hoc
adverbio magis. aliqui cum hoc adverbio mi-
nus. Sic ista res non dicitur aliqui magis bicubi-
ca. aliqui minus. sicut corpus aliqui dicitur magis al-
bum. aliqui minus. Ad tertium dico quod illa

negativa est immediata quicquid vnus vere negat ab alio vniuersaliter. et hoc solū contingit de substantia et qualitate que sunt predicamenta absoluta. Sed hoc non est in opposito. quia hec est falsa. nulla substantia est quantitas. Nec oppositū inuenit a pho alicubi. Tertia proprietates quantitatis conuenit tā quantitati substantie. quā qualitati scilicet esse equale vel inaequale. Ad secundū principale et tertium dico quod p. ibi non loquitur de se et p. accidens sicut. i. posteriorū. Nam hic notat p. p. se quod est vera. et similiter predicatū non connotat aliquid quod tale cōsimili mō significā di connotetur p. subiectū. et sic ista est per se linea est quantitas. Et sicut ista est vera. linea est quantitas. quia impossibile est quod ista sit vera. linea est. nisi hec sit vera. linea est quantitas. et predicatū et subiectū eodē modo connotat partes distare. Alias p. p. ones vocat per accidens. Et isto mō hec est p. accidens album est quantū. multū est quantū. quia album et multum non connotant prem distare a parte sicut quantitas connotat. ideo quantitas non ponitur in eius diffinitione. Et quod dicitur quod sunt quanta p. illa cui insunt. accipit ibi inesse p. predicatōne. quia hec non est vera. album est quantū. nisi quia hec est vera superficies est quanta. de qua superficie predicat album. Ad aliud dico quod pho ibi dat differētia inter quantitatem cōtinuā et discretā. quarū vna est. quod p. p. quantitas cōtinue p. manet facit vnū numero. aliter non esset quantitas cōtinua. Sed non oportet quod p. p. quantitas discrete facit vnū numero. patet de p. p. cōtinui diuisis et in diuersis locis existentibus. Secunda differētia est quod inter p. p. cōtinui non est mediū. aliter non esset cōtinuū. Sed inter p. p. quantitas discrete p. eē mediū locale. Tertia dīa est. quia vna p. p. p. trinuū debet p. tendi ad aliā. ita quod si per impossibile esset aliqd indiuisibile mediū inter illas p. p. illud terminaret vtrūque. Ad autem sic requiritur quod p. p. quantitas discrete ad se inuicem mutuo p. tēdant. Quarta differētia est. quod p. p. quantitas p. trinne positionē habent. ita quod hic sit vna pars. ibi alia. et tertia in tertio loco. Sed partes quantitas discrete non requirunt talē positionē vt patet de se. Omnia autem p. p. p. p. substantie materiali et qualitati sic illi quantitati medie si ponat. Ad vltimū dico quod

pho. ibi intendit p. bare p. p. p. mēidē quod im/ possibile est quod aliqd sit quantū nisi p. trine/ at multitudinē p. triu. et ita necessario si substantia et quantū sunt. multa sunt. quia. i. p. p. illius quāti sunt. Et ita dico quod si aliqd inueniat a pho quod substantia materiali non est quanta. vel ista quantitas non est qualitas. intelligit quod tales p. p. ones non sunt p. se. et hoc quia hoc nomē quantitas connotat p. p. di/ stare loco et situ quod non connotat hoc nomē substantia vel qualitas. Ad principale patet ex dictis.

Questio tricesima tertia

Trum intentio

scilicet sit ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. Et arguitur quod sic. quia secundum Augustinum. v. de trinitate. c. v. In rebus que sine mole magne sunt. id est esse et magnū esse. p. p. oppositū in rebus que mole magne sunt aliud est esse et aliud magnū esse. p. magnitudo distinguit ab eē substantie. Contra. Vbi sententia. li. iij. loquens de colore. sapore et c. dicit quod illa accidentia sunt ibi p. se subsistentia. Sed si quantitas eē res media. tūc post p. p. ratiōem illa accētia existeret in quantitate sicut in subiecto. et ita non existeret ibi p. se. Dic dicitur cōiter. quod intentio non p. p. tūc. sed etiā scilicet est ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. Et p. b. p. Augustinum. v. de trinitate. ca. v. dicitur. In rebus creatis atque naturalibus quod non secundum substantiam dicitur. restat vt secundum accūs dicitur. Oia enim accidentia eis que vel amitti p. tē vt minui vt magnitudines et qualitates. et quod dicitur ad aliqd sic amittit. p. p. quantitates. seruitutes. similitudines. et qualitates. et si qua butusmodi. vt sit? et hitus. loc? et tpa atque passiones. Preterea. v. de trinitate. cap. xij. dicitur sic In rebus que p. p. participatōz magnitudinis magne sunt. quod aliud est esse et magnū esse sic magna domus? et magnū mōs. et magnū annus. In his igitur rebus aliud est magnitudo. aliud quod ab ea magnitudine magnū est. Et prius non hoc est magnitudo quod est magna domus. Sed p. hec non sit intentio alie? p. b. quia ipi sequuntur rōnem naturalem in talibus. Sed rō p. b. p. trinuū. quia rarefiat aer. et factio. aut tota quantitas p. cedēs corrūpitur. aut nō. Si sic. tūc in quolibet rarefactione infinites res absolute secundum se totas distincte

non facientes vnū numero essent destructe. Tūc enim sint infinita instantia in quolibet tpe. et illa rarefactio est p. trina. in quolibet instanti esset distincta quantitas secundum se tota a quantitate prioris et posterioris. quod non facit vnū numero cū illis. quia non manet cum eis. et cū illa quantitas sit immediatū subiectū quantitati secundum eos. in quolibet instanti esset noua quantitas distincta a p. cedenti. quia ad corruptionem subiecti corrūpit suum accidens. Ex quo sequitur quod si hostia cōsecrata vel species vini rarefiat non manet vltra corpus xpi sub illis speciebus. quia ex vi p. p. ratiōis nō videt manere nisi q. diu manent eedē species numero. Nec etiā p. tē dari aliqd agens quod destrueret vnā quantitatem et generaret aliā. Nec videtur rōnabile dicere quod deus non possit cōseruare vnā illarū qualitatum adueniente alia. Et si dicitur quod ille quantitates sunt in potentia tūc et non in actu. sicut instantia. Contra oē accidens realiter denotans subiectū suum p. accidens nec est p. alterius est in actu. Sed sic est de istis quantitatibus si non tota quantitas p. cedens corrūpat. sed aliqua pars manet. Tūc autem aduenit ista pars quantitas de nouo. aut nō. Si sic. tūc quero de subiecto eius immediato. quia non recipit in nouo aere. certū est. Vel igitur recipit in eodē subiecto p. mo cū quantitate que p. fuit. quia quilibet pars rari est rara. et p. p. quilibet pars aeris recipit nouam quantitatem. Et ita eadē pars numero esset informata duabus quantitatibus eiusdē sp. ei. v. illa quantitas p. cedens recedit et non plus informat illud subiectū. et tūc ipsa non corrūpitur p. se. tūc vel ipsa erit sine subiecto vel naturaliter migrat de subiecto in subiectum. Si nulla pars quantitas est noua sed remanet p. se illa que p. fuit. illo non obstante illa quantitas est p. mo minor. postea maior. quia p. p. aeris minus distat quā aer est densus. et magis quā aer est rarus. Eadē rōne p. tē totū illud dicitur de substantia aeris sine oī quantitate media. et ideo supfluum est illā ponere. Rōdeo ergo ad Augustinum. tenēdo quod non sit intentio alicuius sancti quod quantitas sit res media inter substantiam et qualitatem. res dico absoluta. Ad p. m. auctoritatem supponēdo illā distinctionem que p. dicitur in. q. xxx. dicitur. quod Augustinus accipit ibi accidentia p. aliā predicationem de re p. tēgēter p. p. sui mutationē. quod p. tē affirmari et negari. et etiā varijs modis

affirmari de re. et sic quantitas est accidens quia nūc predicat de substantia hic. nūc non predicat ibi. patet de corpore xpi in celo et in eucharistia. Varijs enim modis predicat de substantia. quia nūc est minor. nūc maior. patet de corpore densior raro. et totū hoc fit sine omni re media p. solū motū locale subeuel qualitatis p. tē agēis. Et quod hec sit ei? intentio patet. quia ponit illā quantitatem eē accidens sicut relationes de quibus exemplificat. Sed certū est quod non repugnat dictis suis nec aliquorū sanctorū dicere. quod relatio non sit alia res a fundamēto. cū secundum Augustinum. relationes dicunt de deo ex tēpore. Et tūc relatio erit quoddā predicabile cōtingēter et accidentaliter de re. ergo eodē mō non repugnat dictis sanctorū quod magnitudo non sit vna realitas media sed sit quoddam predicabile accidentale. Ad secundā auctoritatem dicitur potest multiplicari. Vno mō quod dicitur quod magnitudo aliud est ab eo quod magnū est p. tanto quia suba potest esse licet non sit magna. Et hoc potest dupliciter fieri. Vno mō p. p. dēlationē vt de magno sit p. uū. Alio mō si de faceret substantiā solū diffinitiuē in loco nullibi circūscriptiuē. sic corp? xpi est sub hostia. tūc esset substantia et non esset magna. quia non haberet p. p. distates situ. Secundo potest dici quod Augustinus loquitur de magnitudine que est relatio. quia sicut magnū est relatiuū. ita magnitudo est relatio. sed non est p. dicta sua dicere quod relatio non est alia res pua distincta a fundamēto. sed solū quoddā predicabile accidentale. p. nec ē p. eē dicere quod magnitudo sit solū tale predicamētū accidentale. Tertio potest dici quod per magnitudinē qua res create magne sunt intelligit eam efficientē facientē eas esse magnas. Et certū est quod illa magnitudo est ab eis rebus creatis alia. quia p. p. participatiōez illi? magnitudinis non p. informatōez sed p. p. pendētiā ad eā magne sunt. Et quod hec sit intentio sua patet p. p. b. p. sequētia. v. de trinitate. ca. x. vbi dicitur sic. Illa est vera magnitudo que non solū magna est domus que magna est et que magnus est mōs quod quis magnus ē. Sed etiam que magnū est quod aliud magnū dicitur. vt aliud sit ipsa magnitudo. aliud ea que ab illa magna dicitur. que magnitudo vti? p. p. m. magna est multoq. excellentius quā ea que p. p. participatiōe ei? magna sunt. De autem quod non ea magnitudinē magnū est que non

est qđ ipse. vt quasi princeps et sit deus cuius magnus est. Alioqn illa erit maior magnitudo qđ deo. Deo autē nō est aliqd maius. Eā igit magnitudie magnus est qua ipse est eadem magnitudo. Et istis verbis p̄ concludi possit. qđ p̄mo loquit̄ de magnitudine qua magnus est qđqd aliud magnus si nō sit corpale siue spirituale. sicut exempli fīcat de domo qđ est res corpalis. et de anio qui est res spūalis. Manifestū est qđ magnitudo nō est res inherens rebus spūalibz nec corpālibz. qua oē magnū dicitur magnum ergo loquit̄ de magnitudine qđ est cā oīm magnorū. sine qua nulla res ē magna. Secundo qđ loquit̄ de magnitudine qđ p̄mitus est magna et excellentius qđ alia. qđ nō potest de aliquo accidente intelligi. qđ sic substantia est p̄ior accidente. ita est p̄ius magna qđ accis. Tercio qđ loquit̄ de magnitudine qđ maior est illo qđ est magnum qđ nō potest intelligi de accidente sed de eo.

Ad p̄ncipale argumētū patet ex dictis.
Questio tricesimaquarta

Trum substan-

tia panis ex vi cōuersionis transsubstantiet̄ t̄m in corpus christi et nō in diuinitatē vel aīam vel accidētia. Et arguit̄ p̄mo qđ nō. quia qñ aliqua cōstituit̄ idem non potest vnū acquiri p̄ aliquā mutatiōem sine alio. Sed corp⁹ xpi anima intellectiua. diuinitas. cōstituit̄ vnū xpm. ergo etc. Contra. si in triduo mortis fuisset cōsecratio. tunc substantia panis fuit p̄uersa solum in corpus christi et nō in animā. quia anima tūc nō fuit vnita. Ita qđ sicut q̄libet exclusiua habet duas expōnentes. Prima est Utrū substantia panis ex vi p̄uersionis p̄uertat̄ in corpus christi. Secundū est. Utrū substantia panis ex vi p̄uersionis p̄uertat̄ in aliqd aliud. Circa p̄mū dico breuiter qđ sic. Sed hoc non pōt p̄bari naturali ratione vel auctoritate biblic. Sed per dicta sanctorū et determinatiōē ecclesie. Unde extra de sum. tri. et fīd ca. Firmiter dicit Innocēt⁹ terti⁹ in concilio generali. Una est. fidelīū vniuersalis ecclesia extra quā nullus oīno saluaf. in qđ ipse idem sacerdos et sacrificiū iesus xpus cui⁹ corpus et sanguis in sacramēto altaris sub speciebus panis et vini veraciter cōtri-

net transsubstantiatis pane in corpus xpi et vino in sanguinē p̄tate diuina. Circa secundū dico qđ cōuersio siue trāsubstantiatio dupliciter accipit̄. P̄prie siue striete. et improprie siue large. P̄mo modo accipiēdo tūc aliqd p̄uertit̄ in aliud nō quia est p̄iunctum aliq̄ in qđ sit cōuersio. sed qđ sic p̄uertit̄ in aliud qđ si esset ab alijs separatū ad plationem verborū sacramentaliū a sacer dote sup materia p̄ueniēte. cum intentiōe debita. potestate diuina incipit esse sub specie panis. Et sic intelligendo dico qđ substantia panis ex vi p̄uersionis transsubstantiatur in corpus christi. et in nihil aliud. puta in diuinitatem. nec in animā. nec in sanguinē. nec in aliquod accidētē. Nam si anima. sanguis. et accidentia essent separata a corpore sic fuit in triduo mortis xpi. tūc ad aliqua et verba cōsecrationis fuissent cum debita intentione plati. nec fuisset cōuersio panis nisi in solū corpus. Secūdo mō accipiēdo cōuersionem sic panis p̄uertit̄ in omne illud quod ē p̄iunctum alteri in qđ p̄prie sit cōuersio. et qđ ad plationem verborū sacramentaliū nūc de facto incipit ēē sub specie panis. Sic concedo qđ panis ex vi p̄uersionis transsubstantiatur in animā et accidentia. sed nō in deitātē. quia anima et accidentia incipiunt ibi esse ad platiōem verborū. sed non deitas sic ibi incipit ēē. Eodem mō p̄ omnia dicendū est de p̄uersione vini in sanguinē. Ad p̄ncipale argumētū dico qđ quis cōstituit̄ idem de facto. et ideo de facto vnū nō acquiri sine alio. tamen deus potest facere separatiōem et tunc fieret p̄uersio in corpus t̄m. et sic ex vi cōuersionis p̄prie dicte solū fit trāsubstantiatio in corpus xpi scz panis et vini in sanguinē.

Questio tricesimaquinta

Trum substan-

tia panis maneat post cōsecrationem. Et arguit̄ qđ sic. qđ pluralitas miraculorū nō est ponenda sine necessitate. Sed non est necesse ponere illaz substantiam non manere. cū equaliter pōt corpus xpi ibi esse sacramentaliter manente substantia panis sicut ipsa non manente. ergo etc. Ad oppositum est determinatio ecclesie. In ista questione sicut reci-

tat magister sniaz. li. iij. dist. xj. Et Hosti. in sum. extra de cōsecra. Et glo. de cōsec. dist. v. sacramētorū. Et glo. extra de celebratio. missarū. cū marthe. fuerunt antiquus tres opiniones. Prima. qđ substantia panis p̄fuit. et postea est corpus xpi. Secunda est. quia substantia panis et vini ibi deficit esse. et manet accidētia t̄m. sub illis incipit esse corp⁹ xpi. Tercia qđ remanet ibi substantia panis et vini. et in eodem loco cum illa substantia manet corpus xpi. Prima est irrationalis. quia omnis p̄positio in qua p̄dicatur corpus christi de pane est impossibilis. Secūda est cōmunis opinio oīm theologorū quā teneo. p̄pter determinatiōē ecclesie. et nō p̄pter aliquam rationē. Unde dicit Innocēt⁹. extra de sum. tri. etc. fir. vt allegatū est. qđ p̄cedenti. qđ corpus xpi cōtinetur sub illis speciebus trāsubstantiatis pane in corp⁹ et vino in sanguinē potestate diuina. Tercia opinio esset multū rationalis. nisi esset determinatio ecclesie i p̄trariū. quia illa opinio saluat et vitat oēs difficultates qđ p̄sequunt̄ ex separatōe accidentiū ex subiecto. Nec p̄trariū illius habet in canone biblic. Nec includit aliquā p̄tradictionem corp⁹ xpi plus coexistere substantie panis qđ accidētibus. Nec repugnat ratiōi. Tum qđ t̄m repugnat quātitas quātitati quantū substantia substantie. Sed due quātitates possunt simul existere in eodē loco. sicut patet de duobz corporibz existentibz in eodē loco. Tum quia substantia xpi p̄t esse in eodem loco cū quātitate hostie. ergo eadem rōne cū substantia eiusdem. Ad argumētū p̄ncipale dico qđ aliquā sunt ponenda plura miracula circa aliqd vbi possz fieri p̄ pauciora. et hoc placet deo. et hoc constat ecclesie per aliquam reuelationē vt suppono et ideo sic determinauit.

Questio tricesimasexta

Truz corp⁹ chri

sti sit circūscriptiue in loco sub hostia cōsecrata. Et arguit̄ qđ sic. quia corpus xpi est quantū. quia ibi est quātitas sua. qđ est circūscriptiue in loco. Contra. corpus christi est totū sub hostia tota. et totū sub qualibet parte. qđ est ibi t̄m diffinitiuē. Dic p̄mo videndū est

quomō de facto. Secūdo videndū est de possibilitate materie. Circa p̄mū dico qđ corpus xpi est in loco hostie t̄m diffinitiuē et nō circūscriptiue. qđ p̄bat p̄ beatū Hieronymū de cōsec. dist. v. Singlī accipiunt xpm dñm. In singulis portionibz tot⁹ est. nec p̄ singulos minuit. sed integrū se p̄bet singulis. Et hoc etiā p̄cordat rōni. quia nō repugnat alicui indiuisibili coexistere distinctis localiter. patet de angelis et anima intellectiua. que tota est in toto corpore et tota in qualibz parte. ergo non repugnat alicui diuisibili. qđ totū coexistat alicui et totū cuilibet parti. Preterea due p̄tes corporis possunt naturaliter esse in vno loco qđ p̄us fuerunt in duobz. patet de corpore p̄mo raro et post densio. ergo nō repugnat corpori habere omnes p̄tes siml in vno loco saltem p̄ potentiā diuinā. Preterea duo corpora possunt simul esse in eodē loco p̄ potentiā diuinā. qđ due partes eiusdē corporis possunt esse in vno loco p̄ eandem potentiā. et si due. ergo oēs. Preterea nō repugnat corp⁹ xpi naturaliter ēē sine maiori vel minori extensiōe. patet si rarefiat vel p̄denset. ergo nō repugnat sibi esse sine oī extensiōe. et p̄ cōns sine omni repugnātia esse diffinitiuē in loco. Circa secundū sunt due difficultates. Prima quō eadem ps corporis xpi possit esse in pluribz locis. Secūda est. quō plures partes corporis xpi possunt esse in eodem loco. quo vis patebit intentum. P̄mū possum⁹ intelligere nō includere cōtradictionē p̄ hoc qđ tenemus qđ anima intellectiua est tota i toto et tota in qualibz. Et similiter hoc idē tenemus de angelo. Nec pōt oppositum p̄ rationem demonstratiuā p̄bari. ergo eodē modo nō est cōtradictio qđ eadē pars vel totum corpus coexistat toti hostie et cuilibet parti. et per p̄sequens eadem pars essz in pluribus locis. Secūdu possum⁹ intelligere nō includere p̄tradictionē. per hoc qđ tenemus fide qđ corpora siml existunt in eodem loco. tam eiusdē speciei qđ diuersarum. patet. quando christus intrauit ad discipulos ianuis clausis. quando clauso vtero virginis exiuit in mundū. qñ sine omni diuisione corporis celestis ascendit in celum. ergo modo non est cōtradictio qđ due p̄tes eiusdē corporis sint in eodē

loco. Existis duobus arguo intm. qz sicut possibile est oēs partes corpis xpi esse i eo dem loco p potentia diuinam. sic possibi le est duo corpa esse in eodem loco p diuina potentia. z sicut possibile est qualibet p tem corpis xpi esse in diuersis locis fm se tota. sic anima z angelus sunt siml et semel totaliter in diuersis locis. sequit qz possibi le est totū corp⁹ xpi coexistere toti loco ho stie z cuilibet pti. qd est pncipale intentuz. scz quō est in loco diffinitue sub hostia cōsecrata. Sed hic est dubiū. qz corp⁹ xpi habet ptes organicas distinctas realiter. quarū vna nō est alia. sicut pes nō est ocul us. Similr qz vna ps sit in alia sic in toto. nō tñ in qualibet alia. sicut oculus qz sit in capite sicut in toto. non tñ in pe de est. nec eōuerso. Rūc autē si ille partes distent localiter. videt qz pes sit oculus vlt saltē in oculo. Rūdeo. ad distinctionem ptiū organica z nō requirit localis distan tia. sed realis distinctio dispositionū natu raliū. Qualis aut sit illa diuersitas orga noz. substantialis vel accidentalis. alias di ctum est. z ideo qz pes z oculus retentz suis dispositōibz naturalibz sint in eodē lo co. adhuc tñ oculus est oculus z non pes. z pes est pes z nō ocul⁹. z homo per oculū videt z non p pedem. z p pedes ambulat z non per oculū. Et ita ptes remanēt orga na distincta realiter. distinctas opationes nata habere. qz nō distēt localiter. Si militer qz pes z oculus nō distent loca liter. nō sequit tñ qz pes sit in oculo vlt eō uerso. z propter hoc impediāt visio. Sed tñ sequit qz pes et oculus sunt in eodē lo co. Similr cum tali indistātia stat qz vna pars sit in alia sicut i toto. mō quo oculus est in capite. sicut anima intellectiua est oī no in eodem situ diffinitue in quo est hō. z tamē anima est pars hominis. Ad ar gumentuz pncipale dico. qz corpus xpi sit sub hostia nō est quantum. Et si quan titas sit vna pellis media inter substantiā z qualitatem sicut homines dicunt cōmu niter. Tunc dico qz vel ista quantitas nō est sub hostia. sed est in celo. Vel si sit ibi. tunc est tñ ibi diffinitue sicut substantia. z ita illa quantitas non est quanta.

Questio tricesima septima

Trum deus pos

sit facere oē prius absolutū po steriori realiter destructo. Et arguit qz nō. quia non potest facere lineaz sine puncto. qz si sic. tunc talis linea essz in finita. ergo zc. Contra. pri⁹ absolutū nō dependet a posteriori. ergo non repugnat sibi separari ab eo. z per cōsequens de⁹ po test hoc facere. Ad istaz q. dico breuiter qz sic. qd multipliciter ostendit. Primo sic Res absoluta prioz natura minus depen det a posteriori qz effect⁹ a sua causa essen tiali. Sed deus potest facere effectuz sine causa sua naturali z essentiali. ergo pōt fa cere z pseruare pri⁹ sine posteriori. Pre terea res posterior nō est cā priozis. ergo si prius absolutū non potest esse sine posteri ori p potentia dei. hoc non est nisi quia pos terius est effectus naturalis psequens p us. Sed deus potest oēm actionem causē create suspendere. z causam sine effectū cō seruare. sicut patet de igne fornacis. qz ser uos dei pfectos in medio nō cōbussit. sed caldeos interfecit. ergo zc. Preterea pl⁹ dependet accidens a subiecto qz res prioz naturaliter a posteriori. Sed deus pōt ac cidens cōseruare sine subiecto. sicut patz i eucharistia zc. Preterea nulla est cōtra dictio qz res absoluta sine oī alio existat. quod nec est pars nec causa eius essentia lis. sed posteri⁹ natura non est pars prioz. nec causa eius essentialis. qz zc. Preterea omne aliud a deo si sit pducit a deo. et per consequens pducto pōre posterior nō est nisi pducit a deo. sed potentia diuina nul li creature obedit. qz nō est pcontradictio qz pducit prius sine posteriori si deo placeret Preterea si nō pōt esse. hoc nō videt nisi ppter aliqd triū. vel quia posterior est ps priozis naturalr. z totum nō potest esse si ne partibz. Vel quia prius absolutū est ef fectus posterioris. z effectus psupponit su am causam. Vel qz prius est cā naturalis posterioris. z posita cā naturalī necessario psequit effectus. Primū nō potest dari quia qstio supponit qz totaliter distinguit. Nec secundū. quia tūc non esset pri⁹ abso lutum. sed posterior esset prius. sicut cau sa prioz est suo effectū. Similiter hoc da to habetur ppositum. quia deus actionem

causae naturalis potest suspendere. z effectū sine causa sua pseruare. z per psequēs hoc dato potest pseruare prius sine posteriori Nec tertium impedit. quia deus pōt cau sam naturalē cōseruare in esse sine effectū eius posteriori. qz. Preterea virtus crea ta potest pseruare pri⁹ absolutū sine certo indiuiduo alicui⁹ speciei. sicut sol hāc sub stantiā sine isto accidēte demonstrato. qz vir tus infinita pōt pseruare idem prius sine to ta specie. Similiter virtus finita pōt pser uare prius absolutū sine aliq indiuiduo ali cuius spci. sicut sol potest cōseruare lignū sine omni albedine. ergo virt⁹ infinita pōt cōseruare illud pri⁹ sine omni indiuiduo generis illius posterioris. puta deus pōt cōseruare lignū sine omni calore. Simi liter ignis potest cōseruare aquā sine oī indiuiduo frigiditatis. ergo deus pōt cō seruare aquam sine omni qualitate Sz hic sunt dubia. Primū. quia si istud sit ve rum generaliter. tunc deus potest separe passionem a subiecto. z per consequēs po test esse homo. licet non sit risibilis. z sic cō clusio demonstrationis erit ptingens in qz predicatur passio de subiecto. Preterea tunc posset separe hominē a quantitate. et ita iste homo non esset longus nec lat⁹ nec altus. nec haberet partes organicas disti ctas. Infinitae alie instantie sunt cōtra ista de quibz alias patebit. Secundū. quia tunc posset facere nasum sine symitate vel curuitate. Ad pñm istozū dico qz pas sio aliquādo accipit pro aliquo predicabi li de alio secūdo modo dicēdi p se. sicut ri sibile pducit de homine. Alio modo ac cipit p illo quod importat in obliquo p ta le pducibile. sicut risibile importat actū ri dendi. z creatiūm creaturaz. Tertio mō accipitur pro illo pro quo tale predicabile supponit. Primo modo z secundo pōt sub iectum separari a passione. z potest aliqn do esse passio sine subiecto. sicut angel⁹ po test concipere hūc terminū risibile. z si nul lus homo sit. Tertio modo non potest. qz illud pro quo supponit tale predicabile et z subiectum idem sunt. sicut risibile suppo nit pro homine. z creatiūm pro deo. in istis ppositionibus. homo est risibilis. deus est creatiūm. Sed qz posz sic separari. ta men propositio de possibili formaliter vel

equivalenter negatiua in qua remouetur passio primo modo dicta a subiecto est im possibilis. marie si esse existere verificat de subiecto Sicut ista est impossibilis homi ne existente. homo non est risibilis. Et di co propositio de possibili equivalenter. qz si sit propositio de inesse formaliter equa lenter est cōtingens. vt homo est ridēs. de⁹ est creans. z per hoc patet ad primam pro bationem Ad secundā dico. qz cōclusio demonstrationis est de possibili formalit vel equalenter. z non simplr d inesse. et ista de possibili est necessaria. siue passio sit. si ue non sit. Dico qz est sic necessaria. non qz oportet qz semper sit vera. quia si nō sit nō est vera. sed si sit est vera. z impossibile ē qz sit falsa. z tota causa est. quia talis proposi tio est de possibili non d inesse simpliciter.

Ad tertium concedo qz potest separare hominem a quantitate media que cōmu niter ponitur. Sed adhuc iste homo sepa ratus esset longus latus z altus. sicut pri us probatum est. Sed de distinctione organozū dico qz si organa distignit p for mas substantiales. tunc deus nō posset fa cere hominem perfectuz sine organis Si distinguunt per accidentia tunc posset fa cere hominē sine pedibus z manibus. z si militer homo vixit miraculose sine capite z ita potest cōseruare formam substanti/ alem in vna parte materie z non in alia. et forte frequenter est de facto. Ad aliō de symitate et curuitate. rectitudine. figura z huiusmodi. dico qz si important aliqs par uas res distinctas a substantia et qualita te possent per potentiam dei separari ab il lis. Sed quia solum importat substanti am z qualitatem. vel cōnotant partes sub stantie et qualitatē diuersimode distare lo caliter. puta aliquas partes esse eleuatas vel depressas. z aliquas equaliter se habē res. ideo illa non possunt separari ab illis existentibus circumscriptiue in loco. Qz enim non sunt qualitates distincte ab illis patet. quia acquiruntur et deperduntur per solum motum localem. patz si linea sit recta z facias eam curuam solū erit ibi mo tus localis. z sic mutabitur figura. Si dicis qz sunt qualitates de quarta specie fm Philosophum. Respondeo Philoso phus describit qz qualitatē. dicēs qz fm cā qles

denominamur. et ista ita sunt conceptus de/ nominatiui q̄ de re denominatiue p̄dicant. et dicuntur accidentia. q̄ contingunt p̄dicantur de re. Ad argumentū principale dico. q̄ si linea p̄dictus distinguunt realiter sicut cōmunit̄ tenet. tunc dico q̄ deus pōt separare lineā a punctis omnibz. et tunc linea est finita p̄prias ptes et nō p̄ indiuisibilia sicut post patebit.

Questio. xxxviii.

Trum quantitas

remanens in eucharistia p̄ consecrationē sit subiectiue in qualitate hostie. Et arguit q̄ sic. q̄ q̄n aliq̄d denominat ab aliq̄ forma denominatiōe in trīnseca. vel est ipsa forma. vel subiectū illius forme. Exemplū p̄mi. sicut quantitas dicitur quanta. Exēplū secūdi. sicut hō dicitur albus. sed albedo hostie p̄secrate est q̄nta. et nō est realiter quantitas. q̄ est subiectum quantitat̄is. Contra. nō est maior rō q̄ vna q̄ntas sit subiectū quantitat̄is q̄ alia. et ita quelibet est subiectum. vel nulla. sed non quelibz. ergo nulla. In ista q̄stione pono tres p̄clusiones. Prima est q̄ quantitas remanēs post p̄secrationē nō est subiectiue in vna q̄ntate p̄cise. patet. quia si vna sola qualitas esset subiectū quantitat̄is relique q̄ntates non essent quante. q̄ illd q̄d nec est realiter q̄ntitas. nec subiectiue in q̄ntitate. nec subiectū quantitat̄is. nō est quantū. Sed posita ypotesi relique q̄ntates ab illa qualitate q̄ est subiectū quantitat̄is per casum nō sunt realiter q̄ntitas. si quantitas sit res distincta a substantia et qualitate. sic ponit casus. Nec sunt subiectiue in illa q̄ntitate. sicut post patebit. Nec sunt substantia illius q̄ntitat̄is p̄ casum. q̄ non sunt q̄ntate. quod falsū est. q̄ fracta hostia oēs cōsimiles q̄ntates q̄ repiunt in vna repiunt in alia. Si dicis q̄ t̄m vna qualitas ē subiectū immediatū illius q̄ntitat̄is et alie qualitates sunt subiecta mediata. ideo dicuntur quante. Contra. hoc nō posset esse nisi q̄ntas q̄ est subiectum immediatū q̄ntitat̄is sit subiectiue in illis qualitatibz que sunt subiecta mediata quantitat̄is. sed hoc est impossibile. quia si vna qualitas corporalis esset subiectū alterius q̄ntitat̄is corporalis cū subiectū vere denominet a suo acciden-

te informante. sequit̄ q̄ calor esset albus vel niger. et sic de alijs. Similiter cū ex destructione subiecti immediati sequit̄ destructio oīum accidentiū in vna. si vna q̄ntas ē subiectū alterius ordinate p̄cedēdo p̄ oēs q̄ntates in substantia. oportet q̄ destructa q̄ntate q̄ est immediata in substantia sicut i subiecto p̄mo. q̄ cetera q̄ntates destruant oēs q̄ subiectū immediatū cuiuslibet acc̄tis destruit. Secūda p̄clusio q̄ quantitas remanēs nō est subiectiue in q̄libet q̄ntate sigillatim. ita q̄ distincta q̄ntas est distincte q̄ntitat̄is subiectū immediatū. Qd p̄bo. q̄ t̄m eadē rōne substantia panis esset subiectum etiā immediatū distincte q̄ntitat̄is ab alijs. Et t̄m suba panis esset q̄nta distincte q̄ntitat̄is. q̄ essz q̄nta vna quantitate cū essz subiectū immediatū. et esset quāta alijs q̄ntitatibz quarum esset subiectū mediatū pura mediantibz alijs qualitatibz que sunt in substantia panis. Secūdo sic. ponētes quantitatē rem mediā inter substantiā et qualitatē habent p̄ incōueniētiā q̄ due dimensiones sint simul. S3 si substantia sit subiectū immediatū vni q̄ntitat̄is et qualitat̄is alia quantitatū. sequit̄ q̄ due dimensiones et forte plures sint simul. quia dimensiones substantiez dimensiones alioz accidentiū oīm scilicet qualitatū sunt simul in eodē subiecto. Tercio sic. q̄ licet fm negantes illā quantitatē mediā nō sit incōueniens ponere distinctas quantitates alterius rōnis simul facientes vnum. t̄m incōueniens est fm omnes q̄ diuerse quantitates eiusdē sp̄s specialissime nō faciētes vna q̄ntitatē nūero sint siml naturaliter. Sed si q̄libet q̄ntas esset subiectū immediatū distincte q̄ntitat̄is. ille quantitat̄es nō faciūt vna quantitatē. nec distinguunt sp̄s. q̄ rē. Tercia p̄clusio. q̄ vna quantitas nūero nō est subiectiue in oībz quantitatibz p̄iunctis. qd p̄bo p̄mo. q̄ nullū acc̄tis vnū nūero pōt esse in aliq̄ subiecto vno t̄m p̄ aggregationem. nisi vna ps sit in vno eorum et alia in alio. Sed omnes ille qualitates remanentes post consecrationem sunt t̄m vnū p̄ aggregationē. et certū est q̄ vna pars illius quantitat̄is nō est subiectiue in vna q̄ntate et alia in alia. cū oēs ille qualitates sint simul. et per cōsequens pars illi q̄ntitat̄is nō p̄ informat vna quantitatē q̄ alia rē.

Si dicis. Si vna ps ligni ponat in aq̄ et alia in aere. ps existēs in aere conuertit̄ in la p̄idē. et alia pars remanet lignū. et t̄m aliq̄ quantitas vna nūero est i toto illo cōposito qd t̄m est vnū per aggregatū. q̄ maior non est vera. Contra. illa cauillatio est exclusa p̄ hoc q̄ d̄. nisi vna ps q̄ntitat̄is sit in vno illoz. et alia in alio. sic est d̄ ista q̄ntitate. q̄ vna ps est in lapide et alia in ligno. s3 sic nō pōt esse in p̄posito q̄ rē. Secūdo sic. nullū acc̄tis nūero pōt successiue esse i diuerf subiectis p̄mis p̄ actionē naturālē siue cāe naturalis. Et voco subiectū p̄mū nō illud qd est subiectū accidentis p̄ ptem. sicut hō d̄ subiectum albedinis. q̄ man⁹ est subiectū eius. sed illud est subiectū p̄mū. c⁹ nullā ps est subiectū p̄mū naturaliter et adeq̄ t̄m. Auferat t̄m vna. illaz q̄ntatū remanentiū post p̄secrationē. qd pōt fieri sicut patz ad sensum. Tūc q̄ro vtz maneat eadē q̄ntitas nūero q̄ p̄m fuit. aut nō. Si sic. q̄ ea dē quantitas nūero est p̄mo subiectiue i toto aggregato ex oībz qualitatibz p̄oribus. et postea nō est in illo toto. q̄ vna qualitas d̄struit p̄ casum. Et ita quantitas est in alio subiectiue. et p̄ hūc est in pluribz subiectis p̄mis successiue. Si aut̄ nō manet eadē quantitas nūero. q̄ destructa albedine q̄libet alia quantitatū deperderet quantitatē suā. qd videt̄ absurdum. Tercio sic. Aut est illa quantitas vna nūero in toto illo aggregato et tota in qualibet illaz quantitatū. aut ē tota in toto et vna ps in vna illaz. et alia i alia. P̄mū nō pōt dari. q̄ t̄m vnū acc̄tis nūero esset sil in pluribz subiectis. qd est falsum. Nec secūdu. q̄ nulla ps illius quantitat̄is plus respicit vna quantitatē q̄ alia. cū ille q̄ntates nullo mō distāt localiter. Ideo dico q̄ quantitas nullo mō pōt esse subiectiue in q̄ntatibz. Ad p̄ncipale dico q̄ q̄libet q̄ntas extēsa est vere q̄ntitas. Ad illa q̄ est media inter subam et q̄ntatē. sed est q̄ntitas p̄pria et intrinseca. et hoc p̄bat oīa argumenta p̄us facta de substantia materiali.

Questio tricesimanona

Trū qualitates

hostie post p̄secrationē sint subiectiue in quantitate. Et arguit q̄ sic. q̄ ille q̄ntates sunt extēses q̄ntē. sic p̄us. et nō sunt suba q̄ntitat̄is sicut p̄us p̄ba

tū est. ergo sunt subiectiue in quantitate.

Contra. q̄ntitas nō est pellis media inter substantiā et q̄ntatē. et quantitas panis non remanet post p̄secrationē. sed remanet q̄ntitas q̄ est qualitas. et illa nō est subiectiue in quantitate. q̄ idem nō est subiectiue in se. ergo rē. Ad istā q̄stionē pōt dici sine assertionē. q̄ non concordat cū cōi op̄i. q̄ q̄ntates remanētes p̄ p̄secratōez nō sunt subiectiue in quantitate. Et q̄ vt estimo sufficiēter supra p̄batū est. q̄ q̄ntitas nō est alia res distincta a suba et q̄ntate in q̄ sunt q̄ntates subiectiue. p̄bo in hoc adhuc p̄ dicta doctorū ab ecclia approbatorū. p̄mo p̄ magistrū sententiarū li. iij. di. xij. Si q̄ntit̄ ind̄ de acc̄tis q̄ remanēt sc3 de sp̄s saporis et pondere. in q̄ subiecto fundent̄. pōt vi/ det mibi fatēdū existere sine subiecto. q̄ nō sunt in quantitate sicut in subiecto fm cū.

Si dicis q̄ solū itelligit q̄ sint sine substantia. Qd p̄ h̄ patet. q̄ dicit assignādo rōnem hui⁹ dicti. q̄ non est ibi ind̄ substantia nisi corpus et sanguis dñi q̄ nō afficit illi accidentibz. Contra. hoc videt̄ falsum. Tūz q̄ nunq̄ acc̄tis d̄ esse sine subiecto q̄ diu existit in subiecto suo p̄mo et immediato. Tū q̄ nunq̄ d̄ acc̄tis p̄ se subsistere q̄ diu existit in suo subiecto immediato. sed fm cū nō solum accidentia illa sunt sine subiecto. si/ cur dictū est. Sed p̄ se subsistit. quia magister loquēs de illis accidentibus dicit. re/ manent illa acc̄tis p̄ se subsistētia. q̄ nō sūt subiectiue in q̄ntitate. q̄ idem doctor dicit. Ne mireris vel insultes si ibi accidentia videant̄ frāgi. quia ibi sunt sine subiecto. q̄a magis mirabile est q̄ accidentia existūt sine subiecto q̄ q̄ frangant̄. Preterea pōderositas panis est q̄dam qualitas existēs sine subiecto. ergo quelibet alia ē sine subiecto. p̄na patet. quia eadē est ratio d̄ vna et de oībz. An̄s p̄bat p̄ q̄ndā glo. dist. ij. sup illud. c. Si p̄ negligētiā. q̄ dicit sic Accidentia nō h̄nt pōd⁹. quia solum corpus habet pondus. Qualiter aut̄ accidentia dicuntur cadere quando nō habent pondus dicit. q̄ ponderositas adhuc est cū illis accidentibus et tamē nihil est ponderosum. Ex quo seq̄tur q̄ pōderositas non est in aliq̄ subiecto q̄ sic illd subiectū qd cūq̄ det illd erit pōderosus. et ita est ibi albedo et nihil est albu et sic d̄ alijs. Si ei q̄ntitas ē ibi subiectū

illa esset pōderosa. calida. frigida. dulcis. a-
mara. qđ est manifeste qđ illa glosa qđ dicit
qđ non est ibi corpus bñs pōdus. 7 sic nō ē
ibi quāritas pōderosa. hoc patet. qđ nec li-
nea nec superficies b3 pondus. qđ dicit qđ solū
corpus b3 pōdus. Preterea in legēda d
corpe xpi qđ approbat ab ecclia dicit sic Acci-
dentia sine subiecto in eodē sacramēto sūt
vt fides locū habeat. dū visibiliter inuisi-
bile sumit 7 aliena spē occultat. et sensus a
deceptiōe imunes reddunt. qđ de accidenti-
bus iudicat sibi notis. Et qđ oib3 sequi-
tur qđ nō solū vnū accñs manet sine subie-
cto. puta qñtitas. s3 accidentia. qđ nō ēēt vtz
si oēs ille qñtitates essent in quāritate subie-
ctiue. S3 de pse. dif. ij. qđ corp⁹. recipiē-
ti corpus xpi dicit sic. In mēsurā visibili per-
manēs maior fact⁹ es teipso inuisibilis. sine
qñtitaris augmento. cū idēatq3 ipse esset.
Ecce hic ponit qñtitarē negat ei⁹ augmē-
tū. Preterea de psecra. dif. ij. Dupl⁹. sic
dicit glo. Duplicit⁹ intelligit. i. p̄t intelligi.
fm illam formā 7 qñtitarē quāz habuit in
cruce. vñ fm quāritatē corp⁹ glificari. qđ
spūale videtur. qđ nulli sensui subiacet.
Preterea eadē dist. ca. xbi ps. dicit glo. sic
Hō est quāritas sic estimāda vt sub mino-
re quāritate min⁹ sit corp⁹ xpi et sub maiori
mai⁹. qđ vbiq3 ē ps. siue dicas ps speciei
totū corpus est. siue ps corp⁹ xpi. i. p̄s vñ
manus. totū corpus est 7c. vide ibi. Ad
ista dico qđ p istas auctoritates p̄t m̄ p̄clu-
di qđ est ibi quāritas S3 nō qđ qñtitates sint
subiectiue in quāritate. qđ hoc neq3 dicūt
directe nec indirecte. S3 qđ qualitates re-
manēt p̄ psecratiōez. 7 qđ frāgnit. 7 corru-
punt. Et exp̄sse dicit glosa sup illd. c. d. cō-
secra. dif. ij. Ego berēgari⁹. Hō tñ inqđ pō-
dus 7 reliquas sacramēti qualitates scñsi-
bus corp⁹is p̄cipi fateor. S3 etiā sub illis
spēb3 fractis 7 attritissimis p̄tib3 totū in-
tegrū corp⁹ xpi ē p̄fiteor. totū māducari 7
totū sumi. qđ frustra ponit alia quāritas p̄-
pter talia. Ad argumentū principale ne-
go. qđ ille qualitates sunt vere quāritates.
igif nec sunt subiecta quāritatis. nec subie-
ctiue in quāritate 7c.

Finis quotlibetū quartum.

Questio prima quinti quotlibeti.

Trum eadem

veritas theologica spē vel
numero possit pbari in the-
ologia 7 in scia naturali
Et videt qđ nō. qđ eadē cō-
clusio spē nō pōt sciri duplici scia alteri⁹ ra-
tionis. sed media alteri⁹ rōnis in theologia
7 scia naturali cānt scia3 alteri⁹ rōnis. qđ ne-
cessario p̄clones scite sunt alteri⁹ rōnis.
Cōtra. nisi eadem veritas posset pbari
in scia naturaliz theologia. phia nō iuna-
ret ad theologia. Dic primo distingo
de scia naturaliz theologia. Secdo dicaz
ad questionē. Circa p̄mum dico qđ na-
tural scientia accipit dupliciter. Uno mō
p habitu vnus p̄clusionis tñ Alio mō p
aggregato ex omnib3 habitibus. determi-
natū ordinē habentib3 respectu vnus con-
clusionis. siue illi habitus sint incōplexo-
rū siue p̄plexorū. Circa secundū suppo-
nēdū qđ qñlibet veritas dicit theologia que ē
necessaria ad sillogismū. Et sic dico qđ ea-
dē p̄clusio spē theologica nō pōt pbari in
theologia 7 scia naturali p̄mo mō capta. 7
hoc. quia qđ sunt scie distincte tot sunt cō-
clusiones scite Ideo sicut p̄clonis nō pos-
sunt esse diuerse scientie. qđ pluralitas nō
est ponenda sine necessitate. ita eadem cō-
clusio non pōt pbari in diuersis scientijs.
Sed accipiendo theologia 7 scientia3 na-
turalē secdo modo. sic potest nō solū ea-
dem p̄clusio specie sed numero probari in
theologia 7 scientia naturali. si existant in
eodem intellectu. puta talis. deus est sapi-
ens. deus est bonus. Hoc probō primo. qđ
hoc nō est incōueniens magis qđ qđ eadem
conclusio specie aut numero probetur. p̄-
pter quid 7 quia. Et hoc est possibile. Tū
quia idem effectus specie 7 numero potest
causari a diuersis causis specie. Et per cō-
sequens licet media sint alterius rationis
hincind. tñ cōclusio potest esse eiusdē ra-
tionis. Tum qđ ista p̄positio in mente. nul-
lum ens infinitū est. p̄tradicat primo huic
propositioni in mente. aliquod ens infini-
tum est. que probat in theologia 7 i scia
natāli. 7 p̄ p̄ns est eiusdē rōis i vtrāq3 scia

Sed contra theolog⁹ intelligit per hoc
nomen deus. ens infinitū nobilius qbus/
cūq3 infinitis alterius rōnis si essent siml.
qđ nō solum diuissim sed iunctū est nobili-
us oib3. Tunc sic accipiendo deū h mō.
deū esse non est naturaliter euident. qđ sic ac-
cipiendo deum nihil pbat euidenter d deo.
p̄sequentia patet. An̄s pbat. quia nō est
naturaliter euident qñqđ sit infinitū non
et motu vel causalitate. sed talis modus p
bandi solū pbat infinitū esse qđ est melius
quolibet infinito diuissim et nō iunctiz.
qđ 7c. Preterea aut pbat illam p̄clusio-
nem p media eiusdē rōnis vñ alterius. Si
p̄mo mō. tunc p̄clusio p̄misit et termini es-
sent idem realiter. 7 sic nō pbat in diuer-
sis scientijs. Si secdo mō. cū mediū p̄pi-
um p̄clonis spēalis est quedā diffinitio vñ
descriptio data p p̄dicabilia i quid. illa de-
scriptio est alterius rōnis in vna scientia 7
alia. 7 per p̄sequēs p̄gnitio simplex h cau-
sata p illam descriptionē erit alteri⁹ rōnis.
et ita p̄clusio cuius illa p̄gnitio simplex est
subiectum erit alterius rōnis. ergo 7c.

Ad p̄mū istoz dico qđ nisi p̄clusio eius-
dem rationis posset pbari in diuersis scie-
tijs. theologus fidelis 7 phus pagan⁹ non
posset sibi cōtradicere de ista p̄positione.
deus est trinus 7 vnus. quia p̄positiones nō
contradicunt in voce. nisi quia cōtradicūt
in mente. eoq3 sunt signa subordinata S3
propositio affirmatiua et negatiua in men-
te non contradicūt primo. nisi p̄ponantur
ex conceptibus eiusdem rationis. licet pos-
set inferri contradictio ex p̄positionibus
compositis ex cōceptibus alterius ratiōis
aliquando. Aliter em̄ nisi istud esset verūz
in terminis equiuocis posset fieri. contra-
dictio. Sicut hic Omnis canis currit. ali-
quis canis non currit. vbi sunt conceptus
alterius 7 alterius ratiōis. puta animalis
larrabilis. celestis sideris. quod patet esse
falsum. quia contradictio est oppositio rei
7 nominis non solum vocalis sed 7 menta-
lis. Dico ergo qđ aliqua conclusio eiusdē
rei probatur in diuersis scientijs et aliqua
non. Et illam p̄positionē particulare te-
neo veram licet non vniuersalem. Ad ar-
gumentū ergo dico qđ sicut ista cōclusio in
qua predicatur esse trinus 7 vnus d quo
cūq3 conceptu dei. non potest probari in

diuersis scientijs. sed solum pbat in the-
ologia p̄supposita fide. ita illa cōclusio in
qua subicitur cōceptus dei vñ deus fm il-
lam descriptionem. qđ est aliqd melius oī-
bus alijs a se. qđ cūq3 predicatum de eo sic
predicat non pbat in diuersis scientijs.
sed solum in theologia. Unde tales cōclu-
siones. deus est bonus. deus est sapiēs 7c.
sic accepto deo non possunt probari in di-
uersis scientijs. sed soluz in theologia. et ra-
tio est. quia sic accipiendo deum nō est na-
turaliter euident deum esse. sicut deducit
ratio. vt patet in p̄mo quotlibet. Et per cō-
sequens non est naturaliter notum deum
sic acceptū esse bonū. Sed ex hoc non seq̄-
tur quin aliqua p̄clusio in qua bonum vñ
sapiēs predicat de conceptu dei (vt p illū
intelligim⁹ qđ est aliquid quo nihil est p̄se-
ctius nec prius. quia sic potest demonstrari
deum esse. quia aliter esset p̄cessus in infi-
nitum. nisi esset aliquid in entibus quo ni-
hil est perfectius. Etia3 potest demonstrari
conclusio in qua predicat bonum de p̄ma
causa. vel de quocunq3 alio cōceptu di. ad
quem philosophus potest naturaliter de-
uenire) possit pbari in theologia et in alia
scientia naturali. Unde ad formam ar-
gumenti cōcedo antecedens 7 cōsequens.
quia non est p̄tra me. Ad aliud dico qđ the-
ologus 7 naturalis philosophus pbat eā-
dem p̄clusionē specie per medium alterius
rationis. Et qñ dicit qđ medium p̄p̄iūz
est diffinitio qdam vel descriptio subiecti.
Dico aliquando mediū est diffinitio exp̄i-
mens p̄tes integrales diffinitī. puta quan-
do demonstrat habere tria de triangulo.
Aliquando mediū est subiectū p̄mū pas-
sionis. Sicut demonstrat esse susceptibi-
le discipline de homine per animā intelle-
ctiua. Aliqñ mediū est p̄cept⁹ cōmuni⁹. et
varijs modis potest aliquid esse medium.
Et vltra dato qđ mediū semp sit descriptō
subiecti. dico qđ illa descriptio ē alteri⁹ rōnis
i diuersis scientijs. Et qñ vltra dicit qđ d̄scri-
ptio alteri⁹ rōnis cāt cognitiōez simplicē al-
teri⁹ rōnis. Illud mltipl̄ peccat. tñ3 quia
diffinitio subiecti nunq3 causat noticiā in
cōplexā subiecti. qđ illa p̄supponit oī diffi-
nitioni. 7 acquiritur mediante noticiā in-
stina subiecti. licet diffinitio possit p̄tialit̄
causare cognitiōē complexā vt est para

discursus d' discursus p'supponit noticiam incōplexā subiecti. Tū q' dato q' descrip- tio subiecti causaret effectū talē p'gnitio- nē simplicē subiecti. non sequit' ppter q' h' descriptio alterius rōnis causet p'gnitōes alteri' rōnis incōplexas. quia cause diuer- se rōnis possunt habere aliquē effectū eius- dē rōnis. patet de sole & igne respectu calo- ris. Simil'r de p'gnitōe & voluntate respe- ctu amoris. Tum quia talis p'gnitio sim- plex si esset nō esset subiectū in p'clusiōe p/ banda p' demonstratiōe. sed esset mediū sic ipsa descriptio est mediū. Nam p'm. j. posterior. de subiecto oportet p'ecognosci qd est q' est. Et p' p'ns subiectū d'z p' habe- ri aū demonstratiōez. Et iō licet illa p'gnitō simplex si esset possibilis possz esse subiectū in alia p'clusiōe. tū illa p'clusio nunq' pba- ret p' illam descriptiōe. Ad argumētū p'ncipale p'cedo q' eadem p'clusio nō p't sci- ri duplici scia alterius rōnis. sed nego mi- norē. scz q' media alterius rōnis in tbeolo- gia & sciētia naturali causant scias alterius rōnis. & hoc accipiēdo sciam pro habitu p'clusiōis.

Questio secunda

Trū eadez con

v p'clusio numero possit euidenter cognosci p' demonstratiōe et ex- pientiam. Et videt' q' non. quia videns rē p'mo & postea non videns format p'ceptus simplices absolutos alterius rōnis. & con- clusiones p'posite ex illis erūt alteri' rōnis quarū vna est nata sciri p' demonstratiōem alia p' expientia. p'na patet de se. Aū pbat' q' aliter viator & beatus formarēt d' deo p' p'positiōes eq' euidenter. q'z p'ponerent ex cō- ceptibus eiusdē rōnis. qd falsū est. Pre- terea necessariū nō est p'rigēs. sed p'clusio demonstratiōis est necessaria. & p'pō nota per expientia imediatē p'rigēs. q're rē. Lō- rra. p' expientia pōt sciri illa p'clusio. omnis ignis est calefactiuus. et p' demonstratiōem pōt sciri eadem p'clō nūero p' calozē tanq' p' mediū. & rē. Ad istā q'stiōe dico breui- ter q' eadem p'clusio nō solū specie sed nūe- ro pōt euidenter sciri p' demonstratiōez & ex- pientiam. & p' eundē habitū nūero. hoc p/ bo. quia p' expientiam acquirif aliq's ha- bitus verificas cōclusionis. et nullus ali'

a sciētia. patet inductive. & p' demonstratiō- nem acquirif scia eiusdē p'clusiōis. & rē. Preterea demonstratiō p't quid & q' p'nt noticiā sciētificaz eiusdē speciei respectu eiusdē p'clusiōis causare. & eodē mō demō- stratio et expientia p'nt. Preterea in hoc differūt p'ncipiū & p'clō. q' p'ncipiū t'm pōt p'gnosci ex terminis. v' p' expientia sine de- monstratiōe. p'clusio aut eadē pōt p'gnosci euidenter p' expientia & demonstratiōem. Preterea cause distictē spē p'nt h're effectuz eiusdē spēi. pater p'ns. & sic est in p'posito.

Sed 3. Una p'pō nō est magis euidentis & minus euidentis. Sed p'pō que format me- diatē visiōe p'ponit ex p'gnitiōib' euidentib' rōib' q' p'pō q' format mediantē demonstra- tiōe solū. q' videns rem euidentē assentit q' habens demonstratiōe t'm sine expientia & rē. Preterea. si habitus p'clusiōis cau- satus p' demonstratiōe & expientia sint eius- dem spēi. tūc nō apparet via ad p'bandum distinctiōez speciuocā int' act' credēdi. opi- nandi. sciēdi. q' p'clusio est eadem p' te. & p' m'isse hincinde possunt causare actū eius- dem speciei. & rē. Preterea sciens aliq'm p'clusiōe p' demonstratiōe siue expientia & quantūcūq' ille assensus intēdit nunq' as- sentiret ita euidenter sicut b'ns demonstratiō- nem & expientia. Aliē em p' frequētiōez il- lins demonstratiōis posset augeri assensus ad eq'le euidentia cū illo quē causaret expi- entia. qd est falsū. & ille scie differūt spē p' illō p'ncipiū Illa q' nō p'nt in effect' eiusdē rōnis nō sunt eiusdē rōnis. Preterea si sic tūc eadē p'clusio est i' syllogismo ex p'missis veris & falsis p'misse false causarent assen- sum eiusdē spēi cū p'missis veris. & p' p'ns syllogism' sophistic' falsigraph' & demon- stratiū causabūt sciam eiusdē spēi. Pre- terea eadez p'clō nūero pōt pbari p' te pbi/ losophice p' p'missas speculatiuas & demō- strari p' p'missas practicas. puta ista. act' est generatiuus h'itus. ergo si iste assensus erit idem. tunc eadem noticiā erit practica & speculatiua. qd videt' absurdū. Ad p/ mā istaz dico. q' eadē p'pō nō pōt esse magis euidentis & min' euidentis s'il & semel vni & eidē. tū eadē p'pō p't s'il & semel esse magis euidentis vni & min' euidentis alteri. S'il eadē p'pō po- test esse minus euidentis vni vno tempore. et magis euidentis eidem alio tempore.

Ad p'positū dico q' si aliquis sciat aliq's p'clusiōe vno tpe per demonstratiōe solū & alio temp'e sciat eandē p'clusiōe p' demō- stratiōe & expientia. tunc tali est illa con- clusio p'ns min' euidentis & postea magis eu- dens. Ad aliud nego p'sequētiā. q' act' opinādi & act' sciēdi eandē p'clusiōe for- maliter repugnant. quia v' est euidentis et al' ē inenidens & cū formidine. Tales at nō possunt siml' esse in eodē intellectu. & p' p'sequens distinguunt spē. Sicut pbat' q' actus diligendi & odiendi eundē hoīem differunt speciei q' repugnāt formaliter.

Ad p'batōe dico q' nō omēs p'misse possunt causare noticiā p'clusiōis eiusdē spēi. sed aliq' & aliq' nō. quia certū est q' p' m'isse syllogismi sophistici & syllogismi fal- sigraphi nō causant noticiā eiusdē speciei respectu eiusdē p'clusiōis. S'il p'misse syl- logismi creditiui. opiatui. & demonstratiui respectu eiusdē p'clusiōis nō causant assen- sum eiusdē spēi. & p'pō assensus oppositos sicut fides. opinio. sciētia. opponūt. Et iō dico q' aliq' cause diuerse rōnis possunt causare aliquādo effectū eiusdē spēi. & non omēs cause alteri' rōnis possunt h' facere. Nec est alia causa querenda nisi q' natura liter rei talis est. Sed ad hec stat dubi- um. quomodo pbat' determinatio speciuo- ca inter istos act'. R'nsio pbat' p' rōnem repugnātie inter act' sciēdi. opinādi. & cre- dendi respectu eiusdē p'clusiōis. Ad ali- ud dico q' si illud argumētū p'clusūz pro- baret q' calor causat' a sole & igne. nec ca- lor causat' a duob' ignib' sint eiusdē spēi. quia q'ntūcūq' augmētaret virt' solis nō potest p' se ita causare p'fectū calozem sicut potest cū igne. Et etiā q'ntūcūq' augmen- tetur virtus vni' ignis. nō potest p' se ita p' fectuz calozē causare sicut cū alio igne. Et p' p'sequēs illi calozes essent alteri' speciei p' illud argumētū qd est falsum. iō dico q' sicut virt' solis potest t'm augeri q' potest causare ita p'fectū calozē sicut potest causa- re ignis p' se sine sole. & tū cū sole potest ad- buc p'fectiōe calozē causare. ita p' demon- stratiōe potest t'm augeri assensus marie si p' in infinitū. q' sit eque euidentis assensus & eque p'fectus sicut ille assensus quē cau- saret expientia p' se sine demonstratiōe. Aū- tē tamē t'm potest augeri p' demonstratiōe/

nem q' causet assensum eque p'fectum & eq' euidentē p' se sine expientia. sic potest siml' cum expientia. Et s'm istū intellectu intel- ligitur illud p'ncipiū. Illa que nō possunt in aliquē effectū eiusdē spēi sunt alteri' rā- tionis siue spēi & aliter nō. Ad vltimum dico q' eadē p'clusio potest esse in syllogis- mo ex p'missis veris & falsis. sed vlt'ra. p'se- quētiā nō valz. igit' iste p'misse possunt cau- sare noticiā eiusdē speciei. quia nō dicit vlt' scz q' omēs p'misse causant assensum eius- dem spēi. sed dicit p'ticularē q' aliq' p'mis- se rē. Et ideo dico q' p'misse false nō sūt na- te causare assensum eiusdē speciei cū p'mis- sis veris. Nam p'misse false causant opini- onem. p'misse vere euidenter causant assen- sum euidentē. Si aut' sint credite causant fidem. Ad p'ncipale dico. q' videns rem p'mo & postea nō vidēs potest formare du- as p'positiōes p'positas ex cognitiōib' abstra- ctiuis. Sic paul' post raptū. Et vna p'po- nitur ex cognitiōib' causantib' assensuz cui- dentē & alia nō. sed erit euidentis. Sicut il- la p'positio quā habuit de deo ante raptū q' solum fuit fide credita. & habuit aliā p' cui- dentē sibi p' demonstratiōe ante raptū. & il- la eadē specie v' numero fuit euidentior p' raptū mediantē visiōe dei Ad aliud di- co q' necessariū nō scitur p' p'rigens syllo- gisticē tanq' p' p'missas. sed noticiā euidentis p'rigens potest esse causa efficiens p'tialis ad causandū noticiā euidentē respectu ne- cessarij. & ita est in p'posito.

Questio. iij.

Trum aliqua ue

v ritas theologica eadē numero v' specie sit credita a viatore & euide- ter scita a p'prehēsoze. Et videt' q' sic. q'z hec veritas. deus est trin' & vnus est credi- ta a viatore & scita a p'prehēsoze. & rē.

Contra eadē veritas nō est euidentis & nō euidentis. sed p'positio quā format viator nō est euidentis. & p'positio quā format p'prehē- sor est euidentis. p'positio. igit' nō est eadem.

Ad istā q. dico breuiter q' sic. qd p'bo. q'z aliter beat' nō cognosceret euidentē arti- culos fidei q' viator. & ita beat' nō posset cer- tificare viatorē de articul' fidei. Secū- do quia Paul' post raptū sciuit multa cui- denter que ante nesciuit euidenter. Ter- m

rio quia eadē conclusio potest esse scita et cre-
dita ab eodē vel a diversis. Quarto quod
Paulus post rapinam et paganum contradixerunt
sibi de ista propositione. deus est trinus et unus
igitur qualē formavit propositionē vnde aliter po-
tuit formare talē. aliter non contradicerent.

Quinto quia eadē conclusio potest sciri per
demonstrationem et auctoritatē. Sexto quod
autem propositio viatoris et beati potest eē eadē
in essendo. et tunc habet propositum. aut in
significando. et tunc propositio vera et falsa ef-
sent eadē propositio quia idē significat. Si-
militer propositio necessaria et contingens. Ideo
dico quod eadē propositio non solum specie sed nu-
mero potest esse credita a viatore et eviden-
ter sciri a beato. Sed contra mediū propriū
syllogismi creditivi et demonstrativi est alte-
rius rationis. et conclusio vtriusque syllogismi ē
alterius rationis. antecedens patet quod mediū
syllogismi creditivi est conceptus propositus. sed
mediū syllogismi demonstrativi est demonstrati-
one quā faceret beatus est conceptus simplex
dei. igitur sunt alterius rationis. consequentia patet
quia illa media causant cognitionē simpli-
cem alterius rationis. et ille cognoscitōes simpli-
ces sunt partes conclusionis probande igitur et c.

Preterea non ē dare mediū per quod per trinum et
vnum demonstrari de aliquo. quia nec per deū
cū nec sit subiectum propositiōis. nec predicatum
nec passio illa ut videtur per se inesse alicuius
conceptui viatoris. Ad primum istorum dico
quod mediū syllogismi demonstrativi et credi-
tivi sunt alterius rationis. sed ultra non valet con-
sequentia. igitur conclusiones sunt alterius ra-
tionis. quia conclusio eiusdem rationis potest eē re-
spectu vtriusque mediū. imo in eodē intelle-
ctu potest esse eadē conclusio numero respec-
tu vtriusque mediū. Unde concedo quod mediū
propriū syllogismi creditivi est conceptus con-
positus. et mediū syllogismi demonstrativi in
proposito est conceptus simplex dei in se. qui
sunt alterius rationis. et conclusiones sunt eius-
dem rationis. Et ratio est. quia conclusio non
causatur a medijs quia tam subiectum quam predi-
catum est etiā tota conclusio apprehendit an-
te omnem demonstrationem primo posteriorum.
Nam primo apprehendo conclusionē et eius ter-
minos. et dubito de eius veritate. postea quod
per mediū ad probandum illā conclusionē. Se-
cundo dico quod illa media quācumque sint
alterius rationis tamen non causant noticias

complexas subiecti alterius rationis. quod si cau-
set alterius sint rationis. non oportet propter hoc
quod effectus sint alterius rationis. Tertio
dico quod dato quod media causarēt tales notici-
as simplices alterius rationis. sicut sunt illa
media ex quibus causantur ille noticie erūt
media ad probandum conclusionē dubitabilem
aliā. Sicut sunt illa media ex quibus cau-
santur. et non erunt subiecta conclusioni pro-
bandarū licet possint esse subiecta aliarū
conclusionū. Ad secundum dico quod simplex co-
gnitio dei et propria sibi. erit medium in ta-
li demonstratione quia illa propositio in qua
illa cognitio simplex est mediū est per se no-
ta. et ideo illa passio per se inest sibi per predi-
cationem quam conceptui viatoris. Ad ar-
gumentū principale dico quod beatus format
duas propositiones. vnam compositā ex con-
ceptibus compositis. qui non causant notici-
am evidentē. et illa est eiusdem rationis cum
propositione viatoris. Aliam habet composi-
tam ex cognitionibus simplicibus causantibus
assensum evidentē. et illa est alterius ratio-
nis cum propositione viatoris. Ad for-
mam dico quod eadem veritas non potest esse
evidens simul et semel vni et eīdem. sed bene
potest eadē veritas esse invidens vni et eui-
dens alteri. et sic est in proposito. quia proposi-
tio credita est invidens viatori et evidens
beato. Similiter potest eadem veritas eē
primo invidens alicui et postea evidens ei-
dem. et sic est de aliquo primo viatore et po-
stea beato. et sic patet ad argumentū.

Questio. iiii.

Trum deus po-

test causare in viatore noticiā eui-
dentem de credilibus sine visione
dei. Et videtur quod non. quia noticia eui-
dens articuloz non potest causari sine no-
ticia intuitiva. ergo et c. Contra si visio
requiritur ad causandum noticiā evidentem
de articulis hoc erit in genere cause effici-
entis. sed omnē talem efficientiā potest deus
supplere. ergo et c. Respondeo. illa quod po-
test habere duplicē intellectū quorum unus
est. vtrum potest causare noticiā incople-
tam abstractivā articuloz fidei. que noti-
cia sine visione dei possit naturaliter cau-
sare noticiā evidentē articuloz ad mo-
dum quo noticie abstractivę terminoz

propositionis per se notē si causarentur a so-
lo deo causarent naturaliter assensum cui
dentē alicuius conclusionis. et oculus mira-
culosus causat naturaliter actus videndi.
Alius intellectus est querere. vtrum deus po-
test se solo causare noticiā evidentē articu-
lorum immediate sine visione sui. et hoc in-
differentē sine supponat noticiā abstra-
ctivā eoz siue non. Si questio intelligatur
primo modo sic teneo tres conclusiones. Pri-
ma est quod veritas contingens de deo pura ista.
deus est incarnatus. que non cognoscitur eui-
denter per quācumque cognitionē. non potest
evidenter cognosci per cognitionē quācū-
que abstractivā dei sine eius visione. Ita quod
cognitio abstractivā incōpleta causetur a
solo deo. et assensus evidens causetur natu-
raliter a cognitione abstractivā incōpleta.
Quod patet. quia talis veritas non cognoscitur
evidenter modo predicto. nisi per cogniti-
onem intuitivā rei extrinsecam sed cognitio intu-
itiva creature non sufficit sicut manifeste patet
ergo ad talem assensum naturaliter causan-
dum requiritur visio dei. et c. Secun-
da conclusio est. quod veritas necessaria de deo
composita ex terminis notatiuis. que non co-
gnoscitur naturaliter loquendo. nisi per co-
gnitionē evidentē alicuius contingentis. si-
cut ista. deus est incarnabilis. quia natu-
raliter modo predicto non cognoscitur eui-
denter sine cognitione evidenti huius contingē-
tis. deus est incarnatus. non potest eviden-
ter cognosci naturaliter modo predicto sine
visione dei. Quod patet. quia talis cognitio
evidens siue assensus non potest naturaliter
causari per noticiā abstractivā terminoz
sine noticiā evidenti huius contingentis. deus
est incarnatus. et hec non potest evidenter
cognosci sine visione dei. quia visio crea-
ture non sufficit. ergo nec illa necessaria po-
test sic cognosci. Tertia conclusio est. quod
articulus fidei necessari. habens deum per
obiecto partiali. si non proponatur ex terminis
notatiuis. potest evidenter cognosci a vi-
atore naturaliter. per noticiā abstractivā
dei causatā a solo deo sine visione dei. Et
hoc dico si illa noticia abstractivā incōple-
ta sit distincta et propria deo. puta tales. deus
est bonus. intelligens. vnus. trinus. que non
potant aliquā creaturā. Quia in tali pro-
positione necessaria in qua subicitur conceptus

dei distinctus simplex et proprius. aut predicatus
conceptus proprius de deo aut communis. si pro-
prius. illa propositio erit per se nota ad intel-
lectum habentē terminos. Si communis. il-
le erit vniuocus deo et creature. Et per con-
sequens sic vidēs distincte albedinē sciri eui-
denter quod albedo est color. ita viator habet
illam cognitionē abstractivā de deo incō-
plexam. scit naturaliter evidenter predicto
modo quod deus est bonus et c. Si dicas. quia
tūcūque illa propositio concepta ex cognitionibus
abstractivis posset esse evidens naturaliter
predicto modo sine visione dei. tamen per ipsam
visionē dei simul cū cognitionē abstractivā
evidentē cognoscitur illa propositio quod per ab-
stractivā solam. ergo non potest ita evidenter
cognosci sine visione dei sicut cū visione dei
ergo et c. Respondeo quod licet naturaliter
et ex communi lege. sicut cognoscitur aliqua
propositio evidenter ex cognitione termino-
rum. licet cognitio terminoz non habeatur
naturaliter possit talis veritas composita ex
cognitionibus incōplexis causari a solo deo
evidenter cognosci et naturaliter. Non tamē
ita evidenter potest cognosci sine visione dei
sicut cum visione dei. Et hoc. quia eadem
veritas evidentiū cognoscitur quando
cognoscitur per plura media quam per vnum
solum. quia omne totum est maius sua par-
te. et tamen cū hoc stat. quod sine visione potest
evidenter cognosci licet non ita evidenter si-
cut cū visione. Si intelligatur quod secundo
modo. sic dico quod deus potest immediate se so-
lo causare noticiā evidentē omnium articu-
lorum. siue sint contingentēs siue necessarij.
Et tunc talis assensus creatus a deo pos-
set dici noticia quedā intuitiva sed non in-
complexa. hoc patet tum quia talis assensus
evidens est quedā qualitas absoluta. et per
consequens potest causari a deo sine omni alia
qualitate immediate. Tum quia deus potest
supplere efficientiā cuiuscūque cause scde. et
per consequens sicut potest causare talē as-
sensum mediāte visione sui sicut per causas
secundariā. ita potest immediate. Et si quod
ras. vtrum deus potest causare assensum ita
evidentē sine visione dei sicut cū visione
dei. Respondeo quod sic. quia ipse potest sup-
plere causalitatem cuiuscūque visionis. licet hoc
non possit fieri naturaliter. Ad argumē-
tum principale dico quod assensus evidens ar-

necesse est ut terminus connotatiuis causatur naturaliter et de omni lege sicut propositio evidenter cognoscitur. non cognoscitur et cognitione terminorum. Unde quātūcūq; cognitio terminorum habeat. non potest causari sine visione dei. quia cognitio abstractiva dei in se non sufficit ad causandū illū assensum. et per consequens requiritur visio dei ad eius causatōem. Sed assensus evidens omnium articulorum de deo tam necessariorū q̄ contingentiū potest immediate causari a solo deo sine omni visione dei. et etiā sine cognitione abstractiva dei incomplexa.

Questio. v.

trum cognitio

Intuitiva et abstractiva differant
Et videtur q̄ n̄. quia pluralitas non est ponenda sine necessitate. sed eadem noticia s̄m substantiā potest dici intuitiva quando res est presens. et abstractiva quādo res est absens. eo q̄ intuitiva p̄notat rē p̄sentem et abstractiva absentem. Contra propositio p̄tingens potest cognosci evidenter ab intellectu. puta hec albedo est. et non per cognitionē abstractivā. quia illa abstrahit ab existentia per intuitivā. ergo realiter differunt. Conclusio istius q̄. ē certa et potest p̄bari per separatitatem istorum actuum. sed quomodo differunt est dubium. Et dico ad presens q̄ dupliciter differunt. Uno modo per hoc q̄ per noticiā intuitivā assentitur p̄mo cōtingenti et per abstractivā nō. Alio modo per hoc q̄ per noticiā intuitivā nō t̄m iudico rem esse quādo est. sed etiā nō esse quādo nō est. per abstractivā neutro modo iudico. Secundū est manifestū. probo primū quia licet sit convenientius q̄ eadez noticia sit causa totalis vnius iudicii et iudicii p̄trarij respectu eiusdem passi. tamen nō est inconvenientius q̄ sit causa p̄tialis vni iudicii q̄n res existit. et sit causa p̄tialis iudicii p̄trarij quando res nō existit et sic est in proposito. Preterea deus per eandem noticiā videt rem esse quādo est. et nō esse quando nō est. ergo ita potest esse in proposito sine repugnantia. Sed contra. hoc dato sequitur q̄ deus nō posset in nobis causare vni actum cognoscere

di per quēz apparet nobis esse res presens que est absens q̄d est falsū. cum hoc nō includat contradictionē. assumptū p̄batur. q̄ illa cognitio nō est intuitiva per te. quia p̄ illam apparet res esse quando est. et nō esse quando nō est. Hec abstractiva quia per illam nō apparet res esse presens. Preterea q̄d cōvenit actui s̄m substantiā actus. si substantia eius manet eadem. quocūq; alio posito adhuc ipsum potest p̄venire sibi. sed substantia visionis manet eadez existente nulla per potentiā divinā. ideo nō repugnat sibi saltem partialiter causare talem assensum qualem p̄us causavit re nō existente. et per consequens hoc potest sibi competere. Preterea. hoc dato sequitur q̄ visio posset esse. et tamē per illam nec apparet res esse nec nō esse. p̄sequens est contra te. assumptū probatur per illud p̄ncipium cōmune. vbi q̄libet aliquorū cōvenit alicui cōtingenter. si nō sit contradictio. deus potest facere ipsum sine omnibus simul. Sic enim probatur potissime materiam posse esse sine omni forma. sed virtute visionis aliquis potest aliquando scire rem esse et aliquando scire rez nō esse. ergo nō est contradictio q̄ neutrum sibi p̄veniat.

Preterea hoc dato deus nō posset causare assensum evidentē respectu huius cōtingentis albedo est. albedine nō existente quia visio albedinis causat assensum evidentem respectu huius. hec albedo nō est. et intellectus nō videtur assentire opposit.

Ad primū istorū dico. q̄ deus nō potest causare in nobis cognitionē talem per quā evidenter appareat nobis res esse presens quando est absens. quia hoc includit contradictionē. quia cognitio talis evidens importat q̄ ita sit in re sicut denotatur per propositionē cui fit assensus. Et p̄ consequens cū cognitio evidens huius propositionis. res est presens. importat rem eē p̄sentem. oportet q̄ sit presens. aliter non esset cognitio evidēs. Et tu ponis q̄ sit absens. Et ita ex illa positione cum cognitio ne evidenti sequit manifesta contradictio scilicet q̄ res sit presens. et q̄ nō sit presens. Et ideo deus nō potest causare talem cognitionem evidentē. Tū deus potest causare actum creditivū per quē credo rem esse p̄sentem que est absens. Et dico q̄ illa

noticia creditiva erit abstractiva nō intuitiva. Per talem actū fidei pōt apparere res esse p̄sens quando est absens. non tamē p̄ actū evidentē. Ad aliud dico cōcedēdo q̄ si per potentiā dei visio rei maneat re nō existente. nō repugnat sibi causare p̄tialitē talem assensum. si omnes alie cause requirite concurrant. tū si repugnat causare talem assensum totalitē. et p̄tialitē sine alijs causis. et ita cum existentia rei sit causa p̄tialis illius assensus evidētis impossibile ē q̄ causet naturaliter sine existentia rei.

Ad aliud cōcedo illud p̄ncipiū et conclusio nem. et totam deductionē. quia nō est contradictio q̄ visio sit. et tamē p̄ illam visionem nec iudicē rem esse. nec non eē. quia de p̄o test facere visionē sine omni tali assensu. s̄ p̄ naturam hoc non potest facere. Ad vltimū dico q̄ deus nō potest facere assensum evidentē huius p̄tingētis hec albedo est. q̄n albedo nō est. p̄pter dictionē q̄ sequitur. q̄ assensus evidens denotat sic esse in re. sicut denotat p̄ propositionē cui fit assensus. sed p̄ istam propositionem. hec albedo ē importat q̄ albedo sit. et p̄sequens si sit assensus evidens. hec albedo est. et positū est q̄ hec albedo non sit. et sic illa p̄p̄t̄esis cuius noticia evidente includit manifeste contradictionē. s̄z q̄ albedo sit et q̄ non sit. Et cōcedo tamen q̄ deus potest facere assensum eiusdem speciei cum illo assensu evidente respectu illi p̄tingētis. hec albedo est q̄n non est. sed ille assensus non est evidēs. q̄a non est ita in re sicut importat per propositionem cui fit assensus. Et si dicis. potest deus facere assensum evidentē huius cōtingentis mediante existentia rei sicut mediante causa secundaria. ergo potest hoc facere se solo. Respōdeo q̄ hec est fallacia figure dictionis. sicut de p̄o test facere actum meritorij mediante voluntate creata. ergo pōt hoc facere se solo. et hoc est p̄pter diversam p̄notationē hincinde. Ad argumentū principale dico q̄ necessitas est ponendi differentias inter illas noticias

Questio sexta

trum actus ap

prehendendi et actus indicandi differant realiter. Et videt q̄ non. quia contradictio est q̄ demonstratio

sit in anima nisi anima sciat cōclusionem. sed potest esse demonstratio in anima cū sola cōpositiōe propositionū demonstrationis. ergo scientia est aliqd̄ demonstratōis. Nō p̄ncipium. nec aliquis terminus. ergo ē conclusio. Contra. possunt separari. ergo differunt. Antecedens patet. quia aliqua est propositio neutra cui intellectus non assentit. nec dissensit p̄mo. et post p̄pter aliquid medium assentit. Respōdeo. p̄mo ponam duas distinctiōes. Scdō ad questionē. Circa primū dico q̄ duplex ē assensus. Unus quo intellectus assentit aliquid esse. vel aliqd̄ non esse. v̄l aliqd̄ esse bonum v̄l album. Alius quo intellectus assentit alicui complexo. Secunda distinctio est q̄ duplex est apprehensio Una est cōpositio vel divisiō siue p̄positiōis formatio. Alia que est cognitio ipsius cōplexi iam formati. sicut cognitio albedinis dicitur apprehensio. Circa tertium pono duas cōclusiones. Prima est q̄ actus assentiendi vtroq; modo acceptus differt ab apprehensione. que est formatio p̄positiōis. quod probo p̄mo sic. Eadem conclusio p̄batur a priori et a posteriori. et per auctoritatem sicut prius ostensum est. si tūc cōclusio vel eius formatio esset sciētia que est actus assentiendi. sequitur q̄ tunc eadem scientia esset a priori et a posteriori. Similiter fides et opinio et eadem cōclusio esset similis et semel eidem evidens et nō evidens. quia est scientia et fides per p̄p̄t̄esim. Nam eadem conclusio numero potest p̄mo credi et post sciri. Preterea actus dubitandi nō repugnat cōclusioni demonstrationis. q̄a non repugnat subiecto nec predicato. nec copule. sed actus dubitandi est incōpossibilis scientie. ergo scientia non est conclusio nec eius formatio. Preterea actus credendi et sciendi est simplex et elicitus necessarius in instanti. Ipsa autem conclusio est composita. quia compositio conclusio nis est conclusio et nulla pars eius. Secunda conclusio est q̄ assensus vtroq; modo acceptus differt a secunda apprehensione que est cognitio complexi iam formati. hoc probo p̄mo sic. Fidelis et infidelis p̄mo contradicunt sibi de isto articulo. deus est trinus et vnus. Aut ergo iste articulus formatus in mente apprehenditur et co

gnoscitur ab utroque aut non. Si sic. et actus credendi non est in utroque. ergo actus credendi differt non solum ab isto articulo formato in mente. sed etiam ab eius apprehensione. Si non apprehendit in utroque.

Contra. ponendo omnia paria in eis per actus credendi. et tunc manifestum est quod per illum articulum apprehendere. similiter nullus assentit vel dissentit nisi cognito. sed infidelis dissentit isti articulo immediate. et negat eum. ergo cognoscit illum articulum. Preterea actus apprehensivus causat actum iudicativum. ergo differunt. persequentia est manifesta. Antecedens probatur per experientiam. nam quod frequenter apprehendit complexum et non assentit primo. si postea propter aliquod medium semel tamen assentiat ei inclinatur postea prompte ad assentiendum ei. et non ex habitu assentiendi. quia adhuc non habet ita perfecte quod possit ad illum assensum inclinare. ergo illa promptitudo est effectus ab habitu apprehensivo. Sed nullus habitus inclinatur ad alium actum nisi mediante actu proprio. ergo actus apprehensivus immediate causat actum iudicativum. Preterea aliquis apprehendit propositionem neutram cui non assentit nec dissentit. ergo apprehensio et assensus et dissensus differunt. Preterea aliquis primo negat aliquam propositionem et postea concedit eam. et semper apprehendit eam. ergo ista apprehensio differt ab assensu et dissensu. quia stat successive utrumque quando negat. et quando concedit.

Ad principale argumentum dicitur quod non est contradictio demonstrationes esse in anima sine actu sciendi. quia actus dubitandi non repugnat formaliter conclusioni nec demonstrationi. licet forte repugnet sibi virtualiter. et per consequens per potentiam dei posset causari actus dubitandi in anima simul cum demonstratione.

Questio septima

Utrum de deo possint haberi plures conceptus proprii.

Et arguitur quod non. quia aut illis conceptibus correspondet eadem res omnino. aut non. Si sic. ergo sunt conce-

ptus synonymi. Si non. ergo in divinis esset aliqua distinctio realis preter distinctiones personarum. Contra. de deo predicatur summum bonum. ens infinitum. actus purus que sunt plures conceptus dei proprii. ergo etc. Ad istam questionem dico quod de deo non possunt haberi plures conceptus proprii et convertibiles cum eo. quorum uterque sit absolutus non connotativus. affirmativus non negativus. simplex non compositus. Per primum excluduntur tales conceptus prima causa. creaturum. gubernativum. glorificationum. Per secundum excluduntur tales. incorporale. immortale. infinitum. Per tertium excluduntur tales. ens infinitum. inter siue. summum bonum. actus purus. Sed circumscriptis illis conditionibus non potest aliquis habere duos conceptus proprios de deo quiditativos. nec unum quiditativum et alium denotativum. et loquor de conceptu qui est noticia abstractiva. Primum probatur. quia si sic. eadem ratione possunt haberi infiniti conceptus quiditativi de deo. quia nulla causa potest dari quare reducantur ad certum numerum. Si duo possunt haberi. quia ex simplicitate obiecti non potest argui. quia non obstat simplicitate tui ponis duos conceptus proprios quiditativos. et ita alius eadem ratione poneret infinitos. Preterea res non est aliter perceptibilis conceptibus abstractivis quam intuitivis. sed intuitive solum est res visibilis una ea visione ab unico intellectu distincta et clara que sit cognitio propria. ergo solum unus conceptus talis proprius est possibilis de deo. Preterea si intellectus sit idem et obiectum idem. et nulla est diversitas. ergo conceptus qui est effectus erit idem et solum unus. aliter periret omnis via probandi unitatem effectus. Secundum probatur. quia non possunt haberi de eadem re distincti conceptus tales eiusdem rationis. quorum unus sit quiditativus et alius connotativus sine omni distinctione in re. et sine omni connotatione extrinseca. et sine omni modo grammaticali et logicali. quia omnibus istis circumscriptis quicquid significatur per unum significat per reliquum et eodem modo significandi. et ita uterque erit quiditativus vel neuter. Preterea

eiusdem simplicis non sunt due similes. dines abstractivae proprie quarum nulla est similis alteri. Sed conceptus est similis illi cuius est. ergo non possunt esse tales duo conceptus unus quiditativus. alius denotativus. Preterea per utrumque conceptum exprimitur tota quiditas et nihil aliud. quod utrumque est quiditativus. quod est conceptus esse quiditativum. Secundo dico quod naturaliter non potest haberi unus talis conceptus proprius de deo nec ante compositionem nec post. cum omnibus conditionibus predictis. sicut ostensum est in alio quolibet. Tertio dico quod beatus videns deum primo. post talem visionem non habet nisi unum conceptum talem proprium de deo. quia habet unam cognitionem abstractivam que est proprius conceptus dei absolutus affirmativus et simplex qui non potest competere alicui alteri. Quarto dico quod intellectus noster de nulla creatura potest habere aliquem talem conceptum simplicem proprium sine visione creaturæ. nec cum omni visione. et hoc quia quilibet talis cognitio sine conceptus equaliter est similitudo et representat omnia indivisa simillima. et ita non plus est conceptus proprius unius quam alterius. Sed contra. conceptus negativus non predicatur affirmativus de re cuius est. probatur. quia conceptus affirmativus et negativus eiusdem sunt conceptus contradictorii. sic albedo et non albedo. et penitus idem significant. aliter uon contradicerent. et per consequens isti duo conceptus non predicantur affirmativus de eodem. sed infinitum predicatur affirmativus de sapientia divina. quia hec affirmativa est vera. sapientia divina est infinita. ergo etc. Preterea licet infinitum quod est pars conceptus complexi sit negativum. tamen totus conceptus complexus est affirmativus. quia equivaleat propositioni affirmativæ. puta isti. sapientia divina est infinita. Ad primum istorum dico quod conceptus negativus aliquod significat negativum. aliquid affirmativum. Exemplum non albedo significat negativum albedines. de quibus non verificatur. nec pro illis supponit. Affirmativus autem significat omnia alia ab albedine. et de illis pre-

dicatur affirmativus. et pro illis supponit. quia quocumque alio demonstrato ab albedine. hec est vera. hoc est non albedo. Et per hoc ad argumentum dico quod conceptus negativus non predicatur affirmativus de re quam significat affirmativus. et ideo de nullo finito predicatur infinitum affirmativus. quia infinitum significat omnia finita negativum. sed omnia infinita significat affirmativum. et ideo dico quod de omnibus illis vere predicatur. et pro illis vere supponit. Ad probationem dico quod quavis conceptus affirmativus et negativus contradicunt. non tamen penitus idem significant. nisi ista contradictio ens et non ens quia quidquid significat ens affirmativus. significat non ens negativum. et nihil aliud significat negativum. In alijs contradictorijs conceptus negativus multa significat affirmativum. que conceptus affirmativus non significat. sicut non album multa significat affirmativum que non significat albus. Sed tales conceptus dicuntur contradicere. quia illud quod unus significat affirmativum. alius significat negativum. Ad propositum dico quod quia finitum et infinitum opponuntur. ideo de nullo predicatur infinitum affirmativus de quo predicatur finitum affirmativus. et hoc quia infinitum significat omnia finita negativum. sed de illis que non sunt finita cuiusmodi est deus predicatur infinitum affirmativum. per hoc patet ad secundum.

Ad argumentum principale dico quod de deo possunt haberi plures conceptus compositi formaliter vel equivalenter. sed non simplices dicto modo.

Questio octava

Utrum omnia accidentia grammaticalia terminorum vocalium competant mentalibus.

Et videtur quod sic. quia terminus in mente et voce sunt signa eiusdem rei subordinata. quod est quod accidit uni accidit alteri. Contra genus et figura sunt accidentia nomen vocalium et non mentalium. quod etc.

Dico primo unam conclusionem perambulum 4

lam suppono. Secundo dicam ad questionem
Circa primum dico quod sicut terminorum vo-
calium et scriptorum quedam sunt nomina.
quedam verba. quedam pronomina. quedam
participia. quedam coniunctiones. quedam pre-
positiones. ita et in mente. quod patet ex hoc
quia omni orationi vocali vere vel false cor-
respondet aliqua mentalis composita ex con-
ceptibus. ergo sicut partes propositionis vo-
calis que imponunt ad significandum res
propter necessitatem significationis vel expres-
sionis (quia impossibile est omnia exprimere
per verba et nomina solum. que possunt per
omnes partes alias orationis exprimi) sunt
distincte partes. Sic partes propositionis men-
talis correspondentes vocibus sunt distin-
cte ad faciendum distinctas propositiones ve-
ras vel falsas. Circa secundum dico. quod ac-
cidentia tam nominum vocalium quam verborum
sunt in duplici differentia. quia quedam sunt
accidentia communia. quedam propria. secundum hoc
pono aliquas conclusiones. Prima est. quod ac-
cidentia communia nominum vocalium veni-
unt vocibus mentalibus. quod probatur induc-
tione. Nam primum accidens commune est casus.
Secundum numerus. Tertium comparatio.
Et manifestum est sicut ille propositiones in vo-
ce. homo est homo. homo est hominis. habet
distincta predicata variata solum per ca-
sus. per quam variationem una propositio est
vera et alia falsa. Sic propositiones in men-
te istis propositionibus vocalibus correspon-
dentes. sortes est homo. sortes est hominis. ha-
bent distincta predicata variata solum per
casus. Exemplum secundum. Iste propositioes vo-
cales. homo est animal. homo est animalia.
habent distincta predicata variata solum
per numerum. propter quam variationem est una ve-
ra. alia falsa. Ita propositiones corresponden-
tes in mente habent distincta predicata va-
riata solum per numerum. que variatio facit unam
esse veram. aliam esse falsam. Exemplum tertium.
Nam sicut iste propositiones in voce. homo est al-
bus. homo est albius. homo est albiissimus.
habent distincta predicata variata solum per
comparationem. propter quam quam comparationem
una potest esse vera. alia falsa. ita est proportio
nabiliter de propositionibus in mente corre-
spondentibus. Sed dubium est de qualitate
termini vocalis. Utrum conveniat nomi-
ni mentali. Secunda conclusio est quod acci-

dentia propria nominum solum veniunt nominibus
vocalibus et non mentalibus que sunt generis
et figura. Cuius ratio est. quia ista acci-
dentia non conveniunt nomini propter necessitatem
significationis sicut faciunt alia. Nec propter
necessitatem expressionis. sed propter ornatum
sermonis et congruitatem. quod patet ex hoc.
quia ista accidentia duo veniunt nomini-
bus synonymis. Exemplum de lapide et petra
que sunt diversorum generum et figurarum. Et ideo
multiplicationes talium accidentium que con-
petunt nominibus synonymis non oportet
attribuere naturalibus signis. cuiusmodi
sunt conceptus. sicut nec vocibus synonymis
correspondet pluralitas conceptuum. Et ideo
ad videndum que propositio sit vera vel falsa in
mediate. non oportet videre cuius generis
sit subiectum vel predicatum. vel cuius figure
Sed bene oportet respicere cuius casus sit
et cuius numeri. et cuius gradus sit subie-
ctum vel predicatum sicut supra dictum est.
Nec etiam propter veritatem aut falsitatem pro-
positionis in voce oportet aspicere ad illa ac-
cidentia subiecti vel predicati. sed tamen propter congrui-
tatem. quia hec est congrua. homo est albus. et hec incon-
grua. homo est albius. Et hoc oritur ex diversitate
generis. Iste quibus iste propositioes vocales. homo
est albus. homo est albius habent distincta predicata. tamen
idem est predicatum in mente correspondens
utriusque. Ubi supposita congruitate vocis. nihil
refert. cuius generis vel figure sit subiectum vel predi-
catum. quia sic hec est vera. adamas est lapis. ita
hec est vera. adamas est petra. ubi est diver-
sitas predicati secundum genus et figuram. tamen in mente non
correspondet distincta predicata sic in voce. Nec
una potest esse vera in voce nisi alia sit vera.
Tertia conclusio quod accidentia communia veniunt
etiam mentalibus. et sunt quatuor. scilicet modus. genus. per-
sona. numerus. et tempus. Nam iste sunt propositioes disti-
cte in voce habentes distincta predicata variata
solum per talia accidentia. per quam variationem quatuor
na est vera et alia non. Exemplum in istis. sortes
legit. sortes lege. ubi est solum variatio modi.
Sicut h. sortes amat. sortes amant. ubi est so-
lus variatio generis actiui vel passivi. Sicut
h. tu legis. tu legisti. ubi solum est variatio
temporis. Sicut hic. tu legis. ego lego. ubi solum
est variatio persone. Ita istis correspondet
distincte orationes mentales. habentes distincta
predicata eodem modo variata per accidentia. que va-
riatio causat veritatem vel falsitatem in propo-

itione. quia nunquam est propositio vera vel fal-
sa in voce nisi correspondeat sibi similis in
mente. Quarta conclusio quod accidentia
propria verborum solum conveniunt verbis vo-
calibus et scriptis. quia de illis terminis in vo-
ce vel in scripto idem est iudicium per omnia
et sunt illa accidentia coniunctio et figura.
Et ratio est. quia aliquando verba diver-
sarum coniugationum et diverse figure possunt
esse synonyma. et per consequens non oportet
quod eis correspondeat talis diversitas in men-
te sicut nec synonymis. Et sicut dictum est
de accidentibus nominum et verborum. ita propo-
tionabiliter dicendum est de accidentibus aliis
partium orationis. Sed hic est una dubita-
tio. Utrum participia vocalibus correspon-
deant distincte intentiones in mente a ver-
bis. Respondeo nulla est necessitas po-
nendi tale pluralitatem in mente. quia ver-
bum et participium ubi sumptum cum hoc ver-
bo est in significando equipollent et sunt syno-
nyma. Et ideo sicut nomina synonyma non sunt
inuenta propter necessitatem significationis. sed
propter ornatum sermonis. quia quicquid signifi-
catur et exprimitur per omnia nomina synonyma pos-
set sufficienter per unum illorum exprimi. Ubi et
pluribus nominibus synonymis non corrumpitur plu-
ralitas conceptuum. ita cum verba et participia
sua non fuerint propter necessitatem signifi-
cationis nec expressionis inuenta. ideo in mente non
corrumpitur illis talis multitudo conceptuum.
Ad argumentum principale dico quod omne
quod accidit termino mentali accidit termi-
no vocali. sed non e converso. quia aliqua ac-
cidunt terminis vocalibus propter necessitatem
significationis et expressionis. et illa veni-
unt terminis mentalibus. Alia accidunt ter-
minis vocalibus propter ornatum sermonis. sicut
synonyma. vel propter congruitatem. et illa non
veniunt terminis mentalibus.

Questio. ix.

Primum nomina

mentalalia distinguantur per con-
cretum et abstractum sicut nomina
vocalia. Et videtur quod sic. quia impossi-
bile est quod eadem propositio simul et semel sit ve-
ra et falsa. Sed hec propositio mentalis ho-
mo est albus est vera. et hec falsa homo est
albedo. ergo non est eadem propositio in mente
Subiectum autem est idem et copula. ergo pre-

dicatum est diversum. et non nisi concretum
et abstractum. ergo etc. Contra aliqua
concreta et abstracta sunt synonyma sicut fri-
gus est frigiditas. sed multitudinem nominum
synonymorum in voce non corrumpit plurali-
tas in mente. etc. Dic primo primo quod
distinctionem de concreto et abstracto. Se-
cundo ad questionem. Circa primum dico quod
aliqua sunt concreta et abstracta que sic se
habent quod concretum significat aliquam rem et
supponit illa quam nullo modo abstractum si-
gnificat nec per illa supponit. Exemplum est de
iusto et iusticia. Nam iustus significat ho-
minem et supponit per eum. sed iusticia non. Et predi-
catio talis concretum de abstracto est impossi-
bilis. sicut ista est impossibilis. iusticia est ius-
ta. et hoc quia ista supponit per distinctis re-
bus. Istius primi modi sunt tres species
concretorum et abstractorum. Prima est quando
concretum supponit per subiectum et abstractum per
accidente inherente subiecto. Exemplum
albi et albedo. albi supponit per subiectum. al-
bedo per accidente. Secunda species est quando
concretum supponit per toto composito et abstra-
ctum per parte eius. exemplum ut anima animatum.
animatum supponit per toto hominem. in ista pro-
positione homo est animatus. anima autem suppo-
nit per parte eius. Tertia species est quando con-
cretum et abstractum supponunt per distinctis
rebus quarum neutra est subiectum nec per al-
terius. Exemplum homo et humanum. quia hu-
manum supponit per opere quod est effectus ho-
minis. Secunda modus principalis est. quan-
do concretum et abstractum sunt synonyma. Ex-
emplum ut calor et caliditas. frigus et frigiditas.
equus et equitas. animal et animalitas. Et bre-
viter sub illo modo secundum per. comprehendunt omnia no-
mina substantiarum et abstracta sua que abstra-
cta non supponunt per accidente inherente sub-
iecto. nec per parte eius quod importat per concre-
tum. nec per aliqua re disparata ab eo. Et secundum
opinionem que negat quantitatem esse mediam rem in-
ter substantiam et qualitatem. et que negat omnes respectus in cre-
aturis. sub isto modo collocant omnia concreta
et abstracta in genere quantitatis. continue rela-
tionis. et ceterorum predicamentorum. et omnia concre-
ta privativa et sua abstracta sic cecum et cecitas
curvum et curvitas. putum et putio. Et per om-
nia istis est una regula generalis. quod comu-
niter dico. de quocumque predicatur concretum de illo
predicatur abstractum et e converso. nisi abstracta

includat aliqua sine thegozeumata ex vso loquentium. unde tales sunt concedende fm illam opinionem. materia est puatio. cec^o est cecitas. homo est humanitas. substantia est quantitas. paternitas currit. filiatio interfecit paternitatem. Tertius mod^o est quando pcretu^o et abstractu^o sic se habent. q^o abstracta ad placitu^o istruentiu^o l^o ex vso loquentiu^o includunt aliqua sine thegozeumata v^o de terminationes adverbiales. ita q^o illud abstractum in significando equivalet vni co^o plexo. v^o humanitas tm valet. sicut homo inq^ontu^o. vel homo necessario. vel ptingent^o vel per se quado ponit^o in ppositionib^o. Co^ocretum aut nullu^o tale sine thegozeuma includit. Et fm istam via illa valet tantu^o humanitas est alba. sicut homo inq^ontu^o homo est albus. v^o homo p se est albus. Hoc modo dicunt loyca. q^o hoc signu^o totum includit suu^o distribuibile. v^o accipitur sine thegozeumatice. quia tunc tm valz q^o que libet pars. Et ideo ista. totus sortes est minor sorte. equivalet huic. q^olibet pars sortis est minor sorte. Similiter hoc signu^o q^olibet includit suu^o distribuibile q^o tantu^o valet omne ens. Aliter hec no^o esset intelligibil^o q^olibet est ho^o vel no^o homo. Similiter hoc verbu^o curro includit hoc p^onom^o ego. Et ita e^o de multis alijs. Et ita potest dici de oib^o abstractis puatiuis et negatiuis. et breuiter de oib^o abstractis que sunt synonyma cu^o suis pcretis. q^o p^odicatio co^ocreti de suo abstracto e^o impossibilis ppter aliq^o sine thegozeuma inclusum. Et sic ista est falsa. substantia est quantitas. materia est puatio etc. quia valet istas. substantia per se est quantitas vel necessario. materia p se pmo mo^o est puatio. p eo q^o omnia talia abstracta includunt aliq^o sine thegozeumata. Quartus mod^o est quado absoluta no^o supponit nisi p multis simul sumptis. pcreta autem supponunt p vno solo. exempli popul^o solum supponit p plurib^o iunctim. popularis p vno solo. Similiter plebs turba. et numerus solum supponit p plurib^o. quia plures angeli sunt numeri ternari^o et quaternari^o. Sed plebs et numerus supponunt p vno solo. Circa scdm dico q^o pcretu^o et abstractu^o pmo tertio et quarto modis ita pueniant nominib^o mentalib^o sicut voca-

libus. et per psequens talia mentalia variatur per co^ocreta et abstracta. cuius ratio est quia eadem ppositio mentalis no^o potest simul esse vera et falsa. quicquid sit de ppositione vocali. Sed hec ppositio in mente est vera. homo est albus. et hec falsa homo est albedo. et nulla est hic variatio nisi in p^odicamentis penes abstractu^o et pcretu^o pmi mod^o. Similiter hec est vera in pcreto. homo currit. et hec e^o falsa humanitas siue homo inquantu^o homo currit. et hic solum est variatio pcreti et abstracti tertij mod^o. Similiter hec est vera in mente. populus est multi homines. et hec est falsa. popolare e^o multi homines. quantu^o ad quartu^o modu^o ergo etc. Preterea pceptus concreti pmo modo significat vnu^o in recto et aliud in obliquo. conceptus abstracti solum significat in recto. ergo etc. Sed concreta et abstracta scdo modo solum variant nomina vocalia et non mentalia. cuius ratio est quia impossibile est q^o ppositio sit vera in qua ponitur illud concretu^o nisi illa sit vera in qua ponitur suum abstractum. Similiter omni eodem modo grammatiali vel logicali quo significat vnum significat aliud. et per consequens licet talis pluralitas sit in voce no^o tamen in co^oceptu. quia multitudini nominu^o synonymo^o no^o correspondet multitudo pceptu^o. Ad argumenta pncipalia ex dictis patet sufficienter.

Questio. x.

Trum humani

tas et homo sint nomina synonyma fm veritatem fidei. Et videtur q^o no^o. quia quando duo termini sunt synonymi. si ppositio in qua ponitur vnu^o est vera. ppositio in qua ponitur alter termin^o crit vera. s^o hec ppositio est vera. humanitas p^o e^o assumpta. s^o hec humanitas e^o assumpta. et no^o h. ho^o e^o assumpt^o. nec ho^o p^o esse assumptus. ergo etc. Contra. illa sunt synonyma que omni^o idem significant et p eodem supponunt. et eodem modo significandi grammatiali et logicali. S^o ho^o et humanitas sunt hmoi. g^o etc. Hic pmo dicitur est que noia sunt synonyma. scdo ad q^o. Circa p^omo dico q^o hoc nomen humanum dupliciter accipitur. s^o stricte et large.

Stricte dicunt illa synonyma. quib^o nob^o bus videntes omnes intendunt simplicit^o v^o p eodem et eode^o modo significandi. sic marcus et tilius sunt synonyma. Large dicunt illa synonyma que significant simpliciter idem omib^o modis et eode^o modo significandi. ita q^o nihil aliquo modo significat per vnum q^o eode^o modo significetur per reliquum. q^ouis no^o omnes videntes credant ipa idem significare. sed decepti estimant aliquid significari per vnu^o q^o no^o significatur per reliquu^o. Sicut si aliquis crederet q^o h^o nom^o deus importaret vnu^o totu^o et deitas ptem eius. Circa scdm dico q^o fm veritate theologie homo et humanitas no^o sunt synonyma. nec stricte capta nec large. cui^o ratio est quia ista nomina distinctas res significant. igitur p distinctis rebus supponit et aliquam rem significat vnu^o nom^o q^o no^o significat reliquu^o nec potest significare. Nam hoc nomen homo vere supponit p filio dei et filium dei significat. hoc nom^o humanitas no^o supponit p filio dei nec potest supponere. nec filius dei aliquo modo significat no^o plus q^o hoc nom^o albedo. ppter q^o hec est concedenda filius dei est homo. et hec neganda filius dei est humanitas. et per consequens cum no^o q^olibz q^o importat p vnu^o eode^o modo importat per reliquu^o no^o sunt synonyma. assumptu^o patet. scz quia illa nomina no^o significant idem. vt patet p diffinitione expmentez quid nois ipozuz. Diffinitio humanitatis est illa. humanitas est vna natura co^oposita ex corpore et anima intellectiva. Nec connotat illud nom^o q^o illa natura intellectiva sustentificet a psona diuina. nec q^o no^o sustentificet. et ideo semper supponit p illa natura. ppter q^o nunq^o potest supponere p filio dei. cum filius dei no^o possit esse illa natura. Diffinit aut hoc nomen homo sic. homo est natura pposita ex corpore et anima intellectiva. a nullo supposito sustentata. Vel homo est suppositu^o talem naturam intellectualem sustentans. De quolibet em^o homie illa diffinitio pro altera parte verificatur. Nam hec est vera. sortes est natura pposita ex corpore et anima intellectiva no^o sustentata ab aliquo supposito. et hec est vera filius dei est suppositu^o animam intellectualem sustentans et terminas eius dependentia. Et quib^o patet q^o ista no

mina no^o significant oino idem. Exp^o dictis sequuntur aliquae conclusiones. Prima est. q^ouis hec sit concedenda. homo est humanitas. tam^o hec est falsa. omnis homo est humanitas. et hec est vera. aliquis homo no^o est humanitas. q^o probatur quia si neutru^o istoz nominu^o homo humanitas includat equivalet aliq^o sine thegozeuma hec est concedenda. homo est humanitas. quia est vna indiffinita que habet vnam singularem vera^o puta istam. sortes est humanitas. Nam in ista ppositione. subiectu^o et predicatum no^o possunt supponere pro distinctis rebus. sed pro eade^o re. hec tam^o est falsa. omnis homo est humanitas. quia habet istam singularem falsam. hic homo e^o humanitas demonstrando filium dei. Et ita iste due subcontrarie stant simul. homo e^o humanitas. homo no^o est humanitas. Secunda conclusio. q^o tenendo ista dicta debet iste ppositiones concedi. abstractu^o predicatur de co^ocreto et co^ouerso. sic homo e^o humanitas. humanitas est homo. Similiter q^o abstractum vere affirmatur et negatur de co^ocreto p^ocularit^o sumpto et co^ouerso. licz no^o vniuersaliter. sicut iste sunt concedende aliquis homo est humanitas. aliquis homo no^o est humanitas. Similiter hec e^o vera q^o tale co^ocretum de eode^o numero affirmatur et negatur successine. sicut hec nunc est vera humanitas que est sortes e^o homo et si illa humanitas assumeret ab aliqua psona diuina. hec esset falsa. hec humanitas est homo. et hoc quia hoc nom^o homo nu^o q^o supponit pro humanitate illa. nisi quando no^o est vnita. Et quia aliquando potest esse vnita. aliquando no^o. ideo aliquando supponit p ea aliq^o no^o. ppter q^o hoc concretu^o p^odicatur aliq^o de tali absoluto aliquando no^o. Ad argumentu^o pncipale dico q^o fm veritate fidei no^o sunt synonyma. sic patet ex p^odictis. Dico in p^oprio argumeto q^o sic concedenda est illa de p^oture fm ois. humanitas p^o assumi a psona diuina. ita h^o e^o concedenda ho^o p^o assumi a psona diuina et h^o indifferenter siue subiectum supponat pro eo q^o e^o sine p eo q^o p^o e^o ho^o. T^o h^o concedenda est humanitas e^o assumpta. et h^o neganda ho^o est assumpta a psona diuina. q^o ista scda includit p^odicta manifeste. q^o p^o p^o diffinitio^o expmetez q^o nois huius termini homo. que est. q^o e

natura intellectiva a nullo supposito sustentata. Et si hec esset vera, homo est assumptus. et natura illa a supposito divino sustentata. et ita sequitur quod simul esset sustentata illa natura. et non esset sustentata. que est manifestata contradictio. Et si dicis hec est vera per te. homo potest assumi a persona divina. ponatur in esse. et tunc erit ista vera homo est assumptus. siue suppositum est assumptum. si suppositum potest assumi. Rursus de persona non valet. quia vel illa propositio in sensu divisionis non potest poni in esse. vel aliter debet poni in esse. Exemplum hec est vera. albus potest esse niger. et tamen si ponatur sic in esse albus est niger est impossibilis. et ideo vel non potest poni in esse. vel si potest. debet sic poni in esse. Sortes est niger. si albus supponitur pro sorte. Ita est in proposito. quia ista propositio homo siue suppositum humanum potest assumi a supposito divino. non debet sic poni in esse. suppositum est assumptum. sed sic. Sortes est assumptus. vel hec natura humana est assumpta demonstrando illam naturam per quam supponitur suppositum. et aliter non potest poni in esse.

Questio. xi.

Trum homo et

humanitas sint synonyma secundum intentionem philosophi. Et videtur quod non. quia hec est vera. homo habet humanitatem. et hec est falsa. humanitas habet humanitatem. quia idem non potest habere se. et non significant omnino idem. et per consequens non sunt synonyma. Contra humanitas significat propositum ex corpore et anima et nihil aliud. homo autem significat personam idem et eodem modo significandi. et c.

Hic primo respondendum est ad quod secundo inferatur aliquas conclusiones. Circa primum dico quod opinio philosophi fuit quod sint synonyma. quia ipse imaginabatur quod nulla res imaginabilis importatur per hoc nomen homo. quin omnino eodem modo importetur per hoc nomen humanitas et e converso. quia secundum eum nulla res est in proposito humano nisi materia et forma. et accidens et totum propositum. Sed posito quod hec sit falsa. anima intellectiva est humanitas. nulum illorum plus importatur per unum istorum nominum quam per reliquum. Et si dicatur quod humanitas tantum significat naturam speciem humanam homo autem addit ultra hoc differentiam individuum. Contra. sicut se habet ad invicem

homo et humanitas. sic se habet sortes et sortitas. scilicet sortes et sortitas significant penitus idem. et homo et humanitas significant eodem modo. assumptum probatur. quia si alter istorum nominum aliquid significat quod non significat reliquum. quod est illud. Non natura speciem voca. quia illa equaliter significat per utrumque vel per neutrum. Nec materia. nec forma. nec accidens. nec propositum secundum eos. Nec differentiam individuialem quam singunt. quia sicut sortes addit ultra naturam speciem voca secundum eos differentiam individuum. ita sortitas. Aliter enim sortitas nullo modo differret ab humanitate. Et tunc secundum eos sicut humanitas est in platone. ita sortitas est in platone. quod falsum est. et sortes et sortitas nullo modo distinguuntur ex parte rei. et per consequens hec est vera secundum eos. sortes est sortitas. ex quo sequitur quod sortes est hec humanitas demonstrando sortem. et sequitur sortes est hec humanitas. et sortes est humanitas ab inferiori ad superius a parte predicati. Et sequitur. sortes est humanitas. et homo est humanitas. et ita sequitur quod nihil significat per hoc nomen homo. quin significet per hoc nomen humanitas. Ideo dico quod intentio Aristotelis. et commentatoris sic patet. vij. metaphysice. est quod aliquid significat per unum significandi per reliquum. et omnino eodem modo significandi. et per consequens sint synonyma saltem large accipiendo synonyma. Et ideo nisi inclusio alicuius syncategorematicus impediat. ista de virtute sermonis est simpliciter cedenda homo est humanitas. Preterea si secundum intentionem philosophi illa noia supponeretur distincte opter quod tunc unum supponit per parte et aliud per toto. vel duabus partibus. per duos substantias totaliter distinctas. vel unum per subiecto et aliud per accidente. quod omnia falsa sunt. et tunc commentator. vij. metaphysice procedit ista homo est humanitas. Circa secundum. Prima conclusio est ista quod de virtute sermonis hec est falsa simpliciter sortes est suppositum sustentans naturam humanam siue humanitatem. Hec conclusio probatur quod quero per quo supponit hoc nomen sortes non pro natura humana. quia idem non sustentat seipsum. Nec per preter illius nature quia per non sustentat totum. Nec per substantiam disparatam ab illa natura manifestum est. Nec per propositum ex natura et differentia individuali. Tunc quod tale non est. Tunc quia si sortes sustentat naturam. sortes sustentaret naturam individuum.

et quolibet talis natura includit differentiam indivisibilem secundum eos. et per consequens sortes sustentaret unum compositum ex natura et differentia indivisibili. et non aliud quam seipsum. et c. Nec sortes in ista propositione supponit pro uno composito ex natura singulari et negatione dependentie ad aliud suppositum. Tunc quia sortes cum sit aliquod reale vel substantiale non ponitur ex affirmatione et negatione. Tunc quod nullum tale compositum potest sustentare naturam. cum natura non possit dependere ad tale compositum. et hec est simpliciter falsa sortes est suppositum sustentans naturam humanam de virtute sermonis. Sed hec est procedenda. sortes est natura proposita ex corpore et anima intellectiva a nullo supposito sustentata. Et propter hoc. sortes est homo. similiter hec est concedenda. filius dei est suppositum sustentans naturam humanam siue humanitatem. et terminas eius dependentiam.

Secunda conclusio. quod omnis propositio composita ex tali concreto et abstracto. sicut est homo et humanitas per quam denotantur illa per quibus subiectum et predicatum supponunt esse distincta si sit veritas est falsa. Cuius ratio est. quia talia concreta et abstracta non supponunt per distinctis rebus nisi quando unum illorum supponit per personam divinam sustentante naturam humanam. ergo propositio veritas denotans illa per quibus supponit esse univocaliter distincta est falsa. quia se supponit per eodem nisi in uno casu. Ex quo sequitur quod omnes tales sunt false de virtute sermonis. omnis homo habet humanitatem. omnis humanitas est in homine. omne animal habet animalitatem. et hoc quod nihil habet se. nec aliud est in seipso. et per tales denotatur quod illud propositum supponit subiectum habere illud per quod supponit predicatum. vel quod illud per quod supponit subiectum est in illo per quo supponit predicatum. et hoc est falsum. cum subiectum et predicatum supponant per eodem. manifestum est quod tales propositiones sunt false. Unde sicut secundum Aristotelem. mono. c. xvi. non per propositum dicitur quod summa natura habet iustitiam sed existit iustitia. Sic non per propositum dicitur quod sortes habet humanitatem. sed per propositum dicitur quod sortes est humanitas. Et ideo sicut tales propositiones recipiunt et visitant a sanctis. deus habet iustitiam. deus habet scientiam. deus habet intellectum et bonitatem. in deo est sapientia et bonitas. et tamen secundum Aristotelem. de virtute sermonis non sunt vere. ita tales procedunt ex verbo loquendo.

et quolibet talis natura includit differentiam indivisibilem secundum eos. et per consequens sortes sustentaret unum compositum ex natura et differentia indivisibili. et non aliud quam seipsum. et c. Nec sortes in ista propositione supponit pro uno composito ex natura singulari et negatione dependentie ad aliud suppositum. Tunc quia sortes cum sit aliquod reale vel substantiale non ponitur ex affirmatione et negatione. Tunc quod nullum tale compositum potest sustentare naturam. cum natura non possit dependere ad tale compositum. et hec est simpliciter falsa sortes est suppositum sustentans naturam humanam de virtute sermonis. Sed hec est procedenda. sortes est natura proposita ex corpore et anima intellectiva a nullo supposito sustentata. Et propter hoc. sortes est homo. similiter hec est concedenda. filius dei est suppositum sustentans naturam humanam siue humanitatem. et terminas eius dependentiam.

Questio duodecima

Trum uniuersa

le sit singulare. Et videtur quod non. quod omne verbum predicat de pluribus. singulare predicat de uno solo. Contra. omne quod est. est singulare. verbum est. et c. Hic primo distinguo de singulari. Secundo dico ad questionem. Circa primum dico quod secundum philosophum. singulare. individuum. suppositum. sunt nomina convertibilia. et hoc dico apud logicos. sed secundum theologos suppositum solum est in substantiis. Individuum et singulare in accidentibus. Hunc autem logicum loquendo. triplex accipitur singulare et individuum. Uno modo dicitur singulare quod est una res numero et non plures res. Alio modo dicitur singulare res extra animam quod est una et non plures. nec est signum alicuius. Tercio modo dicitur singulare signum proprium uni quod vocatur terminus discretus. Divisio istius ad duo probatur. Nam Porphyrius dicit quod individuum predicat de uno solo. hoc non potest intelligi de re extra animam. puta de sorte. quia res extra animam nec predicat nec subicitur. sicut alibi est ostensum. et per consequens intelligitur de aliquo signo proprio. quod predicat de uno solo non per se sed pro re. Preterea logici dicunt quod termini compositi supposita sunt duplicia. quidam per se. quidam per

accūs. Exemplū. istius termini cōis albū
supposita p se sunt. hoc album. et illud albū
Supposita p accūs sunt sortes et plato. Et
non pōt intelligi de sorte q̄ est extra animā
quia nullius est signū. q̄ res extra aīa nō
pōt esse suppositū termini cōmunis in vo/
ce. nec p se nec p accūs. ergo oportet q̄ sup/
positū accipiat p termino p̄rio vni. qd̄ d̄r
ideo suppositū. q̄ de illo p̄dicat terminus
cōmunis non p se sed p suo significato.
Et tūc termini cōis sunt duplicia supposita.
quedā p se. puta pnoīa demonstratiua
accepta cū termino cōi. puta supposita per
se huius termini cōis albi sunt hoc albus.
illud albū. Supposita p accūs sunt nomi/
na p̄ria. puta hoc nomē sortes et plato. Et
est magna differētia inter ista supposita. q̄a
impossibile est vnū p̄trariū vere p̄dicari d̄
supposito p se alterius cōtrariū. Sicut hec
ē impossibile. hoc album est nigrū. sed de
supposito per accidens bñ potest p̄dicari.
ri. Quis nōdum est suppositus illius. sicut
si sortes sit albus. adhuc hec est possibilis
sortes est niger. et hoc quia idem potest esse
suppositū p accidens duorū p̄trariorū. licz
non suppositū p se. Circa secundū arti/
culū dico q̄ vniuersale est singulare et indi/
uiduū p̄mo modo. q̄ vere ē vna qualitas
mentis singularis et nō est plures qualita/
tes. Sed scdo mō nō est singulare q̄ nul/
lo modo est res extra animā qd̄cūq̄ vni/
uersale. Similiter vlt̄ non esset singulare
tertio mō. q̄ vniuersale est signū naturale
vel voluntarium cōmune pluribus et non
tūc vni. Ad argumentū principale patz
ex dictis.

Questio. xiiij.

Trum uniuersale

v le sit qualitas mētis. Et argu/
itur q̄ nō. quia substantia q̄ ē ge/
nus generalissimū nō est qualitas mentis
q̄ nō omne vlt̄ est q̄litas mētis. Assumptū
p̄batur. q̄ p̄dicat vniuoce et fm quid de
substantia. q̄ non est qualitas. Contra
vlt̄ solū est in ania. et nō obiectiue tūc sicut
prius ostensum est. ergo subiectiue. ergo ē
qualitas mentis. Ad istā questionē di/
co q̄ sic. cuius ratio est. quia sicut patebit
vlt̄ nō est aliqd̄ extra aīam. Et certum est
q̄ non est nihil. q̄ est aliquid in ania. Non

obiectiue tūc sicut prius p̄batur est q̄ sub/
iectiue. et p̄ hīs est qualitas mētis. Sed
contra. q̄ hoc dato tūc omnia p̄dicamē/
ta essent accūs. et p̄ hīs aliqd̄ accūs esset
supius ad substantiā. Preterea idē nō
p̄dicat de diuersis p̄dicamētis. Et per
hīs qualitas nō est cōmunis ad oīa p̄di/
camenta. Preterea sequit̄ q̄ idem sit su/
perius ad se. q̄ oīa vniuersalia sunt in ge/
nere qualitatis fm istā opinionē. sicut spe/
cies et indiuidua. Et p̄sequens p̄dica/
mentū q̄litas est cōe ad oīa vlt̄. et per cō/
sequēs p̄dicamentū q̄litas est cōmune
ad seipsum. et ita idem est supius ad se.
Preterea hoc dato oportet p̄cedere q̄ idē
significat se et supponat p se. q̄ in ista ppo/
sitione. oē vlt̄ est ens. ly ens supponit pso/
naliter p oībus vniuersalibus. et per cōse/
quens p illo vniuersali supponit qd̄ ē ens
et ita ens supponit p se. Similiter vt suppo/
nit psonalr supponit solū p suis significa/
tis et supponit p se. Aliter em̄ illa ppo vlt̄
esset falsa. omne vlt̄ est ens. q̄ haberet vnā
singulārē falsam. q̄ idē significat se. Pre/
terea sequit̄ q̄ idem sit supius et inferi⁹ re/
spectu eiusdē. q̄ hoc vniuersale ens est su/
perius ad p̄dicamēta et inferi⁹. q̄ est vnū
indiuiduū in genere qualitatis. q̄ rē. Ad
p̄mum istoz p̄cedo q̄ oīa vniuersalia sunt
accūs. tamē nō sunt oīa signa accidentiū
Sed aliq̄ vlt̄ sunt signa substantiāz tūc.
et illa accidentia p̄stituūt p̄dicamentum
sube. Alia accidentia p̄stituūt alia p̄dica/
mēta. Et p̄cedo vlt̄ q̄ accūs qd̄ est tūc
signum substantiāz est supius p se ad quā/
libet substantiā. Nec est hoc maius incon/
ueniens q̄ dicere q̄ aliqua vox est nomen
multaz substantiāz siue significans mul/
tas substantias. Ad aliud dico q̄ idem
non p̄dicat de diuersis p̄dicamētis q̄a
p̄dicamenta stant psonaliter et significa/
tiue. sed q̄a supponit materialr aut simplici/
ter non est inconueniens idē p̄dicari de di/
uersis p̄dicamētis. Tūc si in ista p̄pone. sub/
stantia ē q̄litas. subiectū supponit materialr
vel simplr. illa est vera. et similiter ista. q̄a/
litas est qualitas. Sed si supponat psona/
liter tūc non sunt vere. Tūc sicut iste due p/
positiōes. suba est vox. qualitas est vox ve/
re sunt si subiecta supponūt materialiter
simplr. et nō p̄catue. ita est in proposito.

Ad aliud dico q̄ idē nō est supius et in/
ferius ad seipm. q̄ ad hoc q̄ aliqd̄ sit supi/
us ad aliud requirit̄ distinctio inter illa. et
q̄ supius significet plura q̄ inferius. Ideo
dico q̄ nō oīa vlt̄ sunt p se inferiora ad h
cōmune qualitas. Quis omnia vlt̄ sint q̄/
litas. q̄ hoc vlt̄ q̄litas est vna q̄litas. nō
tūc est inferius ad qualitātē. sed est ipsamet

Si dicis. sequit̄ salte q̄ q̄litas spūalis
mentis est in plus et supius q̄ qd̄cūq̄ p̄di/
camentū. q̄ p̄dicat de oīb p̄dicamentis. et
nullū p̄dicamentū p̄dicat de oīb p̄dica/
mentis. q̄ rē. Respōdeo q̄litas spūalis mē/
tis nō p̄dicat de oīb p̄dicamētis signifi/
catue et psonaliter sumptis. s̄ tūc p signis
materialiter sumptis. Ideo nō sequit̄ q̄ q̄/
litas sit impossibilis vel superius q̄ qd̄cū/
q̄ p̄dicamentū. Nam supioritas et inferio/
ritas inter signa sumit̄. ex hoc q̄ vnū signi/
ficatiue sumptū p̄dicat de pluribz q̄ aliud
sumptū significatiue. Et ita nō est tam de
q̄litate spūali q̄ d̄ qualitate q̄ est vniuersa/
lis. Aliqd̄ tūc sicut p̄ceptus ens p̄dicat de
pluribus q̄ qd̄cūq̄ p̄dicamentū. Ad
aliud dico q̄ hec conclusio est p̄cedēda. q̄ idē
p̄cat se. q̄ idem supponit p se. q̄ idē p̄dicat
vniuoce de se. Sicut in ista p̄pone. oīs vox
est ens. subiectū supponit p oīi voce. et ita
supponit p ista voce. vox. et p̄cat eā. et p̄dica/
tur vniuoce de ea. Ad aliud dico q̄ eadē
difficultas est hic sic de isto noīe dictio et h
noīe nomē. q̄ hoc nomē dictio est vnū cō/
tentū sub nomine. q̄ hoc nomē dictio est
nomē. et nō omne nomē est hoc nomē dictio.
et tūc hoc nomē dictio est quodā mō supius
ad oīa noīa. et p̄ hīs ad hoc nomē. nomen.
q̄ oē nomē est dictio. et nō oīs dictio ē no/
men. Et ita respectu eiusdē est inferi⁹ et
supius. Ideo dico p vtroq̄ q̄ argumētū
p̄cluderet. si in omnibz p̄positionibus in q̄
bus p̄dicat cōclusio termini supponeret
vniuoce. sic nō est in p̄posito. quia ens
q̄a p̄dicat de p̄dicamētis supponit psona/
liter. nō simplr nec materialr. Ut autē est
indiuiduū q̄litas supponit materialiter
et simplr. S̄ si accipiam⁹ tā ens q̄ q̄litas
significatiue. tūc ens est simplr supius. q̄
plura significat. et sic nō est inferius ad q̄l/
tatē nec indiuiduū eius. Si tūc illud voce
tur inferius. de q̄ aliq̄ mō supponente p̄/
dicat aliud qd̄ etiam p̄dicat d̄ pluribus

Quis non p̄dicet de eo si aliter supponat
maxie si sumat vniuersaliter. Sic pōt con/
cedi q̄ idem respectu eiusdē sit inferi⁹ et su/
perius. Sed sicut supius et inferi⁹ nō sunt
opposita sed disparata. Ad argumēta p̄n/
cipalia patet ex dictis rē.

Questio. xiiij.

Trum ens p̄re

v dicet vniuoce de oīb. Et vi/
det q̄ non. q̄ aliqua sunt primo
diuersa q̄ in nullo conueniūt. puta deus et
creatura. ergo de illis nō p̄dicat vniuo/
ce. Contra. nisi p̄dicet vniuoce tūc in
primo principio esset equiuocatio. Ad
istā questionē teneo duas conclusiōes. Pri/
ma est. Huic nomini ens corrūdet vn⁹ cō/
ceptus cōis p̄dicabilis d̄ oīb rebz. qd̄ p
bo sit. Sit a hō. b. animal. et sit c sortes. tunc
arguo sic. Possunt formari tres p̄pōnes ta/
les vocales. c est a. c est b. c est ens. ita p̄nt
mente siles tres p̄pōnes formari. quaz due
sunt dubie. tertia scita. q̄ possibile ē q̄ ali/
qd̄ dubitet vtrūq̄ illarū. c est a. c est b. et tūc
q̄ sciat istā. c est ens. et patet hoc manifeste
de veniente a remotis. q̄ videns frequen/
ter dubitat vtrū sit hō vel aīal vel azinus.
et tūc euidenter scit q̄ est ens. et hoc supposi/
to arguo sic. Due istarū p̄positionū in mē/
te sunt dubie. et tertia est scita. et ille tres p/
positiones habent idem subiectū omīno.
q̄ hñt dissimilia p̄dicata. Aliter em̄ eadē
p̄positio siml⁹ et semel esset dubia et certa vni/
et eidē. qd̄ est impossibile. q̄ iste tres p̄pōnes
hñt tria p̄dicata distincta. Similr ma/
nifestū est q̄ p̄dicatū tertie p̄positiōis non
est minus cōe nec cōuertibile cū aliq̄ alio
rū p̄dicatoz. q̄ est cōmuni⁹ p̄dicatū q̄
aliqd̄ istoz. et hoc est p̄positum. q̄ ille cōce/
ptus est alius ab inferioribz et cōis eis. et pōt
vere p̄dicari de pnoīe demonstrante qd̄
cūq̄ ens. sic eadē vox pōt vere de q̄libz p̄/
dicari. Secunda cōclusio est q̄ hoc no/
men ens est equiuocū. q̄ licz p̄dicet vni/
uoce de oīb subijcibilibz absolutis. et h̄ si/
ue supponat simplr siue psonaliter. tūc non
p̄dicat de oībus subijcibilibz p̄catue ac/
ceptis fm vnū p̄ceptū. sed huic nomini di/
uersi p̄cepti corrūdent sicut patebit alias.
Sed dico q̄ p̄cepti entis est vniuoce deo.
et oīb rebz. qd̄ patz. q̄ oēs p̄cedūt q̄ aliqm

noticiam incōpletā habemus de deo. tūc
quero Aut agnoscimus deū in se et in ppa
rōne deitatis agnitiōe ppa absoluta sim/
plici et affirmatiua. Et hoc nō est verū. qz
nec cognoscimus deū agnitiōe intuitiua.
nec abstractiua. De intuitiua patz. De ab
stractiua pbat. qz qlibet tal' noticia abstra
ctiua p̄supponit intuitiua Aut agnoscim?
deū nō in se sicuti est. sed in aliq cōceptu. et
tunc aut ille pceptus erit simplex. et tūc est
cōmunis. quia nō est ppius. et habet pposi
tū. Aut est pceptus cōpositus. et tunc aliq
pars eius erit cōmunis et simplex. qz ille cō
ceptus nō pponit ex ppijs cōceptibz. ergo ex
cōibz. et ita habet ppositū q aliq pceptus
erit cōis deo et oibz alijs rebus Ad argu
mētū principale dico q quīs multa sunt
p̄mo diuersa illo modo quo loquunt au/
ctores. tū de eis bene pōt p̄dicari vn' cōce
ptus et vniūce. zc.

Questio. xv.

Truz diffinitio

natural' et methaphisicalis eius
de distinguunt realiter. Et vi
det q sic. qz diffinita sunt diuersa. g diffini
tiones sunt diuersae. Anz patet. qz hō natu
ralis et methaphisicalis distinguunt. et sunt
distincta. g zc. Contra. eiusdē rei nō sunt
diuersae diffinitiones exprimentes cās intri
secas. sed diffinitio naturalis et methaphi
sicalis exprimūt cās intrinsecas. ergo zc.
Primo dicam ad q. Secūdo inferā qdaz
correlaria Suppono em̄ q qd querat d
diffinitioe exprimēte qd rei siue totā naturā
rei. et non aliqd extrinsecū rei diffinitae. Di
co tūc ad qōnem. q diffinitio naturalis et
methaphisical' eiusdē rei realit' distinguū
tur. qz in diffinitione naturali ponunt ali
q obliq casus exprimentes ptes rei essentia
les. Exemplū. si diffiniā homines sic. hō ē
suba pposita ex corpe et anima intellectia.
ista diffinitio naturalis. et isti termini obli
qui. corpe et ania intellectiua. exprimūt ptes
rei. In diffinitioe aut methaphisicali non
ponit aliq termin' in obliq. Sed genus
ponit in recto et similiter differētie exprimē
tes ptes essentielles rei diffinitae. Exemplū
Si diffiniā hoīem sic. hō est anial rōnale.
hec diffinitio est methaphisical'. Si r' hec
substācia aiata. sensibilis. vbi oēs termini

ponunt in recto. et quīs tales predicant i
recto de diffinito. tū exprimūt ptes essentia
les rei diffinitae. Nō tū supponūt p illis p̄
bus. sed p̄cise p toto cōposito ex illis parti
bus. sic albiū exprimit albedinē. zc nō sup
ponit p albedinē. sed tū p subiecto albedi
nis. Differētie aut posite in diffinitione na
turali exprimūt ptes essentielles diffiniti et p
illis supponūt. Et hec est alia differentia i
ter diffinitioes illas. Exemplū. rōnale licz
significat aiām intellectiua. nō tū supponit
p ea. sed p toto hoīe. Sed ille termin' aiā
intellectiua fcat ptes essentielles hoīs et sup
ponit p ea. Et p̄ter illas duas diffinitioes
nulla pōt esse alia nisi illa cui' qlibet p̄s est
in plus et totum egle Circa secūdu est
p̄mū correlariū. q nulla est diffinitio ho
minis logicalis. qz logicus cū non tractat
d hoīe. eoq nō tractat de rebo que nō sūt
signa nō hz hoīem. nec aliquā rē diffinire.
Sed tū hz docere quōd alie scie tractātes
de hoīe debēt ipm diffinire. Et si aliqū po
nit diffinitioē hoīs gratia exēpli. illa dif
finitio erit naturalis vel methaphisicalis
q licet sint realiter distincte ppter distinctō
nem terminoz. tū qd significat p vnā
diffinitioē vel ptem eius significat etiaz
p aliā diffinitioē et pte eius. quīs ille ptes
differat in mō fcaadi. qz vna p̄s est alterius
casus a pte alteri'. Secūdu correlari
um est. q nulla p̄p affirmatiua de inesse et
z mere de p̄senti q pponit ex diffinitione et
diffinito est necessaria. sed simplr et id con
tingēs. g tam ista homo est aiā rōnale est
p̄tingēs q ista homo est substācia corpo
rea pposita ex anima intellectiua. et hoc qd
si nullus homo esset. quelibet talis essz fal
sa. ppter falsam implicatiōem. sed tamen ta
les p̄pōnes p̄ditionales vel p̄positiones eq
uivalentes illi de possibili sunt simplr neces
sarie. sicut iste. Si homo est hō est aiā rō
nale. et homo potest esse rationalis. z hōi
Correlariū tertiū. q diffinitio nō est ea
dem cū diffinito. quia diffinitio est sermo
longus mentalis. vocalis. v̄l scriptus. et p
psequens non est eadez realiter cum re ex
tra. nec cum vno termino diffinito. Verū
tamen diffinitio et diffinitum idem signifi
cant. Et sic intelligit illud dictum cōmu
ne. diffinitio et diffinitū sunt idem realiter.
Ad argumentū principale dico q ridi

culosum est dicere. q qdam hō sit natural'
et quidam methaphisicalis. ita q distinguūt
quia si sic. aut distinguunt in re extra aīaz.
aut in anima. Primū nō potest dari. quia
si illi homines extra animaz distinguunt. aut
vnus est p̄s alterius. aut sunt qdaz tota to
taliter distincta. aut aliquod tertiū ē pars
vtriusq. Primū et secūdu nō pōt dari. sic
manifeste patet. Hec tertiū. quia nihil idēz
numero est in duobz hominibz. Hec ē ali'
homo in pceptu. quia iste pceptus vel erit
diffinitio hominis vel p̄s diffinitōnis. aut
alius pceptus p̄dicabilis de homie. sz qd
quid dicat. nihil erit ad p̄positum. Et si
dicis q aliter p̄siderat methaphisicus ho
minē et naturalis. et ideo homo p̄siderat a
methaphisico distinguūt ab homie cōside
rato a naturali. Respōdeo. p̄sequentia nō
valet. sed tū sequit. q est diuersa significa
tio eiusdem hominis naturalis et methaphi
sicalis. sicut si sortes videat platonez clare
et robertus obscure. sequit q visio vnius et
alterius sunt diuersae. sed tū plato visus est
oīno idem et nullo modo diuersus. zc.

Questio. xvi.

Truz cadentere

cadat vox a suo significato. Et
videt q nō. quia cōceptus et vox
sunt signa subordinata. sed pceptus nō ca
dit a suo significato cum sit signum natu
rale. ergo nec vox. Contra. signū vere et
affirmatiue p̄dicat de suo significato. sz de
structa re nō p̄dicat signum de ea. hec enīz
est falsa. sortes est albus. sorte nō existente.
quīs pri' fuerit albus. ergo destructo sor
te albiū non significat sortem. et prius signi
ficabat. Primo exponendi sunt termini
Secūdo ad questionē. Circa p̄mū di
co q significare accipit mltipliciter. Uno
mō dicit nomē et vox significare aliqd qn
vere p illo supponit in p̄pōne de p̄senti. et d
in esse affirmatiue p̄dicat de ea. z sic album
significat sorte si sortes sit albus. qz albus
vere supponit p sorte in p̄positione de inesse
de p̄senti. qd hec est vera. sortes est albus.
et similiter homo est sortes. Sic etiā rōna
le significat hominē. qz hec est vera. hō est
rationalis. et ita d alijs p̄cretis q supponūt
p alia re q̄ sua abstracta. Alio modo acci
p̄t significare aliqd qn aliquod nomen

pōt p illo significato supponere in alia ppo
sitione de p̄terito et de futuro vel de modo
et sic albiū nō tū significat illud qd nūc est
album. sed qd fuit et erit. et qd potest esse al
bum. quia in illa p̄positione. albiū pōt cur
rere. hic album non solū supponit p illis q
sunt alba. sed p omnibz q possunt esse alba
Similiter in ista albiū fuit anial. li album
supponit p illis q sunt alba. et p his q fūere
alba Similiter in ista. albiū erit hō. suppo
nit p his que sunt alba et q erunt alba.
Tertio dicit aliquid significare qn cōcre
tum significat illam formā quaz significat
nomē abstractū. licet p illa forma non pos
sit supponere in aliqua p̄positione. et sic sig
nificat albiū albedinē. p qua tū albedinē nō
potest supponere. et rōnale significat aiāz i
tellectiua p qua tū non pōt supponere i ali
qua p̄positione Quarto mō dicit aliqd
nomē significare aliqd qd illud significat
p̄ncipaliter vel secundarie in recto v̄l i ob
liquo connotando v̄l fcaando affirmatiue
vel negatiue. sicut m̄ quantitas. relatio. sig
nificat res absolutas. Sic etiā hoc nomē
cecus significat negatiue visum. et hoc no
mē im materiale fcat negatiue materiaz. et
hoc nomen nihil significat aliqd negatiue
hō p̄stituēdo sed remouēdo fm Anf. in de
casu diaboli Alius termin' est cadere a
suo significato. qd sic intelligo. q vox ces
set significare rē quā prius significabat
Circa secūdu dico q accipiēdo fcare p
mo mō et significatuz sibi correspondens.
sic cadente re v̄l mutata re cadit vox et etiā
cōceptus a suo significato. et cessat signifi
care quod prius significabat. qz manifestuz
est q si sortes sit p̄mo albus et post niger. q
album nō supponit actualiter p sorte in p/
positione de inesse. de p̄senti. et affirmatiua.
qn sortes est niger. qz tūc hec simplr ē fal
sa. sortes est albus. Sed capiēdo signifi
care secūdo modo et significatū sibi corre
spondenter. sic nec vox nec pceptus ppter
mutationē rei vel corruptionē cadit a suo
significato. qz quīs hec sit falsa nullo ho
mine existente homo est animal. album est
homo. tū hec est vera. hō potest esse anial.
album potest esse homo. quia illud qd pōt
esse homo pōt esse anial. et similiter qd pōt
esse animal potest esse homo. et similiter qd
potest esse album potest esse hō Similiter

tertio et quarto modo capiēdo significare. sic potest vox et cōceptus cadere a suo signifi-
cato cadente re primo modo dicto sed nō
secundo mō. ppter eādē rōnem. Ad argu-
mentū principale dico qd qñs cōceptus sit
signū naturale rei. tñ cadente re vel muta-
ta pōt cadere a suo significato pmo modo.
sed nō secundo mō. quia non oportet qd sup-
ponat semp actualiter p re i pōne de pre-
senti. licet possit supponere p illa re in pōsi-
tione de possibili.

Questio. xvij.

Truz oīs oppo

sitio realis sit inter res. Et vi-
det qd sic. quia omnis oppositio
rationis est inter rōnes. ergo omnis oppo-
sitio realis est inter res. Ans est verū. et cō-
sequentia est manifesta. Contra. aliqua
est oppositio inter pplexa. et illa nō est inter
res extra animā. ergo rē. Preterea disti-
guo de oppositōe. Secundo ad questionē.

Circa pīmū dico qd omnis oppositio vel
est inter res extra animā. vel inter signa rez.
Si sit oppositio inter res sic est cōtraria vlti-
ma fm ponentes relationē in creaturā.
Et inter res extra animā nō est aliqua alia op-
positio. qd pbat. quia oēs res extra animā
opposite. vel sunt absolute. vel res relative
vel vna absoluta et alia relativa. plura nō
cōtingit dare. Si pmo modo. et sint tales
res que possunt sibi succedere in eodē sub-
iecto. sed non possunt esse simul in eodem.
iste sunt cōtrarie sicut manifeste patet. Si
secundo modo. tunc opponunt relative Si
tertio mō. tūc nō opponunt sed sunt dispa-
rata. Si autē oppositio sit inter signa. Aut
igif inter signa incōplexa. aut cōplexa. Si
primo modo. sic qtuor modi opponunt. qd
dam em incōplexa cōtrarie opponunt. que
dam priuatiue. qdam relative. et quedā cō-
tradictorie. Incōplexa contraria q sunt si-
gna sunt illa que significant oīa sua signi-
ficata positiue et affirmatiue. non negatiue.
quia in diffinitione expmēte quid nomis
illozū terminoz non debet poni aliq nega-
tio. Et aliq talia signa non possunt verifi-
cari de eodē simul. sed successiue possunt.
Alia nec possunt verificari de eodē simul
nec successiue. Exemplū primi est de albo
et nigro q nō pnt verificari p eodē de eodē

simul sed successiue. Exemplū secundi est
de albedine et nigredine q non possunt de
eodem verificari simul. nec successiue. In
cōplexa opposita priuatiue sunt illa qd vñ
fecit aliqd positiue quod aliqd significat ne-
gatiue. vt habitus et priuatio. habitus signi-
ficat aliquid positiue et affirmatiue. priua-
tio autē similr significat aliqd positiue et af-
firmatiue. et illud idem qd suū oppositū pu-
ta habitus significat affirmatiue. ipsa pri-
uatio significat negatiue. qd patet ex hoc.
quia in illa diffinitione expmēte qd no-
minis priuationis. negatio pcedit habitus
sibi oppositū. et ita priuatio significat illum
habitū negatiue. Exemplū. Cecus sic dif-
finiū. est ille hō qui non habet visum quem
natus est habere. In qua diffinitione aliqd
pponit negationi. puta homo vel oculus.
illū significat cecus affirmatiue. et aliquid
sequit negationē et illud significat cecus ne-
gatiue. puta visum. Et ita de oībus priua-
tiuis. Et hec est intentio Ans. in d casu di-
aboli. c. lxxj. vbi vult qd aliquod incōplexū
significat cōstituendo et affirmādo. et aliqd
significat remouēdo et negādo. Incōplexa
opposita relative sunt noīa relativa q non
possunt de eodem fm idē respectu eiusdē
verificari. Exemplū est de eqli inequali.
simili dissimili. Qd autē sunt qdam nomina
relatiua patz p gmaticos. q nomē relatiuū
ponunt vnam speciē nominū. Incōplexa
opposita contradictorie sunt illa. q nō pnt si-
mul verificari de eodē. et vnum significat
aliquid affirmatiue et aliud significat pre-
cise illud negatiue nihil determinate signi-
ficādo affirmatiue. Exemplū. homo fecit
oēs homines affirmatiue. nō homo autē si-
gnificat eosdē homines negatiue et nihil det-
minatū fecit affirmatiue. Et si dicis. nō
homo supponit p azino in ista pōne vera.
azin⁹ est nō homo. q nō homo significat azi-
nū. Rñdeo verū est. sed nō finite et determi-
nate. q ita supponit p lapide in ista pōitō-
ne vera. lapis est nō homo. et ideo idetermi-
nate significat vnum et aliud. Et si qras
Utrū illa q sunt extra animā opponunt p-
uatiue. Respondeo q nō. qd patet p Ans.
vbi prius dicit q cecitas ē aliquid fm for-
mam loquēdi. cū nō sit aliqd fm rem. sicut
em dicimus d aliquo q habet visum. et vi-
sus est in eo. Ita dicimus q habet cecitatē

et cecitas est in eo. cum hoc non sit aliquid
sed potius nō aliquid. et hāc habere nō sit
habere aliqd. imo sit carere eo qd est aliqd
Cecitas nāq non est aliud qd nō visus aut
absentia visus vbi visus debet esse. Nō vi-
sus hō vel absentia visus nō magis est ali-
quid vbi debet esse visus q vbi non debet
esse visus. quare cecitas nō magis est aliqd
in oculo q vbi debet esse visus q nō visus.
vel absentia visus i lapide vbi visus nō de-
bet esse. Ex ista auctoritate patet q ceci-
tas non est aliquid ex parte rei in oculo. et
per cōsequēs nullibi est ex parte rei. Si
sit oppositio inter signa cōplexa. sic est triplex
modus oppositionis. Un⁹ inter pplexa cō-
tradictoria. et sunt illa q habent idem subie-
ctū et idem predicatū Sed vna est affir-
mativa et alia negatiua. et vna vniuersalis
alia particularis vel indefinita q conuer-
tit cum particulari. vel q vtrāq sit singu-
laris. Exemplū patet in figura. et in istis.
sortes est animal. sortes nō ē animal. Se-
cundus modus est inter pplexa tria q ha-
bent idem subiectum et idē predicatū. et
vna est vniuersalis affirmatiua. alia ē vni-
uersalis negatiua. et hoc est verū qn termi-
ni accipiunt significatiue. aliter nō oppo-
nunt. sicut illa pplexa nō opponunt. omnis
homo est terminus cōmunis cū signo vni-
uersali. nullus homo est terminus cōmu-
nis cum signo vniuersali. quia ille sunt si-
mul vere vt termini supponunt materialie
Tertius modus est inter pplexa cō-
tradictoria cō-
plexa non formaliter sed virtualiter. et sunt
alia pplexa que inferunt contradictoria vel
vnum cōplexum inferunt cōtradictorium al-
terius. et ideo non possunt esse simul vera.
Exemplū. illa complexa opponunt. nullū
animal currit. aliquis homo currit. et tamen
nec contrarie. nec contradictorie. quia nō
habent idem subiectum. sed ideo opponū-
tur. quia ista aliquis homo currit inferunt cō-
tradictorium illius. nullū animal currit. qd
bñ sequit. aliqd hō currit. ergo aliqd animal
currit. Ex istis patet q pplexa subalternā
et subcōtraria non opponunt. quia pnt esse
simul vera. Circa secundū articulū di-
co q oīs oppō realis est iter res. qd si sit op-
positio realis extra animā ē inter res extra ani-
mā. Si sit in animā est inter res in animā. siue sit
inter signa pplexa siue incōplexa. semp em

est inter res quia veras qūitates mentis.
Ad argumta pncipalia patet ex iā dictis.
Questio. xviii.

Truz deus pos

sit separe subiectū a pzia passio-
ne. Et videt q non. quia con-
clusio demonstrationis in qua predicat p-
zia passio de suo subiecto est necessaria et
non cōringens. Sed si subiectū posset se-
parari a passione conclusio esset contingens
sicut patet. ergo rē. Contra. subiectū dē-
stinguit realiter a passione et est prius ea. q
sine ptradictōe potest separari ab ea. Dic
primo distinguā d passione. Secundo di-
cam ad q. Circa primum dico q passio
Uno modo accipit p aliqua forma infor-
mante subiectū. et sic calor est passio ignis.
et forma est passio materie. et actus ridendi
passio hominis. Alio mō accipit improprie
p aliquo predicabili vocali vlt scripto. Et
isto modo dicim⁹ q in ista ppositōe prola-
ta. omnis homo est risibilis. pdicat passio
de suo subiecto. Et similiter in ista ppositi-
one scripta. ignis est calefactiuus Tertio
mō caput passio stricte et pzie p aliq predi-
cabili mēali siue p cōceptu q predicat de
subiecto secdo mō dicēdi p se. Qd autē isto
tertio mō accipit hic passio. pbat. qd pposi-
tio mentalis aliq cōponit ex subiecto et pas-
sione. Sed talis ppositio nō cōponit ex re-
bus extra animā sed solū ex conceptibus. sic
alibi est probatū. ergo passio accipit p cō-
ceptu. Tū quia entis in cōmuni sunt pas-
siones fm pīm. puta vnus. verum. sed iste
passiones non sunt res inherentes illi cō-
muni ergo sunt conceptus in animā vlt vo-
ces Tum quia omnis passio fm philoso-
phos est primo alicuius vniuersalis. Sz
nulla res extra animā est primo inherens
alicui vniuersali. q rē. Tum quia d deo p-
dicant passiones pzie sibi. Sed deo non
inheret aliqua res extra. ergo passio nō est
talīs res extra. sed pceptus mentis. Un⁹
pzie loqndo res extra nullo modo est pas-
sio. Un⁹ qui dicūt q ppositio mentalis so-
lum pponitur ex conceptibus et non ex re-
bus. et q passio omnis predicat de suo sub-
iecto secundo modo dicēdi per se. nullo mō
habet dicere q res extra animā sit passio
sed tñ cōceptus vel vox vel dictio. scripta

Circa secundū dico vniuersaliter qd sub/
iectū et passio distinguunt realiter. et nō sunt
idem realiter. Quis supponat p eodē rea/
liter. et hoc siue accipiat passio primo mō si
ue secūdo modo siue tertio. Et hec conclu/
sio patet manifeste ex precedentibz. quia for/
ma non est eadem cum subiecto qd infor/
mat. Nec vox. nec conceptus qui est passio
est idē cū subiecto quomōdū qd capiat sub/
iectum. Secūdo dico qd deus pōt sepa/
re subiectum ab omni passione. et nō soluz
hoc. sed etiam naturaliter potest subiectus
esse in rerū natura sine sua passione et econ/
uerso. quia omnis passio pōt esse p pposi/
tionis. subiectum vel predicatū. sed subie/
ctum ppositionis potest naturaliter esse si/
ne pōdico et econuerso. ergo rē. Contra
Auctores dicunt qd subiectus non pōt esse
sine sua passione. Preterea vnum est pas/
sio entis. et tamē sunt idē realiter. Respō/
deo ad primū qd auctores nihil aliud inten/
dunt nisi qd passio nō potest vere per pposi/
tionem negatiuā remoueri a suo subiecto.
maxime si ee existere predicatur de eo sub/
iecto. quia ista ppositio est impossibilis.
deus non est creatiuus. et similiter ista. ho/
mo nō est risibilis. et tamē deus et homo fu/
erunt quando illa pōdica nō fuerūt in re/
rum natura. Ad aliud dico qd vnum qd
est passio entis realiter distinguit ab ipso en/
te cuius est passio. scz ab illo cōmuni. ens.
quia istud est generaliter verū. qd subiectū
et passio non sunt idem realiter sed idem si/
gnificāt. licet diuersimode. sicut patz p dis/
tinctionē exprimentē quid nominis ambo/
rū. Similiter ens et vnum supponit p eo/
dem. sicut generaliter passio supponit p il/
lo eodem pro quo supponit suum subiectū
et ideo pōdico vni⁹ de alio est necessaria.
Ad argumentū principale dico qd con/
clusio demonstratōis in qua predicat p/
pria passio d suo subiecto est necessaria. qd
omnis talis ppositio est mere d possibili v/
equiualens ppositioni d possibili. sicut ista
deus est creatiuus. homo est risibilis. que/
tantuz valent sicut iste. deus potest creare.
homo potest ridere. Si em accipiantur p
positiones mere de inesse et de pñci et de in/
esse. sicut iste. deus est creans. hō est ridens
tales non possunt demonstrari. qz sunt
simpliciter ptingētes.

Questio. xix.

Trum diffinitio

exprimēs quid nominis et quid
rei distinguant. Et videtur qd
non. quia eiusdem rei non sunt due diffini/
tiones distincte. Sed quodlibet diffinibi/
le diffinitioe quid rei est diffinibile diffini/
tione quid nominis. ergo rē. Contra. qd
nominis est impossibile. diffinitio autē
quid rei non. ergo rē. Hic primo viden/
dū est quid sit diffinitio. pñe dicta et quid
diffinitio exprimens quid nominis. Se/
cundo quorū sunt. Tercio ad questionē
Circa pñm dico qd diffinitio pñe di/
cta est oratio longa composita ex genere p/
prio et differentis essentialibz. significanti/
bus partes essentielles diffiniti. Talis ē il/
la diffinitio Animal rationale. Diffini/
tio exprimens quid nominis est oratio explici/
te declarans quid per vnam dictionē im/
portat. Sicut aliquis volens docere ali/
um quid significet hoc nomen albi. dicie
qd hoc nomē album idē significat qd hec
oratio. habens albedinē. Circa secundū
dico qd diffinitio exprimens quid rei pñe
dicta solum est nominū absolutorū signi/
ficantiū cōposita ex materia et forma. sicut
homo. leo. capra. et huiusmodi. Diffini/
tio autē exprimens quid nominis pñe ē de
nominibus cōnotatiuis et relatiuis. que si/
gnificāt vnum in recto et aliud in obliquo
sicut albi. calidi. pater. filius. sunt huius/
modi nomina. Et nomia absoluta siue sint
nomina ppositorū siue simplicium nō ha/
bent quid nominis. Lū⁹ ratio est. qz pñe
loquendo vni⁹ nominis habēris diffinitio
nē qd nominis. est tñ vna diffinitio expri/
mens quid nominis. ita qd talis nomis nō
sunt diuerse orationes exprimentes qd no/
minis habentes partes distinctas. quarū
vna pars significat aliquid quod nō eodē
modo importat per aliam partem alterius
ratiois. Sed nomina absoluta possunt ali/
quo modo pluribus oratiōibus explicari
non easdem res fm suas partes significā/
tibus. et ergo nulla talis oratio est pñe dif/
finitio qd nominis. Exemplū. hō nomē an/
gel⁹ est nomē absolutum. et vnus exprimit
qd hoc nomē significat sic. Angel⁹ est sub/
stantia abstracta a matia Ali⁹ sic. angelus

est substantia intellectualis et incorporealis
Tertius sic. Angel⁹ est substantia simplex
nō cōposita ex aliq. Et vnus ita bene expli/
cat quid hoc nomen angelus significat sic
alius. et tamē aliquis terminus positus in
vna oratione aliqd significat qd nō signifi/
catur eodem modo per aliquē terminū al/
terius oratiōis. sicut manifeste patet. et ideo
proprie nō sunt diffinitiones exprimentes
quid nominis. Circa tertiu⁹ dico qd iste
diffinitiones primo differūt in hoc. qd dif/
finitiones exprimentes qd rei sunt soluz no/
minū absolutorū. diffinitiones exprimentes
quid nominis non sunt pñe absolutorū
sed connotatiuorū et relatiuorū. Secun/
do differunt in hoc qd diffinitiones quid rei
solum sunt possibiliz. diffinitio exprimens
quid nominis etiam est impossibiliz. Nam
vacuū. non ens. impossibile. infinitū exten/
sive. chymera. hircoceru⁹. habent tales dif/
finitiones. quia istis nominibz correspon/
dent aliquē oratiōes significantes idē qd
iste dictiones. Tercio differūt in hoc qd
pōdico diffinitiois qd rei de suo diffinito
est possibilis. qñ vterqz terminus capis si/
gnificatiue. sed pōdico diffinitiois qd no/
minis de suo diffinito frequēter est impos/
ibilis quando termini accipiunt significā/
tiue. sicut hec est impossibilis. chymera est
animal ppositum ex homine et capra et bo/
ue. et hoc ppter implicationē impossibilem
qua implicat aliquid cōponi ex homine et
boue. Quarto differunt in hoc qd diffini/
tio exprimens quid rei solum est nominum
sumptorū significatiue. Sed diffinitio qd
nominis est verborū. aduerbiorū. coniun/
ctionū. quia qui vult diffinire vbi dicit. qd
est aduerbiū interrogatiū loci. Similiter
dicit qd quādo est aduerbiū interrogatiū
tpis. et sic de alijs. vbi diffinitio predicat d
diffinito supposito materialiter. S3 quis
ppositiones false frequēter sunt impossibi/
les in quibz predicat diffinitio exprimens
quid nominis de diffinito vt isti termini sup/
ponūt psonaliter. tamē recte loquētes cō/
cedūt tales ppositiones intelligendo alias
ppositiones veras. puta tales. chymera ma/
terialiter sumpta. Et hec diffinitio. aīal cō/
positū ex homine et boue idem significant.
Unde p istam. chymera est animal cōposi/
tū ex homine et boue. intelligūt istam. vox

chymera. et hec diffinitio. animal cōpositū
ex homine et boue idem significant qd vera
est. Similiter quis ppositio kathegorica
sit impossibilis in qd predicat talis diffini/
tio de suo diffinito vt termini accipiuntur
significatiue. tamē pditionalis cōposita et
tali diffinitioe et diffinito est vera vt termi/
ni accipiunt significatiue. Sicut hec ē ve/
ra. Si aliqd est chymera ipsum est cōposi/
tum ex homine et boue et econuerso. Ad
argumentū pñcipale dico qd nullū diffini/
bile diffinitioe quid rei pñe habet diffini/
tionem qd nominis.

Questio. xx.

Trum res extra

animam diffiniat. Et videt qd
nō. quia sola species diffinit fm
Porphiriū. Sed species nō est extra aīaz.
ergo rē. Contra. ptes essentielles rei extra
exprimunt per ptes diffinitionis. ergo rē.
Rūdeo qd diffinitum dupliciter accipitur.
Uno mō accipit pro illo cuius partes es/
senciales per ptes diffinitionis exprimunt. et
sic dico qd diffinitū est ipsa singularis res ex/
tra animā. Exemplū. ista diffinitio Sub/
stātia animata sensibilis rōnalis est diffini/
tio oīm hominū singulariū. qd ptes essen/
tiales. puta materia. forma. p ptes illi⁹ dif/
finitiois importat et exprimunt. ita qd nullius
rei essentia importat p istā diffinitionem nisi
hoīs singularis. qz nulla res est qd sit aīal
rōnale. vlt suba aīata rē. nisi iste hō vlt ille
et sic de singulis. Et ideo isto mō cedo qd
substantia singularis sit diffinitū. Ali⁹ ac/
cipit infinitū p termino pueribili cū diffi/
nitione de qd diffinitio adqte pōdica. et sic
diffinitū est vnus pceptus vel vox signifi/
cans illud idē pñe qd fecit diffinitio. Et
iste terminus sic diffinit⁹ est tñ species. qd
sola species est pueribilis cū diffinitione
et nullū singulare. Et p istā distinctōē d dif/
finito pñt glosari oēs auctoritates aristotil⁹
et cōmē. qruz aliq dicūt qd diffinitiones sunt
singulariū. et aliq qd diffinitiones solum sunt
spēz. Et sic dictū est de diffinito ita dico d
descripto. qz pñt duplr accipi. Uno mō p
termino de qd descriptio pmo pōdica nō p
se sed pro re. Alio modo p re iportata p il/
lum terminū p illam descriptiōē. Ad
argumentū pñcipale patet.

elegans oppositio huius
propositiois homo nō
est risibilis qd est simpli/
um

Questio. xxi.
Trū quodlibet

predicamentū sit prima intentio vel secunda. Et videtur quod prima. Probat. quia quodlibet predicamentum significat res extra animā sicut induciue patet. Sed talis est prima intentio. ergo etc. Contra. qualitas significat res quod tū sunt in anima. puta primas intentiones et secundas que sunt vere qualitates. ergo est secunda intentio. Respondetur quod predicamentū dicitur dupliciter. Uno modo accipitur pro primo et communissimo in linea predicamentali. Et isto modo quodlibet predicamentū est prima intentio. vel nomen prime intentionis. Cuius ratio est. quia quodlibet tale predicamentū significat res multas que non sunt signa. et talis est prima intentio sicut prius dictum est. licet cum hoc significet aliqua que sunt signa. sicut patet de qualitate que significat non solum qualitates corporales sed etiam spirituales que sunt prime intentiones et secunde. Alio modo accipitur predicamentum pro toto ordine aliorum ordinatorum secundum superius et inferius. et sic predicamentū componitur ex incomplexis et quibus propositiones affirmatiue et negatiue nate sunt constitui dicere Aristotile in predicamentis. Singula enim eorum que dicta sunt ipsa quidem secundum se in nulla affirmatione dicuntur. horum autem ad se invicem complexione affirmatio fit. Et sic loquendo de predicamentis in eo sunt aliquae intentiones prime et aliquae intentiones secunde. Nam in predicamento qualitaris et relationis est hoc commune genus qualitas. Nam omne quod genus est est qualitas mentis secundum rei veritatem. Similiter hoc commune genus est conceptus relatiuus. et ideo est in genere relationis. et tamen hoc commune genus est secunda intentio. Similiter hoc commune species. Sed hoc commune color est prima intentio quod etiam est in genere qualitaris. Et ita patet manifeste quod aliqua que sunt in genere qualitaris et relationis sunt prime intentiones et aliquae secunde intentiones. Sed contra. intentio prima non est superior ad intentionem secundam. Sed qualitas est intentio prima. ergo etc. Preterea intentio prima non predicatur de intentione secunda. nec econverso.

ergo intentio secunda non est in predicamento qualitaris. Preterea ens rationis non potest esse in predicamento reali. intentio secunda est ens rationis. ergo non est in genere qualitaris. Preterea philosophus et commentator diuidunt. vi. methaphisicis. ens in ens reale et ens rationis. et per consequens ens reale non est ens rationis. nec econverso. cum diuisio esse debet per opposita. sed secunda intentio est ens rationis. ergo etc. Ad primum istorum dico quod intentio prima bene est superior ad intentionem secundam. Nam ens in eo est intentio prima. et tamen est superior ad intentionem secundam. quod omnis intentio secunda est ens et non econverso. Si dicatur. intentio prima significat res que non sunt signa. intentio secunda significat res que sunt signa. et intentio prima non significat intentiones secundas. Respondetur negando primum. quia ad intentionem primam sufficit quod significet aliquas res que non sunt signa. licet cum hoc significet multas res que sunt signa. Intentio autem secunda non significat aliquam rem que non est signum. Ad secundum dico quod quis intentio prima non predicatur de secunda intentione (si utraque. scilicet. intentio supponatur seipsa. quia tunc oportet concedere quod intentio prima esset secunda. quod falsum est) tamen intentio prima potest predicari de intentione secunda. non per se sed per intentionem secundam. ita quod intentio prima supponatur personaliter non simpliciter. et intentio secunda supponatur per seipsum siue simpliciter. Et sic ista est vera. genus substantie est qualitas. non tamen verificatur predicatum per se. sed per intentionem secundam que est genus. sicut in ista propositione. plata. nomen est qualitas. predicatur nomen prime impositionis de nomine secunde intentionis. non per se sed per ipso nomine secunde intentionis. et tamen nullum nomen prime impositionis est nomen secunde impositionis. Ad tertium dico quod iste terminus esse in predicamento dupliciter accipitur. Uno modo sicut significatum deesse in signo. siue illud quod fecit de esse in signo. ita quod de proprio demonstrat hanc fecit predicatur primum in illo predicamento hanc fecit suppositum. et sic capiendo esse in predicamento nihil est in genere sube nisi suba particulari que fecit per illud predicamentum et sic omnia verba importaria subam sunt in predicamento qualitaris. quod quolibet verbum fecit per terminum predicamenti qualitaris. et quolibet verbum demonstrato verum est dicere hoc est qualitas.

Aliter accipitur esse in predicamento per illo de quo significatiue sumptum predicatur primum illius predicamenti significatiue sumptum. et sic quedam vniuersalia sunt in genere substantie. quia de quibusdam vniuersalibus significatiue sumptis predicatur predicamentum substantie quando sumitur significatiue. sic dicendo. Omnis homo est substantia. omne animal est substantia. omnis lapis est substantia. et sic de alijs. Quedam autem vniuersalia sunt in predicamento qualitaris etc. Per hoc ad argumentum dico. quod illa propositio accepta. ens rationis non potest esse in predicamento reali. falsa est. siue accipiat esse in predicamento vno modo. siue alio. quia non ideo dicitur aliquod ens rationis. quia non sit natura in rerum natura existens. sed ideo quod non est nisi in ratione. quo mens utitur per alio vel propter aliud. Et sic omnes propositiones. et omnes conclusiones. et termini metales sunt entia rationis. et tamen vere sunt realiter existentia in rerum natura. et sunt perfectiora entia quam quicunque qualitates corporales. Ad quartum dico quod diuisio philosophi non est per opposita. quomodo animal diuiditur in rationale et irrationale. sed est diuisio vocis in significata. illo modo quod Aristotiles. per diuidit pringens in necessarium et in possibile. et pringens ad vtrilibet et possibile commune. et ideo sicut vnum membrum istorum trium predicatur de alio. quod hec est vera pringens necessarium est possibile. similiter pringens ad vtrumque est possibile. Ita non obstat illa diuisio entis hec est vera. ens rationis est ens reale. quia est vera qualitas mentis. Hoc modum beatus Augustinus. xv. diuidit legem in totam scripturam sacram. in pentateuchum. in libros prophetas. in psalmos. Ita quod aliqui accipiunt vno modo. aliqui aliter. Ita et ens reale aliqui accipiunt pro omni vera re existente in rerum natura. et sic ens ratio nis est ens reale. Aliqui accipiunt per ente existente solū extra animā. et sic ens rationis non est ens reale. Et sic secundum istam viam tunc diuisio entis in decem predicamenta non est diuisio per se in sua inferiora. Sed equalis isti diuisioni. ens reale extra animam aliquid importat per suba. alio per qualitates. et sic de alijs. Equale etiam isti diuisioni. omne ens reale extra animā. vel est in tali predicamento vel tali. cum hoc stat quod in illis predicamentis sunt multa alia que non sunt res extra animam.

Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio. xxii.

Trū sunt decem

predicamenta. Et arguitur quod non. quod non sunt decem res prime significatiue per predicamenta. et non sunt decem predicamenta. Ad oppositum est Aristotiles. Dicimus primum videndum est quod predicamentum predicatur de suis contentis. Secundo de sufficientia. et predicamentorum. Circa primum dico quod licet moderni ponant quod in omni predicamento sunt ordinabilia multa secundum superius et inferius. ita quod superius per se primo modo et in recto secundum eos predicatur de quolibet inferiori tali predicamento neque etiam est hic. omnis homo est animal. Et ut tale predicamentum habeant de aduerbijs fingunt nomina abstracta. sicut de quando fingunt quantitates. et de ubi ubi. et dicunt quod istis abstractis correspondent. et predicamenta. id est. per ne res distincte. Primo tamen mihi videtur quod nec antiqui philosophi posuerunt paruas res tales. nec semper posuerunt tale predicamentum predicamentorum de suis contentis. Sed quicunque loquuntur de predicamento superioris stricte. Aliqui large. ita quod extendebant predicamentum ad verba et aduerbia. secundum quod dicimus quod ambulat predicatur de homine. sic dicendo. homo ambulat. homo calceat. homo armat. Sic dicimus quod iste est bodie. iste fuit heri. iste est in domo. ubi extenditur predicatio ad prepositionem cum suo casuali. et talem predicationem posuerunt in multis predicamentis superioris de inferiori. Et ideo dico cum antiquis philosophis quod in aliquo predicamento predicatur superius de inferiori predicamento per primum modi dicendi per se et recti de recto. et hoc verum est ad modum in genere resube et qualitates. sicut est in istis. homo est suba. homo est animal. albedo est qualitas. color est qualitas ubi distinctis predicamentis correspondent distincte res. In alijs autem predicamentis non est predicatio per se primo modo nec recti simpliciter de recto quod ista lignum est quantitas vel quantum equaliter istis. lignum habet partes extra partes. Sicut ista. sortis est pater. equiualeat huic. sortis generauit filium ubi est predicatio in obliquo equiualeat. Aliquando predicatur per primum sicut hic. homo generat. ubi predicatur verbum actiuum. Aliquando verbum passiuum predicatur sicut hic. homo percutitur. Aliquando predicatur aduerbium. sic hic iste

fuit heri. et sic de alijs predicamentis. Et quod ista sit intentio auctoris patet per Aristotilem in predicamentis. ubi sic dicit. Eorum que sunt nullam complexionem dicuntur. singulum aut substantiam significat. aut quantitatem. aut qualitatem. aut ad aliquid. aut ubi. aut quando. aut si tum esse. aut habitum. aut agere. aut pati. Et exemplificans de ubi. ut in loco. quando ut in tempore. situm esse. ut sedet aut iacet. habere. ut calciatus. armatus. facere ut secare. vire. pati. ut secari. Item Damasius in logica sua. ca. xxij. Dicitur cognoscere quod de cem sunt predicamenta. i. genera generalissima sub quibus refertur omnis vox simpliciter dicta. Sunt autem hec. substantia ut lapis. lignum. quantum. ut duo. quale ut album nigrum. ad aliquid ut pater filius. ubi ut in tyro in damasco. hoc autem loci ostensum est. quando ut heri cras. hoc autem temporis ostensum est. habere ut vestitum induere. situm esse. ut stare sedere. facere ut vire. pati ut viri. Existis patet quod auctores per predicamenta non intelligunt nisi quedam incompleta que continent sub se diversas intentiones. de quibus tamen non predicantur predicatio propria et in recto. sed secundum modo. Circa secundum dico quod secundum commentatorem. vij. Verba. distinctio predicamentorum sumitur ex distinctio interrogatiuorum de individuis substantie. quod secundum quod ad diversas quoniam factas de individuo substantie per diversas incompleta respondet. secundum hoc in diuisiva in diuersis predicamentis ponuntur. Nam incompleta per que respondet ad quod. factas per quod de individuo substantie sunt in predicamento substantie. cuiusmodi sunt homo albus. lapis. Et breuiter omnes termini absoluti significantes ens completum sunt in genere substantie. Incompleta autem per que respondet ad quod. factas per quod de substantia. sunt in genere qualitatibus. cuiusmodi sunt album. nigrum. calidum. frigidum. albedo. nigredo. tamen ista incompleta album nigrum sunt in genere qualitatis directe que substantia abstracta. Et ideo per hoc in predicamentis exemplificans dicitur illis que sunt in predicamento qualitatibus dicitur. qualitas ut album. et hoc quod album predicatur in quale tamen albedo. et ideo per album respondet ad questionem factam per quale. non autem per albedinem. Tercium accipiendo predicamentum qualitatibus per aliquod quod vel remouetur a substantia. sic talia concretum non sunt in genere qualitatis sed sua ab-

stracta. quia talia concreta non remouentur a substantia. Incompleta autem per que respondet ad questionem factam per quantum de substantia singulari continentur in genere quantitatis. cuiusmodi sunt bicubicum. tricubicum. et homini. Illa incompleta que respondet ad interrogationem factam per cuius de substantia vel aliquam similem questionem. quod ibi deficit nobis interrogatiuum generale sunt in genere relationis. ut si queratur. respectu quod sortis est pater vel filius vel filius. Respondet respectu filii vel aliter filius. Incompleta autem per que respondet ad questionem factam per hoc aduerbiu ubi sunt in genere ubi. Et quod ad istam questionem nunquam respondet puenient nisi per aduerbiu vel per propositionem cum suo casuali. ut si queratur ubi est sortis puenienter respondet quod ibi vel hic. vel in domo. id est omnia illa incompleta sunt in genere ubi per quantum non sunt affirmationes nec negationes. Item incompleta per que respondet ad interrogationem factam per aduerbiu quando de substantia sunt in genere quando. Et quod ad illam quod non respondet nisi aduerbia vel propositiones cum suo casuali. ut cum queritur quando fuit sortis respondet conuenienter. heri vel hodie. vel in tali die. Item ad questionem factam per hoc totum quid facit vel quid patitur. respondet per verba. puta. ambulat. vel calefacit. infirmatur. Ideo omnia illa incompleta sunt in genere actionis vel passionis puta verba actiua vel passiua. Et ita est de alijs predicamentis. Quis propter penuriam vocabulorum interrogationum propria predicamentis et generalia nobis deficiunt. De ista quod incompleta per quod respondet conuenienter ad aliquam quod. factam de individuo substantie est in aliquo predicamento. et hoc siue illud incompleta sit nomen. siue verbum. siue aduerbiu. siue propositio cum suo casuali et cetera. Alia autem incompleta non sunt in aliquo predicamento puta coniunctiones. nec sincathegremata. nam per talia incompleta si. et. omnis et nullus ad nullam questionem de individuo substantie respondet. Ad argumentum principale dico quod decem sunt predicamenta prima. quod decem sunt incompleta prima et alijs inferioribus predicabilia modo suo. quibus tamen non correspondet decem parue res distincte secundum ymaginatio nem modernorum. que ymaginatio falsa est et impossibilis ut alias ostendit.

Questio. xxij.

Primum predicamentum

mentum proponatur ex rebus extra animam vel conceptibus rebus. Et videtur quod ex rebus. quod predicamentum non solum ex verbis proponitur. sed etiam ex indiuiduis. sed indiuidua extra animam sunt indiuidua secundum philosophum in predicamentis. quod dicitur quod substantia que proprie principaliter. neque de subiecto neque est in subiecto. Hoc autem non potest intelligi nisi de re extra animam quod omnis conceptus siue proprius siue communis est in subiecto. quia est qualitas de de subiecto Contra predicamentum predicatur vere de quolibet vere contento sub eo. sed de nulla re predicatur. quia res extra animam nec est subiectum propositionis nec predicatum. ergo et cetera. Dicuntur intellectus primo est dandus questionibus. Secundum videndum est quod est esse in predicamento. Tercio ad questionem. Circa primum dico sic dictum est quod predicamentum dupliciter accipitur. Uno modo per primum et communissimum predicabile in linea predicamentali. Alio modo per aggregatum vno siue per toto ordine predicabilium ordinatum secundum superius et inferius in linea predicamentali. quod illa intelligitur de predicamento accepto secundum modo non primo. Circa secundum dico sicut dictum est quod non. xxj. b. quod esse in predicamento dupliciter accipitur. Uno modo per eo de quod proprie demonstrat ipse vere predicatur predicamentum. et sic tamen substantie singulares extra animam sunt in predicamento subiecte. et omnia verba rationis genera que species que etiam differunt sunt verissime in genere qualitatibus. quod quocumque verbum demonstrato hec est vera. hoc est qualitas. Alio modo accipitur esse in predicamento per illo quod sic est in predicamento quod de ipso significato sumptum predicatur predicamentum scaturit sumptum. et sic aliquod verbum sunt in predicamento subiecte et aliquid in predicamento qualitatibus. Nam in ista propositione. homo est animal. vel homo est substantia. ly homo non supponit per se sed per suo scaturit. quod si supponeret per se. hec esset falsa. homo est substantia. et hec habet homo est qualitas. Sic si hec vox homo supponat per se. hec esset falsa. homo est substantia. et hec vera homo est vox qualitas Circa tertium dico quod predicamentum secundum modo acceptum proponitur proprie ex conceptibus et nullo modo ex rebus extra animam. que non sunt signa quod dico propter nomina propria et scripta. hoc per hoc multiplex. Primo sic. Substantia secundum Aristotilem diuiditur in primam et secundam tanquam in illa ex quibus proponitur predicamentum. sed hec non est di-

uisio communis in aliquas res extra animam. nec in quibus cunctas res de quibus predicatur substantia. ut ille res supponat per se. quod hec est falsa. substantia secundum est substantia. quod patet. quod quod negatur vniuersalitatis ab omnibus. et tamen immediate sub aliquo communi. negatur vel ab illo communi. sed substantia secundum negatur ab omnibus. et tamen immediate sub substantia. que substantia secundum negatur vel de substantia et cetera. Et per hoc hec est falsa. nulla substantia secundum est substantia. et hec similiter. nulla substantia est secundum substantia. Assumptum probatur. quod hec est vera. nulla substantia corporis est secundum substantia. et hec similiter nulla substantia incorporea est secundum substantia. Quod autem iste sint vere patet per eandem regulam. quod quod negatur vel et cetera. quia virtute illius regule est hec vera. nullum corpus animatum est secundum substantia. et similiter ista. nullum corpus inanimatum est secundum substantia. Quod autem iste sint vere patet per eandem regulam. quod hec est falsa. nullum sensibile est secundum substantia. et hec similiter. nullum corpus insensibile est secundum substantia. Et quod iste sint vere probatur per eandem regulam. Nam hec est vera. nullum animal rationale est secundum substantia. et similiter. nullum animal irrationale est secundum substantia. Quod autem prima sit vera patet. quod hec est vera. nullum homo est secundum substantia. quod quolibet singularis est vera. et per hoc hec est simpliciter falsa. nulla substantia est secundum substantia. que per uersionem nulla secundum substantia est substantia. Ideo oportet quod illa diuisio sit alicuius nominis in minus communia. ita quod illa diuisio equalcat isti diuisioni. Hoc importanter substantia extra animam. quodam sunt nomina propria vni substantie singulari. sicut sortis. Et ista nomina vel conceptus vocantur prime substantie a philosopho. Quodam modo sunt nomina communia multis substantiis. et istos conceptus vocat secundas substantias que diuidit per hoc in genera et species. que non sunt res extra animam. sed sunt vere qualitates siue conceptus in anima. Igitur predicamentum proponitur ex substantiis primis et secundis que sunt conceptus et nomina. igitur predicamentum proponitur ex conceptibus. Preterea per hoc in predicamentis dicitur quod omnia substantia videtur hoc aliquid scaturit Et de primis substantiis indubitanter verum est quod scaturit et aliquid secundum esse. sed substantia particularis extra animam existens non scaturit aliquid. quod illa substantia significatur. que prima substantia vocatur per hoc nomen substantie singularis. et multo fortius sub

stantias secundas vocat ipsa nomina et conceptus. igitur. Preterea Aristoteles in predicamentis ponit predicamentum constitui ex in completis sicut prius allegatum est ex quibus incompletis componantur propositiones. Sed propositiones non componuntur ex rebus extra animam. sed ex conceptibus. igitur. Preterea Aristoteles in predicamentis dicit quod omnia alia. aut de subiectis principalibus dicuntur. aut in subiectis sunt. Sed ibi non vocat subiectum substantiam singularem existentem extra animam quod substantia accidentibus. quia dicit substantias secundas dici et predicari de substantiis primis tanquam de subiectis. sed nulla propositio ponitur ex substantiis extra animam. ergo substantia prima que est subiectum respectu secundae est nomen vel conceptus in anima. Preterea Damascenus in logica sua ponit voces collocari in predicamentis substantie. Ideo dico quod sicut predicatur scriptum in libro ponitur ex dictis scripris. et predicamentum platum ponitur ex vocibus. ita predicamentum in mente ponitur ex conceptibus. et nullo modo ex rebus extra. cum predicamentum sicut nec propositio non habet nisi triplex esse. in mente. in scripto. in plato. Ad argumentum principale dico quod Aristoteles. aliqui individuum vocat res singularem extra animam. aliqui nomen proprium illius rei. Sed individuum quod est subiectum et infimum in predicamento non est primum individuum. sed est secundum individuum. eo quod propositio non ponitur ex rebus extra animam.

Questio. xliiij.

Veritas com

pleta et falsitas distinguantur ab ipso completo. Et videtur quod sic. quia quod uni et eidem sunt eadem inter se sunt eadem. igitur veritas et falsitas si sunt cum propositione vera et falsa. sequitur quod veritas esset falsitas. et econverso. Contra. Si veritas propositionis mentalis distinguitur a propositione materiali. tunc subiectum non esset ita simplex sicut summum accidentis. quia veritas esset subiective in tota propositione completa ex pluribus terminis. Ad questionem dico quod hec est distinguenda de virtute sermonis. veritas completa distinguitur a completo. et hec similiter. falsitas completa distinguitur a completo falso. penes tertium modum equivocationis. eo quod isti termini. veritas et falsitas possunt stare simpliciter vel personaliter in istis pro-

positionibus. Si primo modo sumamus. tunc dico quod distinguuntur realiter sicut unus terminus distinguitur a propositio et non est per se. licet ille terminus predicetur de tota illa propositione. Nam isti conceptus verum et falsum predicantur de tota propositione. Si autem capiamus secundum modum significationis. sic dico quod nullo modo distinguuntur. Quod probatur sic. Aristoteles in predicamentis dicit quod maxime sit proprium substantie cum sit una numero recipere in se contraria subiective. Et probatur quod hoc nulli operetur nisi substantie. Si si veritas propositionis sit aliquid pura res distincta a propositione. sive sit absoluta sive respectiva. ille res essent subiective inherentes propositioni successive. et propter hoc illa propositio que aliquid est vera. aliquid falsa. realiter in se susciperet contraria. quod est manifeste contra philosophi determinationem.

Preterea si sic sequeretur quedam absurdum. Primum quod quantumcumque aliquid moueretur et prius quiesceret quod una res noua esset in anima cuiuslibet formantis talem propositionem. hoc mouetur. Et aliquid res corrumpitur. quod hec propositio formata in mente. hoc mouetur. primum esset vera. et post quando desinit esse falsa. Et ita ista pura res que est veritas corrumpitur. et que est falsitas producit. Secundum absurdum est. quod propositio scripta in libro veritate teratur per hoc quod musca volat. quia si illa musca volat scribat in libro. tunc quando musca volat est vera et prius esset falsa. Et per consequens illa propositio scripta vere reciperet veritatem et perderet falsitatem. Et ita illa propositio simul et semel mouetur motu alterationis accidentis et deperditionis. Preterea subiectus cuiuslibet accidentis est res ita simplex sicut ipsum accidentis. Subiectum dico primum sicut alias patebit. Sed propositio est composita ex multis ergo non potest recipere formaliter illud accidentis quod est veritas. cum sit simplex. Preterea si veritas sit subiective in propositione materiali. Aut ergo est tota in tota propositione et tota in qualibet parte. Aut tota in toto. et per se in parte. Non primo modo quia sic totum esset in subiecto. Si predicatum non esset. adhuc esset illa veritas completa. et ita subiectum esset vere veritate completa. sicut hoc est albus albedine completa informatum. quod falsum est. Si secundum modum tunc non esset accidentis simplex. sed compositum sicut propositio. et tunc aut ex parte eiusdem rationis. et tunc subiectum est verum illa veritate. et sicut predicatum et completa. sicut quilibet per ignis est calida per cal-

lorem in eis. Aut ponitur ex partibus alteri rationis. tunc una pars erit materia. alia forma. quod est absurdum. Preterea accipio falsitatem illius propositionis. de aliquid causat de nouo. ponam quod sit falsa. hec falsitas erit aliquid res a deo et a propositio per se posita. Tunc quod. aut illa res potest causari a deo. aut non. Si non ergo aliquid aliud a deo est quod deus causa/re non potest. quod est contra evangelistam. omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Si potest causari de nouo a deo. ponatur in esse. et tunc erit hec vera. hec falsitas de nouo causata a deo. ergo aliquid de nouo causata a deo et per consequens hec non est falsa. ultra igitur falsitas illius propositionis non est. et per consequens non est de nouo a deo. Preterea accipio iterum illius propositionis. deus nihil creat de nouo. et quod an deus per se careat illa veritate vel non potest. Si non. heri articulum fidei. quod est creator omnium. Si sic. ponatur in esse. et tunc erit hec vera. deus nihil creat de nouo. quod est veritas creata a deo. Et si eius veritas creata a deo hec erit vera. aliquid creat de nouo a deo. et sic ille due erunt contradictorie et simul vere. aliquid creat de nouo a deo. nihil creat a deo de nouo. Ideo concedo cum Aristotele. et dico quod veritas et falsitas propositionis non sunt distincte res a propositione vera et falsa. Unum nisi ista abstracta. veritas. falsitas. includatur aliquid sinceritatis. hec est simpliciter concedenda. veritas est propositio vera. falsitas est propositio falsa. Sed contra. Eadem propositio est aliquid vera et aliquid falsa. et per consequens propositio recipit contraria. sed nihil est idem duobus contrariis. nec aliquid recipit in se. ergo propositio non est veritas et falsitas.

Preterea illa duo argumenta ultima equiliter concluduntur se sicut et illos. quod accipio veritatem et falsitatem illarum propositionum. et arguo sicut tu arguis. et stabit semper difficultas.

Ad primum istorum dico quod hoc nomen contraria dupliciter accipitur. Uno modo ut verificatur de aliquid per ipsas rebus extra. sicut dicimus quod albedo et nigredo sunt contraria. Alio modo accipitur ut verificatur de terminis sicut dicimus quod illi termini albus et niger sunt contrarii. Et isto modo dicimus quod de eodem particulatim sumpto possunt verificari contraria. sicut dicimus hoc est albus. et hoc est niger. et non potest verificari in propositione nisi de terminis solis. quod propositio non ponitur ex rebus. Et isto modo accipitur contraria

dupliciter. stricte. et tunc dicuntur termini contrarii. de faciant res contrarias. sicut albus et niger. Alii quod accipitur large. et tunc dicuntur contrarii. qui non possunt verificari de eodem modo sed successiue per se. Similiter suscipe aliquid dupliciter accipitur. Uno modo per informationem. Alio modo per predicationem. Per hoc ad argumentum dico. quod accipiendo contraria et suscipere. primo modo. sic propositio non recipit contraria primo modo. quod propositio non recipit in se tanquam in subiecto accidentia contraria se mutuo expellentia. Sed accipiendo secundum modum per terminis. et hoc large non stricte. et suscipe secundum modum. sic verum et falsum sunt contraria et propositio recipit contraria successive per predicationem. licet non simul. quia de eadem propositione numero primo predicatur ille terminus verum. et postea ille terminus falsum. sed per hoc nihil realiter recipit in propositione nunc quod prius. Sed ideo recipit successive predicationem illorum contrariorum. quia nunc fecit aliter esse a priore quod est. et prius significabat ita esse a priore sicut fuit. Sicut ista propositio. tu sedes. ponamus quod modo sit falsa et prius fuerit vera. nunc fecit te sedere et tamen non sedes. id est est falsa. sed prius fuit vera. quia prius sedisti.

Ad secundum dico quod veritas sit propositio vera. et falsitas propositio falsa. non sequitur contra me. quod concedo quod falsitas illius propositionis deus crearet aliquid de nouo potest causari de nouo a deo. hec tamen est impossibilis. hec falsitas creata a deo. sicut hec est vera. albus potest esse niger. hec tamen est impossibilis. hoc albus est niger. Et ea est contra istam opinionem potest sic dicere et non contraria opinio. quia pono quod ista nomina veritas et falsitas sunt connotatiua. Et ideo dico quod illud est falsum. quantumcumque hec falsitas est. demonstrata propositio falsa quam deus creabit de nouo. hec est vera. hec falsitas est. quod aliter importat quod sit in re. Imponatur enim quod illa propositio. aliquid creat a deo de nouo est falsa vel falsitas quando creata a deo. et hoc est falsum. quia tunc est veritas et non falsitas. sed contraria opinio habet dicere quantumcumque falsitas aliqua aut veritas aliqua erit. hec erit vera. hec veritas est. et sicut hec falsitas est. sicut quantumcumque aliqua albedo erit. hec erit vera. hec albedo est. quod secundum istam opinionem. veritas et falsitas sunt abstracta significantia res distinctas a propositionibus. Unde tales propositiones de possibili non

possunt poni in esse in eisdem terminis. sic in ista. album potest esse nigrum. Ad argumentum principale dico quod illa propositio si habeat veritatem tamen in terminis absolutis. sed non connotatiuis generaliter. Aliter potest dici quod eodem modo veritas et falsitas sunt eadem inter se. sicut sunt eadem cum proponit successive sed non simul. quia successive significant eandem propositionem et non simul. Ideo dico quod veritas potest esse falsitas. sicut propositio vera potest esse falsa. sed hoc est neganda veritas est falsitas sicut hec propositio vera est falsa propositio. Et si dicitur ponatur in esse. dico quod non potest in eisdem terminis. Aliter potest dici quod illa propositio. quicunque vni et eidem ratione. est falsa vel in creaturis propter falsam implicationem. Implicat enim quod in creaturis aliqua plura sint unum. quod solum verum est de diuinis personis. Sed si bene intelligitur debet sic accipi. Quicunque termini significant idem cum alio tertio significant idem inter se. Et si sic accipitur patet responsio ad argumentum. quod veritas et falsitas significant idem inter se successive sed non simul. hoc quia sunt termini connotatiui. qui contrario modo significant res eandem. Sed ex hoc non sequitur quod si sic significant idem. quod si aliqua propositio in qua ponitur vnus terminus sit vera et omnis propositio in qua ponitur alius terminus sit vera. Sicut indiuiduum et suppositum significant omnino eandem rem. et tamen hec est vera indiuiduum est assumptum a filio dei. et hec est falsa suppositum humanum est assumptum. Ita est in proposito posito casu priori. hec est vera. hec veritas creatur a deo. et hec similiter. hec veritas est et hec falsitas est. hec falsitas creatur a deo. Et ita patet quomodo hec propositio est intelligenda.

Questio. xxv.

Trū conceptus

¶ absolutus connotatiuus ⁊ rela
tiuus distinguunt realiter.
*Et videt qd non. quia pluralitas non ē po
nenda sine necessitate. sed hoc nō est neces
sarium. ergo cē. Contra. voces sunt di
stincte g̃ conceptus. s̃c̃q̃ntia tenet. qz sunt si
gna ordinata. R̃ndeo. cōclusio est certa
s̃m phos. Nam conceptus hominis est ab/
solutus. conceptus albi est connotatiuus
⁊ conceptus patris relatiuus. ⁊ non coin/*

cidunt nisi sicut inferius et superius. quia
 omnis conceptus relatiuus est connotatiu⁹
 et non econuerso. Sed dubium est quod
 differunt. Et ideo dico quod differunt in hoc
 quia conceptus absolutus omnia sua signi-
 ficata significat eque primo et vno modo si-
 gnificandi. puta in recto. sicut patet de hoc
 nomine homo et similibus. quia signifi-
 cat omnes homines eque. et non primo vnu
 et secundario aliu. Nec significat vnu in re-
 cto et alium in obliquo. Et tale nomen he-
 predicatur de aliquo sine additione cuiuscum-
 que termini in casu obliquo. sicut sortes est
 homo. quis non sit alicuius homo. Et ta-
 le nomen proprie loquendo non habet diffi-
 nitionem exprimentem quid nominis. Ho-
 men autem connotatiuum proprie facit vnum
 primo et aliud secundario. et vnum in recto et
 aliud in obliquo. Et tale nomen proprie ha-
 bet diffinitionem exprimentem quid nomi-
 nis. nec potest predicari vere de aliquo nisi si-
 bi possit addi obliquus casus. Exemplum
 est de hoc conceptu album et similibus. Nam
 primo significat albu. secundario albedinem
 Subiectum facit in recto et albedinem in ob-
 liquo. Nec potest sortes esse albus nisi hec sit
 vera. sortes est albus albedine. sortes est quon-
 tus quantitate. longus longitudine. Con-
 ceptus autem relatiuus secretus maxime habet
 predictas additiones quas hoc conceptus cono-
 tatiuus. Sed differunt in hoc quoncumque co-
 ceptus connotatiuus he predicatur de aliquo con-
 uenienter potest sibi addi suum abstractum
 in obliquo solus. quia nihil est albu nisi sit al-
 bum albedine. nec calidu nisi sit calidu ca-
 liditate Sed quoniam conceptus relatiuus predi-
 cat vere de aliquo. semper potest sibi pueni-
 enter addi obliquus casus qui non est eius
 abstractum. Exemplum est de domino. patre. et
 sic de alijs. quia sortes non est dominus nisi
 sit alicuius serui dominus. Nec potest esse pater nisi
 sit alicuius filij pater. Nec similis nisi a-
 licui habenti similem qualitatem. Nec co-
 lis nisi habenti quantitatem. et ita est de om-
 nibus relatiuis nominibus Ad principa-
 le argumentum patet ex dictis.

Explicit quintum quotlibet venerabi
lis wilbelmi Ockam anglici rē.

Questio. i. sexti quolibeti.

Trum homo

potest saluari sine caritate
 creata. Et arguitur quod non. quia
 quicumque saluus est carus deo.
 sed nullus potest esse carus
 deo sine caritate. ergo nullus potest salua-
 ri sine caritate. Contra. deus potest omne
 absolutum distinctum ab alio separare et in-
 esse sine eo conservare. Sed gratia est ali-
 quid absolutum distinctum ab alio. ergo. Vi-
 deo primo ponam distinctionem de potentia dei.
 Secundo dicam ad questionem. Circa primum
 dico quod quidam deus potest facere de
 potentia ordinata. et quedam de potentia ab-
 soluta. Nec distinctio non est sic intelligenda
 quod in deo realiter sint due potentie quarum
 una sit ordinata. alia absoluta. quia unica
 est potentia in deo ad extra quam omni modo est ip-
 se deus. Nec sic est intelligenda quod aliqui potest
 deus ordinare facere. et alia potest absolu-
 te et non ordinare. quia deus nihil potest face-
 re inordinate. Sed est sic intelligenda quod pos-
 se aliquid aliquando accipere secundum leges ordi-
 natas et institutas a deo. et illa deus dicitur
 posse facere de potentia ordinata. Alii ac-
 cipit posse per posse facere omne illud quod non
 includit contradictionem fieri. siue deus or-
 dinavit se hoc facturum siue non. quia deus
 multa potest facere quod non vult facere. secundum
 magnum li. i. iniaz. dist. xliij. Et illa dicitur pos-
 se de potentia absoluta. Sicut papa non potest
 aliquid secundum iuris statuta ab eo que tamen ab-
 solute potest. Ista distinctio probatur per dictum
 saluatoris Joh. iij. Nisi quis renatus fue-
 rit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare
 in regnum dei. Cum enim deus sit equalis
 potentie nunc sicut prius et aliqui aliqui intro-
 ierunt in regnum dei sine omni baptismo. si-
 cut patet de pueris circumcisis tempore legis de
 functionis antequam haberent usum rationis. ergo
 et nunc est possibile. Sed illud quod tunc
 erat possibile secundum legem tunc institutas. nunc
 non est possibile secundum legem nunc institutam.
 licet absolute sit possibile. Circa secundum
 articulum dico primo quod homo potest salua-
 ri sine gratia creata de potentia dei absolu-
 ta. Nec conclusio probatur primo sic. Quid
 quid deus potest facere mediante secunda

causa in genere cause efficientis vel finis. potest immediate p se. sed caritas creata si sit causa siue efficiens siue dispositiua dispo nens ad vitam eternam erit causa secunda efficiens vel finis. ergo sine ea deus p̄ da re alicui vitam eternam. Preterea agēs quod non determinat ad certum cursum z ordinem rerū fm alium ordinē res illas pducere potest. Sed deus est tale agēs. er go potest dare vitam eternā alicui facienti bonum opus sine tali gratia que est p̄nci pium merendi. Preterea quod potest da ri alicui non tanq̄ p̄missū p merito p̄ da ri sibi de potētia dei absoluta sine oī habi tu primo qui est principium merendi. sed actus beatificus dabatur paulo in rapto. quia tunc vidit essentiam diuinam nō tan q̄ p̄miū. p merito. ergo potest sibi dare vi tam eternam sine tali gratia que est p̄nci pium merendi. Preterea non est maior repugnantia actus meritorij ad naturam in solis naturalibus p̄stitutam q̄ act⁹ de meritorij. sed voluntas potest et se in actū demeritorij. Minor est manifesta. Va ior pbat. qz nō est simplr vbi non est mag⁹. Sicut qd nō est albū nō est magis albus. Sed actus meritorij ad naturā in sol na turalibus p̄stitutā nō est aliqua repugnā tia. ergo nō est maior repugnantia. Pre terea nihil est meritorij nisi qd est i nostra prāte. sed illa caritas nō est in nostra prāte q̄ actus nō est meritorius p̄ncipalr ppter illam gratiam. sed ppter voluntatem libe re capientē. q̄ posset deus talē actū elicitū a voluntate accipere sine grā. Secun do dico q̄ nūq̄ saluabit hō nec saluari po terit. nec vnq̄ eliciet nec elicere poterit ac tū meritorij fm leges a deo ordinatas si ne gratia creata. Et hoc teneo ppter scrip turā sacra z dicta sanctorū. Et si dic⁹ q̄ prima conclusio p̄tinet errorem Pelagij. Respondeo q̄ non. quia Pelagius posuit q̄ de facto non requiritur gratia ad vitā eter nam habēdam. sed q̄ actus ex puris natu ralibus elicitus est meritorius vite eterne de cōdigno. Ego autem pono q̄ solum est meritorius p potentiam dei absolutam ac ceptantem. Ad argumentū principale dico q̄ caritas dupliciter accipitur. Uno modo p̄ vna qualitate anime. Alio mo do p̄ acceptione diuina. Primo mō acci

piendo caritate potest homo esse car^o deo
sine caritate. sed nō secūdo modo.

Questio. ii.

Trum deus de

neccessitate acceptet actum elici-
tum ab habente caritatem crea-
tam. Et arguit q^d sic. quia quod est de se
fm suam essentia laudabile et acceptabile
si causet actum ille necessario est laudabil^{is}
et acceptus. sed caritas creata est huiusmo-
di fm aplm. i. ad Eboz. ergo rē. Cōtra.
Quidquid deus agit ad extra ptingenter
agit et non necessario. ergo nullū actus ne-
cessario acceptat. Dic primo ponā vnā
distinctionem de necessitate. Secūdo ad
questionem. Circa primum dico q^d du-
plex est necessitas. scz absoluta. et ex suppo-
sitione. Necessitas absoluta est quando ali-
quid simpliciter est necessariū ita q^d eo op-
positum esse verum includit p^otradictionē
et sic hec absolute est necessaria. homo ē ri-
sibilis. deus est. et huiusmodi. quia p^otradi-
ctio est q^d hec sint false. et p^otradictozē vere.
Necessitas ex suppositione est quando aliq^d
p^oditionalis est necessaria q^uis tam ante-
cedens q^u p^osequens sit contingens. Sicut
hece est necessaria. si petrus est predestinat^{us}
petrus saluabit. et tamē tam antecedens q^u
p^osequens est contingens. Uel quādo aliq^d
talīs p^osequentia est necessaria. tūc dicif ne-
cessitas ex suppositione. Secūdo dico q^d
de^o non de necessitate acceptat actus elici-
tum ex charitate creata loquendo de abso-
luta necessitate. Sz potest de potentia sua
absoluta istum actum nō acceptare. acci-
piendo nō acceptare p^o non velle alicui da-
re vitaz eternā. Qd p^obo. quia fm sanctos
deus nihil agit ad extra de necessitate. nec
aliquid aliud a se vult necessario. ergo q^ucu-
q^d actu posito in viatore deus non ē neces-
sitate nature vult sibi dare vitam eternā.
et per p^osequens potest non acceptare talez
actum. Preterea quod potest nō esse ab-
solute potest carere vita eterna. ergo qd de
us potest velle in nihilum redigere pōt nō
acceptare ad vitam eternam. sed quocūq^d
actu vel habitu posito in viatore potest de-
us velle tam actum q^u habitum q^u etiā sub-
ctū vtrūq^d in nihilum redigere. grē. Pre-
terea deus potest cōseruare talem actum et

habitu in viatore sine vita eterna p^otem-
pus. ergo potest semp sic cōseruare in per-
petuum. quia eadez ratio est. Tercio di-
co q^d de necessitate acceptat acceptat actus
elicitum ex caritate. loquēdo de necessita-
te ex suppositione. quia hec consequentia ē
necessaria. deus ordinauit et instituit p^ole-
ges iam datus q^d talis actus iaz elicitus sit
acceptandus. ergo deus illū actū iam eli-
citum acceptat. quia antecedens nō potest
esse verum sine p^osequente. et tamē tam an-
cedens q^u p^osequens est simpliciter contin-
gens. Sicut ista p^osequentia est necessaria
Petrus est p^oscitus ergo dānabit. et tamē
tam antecedens q^u p^osequens est simplr con-
tingens. Ad argumentū p^oncipale dico
q^d laudabile accipit mltipliciter. Uno mō
p^o omni natura q^u est bona sine sit creata si-
ue increata. Sic loquit Aug^o. iij. de libe-
arbi. d. Si laudat rāōnalis creatura que
facta est. nemo dubitat laudandū esse q^u se-
cit. Alio modo dicif cuius bonitas ordia-
tur ad aliq^d aliū actum. et sic dicif p^omo
Ethicoz. q^d optimoz non est laus. Tercio
modo dicif vt opponit vituperabili. et sic ē
aliquod bonum existens in nostra potesta-
te dignum retributione et laude. vt vitupe-
rabile est aliquod viciū existens in nra po-
testate dignum increpatione et pena. Et de
isto dicif. iij. Ethicoz a p^oho. Null^{us} itaq^d i-
propabit ceco ex natura vel infirmitate v^l
ex plaga. sed magis miserebit. eum aut qui
ex vini potatōe vel alia incontinentia omis
vitiq^d increpabit. Earū aut que circa corp^o
maliciarū que in nobis increpant. q^u in no-
bis. increpant. q^u nō in nobis aut. nō. Et sic
accipit Aug^o. iij. de li. arbi. Notus q^d huc
aut illuc voluntas conuertitur nisi volun-
tarius atq^d in nostra potestate positus. ne-
q^d laudandus cum ad supiora. neq^d culpā-
dus homo esset cum ad inferiora detorq^{er}.
Primo modo et secundo caritas est lauda-
bilis sed non tertio modo. Nec sumus lau-
dandi sic. quia deus nobis infundit chari-
tatem que non est in potestate nostra. qm/
uis sum^{us} aliquo modo laudabiles si nos
disponimus ad recipiendum charitatem
Similiter charitas laudabilis est in q^uā
est operis meritorij causa et p^oncipiū.

Questio. iij.

Trum corp^o chxi

sti incipiens esse sacramētū sub
spē panis i altari vere mutat lo-
caliter. Et arguit q^d nō. qz corp^o xpi oēz
locū retinet quē habuit prius. ergo nō mu-
tat locū. et p^o p^osequens nō mutat localiter.

Contra. mutari localiter est aliter se ha-
bere ad locum nūc q^u prius. sed corp^o xpi
incipiens esse in altari aliter se habet ad lo-
cum q^u prius. quia modo est in loco hostie
p^osecrate et prius nō. q^u mutat localiter.

Hic primo distinguam de mutatione lo-
cali. Secundo ad q^ustionem. Circa p^ori-
mum dico q^d mutari localr accipit large et
stricte. Large dicif q^u corpus vere et reali-
ter existit alicubi in loco vbi prius nō fuit. si
p^o mutationē localem alteri. sine deferat lo-
cum priore siue nō. siue etiā existat circum-
scriptiue in loco siue non. Isto mō dicim^{us}
si ignis p^ouertat in aerem. ita q^u aer succedit
igni in loco. q^u aer vere mutat. qz vere est i
loco vbi prius nō fuit. Stricte autē d^{icitur} aliqd
moneri localiter. q^u aliqd mobile p^o motū
localem deferat aliquem locum et acquirit
aliū. et sic loquit p^oho de moueri localit.

Circa secundū dico q^d accipiēdo muta-
ri localit p^omo mō. scz large. sic corpus xpi
vere et realiter mutat localiter. qd p^obo pri-
mo. qz sicut materia nō pōt recipe nouam
formā sine mutatione sui. ita nec corp^o pōt ēē
vbi prius nō fuit sine mutatione illi^{us} corp^ois.
Sed corp^o xpi q^u est sub hostia est vbi prius
non fuit. ergo mutat localiter. nō aut p^o p^o-
ditionem loci prius habitū sed p^o acq^usitōez
loci prius nō habitū. Preterea ad varia-
tionem fundamētū sequit variatio respec-
tus. sed corp^o xpi et spēs panis sunt diuer-
sa fundamēta. ergo respect^{us} vbi et p^ontie sūt
diuerfi in corp^o xpi et spē panis. Tūc sic il-
lud cui acquirif respect^{us} mutat. sed corpus
xpi est b^omōi. grē. Preterea aut corp^o xpi
est in hostia mediate vel immediate. Si pri-
mo mō. et prius non fuit in illo loco imedia-
te. nec aliqd corp^o mutat localiter p^o cuius
motū dicif nūc corp^o xpi immediate ēē in lo-
co hostie. q^u mutat corp^o xpi localit. Si au-
tem sit in loco hostie soluz mediate. Cōtra.
Omne qd p^opetit alicui mediate alio cui p^o
mō cōpetit. nō cōpetit illi nisi ppter spēales
vnionē vni^{us} ad aliū sine aliud qd nō prius

habuit Exemplū. ignis dicif calefacere qz
calor calefacit cui illa actio primo cōpetit
et hoc est ppter speciale vnionē ignis ad ca-
lorem que est informatio. Silt^{er} p^obum d^{icitur}
passum. q^u natura hūana sibi vnita patif.
et nisi esset illa vnio nō diceret verbuz pas-
sum. sed corpus xpi nō alit vnif illis spēbz
q^u angelus vnif corp^o cui est p^ons. ergo cor-
pus nō est in illo loco mediante spē. sed im-
mediate. Ideo dico q^d extendendo muta-
ri localiter large ad esse alicubi realit post
q^u fuit alibi et non ibi. nō p^o mutationē lo-
calē alterius (qd dico ppter corp^o non mu-
tatū in situ aliquo mōz circūdatū diuerso
aere p^ontēte diuers^{us} spibz) sic corp^o xpi mu-
tat localiter q^u incipit ēē sub hostia sacra-
mentaliter. et illa mutatio est acq^usitiua no-
ui loci prius nō habitū. sed nō est deperditio
ua loci prius habitū. Sed accipiēdo muta-
ri localiter stricte sic accipit p^oho p^o acq^u-
sitione vni^{us} loci et deperditione alterius. Sic
dico q^d corp^o xpi nō mutat localr p^o hoc q^d
incipit esse sacramentaliter sub hostia. hoc
p^obo. qz si sic tunc desineret esse in celo q^u i-
cipit esse in altari. quod ē hereticū. Pre-
terea si p^o motū localem p^orie dictū incipit ēē
sub hostia q^u est p^osecratū. tūc siml^{iter} et semel
moneret motibz localibz oppositis. qz cele-
bratio siml^{iter} est in diuersis locis oppositis
sursum et deorsum ante et retro. Ad argu-
mentum p^oncipale per vtrāq^d patz ex di-
ctis.

Questio. iiii.

Trum deus pos

lit remittere peccatori culpas et
penam sine infusione gratie cre-
ate. Et videtur q^d non. quia nullus est
quin sit gratus deo aut reprobatus ab eo
sed p^o peccatum est homo reprobatus et per
gram accept^{us}. q^u nullus est nec esse pōt qui
sit in peccato vel gratia. ergo expulsio vni^{us}
infert formaliter infusione alterius.

Contra. hoc facere non includit cōtra-
dictionem. ergo deus potest hoc facere.
Ad istā q^u p^osupposita vna dis. d^{icitur} potētia dei
absoluta et ordiata i p^oma q. b^o sexti habita.
Dico primo q^d deus de potētia sua absolu-
ta pōt si sibi placet omnem culpas tam ori-
ginalem q^u actualement remittere sine infusi-
one gratie create. hoc probō Primo sic.

Quæcūq; pōt acceptare tanq; dignūz vita eterna sine omni gratia creata īfusa illi potest remittere omne culpam sine omni gratia creata. sed deus de potentia sua absoluta si sibi placeret posset peccatorem acceptare ad vitam eternā sine gratia. ergo pōt sibi remittere zc. Maior z minor patēt ex dictis prius. quia eadem ratio probat q; potest peccatorem acceptare sine gratia creata sicut hominē existentē in puris naturalibz.

Preterea nō videt contradictionē qn deus possit dare alicui peccatori visionē sue essentie in illo instanti in quo dat sibi gratiam. Nec multo magis est aliqua p̄radictio qn in illo instanti in quo potest sibi dare gratiam acceptet eum ad vitā eternā. et p̄sequens sine illo instanti in quo potest sibi dare gratiam potest sibi deus si placuerit remittere culpam sine omni grā creata. potest em̄ vnum d̄ donis suis dare sine alio. z vnum alteri p̄ponere sicut sibi placet.

Preterea nō includit p̄radictionez peccatorem existere in puris naturalibz. z per cōsequens deus potest hoc facere. sed q̄ est in puris naturalibus nec est in gratia nec in culpa. ergo non includit p̄radictionez q; peccatori remittat culpa sine gratie īfusione. Preterea non t̄m repugnat gratia culpe sed etiam status innocentie. S; nō est p̄radictio q; peccator reducat ad statū innocentie sine gratia. q̄ potest deus remittere culpam sine gratia īfusa. Preterea non minoris efficacie est potentia dei absoluta sup̄ quācūq; creaturā q; virtus actiua creata respectu sui effectus. Sed virtus actiua creata p̄ alterationez potest reducere se ad p̄stimum statum. patet de aqua calida que reducit se ad frigiditatem. ergo sine omni p̄radictione potest deus reducere adā post peccatū ad p̄stimum statum innocentie. z p̄sequens potest sibi remittere culpā sine gratia creata. Exemplū est ad hoc. Hā rex potest inimico suo omne offensam sine omni dono sibi dato z omnez culpam sibi remittere. potest ergo multo magis hoc deus facere. Secundo dico q; deus pōt peccatori remittere omne penam sine gratie īfusione. quod patet. q; sicut deus instituit penam eternam alicui peccatori infligendā p̄ peccato mortali sine īfusione alicuius p̄sitiui. ita potest sibi illam penam et obligā-

tionem siue offensam omnem remittere sine cuiuscūq; īfusione. z p̄ cōsequens nō requirit gratia ad hoc. Preterea deus potest suspendere inflectionē pene illius p̄ peccato ad certū tempus (manifestum est) sine omni īfusione gratie. ergo eadem rōne pōt suspendere inflectionē illius pene in p̄petuū absq; hoc q; īfundat aliquā gratiam. Et p̄sequens potest sibi remittere culpā sine gratie īfusione. Tercio dico q; fm̄ leges iam ordinatas a deo non potest deus remittere culpam nec penam sine īfusione gratie. Et hoc solūz potest p̄bari p̄ scripturam sacram. Ad argumentū principale dico primo q; aliquis potest esse gratus deo sine caritate creata de potentia dei absoluta. sicut patet ex predictis. Secundo dico q; est dare medium. Nam existens in puris naturalibus nec est gratus deo speciali actione nec reprobatus. z ideo deus possit peccatori remittere peccatū z reducere eū ad statum innocentie sine ponere eū in puris naturalibus.

Questio. v.

Trū aliquod de

deus p̄dicat affirmatiue quod nō est deus. Et videtur q; nō. q̄a in omni affirmatiua p̄dicatione est identitatis p̄dicati ad subiectū. aliter esset p̄positio falsa. ergo qd̄ non est deus nō p̄dicat de deo. Contra. Cōceptus p̄dicat d̄ deo z t̄m cōceptus non est deus. q̄z. Ad istaz q; dico vlr. Nullū predicabile de deo ē deus. quia omne p̄dicabile aut est in scripto. aut in voce. aut in mente fm̄ Boeciūz sup̄ primū Periarmē. Sed nullū illorū est deus. q̄z. Sed n̄. n̄. n̄. p̄dicat affirmatiue d̄ aliq; nisi sit tota r̄ idē cū illo. q̄. Preterea de deo p̄dicat deus. sed de nullo cōceptu p̄dicat deus. q̄z. Preterea p̄dictio videt dicere q; cōceptus nō est deus q; p̄dicat de deo. z t̄m qd̄d vere p̄dicat de deo p̄dicat d̄ illo cōceptu. Sed hec dicit illa opinio q̄z.

Pro istis responsionibus est sciendum. q; in oibz p̄pōnibz. tā mētali q; vocali. qnq; subijcitur nomen. et predicatur p̄ nomine z cōceptu. Exemplum est de istis. homo ē nomē. hō est nri casus. q̄tū ad vocē. Eūz īfinitū ē cōceptus p̄positus. ens īfinitū est cōceptus p̄prius deo q̄tū ad cōceptu. Qnq;

subijcitur z p̄dicat p̄ re significata. Exēplūz in istis. ens īfinitū est ī creatū summum bonum z h̄mōi. Hunc aut tales. qd̄d p̄dicatur de diffinito p̄dicat de diffinitōe z econuerso. Similiter quicq; p̄dicat de subiecto p̄dicat de sua passione. z huiusmodi. sunt intelligende quādo termini in p̄positionibz supponunt significatiue z p̄sonaliter p̄ suis suppositis. Non aut si supponant p̄ intentione secunda simpliciter. p̄ qd̄ tales p̄positiones sunt vere. Animal rationale est oratio indicans quiditatem hominis. Risibile p̄dicatur per se secūdo modo de hominē. z tamē tales sunt false. hō est oratio indicans quiditatem hominis. homo p̄dicat p̄ se secūdo modo de hominē. Ita qd̄quid p̄dicat de deo p̄dicat de hoc cōceptu ens īfinitū terminis acceptis significatiue. et tamē iste cōceptus non est deus. Sicut qd̄quid p̄dicat de deo p̄dicat de hoc cōposito ex duobz noibz. ens īfinitūz si omnes termini accipiunt significatiue. q̄a omne quod est īfinitū est deus. z omne qd̄ est deus est ens īfinitum. et tamen hoc cōpositū non est deus. z hoc quia in talibz p̄positionibus cōceptus z nomina nō supponunt nec stant p̄ cōceptibz vel noibz. s; p̄ re significata. Un̄ dicit p̄b. j. Elenc. Tri mur vocibus p̄ rebus significatis. Dis suppositis dico ad argumentū negando asumptū. Nam vñ nomē synonimū p̄dicat de quocūq; de q; p̄dicat alterū. si termini sumant significatiue. et t̄m vñ nomē synonimū non est idē totaliter cū alio quia nomina synonima sunt distincta noia q̄uis significant oīno idem. Si dicit q; non loquor de noibz nec de cōceptibz. sed d̄ re cōrudente. R̄deō. nō nego rem significatā p̄ nomen z cōceptum talem esse deūz tamē dico q; nec nomē nec cōceptus ē deus. Ad argumētū dico q; deus p̄dicatur de cōceptu dei. sed nō debet sic exerceri. cōceptus ille est deus. sed sic. ens īfinitum est deus. Ubi p̄dicat deus de isto cōceptu dei. nō aut p̄ cōceptu. sed p̄ re significata p̄ cōceptū. puta p̄ ipso deo. Sic hec est h̄a. genus p̄dicat de sp̄e non p̄ se sed p̄ supposito. puta p̄ isto hoīe z illo. q; ille hō vere ē aīal. Sic em̄ dicūt sancti q; qd̄a sunt noia q; p̄dicant de deo ex tpe. z qd̄am de singul̄ p̄sonis. z qd̄a nō de singulis p̄sonis. Sicut di-

cimus. deus est creator. refugium zc. z t̄m nō mē non p̄dicat de deo p̄ noīe. q; non denotat q; deus sit h̄ nomē creator vlr hoc nomen refugium. Sed denotat q; deus sit res significata p̄ hoc nomen. ita cōceptus p̄dicat de deo. nō t̄m p̄ cōceptu. quia nō denotat q; deus sit ille cōceptus. sed denotat q; sit res cuius est ille cōceptus z similitudo. Ad formam dico q; deus vere p̄dicat de deo. sed deus nō p̄dicat de cōceptu dei. verūz est qn supponit p̄ se sicut dicendo iste cōceptus est deus. sicut nullū nomē est deus. sed qn cōceptus dei stat significatiue tūc p̄dicat de deo. nō in actu signato sed in actu exercitato. Un̄ tota difficultas z solutio istius q̄stionis stat in illa difficultate logica d̄ actu signato z actu exercitato. d̄ qua alias patebit. Ad tertiū dico q; nulla est contradictio dicere. qd̄d p̄dicat de deo p̄dicat d̄ cōceptu dei terminis in p̄pōnibus acceptis significatiue. z t̄m q; ille cōceptus nō est deus. z hoc q; p̄dictio nō debet sic exerceri. cōceptus est deus. sed sic. ens īfinitum ē deus ubi accipit cōceptus nō p̄ cōceptu sed p̄ deo ē est cōceptus. sicut hic non est p̄radictio. subiectū nō est sua passio. z t̄m qd̄quid vere p̄dicat de subiecto vere p̄dicat d̄ sua passione. eo q; subiectū z passio p̄uertuntur. Sicut diffinitū nō est sua diffinitio. et t̄m dicimus. qd̄quid p̄dicat de diffinito etia; p̄dicat d̄ sua diffinitōe. Sicut dicim⁹ q; p̄s specialissima nō est gen⁹. z t̄m quicq; p̄dicat de sp̄e specialissima p̄dicat de genere. quia qd̄d p̄dicat de hoīe p̄dicat de aīali vlr vlr p̄ticularit. Ad argumētū p̄ncipale dico q; ad veritatē p̄pōnis affirmatiue nō requirit identitatis p̄dicati cū subiecto. sed sp̄ requirit identitatis rei significate p̄ subiectū z p̄dicatū. z hoc sufficit ad eī veritatem. z sic est in p̄posito.

Questio. vi.

Trum cognitio

intuitiua possit eē de obiecto nō existente. Et arguitur q; non. quia contradictio est q; visio sit et n̄. vlr deatur. ergo contradictio est q; visio sit et obiectum visum non sit. Contra. Visio est qualitas absoluta distincta ab obiecto. ergo potest esse sine contradictione siue obiecto. In ista questione pono duas.

conclusiones. Prima est qd cognitio intuitiva pot esse per potentiam dei obiecto non existente. qd pbo pmo per articulum fidei. Credo in deū patrem omnipotentem. Quem sic intelligo. qd qdlibet est diuine potētie attribuentū qd non includit manifestā contradictionem. sed illud fieri a deo nō icludit contradictionē. ergo rē. Preterea in illo articulo fundat illa ppositio famosa theologorū. qd dēus producit medianribus causis secundis potest immediate sine illis pducere et conseruare. Ex ista ppositioe arguo sic. Omne effectū quem deus mediāte causat cum causa secūda potest immediāte p se causare. Sed in noticiā intuitiuā corpalem potest mediāte obiecto. ergo potest in eam immediāte p se. Preterea omnes res absoluta distincta loco et subiecto ab alia re. pot p potentiam diuinā existere alia re absoluta destructa. S3 visio stelle in celo quam intueor est huiusmodi. ergo rē.

Et si dicis qd fm istā rōnem sequit qd deus possit videri beatifice et intuitiue. nō exhibita sua p̄sentia actuali in ratione obiecti actualiter p̄sentia ipsi intellectui. quod falsum est et erroneū. Respondeo qd est aliqua habitudo in arguendo. qd quia deus potest facere talem visionē sine obiecto creato a quo non dependet nisi tanq̄ a cā secūda. ergo deus potest videri intuitiue et beatifice nō exhibita sua p̄sentia actuali in ratione actus p̄sentia ipsi intellectui a q obiecto dependet illa visio tanq̄ a causa prima. Nam quis fm doctores deus potest facere effectus p̄rios causarum secundarū sine illis causis secundis. nō tamē potest aliquid quem effectū facere sine causa prima. Un sicut non est possibile qd color causet effectiue visionem suā in oculo nisi sit actualit p̄sens. ita non est possibile qd deus causet visionem in intellectu nisi exhibita sua actuali p̄sentia. Secunda conclusio qd naturaliter cognitio intuitiua nō potest causari nec conseruari obiecto nō existēte. Lutus ratio est. quia effectus realis nō potest pducere non esse ad esse nec conseruari ab illo qd nihil est. et p̄sequens naturalit loquendo requirit tam causam pducētem q̄ conseruantem existere. Et si dicis si qd videat solem et post intret obscurum locus apparet sibi qd videat solem in eodem situ et

eade magnitudine. ergo visio solis remanet ipso absente. et eadem ratione remanet ipso non existente. Rōdeo nō manet visio solis. sed manet aliq̄ qualitas puta lux impressa oculo et illa qualitas videt. et si intellectus formet talem ppositionem. lux videtur in eodem situ rē. et sibi assentiat decipitur ppter illam qualitatem impressam visam.

Ad argumentū principale dico qd cōtradictio est qd visio sit et qd illud qd videt non sit in effectu nec esse possit. ideo cōtradictio est qd chymera videat intuitiue. Sed nō ē contradictio qd id quod videt nihil sit in actu extra animā dūmodo possit esse in effectu vel aliquādo fuit in rerū natura. sic est in proposito. Unde deus vidit ab eterno oēs res factibiles et tamē tūc nihil fuerūt.

Questio. vii.

Truz essentia di

uina vt in patre est incōpossibilis filio. Et arguit qd sic. quia pater est incōpossibilis filio. ergo essentia vt in patre. cōsequētia tenet. quia oīno idē sunt. Contra. reduplicatiua infert suā p̄iacentem. sicut sequit. homo in q̄tum aīal est sensibile. ergo homo est sensibilis. xp̄us fm qd est homo est passus qd xp̄us est passus. ergo sequitur. essentia vt in patre est incōpossibilis filio. consequens est falsum fm omnes. ergo rē. Ad istam questionē dico qd essentia diuina vt in patre nō est incōpossibilis filio. imo illa est simpliciter neganda. essentia diuina vt in patre est incōpossibilis filio. quod pbo primo sic. Dūme incōpossibile alteri nō est ipsum. Si ergo essentia vt in patre ē incōpossibilis filio. essentia vt in patre nō est filius. et ita essentia diuina aliquo mō non est filius. et p̄ consequens filius aliquo modo non est essentia diuina. Et ita sequit qd filius aliq̄ modo nō est deus. Preterea si essentia vt in patre nō est cōpossibilis filio. essentia vt in patre distinguit a filio. Consequens est falsum. ergo et antecedens. falsitas p̄sequentis patet quia si essentia vt in patre distinguit a filio. posset pcedi qd essentia vt in patre generaret filium. quia non propter aliud negatur essentiam generare filium. nisi quia essentia non distinguitur a filio sed est filius.

Preterea a p̄pone reduplicatiua reduplicatiua manente affirmatiua est bona cōsequētia ad p̄iacentē. sicut sequit. xp̄us fm qd hō est passus. qd xp̄us est passus. ergo cōsimiliter ista p̄na est bona. essentia vt in patre est incōpossibilis filio. igit p̄sequens ē falsum. qd rē. Preterea arguēdo a determinabili sumpto cum determinatione nō distrabēte nec diminuēte ad ipm p se sumptum est bona p̄sequētia. fm Arest. ij. p̄arme. Sed reductio nō est determinatio distrabens nec diminuēs. sed magis denotat causam inherētie predicati ad subiectū ergo sequit. essentia vt in patre est incōpossibilis filio. ergo essentia est incōpossibilis filio. Si dicis qd reductio est determinatio p̄trahens. et ideo non sequit. Contra. cōtrahens determinatio non impedit talem p̄sequētiā. sed magis p̄mouet. sicut inducitur patet. quia sequit. homo albus est aīal ergo homo est animal. Si dicis qd non sequit negatiue. sicut nō sequit. sortes non est homo albus. ergo sortes non est homo. Nunc autē virtualiter ista est negatiua. essentia vt in patre est incōpossibilis filio. Contra. semp arguendo a determinabili sumpto cū determinatiōe p̄trahente ad determinabile p se sumptum est bona p̄sequētia affirmatiue et negatiue. Dūmō determinatio p̄trahēs p̄cedit negationē. et hoc posita pstantia subiecti. sicut si homo albus sit. ista p̄sequētia est bona. homo albus currit qd homo currit. Ita sequit negatiue. homo albus non currit. igit hō non currit. S3 i ista p̄pone. essentia vt in patre est incōpossibilis filio. ita determinatio p̄trahens p̄cedit negationem inclusam in hoc vocabulo incōpossibilis. qd cum essentia vt in patre sit. p̄na erit bona. et ita patet qd in ista reduplicatiua ista reduplicatio nō tūm dicit modū quo essentia habet a patre. s3 dicit qd essentia put est in patre est incōpossibilis filio. et qd vt sic distinguit a filio. qd est falsum.

Sed contra. essentia vt in patre dicit modū quo essentia diuina habet a patre. qui modus habendi non est in filio. ergo rē.

Preterea hic est fallacia p̄sequētis a destructione inferioris. essentia vt in p̄re est incōpossibilis filio. qd essentia est incōpossibilis filio. Ad p̄mum dico qd si ista reduplicatio vt in patre tūm dicit modū quo essen

tia diuina habetur a patre. ppter quod ista est vera. essentia vt in patre est incōpossibilis filio. eadem ratione hec esset vera. essentia vt in filio est incōpossibilis patri. et per p̄sequēs hec esset vera. essentia vt in patre est incōpossibilis essentie vt est in filio. p̄sequētia patet. quia p istam. essentia vt in patre est incōpossibilis essentie vt in filio nō denotat nisi qd sunt diuersi modi habendi qbus essentia habet a patre et filio. falsitas p̄sequentis patet. quia si essentia vt est in patre esset incōpossibilis essentie vt in filio sequit qd essentia vt in patre distinguit ab essentia vt in filio. et qd sequit qd essentia esset numerata triplicata. qd est absurdum. Ideo dico qd non tūm dicit modū quo essentia habet a patre. sed dicit qd essentia put ē in patre non est possibilis filio. et qd vt sic distinguit a filio. Ad secundū dico qd non est in secūda fallacia p̄tis. quia in ista nō destruit nisi id qd precise sequit hanc dictionem incōpossibile. quia in illo non negat nisi id quod sequit. non id quod p̄cedit. Sed illud quod p̄cedit ly incōpossibile in antecedēte nō est inferius ad illud quod sequit eandē dictionem in p̄sequēte quia nihil sequit nec in antecedente nec in p̄sequente nisi filio. sicut manifeste patet. ergo hic non arguit a destructione inferiori. rē. Ad argumentū principale dico qd inter patre et essentia est talis nō identitas qd essentia est tres res et pater non. ideo illa cōsequētia nō valet.

Questio. viii.

Trū similitudo

vt dissimilitudo sit aliqua parua res distincta a rebus absolutis. Et arguit qd sic. quia impossibile est aliqd transire de cōtradictorio in cōtradictoriū nisi per mutationem. Sed sortes albus primo nō similis postea sit similis ergo sortes mutat. nō ad absolutū. qd ad respectiū. Contra. illa que p nullam potentiam posunt separari ab inuicem nō sunt distinctare aliter. Sed similitudo per nullam potentiam potest separari a duabus albedinib. quia contradictio est qd duo alba eque intensi sint. et non sint similia. ergo rē. Ad istam questionē dico qd nec similitudo nec dissimilitudo est aliq̄ parua res me

dia distincta a rebus absolutis. Qd proba-
multipliciter. Primo sic. Dico res realiter
distincta ab alia quarum neutra est pars al-
terius potest perfecte intelligi alia re non intelle-
cta. Sed impossibile est intelligere simili-
tudinem sine omni alia re. g. r. Maior patet
q. intellectio vnius rei totaliter dispersa vel
vel totaliter distincta ab alia re dispersa non
plus dependet q. intellectio effectus depen-
det ab intellectu sue cause essentialis. S. 3
illud quod est effectus potest perfecte intelligi
non intellecta sua causa. g. r. Maior patet. q. a
si intellectio vnius rei dependet essentialiter
ab intellectu alterius. hoc est vel q. 2
sunt vnum realiter. vel vnu dependet essen-
tialiter a reliquo. vel quia vnus necessario
coerigit reliquum. Primum non datur. nec se-
cundum dari potest. quia essentialiter depen-
det quilibet absoluta creatura a deo q. vna rela-
tio dependet ab alia. et tunc creatura perfecte po-
test intelligi non intellecta deo. sicut potest per-
fecte videri oculo corporali non viso deo. Nec
tertium potest dari. quia eque necessario cre-
atura absoluta coerigit deum sicut vna simi-
litudinem aliam. et tunc creatura potest intelligi
non intelligendo deum. Confirmatur. q. iste
similitudines separantur quo ad subiectum. q. a
vna est hic talia rome. g. possunt separari in-
telligi. Mirabile enim esset si angelus non
posset videre similitudinem in albedine exi-
stente hic. nisi videat similitudinem existentem
rome. Minor probatur. q. si vna potest intelligi
sine alia similitudine tunc potest intelligi
evidenter scire q. fortis est similis. et tunc du-
bitare et ignorare vtrum sit alicui alteri simi-
lis. p. n. patet. p. n. p. b. sic. quia si deus cre-
aret vnum angelum q. prima sua visio vide-
ret fortis et similitudinem in eo. et nulla aliam
rem. iste evidenter sciret istam p. n. fortis
est similis. sicut videns fortis et albedi-
nem in forte. scit evidenter q. fortis est albus.
et tunc iste dubitat vtrum sit fortis alicui similis.
quia aliam similitudinem nunquam vidit.
Nec potest scire per discursum. q. p. positum
ista visio est prima cognitio istius intellectus
et nunquam prius intellexit nec intuitu nec
abstractiue quamcumque rem aliam. Secun-
do arguo sic. Dico creatura agit in determi-
natam distantiam ultra quam non potest agere. si
autem g. duo corpora. vnum album. aliud nigrum.
p. potentiam diuinam tunc distantia. q. omne

agens presens vni est insufficienter appro-
priatum ad producendum quicumque effectum in
alio. Si tunc p. potentia diuinam aliquid agens
productum albedinis debet appropinquare cor-
pori nigro causabit albedinem in illo. nihil
causando in alio corpore albo. q. respectu sui
improportionabiliter distat. et per p. n. ista
duo corpora erunt alba et similia sine omni simili-
tudine distincta ab eis. Et si dicis q. p.
positio assumpta de actione in certa distan-
tia habet veritatem de absolutis. non de respec-
tibus. Contra. tunc sequeretur si deus fa-
ceret mille mundos. et vnus agens causaret
albedinem in vno causaret similitudinem in
mille mundis. q. in quolibet mundo potest
esse aliquid indiuiduum album. Tertio sic. de-
us potest facere o. e. absolutum prius sine po-
steriore. ergo potest facere duo absoluta al-
ba sine omni similitudine posteriore. et tunc illa
erunt similia. ergo similitudo non est talis
res media. Et si dicis q. erunt similia non
tamen p. similitudinem. Contra si similitudo sit
aliqua alia res ab absolutis. tunc similitu-
do et simile se habent sicut albedo et album. et p.
p. n. sicut impossibile est aliquid esse album si-
ne albedine. ita impossibile est aliquid esse si-
mile sine similitudine. Similiter si sunt si-
milis sine similitudine media. tunc frustra
ponitur aliqua similitudo materie. Quar-
to arguo sic. sicut contradictio dicitur de aliq-
bus est viacludendi distinctionem. ita im-
possibilitas recipiendi contradictionem contra-
dictoriarum pertinentium ad esse est viacluden-
di identificationem illorum. Sed similitudo
fortis ad platonem non potest esse sine simili-
tudine platonis ad fortem. nec e converso si-
ne contradictione. g. ista similitudo est realiter
illa similitudo. sed similitudo fortis ad pla-
tonem non est subiectiue in platone. g. nec si-
militudo platonis ad fortem est subiectiue
in platone. quia eadem est. Nec similitudo
platonis ad fortem est subiectiue in forte. ma-
nifestum est. ergo nullibi est subiectiue. g. non
est talis parua res. Si dicis q. vnus non
potest esse sine alio. quia sunt simul natura et
non ppter identitatem. Contra. quid intelli-
gis per esse simul natura. Aut q. contradictio
est vnum esse sine alio. et ita contradictio est
creatura esse sine relatione ad deum. Et p.
hoc probatur identitas eorum. Aut intelligis
q. neutrum dependet ab alio. ergo ille due

similitudines non sunt simul natura. q. ille
due similitudines mutuo dependent a se.
Aut intelligis q. sunt e. q. p. f. et tunc filia-
rio et paternitas non sunt simul natura. q. cum
sint alterius rationis fm eos. vna est perfectior
alia. Quinto. quia si similitudo esset talis
parua res. Aut esset diuisibilis. aut indiui-
sibilis. Si primo modo. tunc est quantitas et ex-
ta sicut albedo. Si secundo modo tunc est tota
in tota albedine. et tota in quolibet parte. cum qui-
bet pars sit similis. et tunc si vna pars albedinis
cum sua similitudine annihilaretur p. potentiam
diuinam. adhuc manebit eadem similitudo nunc
ro in alia parte. quod est absurdum. Sed
contra. nihil est idem realiter alteri sine q. po-
test naturaliter esse sine contradictione. g. al-
bedo potest manere sine similitudine sic ma-
nifeste patet. g. r. Preterea fortis albus
est similis platoni et dissimilis iohanni ni-
gro. Si g. similitudo esset idem cum fundamen-
to. similitudo et dissimilitudo essent eadem
res. et ita non essent distincte relationes.
Ad primum istorum potest dici rationabiliter.
q. albedo potest manere sine similitudine. S. 3
due albedines non pnt sine similitudine esse.
q. similitudo supponit p. duobus similibus co-
iunctionem acceptis. sicut nomen numerale. et
ideo licet vna albedo p. se non sit similitudo. ve-
runtamen due albedines sunt similitudo vt stat
significatiue. sicut fortis non est duo. s. for-
tes et plato sunt duo vt stat significatiue.
Aliter potest dici q. similitudo est q. d. a
pceptus significans duo alba p. iunctis de
quibus tamen non predicatur affirmatiue. et ille
pceptus non est idem cum albedine. Et si di-
cis q. similitudo est in hoc albo. sed illud al-
bum non est in hoc albo. g. similitudo importat
aliud q. hoc album et illud album. Respon-
deo p. n. loquendo non est de eodem q. simi-
litudinem sit in hoc albo. sicut nec pceptus est
in hoc ligno albo. Tunc h. argumentum probat
equaliter q. creatio est alia res a deo et crea-
tura. q. non potest hoc album plus esse sine si-
militudine q. deus potest esse sine creatione.
et ita realiter est deus creans. et potest non esse
creans. sicut hoc album est simile et potest non esse
simile. Et ideo sicut creatio actiua non est re-
aliter in deo. q. tunc deus nunc haberet ali-
quid in se quod non habuit ante mundi creationem.
quod falsum est. eodem modo p. n. loquendo simili-
tudo non est in albo. Et sicut pcedit q. deus

realiter creans et creatiuus. Quis creatio re-
aliter non est in deo. ita pcedo q. hoc album
est realiter simile. Quis similitudo non sit re-
aliter in hoc albo. p. hoc patet ad secundum.
Ad argumentum principale dico q. ille tra-
situs saluatur p. hoc solum. q. sit vnu aliud al-
bum quod prius non fuerat album. non p. aduentum
alicuius rei primo albo. vt p. solum positio/
ne creature deus dicitur nunc creans et prius non
Tunc laici nihil intelligentes de relationibus
ita indubitanter dicunt duos homines albos
esse similes. sicut dicunt eos esse albos. quod
non esset verum si similitudo esset quidam parua res
de qua laici nihil intelligunt.

Questio. ix.

Truz equalitas

vel inequalitas sit aliqua res di-
stincta a rebus absolutis. Et ar-
guatur q. sic. q. d. tria non sunt idem inter se nec
aliter alteri. Sed equalitas et inequalitas
sunt duo contraria. g. non sunt idem cum absolutis
q. non contrariantur. Contra. quoniam p. n. verifica-
tur p. rebus si dueres sufficeret ad eam verita-
tem. non est potentia tertia. S. 3. hec p. n. q. n.
titates sunt e. q. l. s. vt inequales sunt homini
et due quantitates sufficiunt ad eam verita-
tem. g. r. Ad istam q. dico q. nec equalitas
nec inequalitas est aliquid res distincta a rebus
absolutis. Qd probatur p. rationem. Scotus p. q. m.
probat q. relatio creature ad deum non sit disti-
cta a creatura absoluta. Et arguo sic. Illa
q. p. n. insunt aliq. sine quibus illa non pnt
esse sine contradictione sunt eadem realiter cum
illis. sed due equalitates insunt p. n. duabus
e. q. l. s. quantitatibus. et contradictione est illas quanti-
tates e. q. l. s. esse sine istis equalibus. g. r. ma-
ior probatur dupliciter. Primo sic. Quia ratio illa
quod p. n. inest alicui sine q. illud non pnt esse
sine contradictione est idem realiter sibi. eadem
ratio illa q. p. n. insunt aliq. sine quibus non
possunt esse sine contradictione sunt eadem rea-
liter cum illis. quia sicut deus potest facere p.
us sine posteriori. ita potest facere priora sine
posterioribus. Secundo probatur maiore sicut
Scotus. quia si iste due quantitates non
pnt simul manere sine equalitate. Aut h. e.
quia ista equalitas est prius natura q. iste
quantitates. aut simul natura. aut ppter ide-
ntitatem equalitates. Sed equalitas non est
est per natura quantitate absoluta. Nec simi-

matura fm omnes. ergo hoc est ppter iden-
tatem equalitatis cum istis quantitatibus.
Ita q ista p'dicatio sit vera. Iste due qua-
titates sunt equalitates. Vno pbat. qd
manifesta p'radictio est qd due quantitates
nō trāsmutate fm locū nec fm augmentū
vel detrimentū. nec fm totum. nec fm pte
ita q nihil addat nec auferat vni q alteri.
sint pmo equalis postea inaequalis. qz im-
possibile est q fiat talis transitus a p'radi-
ctorio in p'radictorio sine oī mutatione.
ergo equalitas nō est distincta ab illis qn-
titatibus. Secundo arguo sic. Si egli-
tas sit talis res distincta. aut est indiuisibi-
lis. aut diuisibilis. Si pmo modo. erit to-
ta in tota qntitate et tota in qualibet parte.
quia nō est subiectiue in aliquo indiuisibi-
li. Ex quo sequunt mltā absurda. Primū
q quolibet pars quantitatē sit equalis to-
ti. quia quolibet pars habet in se illam eq-
litate. Secundū q cuicunqz corpori to-
tum qntum est equalē eidem corpori que-
libet pars alterius qntitatis est equalis.
Tertium est q equalitas in vna parte po-
test manere ipsa destructa p potentiaz dei
in alia parte. Si sit diuisibilis et extēsa ita
q tota equalitas sit in tota quantitate. et p
in parte. cum cōponat ex p'tibz eiusdem rō-
nis adhuc quolibet ps erit equalis alteri
et ita minima ps erit equalis maxime. qd ē
absurdum. Ad argumentū p'ncipale
dico sicut prius dictum est in alio quotli-
beto. q equalitas et inaequalitas sunt incō-
pleta opposita non p'radictio sed relatiue. nō
nō possunt de eodē fm idē et respectu eius-
dem verificari. et ista incōplexa siue sint vo-
ces siue conceptus nō sunt idē inter se nec
cum re extra absoluta. sed tñ scant respe-
ctus absolutos diuersimode et nullas res
distinctas ab absolutis rebus significant.

Questio. x.

Truz duplicitas

vel dimedietas sit res distincta
a rebus absolutis. Et arguit
q sic. quia si essent eadem cū fundamento
tunc sicut ad quantitatem est motus augmen-
tationis. ita erit motus ad duplicitatem.
Cōtra pluralitas nō est pōnda sine ne-
cessitate. sed hic non est necessitas qz omnia
possunt saluari p p'ceptis relationis. g. zc.

Ad istam q. dico q non. quod pbo pmo
sic. Si duplicitas sit aliqua res. aut est in-
diuisibilis. aut diuisibilis. Si indiuisibi-
lis. qro de subiecto eius pmo. aut est diui-
sibile. aut indiuisibile. Non pmo mō. ma-
nifestum est. Nec secūdo mō. qz nullū acci-
dens indiuisibile esse pōt pmo in subiecto
diuisibili. Tū quia si sit indiuisibile opor-
tet q sit totū in toto et totum in qualibet p-
te. sicut aīa intellectiua q est indiuisibilis ē
tota in toto et tota in qualibz parte. Et tūc
in qnqz est subiectiue forma illd pōt ve-
re denotari a tali forma sicut in qnqz est
albedo illud vere potest dici album. Se-
quit ergo q quilibet pars in qua est duplici-
tas erit dupla respectu eiusdem. et p conse-
quens eadez ps erit minor aliq et dupla re-
spectu eiusdem. Si sit accidens diuisibile
et extensum. qro d p'tibus. aut sunt similes
aut dissimiles. Si pmo mō. tunc pueniūt
in nomine et diffinitione totius. et ita quilibet
pars duplicitatis erit duplicitas. et p p'ns q
libet ps erit dupla ad illud dimidiū ad qd
totum est duplū. et sic quilibet ps dupli erit
dupla. sicut totū duplū. Si sint ptes dissi-
miles et alterius rōnis tunc distinguuntur
spē. Et p p'ns si pponant vna rem vna ps
erit potentia. alia actus. siue vna erit mate-
ria. alia forma. Sed qn potentia et actus fa-
ciunt vnu non distant sicutualiter. g. iste par-
tes duplicitatis non distant sicutualiter. et ita
nō pponunt aliquā formā extensam. qz in
qualibz pte dupli essent omnes ille ptes q
faciāt vna duplicitatem. et ita adhuc quilibz
pars dupli erit dupla. Secūdo sic. Si
duplicitas sit aliqua res pua a rebo absolu-
tis tunc sequit q in quanto duplo essent i-
finite res parue quarū quolibet differt spē
ab alia. qz si vnu corp' sit duplū respectu
alterius separati. tunc duplicitas erit in toto
duplo. g. sicut totū est duplū respectu illi
corpi. ita medietas eius est sibi egliis. qz
ta ps est dimidia respectu illius corpi. cu-
ius totū est duplū. et sic quilibet ps eiusdem
pportionis corpi dupli bz aliqū respec-
tū ad illud corpus cuius est totū duplū
vna habet respectū equalitatis. alia medi-
etatis. et sic de alijs. et nulla pars bz eandē
pportionē ad illd corpus quā bz alia. imo
sunt alteri spē. et p p'ns erūt infiniti respe-
ctus alterius speciei in isto duplo. sic ptes

eiusdem ppportionis sunt infinite. Si di-
cis q duplicitas est in toto duplo et in nul-
la pte eius. Contra. nō est ymaginabile q
aliqud accēs informet aliquod subiectum
et tñ q totū illud accidens nō sit in aliq pte
subiecti nec aliqua ps eius. Tertio sic.
istud lignū est duplū ad suā medietatem.
et tunc sic. Qua rōne duplicitas est alia res
a ligno duplo. eadem rōne relatio q istd li-
gnū excedit suā quartā scz medietatē sue
medietatis erit alia res existēs i illo ligno.
Et similiter eadez rōne respectu dupli ad
quālibet medietatē cuiuslibet medietatis
erit alia res in isto ligno. Cum ergo in tali
ligno sint tales ptes eiusdē ppportionis infini-
te. et non est eadē ppportio totius ligni ad q
cunqz duas ptes illaz p'riū eiusdē ppportio-
nis. sequit q in isto ligno erūt relationes in-
finite distincte specie. Si dicis q ptes
ligni sunt in potētia nō in actu infinite. id
iste relationes nō sunt infinite. Contra
iste ptes sunt in rerū natura. aliter ens cō-
poneret ex nō ente. g. relationes corrūden-
tes illis p'tibus sunt in rerū natura. et p con-
sequens res infinite distincte specie sunt in
isto ligno. Preterea hoc realiter est du-
plū ad suā medietatē. g. in hoc ligno est re-
aliter et actualiter relatio duplicitatis totū
ad suā medietatē. Sed nō p' est vna ps i
actu q alia. cū oēs ptes sint similes. g. qli-
bet alia ps est in actu. g. ad quālibet est re-
latio realiter et actualiter. et iste ptes sunt i-
finite. ergo in isto ligno sunt relationes in-
finite. Ad argumentū p'ncipale dico q
pbat oppositū. quia si duplicitas esset alia
res ab absolutis tunc ad illā rē p'prie esset
mutatio. qd falsum est. quia lignū nō du-
plū pōt fieri duplū p solam generationem
vel aliam mutationē dimidiū. Similr di-
co q relatio non habet fundamentū. Nec
inuenit illud p'bu fundamentū in p'bia Are-
stotilis. nec est verbum p'fiscum zc.

Questio. xi.

Trū diuersitas

distinctio. vel identitas. sit alia
res pua distincta ab absolutis.
Et videt q sic. quia si essent eadem cū fun-
damentis absolutis. cū fundamenta absolu-
ta sunt in diuersis p'dicamentis. quia aliq
diuersa sunt in genere substantie. aliq i ge-

nere q'litatis zc. relatio diuersitatis est i
diuersis p'dicamentis. et ita non esset in ge-
nere relationis. quod est falsum. Contra
idem et diuersum sunt passionēs immediate
psequētes rem. g. omne idē alicui seipso est
idem sibi. et sibi diuersum. igit nō requirit
aliq res media. Ad istam q. dico q non
qd pbo sic. Si diuersitas sit alia res a re-
bus absolutis g. illa diuersitas distinguit
ab absoluto a q est diuersa res. et p p'ns rea-
liter refertur ad istaz rē absolutā. ergo alia
refert. et p psequens illa relatio secūda ē rea-
liter diuersa a pma relatione. ergo p aliaz
relationē est diuersa. Et illa tertia relatio
erit diuersa a secunda p alia relationem. et
sic in infinitū. ita q in qualibet rerum ref
infinite realiter distincte. Si dicis q q/
libet relatio seipsa refert ad fundamentū
suū. qz nō pōt relatio fieri sine fundamēto
absq p'radictioe. et p p'ns nō pōt ēē sine re-
latione sua ad fundamentū suū. qz non
pōt relatio fieri sine fundamēto absq con-
tradictione. g. est eadem sibi. Contra. p/
mo arguo sic. Ubicūqz sunt distincti ter-
mini aliqz relationū ibi sunt distincte re-
lationes. qz vni relationis est pmo vnter-
minus. sicut similitudinis in sorte termin' est
albedo in platone. termin' aut illi alietat
q similitudo est alia a fundamēto est funda-
mentū similitudinis in sorte. puta albedo in
sorte. g. similitudo i sorte et sua alietas a suo
fundamento distinguit realiter. Prete-
rea secūdo. si sortes est idē et similis plato-
ni p talē rem mediā zcōnerfo. g. similitudo
identitas sortis est idē et sibi alteri simili-
tudini et identitati. et eadē rōne illa secūda si-
militudo et identitas sortis est idē et sibi al-
teri similitudini et identitati. et erit pcessus i in-
finitū. Si dicis q est status in secundo
quia si sortes sit idē platoni identitate mu-
tua. sit identitas sortis ad platōnē a. idēti-
tas aut platōnē ad sortē b. tūc sic. a differt
a sorte. qz sortes pōt esse sine a. ita q sortes
pōt esse sine platōne q est terminus a. Tū
iste due identitates sunt eadem iter se seip-
sis. et non p aliam identitatē. et hoc quia a.
non potest ēē sine b. absq p'radictione. cū
sint simul natura. et p p'ns a non pōt esse si-
ne p'radictione nisi tā fundamēto q ter-
minus sue identitatis p quā est eadem b sit.
et p p'ns a et sua identitas ad b sunt sibi idē

realiter. et ita est de b et sua identitate ad a.

Contra. Quis identitas sortis ad plato
nē nō pōt esse sine idēitate platonis ad sor
tem q̄ sunt a z b. tū idēitas sortis ad plato
nē pōt esse sine identitate iohānis ad pau
lū. ḡ identitas sortis ad platonē realit̄ dif
fert ab illa idēitate q̄ est idem cū identita
te iohānis ad paulū ppter separationē ipso
rū. ḡ idēitas sortis zc. Tunc arguo sic. qñ
aliqua sunt eiusdē rōnis. si aliqd̄ illorū re
fert̄ ad aliud distincta relatione. illud idē
refert̄ ad aliud totalit̄ distinctū et eiusdē
rōnis cum eo distincta relatione. Sz oēs
iste idēitates sunt eiusdē rōnis. ergo si a
refert̄ ad identitatē iohānis ad paulum di
stincta relatione. eadē rōne a refert̄ ad b
distincta relatiōe identitatis. z sic pōt eni
denter pbari in continuis ubi sunt ptes z
termini in infinitū accepiibilis etiā disti
cte q̄ nec est status in secūdo nec tertio.

Præterea si fortes distinguunt realiter ab a. accipio illā alietatem realem qua fortes ē alius ab a. tūc arguo Fortes pōt esse sine illa alietate reali. quia pōt esse sine termīo suo. & fortes distinguunt realiter ab illa alietate. et p pñs illa alietas est res pua medīs inter forte & a. Et codē mō pōt argui d ista alietate. & sic in infinitū. Si dicis q qñs illa alietas realiter distinguunt a forte. n̄ tñ ab a quia a. nō pōt esse sine illa alietate. & ita est status in secundo. Contra. Quis relatio possit esse eadem cū fundamēto p m aliqds. non tñ cum termīo. sed a ē terminus illius alietatis. & c. Præterea arguo per pncipiū Scoti vbi p^o. qd vniformit^r dicitur de oī alio a termīo. nulli relato ad termīnū accidit vel omni. qz si alicui accideret parī rōne & alteri. Exempluz. si relatio effectus ad cām pma^z accideret lapidi. parī rōne illa relatio cum sit effectus qdā dī haberet illam relationē ad deum. & sic ī infinitū. Sed relatio identitatis cōis oībus idētitatibz eiusdem rōnis vniformit^r dī de omni alia identitate respectu a. ergo accidit omni vel nulli. sed certum est q alicui accidit pura identitatis relatio sicut prius argutum est. ergo omnis identitas alia ab a est eadem a p aliā identitatem sibi additam. Si dicis q identitas non conuenit vniformiter oībus identitatibus ad a. quia disparata identitas est eadem a p disti/

etiam identitatem. quia potest esse sine illa. Sed identitas opposita seipsa est eadem a. quia non potest esse sine a. Contra ista sic posset dici ad rationem Scoti q̄ relatō et effectus ad primā causam non vniformiter competit omni creature. quia p̄uenit creature absolute relatione distincta. Sed relationi cōuenit per sine rati relatio media. ergo &c. Ad p̄ncipale argumentū dico vt supra q̄ōne. xxi. et xxiij. quinti quolibet q̄ esse in predicamento dupliciter accipit. Uno modo sic q̄ de nomine demonstrāte ip̄m vere predicat predicamentum. et sic relatio est in genere qualitat. Alio modo dicitur esse sic q̄ de illo significative sumptō p̄dicatur p̄dicamentū significatiue sumptum. et sic sunt iste relationes forte etiam in alijs generibz. nec hoc est magnum icōueniens.

Questio. xij.

Trū relatio cau

y salutaris effectiue sit alia res a re
 bus absolutis. Et arguitur sic.
 quia illud quod accidentaliter conuenit a
 licui non est idem cum illo. sed respectus ef
 fectiue est huiusmodi. ergo etc. Binoz pz
 quia ignis aliquando efficit ignem. aliqui
 non. ergo etc. Preterea quando propo
 sitio verificatur peribus si due non sufficiunt
 oportet ponere tertiam. Sed ista propo
 sitione intellectus causae effectiue inlectione non
 est huiusmodi. et ad veritatem eius non suf
 ficit intellectus et intellectio. quia possunt
 fieri a solo deo. ergo oportet ponere respo
 sum causalitatis. Contra si sic. tunc omne
 agens in agendo moueret. quod falsum est.

Ad istam questionē dico breuiter qñō. Quod pbo primo sic. quia si pductio actiua sit alia res Aut ergo est prior natura ipso effectu pducto. Aut siml natura. vel posterior natura. Non primo modo. quia relatio si sit alia res essentialiter dependet rā a fundamento q̄ a termino. ⁊ per cōseqñs neutro est prius natura. effectus autem pductus est terminus pductiōis actiue. ergo non est prior natura termino. Preterea correlationes sunt siml natura. cuiusmodi sunt effectus respectus. ⁊ causa. S; respectus effectus non est prior natura ipso effectu. q̄ nec respect⁹ cāe ad effectum est

prior natura effectus. Et eodem modo probat q respectus cause ad effectus non est simul natura cum effectus. nec est posterior natura ipso effectui. quia tunc prior natura esset effectus in re natura q pduceret. et sic effectus in primo instanti nature in quo fm modum loquendi aliorum esset effectus non esset pductus. et certum est q nihil pducitur de nouo postquam est. ergo nunquam effectus pduceret de nouo. quod est absurdum. Preterea suppono ista duo fundamenta vera. etiam fm alios. Primum est q respectus est essentialiter posterior suo fundamento et termino. Secundum q respectus mutui sunt simul natura. etiam in intellectu Ex primo fundamento arguo sic. Effectus pductus est fundamentum vel terminus cuiuslibet respectus qui est inter causam et effectum. quia est fundamentum respectus effectus ad causam. et terminus respectus cause ad fundamentum. ergo isti respectus mutui sunt posteriores natura tam causa quam effectui Ex secundo fundamento arguo sic. Respectus mutui sunt simul natura et in intellectu. ergo quodquid est prius natura vno illorum est prius altero. Sed effectus est prior respectu fundamento in eo. ergo effectus est prior natura respectu fundamento in causa Secundo principaliter arguo. quia si causalitas esset talis res parua. tunc quodlibet agens creatum quicunque agit necessario mutaret ad vniam rem positivam. Et ita quicunque sol calefaceret ista inferiora. opteret q recipet tot res nouas quot res calefacit. Et tunc si sol calefacit lignum. cum in ligno sunt infinite partes calefacte tales res recipiuntur in sole Et si dicis. sicut lignum habet infinitas partes eiusdem proportionis terminum in potentia. ita relatio recepta in sole est vna res extensa in sole habens infinitas partes eiusdem proportionis terminum in potentia. Contra. possibile est q parua pars solis agat in aliquo totum passum. capiendo totum sicut Barthegrenum ticc. tunc sic in illa parte solis erunt tot res noue quot in primo passo partes. quia quolibet pars acceptibilis vere parit ab illa parte solis. ergo quolibet pars solis habet respectus correspondentes in illa parte solis. sed tales partes in sole sunt infinite. ergo infinite relationes correspondebunt in sole. Et si dicis adhuc q nulla pars habet talem respe-

ctum sed totū. **C**ontrā. vna pars passi pōt
habere vnam qualitatē alia parte nō habē
te qualitatem contrariā. ⁊ per consequens nō re
pugnat parti habere talem respectū. Pre
terea alia qualitas. puta tristitia in aīa in
tellectiua pōt imutare corp⁹ ⁊ alterare q̄
tum ad sanitatē ⁊ infirmitatē. ⁊ econuerso.
vbi illa qualitas vere agit. ergo in illa qua
litate que est indiuisibilis sicut aīa intelle
ctiua recipiēf tot respectus d̄ nouo quot
sunt partes corporis immutati. et cum il
le sint infiniti. sequif q̄ infiniti res de nouo
pduceref in aīa. **T**ertio sic arguo
Dm̄nē rem quam deus potest facere me
diante causa secunda efficiente. se p̄ pōt fa
cere sine omni causa efficiente. si ergo ī ista
efficiente ponatur respect⁹ efficientie cau
satus a deo mediante isto efficiente. de⁹ po
test illū respectū facere sine causa secunda
Ponať ergo in esse. et tunc impossibile seq̄
tur. quia deus efficit illum respectū in il
lo efficiente. ergo istud est efficiēs. quia sic
omne illud in quo ē albedo est albū. ita oē
illud in quo est respectus effectiue est effi
ciens ⁊ non efficiēs nisi illius respectus. ḡ
non solus deus efficit illū respectum. Et
ita ex ista ppositione sequif contradiçtio. pu
ta q̄ solus deus efficit respectū ⁊ nō solus
deus efficit respectum. ⁊ per consequens nō
est talis respectus ponendus. vel oportet
dicere q̄ deus se solo non potest illum re
spectum causare. **A**d argumentū princī
pale dico q̄ accidens sicut prius patet q̄.
xxx. tertij quolibet. aliquādo accipif p̄ p
dicabili contingenter. ⁊ sic respectus cau
salitatis est accidens. sed tale nō significat
aliquā rem distinctā a rebus absolutis. Ali
q̄ndo accipitur p̄ accidente inherente sub
iecto extra animā. ⁊ sic non est accidēs ista
relatio. **A**d aliud dico q̄ illa propositio
generaliter accepta est falsa. quia quando
q̄ ad veritatē propositionis sufficiunt due
res. quādoq̄ nec due nec tres. **I**n propo
sito sufficiunt due res quando fiūt sine mi
raculo ⁊ naturaliter. Quando autē intelle
ctus et intellectio non fiunt naturaliter s̄
miraculose. tunc non sufficiunt centū res
ad eius veritatem. **U**nde ad istam respo
sionem siue rationem responsum est quot
libeto pmo. ideo transeo.

Questio. xiiij.

Trū relatio cale

facti ad calefactibile sit res distincta a rebus absolutis. Et videtur quod sic. quia idem non potest esse absolute et relatio. sed calefactivum est natura absoluta. contra. contradictio est calorem esse nisi sit calefactivum. ergo relatio calefactiva non distinguit a calore. Ad illam quod dico. quod illa relatio non est res extra animam distincta a rebus absolutis. Quod probatur primo quia talis relatio realis non est ad nihil sed ad terminum. sed calefactibile potest esse purum nihil respectu cuius est calor calefactivus ergo etc. Secundo. quia essent in eodem res infinite actualiter. probatur. quia sol est calefactivus corporum inferiorum. eo quod sol potest calefacere infinita corpora. Si ergo illa relatio sit alia res tot erunt res actualiter existentes in sole quam corpora possunt calefieri a sole. Sed infinita corpora possunt calefieri a sole. ergo infinite res quarum quilibet secundum se tota est distincta ab alia modo sunt in sole. quod est contra philosophum. vi. philosophi. negantem talia infinita esse in rerum natura. Si dicis quod omnia illa calefactibilia est tamen una relatio. Contra. eadem ratione potest dici quod respectu quorumcumque speciei et genere distinctorum sufficit una relatio. et ita non oportet ponere tales relationes specie distinctas extra animam. Nec variaret tunc relatio secundum variationem terminorum. Sed sufficit quod sit una res que possit appellari diversis nominibus secundum diversitatem terminorum. Ad argumentum principale potest dici quod si relatio sit nomen prime intentionis supponens prebuis extra quod tunc eadem res esset absoluta et relatio. et hoc non esset aliud dicere nisi quod eadem res significat nomine absoluto et relativo. Si autem est nomen secundum intentionem tunc relatio est quedam ratio anime que non est res extra animam.

Questio. xiii.

Trū relatio sci

entie ad scibile sit res distincta a rebus absolutis. Et videtur quod sic. quia potest separari. quia potest illa qualitas manere et si non maneat relatio. contra. conceptus relatiuus sufficit ad salutandū omnia apparentia. ergo non requirit aliam

qua pua res. Ad istam questionem dico breviter quod non. Quod probatur sic primo. quia secundum omnes si sit relatio realis oportet quod extrema sint in actu. sed manente illa qualitate in anima quod dicitur scia. siue obiectum scibile sit siue non sit. equaliter dicitur scia. maxime si sit scia proprie dicta que est necessarium. ergo illa relatio non est res distincta a scia existens subiective in ea. Preterea maxime videtur quod talis res parua debet poni in noticia intuitiva subiective. quia talis noticia requirit existentiam obiecti scibilis. sed ibi non est ponenda talis res parua. quia per potentiam divinam destructa res et conservata noticia intuitiva vere dicitur potest agnoscere rem intuitiva sicut prius. et vere dicitur illa cognitio intuitiva. ergo nullam rem talem oportet ibidem ponere. Preterea si sic ad illam relationem esset remota. quia sicut scientia continentie auget ita illa relatio augetur. hoc tamen est falsum. Ad argumentum principale dico quod illa qualitas que est scia potest separari a conceptu relationis scientie. non tamen potest separari ab alia relatione extra animam distincta a scientia. quia nulla talis est. semper tamen illa negatiua est falsa. ista qualitas non est scia. quia formata propter existentiam terminis necessario propositio erit vera.

Questio. xv.

Trū consonum

sit naturali rationi quod quilibet res creata sit absoluta ita quod nulla sit relatio extra animam. Et videtur quod non. quia impossibile est quod aliquid contineat opposita formaliter secundum perfectam identitatem simul vel successiue. Sed euidenter patet quod aliquid est simile uni vno tempore et dissimile alteri alio tempore. patet de duobus albis quorum unum sit nigrum ergo impossibile est quod albedo sit similitudo vel dissimilitudo. et per consequens distinguitur extra animam. Contra. omnis res distincta ab alia re absoluta loco et subiecto equaliter est absoluta. sed similitudo hic et albedo rome distinguunt loco et subiecto. et albedo est res absoluta. ergo. Ad istam quod dico circumscribendo omnem auctoritatem. et sequendo rationem naturalem. non potest probari euidenter quin omnis res creata sit absoluta. et nulla relatio sit in creaturis extra animam distincta a rebus absolutis. quod probatur primo. quia si non. hoc

erit. vel quia una res essentialiter dependet ab alia re. vel quia una res necessario exigit aliam sine qua non potest existere licet non e converso. Vel quia una res necessario coexistit alia rem et e converso. ita quod neutra potest sine alia existere. Non propter philosophum. quia effectus essentialiter dependet a causa producente et conservante. tamen effectus est res absoluta sicut causa. Non propter secundum. quia contradictio est quod homo sit. et tamen quod deus non sit. et tamen hoc est res absoluta. Nec tertium. quia sequendo naturalem rationem debet dici quod accens non potest esse sine subiecto nec e converso. et tamen utrumque est vere res absoluta. Secundo quicunque sunt due res loco et subiecto distincte ita quod utrumque est totaliter extrinseca alteri. et non plus est una de esse alteri nec e converso quam albedo est de esse nigredinis. Si una est res absoluta. alba est absoluta. Si ita est de similitudine in te et albedine in me distinguuntur enim loco et subiecto. et una est totaliter extrinseca alteri. nec unum est de esse alterius. contra. Tertio sic. quoniam due res sic se habent quod non repugnat uni plus per se intelligi quam alteri absque omni re totaliter extrinseca et distincta loco et subiecto intellecta. Si una sit res absoluta et alia erit. Sed albedo rome et similitudo hic ita se habent. contra. Denique probatur. quia angelus videns albedinem intuitiva distincte potest videre omnem rem existentem subiective in albedine. et per consequens similitudinem. identitatem. et distinctionem. Sed propter hoc non videtur aliquam rem existentem hic. aliter enim cum albedo visa sit similis vel dissimilis idem vel distincta ab omni alia re increata vel creata angelus non posset videre distincte albedinem nisi videret infinitas relationes in ea existentes. Nec illas videre posset nisi videret omnes alias res que sunt correlative earum relationum. quod videtur absurdum. Quarto quoniam due res sic se habent quod sunt equaliter distincte neutra est de essentia alteri. si potest imponi nomen ad significandum absolute unum nihil aliud ymaginabile connotando propter quod tale nomen erat absolutum. Ita potest imponi nomen ad significandum aliam rem nihil penitus connotando etiam illud nomen erit absolutum. Sed ita est de albedine et similitudine si sint res extra animam totaliter distincte. et per consequens secundum illud nomen diceretur plus similitudo respectu alterius quam albedo.

nec videtur aliquid ratione quare sit unum absolutum et aliud non. cum utrumque eque absolute sit unum fecit significet. Ad argumentum principale dico quod albedo non continet similitudinem et dissimilitudinem secundum perfectam identitatem. quia albedo nec est similitudo nec dissimilitudo. Sed dico. vel similitudo est conceptus relationis fecans plura coniunctim. vel est plura absoluta coniunctim. Sicut plus est plura res homines et nullus homo est plus. Ita similitudo est plura alba et nullum album est similitudo. De isto patebit plus in sequentibus.

Questio. xvi.

Trū intentio phi

losophi sit ponere relationem extra animam distinctam a rebus absolutis. Et videtur quod sic. quia in predicamentis dicitur quod ad aliquid sunt quicunque hoc ipsum quod sunt aliorum sunt. Et per hoc excludit substantiam. que licet sic dicatur ad aliquid non tamen est ad aliquid. Sed ibi non accipitur esse per se in intellectu. contra. philosophus. v. philosophi. rursus dicit. quod ad relationem non est motus nec mutatio. sed ad omnes res extra animam creatam est mutatio. contra. Ad istam quod dico quod plus non intendebat ponere relationem unam quam rem extra animam distinctam a rebus absolutis. Et hoc patet per auctorem allegatam. v. philosophi.

Si dicis quod secundum simplicium super predicamentum. sicut quidam res est ad se quidam ad aliud ita quidam mutatio est ad se. et quedam ad aliud. Ad relationem non est mutatio primo modo sed secundo. Nec ad relationem est motus. Contra. quod est forma esse ad se aut referri ad se aut distinguere realiter a quolibet alio. aut tertio non coexistere aliud. aut quarto non dependere ad aliquid aliud. Sed primo modo aut secundo ita erit relatio ad se sicut albedo. quia ita esset eadem sibi et distinguatur ab omni alio sicut albedo. Si tertio modo vel quarto. tunc nullum accidens est ad se. quia secundum philosophum quodlibet accens necessario coexistit subiecto. Et secundum veritatem quodlibet creatura necessario coexistit deum et dependet ab eo essentialiter. Sed contra philosophus in predicamentis dicit. eorum quod secundum nullam completionem dicuntur. singulum aut significat substantiam aut quantitatem. aut qualitatem. aut ad aliquid. aut ubi. aut quando. aut situm esse. aut habere aliquid. facere aut pati

Ex ista auctoritate patet q̄ ista noīa simi-
litud. equalitas significant adaliqd. sed
nō significant intentōes aīe. ergo res extra
non subam nec q̄lratē. quia p̄hs diuidit
ita q̄ significat aliā rem. Preterea si non
tūc omnia essent adaliqd. q̄ ita pōt vnuz
p̄pari ad aliud sicut ecōuerso. qd̄ est cōtra
p̄hm. iij. metha. Tertio q̄a. xij. metha.
dicit p̄hs. q̄ relatio habet distincta p̄ncipia
ab alijs. quod nō pōt intelligi de intentōe
anime. Quarto. q̄a. iij. sue metha.
ca. de relatione. dicit q̄ relatio habet p̄riā
inherentiā z p̄riā actualitatē. Quin-
to. q̄a. p̄ria passio non est idem realiter cū
subiecto. sed fm̄ p̄hm in p̄dicamentis eq̄/
le vel inequale est p̄riū quantitatīs. q̄ zc.

Sexto. quia relatio est p̄dicamentū re/
ale. Septimo. q̄a. diuersorū generū z n̄
subalternatim positorū diuersa sunt p̄ten/
ta realiter. Octauo. quia plus cōueni-
unt relationes eiusdē modi q̄ diuersorū
modorū. puta plus cōueniūt silitudo z eq̄li-
tas q̄ similitudo z calefactō. sed fundamē-
ta non plus cōueniūt. q̄ q̄lratēs plus con-
ueniūt q̄ qualitatēs z quantitatēs. Non
quia ens creatū primo diuidit in ens ab-
solutū z relatiū. Ens absolutū diuidit in
subam. quantitatē z qualitatē. que distin-
guunt inter se. ergo relatio distinguit ab ab-
solut. p̄ illam p̄pōnem. q̄ cōtēta sub prima
diuisione magis differūt q̄ p̄tenta sub di-
uisione. q̄ zc. Ad p̄mū istorū et p̄ sequen-
tibz sciendū sicut alias dictū est. quidā sūt
termini absoluti q̄ significant sua significa-
ta eq̄ primo et vno modo significandi. Et
istorū terminorū quidā importāt substan-
tias. sicut hō anīal. quedā qualitates sicut
albedo nigredo. Alij sunt termini p̄nota-
rii. z istorū terminorū q̄dam significant
p̄ncipaliter substantiā. connotādo secūda-
rio determinatā qualitātē. sicut album. ni-
grū. calidū. frigidū. Quidā significant sub-
stantiā vel quantitatē non cōnotando ali-
as determinatas. imo nullas res determi-
natas cōnotant. Hec ad hoc q̄ talis termi-
nus verificet de substantia requirit existen-
tia alicuius alterius rei nec ecōuerso. sic ē
de p̄mis cōnotatiuis. quia ad hoc q̄ albū
verificet de aliq̄ requiritur existentia tam
substantie q̄ albedinis. Hec tertio ad hoc
q̄ talis terminus p̄gnoscat verificari d̄ aliq̄

requirit nota alicuius alterius determinā-
ti. z tales termini ponunt in genere q̄ntita-
tis. q̄ ad hoc q̄ lignū sit quātū et p̄gnosca-
tur esse quantū. nec requirit existentia ali-
cuius alterius rei a ligno. nec requirit noti-
cia alterius rei. Alij sunt termini relatiui q̄
significant substantias v̄l qualitates p̄nci-
paliter. z cōnotant aliq̄ determinatas res
nec pōt talis terminus verificari d̄ aliquo
nec cognosci de aliq̄ sine discursu sine exi-
stentia alterius rei determinate. nec sine co-
gnitione alterius rei. h̄mōi sunt duplū. cā
effectus. quia impossibile est q̄ aliquid sit
duplū vel simile vel causa nisi existat alia
res cuius sit dupla v̄l simile vel cā. Simi-
liter impossibile est q̄ aliqd̄ cognoscat esse
duplum simile effectus sine discursu. nisi co-
gnoscat illud cuius est duplū sile vel cau-
sa. Quia licet effectus possit p̄gnosci cū di-
scursu sine cognitione cause. nō tū sine di-
scursu. quia impossibile est q̄ aliqd̄ p̄gno-
scam esse effectū sine discursu nisi p̄gnosca-
eius cām. Per hoc ad rōnem dico q̄ p̄.
in p̄dicamentis tractat de terminis p̄posi-
tionū. quia isti termini aliqui sunt absolu-
ti sicut termini in genere substantie z quali-
tatis. Alij sunt cōnotatiui. sicut termini i
genere q̄ntitatis. Et aliqui relatiui. sic ter-
mini de p̄dicamento relatiōis. q̄ ideo signi-
ficant adaliqd̄ z sunt adaliqd̄. q̄ sunt in-
stituti ad significandū vnum. aliqd̄ aliud
cōsignificando. sine cuius existentia et cogni-
tione nō pōt talis terminus de aliq̄ verifi-
cari. Nec p̄gnosci. q̄ impossibile est euidē-
ter cognoscere q̄ aliqd̄ sit duplū. nisi disti-
cte cognoscat cuius est duplū in particu-
lari. Similiter impossibile est scire q̄ ali-
qd̄ sit simile. nisi sciat cui est simile in parti-
culari. Et ideo isti termini p̄rie sunt in ad
aliqd̄. z cōdiuidunt p̄tra illos terminos q̄
absolute significant subam z qualitates. et
nihil aliud significant. Ad secundū di-
co q̄ nulla res est quin sibi possit cōpetere
aliqd̄ nomē relatiū. Hec est contra p̄hm
quia ipse intendit q̄ nō oīa nomia sunt re-
latiua. sed aliqua sunt absoluta que verifi-
cant sine omni cōnotatione de rebus. Ad
tertium dico q̄ p̄hs intēdit. q̄ sicut in co-
gnitione p̄positi materia p̄mo nō habz for-
mā z post h̄z eā. ita est de relatione q̄ p̄mo
aliqd̄ nō denotat tali relatiōe z post deno-

minat. sicut aliqd̄ p̄mo nō est simile et post
est simile. Ad quartū pōt negari. Auicē-
na q̄ p̄dicat v̄l videt Aristoteli. Tū saluā-
do eū dico q̄ relatio habet p̄riā inherē-
tiam p̄ p̄dicationē. q̄ h̄z p̄riū modū p̄di-
candi sicut dictū est. z h̄z p̄riā actiui-
tatē. q̄ contingenter p̄dicat nō solū p̄pter
p̄tingentem p̄dicationē absoluti. sed etia
absoluto vniformiter manente. sicut forte
p̄tinue existente albo pōt esse similis. z pōt
esse nō similis sicut patet ad sensum. Ad
quintū dico sicut p̄us dictū est in q̄. xviij.
quinti q̄libet. q̄ p̄ria passio nō est eadē
cū subiecto. sed tū p̄ria passio et subiectū
idem significant z p̄ eodē supponūt. Et ita
est in p̄posito. quia isti termini equale et si-
mile supponunt p̄ eodem p̄ q̄ sua subiecta.
z idē significant sed non eodē modo signifi-
candi nec p̄cise. Ad sextū dico q̄ nō sit p̄-
dicamentū reale. ita q̄ sit q̄daz p̄ua res di-
stincta a rebus absolutis. sed q̄ significat res
absolutas alio mō q̄ noīa absoluta. Ad
septimū dico q̄ solū verū est d̄ generibus
q̄ predicant in q̄d de aliq̄ vna re. sicut sunt
substantia q̄litas. de alijs non est verū
Ad octauū dico q̄ relationes eiusdē mo-
di plus cōueniūt in modo significandi q̄ al-
terius modi. q̄ relationes p̄mi modi z se-
cundi nō possunt verificari de aliq̄ sine exi-
stentia alterius. sed relationes tertij modi
pōt. Ad nonū dico q̄ illa p̄pō famosa
accepra vera est. q̄n̄ est diuissio p̄ differētiā
simp̄l̄ oppositas. patet in genere sube. sed
sic nō est in p̄posito. Ad p̄ncipale argu-
mentū dico q̄ adaliqd̄ accipit p̄ noīe rela-
tuo p̄rie dicto. qd̄ nō pōt de aliq̄ verifica-
ri sine existētia. nec pōt sciri de aliq̄. sine no-
ticia alterius. z hec est cā q̄re p̄hs in fine
capli excludit subas. puta manus z caput
pedē. alā. q̄ aliqd̄ pōt distincte videre q̄ ē
caput v̄l man⁹ v̄l pes. z tamen ignorare c⁹
est. z tū realiter illa sunt nomia relatiua lar-
ge non stricte. quia realiter caput alicuius
est caput. z manus alicuius zc.

Questio. xvij.

Trum philoso-

p̄hs posuit relatiōes p̄mi mo-
di differre realit̄ a rebus absolutis.

Et videt q̄ sic. q̄ fm̄ eū in posterioribz.
negatiua est imediata in q̄ negat vnuz ge-
nus ab alio. qd̄ nō esset verū nisi relatio ef-
set distincta res ab absolutis. Contra. Si
similiter esset talis res parua. tūc posset
sibi nomē imponi qd̄ p̄cise significaret il-
lā rem. z p̄cretū correspōdēs sibi p̄cise im-
poneret illā rem z subiectum in quo esset
Et ita vnū relatiū nunq̄ significaret re-
liquum. qd̄ est cōtra p̄hm. Ad istam q̄. di-
co q̄ p̄hs nō ponit relatiōes p̄mi modi dif-
ferre a rebus absolutis. quod p̄bo p̄mo. q̄. v.
philosophorū dicit p̄hs. p̄tingit altero mutan-
te in re vnū esse alterū nihil mutans. Ex q̄
arguo sic fm̄ eum. q̄ ad relationē silitudi-
nis non est mor⁹. Sed si esset talis res di-
stincta vere ad eā essz mor⁹ v̄l mutatio q̄n̄
acquir̄ de nono. Preterea si ad relatiō-
nem sit mutatio. z ad relationē nō est rela-
tio. q̄ illa mutatio est alteri⁹ generis. z p̄ p̄hs
subiectū mutat fm̄ illā mutationē. q̄ ad il-
lam mutationē erit mutatio. z ita erit p̄ces-
sus in infinitū. qd̄ est cōtra p̄hm. Et si di-
cis q̄ ad illā similitudinē est mutatio. z il-
la nō distinguit a relatione. z iō ad illā mu-
tationē nō est alia mutatio. Contra. sicut
p̄te illa mutatio nō distinguit a relatione
quia nō potest esse sine ea. cū p̄hs ponat ef-
fectū non esse posse sine cā. effect⁹ nō disti-
guīt a sua causa. qd̄ est falsum. Preterea
v. philosophorū arguit p̄hs sic. Si generatiōis
esset generatio esset p̄cessus in infinitū. er-
go eodē mō si mutatiōis esset mutatio essz
p̄cessus in infinitū. Sed si mutatio esset
mutatio. q̄ se subiectū recipiēs in se illaz
mutatiōem aliter se haberet nunc q̄ prius
ergo zc. Preterea p̄bo q̄ ad silitudinez se
sit mor⁹ si sit alia res. q̄ oīs acq̄sitiō p̄tinua
alicuius totius. ita q̄ pars acquir̄ conti-
nue ante p̄tem necessario est mor⁹ p̄prie
dict⁹. sed sic p̄tinue auget albedo. ita con-
tinue augmētat silitudo. q̄ ad silitudinē
p̄pe est motus. Si dicis q̄ ad relatiōes
nō est mor⁹ p̄mo z nō pl⁹ intēdit p̄hs. Con-
tra illo mō negat p̄hs motū esse ad relatiō-
nem. quō p̄cedit motū esse ad q̄lratē d̄ ter-
tia sp̄s. sed nō sp̄ ad illā formā est mor⁹ p̄ri-
mo. quia frequenter alteratio istorū in-
feriorū presupponit motum corporum ce-
lestium. et alterationes anime intellectuē.

supponunt alterationē in sensu. Tuler/
go phs q ad relationē nō sit mō p pte di/
ctus. nec pmo nec secundario. Ad argu/
mentū principale dico q si talis autoritas i/
ueniat in phia. debet sic intelligi. qn vnum
gen⁹ p negat ab alio tūc negatiua illa erit
mediata. sicut hec est mediata. Nulla sub/
stantia est q̄litas. Sed qn vñ nō vere ne/
gat ab alio tūc negatiua est falsa. Et cū fm
vnā opi. ista est falsa. nulla q̄litas est relatiō
vel similitudo. eo q isti terminip eodē pnt
supponere z idē significare. ideo hec nō est
mediata. nulla q̄litas est relatio. Alij pōt
dici q relatio sit nomē secūde intētionis. z
q hec sit mediata. nulla substantia est rela/
tio. q relatio est ceptus mētis qui nō est
idem cū re extra. De istis modis dicēdi po/
stea patebit.

Questio. xvij.

Trum philoso.

posuit relatiōes scōi modi dif/
ferre a rebus absolutis. Et vide/
tur q sic. q fm phm q̄libet spēs distincta
ab alia bz p ptiū indiuiduū. sed relatio cāli/
tatis z efficientie est hmoi. g. Contra. in/
telligentie separe nō sunt in potentia ad a/
liam rē. Sed si esset talis res pua media i/
ter mouens z motuz cū fm eū p moueret
mobilia vere esset in potentia ad tales res
puas. Ad istā q. dico q phs non posuit
relatiōes scōi modi differre a rebus ab/
solutis. sic est cōis opinio. qd pbo pmo.
q. iij. phisicor. bz phs p incōueniēti q oē
mouēs mouet. Et loquit ibi de motu vt ē
cōis ad simplicē mutatiōem z ad motū p/
prie dictū. Sed si relatio mouētis ad mo/
tū esset talis res media sequit q oē mouēs
moueret. quia vere recipet in se aliā rē qm
prius in se non habuit. Si dicis q phs
habet p incōueniēti q omne mouēs mo/
ueat motū q mobile mouet. sed nō habz p
incōueniēti q vno alio motu mouatur.
Contra. tūc posset faciliter oñdere quō a/
ctio est in agēte. qz posset dicere q actio est
in agente sicut effectus actionis in nobis.

Preterea. v. metha. dicit phs q ita refer/
tur secundo modo calefactiū ad calefac/
tibile sicut calefactiō ad id qd calefit. Sz
p hoc pōt q aliquid potest calefacere nō
habet aliquā talem rem in se. quia relatio

realis fm eos requirit terminūz realem et
fundamentū. Sed illud qd non est. est ca/
lefactiū et calefactibile. quia illud qd nō
est potest calefacere z calefieri. Si dicis
q in calefactiō nō est respectus actualis
sed aptitudinalis vel potentialis. Contra.
quero aut est in calefactiō vna res disti/
cta ab absoluta. aut non. Si nō. habeo p/
positum. quia aliquid est vere ad aliud. qz
calefactiū est aliquid sine omni re addi/
ta de secundo modo. Si sic. tunc est respec/
tus actualis. Si dicis q non est incō/
ueniens respectum realem esse ad non ex/
stēs. Contra. ex hoc sequer q in sole fm
pncipia phī essent infinite res actualit ex/
stēs. quia fm phm mundus durabit in/
infinitum. z sol causabit successiue infini/
tos calores in istis inferioribus. sol igitur
est causatiuus infinitorū calorū z calefa/
ctiū infinitorū corporū calefactibilem
ergo si modo habet respectu cuiuslibet re/
spectū talem reālē mō posito vere erunt in/
sole actualiter infinite res. Et si dicis q
nō sunt distincti respectus respectu distin/
ctorū calefactibilū. Contra phs in p dca/
mentis dicit. Si quis aliqd corū q sūt ad
aliud diffinitue sciet. z illud ad qd dicitur
diffinitue sciturus est. Ut si aliqd diffini/
tue sciat q hoc est duplū. z cuius ē duplū
mox diffinitue nouit. Sed si esset idem re/
spectus multorū non oportet q qui deter/
minate sciet illum respectūz inesse alicui q
determinate sciet omnia respectu quorūz
dicit ille respectus. quia aliter nō possz sci/
re illum respectum inesse alicui nisi sciet i/
finita. cum ille respectus sit infinitorū.

Preterea impossibile est in eodem eē re/
spectus oppositos respectu eiusdem. Sed
calefactiū vt excludit actū opponit cale/
facienti. ergo adueniente respectu calefac/
entis destruit respectus calefactiū. z p cō/
sequens quādo sol calefacit hoc lignū de/
struit respectus pcedēs. z tū in sole manet
respectus alterius calefactibilis. ergo erāt
distincti respectus respectu calefactibilū.
z ita essent infiniti respectu infinitorum

Ad principale dicis q fm intentionem
philosophi hoc solum est verū de speciebus
absolutis. nō aut spēs cōnotatiuis z relati/
uis. qz quilibet species habeat distinctum
indiuiduum.

Questio. xix.

Trum philoso.

phs posuit relatiōes tertij mo/
di distingui a rebus absolutis.
Et videt q sic. qz. v. methaphi. ponit phs
tres modos relationū. hoc nō potest intel/
ligi de rebus vel de pceptibus. ergo de re/
bus medijs. Contra respectu nō entis
nō pōt esse relatio distincta a rebus absolutis
Sed scientia est quādo scibile nō est. simi/
liter mensuratiū est quādo mēsurā nō est.
g. zc. Vix pmo videndū est utrū phs po/
suerit relatiōes tertij modi differre a rebus ab/
solutis. Scōo quō relatiōes tertij modi a
duobz alijs distinguunt. Circa p mū di/
co breuit q phs nō posuit extra aniam ta/
les paruas res de tertio modo. qd pbo. qz
fm cum in p dca mentis vnum relatiūm
diffinit p reliquū. sed hoc nō potest intelli/
gi de diffinitōe p pte dicta q expm it qd rei
sicut alias p bēit. g. solūz diffinit diffinitō
ne exprimentē qd nominis. Et tali diffini/
tione pōt vnum relatiūm nomen diffinire
aliud z eōuerso. Si em esset talis res me/
dia nō appareret rō aliqua quī vna tal res
posset diffiniri sine alia z pfecte pgnosci.

Circa secundū dicit Scor⁹ li. i. d. iij. r. r.
q isti modi sic differūt q in duobz p mīs
modis est relatio mutua. in tertio autē mō
non est relatio mutua. sed vñ p eise referit
ad reliquū. z reliquū nō referit ad ipsum.

Contra. phs in p dca mētis dicit q oia
relatiua dicunt ad puerterentiam. dicit sic.
Dia relatiua ad puerterentia dicunt. sic ser/
uus dñi seruus. Et post dicit. Similit et
in alijs. Sed aliqñes differūt fm locutio/
nem. vt scia scibilis scientia. d. z scibile scia
scibile. d. z sensus sensati sensus. z sensati
sensu sensatum. z post vt videt aliquorñes
nō videt puerterē nisi cōueniēter assignet ad
qd dicit. Et post excludit. Omnia g que ad
aliqd dicunt si puenient assignent ad con/
uertentia dicunt. Et istis actibus patet
q omnia relatiua dicunt ad conuertentia
si conueniēter assignent et mutuo referū/
tur. z hoc est esse relationē mutua qm
non semp referat sub eodem casu. quia qñ
q referuntur in ablatiū. quādoq in ge/
nitio. sicut specialiter ponit exēpla in ter/
tio modo. Et si dicis q in tertio modo

bene potest inueniri aliqd nomē relatiūm
qd relatiue dicatur ad aliud nomen. sed in/
vno extremo est relatio realis z non i alio.
Sed oppositū est in primis duobz modis
Contra. ita ex natura rei sine omni actu i/
tellectus est calidū sensibile. sicut sol cale/
factiū sine omni actu intellect⁹. Simi/
liter eadē facilitate d. q non est relatio re/
alis in efficiente sed in effectū. Preterea
philosoph⁹ in p dca mentis ostendēs q re/
latiua sunt simul natura. specialiter exci/
pit relatiua tertij modi. Sed vbi dicit q
omnia relatiua dicunt ad puerterentia nō ex/
cipit illa. Sed de illis ostēdit q dicunt ad
conuertentia. ergo in hoc non differūt.

Ideo dico q in hoc differūt. q relatiua p
mi z secundi modi sunt simul natura z in/
tellectu. nō autem relatiua tertij modi. Et
in tertio modo ex hoc q vnum extremū p/
dicat de aliquo sequit q alterū extremū
p dca tur de aliquo. et non eōuerso. quia
sequit. aliquid actualiter est scientia. ergo
aliquid actualiter est scibile. Et similiter se/
quit. aliquid actualiter est mēsurā ergo ali/
quid actualiter est mēsurabile. Sed eō/
uerso nō sequit formaliter. aliqd est aetna/
liter scibile. ergo aliquid est actualiter sci/
entia. Nec sequit. aliquid est actualiter mē/
surabile. ergo aliquid est actualiter mēsu/
rā. Et hec est intentio phī in p dca men/
tis. Vbi dicit q scibile est prius natura q
scientia. z sensibile est prius natura q sen/
sus. quia nō sequit formaliter. scibile est er/
go scientia est. Sed bene sequit eōuerso.
Eodem modo de sensibili sensu. Sed in
primo mō z secundo est vniuersaliter verū
si esse existere predicat de vno extremo p d/
catur z de reliquo z eōuerso. Preterea
philosoph⁹ in p dca mentis dicit sic. Vnde
tur aut ad aliquid sit q natura. Et postea
dicit. nō aut in oibz relatiuis videt verū
scibile em scientia prius videt. et probat h
ibidem. Sed contra. scibile z scientia nō
sunt correlatiua sed scitū z scientia. et si sci/
tū est etiā scia est z eōuerso. Preterea scia
p eē exis nō exire scibili. qz de nō ente in
actu pōt haberi scia. g. scibile nō est pū na/
tura scia. Ad p mū istorū dico q scibile
z scientia sunt proprie correlatiua. quia si
hoc sit scibile est scientia scibile. z si hoc sit
scientia est scibilis scientia. Et tamen non

sequit. scibile est. & scientia est. sed econverso ergo ista correlativa nō sunt simul natura. Ad secundū p̄t dici q̄ p̄p̄s ibi accipit scibile p̄ illo q̄d nō pōt sciri nisi ip̄m existat. & accipit sciam p̄ noticia intuitiva. q̄ naturaliter requirit existentiam obiecti. vel accipit sciam p̄ noticia evidenti q̄ essentialiter depēdet ex noticia intuitiva. q̄ requirit existentia obiecti. Vel pōt dici q̄ ad intentionem p̄p̄i sufficit q̄ bec nō sit p̄p̄a formal scibile est ergo scientia est. siue sequat econverso siue nō. nihil ad hoc. q̄ ista relatiō tertio mō nō sunt simul natura. sicut sunt in alijs modis. Ad argumentū principale dico q̄ ponit tres modos. nō q̄ relationes extra aiam differant a rebus absolutis sed quia oīa relatiua possunt ad istos modos reduci &c.

Questio. xx.

Trū negans re

lationē differre a rebus absolutis possit saluare proprietates relatiōis. Et videt q̄ nō. q̄ proprietates relatiōis cōueniunt rebus & nō p̄ceptibus. sed nō p̄perunt rebus absolutis. ut patet inductiue. & c. Contra. pluralitas nō est ponēda sine necessitate. sed hic nō est necessitas. sicut patet inductiue. igit̄ &c. Dic p̄mitte de sunt due distin. Secūdo dicā ad q̄. Circa p̄mū est p̄ma distinctio q̄ q̄dam sunt relationes cōpantie. q̄dam disquippantie. Prime sunt relationes similitudinis. Secūdo sunt relationes dissimilitudinis. Exēplū primi est. q̄n idem nomē ponit in recto & in obliquo. sicut simile simili est simile. & equale equali est equale &c. Exēplū secūdi est q̄n vnū nomē ponit in recto sed aliud in obliquo. sicut pater est filij pat̄. et nō oportet q̄ sit patris p̄r. Et seru⁹ est dñi seruus. & nō oportet q̄ sit serui seru⁹. Secūda distinctio. q̄ q̄dam sunt relatiua q̄ sic fiant vnū q̄ connotant aliud existere. ita q̄ tale relatiuū nō pōt verificari de aliquo nisi aliud existat. Quedam sunt relatiua q̄ sic significant vnū q̄ nec connotant aliud existere nec nō existere. Exēplū primi est de istis. pater filius. dñs seruus. simil⁹ dissimilis. Exēplū secūdi. calefactibile. calefactiuū. dealbatium. dealbabile. creatiuum creabile. Circa secundū dico. q̄

negans tales relatiōes equaliter potest saluare tales proprietates sicut ponēs eas. sicut patebit respondendo ad rōnes in p̄trariū. Sed contra. quia p̄ma p̄p̄ietas relatiōis est q̄ relatiōem est aliquid p̄trariū. tunc quero. Aut relationes q̄ sunt in mēte sunt p̄trarie. aut relationes que sunt in re. Non que sunt in mente. quia iste possunt sibi stare in mente. ergo relationes que sunt in re sunt p̄trarie. sed iste res absolute non sunt p̄trarie. Nam absolutū q̄d est equale non est p̄trariū absoluto q̄d est ineq̄le p̄m p̄m. ca. & quantitate. ergo p̄ter absoluta sunt alię que relationes p̄trarie. Secūda p̄p̄ietas est. q̄ relatiō suscipit magis & minus. tūc arguo sic. Conceptus mentis non suscipit magis & minus. nec relatiō dī suscipit magis & minus. q̄ res absoluta suscipit magis & minus. q̄ p̄m p̄m ineq̄le suscipit magis & minus. & illa q̄ntitas nō. &c. Sicut p̄ diminutionē quantitatis aliquā auget in equalitas. puta si sint p̄mo aliq̄ ineq̄lia. q̄nto plus auferat ab vno alio manēte in eadē quantitate. tanto est maior ineq̄ualitas. ergo aliqua alia res a quantitate ibi augmentatur. Tertia p̄p̄ietas est q̄ relatiua sint simul natura & in intellectu. Sed conceptus mentis non sunt simul natura nec res absolute. quia vnū album potest esse alio albo non existente. ergo sunt alię relatiōes que sunt similes natura. Quarta p̄p̄ietas q̄ omnia relatiua dicunt ad cōuertentiam. Sed nec conceptus nec res absolute dicunt ad cōuertentiam. ergo &c. Ad p̄mū istorū dico ut supra q̄dne. xxiij. q̄nti quorū. q̄ cōtrariū multipliciter dī. Vno mō accipiunt p̄ria p̄ illis q̄ vnū expellit aliū. ita q̄ ad vtrūq̄ potest esse mō⁹ p̄p̄ietas. & sic albedo & nigredo sunt p̄traria. Alio modo dicunt p̄traria illa ineq̄pleta siue in mente siue in voce de q̄b p̄dicat cōtrarietas primo & adequate. Et ideo dicuntur esse p̄ma extrema talis oppositiōis. & sic isti p̄cepti albedo nigredo sunt p̄traria & nō p̄cepti istius albedinis & istius nigredinis q̄ de istis nō predicat adequate tal p̄trarietas. Tercio mō dicunt p̄traria q̄daz p̄ceptus qui nō p̄nt sibi & semel & eodē respectu eiusdē verificari. & sic sibi. dissimile. eq̄le. ineq̄le sunt p̄traria. & ista p̄traria sunt p̄dicata denominatiua. aliq̄n illa in q̄bus

sunt p̄traria p̄mo mō dicta. Nam q̄ albedo & nigredo sunt p̄traria p̄mo mō dicta. idō p̄tradietio est q̄ p̄m albedinē aliq̄d sit simil⁹ alicui simile & simil⁹ eidē dissimile. Per h̄ ad argumentū dico q̄ relationes q̄ sunt in mente sunt p̄trarie tertio mō. Nec repugnat talib⁹ p̄trarijs stare simil⁹. sed repugnat talib⁹ simul vere de eodē predicari. Exēplū. isti p̄ceptus albedo. nigredo. sunt cōtrarij secūdo mō. tñ p̄nt simul esse in mente. sed impossibile est q̄ idē sit albedo & nigredo. q̄ bec est p̄mo vera. albedo et nigredo sunt p̄traria. Vñz illo mō pater & filij sunt p̄traria. quia idem nō pōt esse pater & filius respectu eiusdē. Ad secundū dico q̄ aliq̄d suscipe magis et minus pōt intelligi dupl̄r. ut supra q̄. xxiij. q̄nti q̄nti. Vno mō a p̄re rei ita q̄ realiter vna p̄s addat alteri. & isto modo relatiō nō suscipit magis & minus. Aliter pōt esse in p̄dicatione q̄ aliq̄d nomē recipit cōparationem. & sic relatiō recipit magis & minus. & hoc nō est p̄p̄ ad ditionē rei ad rē. sed pōt aliq̄n esse p̄pter alterationē rei. Sicut ineq̄le sit magis ineq̄le p̄pter solā ablationē p̄is sue. Ita aliq̄n cōuenit magis & minus sic denotari p̄pter solā mutationē in altero extremo. Vñ sic aliq̄n contingit denotari nomine relatiuo p̄m p̄m p̄pter solam mutationē in altero extremo. vel p̄pter solam ablationē a seipso vel p̄pter augmentationē alic⁹ absoluti in seipso. Ad p̄firmationē dico q̄ p̄p̄ietas loquendo ineq̄ualitas p̄p̄ietas nō augmenat. sed improprie magis p̄p̄dicationē. & h̄ mō p̄dicto. Vñ sicut nō est ineq̄ueniens dicere. q̄ deus realiter est de nouo creans p̄pter solā p̄ductionē alterius rei extra se. ita nō est ineq̄ueniens q̄ aliq̄d dicat ineq̄le p̄pter solā ablationē alicuius p̄is. Ista autem p̄p̄ietas nō puenit oībus relatiuis. quia nō duplo. nec equali. nec triplo.

Ad tertium dico q̄ aliqua esse simul natura pōt intelligi dupl̄r. Vno mō q̄ sint alię res quarū vna necessario coexistit aliam & econverso. Alio mō q̄ ex hoc q̄ esse existere p̄dicat de vno significatiue accepto sequitur oē existere verificari de alio eodē mō supponente significatiue. Primo mō nō intelligit p̄p̄us q̄ relationes sint simul natura & intellectu. sed p̄p̄us intendit secundum modo. quia bec est bona consequentia.

duplum est ergo dimidiū est. et econverso. Et eodem modo intelligit dīctum illō. q̄ relatiua p̄empta se p̄munt. hoc est si negatiua est vera in qua esse negat ab vno illo. rum. alia negatiua erit vera in qua esse negat a reliquo. Sicut si bec est vera. pater nō est. bec erit vera filius nō est. & econverso. sed illa regula nō est generalis oībus relatiuis. quia philosoph⁹ excipit ab illa p̄p̄ietate relatiua tertij modi. Similiter capit instantiā de relatiuis q̄ nō connotant alterū extremū existere. sicut calefactiuū & calefactibile. dealbatiuū & dealbabile. de quibus dictū est supra. Ad quartū dico q̄ nulle res extra aiam dicunt ad cōuertentiā nec absolute nec relatiue. & p̄cepti relatiui dicunt ad cōuertentiam. quia cui⁹ cūq̄ cōceptui relatiuo pōt addi casus obliquus sui correlatiui. nisi contingat q̄ nomina nobis deficiant tūc licitū est nobis fingere nomē. Exēplū. si iste sit domin⁹ oportet q̄ serui sit dñs & econverso. Et ista p̄p̄ietas est generalis oībus relatiuis. Ad argumentum principale dico q̄ proprietates reales pueniūt p̄ceptib⁹ p̄ relatiuis rebus.

Questio. xxi.

Trum omnia re

latiua sint simul in intellectu & natura. Et videt q̄ nō. quia relatiua tertij modi nō sunt simul natura. Contra. bec est p̄p̄ietas relatiuorū que oībus puenit. & c. Dic primo exponendi sunt termini illi. esse simul natura. & esse simul in intellectu. Secūdo dicēdū est ad q̄stionem. Circa p̄mū dico q̄ per esse simul natura nō intelligitur q̄ aliqua res extra animā se habeat sic. q̄ vna est in rerū natura & alia. & econverso. quia impossibile est tales res assignare. nec in anima nec extra animam quin vna possit separari ab alia. Sed intelligitur esse simil⁹ natura. sic. q̄ impossibile est q̄ aliqua que sunt simul natura aliter se habeant. quin si esse existere verificetur de vno illozū. que debent esse simul natura. etiam verificetur de reliquo. Et si vnum illozū verificetur & aliq̄no. tunc reliquum etiam verificabitur & aliq̄no. Ut si bec p̄positio sit vera duplū est. etiam bec dīctur vera dimidiū est.

Et si hec est vera. aliqd est dupluz. illa erit vera. aliqd est dimidiu. Si p esse siml in intellectu nō intelligit q vna res n pos sit intelligi sine alia. quia quelibet res sine alia pōt pfecte intelligi. Sed intelligit sic q impossibile est scire vnū illorū q sunt sil in intellectu verificari de aliquo. nisi det minate sciat q in speciali q aliqd verificat de aliq. et hoc est verū qn vnum scit sine di scursu. qd dico ppter causam et effectū. Si cut impossibile est aliqd scire esse seruū nī si sciat dñs cuius est seruus. Et impossibi le est scire albedinē esse similez. nisi sciat in pticulari et euidenter cui sit filius. Et de istis dicit pbs in pdicamentis q q scit determina te vnū relatiuorū determinate scit et reliquū

Circa secundū distinguo de relatiuis si cut cōiter distinguū. quia quedam sunt re latia fm esse. qdam fm dici. Quā distin ctionē sic intelligo. q illa sunt relatiua fm esse. q sic se habent q si esse existere verifica tur de vno verificat q d reliquo. Et si vnū verificat de aliquo etiam aliud verificabi tur de aliq. Ut si hec sit vera. dñs est. etia/ hec sit vera seruus est. et si hec sit vera. Ali/ qd est dñs. etiam hec sit vera seruus est ali/ quid et econuerso. Relatiua fm dici sūt que sic se habent q si esse existere verificet d vno. nō oportet q esse existere verificet de reliquo. nec q aliqd sibi addat in casu ob/ liquo. vt si hec sit vera scientia est. nō opor tet q hec sit vera scibile est Et similis si hec sit vera. hoc est manus. non oportet q hec sit alicuius hoīs manus. qz manus absci/ sa vere est manus. et tñ nō est alicui homi nis manus. Tñ istis vocabulis relatiuis fm esse et fm dici nō vtebat pbs. qz illd nō est ppe dictū nec vere accipit. Aliter pē dici q relatiua fm esse sunt q nō pnt verifi cari de aliquo vt significatiue accipiunt. nisi vere possit sibi adiūgi aliqs obliquus casus alterius dictionis qz suozū abstracto rū. et sic relatiua triū pmozū modozū sunt sic relatiua fm esse. quia si sit simile. alicui albo vel nigro est simile. et si sit pater alicu/ ius filij est pater. et si sit scientia alicui scibi lis est scia. Relatiua fm dici sunt illa qui bus aliquando puenient addit obliquus casus. aliqn non. sicut man⁹ aliqn est manus hominis. aliquādo nō est manus hominis Ideo est relatiuū fm dici. Per hoc ad q.

dico. q omia relatiua fm esse q sic se habet q esse existere non potest verificari de vno nisi verificet de alio. nec pōt pfecte scire v/ num verificari de aliq nisi sciat aliud veri ficari de aliquo sunt simul natura et in itel lectu et nō alia. Ex quo sequit q nec relati ua fm dici sunt simul natura et in intellectu nec relatiua tertij modi. nec oia relatiua se cundi modi. sicut patet ex precedentibus.

Ad argumentū principale dico q iste p pzetates non conueniunt omnibus rela tiuis.

Questio. xxij.

Trū secundū in

tentionē phi relatio q est genus generalissimū sit pma intentio vt secunda

Q sit pma pbat. qz illa est pma intentio q significat res singulares q non sunt signa sicut pbs dictū est in q. xxi. qnti qnti. Sed relatio q est genus est hmoi cu/ sit pdicamentū reale. Contra. nō signifi cat res absolutas. qz nulla res absoluta ē relatio Nec fcat res extra aiam distinctas a rebus absolutis. qz nulla talis est. q signi ficat pceptus aie. et psequens est secūda in tentio. Ad istā q. dī ab aliquibz. q rela tio q est genus generalissimū est qdam pri ma intentio. qz qn significatiue sumit pōt supponere p re q nō est signū Et ideo fm il lam opinionē ois res p q tale pōt suppone re in pōne vera est vere relatio. Et ideo isti concedunt tales pōnes. sortes est relatio. albedo est relatio. quia ipsi non ponunt re lationem distingui a rebus absolutis extra aiam. Licet illa opinio sit rōnabilis. tñ mihi videt q Aristoteles fuit opiniois cō trarie. Primā tñ opi. sui secutus sup⁹ in q dā q. xxi. qnti qnti. vbi posui q supmū in qlibet pdicamento est pma intentio. S3 sequēdo opinionē phi dico q relatio ē ge n⁹ generalissimū et secūda intentio et n pma

Qd pbo. qz illud qd fcat solū noia pme i/ tentiois et secūde. est nomē secūde itētois. sic p3 vbi s. S3 relatio q est gen⁹ generalis. n fcat res extra aiam q n sunt signa s3 solū fcat fm pfm noia q sunt pme vt secūde i/ tētois. q zc. miorē pbo. qz p. in pdicamentis diffinitis ad aliqd dīc Ad aliqd talia dicūt q cūqz h ipsum qd sunt aliorū dicunt vt q modolibz aliter ad aliud. Et exemplificat

dicēs q aliqd dī sub habitudine casus ge nitiui vt datiu. Et ex hoc arguo sic. Nihil dī ad aliud sub habitudine grī vel sub alio casu nisi nomē. Sed omne relatiuū dī ad aliud sub aliq habitudine casuali. ergo oē relatiuū est nomē importās suū significa/ tū sic q nō pōt p eo supponere nisi puenien ter sibi possit addi aliquis casus obliquus

Si dicis q pbs repbēdit illā diffinitio nē relatiuorū versus finēz c. Contra. pbs nō intēdit q illa diffinitio ab aliqz remouea tur. quia dicit idem. q ista diffinitio omni bus relatiuis puenit. tam relatiuis fm di ci q fm esse. non tamē est puerbilis cum oibus relatiuis fm esse. sed est in plus. ideo dat ibi aliam diffinitionē q puenit relatis fm esse puerbilē. hoc patz. quia ponit ibi aliquas substantias q dicunt aliorū. sic ma/ nus. caput. Sed ille res extra non dicunt aliorū qz quis sint aliorū. sed noia tñ dicunt aliorū. Preterea in pdicamentis ponit q omnia relatiua dicunt ad pueritentiam si bñ assignent. tñ arguo. Nos nō assigna mus nisi noia. sicut nō vtimur nisi noibus cū ergo nos assignamus relatiua ipsa no/ mina erunt relatiua. Preterea ibidē di/ cit Vbi nō sunt noia licitū ē fingere no/ mina ad que alia relatiua dicant. sed nos nō fingimus res sed nomia tñ. igitur ipsa nomina sunt relatiua Et si dicat q non fingimus relatiua s3 noia relatiuorū. qz dī cit ibidē pbs. aliquotiens em nomia fin gere necesse est si nō fuerit nomen notū ad qd puenienter assignet. ergo fm eum pos sumus fingere nomen relatiuū et nō ipsum relatiuū. Contra. ipse vult q nos fingam⁹ nomen relatiuū qn nō est relatiuum impo sitū ad significandū. q ad nomen fictū assi gnat relatiuum. sed nō assignat nisi ad re/ latiū. ergo ipm nomē est relatiuum. hoc patet p eum. quia postqz posuit aliq nomi na dīc ad pueritentiam. subdit. similr aut in alijs sed casu aliquoties differūt fm lo/ cutionē. Ex quo patet q dicit relatiua dif ferre fm locutionē casualem. sed solū no/ mina differunt casu. ergo fm eum sola no mina sunt relatiua. Et ideo dico fm opin. phi. omnes ille sunt negande. sortes est re/ latio. albedo est relatio. homo est relatiū. albedo est relatiua. Sed illa est pcedenda pater est relatio. filius est relatiuus. Si/ r

similitudo est relatio. et hoc vt subiecta sup ponunt simplr et predicata psonaliter. qd de illis pceptibus pdicatur relatio que est genus. quia illos significat et p illis suppo nit. Ad argumentū principale dico q fm intentionē phi non sic est relatio predi camentūz reale q significet sc3 res extra q non sunt signa. sed quia sue species signifi cant res extra et p ipsis supponūt.

Questio. xxij.

Trum res extra

sint in genere relationis. vel no mina tñ fm intentionē phi.

Et videt q res extra. qz qn alterū de alte ro pdicat zc. Sed spēs relationis pdican tur de rebus et p ipsis supponūt. et relatio q ē genus pdicat de illis speciebus. ergo d re bus. Contra. dictum est in pcedenti q/ stione q relatio est nomē secūde intentiois et p pñs nō fcat res extra. et ita res extra nō est in genere relatiois. Dic pmo dicen/ dū est q sola noia sunt in genere relatiois

Secūdo que sunt illa noia Circa pmo dico q fm intentionē phi nihil est in gene re relatiois. nisi nomen vel participiū. mē tale. vocale vel scriptum. hoc patet p pfm qnto metha. c. de ad aliqd. vbi dicit q ali qua dicunt relatiua vt calefactiū ad cale factibile. et secatiū ad secabile. et omne actiū ad passiū. Et sequit. Actiua pō et passiva fm potentiam actiuam et passiua et actiones potentiarū vt calefactiū ad calefactibile. et calefaciens ad id quod ca/ lefit. et secans ad id quod secat tanqz agen tia. Ecce q ponit calefaciens et secans de secūdo mō relatiuorū. Jō dico fm intentio nē Aristotil q solū noia et picipia corre/ spōdētia pōis actiuis et passiuis. q non tñ fm vocē sunt actiua et passiva sed etiā fcat q aliqd agit realiter et aliqd realiter pa/ tit. vel q aliqd facit et aliquod realiter fit. sunt relatiua de secundo modo. huiusmo di sunt agens. patiens. calefaciens. calefa/ ctium. creans. creatiū. actiū. passiū.

Preterea in pdicamentis dicit c. de rela/ tiōe Si/ r aut accubitus et statio et sessio. q oēs positōes qdaz sunt et ponunt ad aliqd Jacere pō et stare vel sedere. ipsa quedam positiones non sunt sed denominatiue ab bis que dicte sunt positionibz nominant.

Et qd patet qd pba sunt in genere actio-
nis vel passionis. et noia et picipia eis cor-
respondentia sunt in genere relationis. quia
stare no est in genere relationis sed statio.
eo q statio est alicuius statio. et sessio est ali-
cuius sessio. Circa secundū dico q nec
noia absoluta nec connotatiua pprae sunt i
genere relationis. sed solū nomia relatiua
Sed talia sunt in duplici genere. qz qdaz
sunt relatiua fm esse q nūq pnt de aliq ve-
rificari qn accipiunt significatiue. nisi ve-
rez puenient possit eis addi casus obliquus
alteri dictiois qz sunt abstracti. Relatiua fm
dici sunt illa qd aliq p addit casus obli-
quus. aliq non. sicut manus aliq d ma-
nus hois. aliq nō. Lanis et azinus aliq
est alicui azinus. aliq non. Tūc d qoia
relatiua fm esse vere sunt in pdicamento re-
lationis. et hoc siue significant p se subam
vt dñs seruus. siue significant qualitatem
vt similitudo. dissimilitudo. siue connotent
aliquid aliud in actu. sicut efficiens. calefa-
ciens. siue in potentia connotet. sicut cale-
factibile. calefactiuū. siue connotat affirma-
tiue sicut pseruatio. siue negatiue sicut cre-
atio. Relatiua aut noia fm dici nō sunt p-
prae in genere relationis. et ideo nec manus
nec caput nec azinus sunt pprae in genere
relationis. et hoc qz manus aliq est man-
hois. aliq nō. Un qn manus ē abscisa ab
hoie. si tūc nō vocet manus. tūc hoc nomē
man⁹ vere esset in genere relationis. et ita est
de similibus Ad pncipale argumentū di-
co q ista regula intelligit. qn oēs termini
vniuocē accipiunt. Hūc bec ppo. similitu-
do est relatio. est vera vt similitudo supponit
similit. hic aut albedines sunt similitudo
si sit vera similitudo stat significatiue. Iō
illa regla in pposito nō habet locū. Exem-
plū. aial pdicat d hoie. et gen⁹ pdicat d ani-
mali. et tū gen⁹ nō pdicat de hoie. et hoc ē
ppter causam iam dictam.

Questio. xxiij.

Trū relatio ter-

minat ad absolutū. aut ad respe-
ctiuū. Et videt q ad absolu-
tum. qz fm pñm. v. metba. in tertio mō re-
latiuorū nō est relatio mutua. sed in vno
tū extremo est realis relatio. patz de scia et
scibili. q solū absolutū in scibili determinat

relationē realē in scia. Contra in pdica-
mentis d. q oia relatiua dicunt ad puer-
tentia. qz. Ad istā q. dico q termin⁹ re-
lationis dupl'r accipit. Uno mō pprae pro
illo ad qd dicit fm puercentia relatiuū qd
sibi addit in obliquo casu qn relatio est de
aliq verificabilis. et sic dico fm intentionē
phi q relatio sp terminat ad relatiuū. quia
relatiuū d. fm puercentia ad aliud relati-
uum. et nō ad absolutū. sicut p d. filiū pat.
nō hois vel aialis. et vñ relatiuū cadit in
diffinitione alterius. et nō absolutum. Et
ideo dico q pprae loquēdo vñ relatiuum
nomē terminat ad aliud nomen relatiuū. et
nō ad nomē absolutū. nec ad rē extra. Et
aliū terminū pprae loquēdo nō habet rela-
tio. cū nō sit aliqua res pua distincta ab oī-
bus rebz absolutis. Alio mō accipit ipsoe
terminus relatiōis p illo qd sit tale quale
denotat esse p terminū relatiōis pprae di-
ctū. et illud nō est relatiuū sed absolutum.
Exemplū. illi relatiui creatura pprae loquē-
do terminus est hoc relatiuū creas vl cre-
ator. tū illud qd est realr creator nō est re-
latiuū sed absolutū. puta ipsemet deus.

Sz. i. x. metba. pbat pñs q act⁹ est p-
or potētia diffinitiuē. qz potētia diffinit p
actū. Tūc sic. Actus diffinit potētia vt ter-
minat relationē ei⁹. Aut q actus terminat
relationē potētie vt absolutū. et habet ppo-
sitiū pprae loquēdo. Aut terminat vt cor-
latiuū. et sic potētia diffinit actū sicut ecō-
uerso. qz dicit Porphi. caplo de spē. qd in
relatiuis mutuis necesse est in vtriusq rōni
bus vtriusqz ratōes poni. et ita actus vt est
prior potētia diffinitioe etiā est posterior

Secūdo sic. relatiuū in qntu relatiuū dif-
finiit pmo p terminū ad quē refert. et p con-
sequēs termin⁹ vt terminus est pōr diffini-
tione relatiui vt relatiuū est. bec pñs patz
vñ. metba. vbi ppat subam et accñs Et. i. x.
metba. vbi pñs ppat potētia ad actū. Sz
ipossibile ē esse circuli in qntu pōritate ef-
fentiali. q ipossibile est pñs pmo referrī et
terminari ad filiū in qntu fili⁹ refert ad ipm.
qz si sic pñs esset pōr filio ordie essentiali. dif-
finitiois. et fili⁹ esset pōr pñs. et ita esset circu-
lus. q pñs pmo refert ad rē absolutā in hoie
q terminat pñs itatē et ecōuerso. et fili⁹ pmo
refertur ad illud absolutū in patre qd ter-
minat relatiōez filiationis. et ita ambo abso-

luta sunt pōra relationibz. Ad pñm isto-
rū dico q quīs potētia sit relatiuū large
capiendo. tū actus nō est eius correlatiuū
sibi correspondens. qz nō ois actus est alie⁹
potētie actus. Nec oē qd est in actu prius
fuit in potētia. sed omne qd est in potētia
pōt esse in actu. et ois potētia est respectu
alie⁹ actus potētia Sz quīs act⁹ nō sit re-
latiuū corrdens potētie. tū act⁹ pōt dif-
finire potētia. sed potētia nō diffinit ac-
tū. Et iō ex hoc q potētia diffinit p actus
et non ecōuerso. dicit q actus est pōr dif-
finitione ipsa potētia diffinibili. Un di-
co q h nomē relatiuū potētia nō dicit p-
mo ad hoc nomē actus. sed ad aliū nomē.
Et si nomē nō sit ipositiū licitū est fingere
fm artē phi in pdicamentis. Tūc ad for-
mā dico q bene actus diffinit potētia. sz
non terminat eius relationē. qz nō est cor-
relatiuū sibi correspondens. Ad secun-
dū pcedo q relatiuū in qntu relatiuū diffi-
nit p terminū diffinitioe expmēte qd nois
nō autē diffinitioe expmēte qd rei. Et qñ
d. q terminus vt terminus est pōr diffini-
tione suo correlatiuo. bec pñs nunq va-
let nisi de diffinitione pprae dicta expmēte
quid rei et de diffinitioe data p additamen-
tū et a priori. Qñ aut diffinit aliq diffinitio-
ne expmēte qd nomis p se mutuo nō ē ve-
rum. sed magis ibi diffinitio et diffinitio sit
simul diffinitio et intellectus. q neutrius
pōt exprimi qd nois nisi p alterū. Et h to-
tum patet p pñm in pdicamentis vbi dicit q
q diffinitioe scit vñ relatiuorū diffinitioe
scit reliquū. Et ad pñm dico q loq de
diffinitioe accipiente aliq d et includente qd
nō diffinit p ipm diffinitū. ibi diffinitio sp
est pñs diffinitio. Ito mō suba nō diffinit
p accñs. nec potētia diffinit p actum. nec
actus p potētia. qz sp diffinitioe vl est simi-
liffinitioe cū diffinitio sicut in relatiis mu-
tuis. vel diffinitioe prius diffinitio. et h est qñ
non diffiniunt mutuo. Et vltra dico q in
illis relatiuis nō est talis pōritas essentiali
diffinibilis ad diffinitū. et ideo in eis bñ pñs
esse circulus in diffiniendo. Ad argumē-
tū pncipale patz satis ex pcedētibz. Et pñs ad
huc aliter dici q in tertio mō ex vna pte nō
habet aliq nomē absolutū pter nomē re-
latiuū respectu dicit nomē relatiuum. sic
est ex alia pte Exemplū. visibile d. ad visū

et ecōuerso visus d. ad visibile. Et ista ppe
sunt correlatiua. et ita pprae est vñ correla-
tiuū sicut reliquū. Et ita oē nomē qd ha-
bet ex pte visus dicit ad visibile. qz non ha-
bem⁹ nisi hoc nomen visus. et vere d. q vi-
sus ē alie⁹ visibilis nō tanq subiecti sz ob-
iecti. fm pñm. Sz ex alia pte sunt duo no-
mia ad qñ vtriusqz d. visus. sed vñ nomē
est pprae relatiuū. puta visibile. et aliū non.
puta color. qz aliq mō alterū d. ad seipsū.
qz pprae dicit q visus est visibilis visus. et
visus est color visus. sed nō d. pprae q co-
lor est color visus. sed pprae d. q visibile ē vi-
su visibile Et si dicis q pñs dicit q alte-
rū extremū nō refert nisi qz aliq d refert ad
ipm. et pñs illud extremū aliq mō refert.
Sz color nullo mō refert ad visum. qz pñs
lud extremū nō refert ad colorē. Dico q co-
lorē referrī ad visum pōt intelligi dupl'r.
Un sub noie coloris. et sic referrī ad ipm nō
est aliū qz ipm esse extremū correlatiuum. et
iō ex ipso q visus d. coloris visus. ibi co-
loris iā aliq mō refert. Aut pōt intelligi re-
ferrī sub alio noie. puta sic dicēdo. color est
visibilis visu. et vtriusqz mō pōt sufficienter
exponi pñs.

Questio xxv.

Trū relationes

v triū modorū sunt reales in crea-
turis. Et videt q nō. qz rela-
tiones ille speciales non sunt res absolute
extra aiam exītes. nec sunt distincte ab il-
lis. sicut patet ex pcedētibz. Contra
circūscripto oī intellectui adhuc vñ albe-
do esset filius alteri. q similitudo est relatio rer-
alis. Rūdeo distiguēdo de relatiōe reali
Uno mō d. relatio real. qz significat vñ
pñā rem extra aiam distinctā a rebz absolu-
tis. Alio mō. qz fcat res absolutas extra a-
nimā vl in aia q dicunt esse tales qles de-
nominant esse p talē relationē vl p talē re-
latiuū sine oī opatiōe intellectus. Primo
modo dico q nō sunt reales. qz nō sunt ta-
les res pue medie iter res absolutas. sicut
pñs ex dictis in pñti qñ. Secūdo mō dico q
sunt relatiōes reales. qz fcat res absolutas
pdicto mō. puta similitudo fcat duo alba. et
q vtriusqz albi sit filius alteri sine qntu op-
tione intellect⁹. qz intellect⁹ nō pñs facit ad
hoc qz fortes albi sit filius platonis. qz faciat

ad hoc qd sortes sit albus. imo ex his qd sortes est albus et plato est albus. sortes est filius platonis oī alio ymaginabili circūscripto. Et ita intellectus nihil facit ad hoc qd sortes sit filius platonis. Tū hoc nō obstante. ista plura absoluta potest intellectus diuersimodū exprimere. Uno mō pceptū absolutū dīcedo sic. sortes est albus vel plato est albus. Alio mō pceptū relatiuū sic dicendo sortes est filius platonis fm albedine. et ille pceptus relatiuus solum est in aīa. Sz hic sunt duo dubia. Primū ē. qd videt fm pdicta qd aliqd refert realr ad non ens. puta materia refert ad formā realr nō existēte ad quā est in potētia. qd circūscripta omī opatōe intellectus materia est se in potētia ad formā. et hoc nomē potentia se fecit ipsam materiā. Secundū est. vtrū tales relationes speciales. silitudo. eqūitas. filiatio. et hmoi nōia relatiua abstracta possint se pdicari de rebus absolutis siue de pceptibus absolutis taliū. puta an tales sint pcedēde de virtute fmonis. albedo est silitudo. sortes est paternitas. sicut ille pcedunt de virtute sermonis. sortes est filius. sortes est pfr. Ad pmiū dico. qd ibi est solū difficultas vocali et equocatio de relatiōe reali. Nā si relatio realis pōt se vocē illa qd importat vnā rē existentē. et aliā sibi correspondētē in actu. Sic est manifestū qd hic nō est relatio realis. sed vocādo relatiōez realē qn aliqd siue sit in actu siue potētia est tale qd le denotat esse pceptū relatiōis siue omī opatione intellectus. sic dico qd ē ibi relatio realis. qd nō plus facit intellectus ad hoc qd materia sit in potētia ad formā qd ad h qd vnus asinus generet aliū. Ad secundū dicendū est qd aliter loquendū est fm vsū loquentiū. et aliter loquendū de virtute sermonis. Nā primo modo loquēdo dico qd vsus loquentiū bz dicere qd silitudo. equalitas et. scāt res absolutas. sed nō sunt res absolute. Nec pdicant de illis. qd vsus loquēdi nō pcedit qd albedo sit silitudo. Nec duo alba sint silitudo. sed pcedit qd silitudo duo alba. Sz loqndo de virtute fmonis qd pcedit qd terminus scāt rē aliquā pōt de illa re vere pdicari qn stat significatiue. bz pcedit qd eqūitas. silitudo ex qd scāt res absolutas et sunt pme intētiōis debet se pdicari de illis. Et pōt ad huc diuersimodū

exponi pmo modo sicut dictū est i q. ix. dñti qdlibetū supius. qd quīs pcepta taliū relationū supponat p vna re absoluta et de illa se pdicantur. puta sic dicendo. sortes ē similis. sortes est equalis. tū abstracta relationū non supponūt nisi p plū rebz absolutis cōiunctim sicut nomē collectiuū vt plūs. exercitus. turba. societas. Et fm istam opinionē pcedit qd iohēs est socialis et ista negat qd iohānes est societas. sed ista pcedit iohānes et richardus sunt societas et societas est iohānes et richardus. Ita ē pcedēdū qd sortes est filius. sortes est equalis. sed ista negat. sortes est silitudo. sortes est equalitas. Ista tū cōcedit sortes et plato sunt equalitas. duo alba sunt silitudo. et ita in oībz esset dicēdū qd abstracta relationū sunt collectiua nōia. Sz quīs ista opinio possit pbabiliter sustineri qd ad relationes cōpantē siue silitudum nōim. nō tū in relatiōibz disqupantie qd sunt dissimiliū nōim. qd non videt ppre dictum qd de creatura sint creatio actia et pfr et filius sint paternitas. sicut nec cōcedo qd filius sit paternitas. Ideo alit pōt dici sicut prius dictum est in q. ix. dñti quotli. qd qn pceptum et abstractū penitus idē significāt omni eodē modo grāmaticali et logicali talia pcepta et abstracta pdicant de eodē. nisi inclusio alicuius sicut thegreumatis impediāt. sed sic est de cōcretis et abstractis illaz relationū. qd qd qd fecit sile fecit silitudo. et eodē mō. qd nō plus in notescit p rōnem nec autoritatē alicuius autentici qd silitudo fecit res pūctim plus qd simile. Sic nobis innotescit p auctoritates qd plūs et exercitus scāt sua scara pūctim. et plāris supponit p hoībz diuisim. Et ideo de virtute sermonis sicut bec est pcedenda albedo est filius. ita bec est cōcedenda albedo est silitudo. et nunq est vna pcedenda sine alia. Et sicut bec est cōcedenda. sortes est pater. ita bec est pcedenda sortes est paternitas. qd p eodē omīno supponunt. et ita ista via est cōmunis tā ad relationes equipantē qd ad relatiōes disqupantie. Ad argumēta pncipalia patet sufficienter ex dictis.

Explicit quotlibetū sextum.

Quotlibeti septimi

Questio. i.

Trum identit-

tas. silitudo et equalitas sint relationes reales in diuinis. Et videt qd nō. qd si sic. tunc in diuinis essent

plures relationes qd quattuor. qd nō conceditur. Sicut nulla istarū pstituit psonaz in diuinis. Contra. pater in diuinis est realiter equalis filio et spū sancto. qd rē.

Supposita distinctione de relatiōe reali posita in pōri q. sexti qdli. Dico tūc ad qd stione qd accipiēdo relationē pmo mō vt dicit aliquā rē quocūqz distinctam a psonis in diuinis. sic non sunt relationes reales. quod pbatur. quin aliqū ppo verificat p rebz. sed iste ppones pater ē equalis filio. pater est similis filio. verificant p rebz. et solum pfr et filius sufficiūt ad verificandū illas. ergo alia res non est ponenda Preterea in creaturis equalitas et silitudo nō sunt tales res parue. qd multo fortius i do.

Preterea si sic. quero. aut silitudo pfr fundat aliā silitudinē respectu silitudis in filio. aut nō Si sic. erit pcessus in infinitū Si non. et tū vna silitudo est filius alteri. qd eodē mō standū est in pmo qd pfr est similis filio sine omni tali re addita. Secundo dico. qd accipiēdo relationē secundo mō. sic sunt relatiōes reales. hoc pbo. quia qn aliqd est tale quale denotat esse p relatiōem ex natura rei. et nō p opationē intellectus. illa relatio est realis. Sz pater ex natura rei est equalis filio sine oī opatōe intellectus. ergo illa equalitas est relatio realis

Tertio dico qd iste non sunt relatiōes rōnis. hoc pbo. qd nunq est relatio rōnis nisi qn res non est talis ex natura rei qualis denotat esse p tale relatiuū. Sed pōt ē talis p opationem intellectus. sed pfr ex natura rei est equalis filio sine oī opatōe intellectus. quia non plus facit intellectus ad h qd pater sit equalis filio qd faciat ad h qd pfr generet filiū. Si dicis. sicut impossibile est qd aliqd sit albus sine albedine. ita impossibile ē qd aliqd sit equalis sine equalitate. et p pns equalitas est res distincta aliqmodo a patre et filio. Rñdeo qd bec est disti-

guenda. pater est equalis filio sine equalitate. ex eo qd ly equalitas potest stare materialiter vt fecatiue. Si pmo mō verum est Si secūdo mō falsum est. qd tunc equalitas supponit p patre et filio pūctim vt diuisim. Ad argumētū pncipale patet ex dictis quomodo pater est equalis filio.

Questio. ii.

Truz identitas

nūeralis sit relatio realis. Et videt qd nō. qd eiusdem ad se nō

est relatio realis. Sed identitas nūeralis est hmoi. qd rē. Contra. sortes ex natura rei est idē numero sibi sine oī opatione intellectus. ergo est relatio realis Presupposita distinctione de relatiōe reali pns data in vltia q. sexti qdli. dico qd identitas nūmeralis est relatio eodē mō sic silitudo et eqūitas. et hoc qd sortes est idē realiter sibi et ad hoc nihil facit intellectus Sz p pns. v. metba. c. de eodē dicit sic. Identitas vnitas et qdā aut pluriūz essendi aliqū vti vno vt pluribz. veluti qn dixerit ipsum ipsi idē. nā vt duobz vti eodē. Tunc arguo. Identitas nūeralis nō est nisi qn qd vti vno vt duobz. Sed solū intellectus vti vno vt duobz. ergo talis identitas nō est sine opatione intellectus. et p pns nō est relatio realis. Preterea ad relationē realem p requirit distinctio realis extremo rū. Sed hic extrema nō distinguunt realiter. Preterea oē pdicamentū pdicat de suba in cōcreto. sicut bz dñ. suba est eqūis. suba est qnta. substantia est agēs. substantia est patiens. Sz relatiuū est pceptū pcedicamentū relatiōis. qd bec est simplr vera. substantia est relatiua. anial est relatiuum qd nō pcedit. Preterea ab inferiori ad supius est bona pna. sed pater et relatiūz se hnt sicut supius et inferius. sicut pater et relatio. qd sequit hō ē pater. ergo hō est relatiuū. et non p se ergo p aliam rē.

Ad pmiū illorū dico qd Aristoteles non negat identitatē nūeralē esse respectū realem. Sed vult qd in assignādo extremum vni relatiuo vtendū est diuersis casibz in eodē noie. ac si essent duo nōia. et hoc siue assignet pmiū correlatiuū siue illud de quo suum correlatiuum verificat Unde sicut

assignando correlatiuū similis possum dupliciter dicere. Uno modo sic. sortes est similis platonī. Alio modo sic. simile est sibi sibi. Ita in proposito possum dicere. sortes est idē sortis. et idē est idē idē. Si dicis quod per illas assignationem ita oportet in similitudine uti uno per duobus sicut in identitate numerali. Et concedo. nec hoc negat Aristoteles. Tamen differentia est. quia in utraque assignatione in proposito oportet uti uno modo ut duobus. hoc est oportet accipere idē nomē in duobus casibus. Ideo dicit veluti ipsum ipsi idē. In alijs vero relatiuis non oportet. nisi quando assignatur nomē relatiui ad suū propriissimū correlatiuū. Sicut sic dicendo. simile est sibi simile. equale est equi equale. sed assignando ista quibus competunt relatiua oportet accipi diuersa simpliciter. quia non possumus dicere quod sortes est sortis similis sed quod sortes sit similis platonī. et sic de alijs.

Ad aliud dico quod extremū relationis caput dupliciter. Uno modo proprie per correlatiuū. et isto modo dico quod omnis relatio realis requirit distinctionē realem extremorum saltem numeralem quia ipsamet correlatiua sunt extrema relationis. et ista met sunt conceptus vel voces. Et ista extrema in proposito distinguunt numeraliter sicut idē conceptus bis replicatus in diuersis casibus. Et eodē modo est in relationibus mouentis et moti. quando idē mouet seipsum. quia ipsa extrema relationis que sunt correlatiua distinguunt numero saltem. Alio modo accipit extremū relationis pro illo de quo correlatiuū verificatur. et tunc improprie accipit pro illo. Et sic accipiendo non oportet quod omnis relatio realis requirat distinctionē realem extremorum. quia potest esse simpliciter idē de quo utriusque extremorum verificatur. patet non solum in identitate numerali sed etiam quando idē mouet se. Ad aliud dico quando predicamentū est prima intentio secundum intentionē philosophi. tunc tale predicamentū predicatur suba in concreto. sicut est in exemplis positis. sed secundum intentionē philosophi relatio est nomen secundum intentionē. quia precise utebatur non terminine relatio vel ad aliquid per ipsas conceptiones relatiuis vel nominibus. Ideo non concederet philosophus quod suba esset relatiua. sed concederet quod substantia esset qualis vel quanta. Tamen secundum veritatem theologicā relatio est nomen primæ intentionis. quia precat non solum nominis relatiua sed varias relationes extra animam. puta relationes diuinas. et ideo prece est prima intentio. Ad ali-

ud dico quod relatiuis et pater non proprie se habet sicut inferius et superius. quia relatio est nomen secundum intentionē et solum supponit per nominibus relatiuis non per rebus. Ideo non sequitur. hoc est pater quod hoc est relatiuū. quia relatiuū non potest supponere per ipsa re que non est signum. sed solum supponit per signis secundum intentionē philosophi. saltem secundum veritatem per nulla re creata extra animam potest supponere. Et ideo in talibus terminis non tenet illa regula ab inferiori ad superius. sicut non sequitur sortes est homo. et homo est species. quia sortes est species propter eandem causam. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio. iij.

Tru creatio acti

ua sit relatio rationis. Et videtur quod sic. quia creatio actiua est relatio non realis. secundum rationem. Contra relatio rationis causatur per actionem intellectus. Sed circumscriptione operationis intellectus creatiue dicitur deus creans lapidē. et creator hominis. Et ista quod dico quod creatio actiua siue relatio dei ad creaturam non est relatio rationis. quod probatur multipliciter. Primo sic. quandoque aliquid importat per aliquid nomen quod nomen non potest alicui competere nisi aliquid causa causante si illa causa non causet illud nomen nullo modo vere dicitur de aliquo. sed relatio rationis non potest esse nisi in intellectu nostro causante. Et si intellectus creatus non causet relationē rationis si creatio actiua importat respectū rationis. deus non erit vere creator nec creans. Et ita deus non posset vere creare lapidē intellectu creato non causante. Preterea quando aliquid denominatur ab aliquid vere et realiter. vel quando aliquis est aliquis vere et realiter siue intellectus sit siue non sit per naturam extremum importat aliquid causatum ab intellectu. Exemplum si homo realiter sit albus. siue intellectus sit siue non sit. nec per hominem nec per album importat aliquid causatum ab intellectu. Sed siue intellectus sit siue non sit deus est realiter creans. sicut sensibile est realiter sensatum. igitur nec per deum nec per creantes importat aliquid causatum ab intellectu. Preterea secundum istos sicut intellectus causat respectus rationis. ita voluntas. et per omnia ad hoc quod deus creet lapidē non plus facit intellectus noster quam voluntas creata. Et ita vel utriusque causa bit ibi respectū rationis vel neutrum. Si neu-

trū habet positū. Si utriusque creatio actiua importabit duos respectus rationis. unum creatū per rationē intellectus. taliū causatū per actū voluntatis. quod est absurdū. Preterea sicut vox est relatiua ita nomen scriptū est relatiuū. posito quod nullus intellectus creatus esset. et tamen quod hec propositio scribitur in libro. deus est creans. et tunc illud nomen creans scriptum est relatiuū. Et certū est quod non importat relationē rationis. quia esset propositio falsa. ergo creator non importat respectū rationis. Preterea secundum istos respectus rationis causatur ex operatione intellectus operantis vnam rem alteri. vel ad seipsam. Tunc arguo. quandoque ex comparatione vni ad alterum causatur aliquid. ex similitudine comparationis ipsius ad quodcumque aliud causatur simile. Exemplum. quia subiectus et predicatus sunt denominationes consequentes talem operationem. ideo omne illud quod per intellectus comparatur ad hominem. sicut comparatur sortem ad boiem. potest esse subiectum vel predicatum respectu hominis. sicut sortes potest esse subiectum vel predicatum respectu hominis. sed omni modo quo potest intellectus comparare deum ad creaturam. simili modo potest comparare quacumque creaturam ad eandem. ergo si deus creator creature propter respectum consequentem operationem intellectus. eadem ratione vna creatura dicere et esset creatrix alterius propter respectum consequentem operationem intellectus.

Si dicis quod vna comparatio est vera et alia falsa. ideo ad vnam consequitur respectus rationis et non ad aliam. Contra. respectus rationis ita consequitur operationem veram sicut falsam et e converso. quia secundum eos in ista propositione. azinus est homo. ita consequitur respectus rationis azini propter operationem falsam. sicut in ista propositione vera. sortes est homo. consequitur iste respectus rationis sorte propter operationem veram. quia ita azinus est subiectum in propositione falsa propter tale operationem. sicut sortes est subiectum in propositione vera propter operationem veram. Et siue intellectus vere propter siue non. si comparationem consequitur similis respectus rationis. Et per omnia potest creatura creare sicut deus. Preterea sicut nihil est album nisi albedo sit in esse sibi puenienti. ita nihil est vere creans nisi creatio sit in esse sibi puenienti ergo si creatio actiua sit respectus rationis nunquam deus vere crearet nisi talis respectus rationis vere ponatur per comparationem intellectus

comparantis. quod est absurdum. Preterea sicut intellectus potest comparare causam non habentem respectum realem ad effectum suum secundum istos. ita potest comparare causam habentem respectum realem ad effectum suum. quod ratio ex prima comparatione consequitur tales respectus rationis. eadem ratione ex secunda comparatione consequitur consimilis respectus rationis. et ita talis causa haberet duos respectus ad suum effectum. Unum realem. alterum rationis. quod falsum est. Ideo dico quod creatio actiua siue relatio dei ad creaturam non est relatio rationis. Secundo dico quod illa relatio est realis. illo modo quod relatio solis ad effectus suos est realis. quia circumscriptione omni intellectu creato vere deus creator et creans. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio. iiii.

Truz relatio ra

tionis distinguatur a rebus absolutis. Et videtur quod sic. quia per contradictionem non verificatur de aliquo sine distinctione reali. sed columna nunc est dextra et per us non. et dextreitas colūne distinguuntur a colūna. sed dextreitas est relatio rationis. ergo ratio. Contra relatio diuina in realem et rationis. Sed relatio realis non distinguitur a rebus absolutis. et relatio rationis. Ad ista quod dico breuiter quod relatio non distinguitur a rebus absolutis. Quod probatur. quia si sic. aut habet esse subiectiuū. aut obiectiuū. Si primo modo. tunc est relatio realis. et non rationis. Si secundo modo. Contra. nullum tale esse obiectiuū est in hoc mundo. sicut prius probatum est. Sed contra. vno extremorum propositionis non est aliquid absolutum. Nec est relatio realis. quia non oritur ex natura extremorum ergo est relatio rationis. Preterea subiectum. predicatum. genus. species. et alie secundum intentiones non important terminum res absolutas. quia quod est absolutum in subiecto potest esse et in tali. et tamen non erit subiectum. nec intelligitur subiectum esse nec predicatum. et sic de genere. specie. et secunda intentione. Preterea veritas falsitas necessitas contingencia propositionis non sunt res absolute nec relationes reales. et ratio. Preterea per se in nullo est relatio rationis et non res absoluta. et ratio. Sed istis non obstantibus dico quod relatio rationis non distinguitur a rebus absolutis. Nec inuenitur alicubi a philosopho quod po-

fuit talē differentia inter relationem realem
et rationis. Ad primum dico in contrarium quod unio
extremorum proportionis in mente est conceptus sine cathe-
gorematicus ubi copulati sine copulati subie-
cti predicato. Sic ista proportio placet bono et aial
unio extremorum est istud verbum est. quod est quod
dam qualitas absoluta. Ita proportionabiliter
est de unione istorum extremorum in mente quod
est conceptus copule. quod est quodam qualitas metis
puta actus intelligendi. Et ille conceptus di-
stinguit realiter a subiecto predicato quod etiam
sunt diuersi actus intelligendi. Et istis tribus
conceptibus in mente positus. sine omni relatione ro-
nis habet primum et unio extremorum est. sic istis
tribus vocibus continue placet. bono est aial. suffi-
cienter habet sine omni alio primum in voce et unio
extremorum eius. Ad aliud dico quod illud
absolutum in mente quod est subiectum vel predi-
catum proportionis. potest esse vel intelligi cognitione
incompleta. et tunc nec unum est subiectum nec ali-
ud predicatum. Sed hoc non est propter defectum
alicuius respectus rationis. sed propter defectum
conceptus absoluti. scilicet copule. Potest enim alicuius
absolue cognoscere cognitione incompleta
et bonum et aial. tunc nec bonum erit subiectum nec
aial predicatum. Et hoc quod deficit ille conceptus sin-
cathegorematicus est. Quo posito. sine omni
alio respectu. statim bonum erit subiectum. et aial
predicatum. et habet tota proportionem. Unde concedo quod
tamen subiectum quod predicatum est conceptus relatiuus
rationis. sicut postparebit. sed quilibet talis con-
ceptus est quodam qualitas absoluta scilicet actus
intelligendi. Et sicut est dictum de subiecto
et predicato. ita dico de genere et omnibus interio-
nibus secundis. quod tam genus quam species sunt con-
ceptus relatiui et prout dici relationes rationis
sunt bonum intellectum. sed non respectus distin-
cti a rebus absolutis. Et ideo tamen aial quod est
genus potest absolute cognitione incompleta in-
telligi et tamen non intelligit esse genus. quod bonum qui
intelligit esse species potest absolute intelligi et
non intelligi quod est species. Et causa est. quod iste con-
ceptus genus non tamen facit aial. color. corpus
que sunt genera. sed importat quod ista predican-
tur de pluribus specie differentibus. Et ita iste concep-
tus genus connotat illa de quibus aial et color
et cetera genera predicantur. quod iste conceptus genus
non solum facit istas primas intentiones que sunt
genera. sed etiam connotat species istorum generum.
licet ille conceptus color vel aial non connotet
illas species. Et quod non potest sic connotare

nisi mediante actu intellectus. id genus est re-
latio rationis. et tamen est qualitas absoluta in aia
Eodem modo iste conceptus species non solum facit
bonum et aial quod sunt species. sed connotat quod
dicantur de pluribus differentibus numero. et conno-
tat etiam genus predicabile de his. Et ita bre-
uiter potest dici de alijs secundis intentionibus.

Ad aliud dico quod veritas et falsitas propo-
sitionis non dicuntur quos respectus rationis. sed sunt
conceptus relatiui facientes ipsas propositiones
non absolute. Sed veritas siue iste conceptus
veritas ultra propositionem quam facit connotat quod
ita sit in re sicut importat per propositionem. Et
falsitas importat quod non sit ita in re sicut im-
portat per propositionem. Necessitas facit quod ita sit
in re sicut importat per propositionem. et quod non
possit aliter esse. Contingens connotat quod aliter
potest esse quam importat per propositionem et hoc sine
omni respectu rationis. Ad aliud dico quod primum
est nomen relatiuum. et prout dici respectus rela-
tio rationis. quod denari non dicitur primum nisi per volun-
tariam institutionem alicuius instituentis. et ita con-
notat actum voluntatis et actum intellectus ipsius
instituentis sine quod actu nullo modo dicitur primum.
Et ita potest dici relatio rationis per predicta
potest sufficienter responderi ad omnes rationes phan-
tes relationes rationis esse. Ad argumentum
principale dico quod contradictoria in proposito ve-
rificantur de columna per mutationem animalis in
quo est realiter dextrum et sinistrum. quod ideo co-
lumna dicitur dextra vel sinistra. quod sita ad
dextrum animalis vel sinistrum. Et ideo concedo quod
dextreitas importat rem distinctam a colu-
na. quod importat partem dextram animalis. Et quod ac-
cipit quod dextreitas est relatio rationis. falsum
est. quod sine omni actu voluntatis et intellectus di-
citur columna dextra vel sinistra. quod statim dex-
tra vel sinistra animalis. et ideo non potest est relatio
rationis in columna quam in animalis.

Questio.v.

Trum relatione

alis et relatio rationis distinguantur
Et videtur quod non. quod relatio realis
non importat aliquid extra animam. sed facit solum
res existentes in anima. et per primum est relatio ro-
nis. Contra. relatio realis et rationis con-
uidentur ex opposito. sed nullo modo coinci-
dunt in idem. Ad illa quod dico quod licet re-
latio rationis non sit vocabulum philosophicum
quod credo quod non inuenit illud vocabulum in

phasia Aristotilis. Ponendo tamen propter comu-
nia dicta relationem rationis esse aliquid. dico
quod relatio realis et rationis distinguuntur. quod patet
quod quando sine operatione intellectus res non
est talis qualis denominat esse per relationem
vel per creaturam relationis tunc est relatio rationis.
Verbi gratia. Nihil est subiectum nec predicatum
sine operatione intellectus. imo ad hoc quali-
ter sit subiectum vel predicatum requirit operatio in-
tellectus. ideo illi conceptus relatiui subiecti
et predicatorum dicuntur relationes rationis. Sic
quod vox non facit rem nisi per institutionem quod est
operatio intellectus. ita quod si nunquam fuisset
vox homo instituta per intellectum ad signi-
ficandum. non significaret nec esset vox signi-
ficativa. Ideo significatio istius vocis potest
dici relatio rationis. Et per hoc patet quod hoc
nomen homo ad hoc quod sit nomen sine vox si-
gnificativa non addit ultra illam vocem bonum re-
spectum rationis ut aliqui dicunt. sed quod hec di-
ctio nomen facit istam vocem bonum et philosophus et pro-
nat actum intellectus quod instituit ad significan-
dum. Et istis duobus positus sine omni respectu
rationis medio dicitur ista vox bonum nomen. quod ipso-
sibile est quod ista vox bonum sit. et quod actus quod insti-
tuit ad significandum sit. nisi ista vox bonum sit
nomen. Sic quod nomen non est primum nisi per
voluntariam institutionem quam precedit actus in-
telligendi. ideo potest primum dici respectus ratio-
nis. Et secundum hoc potest saluari dictum scoti qui
ponit quod relatio rationis potest causari tam per actum
intellectus quam voluntatis. Sed quoniam res est ta-
lis qualis denominat esse per relationem vel con-
creta relationis sine omni operatione intellectus
ita quod operatio intellectus nihil facit ad hoc.
tunc potest dici relatio realis modo supra posito
Exemplum quod unum album est simile alteri sine
omni operatione intellectus operantis vel non con-
parantis. ideo dicitur similitudo relatio realis. et
eodem modo est de paternitate et de alijs. Ad
argumentum principale dico quod quis hec di-
ctio relatio secundum intentionem philosophi sit secunda
intentio. et ita secundum eum potest dici relatio rationis.
quod nec ipsum nec illa per quod supponit sunt rela-
tiones sine omni operatione intellectus. tamen
secundum veritatem theologie est prima intentio
et relatio realis. quia licet secundum opinionem
one que est philosophi. relatio non signifi-
cet aliquam re creatam extra animam. tamen
secundum theologos relatio significat res diui-
nas que sunt extra animam. Ideo secundum verita-

tem est relatio realis et prima intentio. quod si
ne omni operatione intellectus. paternitas
diuina et relatio et filiatio. Sic quidquid
sit de relatione quod est genus. tamen relationes spe-
ciales. puta similitudo. equalitas et huiusmodi sunt
relationes reales. et faciant et supponunt per re-
bus extra animam.

Questio.vi.

Tru creatio uel

preservatio distinguatur realiter a re-
bus absolutis. Et videtur quod sic
quod creatio est absoluta relatio. res absolu-
ta non est relatio. sed ratio. Contra si differt
realiter illa res quod est creatio creaturam. aut ergo
creatione que est alia res. aut non. Si sic.
tunc est processus in infinitum. Si non. ea-
dem ratione standum est in primo. Respon-
deo ad istam questionem quod ista questio includit dif-
ficultatem generale ad creationem actiuam
et passiuam. et preservationem actiuam et passiuam
ergo generaliter dico quod nec creatio actiuam
nec passiuam. nec conservatio actiuam. nec con-
servatio passiuam dicitur aliam rem extra ani-
mam a rebus absolutis. Quod probatur unica
ratione. quia quando propositio verificatur per
rebus. si due res vel tres sufficiunt ad veri-
tatem illius propositionis. quarta res super-
fluit. sed iste due propositiones. lapis creatur
lapis preservatur sunt huiusmodi quod verificantur per re-
bus. et ad verificandum illam propositionem
lapis creatur sufficit deus et lapis. et primum
instans in quo creatur. quod istis positus im-
possibile est qui hec sit vera lapis creatur. igitur
creatio non est alia res ab illis. Simili-
ter ad verificandum illam propositionem. la-
pis conservatur. sufficit deus et lapis et aliquid
instans post instans creationis. ergo con-
servatio actiuam vel passiuam non est alia res
ab istis. Sed hic sunt duo dubia. Pri-
mum est de creatione. quia videtur quod sit alia
res a rebus absolutis. quod deus et lapis ma-
nent et non manet creatio. patet hoc post primum
instans creationis. ergo ratio. Prete-
erea si ignis hodie generet ignem et cras de-
us annihilat ignem generatum. et tertia die re-
pararet eum annihilatum per creationem. iste ig-
nis tertia die creatur. et prius non. per casum.
et tamen omnia absoluta que fuerunt ter-
tia die fuerunt etiam prima die per casum

ergo creatio dicit aliqd pter res absolutas.

Secundū est de pseruatōe. qz de ē z la-
pis silr. qñ lapis non pseruat. distinguēdo
creationē a pseruatōe. patet h in pmo istā
ti qñ lapis creat. qz pseruatio est aliqd pter
deū z lapidē. Ad pñ istoz dico qz crea-
tio lapidis siue actiua siue passiua nō fecit
aliqd positūū distinctū a dō z lapide. Sz
ipōtat z connotat negationē lapidis ime-
diatē pcedere esse lapidis. hoc est ipōtat
qz lapis nō sit. et qz prius imediate nō fuit.
Et qñcūqz sic est. siue oī alio respectu dici-
tur de creare lapidem. z lapis creari a dō.
z hoc solū est in pmo instanti creatiōis la-
pidis. Ad secundū dico qz tertia die ig-
nis creat z non in pmo. qz in aliq pte tertiē
diei fuit totalr nihil. qz fuit annihilat fm
materiā z formā. z p imediate fuit. et ideo
fuit creatus. qz imediate in tertiō die pñ
fuit nihil z post fuit. Sed in pmo die non
fuit creatus sed genit. quia in pmo die nō
accepit esse fm se totū p generationē. quia
p supposita fuit materia generationi. Si
dicis. ponamus qz solū forma ignis anni-
bilez z post die tertiō reparet p creationē
tunc manet eadē materia pmo die z tertiō
z tñ tertiā die creat z non pma. Rñdeo ter-
tia die creat forma ignis. qz tunc pducit a
solo deo qz solū agit ad extra p creationē.
pma autē die non pducit a solo deo. sed ab
igne. ideo nō creat. Tñ hoc nomē creatio
quando solū dicit de lapide. ita qz lapis vlt
ignis solū dicit creari z nō generari cōno-
tat qz ignis prius imediate nō fuit. vel qz
ignis imediate nihil fuit. z post ignis pdu-
cat a solo deo. Ad secundū dubiū dico
qz pseruatio siue actiua siue passiua nō dicit
aliā rē a deo et a lapide. sed sic creatio lapi-
dis ipōtat vltra deū z lapidē. qz lapis ime-
diatē nō fuit. ita pseruatio lapidis ipōtat
vltra deum z lapidem qz lapis modo est et
prius fuit Et quia hoc non est verum in p-
mo instanti creatiōis lapidis. ideo tñc nō
conseruat sed creatur. Ad principale di-
co qz licet creatio sit nomen relatiuū. tamē
potest significare z supponere p rebus abso-
lutis. z ideo de vi sermonis bec est conce-
denda. creatio actiua est de z creatio pas-
siua est lapis.

Questio. vij.

Truz qualitas

differt realiter a substantia

Et videt qz nō. qz rectū. symum
cauū. angulū. sunt qualitates de qrtā spē.
z ideo nō differūt a suba. qz deus nō pos-
set facere corpus sine figura. g. zc. Con-
tra. albedo. nigredo sunt qualitates z non
substantie. manifestū est. g. zc. Ad istā q.
dico qz qualitates de terna spē differūt re-
aliter a substantia. qd pbo qz impossibile est
aliquod transire a contradictorio in tradi-
ctoriū sine acquisitione z depditiōe cuius-
cūqz rei. vbi nō saluat p transitiōē spīs vlt
motum locale. Sed homo est pmo non al-
bus z postea albus. z iste transitus nō saluat
p motum localem vel transitum temporis.
ergo albedo distinguit realiter ab homie.

Secundo dico qz qualitates de quarta
specie cuiusmodi sunt figura. curuitas. re-
ctitudo. densitas. raritas z hmoi non sunt
res distincte a substantia z alijs qualitatibus
sensibilibus. Quod pbo. quia qñ pposi-
tio verificat p rebo si vna res sufficit ad ei-
us veritatē supfluum est ponere duas. Sz ta-
les ppones. substantia est recta. substantia est
curua. verificant p rebo. z sola suba sufficit
sic vel sic situata ad eius veritatē. qz si par-
tes substantie fm lineam rectā disponunt
z non moueant localiter nec augmentant
nec diminuant. contradictio est qz substan-
tia primo sit recta z post curua. ergo recti-
tudo z curuitas nihil addit sup substantiā
et partes eius. Unde si deus per potentia
suam absolutā sepet a substantia fm lineā
rectam situata omne accidens absolutum
z respectuum. et partes illius substantie in
eodem situ conseruent. adhuc illa substan-
tia erit recta sicut prius. ergo zc. Sed hic
est vnum dubiū quomō scitur qz quan-
titas est alia res a substantia. z quomō nō.
Respondeo qz quādo aliqua predicabilia
possunt successine verificari de eodē qz nō
possunt simul de eodem verificari. ppter so-
lum motum localem. tunc non oportet qz
illa pdicabilia distinctas res significet. cu-
iusmodi sunt rectū. curuum. et hmoi. Haz
qñ est aliqd est rectū. Si postea nulla alia
re adueniente ptes eius p motū localem ap-
proximent. ita qz minus distet nūc qz prius
illud dicitur curuū. Et iō curuitas z rectitudo

nō important alias res a rebo curuis z re-
ctis. Silr est de figura. qz p solū motū lo-
cale aliquaz ptiū p fieri aliqd diuersimo
de figuratū. Et mirabile videt si quorū
cūqz ptes mutarent localiter toties acq-
rerent nouas qitates z pderet. Sed sic nō
est de albedine z nigredine. qz nō p hoc so-
lū qz ptes alicuius mouent localiter mutat
res de albedine in nigredinē. similiter cali-
dū frigidū. Et ideo oīa talia ipōtant res
distinctas a substantia. Ad argumenta
pncipalia patet ex dictis.

Questio. viij.

Trum actio uel

passio distinguant realiter a re-
bus absolutis. Et videt qz sic.
qz res absoluta dicitur agēs. actio autē nō ē nec
dicitur agēs. g. zc. Contra. pluralitas non est
ponēda sine necessitate. sz hic nō est neces-
sitas g. zc. Ad istā q. dico qz nec actio nec
passio differt realiter a rebo absolutis. Qd
pbo pmo. qz si sit alia res. qro vtuz sit p se
stans. aut alteri inherens. Si pmo modo
tunc est substantia. z habet ppositū. Si se-
cundo mō. tūc aut actio inest agēt. aut pa-
tient. Si pmo mō. tūc omē agēs z monēs
se recipit nouā rem in se qñcūqz ageret.
silr oē mouens qñ moueret. Et ita corpus
celestē z itelligētia pñue recipient nouas
res in agendo Et ita deus in agēdo recipe-
ret nouā rem in se. Si actio sit in patiente
tūc illa res nō denotaret agēs formalitē sed
patiēs. Similiter tūc patiēs semp ad mi-
nus recipit in se tres res. puta actionē. pas-
sionē z qualitātē absolutā. qd videt absur-
dū. Si dicis qz nō sequit qz deus recipi-
at nouas res. qz nō est simile de deo z alijs
creaturis. Contra. si de nō recipiēdo se et
realr agit. z pñs ē ibi actio sine tali re me-
dia. g. frustra ponit talis in alia re agēte. qz
posset se et realiter esse agēs sine tali re me-
dia. Preterea illa res qz ponit actio. aut
est causata. aut non est cāta. Si nō est cau-
sata. ergo est de. Si est cāta. qro a qñ nō h
ab agēte hic g. agēs hic pducit illā rē. qz da-
to qro de pductiōe illi rei sic prius. et erit
pcessus in infinitū. vlt stabit qz vna res p-
ducit sine oī re media. Et eadē rōne stādū
est in pmo Preterea oēm rē quā pducit
de media cā. secūda p se imediate pdu-

cere. g. illā rem qz ponit actio qñ ignis agit
in lignūz pōt deus pducere imediate sine
hoc qz ignis agat. qz facto. quero an ignis a-
gat. aut non. si sic. ergo ignis agit. z sol de
agit. Si nō agit. Contra. in igne ē actio for-
maliter z subiectine inextē. z pñs se de/
nominat ab ista actiōe. ergo ignis se agit.
z ita ignis agit z nō agit qd est impossibile.

Preterea qñ ppo verificat p rebo. si tres
sufficiūt ad eius veritatē nō oportet pone-
re quartā. sed ista ppo. ignis agit in aquaz.
verificat p rebo. z ad eius veritatē sufficit
ignis z aq et calor pducit in aq ad pñtiam
ignis. ita qz nisi ignis esset pñs aq nō pdu-
ceret ibi calor naturaliter sine oī respectu
medio. tūc ignis se dicit agēs. z aq se pa-
tiēs. et calor effectus pducit. ergo nulla alia
res redit ad veritatē talis ppo. Sz
impossibile est trāsire de contradictorio i cō-
tradictoriū sine oī mutatiōe. Sz ignis p-
ducēdo ignē in aquaz in pmo instanti in q
ignis generat. ignis se agit in materia. et
materia se patit in recipiēdo formā ignis
z post idē instans nec materia patit nec agit
ignis. ergo est ibi aliq mutatiō. sz nihil noui
acquirit. ergo aliqd pcedēs corrūpit. z nō
nisi actio z passio. z nō res absoluta corrū-
pit. ergo respectus. ergo actio z passio sunt
respectus distincti zc. Preterea qñ ppo ve-
rificat p rebo. si pauca nō sufficiunt plures
oportet ponere. sed ista ppo ignis agit veri-
ficat p rebo. z res absolute nō sufficiunt ad
verificandū eā. qz pñt oīa absoluta fieri a
deo solo. z tūc nō erit bec vera. ignis agit.
g. zc. Ad pñm dicendū qz aliter est dicē-
dū de agēte nō pseruātē. et aliter de agente
pseruātē. Flā loquēdo de agēte nō pseruā-
te. tūc saluat p solā trāsitiōē spīs. qz actio
qñ non est pseruatio ipōtat h totū qz ad p-
sentia ista ignis ad aquā sequit calor in aq
qz nō esset in eo nisi ignis esset pñs aq Et
qz post pñm instans in q pducit forma ig-
nis. si tūc agēs destrueret. nō min⁹ esset for-
ma ignis in materia aq. ideo tūc p trāsitiōē
spīs dicitur ignis nō agēs qz prius erat agēs
Silr qz passio qz nō est pseruatio passiua
dicit hoc totū. qz materia nūc bz aliquam
formā ad pñtiam ignis quā pri⁹ imediate
nō habuit post pñm instans. et hoc qz tepus
trāsitiōis sine oī alio addito. sequit qz bec sit
falsa. hoc passum patit ab hoc agente. et qz

hec sit vera. hoc passum nō patit ab h agē
te. Sicut sola transitio tps sufficit ad ve/
rificandū pmo istam. sortes est in a. 2 p^{ca}
istam. sortes nō est in a. Sed de agēte con/
servante nō possunt talia p^{ra}dictoria ve/
rificari nisi ppter destructionē effectus.
Et si querat. utrū actio 2 passio transeant
post p^{mi}ū instās. Rūdeo q sic sub isto intel/
lectu. qd est agēs cessat esse agēs. 2 qd ē vel
fuit patiens cessat esse patiens Et iste intel/
lectus est verus. Et sub isto intellectu pōt
pcedi q potentia materie corrūpit. vel p^{ri}
uatio materie corrūpit in aduentu forme.
Nō q aliquid vere corrūpat. sed q mate/
ria cesset esse in potentia vel cesset esse pua
ta. hoc est incipit habere formā Ad secū
dū frequēter p^{us} dictum est ideo nūc trā/
seo. Ad argumētū principale dico q lo/
gice loquēdo actio vere est agēs. quia p^{re}
2 realiter supponit p agente.

Questio. ix.
Trum predica

menta actionis 2 passiōis ppo/
nant ex cōceptibus. Et videt
q non. q² p^{ri}dicamentū utrūq² p^{ri}dicatur de
rebus. ergo pponit ex reb. Contra. ista
p^{ri}dicamenta pponunt ex signis naturalit^{er}
significanti^{bus} res. sed cōceptus sunt h^umōi
ergo. Ad istā q. dico q p^{ri}m intentionē
p^{ri}mi omnia verba mētalīa actiua q sunt cō/
ceptus sunt in p^{ri}dicamento actionis. 2 oīa
verba mētalīa passiua sunt in p^{ri}dicamen/
to passiōis. siue ista verba significant sub/
stantias siue qualitates. q² Aristoti. noīat
vbīq² ista p^{ri}dicamenta p talia verba. sic pa/
tet in p^{ri}dicamētis. Et cum eo cōcordat da/
mascenus in logica sua. Tū p^{ri}dicamen/
tū actionis non est nisi qdā ordinatio ver/
borū actiōnū impōrtantiū q aliq² facit
vel agit aliquid. ita q vnum verbū de alio
vere p^{ri}dicat cū hoc p^{ri}nomie qui addito. sic
dicendo. q calefacit agit. q frige facit agit.
Et si talia verba essent in vsu. 2 nomīa 2 p^{ri}
ticipia eis correspondentiā p eis suppone/
rent. sic oīno f^{er}ant idē. tunc agēs 2 actio
supponerent p eodē. Et tūc de virtute ser/
monis d³ pcedi q actio est res absoluta si
cut agēs. 2 q sicut agēs est suba ita actio ē
suba. Tū substantia est p^{ri}ngenter actio. sic

est p^{ri}ngenter agēs. Et eodem mō passio
est substantia q patit de virtute sermonis.
sicut videt dicere damascen^{us} in logica sua.
Tū dicit. facere autē 2 pati substantia qdā
est taliter agēs vel patiens. Ad argumen/
tū p^{ri}ncipale dico q neutrū p^{ri}dicamentū p^{ri}
dicat de reb sed de p^{ri}ceptib^{us} rez.

Questio. x.
Trum predica

mentū quādo impōrtet rē disti/
ctā a rebus absolutis. Et vi/
det q sic. q² acceptus duob^{us} idiu^{di}uis eluf/
dem rōnis 2 in oīb^{us} silib^{us}. nisi q vnum fuit
ante aliud. verū est dicere q vnum est an/
tiquius alio. ergo vnum habet aliquid qd a/
liud non habet. 2 non nisi respectū impōr/
tatum p quando. q nō impōrtat talem re/
spectū. Contra. cuiuslibet respect^{us} opor/
tet ponere aliq² terminū p^{ri}m oēs. 2 sic p^{ri}
non pōt poni aliq² terminus illi^{us} respect^{us}
nisi tēpus. sed tēpus multorū q notant qn
est p^{ri}teritū. 2 p^{ri} nō terminat talem re/
spectū realem. Ad istā q. p^{ri}mo dicā q
qn non est talis p^{ri}us respectus distinctus
a reb absolutis. Secūdo dicā q d³ p^{ri}mo
nat hoc p^{ri}dicamentū qn. Circa p^{ri}mū di/
co vlt^{er} q qn nō est aliq² respectus distinct^{us}
a reb absolutis. qd p^{ri}mo multiplic^{iter} p^{ri}mo
quia si qn sit talis respectus inherēs rei tē/
porali. cum non plus debeat poni talis re/
spectus vnius tēporis q² alterius. q² respe/
ctu temporis futuri erit talis respectus.
p^{ri}us falsus. quia si aliqua talis res sit i isto
homine qui erit cras sine quo non pōt di/
ci q erit cras. sicut non potest aliq² esse al/
bū sine albedine. ergo respectu cuiuslibet
instantis alicuius tps in quo erit. erit ali/
qua talis res in isto homine. Et cum ista in/
stantia sunt infinita. sequit^{ur} q in puero qui
nascet^{ur} cras erunt tot res quor sunt futura
tpa i q² erit. 2 q² sunt istātia futura. 2 ita i
illo puero erūt infinite res. Si^{cut} in homi/
ne q fuit in infinitis tpsibus. 2 in infinitis in/
stantib^{us} essent tales infinite res. Et si di/
cis q oīa ista non fuerunt in actu. Contra
aut aliq² istans vnq² fuit in aliq² actu. aut
nullū. Si nullū. ergo nullū est instās Si
aliq². 2 n^{on} p^{ri} vnū q² reliquū. q² infinita erūt
in actu. Secūdo. quia de oī re cōtingit

determinate dicere q est vel non est. Acci/
pio tūc istāz rē que debet relinq^{ui} ex aduētū
crastine diei. tūc in isto homine vel est det/
minate talis res q vocat^{ur} qn de futuro. vel
nō est in isto hoīe. Si est in ipso. q² hec ē de/
terminate vera. iste hō erit cras. Si nō est
in eo. ergo sua opposita est determinate ve/
ra. scz q ille hō nō erit cras. qd ē p^{ri}tra Are/
storilē. q² in futuris p^{ri}ngentib^{us} negat de/
terminatā veritatē. Tercio q² quero. aut
in isto hoīe est talis respectus crastine diei
aut nō est in eo. Si est in eo talis respect^{us}.
tūc arguo. sequit^{ur} formalit^{er}. talis respect^{us}
respectu crastine diei est illo hoīe ergo il/
le homo erit cras. Sicut sequit^{ur} formalit^{er}.
in isto homine est albedo. ergo iste hō est al/
bus. Et vlt^{er} arguo. Dis. p^{ri}mo de p^{ri}nti q nō
dependet ex aliq² de futuro habebit aliquā
p^{ri}onem d³ p^{ri}terito necessariā. sicut si hec sit
vera nunc. sortes sedet in a die. postea hec
sp erit necessaria. sortes sedebat in a die. q²
si hec sit vera nūc. ista res que est qn respe/
ctu crastine diei est nūc sortes. p^{ri}mo q² sor/
tes est determinate futur^{us} cras. post illd in/
stans illa erit sp necessaria. ista res q est qn
fuit in sorte. et ita post illud instās hec erit
semp necessaria. sortes fuit futur^{us} cras.
Et p^{ri}mo deus nō pōt facere qn sortes sit
cras. q² hoc solo p^{ri}uat^{ur} deus ingēnita face/
re q facta sunt. Si aut ista res q est qn re/
spectu diei crastine non sit in sorte. ita q² h
p^{ri}mo de p^{ri}nti sit determinate vera. cum eius
veritas nō depēdet ex aliq² futuro. hec erit
semp necessaria. ista res nō fuit in sorte Et
sequit^{ur} formalit^{er}. Ista res nō fuit in sorte
q² sortes nō fuit futur^{us} in die crastina. Sic
sequit^{ur}. albedo nō fuit in sorte. q² sortes non
fuit albus. 2 nūc est necessariū posita p^{ri}ote/
si. q² p^{ri}us est necessariū. 2 p^{ri}mo deus nō po/
test p^{ri}nuare vitā sortis vsq² ad diē crasti/
nā. 2 ita oīa que eueniūt de necessitate ene/
niunt. 2 nihil a casu nec a fortuna. Con/
firmat. sicut p^{ri}mo vera determinate de p^{ri}sen/
ti h^{ab}et aliquā p^{ri}onem de p^{ri}terito necessariā
ita p^{ri}mo falsa de p^{ri}sentī q nō dependet ex fu/
turo habet aliquā de p^{ri}terito impossibiles
sicut si mō hec sit falsa. sortes est i a. hec sp
postea erit impossibilis. sortes fuit in a. er/
go si hec sit mō determinate falsa. hec res q
est qn respectu diei crastine ē in sorte. ista sp
post erit impossibilis. ista res fuit in sorte.

et p consequēs ista semp erit impossibilis.
sortes fuit futur^{us}. Et tūc q²ro. aut sortes
pōt esse cras. aut nō. si sic. ergo sortes pōt ēē
cras sine tali respectu. Si^{cut} tūc hec nō est
impossibilis. sortes fuit futur^{us} cras s^{ed} ne/
cessaria. q² eius de p^{ri}sentī est determinate
p^{ri}va. 2 ita sortes necessario erit cras. aut sor/
tes nō pōt esse cras. 2 tunc impossibile est sor/
tem esse cras. 2 ita nullū esset futurū p^{ri}in/
gēs. sed oīa de necessitate euenirēt. Lō
firmat. q² si quādo sit talis res. tūc sic im/
possibile est aliq² esse calidum sine calore.
ita impossibile est rem tpales esse futurā sine
tali respectu. p^{ri}us falsus. q² hec est vera. an
xpus erit an diē iudicij. 2 tū in an^{te} xpo cum
sit nihil. nō est talis res. Si dic^{as} q ex tē/
pore futuro nō derelinquit talis res ante/
q² tpalis res fuit in illo tempore. 2 idō nec
an^{te} xpus nec sortes nunc existentes habent
talē rem derelictā ex tpe futuro. Contra. si
sine tali re vere ista res erit cras 2 in oī tpe
futuro. 2 eadē rōne sine tali re vere ista res
fuit in tpe p^{ri}terito 2 nūc est. ergo frustra po/
nit talis res pua. Quarto. quia nullam
p^{ri}radictionē includit q² deus p^{ri}seruet sor/
tem qui fuit heri. sine tali respectu. p quem
d³ fuisse heri. quia potest per potentia suā
absolutam sortem p^{ri}seruare. 2 istam rē de/
struere. Ponatur ergo in esse. tunc quero.
Aut iste homo heri fuit. aut nō. Si sic. er/
go sortes vere fuit heri sine tali respectu. 2
per consequens per talem respectum non
dicif sortes fuisse heri quod est p^{ri}positum.
si sortes nō fuit heri. Contra. p positū hec
fuit heri vera. sortes est hodie. ergo post h
illa d³ p^{ri}terito semp erit necessaria. sortes
fuit heri. ita q² deus non potest facere quin
fuerit heri. ex quo fuit. Ideo dico q quan/
do non est talis respectus sicut homines cō/
muniter putant. Circa secundum dico
q p^{ri}dicamentū quādo ex aduerbijs vl^{ter} alijs
terminis aduerbijs equivalētib^{us} p^{ri} q cō/
uenienter respondet ad questionē factam
p hoc aduerbiū quādo cōponit. Et idō
nomiat sp Aristotiles illud p^{ri}dicamentū
p hoc aduerbiū quādo. 2 non aliter. q² nō
habemus nomina specialia ad omnia illa
p que rūdet ad talē q. Et ideo hoc p^{ri}dica/
mentū nō impōrtat aliquā rē distinctā a sub/
stantia 2 q²litare. s^{ed} impōrtat sub^{stantia} 2 q²litare ad
uerbialit^{er} 2 nō noīalit. D³ dubiū est

quod potest saluari transitus a contradictorio in contradictorio puta quod hec sit ha nē. fortis fuit heri. et post non fuit vera. Rūdeo quod saluat per transiōne tēpis. Hāc ex hoc quod post transit cui iste coexistebat dicitur fortis nē fuisse heri et post non. Ad argumentū principale dico quod quod non importat respectū talē sic hōies ymaginānt. sed importat coexistere vel coexistisse vel quod coexistet tali tēpi. Et ex tali coexistencia rei cū tēpō plūder linquit aliq res in re spali q in angelo de relinquit aliq res ex hoc quod coexistebat nisi vel ex hoc quod sui in villa vel in ecclia. Et quod quierit. ille q est antiquior habet aliqd qd alius non habet. Rūdeo habere dupl'r accipit. Uno mō sicut subiectū habens accidens. et sic falsum est assumptū. Alio mō quod coexistebat maiori tēpi. et sic h3 aliqd qd alius non habet. q habere plures annos nō est habere aliquid in se formalit' sed tū coexistisse plurib' ānis. Sic ergo dico quod p'dicamentū qn pponit ex talib' aduerbiis hodie. heri. cras. p'dic. et sic de oib' aduerbiis p q respondet puenient ad istā q. qn.

Questio. xi.

Trū ubi impo

vat rē distinctā a rebus absolutis. Et videt q sic. qz p motū locale vere aliqd acqrit. sed nullū absolutū acqrit p motū locale. g respect'. Contra. oia pnt saluari p absoluta. g zc. Ad istaz q. dico breuit' q nō. Qd pbo. qz nō est ponēdus talis respect' nisi ppter motū locale. qd p omne motū locale aliqd acqrit vel depditur. Sed ppter hoc nō oportet ponere. qz vltima spera mouet localiter. et tū nullū nouū vbi acqrit. qz nō est aliqd corpus circūscribēs vltimā sperā. q possit esse terminus illius respect'. g zc. Et si dicit q vltima spera h3 diuersum respectū ad centrū. qz terra qescit in medio. ita q circa eā mouet vltima spera Contra. ex isto habet ppositū. q mot' localis pōt esse sine acqsiōne talis vbi. qz manifestū est q celū nō est in terra sicut in loco. g non est ibi tale vbi. Preterea. si totū celū esset cōtinuū cū cōtento. et esset p'cise vnū corp'. sicut possz deus facere. adhuc posset de' circularit' mouere id corpus. et tū tūc nihil qesceret. g zc. Preterea si deus faceret vnū corpus si

ne oī loco. adhuc posset illud corp' mouere. et tūc nihil tūc quiesceret. nec esset aliqd vbi tūc acquisitū. Preterea si sic. tūc nō solū totū celū sed qlibet p' haberet tale vbi. et p' pns tot essent talia vbi in celo qz sunt ptes in celo. vel erit vnus respect' totalis extēsus ad extēsiōne celi. Preterea nō includit p'radictiōez q de' destruat illū respectū nō destrūdo locū nec corpus locatū. nec trāsfereudo locū nec locatum de loco ad locū. Qno facto. qro. aut illud corpus est in hoc loco. aut non Si sic. et nō h3 talē respectū. ergo locatū est i loco sine tali respectu. et p' pns frustra ponit. Si nō est in eodē loco q pns fuit. et nihil est corruptū. g aliqd est motū localiter. qd est p'radictū. Secūdo dico q p'dicamentū vbi pponit ex aduerbiis loci p q puenient respondet ad qōnem factā p hoc aduerbiū vbi. Ut ibi. hic. ibi. illic. intus. foris. et cetera aduerbia localia Ad argumentū principale dico q aliqd pōt esse alicubi vbi prius non fuit ppter solū motū locale. sine oī acqsiōne ac depditiōe cuiuscūqz respect'. qz ex hoc ipso q aliqd mouet localiter et fuit pns alicui loco. ita q nihil est mediū. int' ipm et locū dicitur ipm esse alicubi vbi prius non fuit. Et si dicis q in oī motū aliqd acquirat mobili vel depdit ab eo. Rūdeo negādo illud. ymo sufficit q acqrat loc' vel p'dat q nō est subiectiue i locato. et hoc ē speciale in motu locali Et si dicis q locus non acquirat alicui nisi informet ipm. Respōdeo. negādo illd. qz locū acqrit alicui est aliqd q p motum locale fieri qnihil sit mediū inter corp' locatū et locū. Aliq etia pōt fieri motus localis sine acqsiōne cū q informatis vel nō informatis. S3 sufficit q si esset aliqd locus circūstans. q tūc acquireret loc'. Exemplū est de vltia spera. qz p hoc q mouet localiter nihil acquirit. tūc si esset aliqd locus qctus circūstans illam sperā tūc acqreret locū Sed de facto nullū locum de nouo acquirit tūc dicitur moueri localiter.

Questio. xii.

Trū dispositio

vel habit' importat respect' distinctos a rebus absolutis. Et videt q sic. qz sessio et statio p'sunt in re et

nō sunt idē realiter. g sunt distincta non absoluta. qz tūc qncunqz aliqd hō statet. post qz sederet vere acqreret vnū absolutū et p'deret aliud. qd est falsum. g sunt distincti respectu. Preterea de habitu apparet idē q aliqd dicitur mō h'ē habitū quē prius non habuit. g aliqd illi subiectiue acqrit qd prius nō habuit. et nō nisi respect'. g zc. Contra pluralitas nō est ponenda sine necessitate. Rūdeo pmo q dispō oīno dicit aliā rem a rebus absolutis. Rō est. qz qncunqz pnt aliq p'dicabilia successiue verificari de aliq ppter solū motū locale sine oī respectu medio. q non possunt simul verificari d' illo. nō oportet q illa p'dicabilia iporant res distinctas a rebus absolutis. Sed p solū motū locale sine oī respectu medio pōt de nō sedere fieri sedens. qz aliter applicant ptes ad inuicē seipsas sine omni alio. qn sedet et qn stat. et plus vna distat ab alia vno tēpe q alio ppter maius corp' medius vno tēpe q alio. g zc. Ideo dico q positio q est p'dicamentū nō pcat rē distinctam a rebus absolutis. sed connotat q ptes rei absolute sic vel sic situant et approximant. qz ex hoc ipso q aliqd ē erectus. ita q tibi non incuruant. nec partes tibi appropinquant d' hō vel aīal stare qn aut ptes curuant d' sedere Secūdo dico q in isto p'dicamento sunt sedere. stare. iacere. curuare. et filia q nō pnt petere nisi qnto. c' ptes pnt diuersimode approximari. ppter quā diuersam approximationez p'dicabilia p'radia siue impossibilia pnt eidē successiue petere. Tertio dico q habitus q est p'dicamentū nō dicit aliquā rē distinctā a rebus absolutis. Qd pbo. qz accipio aliqd calceatū. possibile est q deus destruat illū respectū q vocat habitus nō destrūendo caligā vel tibiā. nec mouēdo istā localiter. hoc posito. qro vtrū est coloratus. aut non. Si sic. habet ppositū. Si nō. et nihil absolutū est corruptū. g aliqd est motū localiter. qz impossibile est q aliqd sit pmo calceatus et postea discalceatus nisi ppter corruptionē alic' absoluti. v' ppter motū locale alic' absoluti. Ideo dico q ex hoc solū aliqd dicitur calceat'. et sic d' alijs. qz tal' res puta caliga l' cappuciū sibi mō applicat p' nō Un habitus q est p'dicamentū importat q vna res sit circa aliā. q est mobilis ad motū alteri' nisi ptingat impedimentū. q res

nō est pars illius rei habite. nec est filius cū illa re. sed est distincta loco et subiecto a re habitata. Quarto dico q in illo p'dicamento ponunt talia. armatū esse. calceatū esse. et sic de alijs. Ad argumēta pncipalia dico q sessio. statio. pnt stare p'ceptib' et sic nō sunt in re. aut pnt stare p' reb'us. Et sic pcedo q sunt in re. qz tunc non denotant nisi q ptes aīalis et corpa cor' sic ordinata sunt in re. Et ista nō sunt idē sed distincta absoluta diuersimode ordinata. Ad aliud dico q iste transitus de contradictorio i p'radictorio pōt sufficienter saluari p motū locale sine omni respectu.

Questio. xiii.

Trū unitas uni

uersi vel approximatio causarū vel distantia rerū importent respectus distinctos a rebus absolutis. Et videt q sic. qz vnitas vniuersi est in ordine p'riū ad seinuicē et ad p'mū ens. sicut vnitas exercitus est in ordine p'riū exercitus int' se et ad ducē. sed ista vnitas nō est res absoluta. qz res absolute pnt esse et sic non facere vnum vniuersum sicut mō faciunt. vñ cōtra negantes vnitate vniuersi esse relatōez pōt dici p'bu phi. xij. metha. q tales q sic dicunt incōnexā faciunt vniuersi substantiā g zc. Secūdu pbat. qz cāe secūde non pnt cāre nisi approximate Ista approximatio nō est ens rōnis nec entia absoluta. qd absoluta possunt esse et nō esse approximata Tertiu pbat. qz distantia agētis ad passum nō dicit p'cise agens et passum. qz tunc agens sp distaret a passo. g importat respectū distinctū ab eis. Contra. oia pnt saluari p absoluta solū. g respectus supfluit. Rūdeo breuiter q nō. cui' rō est. qz qn p'pō verificat p rebus si pauciores sufficiunt plures supfluit. S3 sic est in oib' istis ptes ordinant in vniuerso. cause approximant. res distant localiter. g zc. Preterea si p' pinqtas vel distantia esset aliq res. sequit q qncūqz aliqd corp' hic inferius moueret i qlibet re corpali et spūali esset vna alia res q prius nō fuit. Sil'r sequit q in qlibet angelo essent res infinite. qz in qlibet cōtinuo sunt res infinite. a quarū qualibz distat angel'. ergo in angelo sunt iste distantie infinite. Et si dicis q angel' nō habz

talē respectū ad quālibet ptem distinctam
Cōtra. angel. p. d. distat ab vna pte q̄ ab a/
lia. q̄ alia est distātia angeli ab vna pte cō/
tinui q̄ ab alia. 2p. p̄ns alius est respectus
Itē positis duobz corpibus q̄cūq̄ mu/
tatione facta circa ipsam dūmō nō corrū/
punt nec mutant f̄m locū f̄m se totaz nec
f̄m suas ptes: equaliter distabūt 2 appor/
mabunt. et p̄ns destructis talibz respecti/
bus duo corpa equaliter distabūt. Et de/
structo illo respectu q̄ vocat̄ ordo vniuer/
si. adhuc vniuersum ordinabit tunc sicut
nūc. si ptes absolute vniuersi maneant nō
destructe nec mutare f̄m locū. Preterea
aliter sequit̄ q̄ p motū digiti mei replem
de nouo totū vniuersum. puta celū 2 terrā
naturā spūalem 2 corpālē nouis acciden/
tibz. q̄ q̄ moueo digitū meū digit⁹ meus
h3 aliu sitū respectu celi 2 cuiuslibet pti ei⁹
imo habet aliū sitū q̄ p̄ns respectu cuius/
libet pris celi. 2 p̄ns tūc tot sunt respect⁹
nouī in celo quot sunt partes celi. et h̄mōi
sunt infinite. q̄ rē. Ad p̄mū p̄ncipale di/
co q̄ ordo 2 vnitas vniuersi nō est q̄dā re/
spectus q̄si quoddā ligamē ligās corpa or/
dinata in vniuerso adinuicē. q̄si illa corpa
nō essent ordinata nec vniuersum p̄e esset
vnū sine tali respectu f̄m ymaginationem
Simplici sup̄ p̄dicamenta. sed iste ordo
ip̄ortat solū ipsa absoluta q̄ nō faciūt vnā
rē nūcro. inter q̄ vnū ab eodē plus distat
aliud min⁹. 2 vnū est p̄pinquū alteri 2 aliū
distat plus vel minus sine omni respectu i/
herente. Ita q̄ inter aliq̄ sit mediū. int̄ alia
non. 2 ita melius saluat̄ cōceptio vniuersi si
ne tali respectu q̄ cum tali respectu. Ad
secundū dico q̄ app̄oximatio cāp̄ non tūc
ip̄ortat res absolutas sed ip̄ortat q̄ ni/
hil sit mediū impediēs inter illa. Et iō q̄
inter illa nullū est mediū ip̄editiū. 2 illa
sunt. tunc vnū poterit agere in reliquū. q̄
aut̄ est aliq̄ impediētū mediū rē. non
oportet q̄ vnū agat in reliquū. patz. q̄ ac/
cipiēdo solē 2 aliq̄ illūinabile. puta aere
in domo. si aliq̄ corp⁹ opacū interponat̄
certum est q̄ non agit. Amoto aut̄ impedi/
mento. puta aperta fenestra sine oī re noui/
ter acquisita soli vel aeri p̄t sol illūinare ae/
rem. Et p̄ns possibile est q̄ aliq̄ existen/
tia sic se habeat p̄mo q̄ vnū nō agat in reli/
quū 2 q̄ postea vnū agat in reliquū. p̄pter

solam mutationē locale alterius corporis
imo aliq̄ p̄pter solā corruptionē alterius
corpis. puta si opacitas in nube corrūpat̄
p̄ter sine oī respectu illuminari. Et iō di/
co q̄ tūc dic̄t cā app̄oximata q̄n agēs est
2 patiens est. 2 nullū mediū impediēs in/
ponit. q̄n aut̄ non est app̄oximatiū tūc ali/
quod mediū impediēs interponit. Et illū
aliq̄ p̄t amoueri p̄ motū locale agentis
vel patientis. puta q̄n aer magne quanti/
tatis medi⁹ inter aliq̄ corpa impedit actio
nē illoz. aliq̄ p̄ motū locale alteri⁹ sic p̄r/
dictū est. aliq̄ p̄ corruptionē alteri⁹. aliq̄
p̄ p̄cursum alicui⁹ cāe p̄ialis q̄ requirit̄ ad
agendū. Nā si ignis app̄oximē aq̄. posset
deus suspēdere p̄mo actionē suā 2 postea
agere cū igne sine oī motu locali v̄l respec/
tū rōnis de nouo acq̄sito vel dep̄dito. Ad
tertiū dico. q̄ nec distantia agētis ad pas/
sum. nec p̄sentia ip̄ortat p̄cise illa abso/
luta. sed ip̄ortat illa absoluta. 2 q̄ inter il/
la nō sit aliq̄ corpus mediū. v̄l q̄ ab vno
ad aliud nō p̄t esse motus localis p̄ tunc
Nūc aut̄ ex ista negatiua non est aliq̄ cor/
pus mediū. nec ab vno ad aliū potest esse
mot⁹. possum inferre istā affirmatiua. q̄ est
ibi aliq̄ res positiua alia q̄ absoluta. Sic
nō sequit̄. nihil est mediū inter p̄tradio/
ria. q̄ est aliq̄ mediū iter p̄tradiozia. di/
stantia aut̄ ip̄ortat q̄ inter absoluta sit ali/
quod corpus mediū. Et distantia d̄r ma/
ior v̄l minor f̄m q̄ corpus mediū est mai⁹
vel minus.

Questio. xiii.

Trū tres perso

ne sint vn⁹ de nūcro sine oī p̄po/
sitione. Et videt̄ q̄ nō. p̄mo.
q̄ q̄ aliq̄liter inter se distinguunt̄ si vnū
p̄stituit̄ aliq̄liter p̄ponunt̄. q̄a ibi est vnū
distinctiōz tali distinctiōe. sed essentia 2 p/
sone si sint vnus de⁹ p̄ vnū p̄stituit̄ in esse
aliq̄liter distincta re a p̄sonis. q̄ ip̄ossibile
est aliq̄d esse in se penit⁹ indiuisum 2 tū esse
res realiter distinctas. Et si sit vnus deus
tūc esse in eis est penit⁹ indiuisum. 2 tū p̄s
ne sunt res realiter distincte. 2 p̄ns op̄ortz q̄
ipsa aliqualr̄ distinguat̄ a p̄sonis. Ex q̄ se/
quit̄ v̄ltra q̄ p̄sones essentia aliqualr̄ p̄po/
nant. Sc̄do illa p̄sona aut̄ distinguit̄ ab a/
lia se tota. 2 tūc sequit̄ q̄ nō sit idē cēntia

q̄ tunc distinguit̄ ab alia p̄ essentia suam.
Aut̄ p̄ aliq̄d sui est eadē alteri. 2 p̄ aliq̄d sui
distinguit̄ Tūc in p̄sona sunt duo aliq̄ du/
alitate in re. 2 p̄ns p̄sona cōstituta ex eis
nō est eā simplex ad alterā p̄stituta. Ad
oppositū est fides. In ista q̄. fuit opi. sa/
belli q̄ tres p̄sone nō distinguunt̄ p̄sonali/
ter sed q̄ sint vna p̄sona. patz. xxiij. q̄. iij. q̄.
daz aut̄ heretici. Et. i. q̄. i. Vñ q̄ baptisimū
Alia fuit opinio Arii. q̄ asseruit diuer/
sas p̄sonas intrinsece 2 ideo negauit filius
esse coeternū patri. Nec opi. ponit̄ cū o. sa/
belli vbi supra. Abbas tñ ioachi videt̄ po/
suisse q̄ p̄sone diuine nō sint p̄ se vna sub/
stantia sed solū vnitate collectiua. sic habe/
tur extra de sum. tri. 2 si. ca. dānam⁹. Ter/
tia est o. quā idē ioachi falso ip̄onit̄ maḡo
snarum vt recitat̄ vbi supra. q̄ sc̄z sit q̄ter/
nitas rerū sc̄z pater fili⁹ 2 sp̄s sc̄s 2 cōis
natura. q̄ nec est gēita nec generat̄. Iste
opi. sunt p̄ fide 2 ab eccl̄ia dānate. iō firmi/
ter credēdū est ex suba fidei. q̄ tres p̄sone
sunt vn⁹ de nūcro sine oī opi. Primo. q̄ si/
des t3 in symbolo arbanasij. cū dicit̄. hec
est fides catholica rē. v̄sq̄ maiestas. patz. q̄
q̄ hec q̄. ita soluit̄ 2 opi. p̄dicte excludunt̄
Sc̄do. q̄ extra de sum. tri. c. dānam⁹
q̄. Nos aut̄ sacro rē. v̄sq̄ vnitas in p̄sona.
Et illa determinatiōe eccl̄ie orit̄ ymagi/
natio quā antiq̄ doctores vident̄ habuisse
de ista b̄ndicta trinitate Imaginemur em̄
vnā naturā simplices. duas res relatiuas
essentialiter distinctas inter se et ab illa es/
sentia simplicissima. ponat̄ tunc q̄ de tota
liter auferat distinctiōē v̄triusq̄ ab illa es/
sentia vnica. manēte dist. illaz inter se. tūc
nulla oīno esset distinctio extra aīam cū
q̄ illaz ab illa suba. 2 tñ distinguunt̄ inter
se sicut p̄r p̄a distinctiōe reali. Nā p̄ vna
fuit distincta ab alia duplici distinctiōe. Pri/
ma erat q̄ vna nō erat alia. Sc̄da q̄ vna nō
erat eadē realr̄ alicui cui alia erat eadē. Et
licet p̄ potentia dei secūda distinctio sit ab/
lata. tñ p̄ma non p̄ casum. Isto mō vident̄
doc. fuisse ymaginati iuxta decretalē. q̄ in/
diuis est generatio actiua 2 generatio pas/
siua. 2 natura simplicissima deitatis. ita q̄
q̄libet illaz est ibi ita realiter. actualr̄. 2 for/
maliter. Sicut essent si eēt inter se essen/
tialiter distincte. 2 tñ generatio actiua nul/
la distinctiōe extra aīam distinguit̄ ab eēn

ria destratis. Nec etiā generatio passiua. li/
cet generatio actiua 2 generatio passiua re/
aliter inter se distinguant̄. nō distinctiōe q̄
vna nō sit realiter eadē alicui cui reliq̄ ē re/
aliter eadē. sed solū distin. q̄ vna nō est alia
f̄m se. Et eodē mō de spiratiōe actiua 2 spi/
ratione passiua. Et isto mō posuerūt in de/
cretali. vt distinctiōes sint in p̄sonis 2 vni/
tas in natura.

Questio. xv.

Trū aliquis con

ceptus p̄dicet̄ de deo. Et ar/
guir̄ q̄ nō. q̄ nullus cōceptus ē
deus nec deus est aliq̄s p̄ceptus. q̄ nullus
p̄ceptus p̄dicat̄ de deo. Cōtra. hec est p̄a i/
mente. de⁹ est ens. in q̄ p̄dicat̄ p̄cept⁹ entis
de deo. q̄ rē. Quia solutio illius q̄ dep̄e/
det ex q̄dā difficultate logicali q̄ est d̄ actu
signato 2 actu exercitato. iō p̄mo pono dif/
ferentiā int̄ actū signatū 2 exercitatū. Se/
cūdo dicā ad q̄ones. Circa p̄mū dico
q̄ actus exercitat⁹ est ille q̄ ip̄ortat̄ p̄ hoc
p̄bū est vel aliud p̄simile p̄bū. q̄ nō tñ si/
gnificat aliq̄d p̄dicari de alio. sed etiā exer/
cet p̄dicationē. vnū p̄dicādo de alio. sic di/
cendo. hō est aīal. hō currit. hō disputat. et
sic de alijs. Act⁹ signatus est ille q̄ ip̄or/
tat̄ p̄ v̄buz p̄dicari vel subijci v̄l verifi/
cari vel p̄petere q̄ idem f̄cat̄. p̄bi ḡra. hic ē
act⁹ signatus. gen⁹ p̄dicat̄ de sp̄e Et s̄l̄r h̄.
aīal p̄dicat̄ de hoīe. 2 tñ in ista p̄pōne nō p̄/
dicat̄ aīal de hoīe. q̄ in ista p̄pōne aīal sub/
ijciē 2 nō p̄dicat̄. Et iō tūc est act⁹ signat⁹.
q̄ nō est idē dicere. aīal p̄dicat̄ d̄ hoīe. 2
hō est aīal. Sic nō est idē dicere. gen⁹ p̄di/
cat̄ de sp̄e. 2 sp̄es est gen⁹. q̄ vna est vera 2
alia falsa. Ex istz sequunt̄ p̄clones aliq̄
Prima est q̄ aliq̄ ē p̄pō p̄a in actu signato.
q̄ tñ est falsa in actu exercitato. recipiendo
idē subiectū 2 idē p̄dicatū. sicut hec ē vera
sp̄es p̄dicat̄ de indiuiduo. 2 tñ hec est falsa
indiuiduū est sp̄es. Et s̄l̄r aliq̄ est ecōuer/
so. q̄ hec est falsa. res extra aīam q̄ nō ē si/
gnū p̄dicat̄ de hoīe. 2 tñ hec est p̄a. hō ē res
extra aīam. q̄ nō est signū. Sc̄da p̄clō ē
q̄ termini in actu signato supponūt simplr̄
sed in actu exercitato supponūt p̄sonaliter.
Exemplū. hec est vera in actu signato. r̄si/
bile p̄dicat̄ p̄mo de hoīe. et iō isto actu signa/
to tā hō q̄ r̄sibile supponit simplr̄ p̄ inten

stoneaie. Nā de hac intentiōe ante hō p̄di
cat p̄mo esse risibile nō tñ p se sed p singu
laribz. sed ille act⁹ debet sic exerceri. hō ē ri
sibilis. Et in isto actu exercitato corrūden
te tā hō q̄ risibile supponit psonalr p rebz
singularibz. qz nulla res pōt ridere nisi res
singularis. ideo in actu signato bñ h̄ in cō
pletuz p̄mo ponit. sed in actu exercitato
correspondere nō pōt poni. qz hec ē simplr
falsa de vi fmonis. oīs hō est risibilis p se
et p̄mo Tertia p̄lo q̄ alicui actui signa
to corrūdz vn⁹ actus exercitatur. alicui duo
ad hoc q̄ verificet act⁹ signat⁹. Exēpluz p
mi. hec est vera in actu signato passio p̄di
cat de subiecto in secūdo mō p se Et ad il
lius actus veritatē sufficit iste actus exer
citatur. hō est risibil. et n̄ requirit necessario
veritas alicui⁹ alteri⁹ act⁹ exercitati. Exem
plū secūdi. hec ē vā in actu signato. d̄ sono
p̄dicat p se ē ap̄p̄hēibile ab auditu. qz de
h̄ cōi sono p̄mo p̄dicat tale p̄dicatū. nō tñ
p se sed p suis singlariibz. tñ nō d̄ sic exer
ceri oīs son⁹ est p̄mo ap̄p̄hēibile ab auditu
Nec sic. son⁹ est p̄mū obiectū et ad q̄tū au
dit⁹. qz vtracqz illarū est falsa de vi fmonis
qz aut son⁹ supponit p se singlari. et h̄ nō. qz
q̄libet singlari⁹ est falsa. qz nec iste son⁹ ē p̄
mū obiectū auditus nec iste. ḡ rē. Aut p re
vli. et hoc nō. Tū qz nulla tal̄ est. tñ qz etiā
si esset nō posset ap̄p̄hēdi ab auditu. Et iō
ad veritatē isti⁹ actus signati necessario re
quirunt duo act⁹ exercitati. s. qz oīs son⁹ est
ap̄p̄hēibile a potētia auditiva. et nihil aliū
q̄ sonus pōt ap̄p̄hēdi ab auditu. Et cā est
qz h̄ q̄ dico p̄mo dicit idē qd̄ p̄dicat d̄ ali
quo vlr. et de nullo p̄dicat nisi de q̄ illud p̄
dicat. et ita ē de mltis Quarta p̄lo ē q̄ tā
p̄hs q̄ cōiter loq̄ntes aliqñ accipiūt actuz
exercitati p actu signato. aliqñ econuerso
Et iō p̄pōnes auctorū et magistrales sunt
qñqz falsē de vi sermonis. sed h̄ sunt i sen
su quē intēdūt. Exēplū. doctores pcedunt
rales. p̄pōnes. color est p̄mū obiectū visus
triangul⁹ h̄ tres angulos p se p̄mo. et hu
iusmodi q̄ sunt act⁹ exercitati. q̄ sūt simpli
citer falsē de vi fmonis. tñ p̄pōnes in actu
signato q̄s intēdūt p istas sunt h̄ puta iste
de colore vere p̄dicat esse p̄mū obiectū vi
sus. de trianglō h̄ p̄dicat h̄c tres anglos
Ubi t̄mini supponit simplr Et isti actui si
gnato corrūdet duo act⁹ exercitati. scz oīs

triangulus h̄ tres angulos. et nihil aliū a
triangulo h̄ tres angulos. ubi termi sup
ponit psonalr. Circa secūdu articulū
dico q̄ ex p̄dictis p̄z solutio est. qz p̄cept⁹ h̄
p̄dicat de deo. siue magis p̄p̄e de p̄ceptu d̄i
qz iste act⁹ signat⁹ est verus. sed iste act⁹ nō
d̄ sic exerceri. de est p̄cept⁹. sed sic. deus ē
ens. de est bon⁹. sicut iste act⁹ signat⁹ q̄ ve
rus est. gen⁹ p̄dicat de sp̄e. non debet sic ex
erceri. sp̄es est genus. sed sic. hō est aīal. al
bedo est color Ad argumenta principa
lia patet sufficienter ex dictis.

Questio. xvi.

Trū persona sit

v nomē p̄me intētiōis. Q̄ nō. q̄a
nomē p̄me intētiōis est nomē se
cunde intētiōis. S̄z p̄sona nō est nomē se
cunde intētiōis. ḡ. Cōtra. oīa noīa imē
diare h̄cātia res ad extra q̄ nō sunt signa sūt
p̄me intētiōis. sed p̄sona est h̄mōi. ḡ rē.
Dic p̄mo videndū est q̄ sint noīa p̄me intē
tiōis et q̄ scde. Scdo ad q̄. Circa p̄mū
dico q̄ nomē secūde intētiōis duplr acci
pit. s. large et stricte. Large accipiēdo oē il
lud est scde intētiōis qd̄ h̄cat voces ad pla
citū institutas. sed nō nisi qñ sunt ad placi
tū institute et intētiōes aīe. et h̄ siue hoc no
mē sit cōe intētiōibz aīe q̄ sunt signa natu
ralia. siue n̄. Talia aut noīa sunt h̄mōi. no
mē. d̄iunctio. casus. nūerus. Et vocant ista
noīa noīm. qz nō imponunt nisi ad scdū
ptes orōnis. et h̄ nō nisi dū ille ptes sunt si
gnificatiue. Et ista noīa p̄ueniūt p̄ceptibz
aīe sic vocibz. h̄ mō ista vox nomen est se
cunde intētiōis. qz anteq̄ iponebat ad sig
nificandū nō erat nomē. S̄ilr h̄ois aīq̄
iponebat ad scdū null⁹ casus erat. Et
ex h̄ patet q̄ illa noīa q̄ predicant d̄ vocibz
ita bñ qñ sunt nō h̄catue sicut qñ sunt sig
nificatiue nō sunt noīa secūde intētiōis.
Et iō illa nomia q̄litas. platū. vox. et h̄mōi
q̄uis h̄cant voces ad placitū institutas et
verificent de eis. qz ita h̄cāt eas si non es
sent h̄catue sicut mō. iō nō sunt noīa scde
intētiōis sic loq̄ndo. Scdo mō d̄z no
men secūde ipositōis stricte. illud qd̄ nō si
gnificat nisi signa ad placitū instituta. ita
q̄ nō potest p̄petere intētiōibz aīe q̄ sunt
signa naturalia. cuiusmodi sunt talia figu
ra. p̄ugatio. et h̄mōi. q̄ nō p̄nt cōpetere nisi

vocibus et nō p̄ceptibus. S̄ilr noīa p̄i
me ipositōis duplr accipiunt. scz stricte
et large. Large d̄z oē nomē p̄me intētiōis qd̄
nō est nomē scde intētiōis. et sic talia signa sin
chathegreumatica oīs. null⁹. aliq̄s. et filia
sunt noīa p̄me intētiōis. qz nō sunt secun
de intētiōis Stricte aut accipiēdo no
mē p̄me intētiōis sic solū noīa cathegreu
matica sunt p̄me intētiōis. Et illa sunt in
duplici differētia. qd̄a sunt q̄ solū h̄cāt res
q̄ nō sunt signa vel p̄sequētia talia signa. et
modi sunt ista. hō. aīal. sortes. albū. nigrū.
Alia aut noīa p̄me intētiōis h̄cāt res que
sunt signa. et siml etiā res q̄ non sunt signa
sicut q̄litas et forte relatio q̄ est gen⁹ genera
lissimū. Noīa aut secūde intētiōis sunt il
la noīa q̄ p̄cise sunt imposita ad h̄candū in
tētiōē aīe et alia signa ad placitū institu
ta. Et talia noīa sunt. sicut gen⁹. sp̄es. d̄ra.
et h̄mōi. qz talia solū h̄cant intētiōes aīe
q̄ sunt signa vel alia signa voluntarie insti
tuta ad h̄candū Circa secūdu articulū
dico sic patz ex p̄dictis. q̄ p̄sona est nomen
p̄me intētiōis. qz h̄cat res q̄ nō sunt signa
Ad argumentū principale dico q̄ tam
nomen secūde intētiōis q̄ p̄me intētiōis ē
nomen prime impositōis. et iō q̄uis p̄sona
sit nomē p̄me impositōis. cum hoc stat q̄
sit prime intētiōis.

Questio. xvij.

Trū perulam ef

v ficiētie possit p̄bari sufficient q̄
de h̄c infini⁹ itētiue Et videt
q̄ sic. qz effect⁹ infini⁹ arguit cām infini⁹
sed effect⁹ p̄ducibiles p̄nt esse infini⁹. ḡ rē.
Cōtra. sol pōt p̄ducere infinitos effect⁹
a d̄o. et tñ sol est finitus. ḡ rē. In ista q. et
Scot⁹ dist. ij. q̄ sic. qd̄ p̄bat p̄mo sic. cau
sa h̄ns a se in p̄tute sua activa effect⁹ infini
tos est infini⁹. s̄z cā q̄ pōt ex se mouere mo
tu infini⁹ est h̄mōi. ḡ rē. Vnor est mani
festa. Maior p̄bat. qz oīs effect⁹ vel forma
liter p̄tinet in cā sua. vel eminet⁹. effectus
aut infini⁹ nō cōtinent formaliter in p̄ma
cā. ḡ p̄tinet eminet⁹. sed h̄ nō pōt fieri ni
si p̄mū sit infini⁹. ḡ rē. Scdo sic. Agēs
qd̄ p̄t in plures effectus est p̄fectus q̄ qd̄
pōt solū in pauciores. ḡ qd̄ pōt in effect⁹ in
finitos est potētie infinite. sed de est h̄mōi.
ḡ rē. Tercio sic. Lā que pōt sit in infini⁹

tos effectus est infini⁹. sed si prima causa
h̄et formalr cālitates oīm causaz possibi
liū posset sit infinitos effect⁹ q̄tū esset d̄ se.
ḡ tūc esset infini⁹. sed ipsa nūc p̄fect⁹ p̄tiet
cālitates oīm cāz q̄ si haberet sit formalr
causalitates oīm cāz. qz eminent⁹ nūc cō
tinet. ḡ nūc est p̄tutis infinite Cōfirmat
qz qñ p̄litas includit maiorē p̄fectionē q̄
paucitas. infini⁹ arguit infini⁹. s̄z pos
se in plures effectus sit est maioris p̄fectio
nis q̄ posse in pauciores. ḡ rē. Quarto
sic. cā p̄ma efficiēs cui cā secunda nihil ad
dit p̄fectionis est infini⁹. qz si nō. sequitur
oppositum. Exēplū. qz soli addit cāe in
feriores aliquā p̄fectionē ad agendū. igit
sequit q̄ sol sit infini⁹ intētiue. sed p̄me
cāe nulla cā secunda addit aliqd̄ aliquā p̄
fectionē in agēdo. ḡ est infini⁹. Vnor p
bat. qz si sic. tūc q̄to plures p̄currerēt cau
se secundarie tanto esset effectus p̄fectior.
vij. metha. S̄z p̄m⁹ effect⁹ dei est p̄fectissi
mus. puta intelligētia vlr h̄mōi. ḡ nihil ad
dit sibi cā secūda Cōfirmat. quia cā p̄
ma cui fm vltimū potētie sue et cālitatis
cā secūda aliqd̄ p̄fectiōis addit in causan
do. nō p̄t se sola sine cā secūda tā p̄fectū ef
fectū cāe sicut ipsa cū cā. qz sua cālitatis est
diminuta respectu sue cālitat⁹. et cālitatis
causē secūde. ḡ si illud qd̄ natū est esse a se
cūda cā. et p̄ma sit sit mltisforti illo qd̄ na
tum est esse a p̄ma sola. secūda nihil p̄fectō
nis addit prime. sed oē finituz cuiqz finito
addit aliquā p̄fectiōē. ḡ prima cā est infi
nita Cōfirmat. quia noticia intuitiva
e cūqz creature nata est gigni a se sicut a cā
prima et secūdaria. ḡ si illa noticia alicui i
tellectui inest sine actiōe illi⁹ obiecti qd̄ est
cā secūda solū de p̄tute cāe prioris est p̄fe
ctius q̄ ab vtracqz sit. illa cā prior est infini
ta. qz cā inferior nihil addit sibi in causan
do. talis est cā prima essentia dei. qz ex sola
p̄ntia eius ap̄d itellectū diuinū nullo alio
obiecto inferiori coadiuvante est noticia i
tuitiva cuiuslibet obiecti inferioris. ḡ nul
lū aliū sibi addit p̄fectionē in cādo. et per
consequens est infini⁹ in cognoscibilita
te. ḡ in entitate. ij. metha. Cōtra istā opi
nionem Vnor infini⁹ intensiue p̄t face
re motum in instanti Sed de nō pōt face
re motū in instati. ḡ rē. Maior p̄bat. quia
in fine octavi p̄bisi. p̄bat. si in materia est

virtus infinita moueret in instanti. S; tā
tū pōt virtus infinita si sit extra materiam
quāntum posset si esset in matia. ergo zc. Ad
nōr pbat. qz includit p̄dictionē scz qz mo
tus nō esset motus z mobile localiter siml
essz in oibz p̄ibz spaciū in q̄ mouet. Ad
dico qz nō pōt p̄bari sufficienter p viā effi
cientie qz de se sit infini? intensiue. et cā dicta
est in p̄ma q. tertij q̄tli. q̄re ibi Ad p̄mūz
in oppositū dico qz improp̄i? mod? loquē/
di est qz cā habet in virtute sua actiua oēs
effectus zc. quia realiter nō hz plus effectū
aū p̄ductionē q̄ post. alr in p̄ducēdo effe/
ctū p̄deret aliquā rē sibi intrinsecam. S;
intelligēdo cā sic qz cā hz potentiā de se p/
ducēdi oēs effectus suos. p̄r dīci ad rōez qz
maior est falsa nisi intelligat de effectū in/
finito intensiue z sic minor est falsa. Ad p/
bationē Aresto. intelligēdo eam de infini/
tis effectibz vel infinito effectū extēsiue. pōt
dīci qz licet p̄mū mouēs p̄tineat effect? in/
finitos eminenti? q̄ in se sint. qz scz est na/
tura eminentior q̄cumqz illoz infinitoz fm
naturā. nō tñ ppter hoc oportet qz sit infini/
tū intensiue. sed sufficit qz sit aliqd finitum
nobili? q̄cūqz istoz. z qz sit infinite duratio
nis vt possit successiue pducere ista infini/
ta. Ad secundū pōt dīci qz oē agens pōt
de se in effect? infinitos si essz infinite dura
tionis. Et iō aū nō hz veritatē nisi intel/
ligendo de pluralitate effectū. fm specie
non fm nūez. Et sic intelligēdo non valet
ad p̄positū. qz nō p̄stat naturali rōne qz p̄i
mū ens potest pducere effect? infinitos di
stinctos sp̄. Et forte lz posset pducere spe
cies infinitas nō sequit qz sit infini? inten
siue. qz b̄mōi multiplicatio sp̄rū in infini/
tū fm numerū posz esse. z tñ nūqz pueni
ret ad sp̄m duple p̄fectionis respectu p̄i
me speciei date. addendo sp̄ in p̄fectiōe mi
nus in duplo terrie speciei sup secundaz q̄
secūde sup primā. z sic in infini? ut patz i
diuisiōe p̄tinui Sed 5. in actibz reflexis
est p̄cessus in infini? z sp̄ p̄fectior ē poste
rior p̄iori. z differūt sp̄. Ad tertium re
spōdeo p̄cedēdo qz si prima cā h̄ret forma/
liter et distincte causalitatē omniū causarū
possibiliū esset infinita. sed illud aū iclu/
dit p̄dictionē. scz qz posset aliqd pducere
z nō posset. qz si posset aliqd pducere illud
pducendū realiter z formalr p̄fuit in p̄ma

cā. z p̄p̄s nō pducit nec posset produci. z
ita aū includit p̄dictionē Et qñ vl/
tra accipit qz prima cā nūc p̄fectius p̄tinet
causalitatē oīm causarū q̄ si haberet eas
simul formaliter. hoc potest negari. licz de
quacūqz p̄ticulari cālitatē p̄tcedi. Et nō
sequit p̄tinet p̄fectius cālitatē b̄ cause. i. ē
forma p̄fectior z potens cā cāre q̄ si habe/
ret eam realiter. z sic de alijs. q̄ p̄tinet p̄se/
ctius cālitatē oīm cāz q̄ si haberet eas re/
aliter z formaliter. sz est fallacia figure di/
ctionis a pluribz determinatis ad vnū sic
sic arguēdo. Iste denari? est melior h̄ obu
lo z illo. zc. q̄ est melior oibz siml sumptis.
Ad p̄firmationē r̄sum est p̄tius prima q.
tertij q̄tli. Ad quartū pōt dīci qz cām se/
cundariā addere p̄me cause aliquā p̄fectiō
nem potest intelligi duplr. Vno mō qz ag
gregatum ex prima causa z secūda sit p̄se/
ctius q̄ prima sola. Alio mō q̄ illud aggre
gatū sit potentius ad opandū q̄ prima cā
p se. z hoc respectu cuiuslibet effect? P̄rio
modo est maior vera. qz omne finitū addi
tum finito facit totum p̄fectius. Sed hoc
mō est minor falsa. z eius p̄bario nō radie
ad hunc intellectū. Scdo mō ē maior fal
sa z minor vera. Et ad p̄bationem maiorz
de sole dico qz forte aliqd effectus solis im
mediate pductus sine alia cā secūda essz
nobili? oibz effectibz sigillatim pductz ab
eo. cū causis secūdis. sicut fm p̄hos secun
da intelligentia est cā terrie sine aliq cā se/
cundaria media. z ille effectus est nobili? oī
effectū suo. etiā q̄cūqz cause secūde con
currāt cū eo. Ad primā p̄firmationē di
co qz maior est negāda fm intellectum p̄i
mū. vt patz ex dictis. Et qñ pbat qz p hoc
cālitatē p̄me cause esset diminuta. Dico qz
verum est q̄tum ad multos effectus secū/
darios fm p̄hos. quia fm eos deus nō p̄t
cāre lucem in aere sine alio lumine secun/
dario agente. z tamen nō sequit quin aliū
effectum nobili? possit p se facere vt. i. p
mū effectū suū. Similr illa p̄p̄ supra i se/
cunda rōne. scz qz omne finitū cuiusqz fi
nito addit aliquā p̄fectionē. Si intelligat
de additione p̄fectionis in entitate licz pos
set verificari. tñ nō est fm hunc sensum ad
p̄positū. Si aut intelligat de additōe p̄se/
ctionis q̄ ad opandū q̄cumqz opationez
sic est ad p̄positū. sic falsa est. vt p̄z ex dictis.

Ad p̄firmationem dicēdū de noticia in
tuitiua dico. qz si illa maior intelligat d in
tuitiōne creata verū est. z de illa nō varian
do si arguit qz ipsa nata est causari p̄fecti?
a sola cā p̄ma p̄ntiam sue essentie apd in
tellectū diuinū. negāda est illa p̄p̄ fm p̄.
Nec illud qd adducit qz intuitio creature
in deo est p̄fectior q̄ in intellectu creato ē
ad p̄positum. quia intuitio dei non est cre
ata. nec est eiusdem sp̄ei cū intuitiōne n̄ra
Unde argumentū nō p̄cludit nisi p̄baret
qz intuitio creature creata p̄fectius sit a so
lo deo q̄ a deo z creatura simul. Sed hoc
nō pbat. qz p̄hs hoc negaret zc. Ad p̄n/
cipale dico qz infiniti effectus sūt pducti ar
guunt infinitā cām. sed infiniti effect? suc
cessiue pducibiles nō arguūt cām infinitā
prima aut infinitas nō puenit effectibz di.
sed secūda solū. Aliter r̄ndet ad argumē
ta p̄dicta p̄ma q. q̄libet terrij.

Questio. xvij.

Trū per cogni

tionē dei possit sufficienter p̄ba
ri qz deus sit infinitus intensiue
Et videt qz sic. quia deus intelligit infi
nita. ergo est infinitus. Contra. intel
ctus n̄r pōt infinita successiue intelligere.
qz nō tot quin plura. z tñ nō est infinitus.
In ista q. 13. Scorus dist. ij. q. sic. qd p/
bat primo. qz itelligibilia sunt actu infini
ta in intellectu intelligēte actu oīa. qz p̄ p̄ns
intellectus intelligens illa oīa simul actu
est infinitus. talis aut est diuinus intellect?
qz de? ē. g. amior pbat. qz ipsa intelligibil
a apud intellectū creatū successiue sumpta
sunt infinita in potētia. qz oīa itelligibilia si
mul sumpta sunt infinita in actu. Vno
pbat. qz apud deum oīa simul intelligū
tur. aliter deus nō essz p̄mū exemplar oīm
Secūdo sic. qñ pluralitas p̄cludit ma
iorem p̄fectiōez q̄ paucitas. infinitas nūe
ralis p̄cludit p̄fectionem infinitā. Exēplū
est de facere q̄nqz z decē z infinita. Sz itel
ligere a est aliqua p̄fectio. et intelligere b. ē
aliq p̄fectio. Nunqz aut idē intelligere ē ip
si? a z b eque distincte vt duo sunt. nisi illa
duo eminenter p̄tineant in illo vno. z sic d
tribz z q̄tuor z vltra de infinitis. Cōfir
maf. qz qz est rō intelligēdi distincte plu
ra includit rōnes eorum intelligēdi p̄p̄as

eminenter. qz si est rō intelligēdi infinitozū
erit illa rō intelligēdi infinita Tertio sic
Nulla suba finita est eadem p̄fectiōi q̄ fm
suā rōnem formalē est acc̄ntalis sine ē eius
dem rōnis cum p̄fectione acc̄ntali si essz i/
finita. sed substantia p̄me cāe est eadē intel
lectioni. ergo est infinita. Sed istis nō ob
stantibz dico qz p cognitionē dei nō p̄t suf
ficienter p̄bari qz deus sit infinitus intensiue
Et rō hui? dicta est in q. p̄ma q̄tli. terrij. z i
alijs q̄nibz. Et ideo ad rōnes r̄ndeo.
Ad p̄mā dico qz supposito qz deus intelli
gat distincte infinita. tūc virtute illi? rōnis
respectus d; tñ p̄cludit qz deus sit infinite
virtutis extēsiue nō intensiue. qz tñ p̄clu
dit qz vnica p̄gnitio dei t̄minat ad infinita
obiecta extēsiue. Ad secundū respōdūz
est in p̄ma q. terrij q̄tli. Aliter pōt dīci.
p̄cessa maiore qz si in minore capiat qz plu
ralitas intellectozū includit sine requirit
maiorē p̄fectionē intellectiōis q̄ paucitas
Si intelligat minor generalit̄ falsa est. sz
forte habet veritatem de intellectiōibz di/
uersis diuersozū obiectozū z de maiortate
p̄fectiōis extēsiue nō intensiue Sicut to
tus ignis est p̄fectior p̄te extēsiue. Et cum
d; in minori q̄ntelligere est alicuius p̄se/
ctiōis zc. potest tota illa deductio p̄cedi in
telligendo p̄ eminenter p̄tinere intellectio
nes aliquas p̄fectius representare q̄ ipse re/
presentat. Et sic dico qz vna finita intel
lectio eminenti? p̄tinet infinitas. id est nō tot
qñ plures quia licet oēs iste simul essent p̄
impossibile. nunqz tñ facerēt aliqd infini/
tū nisi extēsiue. i. p multiplicatiōem nisi il
la vna esset p se infinita intensiue. qd ē im
possibile Unde sic p̄tinere eminenter du
as intellectiōes equales nō ē maioris p̄se
ctionis intensiue q̄ p̄tinere vnam tñ. z iō
licet habere tales infinitas intellectiōes
esset infinite p̄fectiōis extēsiue. nō intensi
ue. nō sequit qz habere vnam q̄ representat di
stincte oīa obiecta q̄ representant p istas infi
nitas sit infinite p̄fectionis intensiue. sz tñ
extēsiue scz respectu obiectozū. p hoc p̄z
ad p̄firmatiōem. Ad terrij dico qz ma
ior est falsa. similiter intellectio dei z nostra
nō sunt eiusdem speciei. Ad principale
dico qz solum includit infinitatem extēsi
uam z non intensiuam. puta qz deus z intel
lectio sua est similitudo z representatiū in

finitorum. sicut cognitio q̄ est cōceptus entis ē
silitudo infinitoz obiectoz. et tñ nō est infi
nita. sic potest dici in pposito.

Questio. xix.

Trum probari

possit p simplicitatē q̄ de ē infi
nitus intensiue. Et videt q̄ sic
q̄ oē finitū est aliq̄ mō ppositūz v̄l cū alio
pponibile. deus nec est ppositūz nec cū alio
pponibilis. ē infinitus. Cōtra. angel⁹ est
summe simplex. et tñ est finit⁹. In ista q.
t3 Seco. in tractatu d̄ pmo pncipio. quod
sic pbat ibidez. Primo sic. Dis suba finita
est in genere. de⁹ nō est in genere. ē t3. Ma
ior pbat. q̄ oīs suba finita puenit cū alijs
in pceptu sube et distinguit. ē illud distin
ctū est aliq̄ mō idē substantie. nō aut p oīmo
dā idēitatē. q̄ cor. rōnes pmo sunt diuer
se. ergo est vnus ex eis sicut ex generez dif
ferentia ptabente. Seco sic. De realitē
pueniēs et realiter differēs puenit et differt
realitate nō formaliter eadē. sed realitas q̄
puenit nō est realitas q̄ differt p idēitatē
nisi alterū sit infinitū. et tūc includēs verū
q̄ erit infinitū. Si aut neutra sit alia p idē
titatē sequit ppositū. o. et p pns est finit⁹. ē
si esset oīno simplex esset infinit⁹. Istis
nō obstantibz teneo oppositū. ē rō est. quia
aīa intellectiua est ita simplex sic deus et tñ
est finita. Ad p̄mū in oppositū dico pmo
tenēdo q̄ de⁹ nō est in genere sube sic sup
positū illius generis. q̄ maior est falsa. Et
ad pbatōnē dico. q̄ licet de⁹ pueniat cum
aliq̄ in cōceptu substantie transcendēis nō
tñ puenit in p̄prio pceptu generis. sed i cō
ceptu transcendēte q̄ v̄timur loco generis
ppter puenientiā cū vero genere. Aliter
p̄t dici q̄ dato q̄ deus pueniat cum alijs
substantijs in pceptu generis et distingua
tur p aliq̄ distinctū. non sequit q̄ de⁹ sit i
finitus vel q̄ sit in genere substantie tanq̄
aliq̄ ppositū ex natura generis et isto disti
ctiua. q̄ p seipm oīno et nō per aliq̄ aliud
distinguit. Aliter dico q̄ minor est falsa
q̄ teneo q̄ deus est in genere substantie
Si dicis. q̄ est in genere est in sp̄. S3
deus nō est in sp̄. q̄ pcept⁹ dei nō est speci
uocus eoq̄ nō p̄t p̄dicari de pluribz diffe
rentibz nūero. licet possit p̄dicari de plibz
psonis. Preterea nō plus pcept⁹ sube q̄

est cōis deo et creature est gen⁹ q̄ pcept⁹ sa
pie. Sed pceptus sapie q̄ intrat lineā p̄di
camentale q̄litarz nō p̄dicat de deo plus
q̄ pceptus qualitaris. quia de q̄cunq̄ p̄e
dicat inferius de illo et iā sup̄. ē t3. Ad
p̄mū istozū dico q̄ de⁹ est in genere substantie.
et s̄l̄r in sp̄. Et s̄l̄r dico q̄ nō repugnat
pceptui speciuoco dei p̄dicari de plibz dif
ferētibz nūero. sicut nec repugnat pceptui
solis. q̄ si essent plures d̄ij. adhuc ille con
cept⁹ equalr p̄dicaret d̄ illis p̄t̄ic sic nunc
de vno solo. Sed repugnat ipsi deo pluri
ficari et nō ipsi pceptui speciuoco de pluri
bus p̄dicari. Ad secūdu nego assumptū
q̄ pcept⁹ sapie q̄ p̄dicat d̄ deo nō est spe
ciuocus pceptus in genere q̄litaris. q̄ ad
hoc q̄ pceptus sit speciuocus alicuius ge
neris oportet q̄ q̄libet p̄tenti sub illa sp̄
sit in genere illi sp̄. Hūc aut de⁹ nō est q̄
litaris. et iō l3 ille pcept⁹ sit in genere q̄litaris
sicut res f̄cata p illud genus sicut pceptus
entis. nō est tñ ibi sicut sp̄s sed sicut tran
scendens. Ad secūdu dico q̄ bec ē fal
sa. q̄n aliq̄ puenit cū aliq̄ et differt. reali
tas q̄ puenit et differt est alia et alia nisi alte
ra sit infinita. q̄ calor puenit cū frigore cō
uenientia generis. et differt d̄ra speciuoca
et nūerali p se totā. et p pns p eandem reali
tatē finitā. Ad argumentū pncipale di
co q̄ tam maior q̄ minor est credita. et non
potest sufficienter pbari.

Questio. xx.

Trū per causali

tatē finis possit sufficienter pbari
q̄ de⁹ sit infinitus intensiue. Et vi
det q̄ sic. quia nullū finitum potest volun
tatem satiare. sed deus p̄t voluntatē satia
re. ē deus est infinitus et nō finitus. Cō
tra. illud est finitū q̄ amato pfecte volūtas
nō quietat. sed deus est h̄mōi. ergo amato
deo adhuc potest voluntas aliquā creatu
ram amare. In ista q. dicit Scor⁹ dist. ij.
q̄ sic. quod pbat primo sic. Voluntas nō
stra potest omni finito aliq̄ maius appete
re. q̄ in voluntate est naturalis inclinatio
ad aliquod bonū infinitū. q̄ p3. q̄ ex h̄ ar
guīt naturalis inclinatio volūtaris ad ali
q̄ q̄ ex se sine habitu p̄mpte et delectabi
lī vult illd volūtas libera S3 h̄ exp̄mur

In nobis q̄ ad bonū infinitū. q̄ nō videtur
volūtas in aliq̄ pfecte q̄tari. Hūc aut na
turalis inclinatio nō ē ad id q̄ repugnat
primo obiecto volūtaris. sc3 bono. ē infini
tū nō repugnat obiecto suo. Tunc arguo
sic. Qui nō repugnat infinitas intensiue nō
est summe pfectū nisi sit infinitū. quia alit
posset excedi. sed enti non repugnat infini
tas intensiue. ē ens pfectissimū est infini
tū. quō em voluntas nō odiret naturaliter
infinitū si esset oppositū sui obiecti sic natu
raliter odit non esse fm Aug. de li. ar. c. v.
Sed teneo oppositū sicut pus dictū est q.
pma. tertij q̄li. Ad rōnem p̄t dici pmo
mō fm phos. q̄ nō est in volūtarē n̄ra appe
titus in bonū infinitū. Et q̄n d̄. q̄ illd est
naturalis inclinatio in q̄d p̄mpte volūtas
fert et delectabilī sine habitu. verū ē. si hu
iusmodi inclinatio sequat cogitatōnez re
ctā nō fictā. Hā ex q̄ volūtas nata est seq̄ co
gitatōnē. licet de libertate sua possit in op
positū. tñ ad illud solū d̄. voluntas incli
nari. q̄ nō est erronee iudicatū a ratione.
tale aut non est bonū infinitū fm phos vt
postea dicit. Aliter p̄t dici q̄ nō est i vo
luntate nostra inclinatio in bonū infinitū
intensiue. Hec sequit. oī bono finito volun
tas p̄t maius bonū appetere. ē naturalit
appetit bonū infinitū. q̄ et si in h̄mōi appe
titibz pcedit in infinitū fm imaginatiōem
maioris et minoris boni naturaliter. nō tñ
est naturalis appetitus in bonū infinitū
intensiue. sed forte extēsiue. eternū. Ter
tio p̄t dici q̄ p̄lo ad quā deducit in argu
mento est vera. sc3 q̄ infinitas nō repugnat
bono inq̄tū bonum. imo nec repugnat i
nitū inq̄tū est tale ens vel tale bonū. et iō
nō naturaliter odit voluntas infinitū tan
q̄ opositū suo pmo obiecto sc3 bono.
Ad argumentū pncipale dico q̄ nec ma
ior nec minor p̄t pbari sufficienter natu
rali rōne.

Questio. xxi.

Trum per uiaz

eminētie possit euidenter pba
ri q̄ deus sit infinitus intensiue.
Et videtur q̄ sic. quia cui nō repugnat
infinitas intensiue nō est summe pfectū ni
si sit infinitum. aliter posset excedi. sed en
ti nō repugnat infinitas intensiue. ē ens p

fectissimū q̄ est deus est ens infinitum. ē
t3. Cōtra. nō p̄t euidenter pbari q̄ de
us sit ens eminētissimū. ē non p̄t pbari p
viā eminētie q̄ de⁹ sit infinit⁹. In ista q. t3
Scorus q̄ sic. dist. ij. Qd pbat pmo sic
Eminētissimo impossibile est esse aliq̄d p
fectius. sed nullo finito est impossibile ali
qd esse pfectius. ē eminentissimū est infini
tū. Maior patz. Minor pbat. q̄ infinitū
esse nō repugnat enti. Sed si nō possz esse
ens eminētus oī finito infinitū enti repu
gnaret. ē finito nō repugnat aliq̄d esse pfe
ctius. Maior huius. p̄llogismi pbat. q̄a
si infinitum per se repugnet enti. hoc eēt
vel quia eius oppositū p se includit in cō
ceptu entis quod falsum est. quia tūc nō i
telligeret ens nisi cum intelligat finitum.
Vel hoc est. q̄ eius oppositū est passio cō
uertibilis cū ente. q̄ nō est verū. quia o
gnito subiecto statim cognoscit passio. sed
cognito ente nō statim pgnoscat finitū.

Cōfirmat. q̄ potētie sensitiue q̄ sūt mi
nus p̄nitue q̄ intellect⁹ statim percipiūt
discōnētiām in obiecto. vt patet de au
ditu respectu soni. ē si infinitas repugna
ret enti q̄ est obiectū intellect⁹ statiz intel
lectus istā repugnantia p̄cipet et naturalit
fugeret. q̄d patet esse falsum. Secundo
sic p rōnem Anf. p̄solo. c. ij. Illud q̄ mai⁹
cogitari non potest sine contradicōne est
infinitum. Sed deus est h̄mōi. ergo t3.

Si dicis q̄ illud non est in re nec tale
existit. Cōtra. in summo cogitabili sum
me quiescit intellectus. ergo in ipso ē sum
me ratio sui primi obiecti scilicet entis.

Preterea si sumū cogitabile sine p̄radi
ctiōe sit tñ in intellectu cogitāte. tūc illud
sumū posset esse. q̄ est cogitabile eē sine
p̄dictiōe. Et cū posset esse q̄ rōni ei⁹ repu
gnaret esse ab alio. magis ē cogitabile ē q̄d
est in re q̄ q̄d est in intellectu tñ. Non aut
intelligo q̄ idem sit maius p hoc q̄d existit
Sed q̄ omni eo quod est in intellectu tñ
est magis cogitabile aliquid q̄d existit.

Preterea intellectus intellectiōe intuiti
ua. siue visibile est pfectius cogitabili non
visibili. sed tñ intelligibili abstractiue. S3
illud q̄d existit est visibile tñ intuitiue. q̄d
autē non existit non nisi abstractiue. ergo
pfectissimum cogitabile existit. Tertio
sic. Qui non repugnat infinitas intensiue

nō est summe pfectū nisi sit infinitū. aliter
enī posset excedi. Sed enti non repugnat
infinitas intensiue. q̄ ens pfectissimū est infi-
nitū. Cōfirmat primo. q̄ infinitū nō re-
pugnat q̄ntitati. accipiēdo ptem post ptes
q̄ nec suo mō repugnat enti in pfectōe siml
existendo. Cōfirmat secūdo. q̄ q̄ntitas
p̄tūris est simplr pfectior q̄ntitate molis.
q̄ si infinitas est possibilis in q̄ntitate mo-
lis. erit possibilis i q̄ntitate p̄tūris. Et si ē pos-
sibilis est in actu. Sed istis nō obstanti-
bus teneo oppositū. tū q̄ nō pōt sufficient
pbari q̄ deus sit ens eminentissimū. tū q̄
pōt esse ens eminentissimū ita q̄ nihil sit i
eo eminenti vel meli. et tū esse finitū. Nō
pōt oppositū euidenter pbari. Ad rōnez
Scoti rñdeo Ad p̄mā dico. q̄ fm phos il-
la maior est distinguēda fm p̄positiōem et
diuisiōem. sicut ista. sedentē impossibile est
ambulare. In sensu p̄posito vera est. Et ē
ille intellectus ei. hec p̄pō est impossibilis. emi-
nentissimo est aliqd pfectius. Et tūc nō v3
sillogismus. sic nec iste. oēm sedentē ipossi-
bile est ambulare. nullū sanū pedibz est im-
possibile ambulare q̄ nullū sanū pedibz est
sedens. accepta maiore in sensu p̄positiōis
Si aut sumat maior in sensu diuiso. tunc
vlterius distinguendū est de repugnantia
q̄ alicui repugnare esse mai. pōt esse ratio-
ne sue q̄ntitatis in q̄ntum est tantus. vl rō-
ne sue nature in q̄ntū est tal' natura Exēplū
Motui eterno repugnat esse maiore in q̄-
tū tant' est sed nō in q̄ntū tal' nature. q̄ eius
de nature est tot' motus et ps cui pti certū
est q̄ nō repugnat maiore motū esse. Ad
p̄positū dico fm phos q̄ maior est vera in
sensu diuiso. intelligēdo de repugnantia re-
spectu nature in q̄ntū natura h̄mōi est. Si
cut enī deo repugnat respectu nature sue i
q̄ntū natura h̄mōi est. q̄ sit ab alio. ita etia3
repugnat sibi q̄ aliqd sit mai. eo S3 loqn-
do de repugnantia respectu q̄ntitatis in q̄ntū
tāta est. negāda est maior fm phos. S3 ca-
piendo maiore p̄mo mō. sic vera est in sen-
su diuiso. et repugnat rōne nature. sic mior
codē modo sumpta est falsa. Ad p̄batiōez
eius cū d3. infinitū nō repugnat enti. h̄ p̄
duplr intelligi Uno mō q̄ nulli enti repu-
gnat esse infinitū. et hoc est falsum. q̄ dō re-
pugnat aliqd maius esse. et p̄ns deo repu-
gnat fm philosophos infinitū esse. Alio

modo pōt intelligi q̄ infinitū nō repugnet
enti in q̄ntum est. et hoc est verū. Et fm illū
intellectum pcedit illa p̄batio. Et p̄firma-
tur de discōueniētia et nō fm p̄mū intelle-
ctū. aliter enī possz pbari q̄ nulli enti repu-
gnaret infinitas infinita esse. Ad secūm
dico q̄ minor est negāda fm phos. Et ad
p̄mā p̄batiōem dico q̄ aliqd ē summe co-
gitabile potest intelligi duplr. Vl vera co-
gitatione. vel cogitatione non includente
p̄tradictionē. quia nō omnis cogitatio nō
includens p̄tradictionē est vera cogitatio
Sicut cogitare me super astra esse non in-
cludit p̄tradictionē. Primo mō intelligen-
do verū est q̄ in summo cogitabili summe
q̄scit intellectus. et in ipso est summe ratō
entitatis. S3 isto summo p̄t cogitari ma-
ius sine p̄tradictionē. cogitatioē fal' et ficta
Secūdo mō intelligēdo summū cogitabi-
le fm phos est illa negāda q̄ intellectus sum-
me quiescit in summo cogitabili nō inclu-
dente p̄tradictionē. q̄ licet fm phos sine
p̄tradictione pōt maius cogitari deo. ma-
gis tū quiescit intellectus in vera cogitatio-
ne ipsi dei q̄ in cogitatioē falsa et ficta ma-
ioris boni cogitati. Ad secūdā p̄batiōez
dico fm phos. q̄ summū cogitabile cogni-
tione nō includente p̄tradictionē nō est i re
q̄ repugnat deo q̄ tale summū sit. Et vl-
tra dico q̄ illud q̄ est in re non est magis
cogitabile nō includens p̄tradictionē q̄ il-
lud q̄ est in intellectu tū. sed bene est ma-
gis cogitabile vera cogitatioē. et ideo nō p-
bat tale cogitabile summū existere q̄ mai-
nō pōt cogitari cogitatioē nō includente
p̄tradictionē. Ad p̄firmatiōem dico q̄ p-
fectissimū cogitabile cogitatione vera exi-
stet et hoc pcederet phs Sed nō minus p̄t
maius sicte cogitari cogitatione non inclu-
dente p̄tradictionē Et si dicis. qd q̄ p-
bat illa rō an f. psologio. c. ij. vbi n̄tū ostē-
dere q̄ illud quo maius cogitari non pōt.
potest esse in re. Rñdeo. aliquid esse i re
quo maius cogitari nō pōt dupliciter in-
telligi. Uno mō q̄ nihil qd p̄t cogitari sit
maius de facto Alio modo q̄ nō pōt cogi-
tari aliquid qd si esset. esset maius Primo
modo intelligendo bene pbat ratio Anf.
sic formata Nihil qd nō existit de facto in
re eo maius est quod non existit in re de fa-
cto. ergo illud quo maius cogitari non

pōt existit in re bñ sequit supposito q̄ in re/
bus existētibz nō sit p̄cessus in infinitū
in maius. et min. Et vltra si illud q̄ magis
cogitari nō p̄t existit in re. cū maximū cor-
q̄ cogitant fm oēs sit de. seq̄ q̄ de existit
in re. S3 q̄mō tunc valet rō quā facit. c. ij.
ad p̄bandū q̄ illud q̄ mai. cogitari non p̄t
cogitari nō esse. et sic arguit. Possibile ē co-
gitare aliqd qd nō pōt cogitari nō esse. et il-
lud est mai. eo q̄ p̄t cogitari nō esse. q̄ illud
q̄ magis cogitari nō p̄t nō pōt cogitari nō
esse. Rñdeo ad tertiū q̄ si mior intelligen-
tur sic q̄ enti in q̄ntū ens non repugnat infi-
nitas intensiue. vera est sicut p̄ns dictū est
S3 tūc nō sequit p̄clo ex p̄missis Si aut
maior intelligat sic. nulli enti aliq̄ rōnere/
pugnat infinitas intensiua. sic falsa est. sicut
p̄ns dictū est. Ad p̄mā p̄firmatiōem
pōt vno mō dici q̄ infinitas intensiua non
repugnat enti in q̄ntū ens. sed repugnat deo i
q̄ntū h̄ ens. Alii pōt dici q̄ nō est sile de i fi-
nitate successiua et i finitate itensiuā i p̄ma-
nentibz. Ad secūdā p̄firmatiōem dico q̄
cā possibilitas in infinitū in q̄ntitate mo-
lis est diuisiō et i p̄fectio. sicut p3. ij. phis.
p̄mō. lx. Infinitas aut intensiua non p̄t
esse sine augmēto in p̄fectiōe. de. aut nō p̄t
sic augeri in p̄fectiōe. q̄ non est infinitus.
Ad argumentū p̄ncipale patet ex dictis.

Questio. xxij.

Trū intentio p.

et p̄matoris sit q̄ de sit infini-
tensiue. Et arguit q̄ sic. q̄a
vii. phisicorū in fine pbat q̄ p̄m. motor n̄
est in magnitudie finita. q̄a h̄ infinita nō
p̄t esse in magnitudie finita. Aut q̄ intelli-
git de infinitate itensiuā et habet p̄positū.
Aut extēsiua. et tūc assumit falsum. q̄ sol et
oia corpa celestia h̄nt infinitatē in duratiōe
ne. Cōtra. p̄litas nō est ponēda sine ne-
cessitate. sed oia p̄nt saluari ponēdo p̄mū
motorē esse infinitū in duratiōe. q̄ rē. In
ista q̄ erūt due p̄clones. Prima q̄ inten-
tio phi et p̄matoris est q̄ de moueat celū
effectiue. pbat hoc p̄mo sic. q̄ p. pbat. viij.
phisicorū. q̄ p̄m. motor est extra magnitudi-
dinē p̄ q̄ mouet tpe i finitū. et h̄ ibi demō-
strat de p̄mo motore. Sili hoc idē dicē cō-
mētor. viij. phisicorū. p̄mō. lxxij. Pre-
terea p̄mator p̄mō. viij. et. xij. metba. cō

mēto. vi. dicit q̄ idē q̄ demōstrat in phisicorū
esse p̄mus motor. demōstrat in metbaphi-
sica esse p̄ma cā formalr et vltim' finis Ille
aut est de. q̄ rē. Secūdo p̄clo q̄ p. p̄mē-
tator tū ponit deū esse infinitū extēsiue.
uta du ratiōe. qd pbat. Primo sic. de
mouet effectiue celū et p̄ma p̄clone. q̄ vir-
tutis infinite extēsiue. cūam demōstrat phs
ij. de celo. et cōmētor p̄mēto. lxxvij. vbi
d3. q̄ si vna stella adderet celo. Aut motor
nō moueret. aut moueret cū labore et pena
Et idē d3. p̄mēto. lxxij. Et q̄ sequit q̄ motor
celi est finitus in vigore Et idē dicit p̄mē-
tator q̄ i finitas q̄ est in formis separatis nō
est nisi p̄pter eternitatē. Et sile d3. p̄mēto. lxxij
Preterea p̄mētor p̄mēto. lxxvij. dicit q̄ cū
dicim' q̄ potentia motoris celi est infinita
nō intēdim' p̄ infinitū nisi infinitū motū
id est q̄ motio corpnō cessat. Infinitas aut
intensiōis vt illic nō sit p̄portio int' potētiā
motoris et moti ipossibile est in formis in-
q̄ntum sunt forme Preterea idē in d suba-
orbis. c. ij. dicit p̄mētor q̄ infinitū ē in
vigore. cā est corpnō fm q̄ ē corpnō ipossi-
bile est esse i corpnō celi sine alijs Int' oēm
q̄ motorē celi et motū ab eo est aliq̄ p̄portio
p̄pter quā mouet motu terminato et finito
in velocitate. q̄ oē mouens est finitū inten-
siue. q̄ si esset infinitū intensiue. posset vltra
oēm velocitatē datā veloci' mouere. Pre-
terea p̄mū celū nō pōt velocitari nec tarda-
ri in motu. Vl enī d3. ij. de celo. a p̄mēto. lxxij
vbi ad. lx. q̄ p̄m. motor eius agit fm vlti-
mū sue potētie. sed non agit nisi actionē fi-
nitam intensiue. ergo est finitus intensiue.
Preterea quando p̄positio verificat pro-
rebus rē. sed celum p̄petue mouet et reuo-
lutiones que infinitas sunt a celo et p̄mo
motore sunt huiusmodi. ergo rē. Vno
pbat. Nam p̄mus motor q̄ est actio im-
mediata dei fm philosophos est finit' intē-
siue. ergo ad mouendum celum p̄ momen-
tum tanta velocitate sufficit ponere moto-
rem finitum intensiue agentem fm vltimū
sue potētie. Sed posito tali motore sepa-
rato a materia nō accidit sibi fatigatio nec
corruptio. vt patet octauo phisicorū. com-
mento. lxxij. Si ergo deus potest moue-
re celum per momētū hac velocitate et nō
finitus intensiue pōt etiam eterno sic mo-
uere. Sufficit etiam finitas intensiua ad

causandū oēs opatōes inferiores. qz in de
suba orbis. c. ij. dicit. qz mediāte primo mo
tu sūt opatōes inferiores a pmo motore.
Sed extra cōmentator. xij. mēba. pme/
to. cl. dicit. qz motus celi pponit ex duobus mo
tibus. qz vñus est finite motionis et est ania
eristēs in eo. et alter infinite motōis et ē po
tentia qz nō est in matia. Aut qz loquit pme
tator de infinitate fm duratiōez. aut fm vi
gorē. Nō pñmū. qz sic vterqz motor est inf
nite motōis. Manifestū est. qz loquit scdo
mō. Rñdeo qz loquit de infinitate et fini
tate duratiōis ex se. sic intelligēdo qz motor
pñmū qz qdāmō est in matia celi sicut ipoz
tatur p hoc nomē pñmū est in potētia ad
mouendū. et qz est de se est in potētia etiā
ad qetē. Ita qz qz est de se potētia cessare a mo
tione actiua celi. et hoc est fm pmetatorem
qz est forma aliqz pñmū. Et in mouendo
mouet accidētāl. sic patz ex pcessu eiusde
pmeti. Et id nō est de se infinite motionis
fm duratiōez. sed finite. qz si sue nature de
relinqret a pmo motore cessaret a motōne
pñmū dictā. Et idō dico qz illa infinitas
motōis necessario est ppter aliū motōē in
qz nulla est potētia oīno ad qetē. neqz essen
tialr nec accidētāl. qz neutro mō mouet.
Et illō est pñmū simplr separatū ab oī matia
sic patz ex pcessu eiusde pmeti. Illō aut p
mū ppter suā separationē a matia est infini
te motōis fm duratiōē. Ad pñcipale
argumentū patebit post.

Questio. xxij.

Trum demon

stratiōes phi. viij. phi. xij. me
rba. pcludāt deū esse infinitū in
tēsiue. Et videt qz sic. qz. viij. phi. pbat
qz pñmū motor nō est in magnitudine. sic ar
guēdo. qz si esset in magnitudine. aut qz infi
nita. et h nō. qz nulla tal est. patet. iij. phi.
Aut finita. et h nō. qz virtū infinita nō pñt eē
in magnitudine finita. Aut qz intelligit de fi
nitatē infinitate intensiue. et habet ppositū
Aut extēsiue fm duratiōem. et tūc assumit
falsū. qz pñt i magnitudine pñt durare in infi
nitū. pñt de corpibz celestibz. Cōtra. tñ
pcludit ille rōnes qz de manet p infinitū
tēsiue. h pñt facere pñt finita in corpāl. dñ/
mō duraret i infinitū. qz solū pbat eē i
finitū duratiōē. In ista q. dicit Scotus

dist. ij. q. sic. qd pbat pñmū sic. Pñmū mo
uer motu infinito qz infinita potētia in
tēsiue. Et licet de facto añs ē falsum. tñ cer
tū est qz potētia mouere motu infinito Et ideo
si ex mouere motu infinito sequit potētia i
finita. idē sequit si habeat hāc potētia. mo
uerē motu infinito. pñt pbat multiplr. ad
qz pbatōes rñsum est in qñibz pceden
tibz. Secūdo sic. in fine octauū phi. p.
bat. qz si pñmū motor esset in matia moueret
in instāti. qd nullo modo haberet veritatē
nisi deus esset infinitus intensiue. Sz te
neo oppositū qz ille rōnes tñ pbat deū esse
infinitū in duratiōē. Lūius ratio est. quia
virtus actiua infatigabilis et incorruptibi
lis fm se p eandē virtutē pñt causare effectū
et pñtinuare. Nec maior pñt reqñit ad pñtinu
andū p mille annos qz p vñū diē. vbi nō ē
cā agēs in pñtinuū et diminutēs potētiā.
qd patet p illā pñtēz famolam. Actiua et
passiua eqñlter dispositis. ceteris paribus
erit idē effectus et pñtinuabitur. de aut non
habet agēs in pñtinuū. qz. Ad pñmū in
oppositū dico qz ista pñt non valet. de mo
uer motu infinito qz est infinite virtutis in
tēsiue. nec est ista rō phi. Sed pñtendit p
bare qz pñmū motor nō est in magnitudine
sed est ipartibilis. Et arguit sic. Nulla po
tētia in corpore finito intensiue potētia moue
re tempore infinito. Sed pñmū motor mo
uer celum motu et tempore infinito. ergo p
mū motor non est potētia in corpore. et
per consequēs non est diuisibilis. Vñoz
patet ex predictis. Maiorem probat sup
ponendo pñmū ex tertio phisicorū. qz om
nis potētia in corpore est finita extēsiue
Et arguit sic. Si potētia aliqua in cor
pore mouet aliquod mobile in aliquo tem
pore pñtēsiue fm vñmū potētiē sue. ps
illius potētiē sue motoris mouebit pñtē
mobilis in minori tempore Sed propoz
tio temporis ad tempus sequitur pñtēsiue
tes motorum ad motores. et mobil ad mo
bile. et propoztio motoris ad motōē et mo
bilis qd est pars mobilis ad mobile qd est
motū est finita in vñoz motu. qz propoztio
temporum est finita. et per consequēs v/
trumqz tempus tam partiale qz totale est
finitum. Et ita patet qz nulla potētia fi
nita intensiue extēsiue i corpore pñt mouere tpe infini
to. et nō pbat generaliter illa pñtēsiue. nulla

potentia finita intensiue potētia mouere tpe in
finito. sed solū qz nulla potētia finita intensi
ue extēsiue in corpore. hoc patz p pñtēsiue cō
mēto. lxxij. dicit. qz accipe pñtēsiue motoris qz
moueat pñtēsiue motū est possibile. eo qz motor
qd est potētia in corpore potētia diuidi. Et ista di
cit. Florandū est qz pñtēsiue pñtēsiue qz
ponit Arist. hic sunt pñtēsiue pñtēsiue de corpore ce
lesti. cū positū fuerit qz potētia motiue eius
sunt forme in matia. et cito pñt. Nec em oīa
sequit ex hac positōe qz corpore celestē ē for
ma in matia Ad secūdu dico. qz pñtēsiue
ibi pbat qz si motor qz qz mouēs motū et
tpe infinito esset in matia. qz ille motor eēt
infinite actiuitatis intensiue et infini vigoris
vñt in de suba orbis ca. iij. Et h qz omīs
virtū actiua existēs i corpore fm pñmū habet
pñtēsiue. et pñtēsiue si esset infinitus in vigore ali
qñ corrupet p actionē sui pñtēsiue Et p cō
sequēs si motor sit infinite actiuitatis fm
duratiōē est infini vigoris. qz i oībz po
tētiis finitis in matia pñtēsiue mōtēsiue po
tētia ad durandū qz totū Si dicit qz ca
dē pñtēsiue videt seq de motore separato mouē
te motu et tpe infinito qz sit infini intensiue
Rñdeo. nō sequit. qz motor extra matia
nō hz pñtēsiue corrupēs nec diminutēs ei
potētia. sed ē incorruptibilis et infatigabil
iō potētia mouere pñtēsiue infinitus qz ipse
sit finitus intensiue Secūdo pbat qz si eēt
motor in matia infini intensiue. sic moue
ret in instāti qz faceret trāsitiū de termino
remotissimo ad aliū terminū esse in instan
ti. qz trāsitiū a motore finito solet esse in tpe
puta qz possz facere mobile qd nūc est h. cē
rome sine medio Nō tñ posset facere qz trā
situs ille sit successiue et in instāti. qz in
cludit contradictionē. Et ideo dico qz trās
itus ille de termino ad terminū nō est mot
sed mutatio subita. et hoc intendit pñtēsiue et n
pñt. Et eod mō pñtēsiue h nō. qz qz sit mo
tor extra matia qz pñtēsiue infinitatē suā itēsiue
pñt facere corpore qd est hic. fieri subito rome
absqz h qz vñt sit in medio Sed dubiū
est de illa prima cōditionali qz adducit ad
pñtēsiue maiore scz si aliq potētia in corpore
et. qz h videt esse extra dclara in fine. viij.
phisicorū. pñtēsiue. xxi. vbi pbat qz si mouēs
moueat mobile in aliq tpe medietas moto
ris mouebit medietatē mobilis i eod tpe.
qz acceptis pñtēsiue pñtēsiue motoris et

moti. ps motoris nō mouebit pñtēsiue mobilis
in minori tpe nec maiori qz totū mouet to
tū. Preterea ex dictis habet qz pñtēsiue tē
poris ad tēpus in motibz totū et pñtēsiue scdū
pñtēsiue motoris ad motōē et mobil ad
mobile in vñoz motu. sed certū est qz sum
ptis pñtēsiue qz pñtēsiue rñtēsiue motoris qz
moti eadē est pñtēsiue eaz ad sua tota. qz tps
vñtēsiue motus est idē vel eqñle tpe alteri mot
Ad pñmū rñdeo qz qdām sunt possibilia
motui in cōi in qñtēsiue motū ē. qz non sunt pos
sibilia in determinata matia. sic veloci
tari in infinitū. sicut dicit pñtēsiue. vi. phi
sicoz. pñtēsiue. xv. Et eodē mō est de moto
re et mobili. Et ita dico qz illa qz dclarañt
in fine septimi phisicorū de pñtēsiue totū et
ptis in mouēdo. sūt motoris et mobili in
qñtēsiue motoris et mobile est. sed in pñtēsiue capi
unt instātiā. pñtēsiue dclarañt matia in
qua. Et cā qz ps mouet pñtēsiue in minori tpe
qz totū moueat totū est. qz totū est tale cu
tus pñtēsiue esse fm naturā suā pñtēsiue in cō
iunctione suarū pñtēsiue nō solū qualitatiua
rñtēsiue sed quantitatiua. sicut dicit scito phisico
rū. pñtēsiue. xxi. qz actio cuiuslibet entis pñtēsiue
pñtēsiue quantitatē et qñtēsiue terminatā. sicut
est dispositio in artificialibz entibz. maxime
aut ita est in rebz pñtēsiue. Sille dicit. j. ce
li. pñtēsiue. xxiij. et. viij. mēba. pñtēsiue. qñgē
tesimo. xxi. Et idō diuiso tali toto pñtēsiue est rñ
te duratiōis sicut totum. sicut patet de ani
malibz annulosis. et pñtēsiue ps non ē tā
te motiuitatis respectu mobilis eque pñtēsiue
tionabilis. Videmus em qz animata qñtēsiue
sunt pñtēsiue tanto magis indigent inte
gritate suarū pñtēsiue quantitatiua et essen
do. Ad pñtēsiue dico qz si motor celi ef
fet forma celi extēsiue in eo tunc celum essz
animatum. Et si potētia motoris diuida
tur ad diuisiōem subiecti pars esset mino
ris duratiōis qz totum. et ideo necessario
moueret mobile sibi pñtēsiue in mē
nori tempore qz totum fm qz minimū du
raret. Et ideo dicit pñtēsiue octauo phi
sicoz. pñtēsiue septuagesimo octauo. qz pñtēsiue
posiciones pñtēsiue quas posuit Are
stotiles hec sunt pñtēsiue de corpore celesti
cū positū fuerat qz potētia motiue ei sunt
forme in matia. quappter actiuitas ei
non pñtēsiue nisi coniunctis partibz illius
materie fm propinquitatem dclarañt.

Ad secundū dico q̄ illa p̄p̄o d̄z p̄cedi p̄por-
cionādo totū z p̄tem. nō fm̄ p̄portionē q̄n-
titatiuā sed fm̄ vigore duratiōis. P̄por-
tio nāq̄ q̄ntitatiū facit p̄portionē motuaz
fm̄ velocitatē z tarditatē. q̄a si tāta virtus
mouet in tanto tpe. dupla p̄t mouet in du-
plo m̄iori tpe. ceteris paribz. vt declaraf in
fine. vii. phis. z illa p̄p̄o nō est ad p̄positūz
p̄p̄o autē secunda facit ad p̄portionēz mo-
tuū fm̄ duratiōē. et illa h̄z hic locū. Tūc
ad minore dico. q̄ si sit eadē p̄portio q̄nti-
tatiua p̄tū motoris z moti ad sua tota. seq̄-
tur q̄ motus sit eq̄ veloz ceteris paribz. sed
non sequit̄ q̄ tēp̄ mot̄ p̄tis sit equalis tpi
mot̄ totū. q̄ virtus motiua p̄tialis cūius
deficit q̄ virtus totius. Si autē sit eadē p̄-
portio p̄tū fm̄ duratiōē. tūc sequit̄ q̄ il-
la tpa sunt eq̄ p̄portionabilia. z q̄ tēp̄ mot̄
partis sit eq̄le tpi mot̄ totius. Sed in p̄po-
sito nō sunt p̄tes sibi p̄portionabiles. Un-
totū fundamentū h̄ dicti stat in hoc q̄ to-
tū z p̄s habēt adinuicē p̄portionē in vigo-
re duratiōis. ita q̄ equaliter durāt vt nō
Et cā est. q̄ si p̄s est finite duratiōis h̄z cō-
trariū. z p̄s totū h̄z p̄tū. z ita est corru-
ptibile. Ad argumentū principale dico
q̄ p̄bat q̄ prius motor nō est in magnitudi-
ne infinita. q̄ nulla talis est. Nec est in ma-
gnitudine finita. q̄ mouet in tpe infinito.
Sicut p̄s expositū est r̄ndendo ad p̄maz
rōnem. Et cū vltra q̄rit de infinitate dico
q̄ intelligit infinitatē fm̄ duratiōem. z di-
co q̄ licet sol posset durare in infinitū. tū si
motor suū est in sole sic forma extensa in ma-
teria non possz mouere motu infinito p̄p̄-
cām prius dictam.

Questio. xxiiij.

Trum de facto

deus sit infinite virtutis intensi-
ue. Et videt̄ q̄ nō. q̄ nullū in-
finitū intensiue est mēsurā rez finitaz incē-
siue. sed deus est mēsurā rez finitaz inten-
siue. ḡ zc. Maior patet. q̄ mēsurā z mēsu-
ratū sunt cōmēsurabilia. finitū z infinitum
nō sunt cōmēsurabilia. Vnoz p̄bat. q̄ z.
methaphi. p̄mēto. vii. d̄z. q̄ in genere sube-
ē vnū primū z illud est deus. sed p̄mūz i oī
genere est mēsurā alioz eiusdē generis. pa-
tet in eodem p̄mēto. ḡ zc. Contra in psal.
magnus dñs z laudabilis nī. z mag. ei nō

est finis In ista q̄. est cōclusio certa p̄ fi-
dem. Et p̄t p̄uaderi. q̄ vltra oēm sp̄z fa-
ctā p̄t de facere p̄fectiōē sp̄m. sed nō po-
test virtus finita cum sit terminabilis p̄ vl-
timū. vt patet in fine p̄mi de celo z mundo
ergo deus est infinitus intensiue. Sed p̄
deus est p̄mum in genere entis. sed p̄mū in
omni genere est illud p̄ cuius accessus z re-
cessus cetera illius generis dicunt̄ p̄fectiō-
ra vel minus p̄fecta. vt dicit̄. x. metha. cō-
mento. Simile dicit̄ phs. ij. de celo. z p̄mē-
tator. lxxj. cōmento. q̄ est finis i entibz z cō-
pletum. p̄ cuius approximationē zc. S̄z in
infinitū intensiue excedit omne aliud infi-
nitate. ita q̄ remotio cuiuscunq̄ ab illo est
infinita. ergo non est maior. p̄p̄ndas vni-
creature ad deum q̄ alterius. Scdō sic
omnis motor qui ponit̄ infinitus intensiue
p̄t facere motū in instanti. sed deus nō p̄t
hoc facere. ḡ zc. Maior p̄t. q̄ in fine. vii.
phisicoy d̄z q̄ si in matia esset viri-
ta moueret in instanti. Sed tantū p̄t face-
re viri-
ta si sit extra matiaz q̄ntū pos-
set si esset in matia. ḡ zc. Vnoz p̄bat. q̄
hoc includit p̄radictionē scz q̄ mot̄ nō sit
mot̄. z q̄ mobile sit localiter esset in oibus
p̄tibz spacij sup̄ qd̄ mouet. Tercio. si de-
esset infinitus intensiue tūc esset aliqd̄ in na-
tura ociosum. p̄s est impossibile. patet. ij.
metha. in p̄ncipio. z. ij. phisicoy. p̄na p̄bat
q̄ q̄libet effect̄ dei est finitus intensiue. ḡ si
bi posset corrūdere effect̄ infinitus. sic ca-
lori calor z homi hō. Quarto. q̄ si sic. tē
deus esset infinita bonitas intensiue. q̄ sua
essentia est bonitas. sed vnū oppositorūz si
esset infinitū non p̄pateret secum reliquūz
sicut si calor esset infinitus nullū essz oīno
frigidū. z ita nullum malū foret omnino i
vniuerso. qd̄ falsum est. Quinto. Omne
p̄portionabile finito intensiue est finitus in-
tensiue. deus est huiusmodi. ḡ zc. Maior
est manifesta. Vnoz p̄batur. Nam de p̄t
mouere mobile velocitate finita. sed i oī
motu est aliqua p̄portio motoris ad mo-
bile. vt patet secūdo de celo. cōmēto. xxxvj.
z. xxxix. ergo deus ē p̄portionabilis alicui
mobili finito. Ad p̄mum dico q̄ intelli-
gendo istam maiorem sane. sic scilicet q̄ p̄-
mum in omni genere p̄uenit cū alijs in no-
mine illi generis essentialr cōcedo. q̄ alias
non esset p̄mū illius generis. z q̄ cēta in illo

genere q̄sto viciniōra. i. siliora fm̄ naturaz
illi generis tanto sunt p̄fectiōra p̄fectiōe p̄-
pria illi generis. tūc vera est. Et idē h̄z ifini-
tū intensiue excedit finitū in infinitū. quia
tū p̄uenit cū finitis in aliq̄ nomie vniuoce
qd̄ nomē p̄cipat ab ipsis finitis p̄fecti et
imp̄fecti. fm̄ illū tū intellectū p̄t p̄cedi q̄
vnū finitū est p̄p̄inquū deo alio finito. quia
maior silitudine est ex vna pte q̄ ex alia.
Ad secundū dico q̄ intelligēdo p̄ motū mu-
tationē successiua. sic maior est falsa. Et ad
p̄bationē p̄t dici q̄ in fine octauī phisicoy
p̄bat q̄ si motor infinit̄ intensiue esset i ma-
teria. sic moueret in instanti q̄ faceret transi-
tū de termino remotissimo ad aliū terminū
esse in instanti q̄ trāsir̄ a motore finito solz
esse in tpe. Et ideo p̄cedo q̄ de p̄t h̄ face-
re z subito. Et fm̄ hūc intellectū est minor
falsa. Et ad p̄mā p̄bationēz dico. q̄ sequit̄
q̄ motus nō esset mot̄. q̄ illa mutatio nō
esset motus successiua. S̄z ad secūda di-
co q̄ nō sequit̄ q̄ mobile sit esset in oībz p̄-
tibus spacij. q̄ in instanti illi mutationis
solū est in termino a q̄ et solū in termino ad
quē. Sicut corp̄ p̄t exis in celo sit i alta-
ri subito. absq̄ hoc q̄ vnq̄ sit i medio. Ita
de p̄t facere corp̄ qd̄ est hic argēne esse
in Tubingen subito absq̄ hoc q̄ vnq̄ sit i
medio. Ad tertiū neget̄ p̄na. q̄ z si de-
facit op̄ fm̄ vltimū potētie sue. Nō tū fru-
stra h̄z tantā potētiā. q̄ de non est. p̄t ali-
qd̄ opus suū. Nego etiā secūda p̄nam. q̄
facere opus finitū de nihilo oīno requirit
cām infinitā sicut factio mōi de nihilo.

Ad quartū dico q̄ agens voluntariūz
qd̄ nō agit fm̄ vltimū potētie sue sed libere
sicut de. p̄t secū p̄pati suū oppositū. Agēs
hō qd̄ necessario agit z fm̄ vltimū potētie
sue sicut nō est de nō p̄pati secū oppositūz
suū. Ad q̄ntū dico q̄ de nō est p̄portio-
nabilis alicui finito. Et q̄n d̄z. in oī mo-
tu est aliq̄ p̄portio motoris ad motū. falsūz
est. nisi limitet̄ ad motores agētes fm̄ vlti-
mū potētie sue. vt q̄ posset mouere fm̄ vl-
timū potētie sue q̄ mō de nō agit nec age-
re p̄t. P̄na autē z p̄mētorz intelligit illā
p̄p̄em de oī motore. q̄ ipsi reputabāt oēm
motore posse mouere fm̄ vltimum poten-
tie sue. z ideo estimauerunt q̄ potētie mo-
uentes celum sunt finite in vigore. q̄ mo-
vent velocitate finita corpora finita. vt pa-

ter. ij. celi. cōmēto. xxxvj. z. xxxvij. z. xxxix.

Ad argumentū principale dico q̄ qdā
est mēsurā per replicationem sicut vlna.
quedāz p̄ p̄tinentiā. sicut modius tritici. q̄
dam fm̄ p̄fectionē z silitudine. Tercio mō
est deus mēsurā alioz nō aliter. fm̄ qd̄
aliqua sunt similiora deo. z alia minus si-
milia. Et ideo dico q̄ mēsurā et mēsurā
tū primo mō z secūdo sunt p̄portionabilia
sed nō tertio mō. Si dicis q̄ omnis mē-
surā est p̄portionabilis mēsurato. z ita ē du-
pla vel tripla. Dico p̄mo q̄ solū mēsurā fi-
nita est p̄portionabilis mēsurato nō autē
infinita. Secūdo dico q̄ illa p̄portio tri-
pla. dupla. est solum inter quanta. nō autē
inter species diuersoy generū que habēt
diuersas p̄portionēs fm̄ perfectionem.

Si dicis. x. methaphis. dicitur q̄ mēsurā
est minimū in oī genere. Dico q̄ phs̄ itelli-
git p̄ minimū simplicissimūz min⁹ p̄positū
vt i p̄fectioni adm̄ xxi. z sic de est simplicis-
sim⁹ z purissim⁹. ab oī i p̄fectiōe remotissim⁹

Questio. xxv.

Trū quantitas

z mod⁹ q̄ntitatiū differāt realit̄
Et videt̄ q̄ sic. q̄ corp̄ p̄t ē q̄n-
tū in eucharistia. q̄ q̄ntitas corp̄is xpi ē in
eucharistia. z tū nō h̄z modū q̄ntitatiū. ḡ
zc. Contra. q̄z diffinitōes sunt cedē. ipsa
sunt eadē. sed q̄ntitas et mod⁹ q̄ntitatiū
sunt h̄mōi. q̄ hec est diffinitio exp̄mēs qd̄
noīs vtriusq̄. h̄re p̄tē diffictā a p̄te loco et
situ. ḡ zc. Ad istā q̄. dico q̄ q̄ntitas z mo-
dus q̄ntitatiū vt supponūt p̄sonalr nullo
mō differūt. Qd̄ p̄bo. p̄mo p̄p̄o vulgarā
q̄ q̄n aliq̄ duo termi sic se h̄nt. si ponant̄ i
p̄p̄oibz. q̄ qd̄d h̄e p̄dicat̄ de vno h̄e p̄dicat̄
de alioz ecōuerso. illi t̄mini supponūt oīno
p̄eodē. sed q̄ntitas et mod⁹ q̄ntitatiū sunt
h̄mōi. P̄tēta si mod⁹ q̄ntitatiū sit res di-
sticta a q̄ntitate. vt est res absoluta. vt rela-
tina. Nō p̄mo mō. q̄ tē estz q̄ntitas. q̄ntitas
vt suba. q̄z qd̄libz est falsūz. Nec relatiua
q̄ si estz respect̄ fūdat̄ in q̄ntitate. q̄ro de
t̄mio ei⁹. aut ē ipamet q̄ntitas. z tē idēz ē fū-
damentū z t̄min⁹ illi respect̄. et p̄ p̄s nō
posset esse q̄ntitas nisi ēet mod⁹ q̄ntitatiū
si terminet̄ ad aliud. Contra si deus face-
ret q̄ntitatem h̄ntem p̄tēz extra p̄tē sine oī
alio corp̄e. tūc haberet modū q̄ntitatiū

et tunc non esset ille respectus realis. quia respectus realis non potest esse nisi existat terminus. Preterea ille respectus non potest in aliquo alio genere collocari. quia nec in actione nec in passione. nec in quantitate. nec in relatione. nec in positione. nec in habitu. nec in ubi. quia si deus crearet quantitatem sine omni alia re. hoc esset modus quantitati. et tunc sine omni ubi. Preterea impossibile est quod aliquid sit quantum continuu permanens nisi habeat partem distans a parte. et converso. et hoc est modus quantitati habere partem distans a parte. et impossibile est quod aliquid sit quantum nisi habeat modum quantitatem. Preterea omne quantum continuu est longum latum et profundum. Sed omne tale est extensum. omne autem extensum habet modum quantitati. et tunc existis sequitur una conclusio. quod quantitas corporis christi quod sit in sacramento altaris. tunc corpus christi non est quantum in sacramento eucharistie. quia non habet ibi modum quantitatum. Si dicis. corpus christi habet ibi quantitatem inherens sibi in eucharistia. et est quantum in eucharistia. respondeo. assumptum est falsum. quia videtur derogare veritati sacramenti eucharistie. hec opinio. quia secundum istam oportet dicere. quod corpus christi in sacramento eucharistie habet quantitatem inherens sibi. et tunc esset ibi extensum et haberet partem distans a parte. Et ideo hec est concedenda. corpus christi est quantitas. et hec est neganda. corpus christi est quantitas in sacramento altaris. Sicut ista est vera. corpus christi est habens partem distans a parte. quia habet unam singularem veram. puta hanc. corpus christi est in celo. et tunc. Et hec est falsa. corpus christi est habens partem distans a parte in sacramento altaris. Si vero hec est vera. corpus christi habens partes distantes situatim est in sacramento altaris. et tunc hec est falsa. corpus christi habet partes distantes situatim in sacramento altaris. Exemplum. Nam hec est vera. aliquis homo semper fuit deus. accipiendo subiectum pro eo quod est. et hec similiter. aliquis homo qui est filius dei semper fuit deus. Nec tamen simpliciter falsa. filius dei semper fuit homo. Et ideo in talibus multis refert ponere terminum connotativum a parte subiecti et predicati. quia frequenter plus importatur per terminum connotativum quando ponitur a parte predicati quam quando ponitur a parte subiecti. Ad principale argumentum dico quod hec est vera. quantitas corporis christi est in sacramento altaris.

et hec est falsa. corpus christi est quantitas in sacramento altaris. quia per primam apponitur terminus importatur quod illud quod est quantitas corporis christi est in sacramento altaris. et hoc est verum. Per secundam importatur quod corpus christi in sacramento altaris habet partem extra partem situatim. quod falsum est.

Explicit quolibet septem venerabilis inceptoris magistri wilhelmi de Ockham anglici. veritatum speculatoris acerrimi. fratris ordinis minorum post eius lecturam oroniensem (supra sententias) edita. Impressa Argentine Anno domini. M. cccc. xxi. Finita post Epiphaniam domini.









